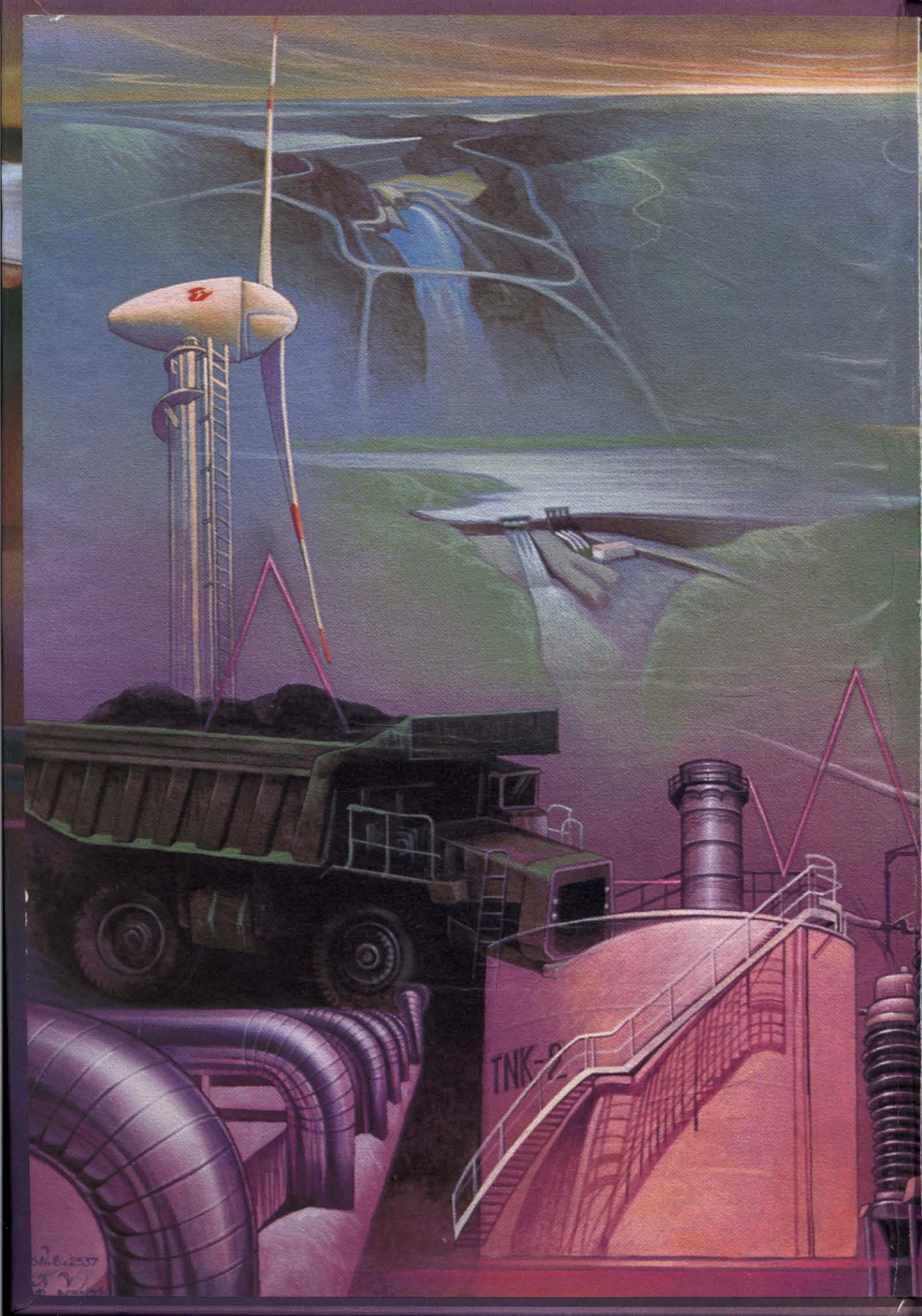

๒๕ ปี แห่งความมุ่งมั่น

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

SW 6.2537
2/2

๒๕ ปี

แห่งความมุ่งมั่น

สาร ำพณำ นายกรัฐมนตรี

การเร่งรัดพัฒนาประเทศตลอดระยะเวลากว่า ๒๐ ปีที่ผ่านมา นอกจากได้ยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนชนบทและในเมืองให้ดีขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จากเดิมเคยพึ่งพาอาศัยผลผลิตการเกษตรเป็นรายได้หลัก ไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ รัฐจึงต้องพยายามจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ศักยภาพการผลิตของประเทศอยู่ในระดับที่แข่งขันได้ในตลาดโลก

รัฐบาลได้ดำเนินการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้นหลายแห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการด้านปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(กฟผ.) ถือเป็นรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงในการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลและความต้องการของสังคม รวมทั้งสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ ความสำเร็จนี้ได้สร้างความมั่นคง และความน่าเชื่อถือในระบบผลิตและส่งไฟฟ้า ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาของการดำเนินงานและในอนาคตก็เชื่อว่า กฟผ. ยังคงรักษาความน่าเชื่อถือได้เช่นนี้ตลอดไป

ในโอกาสวันระลึกคล้ายวันสถาปนา กฟผ. ครบรอบ ๒๕ ปีนี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ได้โปรดดลบันดาลให้คณะกรรมการ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานทุกท่าน ประสบแต่ความสุขความเจริญ มีสุขภาพและพลานามัยสมบูรณ์ เพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสืบไป

(นายชวน หลีกภัย)
นายกรัฐมนตรี

สาร ๑พณฯ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ในโอกาสคล้ายวันสถาปนาการผลิตไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเวียนมาบรรจบครบรอบ ๒๕ ปี ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ศกนี้ ผมขอส่งความปรารถนาดีมายังคณะผู้บริหารและพนักงานทุกท่าน

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านบุคลากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย จนสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อให้บริการประชาชนอย่างสม่ำเสมอและพอเพียงมาโดยตลอด ซึ่งมีส่วนทำให้เศรษฐกิจของประเทศทั้งภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมก้าวหน้าไป แม้ว่าบางครั้งการบริหารงานจะประสบกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ แต่ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันของพนักงานทุกคนโดยไม่ทอดทิ้ง เป็นผลให้การบริการจัดหาพลังงานไฟฟ้าแก่ประชาชนจึงดำเนินไปด้วยดี ในฐานะที่ผมได้รับมอบหมายให้มากำกับดูแลหน่วยงานสำคัญของประเทศแห่งนี้ ผมใคร่ขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ในวาระอันเป็นมงคลนี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โปรดดลบันดาลให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เจริญวัฒนาถาวรตลอดไป และขอให้คณะผู้บริหาร ตลอดจนพนักงานทุกท่าน ประสบความสุข ความเจริญด้วยจตุรพิพรชัยโดยทั่วกัน

(นายสาวิตต์ โพธิวิหค)
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

สารประธานกรรมการ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ซึ่งก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยรวมหน่วยงานด้านการผลิตไฟฟ้าสามหน่วยงานเข้าด้วยกันคือ การไฟฟ้ายันฮี การลิกไนต์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ปฏิบัติภารกิจอย่างเต็มกำลังความสามารถมาตลอด ๒๕ ปี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการก่อตั้ง

กิจการไฟฟ้าเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่รัฐเป็นผู้จัดทำให้แก่ประชาชนอย่างทัดเทียมกัน งานผลิตไฟฟ้าเป็นงานบริการที่ต้องมีคุณภาพสูง กล่าวคือ มีความมั่นคงและเชื่อถือได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ขณะเดียวกันต้องมีราคาที่เหมาะสมด้วย กฟผ. ตระหนักดีถึงความคาดหวังของประชาชนที่จะได้รับบริการดังกล่าว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กฟผ. ได้ทุ่มเทความพยายามและทรัพยากรที่มีอยู่ ในการวางแผนพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ตลอดจนปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้มีต้นทุนการผลิตต่ำ ถึงแม้ว่าความพยายามดังกล่าวต้องเผชิญกับปัญหาหลายครั้งหลายหนก็ตาม แต่ กฟผ. เข้าใจดีว่าปัญหาต่างๆ เป็นหน้าที่ที่ต้องแก้ไขให้หมดไป หรืออย่างน้อยต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน อีกทั้งไม่สามารถนำมาเป็นข้ออ้างในการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนได้ ความสำเร็จในกิจการไฟฟ้าที่ผ่านมา ย่อมเป็นเครื่องยืนยันความจริงข้อนี้ได้เป็นอย่างดี

ในวาระคล้ายวันครบรอบ ๒๕ ปี ของ กฟผ. ซึ่งหมายถึง ๒๕ ปีของการวางรากฐาน และการพัฒนากิจการไฟฟ้าด้วยความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่และสังคม ข้าพเจ้าขอขอบคุณความสำเร็จและความภาคภูมิใจนี้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกท่าน ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจพัฒนากิจการไฟฟ้าให้มีความก้าวหน้าและมั่นคง สมดังที่ได้รับ ความไว้วางใจจากรัฐบาลและประชาชน

(นายพนัส สิมะเสถียร)

ประธานกรรมการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

สารผู้ว่าการ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ในฐานะที่เป็นรัฐวิสาหกิจด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีภาระหน้าที่ในการดำเนินการผลิตและส่งพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ แนวทางการดำเนินงานที่ กฟผ. ยึดถือมาตลอด ๒๕ ปี ก็คือการดำเนินกิจการไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม โดยให้มีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ มีความมั่นคง มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม ตลอดจนมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด ความพึงพอใจของสังคมต่อความก้าวหน้าและความเชื่อถือได้ของกิจการไฟฟ้าของประเทศ เป็นเครื่องพิสูจน์ได้เป็นอย่างดีต่อการยึดมั่นในแนวทางการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน กฟผ.ทุกท่าน

ในโอกาสที่ กฟผ. ดำเนินงานมาครบรอบ ๒๕ ปี ผมในฐานะผู้ว่าการ ขอขอบคุณอย่างจริงใจต่อผู้บังคับบัญชาในอดีต เพื่อนร่วมงานทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ได้มีส่วนสร้างสรรค์กิจการไฟฟ้าของประเทศไทยให้มีความเป็นปึกแผ่น เป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาอุตสาหกรรม อันจะนำไปสู่การกินดีอยู่ดีของประชาชน ตลอดจนมีความพร้อมต่อการก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่าในอนาคต และสิ่งที่สำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้ก็คือ ขอขอบคุณต่อรัฐบาลและประชาชนที่ให้ความร่วมมือและการสนับสนุนต่อ กฟผ. จนสามารถฝ่าฟันอุปสรรค บรรลุเป้าหมายและภารกิจของชาติในวันนี้

(นายสมบุญ มณีนาว)

ผู้ว่าการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

คำนำ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
ได้ดำเนินกิจการมาครบ ๒๕ ปี นับแต่การรวมกิจการของการไฟฟ้ายันฮี
การลิกไนต์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ เป็น กฟผ.

๒๕ ปีของการบริหารการผลิตและส่งกระแสไฟฟ้า
กฟผ. มีผลงานเป็นที่น่าพึงพอใจโดยผ่านกระบวนการทดสอบ ทดลอง และท้าทาย
จากสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
ซึ่งควรแก่การบันทึกเป็นประวัติศาสตร์ของการพัฒนาไฟฟ้าของประเทศไทย

ดังนั้น สารเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้
จึงเป็นการสรุปผลการดำเนินงานของ กฟผ.
รวมทั้งเหตุการณ์ สถานการณ์ และปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้อง
และมีผลกระทบกับการดำเนินงานของ กฟผ. ในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา

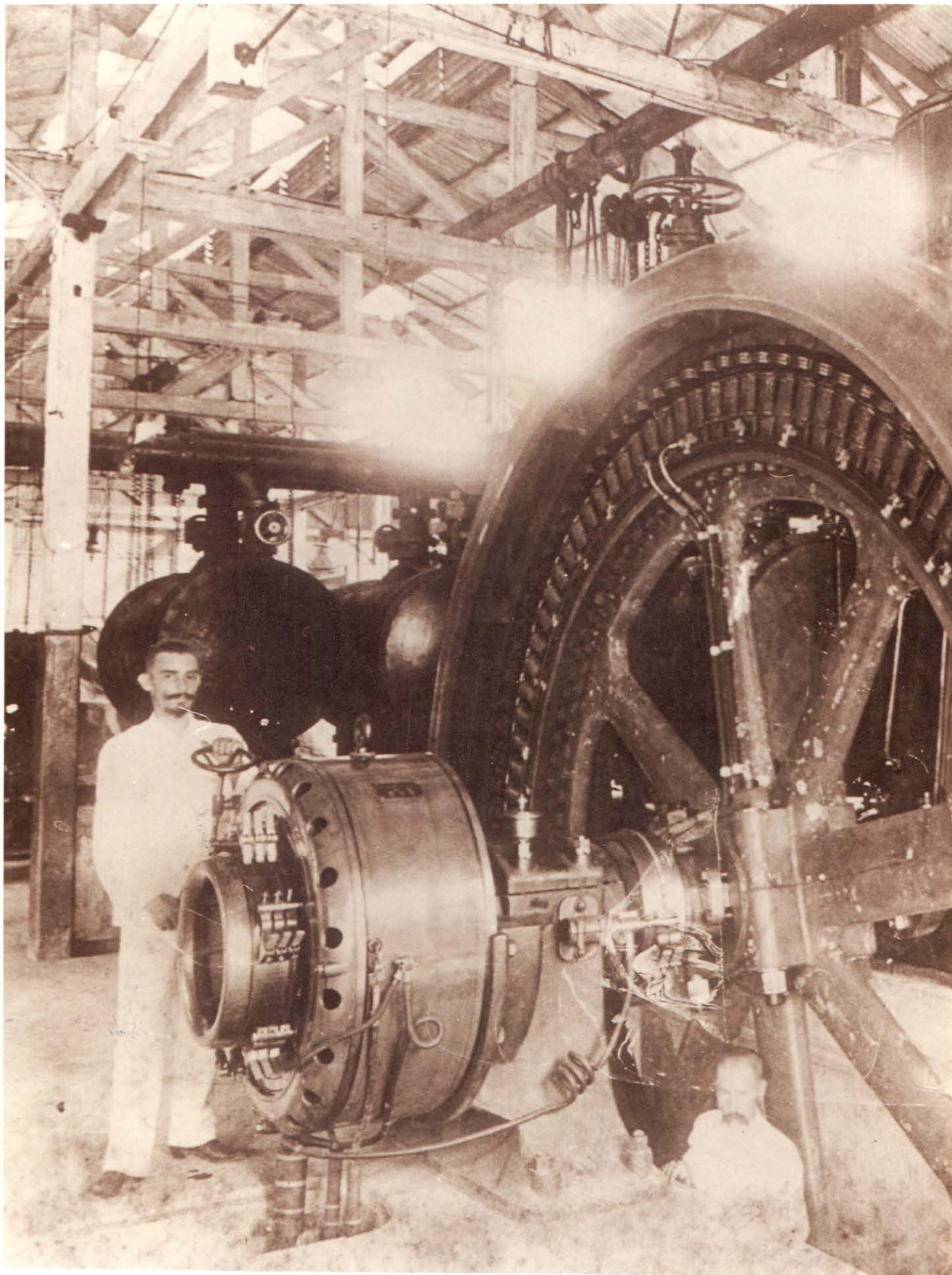
ขอขอบคุณต่อท่านกรรมการ กฟผ. ผู้บริหารในอดีตและปัจจุบัน
รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ให้ความร่วมมือในการบันทึกเรื่องราวที่ผ่านมาด้วยดี
และหากมีข้อบกพร่องใดอันเกิดจากหนังสือนี้ ก็ต้องขอภัยและยินดีรับฟังความคิดเห็น

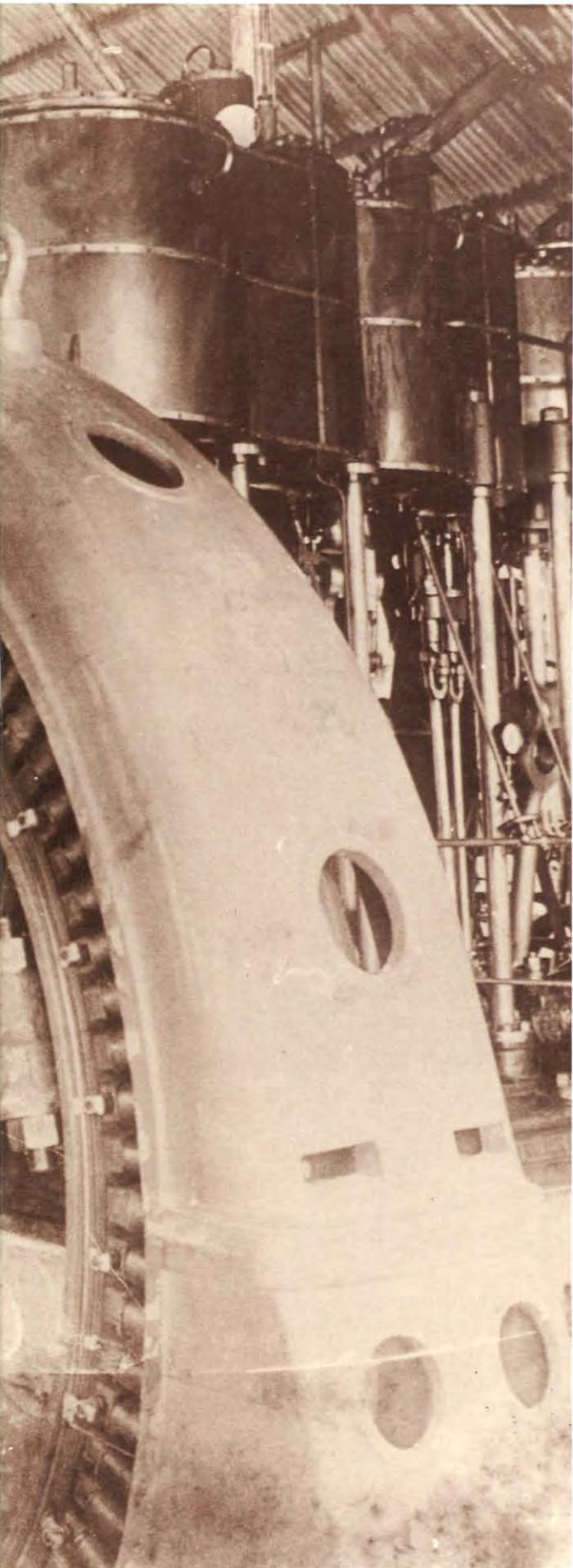
พฤษภาคม ๒๕๓๗

สารบัญ

สาร ขพนข นายกรัฐมนตรี	๒
สาร ขพนข รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี	๓
สารประธานกรรมการ	๔
สารผู้ว่าการ	๕
คำนำ	๗
กำเนิดกิจการไฟฟ้า	๑๑
กำเนิดองค์การ	๒๙
ก่อสร้างสร้างตัว	๔๑
เร่งรัดพัฒนา	๕๕
ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง	๖๙
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	๑๐๕

กฟผ.กับภาระทางสังคม	๑๔๗
กลยุทธ์ในการพัฒนาไฟฟ้า	๑๖๕
๑๐,๐๐๐ เมกะวัตต์สู่ความเป็นสากล	๑๗๙
สู่อินเตอร์เน็ต	๑๙๗
น้อมรับพระมหากรุณาธิคุณ	๒๒๗
มุมมองของผู้บริหาร	๒๕๑
ด้วยสมองและสองมือ	๒๙๕
ในรั้ว กฟผ.	๓๐๓
ผลิตไฟฟ้า พัฒนาไทย	๓๑๓
ภาคผนวก	๓๒๑

กำเนิดกิจการไฟฟ้า

พลังงานไฟฟ้า

ประมาณ ๖๐ ปีก่อนพุทธศักราช *เฮลิสแห่งมิลิตัส* นักปราชญ์และนักคณิตศาสตร์ชาวกรีกโบราณ ได้ค้นพบ“ไฟฟ้าสถิต”ขึ้นโดยบังเอิญ กล่าวคือ วันหนึ่งเขาเห็นเศษไม้เล็กๆ เคลื่อนที่ได้เองไปติดอยู่กับแท่งอำพัน ซึ่งเพียงจะหยิบขึ้นมาเช็ดถูเพื่อให้เป็นประกาย เฮลิสมิได้ตระหนักเลยว่าเขาได้ค้นพบสิ่งซึ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตของมนุษย์ในเวลาต่อมา

จนกระทั่งเวลาล่วงไปหลายศตวรรษ ปี พ.ศ.๒๑๔๓ ได้มีการตีพิมพ์หนังสือชื่อ *เดอ แมกเนตอันเป็นรายงานผลการค้นคว้าและทดลองของ เซอร์วิลเลียม กิลเบิร์ต* นายแพทย์ประจำพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ อลิซาเบธที่หนึ่งแห่งประเทศอังกฤษ ซึ่งรายงานนี้ได้บอกไว้ว่านอกจากแท่งอำพันแล้ว ยังมีวัตถุอื่นๆ เช่น กำมะถัน แก้ว และครึ่งซึ่งเมื่อขัดถูจนเกิดความร้อนแล้ว จะสามารถดึงดูดวัตถุเล็กๆ อื่นๆ ได้อีกด้วย กิลเบิร์ตเรียกแรงดึงดูดของไฟฟ้าสถิตนี้ว่า *อิเล็กตริกซิตี* มาจากภาษากรีกว่า *อิเล็กตรอน* อันแปลว่าอำพัน

เซอร์วิลเลียม กิลเบิร์ต

ในปีต่อๆ มากก็ได้มีนักประดิษฐ์และนักวิทยาศาสตร์หลายคนด้วยกัน ที่ได้ค้นคว้าทดลองและประดิษฐ์อุปกรณ์ไฟฟ้าอีกมากมาย อาทิ สตีเฟน เกรย์ แกรนวิล วิลเลอร์ เบนจามิน แฟรงคลิน และอเลสซานโดร โวลต้า ซึ่งโวลต้าผู้นี้เองที่ได้ประดิษฐ์แบตเตอรี่ขึ้น เรียกว่า โวลต้าอิก ไพล์

ปี พ.ศ.๒๓๖๓ อันเป็นปีเดียวกับที่ฮานส์ เออร์สเตด ชาวเดนมาร์ก ค้นพบว่ากระแสไฟฟ้ามีแรงดึงดูด อังเดร มารี แอมแปร์ ชาวฝรั่งเศส ก็ได้ประดิษฐ์แม่เหล็กไฟฟ้าขึ้น นับเป็นการเริ่มต้นประวัติศาสตร์ของการนำไฟฟ้ามาใช้ประโยชน์

อังเดร มารี แอมแปร์

อเลสซานโดร โวลต้า

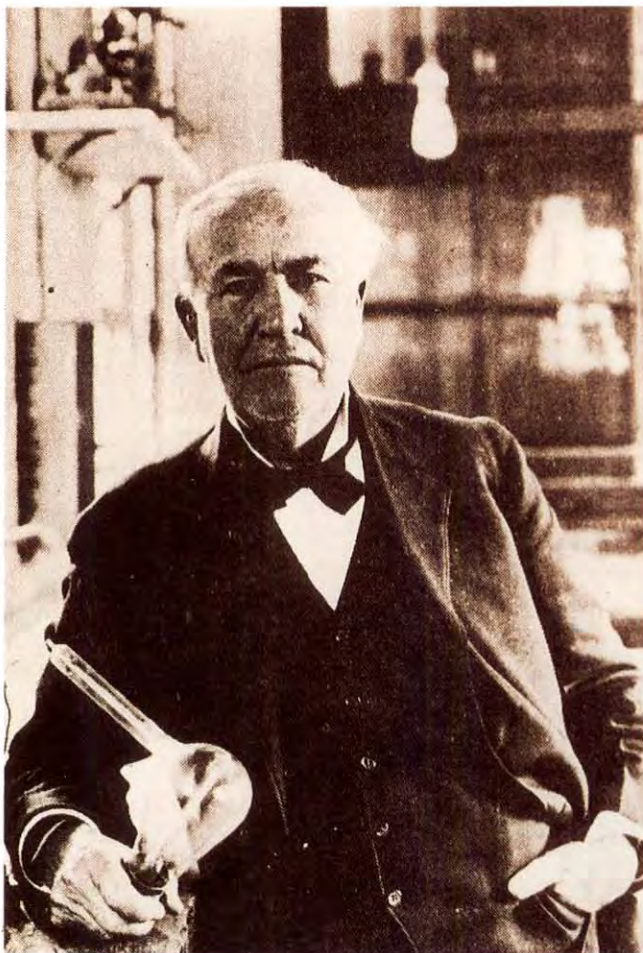

วิลเฮล์ม คอนราด เร็นต์เกน

ยอร์จ ซิมมอน โอห์ม

โธมัส อัลวา เอดิสัน

ต่อมาก็ได้มีผู้ค้นพบและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้านไฟฟ้าที่สำคัญอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการคิดค้น กฎของโอห์มโดย *ยอร์จ ซิมมอน โอห์ม* ปี พ.ศ. ๒๓๗๐ การประดิษฐ์เครื่องมือที่สามารถเปลี่ยนพลังงานกล (จากการหมุนด้วยมือ) ให้เป็นกระแสไฟฟ้า อันถือเป็นเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเครื่องแรกของโลก โดย *ไมเคิล ฟาราเดย์* ปี พ.ศ. ๒๓๗๔ การประดิษฐ์หลอดแสงสว่าง โดยใช้ไฟฟ้าเป็นพลังงานโดย *โธมัส อัลวา เอดิสัน* ปี พ.ศ. ๒๔๒๓ หรือแม้แต่การประดิษฐ์หม้อแปลงไฟฟ้าโดย *ยอร์จ เวสติงเฮาส์* และการเปลี่ยนจากการใช้ไฟฟ้ากระแสตรงมาใช้กระแสสลับ จากนั้นระบบไฟฟ้าและแสงสว่างก็แผ่กระจายไปทั่วทวีปอเมริกา และยุโรป

จากการค้นพบไฟฟ้าสถิตโดยบังเอิญของ *เรลีส แห่งมิเลดส์* จนกระทั่งถึงการคิดค้นและประดิษฐ์ อุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ ในยุคต่อมา ได้แสดงให้เห็นถึง กำเนิดของไฟฟ้า ไปจนถึงการพัฒนาไฟฟ้าเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เป็นลำดับ การพัฒนาไฟฟ้าก็ได้ดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการผลิต ด้านระบบส่ง หรือด้านอุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ ด้วย เทคโนโลยีล้ำหน้า และจะพัฒนาต่อไปอย่างไม่มีการจำกัด เพราะไฟฟ้าได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันไปแล้ว

“...ที่บ้านเกิดของข้าพเจ้า...เท็กซัส
...มีสภาพยากจนมาก และประชาชนก็ครองชีพอยู่
ด้วยความแร้นแค้น...แต่เมื่อ ๒๕ ปีมานี้เอง
...อเมริกาได้เริ่มพัฒนาแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้า
...ได้สร้างเขื่อนกั้นน้ำขึ้นหลายแห่งตามหุบเขาต่างๆ
บนแม่น้ำโคโลราโด อันเป็นแม่น้ำสำคัญสายหนึ่ง
ในบรรดาแม่น้ำสำคัญๆ ทั้งหลายของเท็กซัส
ซึ่งทำให้...สามารถควบคุมอุทกภัยและใช้กระแสน้ำมาผลิต
พลังงานไฟฟ้าได้...ได้เดินสายไฟไปตามชนบท ซึ่งทำให้บ้านเรือน
ของชาวนาที่ยากจนส่วนมากได้ใช้กระแสไฟฟ้า จนในปัจจุบันนี้
ไม่มีความยากจนขั้นแค้นเหลืออยู่ในภาคนั้นอีกแล้ว...สิ่งใด
ที่เราได้กระทำสำเร็จมาแล้วในอเมริกา ในช่วงระยะเวลา
อันแสนสั้นเช่นนั้น...ด้วยหยาดเหงื่อ...
ด้วยความพยายามอันยิ่งยวด...
และ...ด้วยการเล็งการณ์ไกล...ย่อมเป็นสิ่งที่อาจจะทำได้
ในประเทศของท่านด้วยเช่นกัน...”

ฯพณฯ รองประธานาธิบดีลินดอน บี. จอห์นสัน แห่งสหรัฐอเมริกา
ในพิธีเปิดโรงจักรไฟฟ้าพลังไอน้ำพระนครเหนือ
เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๔

ไฟฟ้าในสยาม

คำว่า "ไฟฟ้า" สันนิษฐานว่าเริ่มใช้ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ อันเป็นสมัยที่วัฒนธรรมตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น และคงจะหมายถึงไฟจากฟ้าซึ่งมาจากคำว่าฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่าเสียมากกว่า ส่วน "กิจการไฟฟ้า" ในประเทศไทยจริงๆ นั้น เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๒๗ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประเทศไทยยังคงใช้ชื่อว่าประเทศสยามอยู่ โดยเจ้าหมื่นไวยวรนาถ (เจิมแสง-ชูโต) ซึ่งต่อมาภายหลังได้รับบรรดาศักดิ์เป็นจอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี ได้ไปเห็นการใช้ไฟฟ้ากันอย่างสว่างไสว เมื่อครั้งเป็นอุปทูตเดินทางไปเจรจาความเมืองยังทวีปยุโรป

เจ้าหมื่นไวยวรนาถ (เจิม แสง-ชูโต)

เจ้าหมื่นไวยวรนาถได้ขายที่ดินบริเวณบางอ้อธนบุรีอันเป็นมรดกของตนให้แก่สมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี ซึ่งทรงรับซื้อไว้ในราคา ๑๘๐ ชั่ง หรือ ๑๔,๔๐๐ บาท เพื่อนำเงินที่ได้จากการขายที่ดินนี้ไปซื้อเครื่องกำเนิดไฟฟ้าจำนวน ๒ เครื่องพร้อมอุปกรณ์ต่างๆ ที่ประเทศอังกฤษ แล้วจึงนำมาติดตั้งที่กรมทหารหน้า (กระทรวงกลาโหมในปัจจุบัน) โดยทดลองเดินเครื่องจ่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่กรมทหารหน้าก่อน

หลังจากติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่กรมทหารหน้าและทดลองเดินเครื่องเป็นผลสำเร็จแล้ว เจ้าหมื่นไวยวรนาถก็ได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำอุปกรณ์ไฟฟ้าไปติดตั้ง ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทและในท้องพระโรง จนถึงวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๒๗ อันเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ ก็ได้เริ่มเดินเครื่องจ่ายไฟฟ้าภายในพระบรมมหาราชวัง นับเป็นจุดเริ่มต้นของกิจการไฟฟ้าในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ

การผลิตพลังงานไฟฟ้าในระยะแรก เป็นการดำเนินการโดยรัฐบาลเท่านั้น ต่อมาจึงได้โอนกิจการมาเป็นของบริษัทบางกอก อิเล็กตริกไลท์ ซินดิเคต ซึ่งมีสัญญาจ่ายไฟฟ้าให้แก่ถนนและสถานที่ราชการต่างๆ แต่ดำเนินการได้ไม่นานก็ต้องเลิกกิจการไป เพราะประสบกับการขาดทุน จึงได้ขายกิจการให้กับบริษัทไฟฟ้าสยาม จำกัด ซึ่งได้ตั้งโรงไฟฟ้าและที่ทำการอยู่ในบริเวณวัดราชบูรณะวรวิหาร หรือวัดเสียบ (ที่ตั้งสำนักงานการไฟฟ้านครหลวงในปัจจุบัน)

โรงไฟฟ้าวัดเลียบสมัยนั้นเป็นโรงไฟฟ้าพลังความร้อน (ไอน้ำ) ประกอบด้วยเครื่องกำเนิดไฟฟ้าจำนวน ๕ เครื่อง กำลังผลิตตั้งแต่ ๑,๒๕๐ กิโลวัตต์จนถึง ๖,๐๐๐ กิโลวัตต์ มีกำลังผลิตรวมทั้งสิ้น ๒๒,๐๐๐ กิโลวัตต์ ใช้ไม้พิน ถ่าน และแกลบเป็นเชื้อเพลิง จ่ายไฟฟ้าให้แก่อาคารบ้านเรือนและท้องถนนทั่วไป

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๕๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยา *ยมราช (ปั้น สุขุม)* เสนาบดีกระทรวงนครบาลสร้างโรงประปาและโรงไฟฟ้าพร้อมกันที่สามเสน ซึ่งโรงไฟฟ้าสามเสนขนาดกำลังผลิต ๒๕,๕๐๐ กิโลวัตต์ก็ได้เริ่มจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่บริเวณตอนเหนือของพระนคร

นับแต่นั้นมา การใช้ไฟฟ้าในประเทศไทยก็เริ่มขยายตัวออกไป ประชาชนทั้งในเขตพระนครและธนบุรีมีกระแสไฟฟ้าใช้กันมากขึ้น โดยมีบริษัทไฟฟ้ายาม จำกัด (โรงไฟฟ้าวัดเลียบ) จัดจำหน่ายใน

บริเวณตอนใต้ของคลองบางลำภู และคลองบางกอกน้อย ส่วนบริเวณทางตอนเหนือของคลองดังกล่าวซึ่งได้มีการขยายเขตพระนครออกไปนั้น จัดจำหน่ายโดยกองไฟฟ้าหลวงสามเสน (โรงไฟฟ้าสามเสน)

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลในสมัยนั้นเห็นว่าควร จะจัดสร้างโรงไฟฟ้าขึ้นบริการประชาชนในเขตชุมชนต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย จึงได้เริ่มกิจการไฟฟ้าขึ้นในเขตสุขาภิบาลเมืองราชบุรี และเมืองเชียงใหม่ ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ และ ๒๔๗๔ ตามลำดับ ในช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของไฟฟ้า อันจะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่บ้านเมือง จึงได้เปิดให้เอกชนเข้าขอรับสัมปทานเป็นผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า และมีนโยบายส่งเสริมการจัดตั้งกิจการไฟฟ้าขึ้นทั่วราชอาณาจักร โดยให้อัตราค่ากระแสไฟฟ้าอยู่ในระดับต่ำสุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อสร้างความนิยมการใช้ไฟฟ้าให้เกิดขึ้น แต่เนื่องจากต้นทุนการผลิตไฟฟ้ามีราคาค่อนข้างสูง จึงทำให้การใช้ไฟฟ้ากระจุกอยู่เฉพาะในเขตเมือง

ที่ทำการบริษัทไฟฟ้ายาม จำกัด

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้นในทวีปยุโรป และต่อมาก็ได้แพร่ขยายเข้ามาในทวีปเอเชีย ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วยเช่นกัน ทำให้การผลิตและส่งกระแสไฟฟ้ามีปัญหาและอุปสรรค เพราะเครื่องกำเนิดไฟฟ้าทุกแห่งในประเทศไทยชำรุดทรุดโทรมลงเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องจ่ายไฟตามความต้องการของกองทัพญี่ปุ่นอยู่ตลอดเวลา และเกิดภาวะการขาดแคลนน้ำมัน จึงต้องใช้น้ำมันปนกันหลายชนิดเพื่อเป็นเชื้อเพลิง อีกทั้งโรงไฟฟ้าบางแห่งยังถูกระเบิดทำลายจนเสียหายใช้การไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๘ ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจะยุติได้ไม่นาน โรงไฟฟ้าวัดเลียบและโรงไฟฟ้าสามเสน ถูกเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดทำลายจนใช้การไม่ได้ ถึงแม้จะซ่อมแซมได้ โดยโรงไฟฟ้าวัดเลียบใช้เวลาซ่อมประมาณสองเดือน แต่โรงไฟฟ้าสามเสนนั้นเสียหายเป็นอย่างมาก ต้องใช้เวลาซ่อมถึงสี่ด้วยกัน ทำให้ทั้งพระนครและธนบุรีต้องตกอยู่ในความมืดชั่วระยะหนึ่ง นับเป็นการปิดฉากกิจการไฟฟ้าในประเทศไทยในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง

รถรางไฟฟ้าขณะแล่นผ่านหน้าวัดชนะสงคราม เริ่มนำเข้ามาใช้งานในสมัยรัชกาลที่ ๖ ถือเป็นยานพาหนะที่ทันสมัยและเป็นที่นิยมของชาวพระนครเป็นอย่างมาก จนถึงสมัยรัชกาลปัจจุบันรถรางไฟฟ้าจึงเริ่มเสื่อมความนิยมลงและถูกยกเลิกใช้งานไปในที่สุด

ชมรับเสด็จวชิรกาลที่ ๕ นิวัตสู่พระนครหลังเสด็จประพาสยุโรป

ปกครณ์ ๓๐ เรื่อง ทำการไฟฟ้า

เจ้าหมื่นไวยวรนาถนึกคิดว่า ระบายแก้วใหญ่สามระย้าที่ห้องพระโรงกลางบนพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทนั้น เดิมต้องใช้เทียนไขจุดหลายร้อยดวงเทียน ในขณะที่มีงาน และต้องเปลี่ยนในคืนหนึ่งตั้งสองหรือสามครั้ง จนกว่าจะสิ้นงาน และระย้าที่แห่งอื่นๆ ที่ใช้เทียนทุก ๆ ห้อง การที่จุดนั้นต้องทำเป็นมาสูงมีท่วงรูปให้ยืดยาวขึ้นไปได้ด้วย จะจุดกันแต่ละคราวเป็นการยากเหลือประมาณ และต้องระวังเปลี่ยนกันไม่หยุดหย่อน ครั้นต่อมาก็เลิกใช้เทียน เปลี่ยนเป็นใช้โคมน้ำมันก๊าด การที่ใช้น้ำมันก๊าดถ้าตัดไส้ไม่ได้หรือไฟลุกขึ้นก็เป็นการโกลาหลกันใหญ่โต ต้องมีถึงปูนขาวเตรียมไว้ดับทุก ๆ แห่ง ถ้าระย้าใหญ่ใช้ไฟฟ้าเสียได้แล้ว ก็จะเป็นการสะดวกและสว่างขึ้นมาก ทั้งไม่เป็นภาระอันหนักที่ต้องคอยระวังจุดกันบ่อย ๆ ด้วย แต่ครั้นจะกราบบังคมทูลขอพระกรุณาที่จะให้ใช้ไฟฟ้า ก็เห็นว่าคงจะไม่สำเร็จ เพราะเมื่อเจ้าหมื่นไวยวรนาถกลับมาจากยุโรป ก็ได้กราบทูลพระกรุณาเล่าถวายให้ฟังว่า “ที่กรุงปารีสซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศฝรั่งเศสนั้น เขาใช้ไฟฟ้ากันทั่วทั้งเมืองและเขาเป็นที่ไว้วางใจกันได้ด้วย อยากจะทำไฟฟ้าใช้ใน เมืองไทยบ้าง” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยมีพระบรมราชกระแสรับสั่งอยู่เสมอว่า “**ไฟฟ้าหลังคาตัด ข้าไม่เชื่อ**” การที่จะให้ทำไฟฟ้าขึ้นใช้ให้สำเร็จ จำต้องลงทุนลงรอนของตนก่อน เจ้าหมื่นไวยวรนาถมีความกระหายที่จะจัดการไฟฟ้าขึ้นใช้ให้เป็นตัวอย่างในเมืองไทย จึงคิดว่าที่ดินตำบลวัดละมุด บางอ้อซึ่งเดิมเป็นที่สวนกาแพหลวง แต่เจ้าพนักงานขายทอดตลาด พระยาสุรศักดิ์(แสง แสง-ชูโต) บิดาของเจ้าหมื่นไวยวรนาถได้รับซื้อเอาไว้เป็นราคา ๑๘๐ ชั่ง (๑๔,๔๐๐ บาท) ภายหลังเมื่อพระยาสุรศักดิ์มรณถึงแก่อสัญกรรมแล้วเจ้าหมื่นไวยวรนาถก็ได้ปกครองที่นั่นต่อมา แต่เพราะมัววุ่นในราชการเสียจึงมิได้ไปดูแลเอาเป็นธุระแก่ที่นั่นเลย จนมีพวกแขกและชาวบ้านมาปลูกเรือนอยู่ในที่นั่นเข้าหาขุมมาจอดตลอดไปด้วย เจ้าหมื่นไวยวรนาถได้รับความร้อนใจอยู่เสมอในเรื่องที่ดินนี้ ทั้งตัวต้องติดราชการอยู่ไม่มีเวลาว่าง เห็นว่าจะปกครองที่นี้ไว้ไม่สำเร็จตลอดไปได้ จึงได้นำเอาหน้าโฉนดแปลงนั้นไปถวายพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นเทววงศ์วโรปการ ทูลเล่าความถวายและชี้แจงให้ทรงทราบ ว่า “เกล้ากระหม่อมมีที่อยู่แปลงหนึ่งนี้เป็นที่ดีมาก แต่ทว่าเกล้ากระหม่อมต้องการเงิน เพราะอยากจะเอาไปซื้อสิ่งของและใช้หนี้สินเขาด้วย เกล้ากระหม่อมจะขายให้เท่าทุนที่เจ้าคุณบิดาของเกล้ากระหม่อมซึ่งซื้อไว้เป็นเงิน ๑๘๐ ชั่งเท่านั้น ขอให้ฝ่าพระบาทช่วยกราบทูลสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชเทวี

“
ไฟฟ้าหลังคาตัด
ข้าไม่เชื่อ
”

(สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า) ให้ช่วยทรงรับซื้อไว้ด้วย” แล้วเจ้าหมื่นไวยวรนาถก็มอบหน้าโฉนดนั้นถวาย พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นเทววงศ์วโรปการไว้ และเมื่อสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชเทวีทรงรับซื้อและทรงมอบเงินมาให้แล้ว เจ้าหมื่นไวยวรนาถจึงได้อาเงินจำนวนนั้น จัดให้นายมาโยลาซึ่งเป็นนายทหารอิตาเลียน ที่เข้ามารับราชการเป็นครูฝึกหัดทหารหน้าให้ออกไปตรวจตามห้างไฟฟ้าต่างๆ คือห้างปรีช ห้างแอดิซัน และห้างสวนในในประเทศอังกฤษทั้งสามแห่ง ถ้าเห็นว่าของที่ห้างไหนดีก็ให้ซื้อเข้ามาที่เดียว ก่อนหน้าที่นายมาโยลาจะออกไปนั้น เจ้าหมื่นไวยวรนาถได้ให้วัดที่ตามยาวตั้งแต่กรมทหารหน้าถึงหน้าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท สายไฟฟ้าที่จะใช้ข้ามถนนนั้นให้ใช้เป็นเคเบิลฝังใต้ดินและให้มีเครื่องไดนาโมสองเครื่องเพื่อจะได้ผลัดเปลี่ยนกัน ทั้งให้ซื้อโคมไฟฉาย(เซลโลด) ขนาดใหญ่สำหรับตั้งบนหอนาฬิกาด้วยหนึ่งโคม และโคมสว่างซึ่งใช้ไส้กระป๋องซิลิกา(อาร์คไลท์) ก็ให้จัดซื้อเข้ามาหลายดวง ทั้งเครื่องหลอดแก้วและโคมต่างๆ ซึ่งสำหรับจะใช้ในกิ่งระย้าแก้ว กับทั้งให้ซื้อสายไฟฟ้าตามที่กะมาให้พร้อมเสร็จ ทั้งให้นายมาโยลาเรียนวิชาสำหรับเข้ามาเป็นช่างไฟและช่างกลด้วย เมื่อนายมาโยลาจัดซื้อสิ่งของและทั้งเรียนการไฟฟ้าตามคำสั่งได้เสร็จแล้ว ก็กลับเข้ามากรุงเทพฯ เจ้าหมื่นไวย

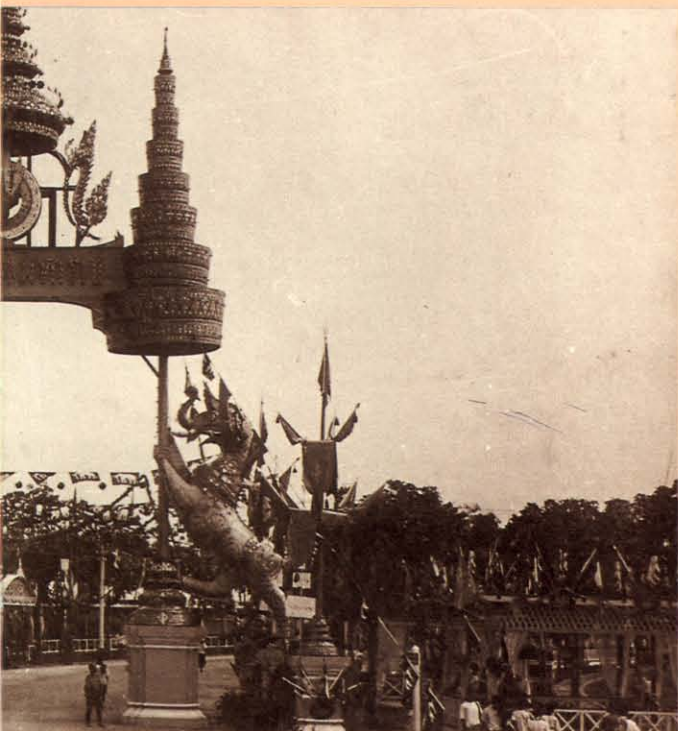
วรนาถจึงจัดให้นายเสียนาติซึ่งเป็นนายช่างกล ช่างเครื่องสำหรับทหารหน้า ให้จัดการตั้งเครื่องและติดตั้งสายไฟฟ้าขึ้นจุดเป็นตัวอย่างที่โรงทหารก่อน เมื่อคนทั้งปวงเห็นทั่วไปว่าไฟฟ้าใช้ได้ดีทั้งสว่างไสวมาก มีความนิยมขึ้นแล้ว เจ้าหมื่นไวยวรนาถก็คอยหาโอกาสจะกราบบังคมทูลพระกรุณาเพื่อนำเครื่องไฟฟ้าที่สั่งเข้ามาติดตั้งและใส่ไฟฟ้าที่ระย้าแก้วในพระที่นั่งจักรีเพื่อให้ใช้การได้ต่อไป

ส่วนเงินของเจ้าหมื่นไวยวรนาถที่ได้ขายที่ดินเอาเงินออกทุนทดลองไปก่อนในการสั่งซื้อเครื่องไฟฟ้าเข้ามานั้นภายหลังก็เบิกกลับคืนมาได้ ขณะที่กำลังตระเตรียมจะขยายการจุดไฟฟ้าให้แพร่หลายไปนั้น ก็บังเอิญต้องออกไปราชการปราบฮ่อเสีย อยู่มาภายหลังเมื่อได้จัดตั้งกรมยุทธนาธิการขึ้น กรมยุทธนาธิการก็มอบเครื่องไฟฟ้านี้ให้ไปให้กรมทหารเรือใช้ต่อไป ทั้งระหว่างที่เจ้าหมื่นไวยวรนาถไปราชการทัพอยู่นั้น นายเสียนาติก็ได้ยกเอาแบบแปลนและตำราจัดทำไฟฟ้าซึ่งห้างสามห้างในกรุงลอนดอนที่ได้ออกนามแล้วได้จัดส่งมาให้เจ้าหมื่นไวยวรนาถนั้นแล้ว นายเสียนาติจึงนำเอาแบบไฟฟ้านี้ไปแนะนำกับเจ้าพระองค์หนึ่งกับข้าราชการซึ่งมีชื่อหลายคน จัดตั้งขึ้นเป็นบริษัทไฟฟ้าที่วัดราชบูรณะ ทั้งนายเสียนาติก็ได้รับพรีแซร์ตามความประสงค์ บริษัทนี้ได้ตั้งทำอยู่พักหนึ่งก็จะล้ม เพราะเกิดขาดทุนขึ้นโดยจัดการไม่ดี ภายหลังจึงเปลี่ยนมือให้นายเว็สเซนโฮล์มชุนชาติเดนมาร์ก เป็นผู้กระทำต่อไปเรียกว่า บริษัทไฟฟ้าสยามอยู่จนกาลทุกวันนี้

ส่วนที่ส่วนตำบลบางอ้อซึ่งเจ้าหมื่นไวยวรนาถ ได้ขายเสียถูกๆ นั้น บัดนี้ได้มีราคาสูงมากได้มีผู้ซื้อไปแล้ว

จากหนังสือ

ประวัติเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี เล่ม ๑

ไฟฟ้าหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองยุติลง ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าเป็นอย่างมาก เนื่องจากโรงไฟฟ้าต่างๆ ทั้งในเขตพระนครและจังหวัดอื่นๆ ถูกทำลายเสียหายและมีสภาพเก่าหมดอายุการใช้งาน ถึงแม้จะพยายามซ่อมแซมแต่ก็ใช้งานไม่ได้ดี อีกทั้งเชื้อเพลิงที่ใช้คือฟืนและน้ำมัน เริ่มหายากและมีราคาสูง รัฐบาลจึงต้องพยายามหาทางแก้วิกฤตการณ์ด้านพลังงานนี้ โดยเริ่มต้นสำรวจ ศึกษา และวางแผนหาแหล่งพลังงานอื่นๆ เพื่อใช้ผลิตไฟฟ้าต่อไป

สามการไฟฟ้าก่อนรวมเป็น กฟผ.

ก่อนที่จะมีการรวมกิจการไฟฟ้าในปี พ.ศ.๒๕๑๒ การผลิตและจ่ายกระแสไฟฟ้าอยู่ในความรับผิดชอบของ ๓ หน่วยงานคือ การไฟฟ้ายันฮี การลิกไนต์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีผลทำให้การผลิตและจ่ายไฟฟ้าถูกแบ่งออกเป็น ๓ ระบบด้วยเช่นกัน

การไฟฟ้ายันฮี เป็นระบบที่ใหญ่ที่สุด มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมในเขตภาคกลาง ภาคเหนือ และเขตนครหลวง มีแหล่งผลิตไฟฟ้าที่สำคัญคือ

เขื่อนภูมิพล ซึ่งเริ่มโครงการสำรวจปี พ.ศ.๒๔๙๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระปรมาภิไธยให้เป็นชื่อ "เขื่อนภูมิพล" การก่อสร้างตัวเขื่อน โรงไฟฟ้า และระบบส่งไฟฟ้าระยะแรกได้แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๐๗ โดยในระยะแรกได้ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเพียง ๒ เครื่องก่อน มีกำลังผลิตเครื่องละ ๗๐,๐๐๐ กิโลวัตต์

แหล่งผลิตที่สำคัญอีกแห่งคือ โรงไฟฟ้าพระนครเหนือ ตั้งอยู่

นอกจากนั้น รัฐบาลยังได้จัดตั้งและปรับปรุงหน่วยงานด้านพลังงานต่างๆ โดยเฉพาะการจัดตั้งการไฟฟ้ากรุงเทพ สังกัดกรมโยธาเทศบาล(กรมโยธาธิการในปัจจุบัน) กระทรวงมหาดไทย และได้โอนกิจการของบริษัทไฟฟ้าไทย ซึ่งหมดสัมปทานลง ให้อยู่ในความควบคุมของการไฟฟ้ากรุงเทพตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.๒๔๙๓

จนถึงปี พ.ศ.๒๕๐๐ ได้มีการจัดตั้งการไฟฟ้ายันฮีขึ้น เพื่อรับผิดชอบการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่จังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือและภาคกลาง รวม ๓๖ จังหวัด และในปีถัดมาคือ พ.ศ.๒๕๐๑ รัฐบาลได้ก่อตั้งการไฟฟ้านครหลวงขึ้น โดยรวมกิจการของการไฟฟ้ากรุงเทพ และกองไฟฟ้า สังกัดกรมโยธาเทศบาลเข้าด้วยกัน ซึ่งในระยะแรกรับผิดชอบ ด้านการผลิตและจ่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงจนกระทั่งวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๐๔ ก็ได้โอนหน้าที่ด้านการผลิตกระแสไฟฟ้าให้การไฟฟ้ายันฮีดำเนินการแทน นับแต่นั้นเป็นต้นมา การไฟฟ้านครหลวงก็มีหน้าที่รับผิดชอบ

ด้านจ่ายกระแสไฟฟ้าเท่านั้น

สำหรับโรงไฟฟ้าเก่าได้ทยอยหยุดการเดินเครื่องตามลำดับ โดยเลิกใช้โรงไฟฟ้าวัดเลียบทั้งหมด ๕ เครื่องในปี พ.ศ.๒๕๐๘ โรงไฟฟ้าสามเสนจำนวน ๖ เครื่อง ได้เลิกใช้ ๔ เครื่องในปี พ.ศ.๒๕๐๗ และอีก ๒ เครื่องสุดท้ายในปี พ.ศ.๒๕๑๔

ส่วนในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ โรงไฟฟ้าส่วนใหญ่ในระยะแรกมักจะเป็นโรงไฟฟ้าดีเซลขนาดเล็ก และจะเดินเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าเฉพาะเวลากลางคืนเท่านั้น และยังให้บริการไม่สม่ำเสมออีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้การผลิตไฟฟ้าในเขตภูมิภาคได้มาตรฐาน รัฐบาลจึงได้ก่อตั้งองค์การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคขึ้นเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ.๒๔๙๗ ซึ่งต่อมาวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๐๓ ก็ได้เปลี่ยนเป็นการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รับผิดชอบการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า ในทุกพื้นที่ที่ราชอาณาจักร ยกเว้นพื้นที่ภายใต้การรับผิดชอบของการไฟฟ้านครหลวง

ปี พ.ศ.๒๕๐๓ ได้มีการจัดตั้งการลิกไนต์ขึ้น โดยยกฐานะขององค์การพลังงานไฟฟ้าลิกไนต์ ซึ่ง

ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในจังหวัด นนทบุรี โรงไฟฟ้าแห่งนี้เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ.๒๕๐๒ โดยติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด ๗๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ ขึ้นเป็นเครื่องแรก แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๐๔ ในระยะเริ่มแรกของการดำเนินการ ได้ใช้ลิกไนต์จากแม่เมาะเป็นเชื้อเพลิง แต่เนื่องจากค่าขนส่งและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสูง จึงจำเป็นต้องหันมาใช้น้ำมันเตาในภายหลัง เครื่องที่สองก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๐๖ เป็นเครื่องขนาด ๗๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ เช่นกัน แต่ออกแบบสำหรับใช้น้ำมันเตาแต่เพียงอย่างเดียว เครื่องที่สามเป็นเครื่องขนาด ๘๗,๕๐๐ กิโลวัตต์ เริ่มจ่ายไฟฟ้าได้ในปลายปี พ.ศ.๒๕๑๑ รวมกำลังผลิตทั้งสิ้น ๒๓๗,๕๐๐ กิโลวัตต์ นอกจากนี้โรงไฟฟ้าใหญ่ทั้งสองแห่งแล้วยังมีโรงไฟฟ้ากังหันแก๊สบางกะปิ ขนาด ๑๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ ที่อำเภอบางกะปิ

อีกระบบหนึ่งซึ่งใหญ่รองลงมาก็คือ ระบบของการลิกไนต์ เป็นแหล่งผลิตเสริมอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีโรงไฟฟ้าที่อยู่ในระบบคือ โรงไฟฟ้าไอน้ำแม่เมาะ ตั้งอยู่บริเวณเหมืองลิกไนต์ที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ขณะนั้นมีกำลังผลิต ๑๒,๕๐๐ กิโลวัตต์ ประกอบด้วยเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด ๖,๒๕๐ กิโลวัตต์ ๒ เครื่อง ใช้ลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิง เริ่มจ่ายไฟฟ้าในปี พ.ศ.๒๕๐๑ ในระยะแรกได้จ่ายไฟฟ้าให้จังหวัดลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่ รวมทั้งจ่ายสำหรับใช้ในการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก ต่อมาได้มีสายส่งเชื่อมโยงกับระบบของการไฟฟ้ายันฮี

โรงไฟฟ้าที่สำคัญอีกแห่งของการลิกไนต์คือ โรงไฟฟ้ากระบี่ ตั้งอยู่ที่จังหวัดกระบี่ ใกล้กับเหมืองลิกไนต์กระบี่ มีกำลังผลิตระยะแรก ๔๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ประกอบด้วยเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด ๒๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ๒ เครื่อง แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ภายหลังได้เพิ่มกำลังไฟฟ้าขนาด ๒๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ขึ้นอีก ๑ เครื่อง ทำให้มีกำลังผลิตในปี พ.ศ.๒๕๑๑ รวมทั้งสิ้น ๖๐,๐๐๐ กิโลวัตต์

โรงไฟฟ้าพระนครเหนือ เมื่อแรกก่อสร้าง

นอกจากโรงไฟฟ้าซึ่งใช้ลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงแล้ว การลิกไนต์ยังมีโรงไฟฟ้าดีเซลขนาด ๑๐,๖๐๐ กิโลวัตต์ ที่จังหวัดภูเก็ต เพื่อช่วยจ่ายไฟฟ้าในระยะเวลาความต้องการสูงสุดประจำวันอีกด้วย

สำหรับการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ รับผิดชอบและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น ๑๕ จังหวัด มีโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ๒ แห่ง คือ เขื่อนน้ำพุง และเขื่อนน้ำพอง

เขื่อนน้ำพุง จังหวัดสกลนคร เป็นโครงการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำที่ก่อสร้างแล้วเสร็จเป็นแห่งแรกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ่ายไฟฟ้าให้ประชาชนในจังหวัดสกลนคร และนครพนม การก่อสร้างตัวเขื่อนและโรงไฟฟ้าเริ่มขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๐๗ เนื่องจากเป็นเขื่อนขนาดเล็ก จึงใช้เวลาก่อสร้างเสร็จภายใน ๒ ปี มีกำลังผลิตเครื่องละ ๓,๐๐๐ กิโลวัตต์ ๒ เครื่อง

โครงการน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ตามแนวความคิดของคณะกรรมการเศรษฐกิจ

แห่งเอเชียและตะวันออกไกล(ECAFE) เพื่อประโยชน์ด้านชลประทานและผลิตไฟฟ้า โครงการน้ำพองเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ.๒๕๐๖ แล้วเสร็จปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้นาม“เขื่อนอุบลรัตน์” มีกำลังผลิตติดตั้ง ๒๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้าที่ใหญ่ที่สุดใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือขณะนั้น

นอกจากเขื่อนทั้ง ๒ แล้ว ยังมีโรงไฟฟ้ากังหันแก๊ส กำลังผลิต ๑๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ อีก ๑ โรง คือ โรงไฟฟ้านครราชสีมา ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๑

ก่อตั้งในปี พ.ศ.๒๔๙๗ ขึ้นมา โดยมีจุดประสงค์ เพื่อพัฒนาแหล่งพลังงานในประเทศ ซึ่งการลิกไนต์ รับผิดชอบการผลิตและการจัดจำหน่ายลิกไนต์ ผลิตผลพลอยได้จากลิกไนต์ และพลังงานไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าลิกไนต์

และเพื่อให้มีพลังงานไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รัฐบาลได้ก่อตั้งการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๐๕ รับผิดชอบพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้รัฐบาลจะได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบด้านพลังงานไฟฟ้าขึ้นหลายหน่วยงานด้วยกัน โดยเฉพาะในด้านการผลิตอันได้แก่การไฟฟ้ายันฮี การลิกไนต์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแต่ละองค์การมีเขตพื้นที่รับผิดชอบแตกต่างกันไปตามพระราชบัญญัติขององค์การนั้นๆ แต่หน้าที่และลักษณะของงานของทั้งสามองค์การนั้นมีได้แตกต่างกัน รัฐบาลจึงเห็นควรให้รวมเป็นหน่วยงานเดียวกัน เป็นการรวมความสามารถในการผลิต การส่ง ความสามารถของบุคลากร และอุปกรณ์

เครื่องมือต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการผลิตกระแสไฟฟ้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้น จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหรือ กฟผ.ขึ้น โดยรวมกิจการและความรับผิดชอบขององค์กรทั้งสามข้างต้น มาเป็นกิจการของ กฟผ. ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒

นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา กฟผ.ซึ่งถือเป็นรัฐวิสาหกิจเพียงแห่งเดียวที่รับผิดชอบด้านการผลิตและส่งกระแสไฟฟ้าภายในประเทศ ก็พร้อมสำหรับการพัฒนาการผลิตพลังงานไฟฟ้า และพร้อมที่จะก้าวไปกับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

การไฟฟ้าทั้งสามแห่งนี้แม้จะมีเขตความรับผิดชอบในการผลิตและจ่ายไฟฟ้าแตกต่างกันตามภูมิศาสตร์ แต่ก็มีหน้าที่และลักษณะงานเหมือนกัน รัฐบาลจึงเห็นควรให้รวมกันเป็นหน่วยงานเดียวกัน เพื่อจะดำเนินการผลิตไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น มีการปฏิบัติงาน ประสานงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายเดียวกัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเปิดโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๐๙

ตำนาน “โรงเหนือ”

ในความโอฬารของโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ ที่ระดับประตูด้วยไม้ยืนต้นและสีสรรของไม้ดอกนานาชนิด น้อยคนนักที่จะทราบว่าที่ดินตรงนี้เป็นของหมื่นภิรมย์เจ้าเมืองและเพื่อนบ้านของท่าน อาทิ นายสาธุกิจ นายเผื่อน พันธุ์ไพศาล รวมทั้งคนในตระกูลทับแถมอีกหลายคน หากท่านเหล่านั้นยังมีชีวิตอยู่ถึงปัจจุบัน ก็คงอดภูมิใจไม่ได้ว่า ที่ดินที่มอบให้หลวงในวันนั้น บัดนี้ได้กลายเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานด้านไฟฟ้าของประเทศ สร้างคุณูปการให้คนรุ่นลูกรุ่นหลานของท่านได้รับผลพวงจากการพัฒนากิจการไฟฟ้าอย่างทัดเทียมกัน

ในปี พ.ศ.๒๕๐๒ ข้าราชการหนุ่ม ๕ ท่านจากกองพลังงาน กรมชลประทาน ได้รับคำสั่งให้มาสำรวจที่ดินริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณใกล้กับสะพานพระรามหก เพื่อพลิกพื้นร่องสวนตรงนี้ให้กลายเป็นโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่แห่งแรกที่เชื่อกันว่าเป็นโรงไฟฟ้าที่ใหญ่และทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียขณะนั้น

พวกเขาประกอบด้วย นายพัฒน์ เกษลาลี นายประศาสน์ จันทราทิพย์ นายธงชาติ ไสภณดิษฐ์ นายสมพร หลิลละเมียรและนายสุพจน์ เจริญพานิช มือถือแผนที่คู่มือเดินคุ่มเข้าไปตามร่องสวนซึ่งส่วนใหญ่เป็นสวนทุเรียน มะพร้าว หนาก ฯลฯ บรรยายภาคร่มรินและเงียบส่งัด

“...ขอให้โรงจักรนี้
มั่นคงถาวร สามารถผลิตไฟฟ้า
จำหน่ายให้แก่ประชาชน
ได้โดยเต็มที่ เมื่อกระแสไฟฟ้า
จากโรงจักรแห่งนี้
จ่ายไปถึงที่ใด ขอให้เป็น
แสงสว่างและพลังงานที่จะนำ
ความมั่งมีศรีสุข และความ
เจริญไปสู่ประชาชนชาวไทย..”

ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี
ในพิธีเปิดโรงไฟฟ้าพลังไอน้ำพระนครเหนือ
เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๔

แผนการสำรวจที่ดินกว่า ๔๐๐ ไร่ เพื่อสร้าง
โรงไฟฟ้า มีเจ้าของทั้งหมด ๕๖ แปลง มีบ้าน
กระจัดกระจายอยู่น้อยหลัง แรกๆ เมื่อได้ยินว่าหลวง
จะเอาที่ดินตรงนี้ทำโรงไฟฟ้า ผู้คนที่ไม่มีใครยืมดินนัก
พวกเขาต้อนรับคณะสำรวจด้วยการยิงปืนเป็นการ
ข่มขวัญ เสียงของมันทำให้นายธงชาติ ไสภณดิษฐ์

คณะสำรวจที่ดินเพื่อก่อสร้างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ

และนายสุพจน์ เจริญพานิช ต้องล่าถอยกลับไปด้วยความตระหนก นี่เป็นประสบการณ์แรกของคณะสำรวจ คณะสำรวจกลับมาใหม่พร้อมด้วยปฏิบัติการ จากตำนานเรื่องสามก๊ก ตอนเล่าปี่ลิบนิ้วประนมกร ไม่ว่าผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้หนุ่มผู้สาว ทุกหนแห่งที่คณะสำรวจ ไปถึงจะไปพร้อมด้วยการคารวะอย่างนบনอบ

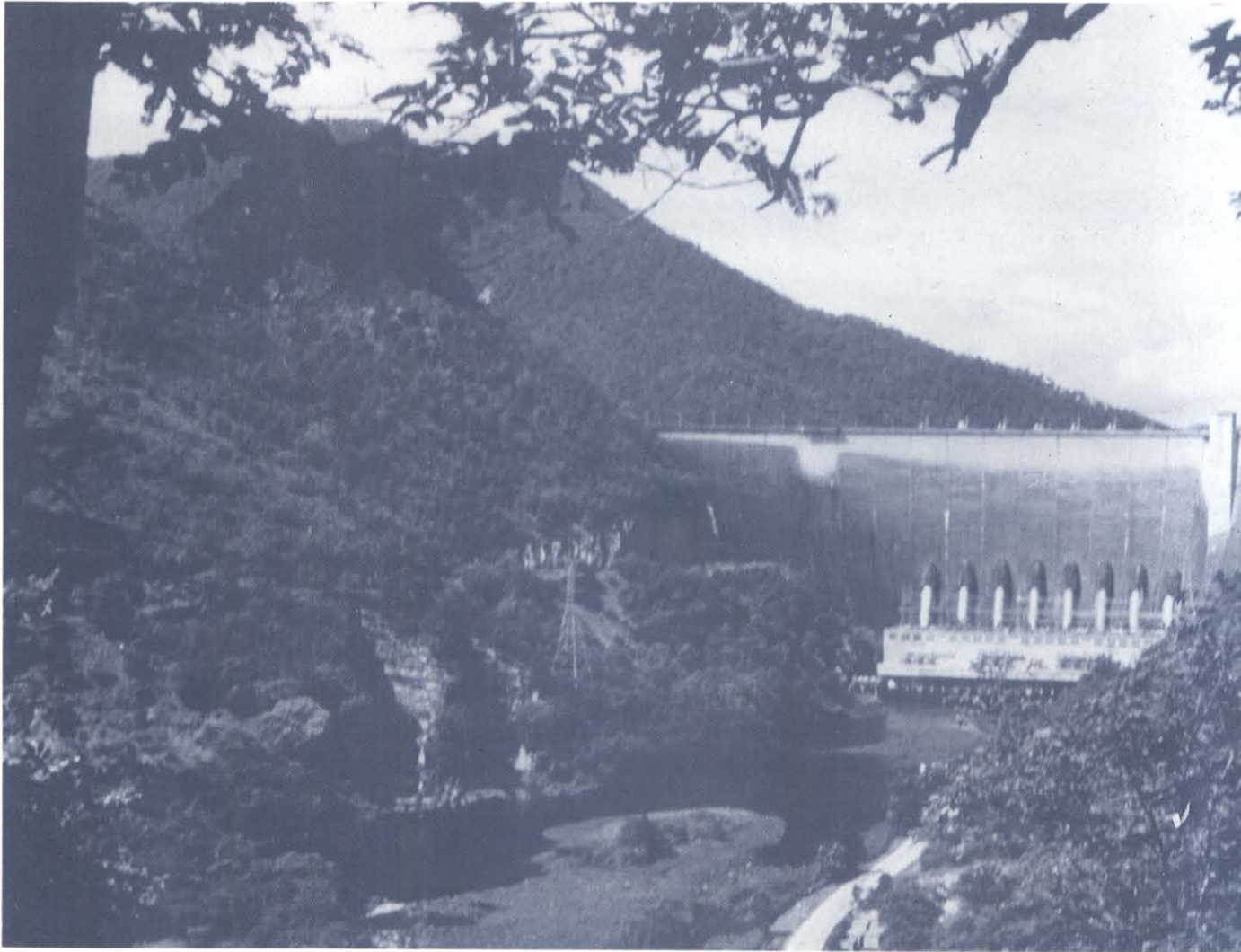
คำอธิบายชี้แจง ไขข้อข้องใจในการมาสร้างโรงไฟฟ้า จนคณะสำรวจ จำชื่อเจ้าของที่ได้หมดทุกคน รวมทั้งคนในครอบครัว และลูกเล็กเด็กแดง ในที่สุดก็ได้รับการยอมรับและเชื่อถือ ภารกิจการสำรวจเพื่อการเวนคืนก็ลุล่วงไปด้วยระยะเวลาอันสั้น นอกจากจะไม่ต่อต้านแล้ว ลูกหลานของพวกเขาหลายคนภายหลังก็ได้มาเป็นพนักงานการไฟฟ้า อีกหลายรุ่น หากพนักงานคนใดก็ตามที่มีนามสกุลอย่าง ทับแอม วุฒิเวช หรือช่าปัญญา แสดงว่าบรรพบุรุษของเขาเป็นผู้เสียสละผืนดินให้แก่ กฟผ. เพื่อพัฒนาแหล่งพลังงานไฟฟ้าของประเทศ

เมื่องานสำรวจเสร็จสิ้น การแผ้วถางเพื่อเตรียมพื้นที่โรงไฟฟ้า พระนครเหนือเครื่องที่ ๑ ก็เริ่มขึ้น อุปกรณ์ชุดแรกคือ มีดอีโต้หนึ่งโหล ที่ยืมมาจากกรมชลประทาน พร้อมด้วยลูกจ้างรายวันกลุ่มแรกในอัตราค่าจ้างวันละ ๙ บาท นายช่างผู้ควบคุมงานติดตั้งอุปกรณ์โรงไฟฟ้า คือ นายพัฒน์ เกษสำลี ได้โอนตัวจากกองพลังน้ำ มาเป็นพนักงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต งานก่อสร้างโรงไฟฟ้าเริ่มขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๐๒ และแล้วเสร็จในอีก ๒ ปีถัดมา

งานสำรวจและก่อสร้างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือเครื่องที่ ๑ เป็นโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ไม่เคยมีมาก่อนในเมืองไทย เพราะฉะนั้นทุกอย่างจึงเป็นเรื่องใหม่และท้าทาย โรงไฟฟ้าแห่งนี้จึงเปรียบเสมือน "โรงครู" การก่อสร้าง "โรงครู" จึงกลายเป็นตำนานที่ผู้ที่อยู่ในยุคสมัยนั้นเล่าขานกันไม่รู้จบ ไม่ว่าจะเป็นความยากลำบากในการเดินทางมาทำงาน อุปสรรคต่างๆ ในงานก่อสร้าง หรือแม้แต่ความไม่สะดวกสบายของสถานที่ทำงานที่ไม่เคยรู้จักคำว่า "แอร์คอนดิชัน" แต่ทุกๆ เรื่องราวที่เล่าขานก็เปี่ยมไปด้วยความสุข ความภาคภูมิใจ และความประทับใจที่ยากจะลืมเลือนจากความทรงจำ

ชี้แจงราษฎรในการสร้างโรงไฟฟ้า

กำเนิดองค์การ

ไฟฟ้ายุคใหม่

กำเนิดกิจการไฟฟ้ายุคใหม่ กล่าวได้ว่ามีจุดเริ่มต้นในปี พ.ศ.๒๕๐๕ นับตั้งแต่มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาดใหญ่ ๗๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ของโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ การไฟฟ้าอันฮีเป็นเครื่องแรก ตามมาด้วยโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนภูมิพลของการไฟฟ้าอันฮี โรงไฟฟ้าลิกไนต์กระบี่ของการลิกไนต์ และโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ของการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ จากโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ของทั้งสามการไฟฟ้าที่ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกิจการไฟฟ้ายุคใหม่และพัฒนาต่อเนื่องจนเป็นระบบที่ก้าวหน้ามั่นคงเช่นปัจจุบัน บุคคลที่สมควรได้รับการกล่าวถึง ๒ ท่านในฐานะนักบุกเบิกไฟฟ้ายุคใหม่ ได้แก่ *ม.ล.ชูชาติ กำภู* อดีตอธิบดีกรมชลประทาน ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการการไฟฟ้าอันฮีและการลิกไนต์ และอีกท่านหนึ่ง ได้แก่ *ดร.บุญรอด บิณฑสันต์* อดีตปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ผู้ก่อตั้งการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ

บุคคลทั้ง ๒ ท่านเป็นผู้สมควรได้รับการยกย่อง ในฐานะเป็นผู้วางรากฐานกิจการไฟฟ้ายุคใหม่ ทั้งด้านการนำเทคโนโลยีโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ การวางแผน การจัดการและกำลังคน และเมื่อมีการรวมกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตเป็น กฟผ. ในปี พ.ศ.๒๕๑๒ ดร.บุญรอด บิณฑสันต์ ได้เป็นกำลังสำคัญในการวางหลักเกณฑ์และประสานงาน จนการรวมสามการไฟฟ้าประสบความสำเร็จในที่สุด

เขื่อนภูมิพลขณะก่อสร้าง

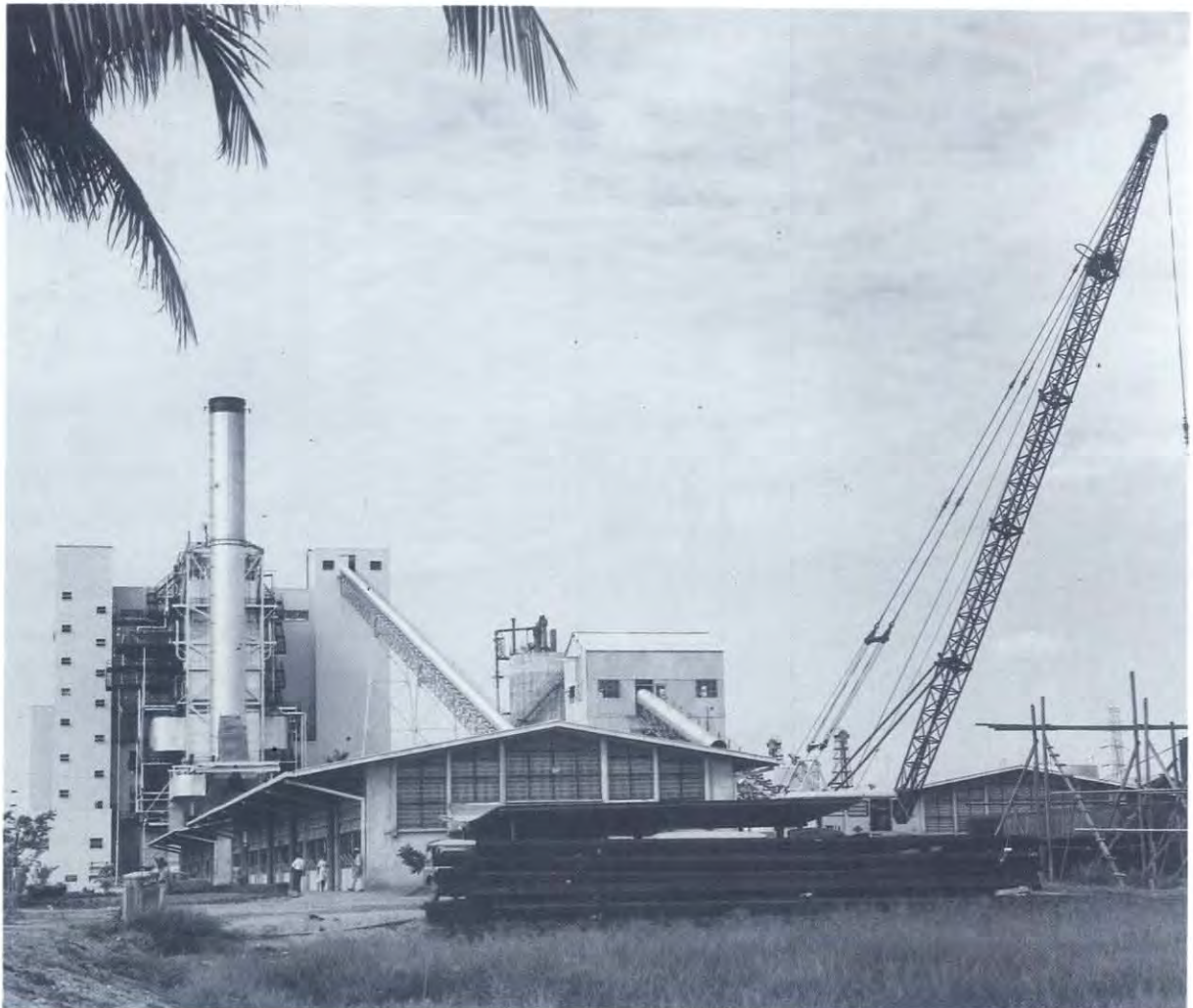
จุดเริ่มต้นจากมติคณะรัฐมนตรี

การรวมกิจการ กฟผ. มีจุดกำเนิดจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๙ รับหลักการการดำเนินกิจการไฟฟ้าภายในประเทศตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอให้แบ่งกิจการไฟฟ้าเป็น ๒ ฝ่าย คือ กิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ประกอบด้วย การไฟฟ้ายันฮี การลิกไนต์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เพื่อให้กิจการไฟฟ้าซึ่งเป็นฝ่ายผลิตเหมือนกัน มีสายการบังคับบัญชาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และทำให้มีการ

ประสานงานทั้งในด้านเป้าหมาย นโยบาย และในด้านปฏิบัติการอย่างสอดคล้อง ในขณะที่กิจการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย ประกอบด้วย การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

ในการดำเนินการรวมกิจการไฟฟ้าตามมติกรมฯ ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการประสานงานไฟฟ้าแห่งประเทศไทย" มีหน้าที่ประสานงานระหว่างฝ่ายผลิตและฝ่ายจำหน่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

โรงไฟฟ้าพระนครเหนือใช้ลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงในระยะแรก

ยกร่าง พรบ. กฟผ.

กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบการรวมกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การไฟฟ้าฝ่ายผลิต โดยมีสาระสำคัญคือการโอนกิจการของการไฟฟ้าอันฮิการลิกไนต์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือเข้าด้วยกันเป็น "การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย" หรือ กฟผ. มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นรัฐวิสาหกิจในกำกับของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการผลิตและส่งกระแสไฟฟ้า แต่เพียงผู้เดียวในประเทศไทย ส่วนฝ่ายจำหน่ายมีหน้าที่เกี่ยวกับการจำหน่ายปลีกแต่ผู้เดียว โดยในบางกรณี กฟผ. จะได้รับการผ่อนผันให้จำหน่ายได้ด้วย โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ซื้อเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และใช้ไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก ผู้ซื้ออยู่ห่างไกลจากข่ายไฟฟ้าของฝ่ายจำหน่าย หรือเป็นการซื้อไฟฟ้าจากระบบส่งของฝ่ายผลิต รวมทั้งการจ่ายไฟฟ้าเพื่อขายส่งให้แก่ประเทศใกล้เคียง ในส่วนของฝ่ายจำหน่ายได้รับการผ่อนผันให้ผลิตได้ในกรณีที่เป็นการผลิตด้วย

โรงไฟฟ้าดีเซลภูเก็ต ทำหน้าที่จ่ายไฟเสริมในจังหวัด ในระยะที่ระบบส่งยังไม่พัฒนา

เครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซลขนาดเล็ก หรือการผลิตในท้องถิ่นที่ห่างไกลจากระบบไฟฟ้าของฝ่ายผลิตซึ่งยังไม่ถึง

ตรากฎหมายจัดตั้ง กฟผ.

เมื่อได้ยกร่างพระราชบัญญัติ กฟผ.แล้วเสร็จ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้นำเสนอและคณะรัฐมนตรีรับหลักการเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๐ คณะรัฐมนตรีได้นำเสนอวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่รัฐสภาเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๑

รัฐสภาได้มีมติรับร่างพระราชบัญญัติ กฟผ. พ.ศ.๒๕๑๑ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๑ โดยให้พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒ เป็นต้นไป

พระราชบัญญัติ กฟผ.ได้กำหนดวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของ กฟผ.ไว้ดังนี้

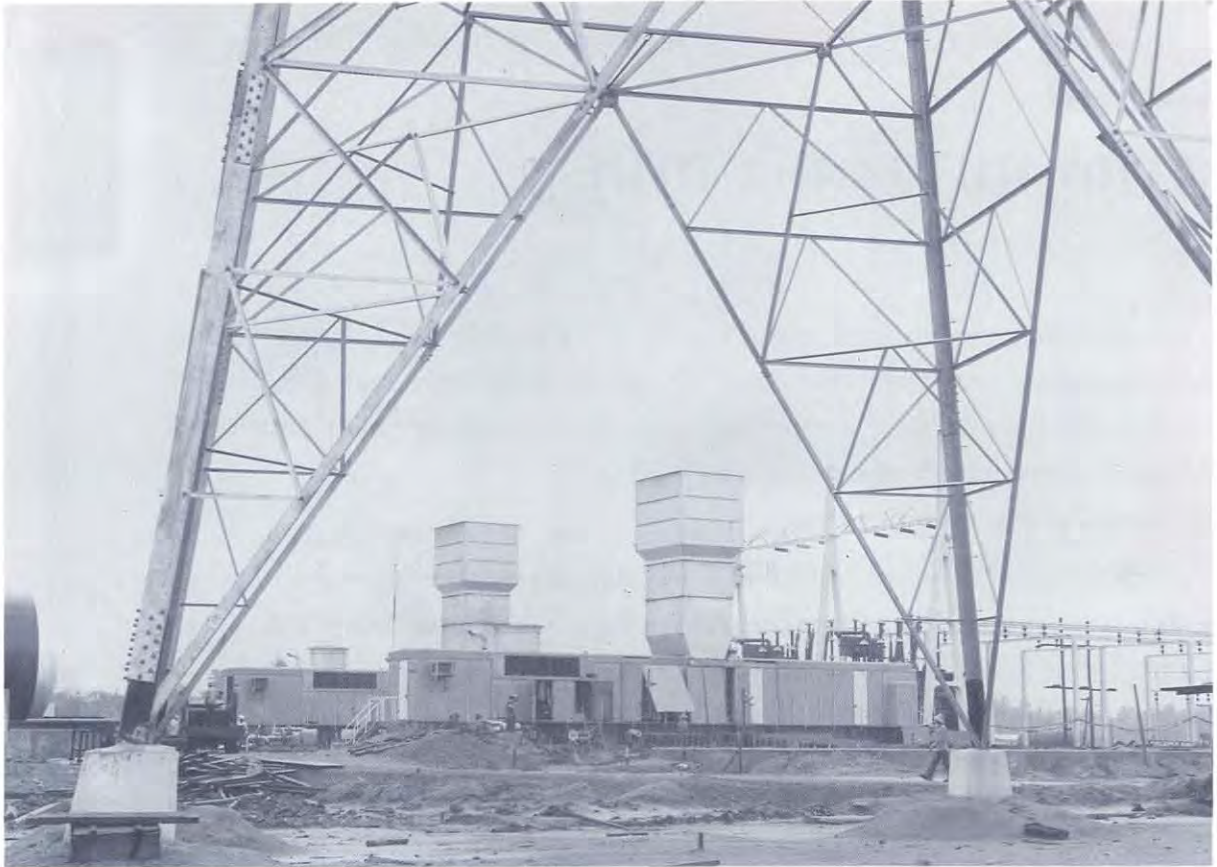
๑. ผลิต จัดให้ได้มา จัดส่งหรือจำหน่ายซึ่งพลังงานไฟฟ้าให้แก่ กฟน. กฟภ. ผู้ใช้พลังงานไฟฟ้าตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และประเทศใกล้เคียง

๒. ดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้า แหล่งพลังงานอันได้มาจากธรรมชาติ รวมทั้งพลังงานปรมาณู เพื่อการผลิตพลังงานไฟฟ้า และงานอื่นๆ ที่ส่งเสริมกิจการของ กฟผ.

๓. ผลิตและขายลิกไนต์หรือวัตถุดิบจากลิกไนต์หรือโดยอาศัยลิกไนต์ หรือร่วมทุนกับบุคคลอื่นเพื่อดำเนินการดังกล่าว

บรรยากาศการทำงานในระยะแรก

พระราชบัญญัติ กฟผ. มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการ ๓ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ เป็นส่วนนโยบาย มีคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คน และคณะกรรมการไม่เกิน ๑๐ คน เป็นผู้กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และหน้าที่ของ กฟผ.

ส่วนที่ ๒ เป็นส่วนบริหาร มีผู้ว่าการ กฟผ. เป็นหัวหน้าบริหารสูงสุด ได้รับแต่งตั้ง ถอดถอนจากคณะกรรมการ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ผู้ว่าการ กฟผ. เป็นกรรมการ กฟผ. โดยตำแหน่ง

ส่วนที่ ๓ เป็นส่วนปฏิบัติงาน มีพนักงานและลูกจ้างเป็นผู้ดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับที่คณะกรรมการและผู้ว่าการ กฟผ. กำหนด

ในเริ่มต้น กฟผ. อยู่ในความกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ต่อมาเมื่อกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติถูกยุบ กฟผ. จึงโอนไปอยู่ในความกำกับของนายกรัฐมนตรี

เตรียมการจัดตั้ง

เมื่อร่างพระราชบัญญัติ กฟผ. ได้ผ่านรัฐสภาแล้ว กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย" โดยมีปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ นายบุญรอด บิณฑสันต์ เป็นประธานกรรมการ ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ว่าการของการไฟฟ้าทั้ง ๓ แห่ง คือ นายเกษม จาคีควณิช ผู้ว่าการการไฟฟ้ายันฮี นายสำเริง นารถศิลป์ ผู้ว่าการการลิกไนต์ และนายอุดม ปัญญาพล ผู้ว่าการการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีนายอำนาจ วิวิรรณ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการและวางแผน เป็นกรรมการและเลขานุการ การประชุมครั้งแรกจัดขึ้นในวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยมีการเตรียมการวางรูปโครงสร้างการบริหาร การโอนทรัพย์สิน หนี้สิน การออกระเบียบ ตลอดจนงบอัตราเงินเดือนค่าจ้างต่างๆ เพื่อให้พร้อมสำหรับการประกาศจัดตั้ง กฟผ. ที่จะมีขึ้นในวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

กฟผ. นับว่าโชคดีที่คณะรัฐมนตรีได้เลือกเฟ้นผู้มีคุณวุฒิจากหลายสาขาเป็นกรรมการ โดยคณะกรรมการ กฟผ. ชุดแรกซึ่งได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ มีรายนามดังนี้

๑. นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานกรรมการ
๒. นายบุญรอด บิณฑสันต์ กรรมการ
๓. นายบุญมา วงศ์สุวรรณ กรรมการ
๔. นายกมล วรรณประภา กรรมการ
๕. พลโทบุญเรือน บัวจรรยา กรรมการ
๖. นายฉลอง ปิงตระกูล กรรมการ

นายเกษม จาคีควณิช

นายสำเริง นารถศิลป์

นายอุดม ปัญญาพล

๗. นายแสวง พูลสุข กรรมการ
๘. นายสมภพ ไทตระกิตย์ กรรมการ
๙. นายนิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ กรรมการ
๑๐. ผู้ว่าการ กฟผ. กรรมการ

การจัดองค์การ

ถึงแม้ว่าการรวม กฟผ. ในทางกฎหมายจะเริ่มขึ้นในวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ แต่ในทางปฏิบัติมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป การประชุมคณะกรรมการ กฟผ. ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ซึ่งมีนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นประธาน นายบุญรอด บิณฑลันต์ ปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ในฐานะกรรมการได้เสนอ **นายเกษม จาติกวณิช** เป็นผู้ว่าการ โดยชี้แจงว่านายเกษมเป็นผู้ที่มีความเหมาะสม เนื่องจากดำรงตำแหน่งผู้ว่าการการไฟฟ้าอันฮี ซึ่งเป็นหน่วยงานฝ่ายผลิตที่ใหญ่ที่สุดในระหว่างการผลิตทั้งสาม และเป็นผู้ที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี และ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบด้วยแล้ว ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์เสนอ นายเกษม จาติกวณิช เป็นผู้ว่าการ กฟผ. คนแรกต่อคณะรัฐมนตรี และเพื่อ

ประโยชน์ในการดำเนินงานในระยะเริ่มต้น ในระหว่างที่รอการร่างระเบียบและข้อบังคับ กฟผ. คณะกรรมการ กฟผ. มีมติให้ใช้ระเบียบและข้อบังคับระหว่างกาล ให้แบ่งส่วนงาน กฟผ. ออกเป็นสามส่วน คือ ส่วนการไฟฟ้าอันฮี มีนายเกษม จาติกวณิช เป็นหัวหน้าส่วน ส่วนการลิกไนต์ มีนายสำเริง นารถศิลป์ เป็นหัวหน้าส่วน และส่วนการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ มีนายอุดม ปัญญาพล เป็นหัวหน้าส่วน โดยให้ทั้งสามส่วนนี้ขึ้นตรงต่อผู้ว่าการ กฟผ. สำหรับการจัดแบ่งส่วนงานในระดับย่อยลงไป เช่น ฝ่าย กอง แผนก ของแต่ละส่วน คงให้เป็นเช่นเดิมไปก่อน ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ของทั้งสามการไฟฟ้า จึงคงทำงานอยู่ในหน่วยงานและแหล่งผลิตเดิม ในขณะที่การเตรียมการด้านต่างๆ ก็ได้ดำเนินพร้อมๆ กันไป

กลยุทธ์ในการรวมองค์การ

ในการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒ ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้ง นายเกษม จาติกวณิช เป็นผู้ว่าการ กฟผ.โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒ ผู้ว่าการ กฟผ.ได้แต่งตั้งพนักงานระดับบริหารโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ กฟผ.ซึ่งมีรายนามดังนี้

๑.นายปฏิพัทธ์ อารยะศาสตร์ ดำรงตำแหน่ง รองผู้ว่าการฝ่ายธุรการ

๒.นายลำเรียง นารถศิลป์ ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการฝ่ายช่าง

๓.นายทองโรจน์ พจนารถ ดำรงตำแหน่ง รองผู้ว่าการฝ่ายช่าง

๔.นายอุดม ปัญญาพล ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าการฝ่ายช่าง

๕.นาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายการผลิต

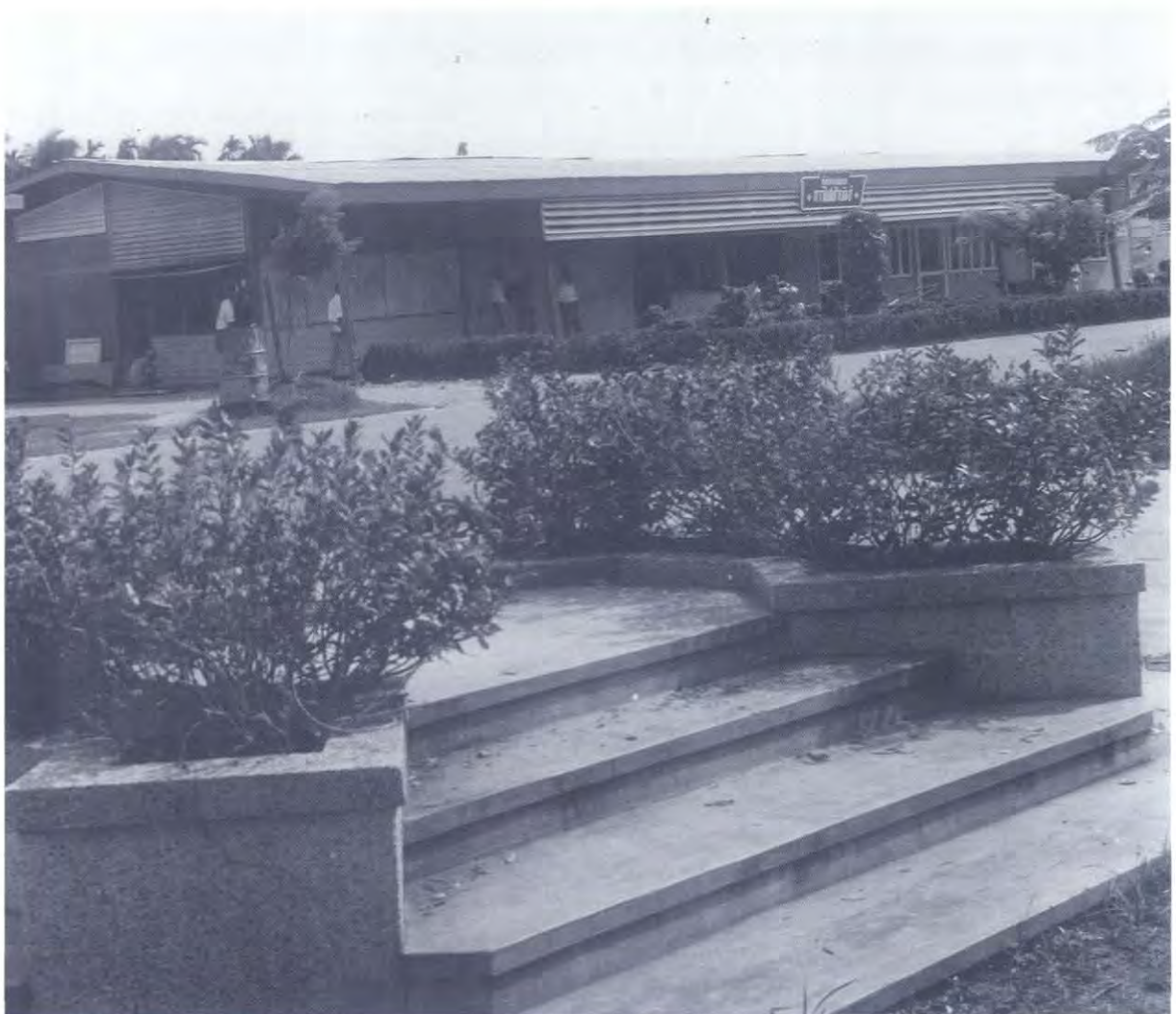
๖.นายพัฒน์ เกษล่ำลี ดำรงตำแหน่งนายช่างใหญ่

ผู้บริหารยุคแรกนำโดยนายเกษม จาติกวณิช ให้การต้อนรับ คณะเจ้าหน้าที่ธนาคารโลก เข้าเยี่ยมชมกิจการโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ

การประชุมคณะกรรมการ กฟผ.ในเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๒ ได้มีมติยกเลิกการแบ่งส่วนงาน กฟผ.ที่แบ่งออกเป็นสามส่วน และให้ใช้โครงสายบังคับบัญชาซึ่งร่างขึ้นมาใหม่แทน ซึ่งนอกจากตำแหน่งผู้ว่าการแล้วยังประกอบด้วยตำแหน่งระดับรองผู้ว่าการ ๔ คน ระดับผู้ช่วยผู้ว่าการ ๒ คน ระดับฝ่ายและเทียบเท่าฝ่ายอีก ๑๗ คน ซึ่งในการจัดโครงสายบังคับบัญชาในระยะแรกนั้น ฝ่ายบริหารได้พิจารณาถึงโครงสายบังคับบัญชาของแต่ละการไฟฟ้าเดิมด้วย โดยมีการปรับเปลี่ยนส่วนงานใหม่ให้เหมาะสมกับการบริหารงาน ซึ่งทำให้องค์การทั้งสามค่อยๆ ประสานเป็นเนื้อเดียวกัน ในระยะแรกผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดิมของแต่ละองค์การ ยังมีความผูกพันอยู่กับหน่วยงานเดิม และส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติงานอยู่ตามโรงไฟฟ้า เขต เขื่อน ที่ต้นสังกัดอยู่ ผู้บริหาร กฟผ.จึงได้กำหนดโครงสายบังคับบัญชาที่มีความ

สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานเดิม กล่าวคือ กำหนดให้แบ่งเขตการควบคุมออกเป็นสามเขต คล้ายคลึงกับความรับผิดชอบเดิมคือ เขต ๑ ดูแลภาคกลางและเหนือ เขต ๒ ดูแลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเขต ๓ ดูแลภาคใต้ ให้แต่ละเขตควบคุมการผลิตและส่งไฟฟ้า รวมทั้งบำรุงรักษาสายส่งและสถานีไฟฟ้า ผู้อำนวยการเขตมีอำนาจหน้าที่เทียบเท่าผู้อำนวยการฝ่าย การรวมองค์การจึงไม่ทำให้การดำเนินงานโครงการต่างๆ สะดุดลง เนื่องจากโครงสร้างการบริหารมีความสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานขณะนั้น

สู่ความเป็นหนึ่งเดียว

ผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด ได้พัฒนาไปสู่ความเป็นเอกภาพเดียวกัน นั่นคือความเป็น กฟผ. ในช่วงเวลาอันสั้น เพียง ๓-๔ ปีภายหลังการก่อตั้งเท่านั้น ความสำเร็จของการสร้างเอกภาพภายนอกจากศิลปะในการบริหารของผู้บริหารระดับสูงแล้ว สถานการณ์รอบด้านโดยเฉพาะวิกฤตการณ์น้ำมัน ความต้องการพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการได้มีโอกาสทำงานร่วมกันอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่ ทำให้ผู้ปฏิบัติงาน กฟผ. ได้สร้างวัฒนธรรมที่เป็นแบบฉบับของ กฟผ. ขึ้นมา ด้วยการทำงานที่มุ่งความเป็นเลิศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ฝ่ายบริหารกำหนดไว้ โครงการก่อสร้างทุกโครงการดำเนินงานได้แล้วเสร็จตามกำหนดหรือก่อนกำหนดเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ไฟฟ้าและเพิ่มขยายไปสู่ผู้ที่ต้องการใช้ไฟฟ้าในอนาคต

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๑๖ คณะกรรมการ กฟผ. ได้มีมติรับรองโครงข่ายการบังคับบัญชาใหม่ที่ฝ่ายบริหารนำเสนอ การปรับปรุงโครงข่ายบังคับบัญชาใหม่ในครั้งนี้ นอกจากจะยกระดับผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายผลิตเป็นรองผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการแล้ว ยังได้เพิ่มผู้อำนวยการเขตอีก ๑ คนไว้ในโครงข่ายการบังคับบัญชา โดยแยกภาคเหนือออกจากเขต ๑ มาจัดตั้งเป็นเขต ๔ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้มาจนถึงปัจจุบัน โครงข่ายใหม่นี้ยังมีการเพิ่มหน่วยงานจาก ๒๑ หน่วยงานเดิมเป็น ๓๐ หน่วยงาน จัดเป็นโครงข่ายที่สะท้อนความกลมกลืนให้เกิดเป็นหน่วยงานเดียวกันและในขณะเดียวกันสามารถรองรับการขยายตัวของการพัฒนากิจการไฟฟ้าในระยะก่อสร้างตัวให้พร้อมเข้าสู่ระยะของการเร่งรัดพัฒนาในช่วงระยะเวลาต่อมา

อาคารสำนักงานใหญ่ จุดเริ่มต้นของการก่อสร้างตัว

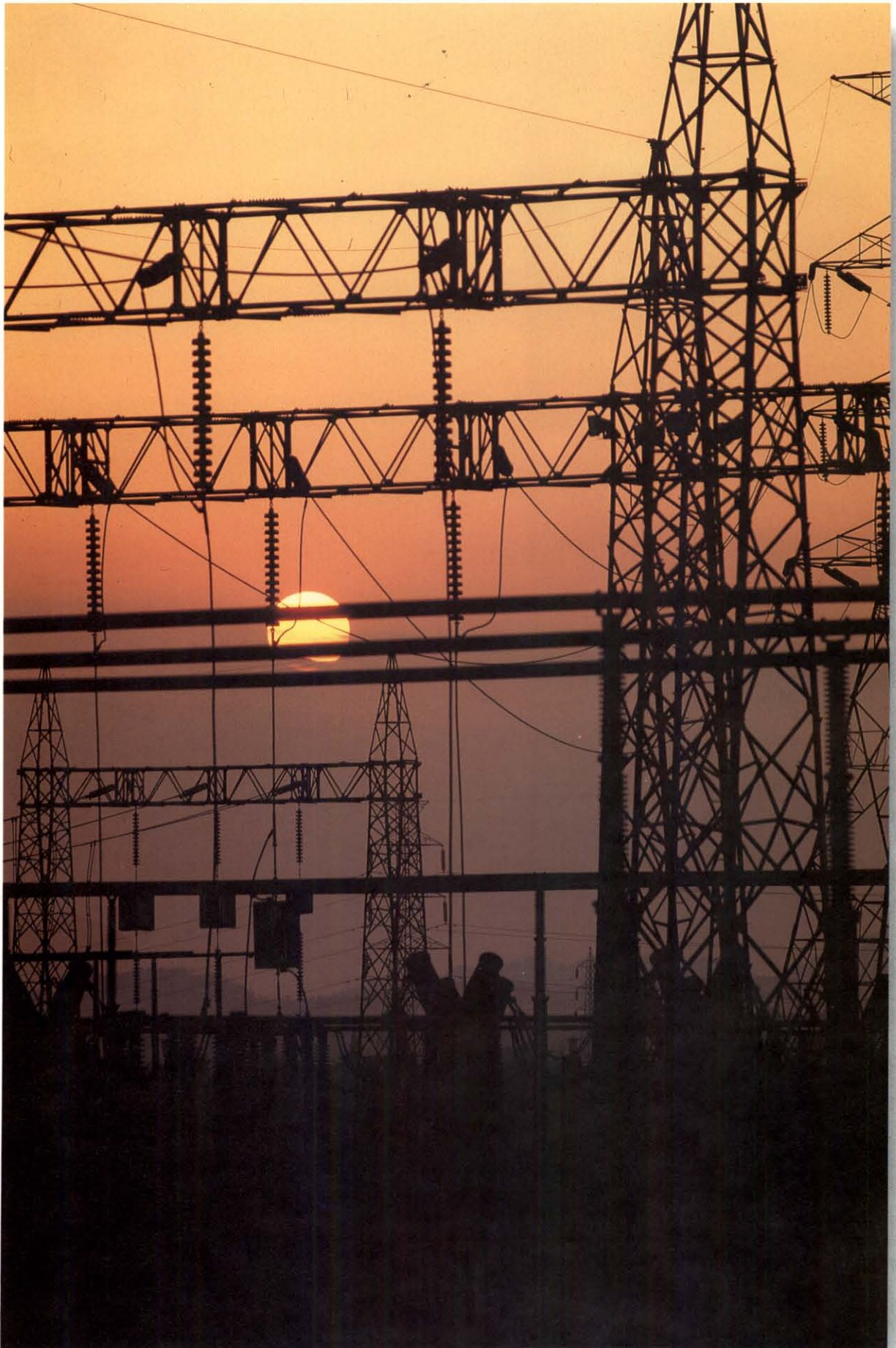

๓

ก่อสร้างสร้างตัว

สถานการณ์ความต้องการไฟฟ้าในช่วง ๕ ปีก่อนหน้าที่จะมีการจัดตั้ง กฟผ. ได้เพิ่มสูงขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๒๖ ต่อปี โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และในปี พ.ศ.๒๕๑๒ ความต้องการไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้นเป็นประวัติการณ์ถึงร้อยละ ๒๙ เขตที่มีการใช้กระแสไฟฟ้าสูงมากคือ เขตของการไฟฟ้านครหลวง อันได้แก่ จังหวัด พระนคร และธนบุรี ใช้ถึงร้อยละ ๗๐ ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด

ความต้องการใช้ไฟฟ้าในระยยะเวลาดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นความต้องการด้านแสงสว่าง ทั้งนี้เพราะประชาชนในขณะนั้นกว่าร้อยละ ๙๐ อาศัยอยู่ในเขตชนบท และเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับเกษตรกรรม ผลจากการพัฒนากิจการไฟฟ้าทำให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบไฟฟ้าขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการรวมเป็น กฟผ. ทำให้มีการใช้ไฟฟ้าในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มมากยิ่งขึ้น กระทั่งถึงปี พ.ศ.๒๕๑๖ ปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพื่อการอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนร้อยละ ๖๕ ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด

ภารกิจที่สำคัญในระยะก่อร่างสร้างตัวคือการเร่งรัดการขยายแหล่งผลิตตามแผนการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว เพื่อยุติปัญหาไฟฟ้าขาดแคลนและติด ๆ ดับ ๆ ที่มีมานานนับสิบปี โรงไฟฟ้าที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ส่วนใหญ่เป็นโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำมันเตาเป็นเชื้อเพลิงและโรงไฟฟ้าพลังน้ำ เพื่อทดแทนโรงไฟฟ้าเก่าขนาดเล็กที่ชำรุดทรุดโทรมและมีต้นทุนการผลิตสูง การดำเนินงานของ กฟผ. รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วแทบทุกโครงการ สามารถก่อสร้างได้เสร็จก่อนกำหนด การผลิตไฟฟ้าจึงเริ่มมีความมั่นคงมากขึ้น ประกอบกับที่ความต้องการพื้นฐานได้รับการตอบสนอง จึงทำให้สถานการณ์ความต้องการไฟฟ้าเริ่มผ่อนคลายลงในช่วง ๔-๕ ปีถัดมา

ผลจากการก่อตั้ง กฟผ. นั้น นอกจากจะเป็นการรวมทรัพยากรทั้งคน โรงไฟฟ้า เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันแล้ว ยังเป็นผลให้การพัฒนาไฟฟ้าเป็นไปตามแบบแผนเดียวกัน ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากในเวลาต่อมา กล่าวคือ ทำให้ กฟผ. เป็นหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับว่ามีการวางแผนอย่างดียึดแบบเรียนจากการขาดแคลนไฟฟ้าในอดีต ซึ่งทำให้ต้องตกอยู่ในสภาพ "ไฟตก" และ "ไฟขาด" นับสิบปี ทำให้ผู้บริหารยุคต้นให้ความสำคัญอย่างมากต่อการวางแผนล่วงหน้า มีเป้าหมายและกำหนดการที่แน่นอน ซึ่งหลักการนี้ได้กลายเป็นมรดกตกทอดมาจนถึงผู้บริหารทุกรุ่นจวบจนปัจจุบัน

ปรัชญาในการพัฒนากิจการไฟฟ้าในขณะนั้นคือ ให้กิจการไฟฟ้าเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานซึ่งจะต้องมีเพียงพอ มีคุณภาพเชื่อถือได้ และมีราคาที่เหมาะสม ยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในขณะนั้น ได้แก่ การวางแผนกำลังผลิตโดยใช้ทรัพยากรการผลิตในประเทศ พิจารณาด้านทุนที่เหมาะสม และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และเหตุการณ์ที่สำคัญในระยะก่อร่างสร้างตัว ได้แก่ การแลกเปลี่ยนพลังงานไฟฟ้ากับราชอาณาจักรลาว การกำเนิดศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้า การก่อสร้างโรงจักรพระนครใต้ การก่อสร้างเขื่อนจุฬาภรณ์ และการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนศรีนครินทร์

การแลกเปลี่ยนพลังงานไฟฟ้า กับราชอาณาจักรลาว

ความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้ากับราชอาณาจักรลาว ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในระบอบของการก่อสร้างตัวโครงการนี้มีความเป็นมานับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๐ ที่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ซึ่งในขณะนั้นประกอบด้วย ๔ ประเทศคือ ไทย ราชอาณาจักรลาว กัมพูชา และสาธารณรัฐเวียดนาม จากการประชุมร่วมกันหลายครั้ง ที่ประชุมได้เห็นพ้องร่วมกันว่าโครงการน้ำโขงเป็นโครงการแรกของลาวที่มีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเพื่อประโยชน์แห่งราชอาณาจักรลาวและไทย

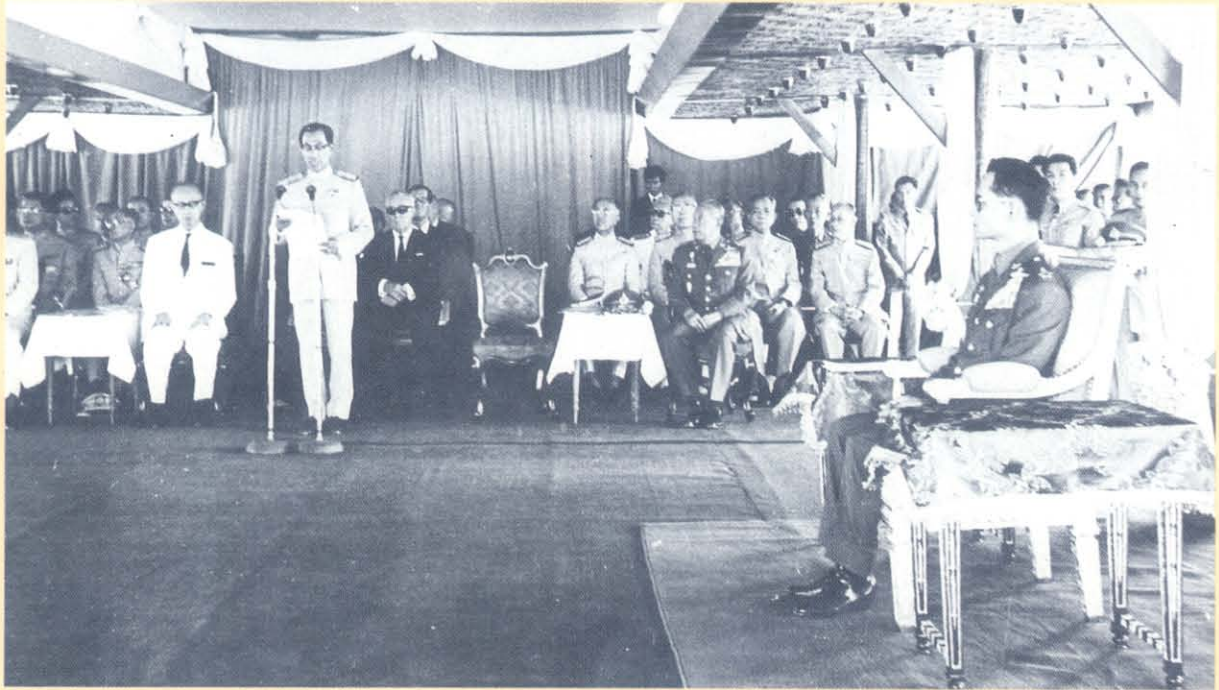
สาระสำคัญของการแลกเปลี่ยนพลังงานไฟฟ้างดงกล่าว ได้แก่ การที่ประเทศไทยจะส่งพลังงานไฟฟ้าให้ลาวไม่เกิน ๕,๐๐๐ กิโลวัตต์และพลังงานไฟฟ้าไม่น้อยกว่า ๕๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ชั่วโมงต่อเดือนเพื่อใช้ในการก่อสร้างเขื่อนน้ำโขง โดยลาวจะส่งกระแสไฟฟ้ามาใช้คืนให้เท่ากับจำนวนพลังงานที่ขึ้นบัญชีไว้สำหรับส่วนของสินเชื่อบุณยภัณฑ์มูลค่า ๑.๒๕ ล้านดอลลาร์นั้น ลาวจะส่งกระแสไฟฟ้ามาใช้คืนให้อีกเช่นกัน เพื่อให้มีการส่งกระแสไฟฟ้าไปยังนครเวียงจันทน์ จึงได้ก่อสร้างสายส่งไฟฟ้าแรงสูง ๑๑๕ กิโลวัตต์จากอุดรธานีไปยังนครเวียงจันทน์ ซึ่งการก่อสร้างได้เสร็จเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๑ โดยส่งกระแสไฟฟ้าไปยังนครเวียงจันทน์เป็นครั้งแรกในเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๑ และได้มีรัฐพิธีเป็นทางการในการใช้สายส่งซึ่งได้กระทำเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๑ มีองค์พระประมุขของไทยและลาวเสด็จฯ เป็นองค์ประธาน

จากการที่ทั้งสองประเทศได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันโครงการน้ำโขงจนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทางราชอาณาจักรลาวจึงได้ขอความช่วยเหลือในการส่งพลังงานไฟฟ้าจากนครพนมไปยังท่าแขกและจากมุกดาหารไปยังสุวรรณเขต ด้วยการวางสายเคเบิล

ใต้น้ำ ขนาดแรงดัน ๒๒ กิโลวัตต์ ข้ามแม่น้ำโขง โดยได้ส่งพลังงานไฟฟ้าครั้งแรกในเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๖

เมื่อการก่อสร้างเขื่อนน้ำโขงแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๑๔ ลาวได้ส่งไฟฟ้าเพื่อเป็นการชำระคืนค่าไฟฟ้า ค่าปูนซีเมนต์ และค่าสายเคเบิลที่เดินระหว่างชายแดนไทย-ลาว ไปยังท่าแขกและสุวรรณเขต ตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๑๔ ถึง ๓๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๗ หลังจากการชำระคืนสิ้นสุดลง ประเทศไทยก็ได้ทำสัญญาซื้อไฟฟ้าจากราชอาณาจักรลาวตลอดมา

การแลกเปลี่ยนพลังงานในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เป็นประวัติศาสตร์หน้าแรกของความร่วมมือไทย-ลาว ที่ได้มีการพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีโครงการใหม่ๆ และโครงการในอนาคตที่เป็นประโยชน์แก่ทั้ง ๒ ประเทศอีกหลายโครงการ

คำกราบบังคมทูล

"ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ตลอดทั้งข้าราชการและประชาชน รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม ที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทั้งสองพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานในพิธีเปิดสายส่งไฟฟ้าแรงสูงข้ามแม่น้ำโขงในวันนี้...

...สำหรับสายส่งไฟฟ้าแรงสูงนี้ เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าจะอำนวยประโยชน์ต่อประชาชนและทรัพยากรในประเทศลาวและไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากพลังงานไฟฟ้าเป็นปัจจัยอันสำคัญ ซึ่งก่อให้เกิดการอุตสาหกรรม ให้ความเจริญแก่ท้องถิ่น ช่วยเพิ่มผลผลิต ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ตลอดจนเพิ่มพูนรายได้ของประเทศอีกด้วย นอกจากนี้สายส่งนี้ยังเป็นสัญลักษณ์ของความร่วมมือระหว่างราชอาณาจักรลาวและไทย และเป็นสายสัมพันธ์ซึ่งจะช่วยกระชับมิตรภาพระหว่างรัฐบาลและประชาชนของทั้งสองประเทศให้แนบแน่นยิ่งขึ้นตลอดไปด้วย..."

...ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร
นายกรัฐมนตรี...

"กราบบังคมทูล ฝ่าละอองธุลีพระบาท

ข้าพระบาทรู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูง พร้อมด้วยความกตัญญูกตเวทิต์ ที่ได้ต่อหน้าของรัฐบาลแห่งพระราชอาณาจักรลาว มารับเอาสายการส่งกระแสไฟฟ้าแรงสูงจากอุดรมาหาเวียงจันทน์

การสัมพันธ์ระหว่างชาติเกิดขึ้นอีก ระหว่างศูนย์กลางส่งไฟฟ้าลาวและไทย ที่เฉลิมฉลองขึ้นภายใต้การทรงเป็นพระมหาอุปถัมภ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้ามหาชีวิตลาวและไทยอย่างสง่าผ่าเผยนี้เป็นประวัติศาสตร์ในด้านประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งหลวง การสัมพันธ์นี้เป็นหลักฐานพยานอันมั่นคงแน่น ในการชุมนุมระหว่างชาติในการร่วมมือของท้องถิ่น และโดยเฉพาะแล้ว ในความเข้าใจกันดีกับการเป็นบ้านพี่เมืองน้องระหว่างประชาชาติทั้งสอง ซึ่งมีหลายสิ่งหลายอย่างคล้ายคลึงกันอย่างน้อยนับไม่ถ้วนและลึกซึ้งอีกด้วย..."

...ฯพณฯ เสด็จเจ้าสุวรมณูมา นายกรัฐมนตรีแห่ง
ราชอาณาจักรลาว

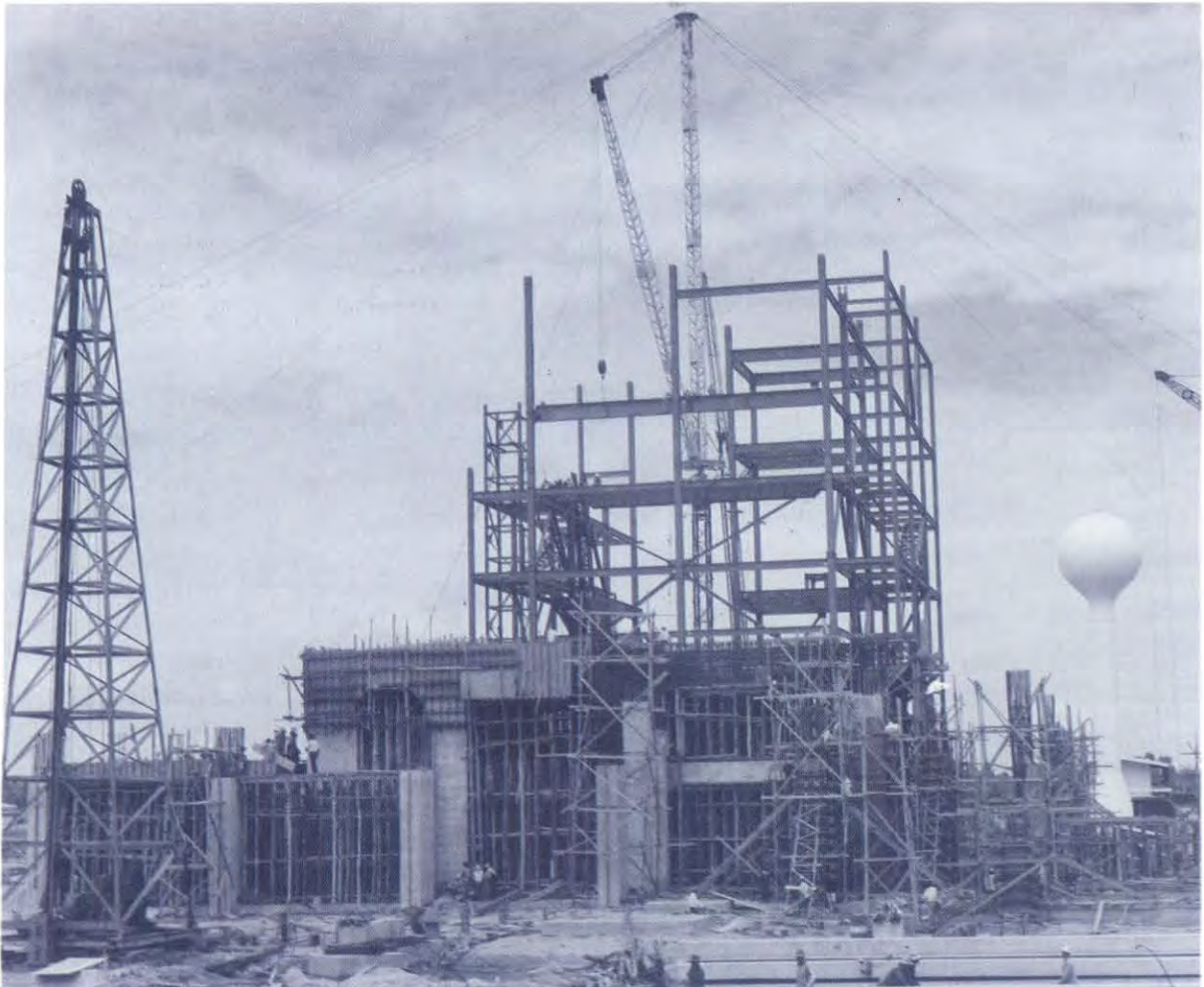
...ในวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเจ้ามหาชีวิตแห่งราชอาณาจักรลาว

...เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีเปิดสายส่งไฟฟ้าแรงสูงเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ณ จังหวัดหนองคาย

วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๑

ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพระนครใต้

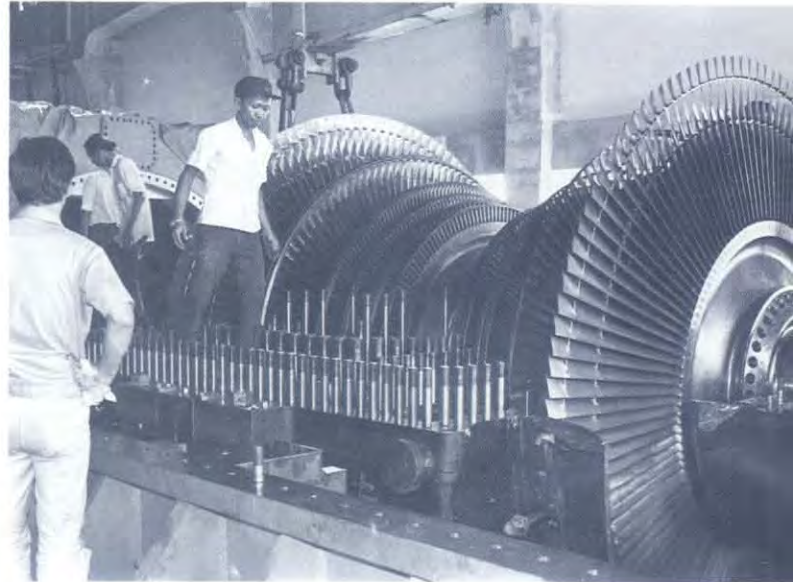
แม้ว่าจะได้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก แต่ความต้องการไฟฟ้าคงทวีจำนวนขึ้นเรื่อยๆ และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเป็นลำดับ การไฟฟ้ายันฮีจึงได้วางแผนขยายแหล่งผลิตไฟฟ้าทั้งระบบใช้พลังงานน้ำและพลังความร้อนขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๐๙ แผนการนี้เรียกว่า “โครงการ ๕ ปี”

โครงการ ๕ ปีเป็นแผนพัฒนาพลังงานไฟฟ้า ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๐-๒๕๑๔ โดยมีจุดประสงค์ เพื่อขยายแหล่งผลิตทั้งที่ใช้พลังน้ำและพลังความร้อน โดยเน้นให้โรงไฟฟ้าพลังความร้อนเป็นแหล่งผลิตหลัก และให้โรงไฟฟ้าพลังน้ำเป็นแหล่งผลิตช่วยเสริมในช่วงที่ความต้องการไฟฟ้ากำลังขึ้นสูง ซึ่งวิธีนี้จะเป็นวิธีผลิตที่ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ และทำให้ระบบไฟฟ้ามีความมั่นคงด้วย

โรงไฟฟ้าพระนครใต้เป็นโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่ได้รับการบรรจุไว้ในโครงการ ๕ ปี และได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าพลังความร้อน เครื่องที่ ๑ ขนาดกำลังผลิต ๒๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้ากังหันแก๊ส ๒ เครื่อง กำลังผลิตเครื่องละ ๑๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๐

ปัจจุบันโรงไฟฟ้าพระนครใต้ มีกำลังผลิตรวม ๑,๓๓๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ นับเป็นโรงไฟฟ้าพลังความร้อนขนาดใหญ่แห่งแรกที่เกิดขึ้นในยุคของการก่อสร้างสร้างตัว และเป็นโรงไฟฟ้าอีกแห่งหนึ่งที่มีส่วนสนับสนุนในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมชาติ โดยได้เริ่มดัดแปลงอุปกรณ์ให้สามารถใช้ก๊าซธรรมชาติได้ถึงวันละ ๒๕๐ ล้านลูกบาศก์ฟุต ตั้งแต่กลางปี พ.ศ.๒๕๒๘ เป็นต้นมา

การติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าพระนครใต้

โรงไฟฟ้าพระนครใต้ แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๑๔

กำเนิดศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้า

ผลจากการรวมเป็น กฟผ.ทำให้ประเทศไทยมีระบบการผลิตและจ่ายไฟฟ้าเชื่อมโยงทั้งประเทศ การพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้ายุคแรกๆ มุ่งเน้นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น พลังน้ำที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลิกไนต์ที่ภาคเหนือและภาคใต้ ดังนั้น จึงต้องมีหน่วยงานกลางที่จะควบคุมดูแลการเดินเครื่องของโรงไฟฟ้าต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกันทั้งระบบ

ในอดีตการควบคุมการถ่ายเทพลังงานไฟฟ้าระหว่างโรงไฟฟ้าใช้วิทยุคลื่นความถี่สูงเป็นสายสื่อสาร เช่น การควบคุมกำลังไฟฟ้าระหว่างโรงจักรพระนครเหนือกับโรงจักรสามเสน โดยมีสถานที่ทำการศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าของการไฟฟ้ายันฮี อยู่ที่บริเวณโรงจักรลุมพินี โดยความอนุเคราะห์ ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือทั้งสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ จากการไฟฟ้านครหลวง ต่อมา กฟผ.ได้ก่อสร้างศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าของตนเองขึ้นแล้วเสร็จใน พ.ศ.๒๕๐๕ อุปกรณ์การควบคุมและสั่งงานยังคงใช้วิทยุคลื่นความถี่สูง ในระบบความถี่ ๓๑ เมกะเฮิรตซ์

เมื่อการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลแล้วเสร็จใน พ.ศ.๒๕๐๗ กฟผ.ก็ได้เริ่มจ่ายไฟฟ้าจากเขื่อนภูมิพลผ่านสายส่งไฟฟ้าระบบแรงดัน ๒๓๐ กิโลโวลต์มายังพระนคร-ธนบุรี เป็นระยะทางประมาณ ๕๐๐ กิโลเมตร จึงต้องมีสถานีไฟฟ้าแรงสูงหลายแห่งเพื่อลดแรงดันการจ่ายไฟฟ้าให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและการไฟฟ้านครหลวง การควบคุมระบบการผลิตของโรงจักรขนาดใหญ่ ๒ แห่ง คือ ที่โรงจักรพลังน้ำเขื่อนภูมิพลและโรงจักรพลังความร้อนพระนครเหนือ จะต้องกระทำควบคู่กันไปตลอด ๒๔ ชั่วโมง จึงจำเป็นต้องย้ายที่ทำการศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าจากอาคารบริเวณโรงจักรลุมพินีมาอยู่ที่ชั้น ๔ ของอาคารโรงจักรพระนครเหนือ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๐๘ มีอุปกรณ์ระบบสื่อสารประกอบด้วย

อุปกรณ์รับ-ส่งสัญญาณโทรคมนาคม วิทยุสื่อสารทางไกล วิทยุวีเอชเอฟ ๔๐๐ เมกะเฮิร์ตซ์ และ ๑๕๐ เมกะเฮิร์ตซ์

แต่เมื่อกิจการไฟฟ้าได้ขยายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ระบบควบคุมเดิมขาดความเหมาะสม โครงการก่อสร้างอาคารศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าถาวร จึงเกิดขึ้น ณ ฝั่งขวาแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้าโรงจักรพระนครเหนือ ประกอบด้วยการติดตั้งอุปกรณ์อันทันสมัย และมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะใช้ควบคุมกิจการไฟฟ้าในระบบที่มีอยู่ พร้อมกันนี้ได้ติดตั้งเครื่องควบคุมชนิดใหม่คอมพิวเตอร์แบบดิจิทัลขึ้น เครื่องควบคุมชนิดนี้มีประสิทธิภาพดีกว่าเครื่องเดิม คือนอกจากจะควบคุมความถี่ได้ถูกต้องแล้วยังสามารถเก็บข้อมูลความเป็นไปของระบบตามความต้องการได้อีกด้วย เป็นการช่วยประกอบการตัดสินใจสั่งงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติประจำศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้า ให้เป็นไปโดยถูกต้องและรวดเร็ว

ศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าได้เริ่มก่อสร้างมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.๒๕๑๑ และได้ประกอบพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๔ นับว่าเป็นศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าที่มีเครื่องมือทันสมัย และมีประสิทธิภาพที่สุดในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

สำหรับการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือและการลิกไนต์ ก็มีเครือข่ายวิทยุใช้ในการควบคุมการถ่ายเทพลังงาน แต่ยังไม่มียุคศูนย์ควบคุมเป็นเอกเทศต่อเมื่อมารวมเป็น กฟผ.แล้ว ก็ได้มีการก่อสร้างศูนย์ควบคุมกำลังไฟฟ้าภูมิภาค โดยทำงานควบคู่ไปกับศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าส่วนกลาง ทำให้การควบคุมการถ่ายเทพลังงานของประเทศมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์มากที่สุด

เขื่อนจุฬาภรณ์

โครงการแรกของ กฟผ.

ในปี พ.ศ.๒๕๐๙ ขณะที่การไฟฟ้าอันฮี่ ดำเนินโครงการพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังความร้อนขนาดใหญ่ในภาคกลางคือโรงไฟฟ้าพระนครใต้ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลังจากที่ได้ก่อสร้างเขื่อนอุบลรัตน์เสร็จสิ้นแล้ว ได้มีการวางแผนสำรวจและพัฒนาโครงการลุ่มน้ำพองตอนบนตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๘ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบคือการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีการสำรวจลุ่มน้ำสำคัญหลายสาย เช่น ลุ่มน้ำพรม ลุ่มน้ำเขิน และลุ่มน้ำพอง จากการสำรวจและศึกษาพบว่า “โครงการน้ำพรม” เป็นโครงการที่จะเป็นประโยชน์มากที่สุดโครงการหนึ่ง คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติอนุมัติให้ กฟผ.ดำเนินการก่อสร้างได้เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๑๒ หลังจากที่ได้มีการรวมกิจการ กฟผ.เพียงเดือนเดียว จึงนับได้ว่าโครงการนี้เป็นโครงการแรก หลังจากรวมสามหน่วยงานเป็น กฟผ.

โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนน้ำพรม เป็นโครงการที่มีลักษณะแตกต่างจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำแห่งอื่นๆ คือ โรงไฟฟ้าตั้งอยู่อีกฟากหนึ่งของตัวเขื่อน แล้วชักน้ำหน้าเขื่อนจากฝั่งซ้ายของลำน้ำ โดยผ่านอุโมงค์ซึ่งเจาะทะลุภูเขา ไปหมุนเครื่องกังหันน้ำซึ่งตั้งอยู่ในหุบเขาอีกด้านหนึ่ง ทำให้มีกำลังดันของน้ำตกสูงถึง ๓๖๐ เมตร ซึ่งสูงกว่า ๕ เท่าของตัวเขื่อนที่สูงเพียง ๗๐ เมตรเท่านั้น

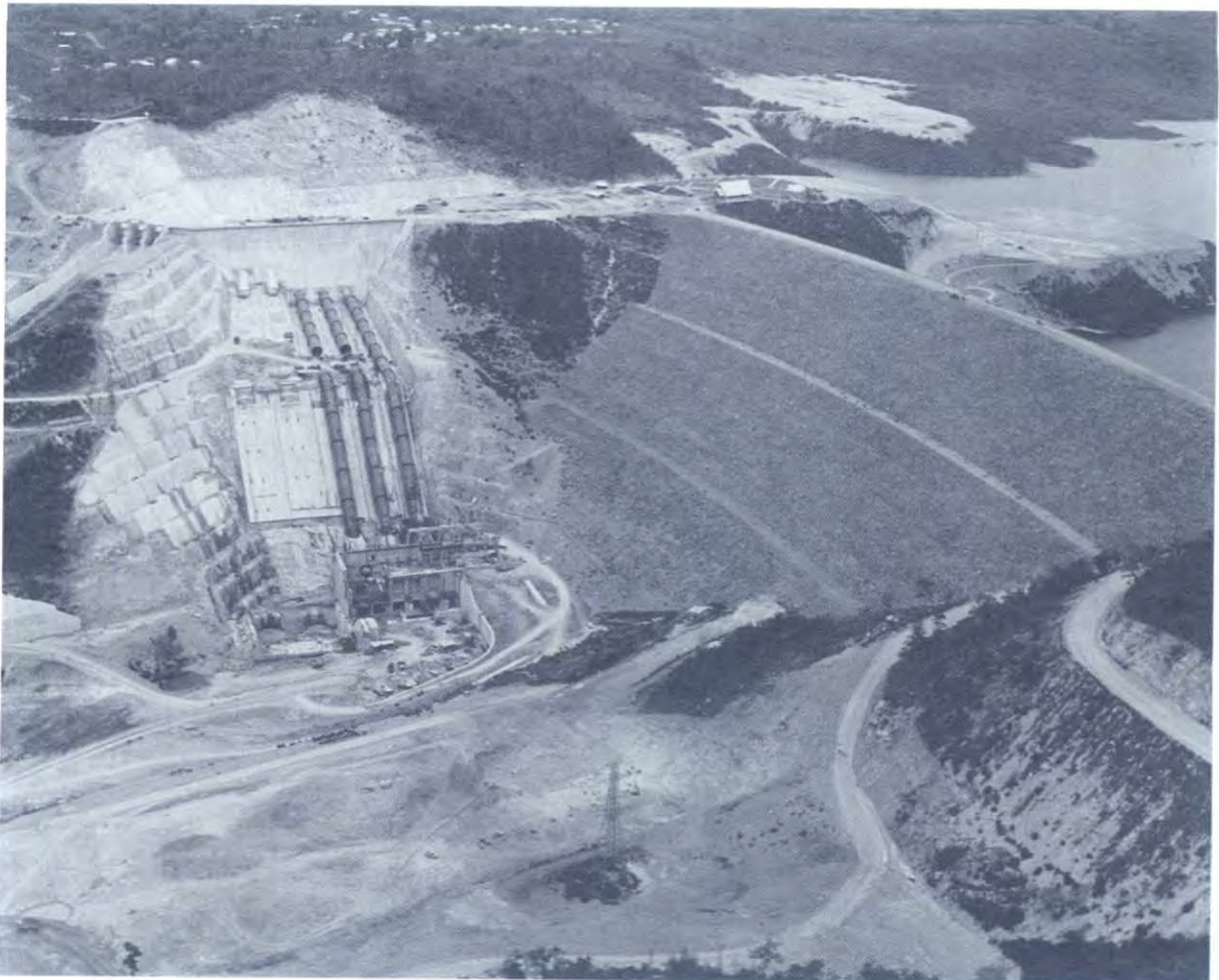
การก่อสร้างเขื่อนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้พระนามสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เป็นชื่อเขื่อนว่า "เขื่อนจุฬาภรณ์" และเสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เพื่อทรงเปิดเขื่อนและโรงไฟฟ้า เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖

ก่อสร้างเขื่อนศรีนครินทร์

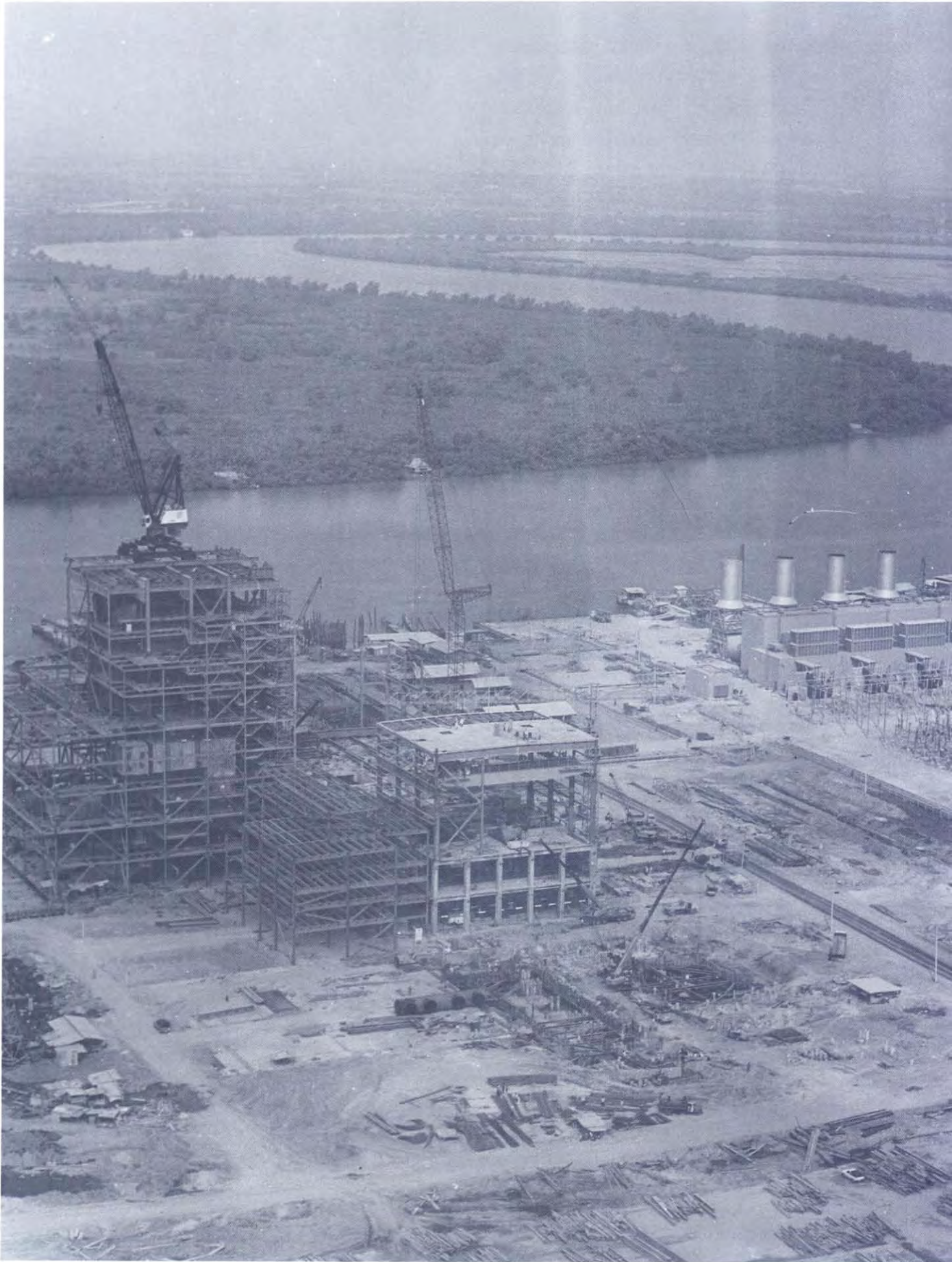
โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ หรือชื่อเดิมว่าเขื่อนเจ้าเพชร ที่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาแม่น้ำแควใหญ่ ที่มีความเป็นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๗๐ ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๘๒ รัฐบาลได้จ้างบริษัทที่ปรึกษาสำรวจและทำรายละเอียดของโครงการขึ้นเป็นครั้งแรก และได้มีการศึกษาเรื่อยมาเป็นระยะๆ จนกระทั่งปลายปี พ.ศ.๒๕๐๕ ได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลญี่ปุ่น โดยได้ส่งคณะผู้เชี่ยวชาญภายใต้แผนโคลัมโบร่วมกับเจ้าหน้าที่ของการไฟฟ้ายันฮี ทำรายงานสำรวจเบื้องต้นแม่น้ำแควใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

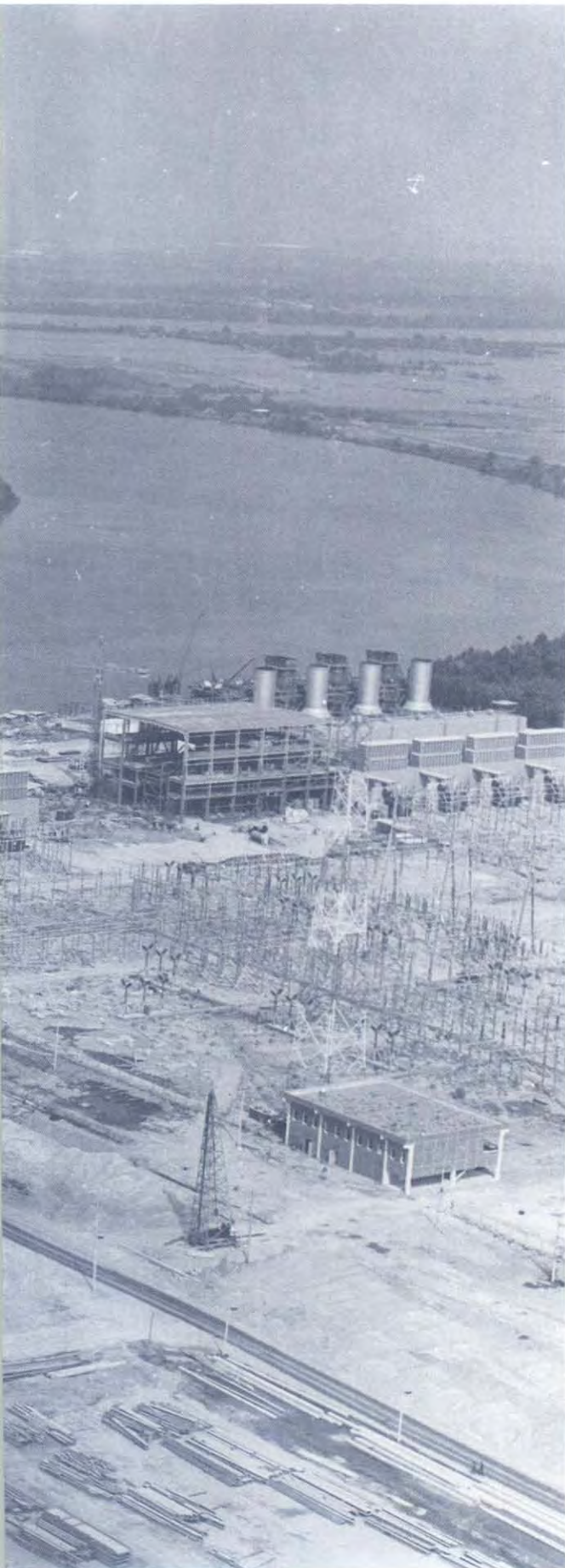
ผลการสำรวจครั้งนี้ทำให้มีความมั่นใจ และมีความพร้อมสำหรับการจัดทำรายงานด้านความเหมาะสมโครงการแควใหญ่แห่งที่ ๑ คือ โครงการเขื่อนเจ้าเพชร เสนอต่อกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติในเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๑๑ เมื่อกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติพิจารณาเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียแล้ว จึงเสนอผลการพิจารณาต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้มีมติอนุมัติเบื้องต้นให้ทำการก่อสร้างเขื่อนที่บ้านเจ้าเพชรได้ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๓

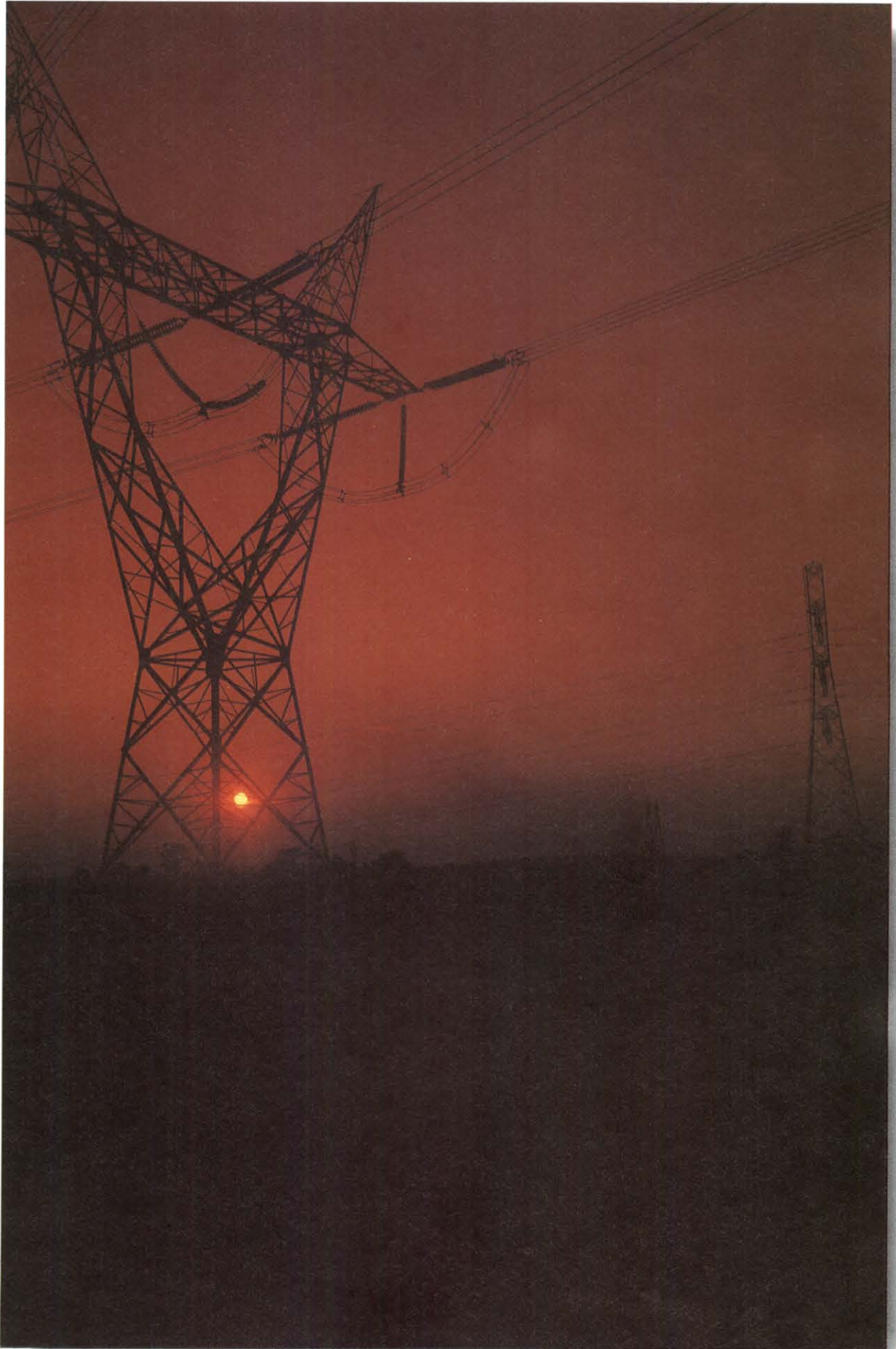
กฟผ. ได้ดำเนินการจัดทำโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำแควใหญ่ ทั้งงานสำรวจและวางแผนชั้นรายละเอียดอีกครั้งหนึ่งเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีมติให้ดำเนินการก่อสร้างได้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๖ การก่อสร้างแล้วเสร็จจนสามารถผลิตไฟฟ้าได้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๓ ปัจจุบันมีกำลังผลิตติดตั้ง ๗๒๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ เขื่อนศรีนครินทร์จึงเป็นโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดใหญ่แห่งแรกภายหลังการก่อตั้ง กฟผ. ก่อนที่โครงการแควใหญ่ตอนล่าง คือเขื่อนท่าทุ่งนาในปัจจุบัน จะก่อสร้างแล้วเสร็จในอีก ๒ ปีถัดมา

เร่งรัดพัฒนา

ผ่านพ้น ๕ ปีแรกของการจัดตั้ง ระบบผลิตไฟฟ้ามีกำลังผลิตติดตั้งรวม ๒,๑๔๓,๘๐๐ กิโลวัตต์ หรือเพิ่มขึ้นกว่า ๑ เท่าตัว ซึ่งถือว่าเป็นระบบที่มีความมั่นคงมาก การดำเนินงานด้านต่างๆ รุดหน้า และเป็นไปตามเป้าหมาย อีกทั้งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชน หน่วยงานราชการ หน่วยงานภาคเอกชน และสถาบันการเงินทั้งในและนอกประเทศที่เป็นแหล่งเงินทุนผู้โครงการพัฒนาต่างๆ

การพัฒนาไฟฟ้าในระยะก่อสร้างสร้างตัว เป็นการแก้ปัญหาไฟฟ้าขาดแคลน การดำเนินการจึงมุ่งเน้นการเพิ่มกำลังผลิต โดยเร่งก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มขึ้นให้ทันต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทรัพยากรพลังงานที่จัดหาได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ น้ำมัน โดยมีทรัพยากรในประเทศที่สำคัญคือพลังน้ำ เนื่องจากเหมาะสมกับการผลิตเสริมในช่วง ๑๘.๓๐ - ๒๐.๓๐ น. ซึ่งเป็นช่วงที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดในแต่ละวัน

ถึงแม้ว่าก่อนหน้านี้จะมีการนำลิกไนต์มาใช้ในการผลิตบ้างแล้ว เช่นที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ โรงไฟฟ้ากระบี่ และโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ แต่การพัฒนาก็ยังอยู่ในวงจำกัดเนื่องจากน้ำมันเตายังมีราคาที่สูงเกินไป และมีปัญหาน้อยกว่าการใช้เชื้อเพลิงประเภทอื่น นอกจากนั้นการสำรวจและขุดเจาะเชื้อเพลิงปิโตรเลียมภายในประเทศยังเพิ่งอยู่ในระยะเริ่มต้น ทำให้ระยะเวลาดังกล่าวมีการใช้น้ำมันเตามาผลิตไฟฟ้าเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๗๐ ส่วนที่เหลือเป็นพลังน้ำ โดยมีการใช้ลิกไนต์เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

เมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันขาดแคลนในช่วงระยะปี พ.ศ.๒๕๑๗ - ๒๕๒๑ จึงเกิดผลกระทบต่อการผลิตไฟฟ้าอย่างรุนแรง น้ำมันเตามีราคาแพงและเกิดการขาดแคลน บางครั้งทำให้ต้องลดการผลิตไฟฟ้า และต้องดับไฟบางเขต นอกจากนั้นยังมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตไฟฟ้า ทำให้ต้องมีการปรับค่าไฟฟ้าหลายครั้ง

เพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำมันที่เกิดขึ้น กพผ.ได้ดำเนินการสำรวจ และพัฒนาแหล่งทรัพยากรในประเทศอย่างจริงจัง เพื่อนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทนน้ำมันเตา แหล่งพลังงานที่ได้รับความสนใจและมีความเป็นไปได้อย่างมาก ได้แก่ พลังงานนิวเคลียร์ ก๊าซธรรมชาติ ลิกไนต์ พลังงานแสงอาทิตย์ แต่เนื่องจากต้องใช้เวลาและเงินลงทุนสูงมากในการพัฒนาการผลิตไฟฟ้าในระยะเวลาดังกล่าว จึงยังต้องยึดการใช้น้ำมันเตาที่มีราคาแพงเป็นเชื้อเพลิงหลัก ขณะที่รอการพัฒนาแหล่งเชื้อเพลิงอื่นเป็นเวลาหลายปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๗ - ๒๕๒๔

อย่างไรก็ดีในปี พ.ศ.๒๕๒๐ กพผ.ได้นำเสนอโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ขนาดกำลังผลิต ๖๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ต่อรัฐบาล แต่ก็มีได้มีการตัดสินใจในขั้นดำเนินการ กพผ.จึงได้ปรับแผนพัฒนาพลังไฟฟ้าใหม่เป็นโรงไฟฟ้าที่ใช้ลิกไนต์และก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง

ช่วงเวลาของการเร่งรัดพัฒนาจึงเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการใช้เชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า จากการใช้้ำมันเตาที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศไปสู่การใช้ทรัพยากรภายในประเทศแทน ทั้งนี้ โดยการเร่งรัดการวิจัยและพัฒนาแหล่งเชื้อเพลิงที่สำคัญคือ ลิกไนต์ และก๊าซธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์ด้านการผลิตไฟฟ้ากลับเข้าสู่ความมั่นคงอีกครั้งหนึ่งในช่วง ๗-๘ ปีต่อมา

วิกฤตการณ์น้ำมันและการปรับค่าไฟฟ้า

วิกฤตการณ์น้ำมันครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๖-๒๕๑๗ เป็นบทเรียนอันล้ำค่าของประชาชนทุกวงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการพลังงาน ช่วงระยะเวลาเพียงหนึ่งปี คือจากปี พ.ศ.๒๕๑๖-๒๕๑๗ กลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมันเป็นสินค้าออก (โอเปค) ได้ปรับราคาน้ำมันดิบจากบาร์เรลละ ๒.๐๙ เหรียญสหรัฐฯ เป็นบาร์เรลละ ๘.๓๒ เหรียญสหรัฐฯ และตลอดปี พ.ศ.๒๕๑๗ ยังมีการประกาศปรับราคาน้ำมันอย่างเป็นทางการอีก ๕ ครั้ง ทำให้เกิดภาวะที่เรียกว่าวิกฤตการณ์น้ำมันโลกครั้งที่ ๑ ซึ่งราคาน้ำมันแพงขึ้นอย่างรวดเร็วและเริ่มขาดแคลนไปทั่วโลก

ต่อมาในปลายปี พ.ศ.๒๕๒๑ เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในประเทศอิหร่าน ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ประเทศหนึ่งของโลก การเปลี่ยนแปลงภายในอิหร่านได้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดสงครามระหว่างอิรักและอิหร่าน แล้วลุกลามออกไปเป็นสงครามที่ยืดเยื้อยาวนานถึง ๘ ปี จึงสามารถสงบศึกกันในปี พ.ศ.๒๕๓๑ ราคาน้ำมันดิบของกลุ่มโอเปคได้ปรับตัวขึ้นเป็น ๑๒ เหรียญสหรัฐฯ ในปี พ.ศ.๒๕๒๑ และเพิ่มเป็น ๑๘ เหรียญสหรัฐฯ ในปี พ.ศ.๒๕๒๒ ในขณะที่ราคาน้ำมันซึ่งขายกันในตลาดจรสูงกว่ามาก โลกต้องเผชิญวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งใหญ่ๆ ถึงสองครั้งภายในระยะเวลา ๕ ปี ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกได้พุ่งสูงขึ้นกว่า ๑๐ เท่าตัว

วิกฤตการณ์ทั้งสองครั้งนั้นส่งผลให้ประเทศไทยขาดดุลการค้าอย่างมหาศาล โดยมีมูลค่าการนำเข้าน้ำมันสูงกว่า ๓ หมื่นล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งเทียบเท่ากับร้อยละ ๒๓ ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด

ผลกระทบอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ก็คือ ทำให้ต้นทุนการผลิตไฟฟ้า ซึ่งเกิดจากการพึ่งพาน้ำมันบางครั้งถึงร้อยละ ๗๐-๗๕ สูงขึ้นเป็นเงาตามตัว

ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามเพื่อลดความสิ้นเปลืองการใช้น้ำมัน ตลอดจนกำหนดมาตรการประหยัดไฟฟ้า ทำให้ลดการใช้น้ำมันได้ในระดับหนึ่ง กระนั้นก็ตาม กพฟ.ก็จำเป็นต้องปรับราคาค่าไฟฟ้าถึง ๔ ครั้ง ในปี พ.ศ.๒๕๑๘ พ.ศ.๒๕๒๐ พ.ศ.๒๕๒๓ และ พ.ศ.๒๕๒๔ พร้อมทั้งมีมาตรการเข้มงวดในการประหยัดไฟฟ้าในปี พ.ศ.๒๕๒๔

การดำเนินงานของ กพฟ.ภายใต้วิกฤตการณ์ผันผวนทางเศรษฐกิจ และน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีราคาแพงเป็นผลให้ปี พ.ศ.๒๕๑๗ เป็นปีแรกที่มีอัตราการใช้

ไฟฟ้าเพิ่มเพียงร้อยละ ๕ ซึ่งต่ำกว่าปีที่ผ่านมาอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน โขกยังมีอยู่บ้างที่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และ พ.ศ.๒๕๑๙ ปรากฏว่าเป็นปีน้ำมาก ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เช่น เขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์มีระดับน้ำสูงมาก จึงช่วยบรรเทาค่าใช้จ่ายในการใช้น้ำมันลงไปได้ระยะหนึ่ง

ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำของเขื่อนภูมิพลได้ลดต่ำลงมากจนน่าวิตก เพราะได้ปล่อยน้ำเดินเครื่องผลิตไฟฟ้าเพื่อช่วยแก้ไขวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ประกอบกับในปีถัดมาเกิดภาวะฝนแล้ง สถานการณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงไม่ดีขึ้น การผลิตไฟฟ้าในปีนี้เกือบร้อยละ ๘๐ มาจากการใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง

การขึ้นราคาค่ากระแสไฟฟ้าในปี พ.ศ.๒๕๒๔ เป็นการขึ้นราคาครั้งสุดท้าย หลังจากนั้นก็มีกรลดราคาลงมาเรื่อยๆ เนื่องจากสามารถลดการใช้น้ำมันเตา

กฟผ.จึงสามารถลดราคาค่าไฟฟ้าให้กับประชาชนได้ถึงห้าครั้ง ครั้งหลังสุดเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๙ เนื่องจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยลดราคาขายก๊าซธรรมชาติแก่ กฟผ. และการที่รัฐบาลประกาศลดราคาน้ำมันเตาลงลิตรละ ๒๙ สตางค์

การพัฒนาก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน

การสำรวจหาแหล่งปิโตรเลียมในประเทศไทย ได้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๐ โดย กรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้ประกาศเชิญชวนหน่วยงานเอกชนให้ดำเนินการเจาะสำรวจหาน้ำมันในอ่าวไทย และบริเวณฝั่งทะเลอันดามัน การสำรวจได้เริ่มอย่างจริงจังในกลางปี พ.ศ.๒๕๑๔ ต่อมาได้มีการค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติครั้งแรกโดยบริษัทยูเนียนออยล์ (ภายหลังเปลี่ยนเป็นบริษัทยูโนแคล) ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ และอีกสองปีต่อมา ก็ได้ค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติเพิ่มเติมโดยบริษัทเท็กซัส แปซิฟิก (ประเทศไทย) แหล่งก๊าซธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ แหล่งเอราวัณ ซึ่งมีปริมาณสำรอง ๑.๘ ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต โดยอยู่ในแหล่งสัมปทานของบริษัทยูเนียน ออยล์ และแหล่งโครงสร้าง "บี" ซึ่งคาดว่าจะมีปริมาณสำรองขณะนั้นคือ ๓.๕ ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต อยู่ในแหล่งสัมปทานของบริษัทเท็กซัส แปซิฟิก

ด้วยศักยภาพของปริมาณสำรองดังกล่าว กฟผ.ได้เริ่มศึกษาการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้เป็นเชื้อเพลิงตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๘ และได้เข้ามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นในการพิจารณาแนววางท่อแก๊สในอ่าวไทย และกำหนดราคาก๊าซธรรมชาติที่เหมาะสม จากความสนใจในการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ในการผลิตไฟฟ้านี้เอง ทำให้ กฟผ.กลายเป็นผู้ใช้ก๊าซธรรมชาติรายแรกและรายใหญ่ที่สุด โดยได้นำมาใช้กับโรงไฟฟ้าบางปะกง เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๔ และทำให้การพัฒนาก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยได้รับการสนับสนุนจนโครงการประสบความสำเร็จในที่สุด

เพื่อให้การใช้ก๊าซธรรมชาติเกิดประโยชน์สูงสุด กฟผ. ได้เร่งศึกษาการเปลี่ยนการใช้เชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้าใหญ่ๆ ที่มีอยู่แล้ว จากการใช้ก๊าซมาเป็นการใช้ไฟฟ้าใหญ่ๆ ที่มีอยู่แล้ว จากการใช้ก๊าซมาเป็นการใช้ก๊าซธรรมชาติเพียงอย่างเดียว หรือใช้ควบกันทั้งสองอย่าง แล้วจึงได้เสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีว่าจะใช้ก๊าซธรรมชาติกับโรงไฟฟ้า และขอเป็นผู้เจรจาในด้านต่างๆ กับบริษัทเจ้าของสัมปทานก๊าซธรรมชาติเอง

ผลจากการเจรจาดำเนินการกับบริษัทยูนิยอนอยล์ตกลงกันได้ ในราคา ๑.๐๔ เหรียญสหรัฐต่อล้านบีทียู โดยราคาสามารถขึ้นลงได้ตามสภาวะขึ้นลงของราคาน้ำมัน

สร้างโรงไฟฟ้าบางปะกง

กฟผ. ได้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อน บางปะกงที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อรับก๊าซธรรมชาติ จากอ่าวไทย โดยต่อท่อจากอ่าวไทยมายังโรงไฟฟ้า และเริ่มใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้าเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๔ นับว่าเป็นการก้าวเข้าสู่ "ยุคแห่งความโชคดีช่วงชั่ววอล" ซึ่งตรงกับรัฐบาล ของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นอกจากนี้ กฟผ.ยัง ได้ดัดแปลงเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าพระนครใต้ ซึ่งปกติใช้น้ำมันเตาเป็นเชื้อเพลิง ให้สามารถใช้ก๊าซ ธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้าได้ด้วย โดยมี การต่อท่อส่งก๊าซธรรมชาติมายังโรงไฟฟ้าพระนครใต้ ซึ่ง ได้มีการทยอยดัดแปลงเครื่องกำเนิดไฟฟ้าทีละเครื่อง และได้เริ่มใช้ก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยเป็นเชื้อเพลิง พร้อมๆ กับโรงไฟฟ้าบางปะกง

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิดการใช้ก๊าซธรรมชาติ ที่โรงไฟฟ้าบางปะกงเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๔

การสำรวจแหล่งก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยยังคงมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และได้มีการพบก๊าซธรรมชาติอีกหลายแหล่ง ทางการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้ตั้งโรงงานแยกก๊าซธรรมชาติขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๒๗ ขณะเดียวกันรัฐบาลได้มีโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ส่วนทาง กฟผ. ก็ได้ขยายกำลังผลิตไฟฟ้าเพิ่มขึ้นที่โรงไฟฟ้าบางปะกง และได้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมขึ้นอีกแห่งที่จังหวัดระยอง ทั้งนี้ เพื่อนำก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าที่สุด และเป็นการรองรับการขยายตัวของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของรัฐบาลอีกด้วย

สร้างโรงไฟฟ้าลานกระบือ

นอกจากการสำรวจแหล่งก๊าซธรรมชาติแล้วยังมีการสำรวจพบน้ำมันดิบ โดยบริษัทไทยเซลล์สำรวจและผลิตที่อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร เมื่อปลายปี พ.ศ.๒๕๒๔ ซึ่งมีปริมาณมากพอที่จะผลิตมาใช้ และมีก๊าซธรรมชาติเป็นผลพลอยได้จากการผลิตด้วย แหล่งน้ำมันนี้ เรียกว่า**แหล่งสิริกิติ์** และจากการที่แหล่งน้ำมันแห่งนี้มีก๊าซธรรมชาติเป็นผลพลอยได้ กฟผ. จึงวางโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้ากังหันแก๊สขึ้นในบริเวณดังกล่าวเพื่อนำก๊าซธรรมชาติมาใช้เป็นเชื้อเพลิง หลังจากที่ได้มีการเจรจาตกลงซื้อขายก๊าซธรรมชาติระหว่าง กฟผ.กับบริษัทไทยเซลล์สำรวจและผลิตแล้ว

ดังนั้น ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.๒๕๒๕ กฟผ.จึงได้ย้ายโรงไฟฟ้ากังหันแก๊สสุราษฎร์ธานี ขนาด ๑๖,๐๐๐ กิโลวัตต์ มาติดตั้งเป็นเครื่องแรกที่อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร และสามารถเดินเครื่องผลิตไฟฟ้าได้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๖ ก่อนจะย้ายโรงไฟฟ้ากังหันแก๊สอื่นมาติดตั้งเพิ่มอีก ๗ เครื่อง ทำให้โรงไฟฟ้าลานกระบือมีกำลังผลิตรวม ๑๔๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ในปัจจุบัน

สร้างโรงไฟฟ้าน้ำพอง

ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้มีการสำรวจหาปิโตรเลียมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๒ โดยบริษัทเอสซีได้สำรวจพบก๊าซธรรมชาติที่อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีปริมาณสำรองประมาณ ๑.๕ ล้านลูกบาศก์ฟุต มากพอที่จะพัฒนานำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้าในปริมาณ ๕๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวันได้ถึง ๑๔ ปี

หลังจากได้รับคำยืนยันปริมาณสำรองจากบริษัทสำรวจ กฟผ.จึงได้เริ่มงานก่อสร้างโรงไฟฟ้า

พลังความร้อนร่วมน้ำพอง ในปี พ.ศ.๒๕๓๒ กำลังผลิตติดตั้ง ๓๕๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงปริมาณวันละ ๖๐ ล้านลูกบาศก์

การสำรวจปิโตรเลียมยังคงดำเนินการต่อไป และถ้ามีการพบมากขึ้นสามารถผลิตขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้ ทาง กฟผ.ก็พร้อมที่จะเข้าไปดำเนินการพัฒนาปิโตรเลียมเหล่านั้นมาใช้ผลิตพลังงานไฟฟ้า เช่นที่ได้เคยดำเนินการมาแล้ว ทั้งนี้ เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศให้คุ้มค่าที่สุด

การพัฒนาแหล่งลิกไนต์แม่เมาะ

การสำรวจแหล่งลิกไนต์ในประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า ๕๐ ปี โดยได้มีการสำรวจเพื่อนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในหัวรถจักรไอน้ำแทนหิน ผลการสำรวจในครั้งนั้นพบว่าปริมาณลิกไนต์จำนวนมากพอสมควรที่แหล่งบ้านแม่เมาะ จังหวัดลำปาง และแหล่งบ้านคลองขนาน จังหวัดกระบี่ การสำรวจได้หยุดชะงักลงชั่วระยะหนึ่งเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง

ในปี พ.ศ.๒๔๙๖ ม.ล.ชูชาติ กำภู อธิบดีกรมชลประทานในฐานะกรรมการผู้หนึ่งของการพลังงานแห่งชาติ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ดำเนินการสำรวจและวางแผนการผลิตลิกไนต์ออกจำหน่ายเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าและใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๙๗ จึงได้จัดตั้งเป็นองค์การพลังงานไฟฟ้าลิกไนต์ขึ้น และเปิดทำเหมืองที่แม่เมาะเพื่อใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมอย่าง

จริงจัง นอกจากนี้ยังได้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าลิกไนต์ที่แม่เมาะ กำลังผลิต ๖,๒๕๐ กิโลวัตต์ จำนวน ๒ แห่ง ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ.๒๕๐๑ แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๐๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตไฟฟ้าไว้ใช้ในภาคเหนือ และนำไปใช้ก่อสร้างเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก

ในปี พ.ศ.๒๕๐๓ รัฐบาลได้จัดตั้งการลิกไนต์ขึ้นแทนองค์การพลังงานไฟฟ้าลิกไนต์ และได้เริ่มก่อสร้างโรงไฟฟ้าลิกไนต์ขนาด ๒๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ จำนวน ๒ แห่งขึ้นที่จังหวัดกระบี่ในปี พ.ศ.๒๕๐๔ แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๐๘ จากนั้นก็ได้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าลิกไนต์กระบี่เพิ่มขึ้นอีก ๒ แห่งในบริเวณใกล้เคียงกัน

การทำเหมืองลิกไนต์ที่เหมืองแม่เมาะและเหมืองกระบี่ในระยะแรกได้ดำเนินการเรื่อยมา โดยมีปริมาณลิกไนต์ไม่มากนัก ส่วนใหญ่แล้วเป็นการนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับโรงไฟฟ้าลิกไนต์ทั้งที่แม่เมาะ

และที่กระเป๋ามีบางส่วนที่นำไปใช้ในอุตสาหกรรมอื่นเช่น ทำปุ๋ยเคมี(ปัจจุบันเลิกกิจการไปแล้ว)และใช้ในโรงงานของการรถไฟที่ อ.ทุ่งสง แต่ก็ยังมีปริมาณน้อย สาเหตุที่การใช้ลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงยังไม่แพร่หลาย เป็นเพราะต้นทุนในการทำเหมืองลิกไนต์ในขณะนั้นยังมีราคาสูงเมื่อเทียบกับราคาน้ำมัน ประกอบกับการนำเอาลิกไนต์มาใช้เป็นเชื้อเพลิงก็มีความยุ่งยากและสกปรกกว่าการใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง จึงทำให้การใช้ลิกไนต์ไม่แพร่หลาย จนกระทั่งเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันในปี พ.ศ.๒๕๑๗

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเหมืองแม่เมาะของ กฟผ. เริ่มมาพร้อมๆ กับการก่อตั้ง กฟผ. โดยเฉพาะในชั้นของการศึกษาและสำรวจปริมาณลิกไนต์สำรอง พร้อมทั้งดำเนินการวางแผนก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มเติม จนเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๕ จึงได้รับอนุมัติจาก ครม. ให้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ ๑ และ ๒ ใหม่ ขนาดกำลังผลิตเครื่องละ ๗๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ พร้อมกันนั้นได้ยกเลิกโรงไฟฟ้าเก่าขนาดกำลังผลิตเครื่องละ ๖,๕๐๐ กิโลวัตต์ ๒ เครื่องในปี พ.ศ.๒๕๑๗ และปี พ.ศ.๒๕๒๑

ในขณะที่ กฟผ.กำลังเริ่มขยายเหมืองแม่เมาะ เป็นช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ ๒ ทำให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ กฟผ.ซึ่งได้เตรียมการด้านนี้มาเป็นเวลานาน จึงมีความพร้อมสำหรับการพัฒนาเหมืองและโรงไฟฟ้า โดยได้เร่งก่อสร้างโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ ๓ กำลังผลิต ๗๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ แล้วเสร็จปี พ.ศ.๒๕๒๔ เครื่องที่ ๔-๕ กำลังผลิตเครื่องละ ๑๕๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ แล้วเสร็จปี พ.ศ.๒๕๒๗ ส่วนเครื่องที่ ๖-๗ กำลังผลิตเท่ากันแล้วเสร็จปี พ.ศ.๒๕๒๘ และเครื่องที่ ๘ กำลังผลิต ๓๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๓๒

ต่อจากนั้น กฟผ.ได้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มอีก ๕ เครื่อง กำลังผลิตเครื่องละ ๓๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ คือ เครื่องที่ ๙ แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๓ เครื่องที่ ๑๐ แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๕ เครื่องที่ ๑๑ แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๖ และเครื่องที่ ๑๒-๑๓ จะแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๓๘

นอกจากนี้ กฟผ.ได้มีโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มเติมอีก ๗ เครื่อง คือ เครื่องที่ ๑๔-๑๙

กำลังผลิตเครื่องละ ๓๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์เช่นกัน แต่จากการพิจารณาสถานที่ตั้งแล้วปรากฏว่าไม่ควรตั้งอยู่ในบริเวณแอ่งแม่เมาะ จึงพิจารณาสถานที่ตั้งบริเวณอื่นที่เหมาะสม และอาจเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงไฟฟ้าลำปาง” แต่ยังคงใช้ลิกไนต์จากเหมืองแม่เมาะ ซึ่งจะส่งไปยังโรงไฟฟ้าโดยระบบสายพานลำเลียง

จากการค้นพบลิกไนต์และเริ่มนำมาใช้ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๓ ได้มีการสำรวจและพัฒนาเรื่อยมา โดยเฉพาะตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๖ เป็นต้นมาที่น้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาแพงขึ้น ส่งผลให้ลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงที่มีราคาถูกที่สุด จึงได้ลงทุนสำรวจในแอ่งแม่เมาะอย่างละเอียดพร้อมกับการทำเหมืองเพื่อนำลิกไนต์มาใช้ประโยชน์ จนเหมืองแม่เมาะเป็นเหมืองที่ใหญ่ที่สุด และเป็นแหล่งเชื้อเพลิงที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย

๑๕

ท่ามกลาง
ความเปลี่ยนแปลง

๒๕ ปีของ กฟผ. คือการต่อสู้กับความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ของประเทศ และของโลก ปัจจัยหลักสามประการเป็นทั้งส่วนกดดันและส่วนสนับสนุนการดำเนินการของ กฟผ. แต่ กฟผ. ก็ได้ฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ มาได้ด้วยดี โดยใช้จุดแข็งและจุดอ่อนของปัจจัยเหล่านั้นเป็นพื้นฐานและแนวทางในการก้าวไปสู่ความสำเร็จ

ช่วงทศวรรษแรกของการก่อตั้ง กฟผ. โลกประสบปัญหาวิกฤตการณ์พลังงาน เศรษฐกิจของโลก ตกต่ำและถดถอย น้ำมันซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการผลิตกระแสไฟฟ้าในช่วงนั้นมีราคาสูงลิ่ว กฟผ. ได้ประดับประดา สถานการณ์มาอย่างมั่นคง และผ่านพ้นวิกฤตการณ์มาได้อย่างสง่างาม บรรยากาศของการผลิตไฟฟ้าแจ่มใสขึ้น เนื่องจากการแสวงหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในประเทศมากขึ้น และเริ่มนำก๊าซธรรมชาติมาใช้เป็นเชื้อเพลิง ผลิตกระแสไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าบางปะกง โรงไฟฟ้าพระนครใต้ และโรงไฟฟ้าลานกระบือ ในช่วงถัดมา นอกจากนี้มี แหล่งผลิตไฟฟ้าที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่น เช่น ลิกไนต์ ได้เริ่มทยอยเข้ามาในระบบการผลิต ทำให้ลด ต้นทุนการผลิต ไฟฟ้าลงไปได้มาก ปัญหาค่ากระแสไฟฟ้าก็เริ่มหมดไป ส่งผลดีแก่เศรษฐกิจของประเทศในกาลต่อมา

กระแสความคิดของสังคมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการผลิตกระแสไฟฟ้า เริ่มก่อตัว ขึ้นในช่วงต้น ๆ ของการจัดตั้ง กฟผ. โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำหลายโครงการถูกต่อต้าน แต่ก็อยู่ในภาวะเบาบาง จนย่างเข้าสู่ทศวรรษที่สองของ กฟผ. กระแสนุรักษ์ได้เพิ่มความเข้มแข็งและรุนแรงมากขึ้น โครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ต้องระงับไป โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำหลายโครงการถูกยกเลิกหรือเลื่อนไปอย่างไม่มีกำหนด สังคม บางส่วนเริ่มมอง กฟผ. อย่างสงสัยแต่สังคมส่วนใหญ่ตระหนักถึงภารกิจและความรับผิดชอบของ กฟผ. ต่อสาธารณะ

ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือกระแสการเมือง ซึ่งในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา มีการปรับเปลี่ยนทั้งอย่างรุนแรงนอกแบบแผน ก็อย่างนุ่มนวลตามกฎหมายเกณฑ์ บางช่วง กฟผ. ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องอย่าง หลีกเลี่ยงไม่ได้ บางช่วงก็ถูกผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม

ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้สถานะในการผลิตกระแสไฟฟ้า เปลี่ยนจากการเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ไปสู่การเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ปัจจัย ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของ กฟผ. ตลอดมาและตลอดไป

ภาวะการณ์ทางการเมือง

การเมืองของประเทศไทยมีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงค่อนข้างสูง ในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา กฟผ.มีรัฐมนตรีกำกับซึ่งกิจการ แทนนายกรัฐมนตรี ถึง ๑๖ คน จากรัฐบาล ๒๐ คณะ รัฐมนตรีแต่ละท่าน ก็มีบทบาทและการตัดสินใจที่แตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่มีความเข้าใจในสถานการณ์ของการผลิตพลังงานไฟฟ้า จึงให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ กฟผ.ด้วยดีตลอดมา

อาจจะกล่าวได้ว่า กฟผ.ได้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์ทางการเมืองมาได้ ก็เนื่องจากพระราชบัญญัติ กฟผ. ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการไว้อย่างเหมาะสม และการแต่งตั้งคณะกรรมการ กฟผ. ในยุคต้น คณะรัฐมนตรีได้เลือกเฟ้นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสาธารณชนเข้าเป็น

กรรมการ อาทิ ประธานกรรมการ กฟผ.คนแรก คือท่านศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ อดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และประธานองคมนตรี จึงทำให้ถือเป็นประเพณีต่อมาว่า ประธานกรรมการต้องมีภาวะความเป็นกลางทางการเมือง ทั้งนี้เพื่อจะได้ดำเนินการกำหนดแนวนโยบายด้านการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าของชาติให้สอดคล้องกับกระแสความต้องการของประชาชนและสังคมส่วนรวม

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีภาวะ“ค่อนข้างปลอดภัยจากการเมือง” แต่ กฟผ.ก็ไม่พ้นที่จะถูกระทบจากสถานการณ์ทางการเมือง เพราะในฐานะวิสาหกิจของรัฐ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคม สถานการณ์ที่เปลี่ยนไปก็จะมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา

การเมืองเรื่องน้ำมัน

ในปี พ.ศ.๒๕๑๖ ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญขึ้นในประเทศคือ เหตุการณ์การต่อสู้ของประชาชนในการเรียกร้องประชาธิปไตย ซึ่งรู้จักกันในนาม ๑๔ ตุลา วันมหาวิทยาลัยไทย อันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร มาเป็นรัฐบาลอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

ก่อนหน้าที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นประธานกรรมการ กฟผ. เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางด้านกฎหมายและด้านบริหาร รวมทั้งมีคุณสมบัติพิเศษคือความซื่อสัตย์สุจริตจนปรกอบเป็นอาจารย์มีลูกศิษย์มากมาย นิสิตนักศึกษาให้ความเคารพนับถือ จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเข้ารับหน้าที่เป็นผู้นำประเทศในสถานการณ์เช่นนี้ เพื่อประคับประคองสังคมไทยหลังจากที่ต้องบอบช้ำทางการเมืองมาอย่างหนัก

ในช่วงนั้นเชื่อว่าจะมีปัญหาเฉพาะด้านการเมืองเท่านั้น สถานการณ์อีกประการหนึ่งซึ่งกดดันมาจากภายนอกประเทศ นั่นคือ การรวมตัวกันผลักดันราคาน้ำมัน โดยกลุ่มประเทศอาหรับซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ของโลก และราคาน้ำมันมีที่ท่าเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ สร้างปัญหาให้กับรัฐบาลชุดนี้ไม่น้อยกว่าปัญหาทางการเมือง

นายเกษม จาติกวณิช ในฐานะผู้ว่าการ กฟผ. ซึ่งขณะนั้นโรงไฟฟ้าส่วนใหญ่ยังใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า จึงได้รับการแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์น้ำมัน คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมตำรวจ และผู้ว่าการ กฟผ. มีอำนาจกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำมันขาดแคลน

มาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาน้ำมันราคาแพงและขาดแคลน คือการดับไฟเป็นบางส่วน และมีการประหยัดไฟฟ้าในลักษณะต่างๆ เช่น ธรณรังค์ให้ประชาชนประหยัดพลังงาน จำกัดการใช้ไฟฟ้าที่ไม่จำเป็น อาทิ ป้ายโฆษณา สถานบริการด้านบันเทิง หรือการปิดสถานีโทรทัศน์ในช่วงหัวค่ำ เป็นต้น

การแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งนั้นดำเนินไปอย่างได้ผลสามารถลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงลงถึงปีละ ๗๙.๔ ล้านลิตร ความสำเร็จนี้มาจากการพยายามขอความร่วมมือจากประชาชน ทั้งจากการประชาสัมพันธ์ และการทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผลงานดังกล่าวทำให้นายเกษมมีบทบาททางการเมืองระดับชาติมากขึ้น

การเมืองเรื่องคำจูน

ภายหลังเหตุการณ์ "วันมหาวิปโยค" พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสมัชชาแห่งชาติขึ้นโดยให้มีการเลือกสรรกันเองระหว่างสมาชิก เพื่อตั้งเป็นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญที่ประชาชนคาดหวังว่าจะเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด

การเลือกบุคคลเข้ามาเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติจำนวน ๒๙๙ คนของสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ ได้มีขึ้นในวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ นายเกษม จาติกวณิช ผู้ว่าการ กฟผ. ได้รับความไว้วางใจเลือกเป็นอันดับที่สี่ โดยอันดับที่หนึ่งคือ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช อันดับสองคือ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และ ดร.เกษม สุวรรณกุล ได้อันดับที่สาม สมาชิกสภานิติบัญญัติชุดนี้มีผู้บริหารระดับสูงของ กฟผ. รวมอยู่ด้วยอีกสองท่านคือ น.ต.กำธน สินธวานนท์ (ยศในขณะนั้น) และคุณหญิงสุรีพันธุ์ มณีวัต

นายเกษม จาติกวณิช ผู้ว่าการ กฟผ. ในช่วงที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ

การได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติของผู้บริหารระดับสูงของ กฟผ. เป็นจุดหักเหของ กฟผ. เพราะในช่วง ๖ ปีต่อจากนั้น ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และ กฟผ. ก็ถูกดึงเข้าไปสู่สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากผู้บริหารได้เข้าไปมีบทบาทอย่างสำคัญทางการเมือง

จากการที่ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี และนายบุญมา วงษ์สวรรค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ต่างเคยเป็นกรรมการของ กฟผ. มาก่อน และเพื่อสร้างเสถียรภาพให้กับรัฐบาล นายเกษมจึงได้รวบรวมพรรคพวกเพื่อนฝูงที่เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติมารวมกลุ่มกัน ตกลงกันว่าทุกวันพุธก่อนประชุมสภานิติบัญญัติในวันพฤหัสบดี จะต้องเชิญผู้มีความรู้พิจารณาว่าพระราชบัญญัติต่างๆ ที่รัฐบาลเสนอเข้าสู่สภา มีความเป็นมาอย่างไร เพื่อที่จะได้มีความรู้ในเรื่องพระราชบัญญัตินั้นๆ ไว้ใช้อธิบายในสภา ในระยะแรกๆ กลุ่มนี้ถูกเรียกว่ากลุ่มวันพุธ

ต่อมาภายหลังการประชุมได้ย้ายไปที่โรงแรมดุสิตธานี จนต่อมามีสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้นเป็น ๙๙ คน กลุ่มดังกล่าวจึงเปลี่ยนจาก "กลุ่มวันพุธ" เป็น "กลุ่มดุสิต ๙๙" ตามจำนวนสมาชิกและสถานที่ประชุม โดยมีนายเกษม จาติกวณิช เป็นหัวหน้ากลุ่ม น.ต.กำธน สินธวานนท์ (ปัจจุบันพลอากาศตรี) เป็นเลขานุการกลุ่ม และนายประกายเพชร อินทุโสภณ เป็นผู้ช่วยเลขานุการกลุ่ม สำหรับสมาชิกกลุ่มที่มีชื่อเสียง อาทิ พลเอกเสริม ณ นคร พลเอกเทียนชัย สิริสัมพันธ์ นายอานวย วีรวรรณ นายบัญชา ล่ำซำ นายสนอง ตูจินดา นายพงษ์ สารสิน และ พล.ต.อ.ภา สารสิน เป็นต้น เป้าหมายของ "กลุ่มดุสิต ๙๙" มีไว้อย่างชัดเจนว่าสนับสนุนรัฐบาลของศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ และจะสลายตัวเมื่อหมดสิ้นภารกิจจากสมาชิกสภานิติบัญญัติ

ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ได้นำรัฐบาลฝ่ายรวมการเมืองอย่างหนักหน่วงนานประมาณหนึ่งปีก่อนประกาศลาออกกลางสภานิติบัญญัติ ทำให้ "รัฐบาล สัญญา ๑" สิ้นสุดลง

แต่ทางกลุ่มดุสิต ๙๙ ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองที่เข้มแข็งอยู่ในสภานิติบัญญัติขณะนั้น ยังให้การสนับสนุนศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ให้เป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ ดังนั้นศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์จึงได้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งเรียกกันว่า "รัฐบาล สัญญา ๒" และในการแต่งตั้งรัฐมนตรีของรัฐบาลชุดนี้ สมาชิกกลุ่มดุสิต ๙๙ เข้าไปเป็นรัฐมนตรีร่วมรัฐบาลหลายคนโดยที่นายเกษมก็ยังมีในกลุ่มดุสิต ๙๙ สนับสนุนรัฐบาล จนเมื่อสิ้นสุด "รัฐบาล สัญญา ๒" จึงได้ยุติบทบาททางการเมือง หลังจากมีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง

การมีบทบาทเป็นแกนนำทางการเมืองของนายเกษม แม้จะมีลักษณะเป็นการส่วนตัว ไม่เกี่ยวกับการบริหารงาน กฟผ. แต่มีผลกระทบต่อ กฟผ. ค่อนข้างสูงทั้งทางบวกและทางลบ โครงการหรือการดำเนินงานหลายอย่างถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือถูกดึงเชื่อมโยงเข้าเป็นเรื่องการเมือง

สร้างไฟฟ้าหาเงิน
ช่วยพรรคการเมือง
แผนโครงการไฟฟ้าบริษัท
เกษม 99 รับนโยบาย
จาก "สามทรราช"

ผู้บริหาร กฟผ. ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ

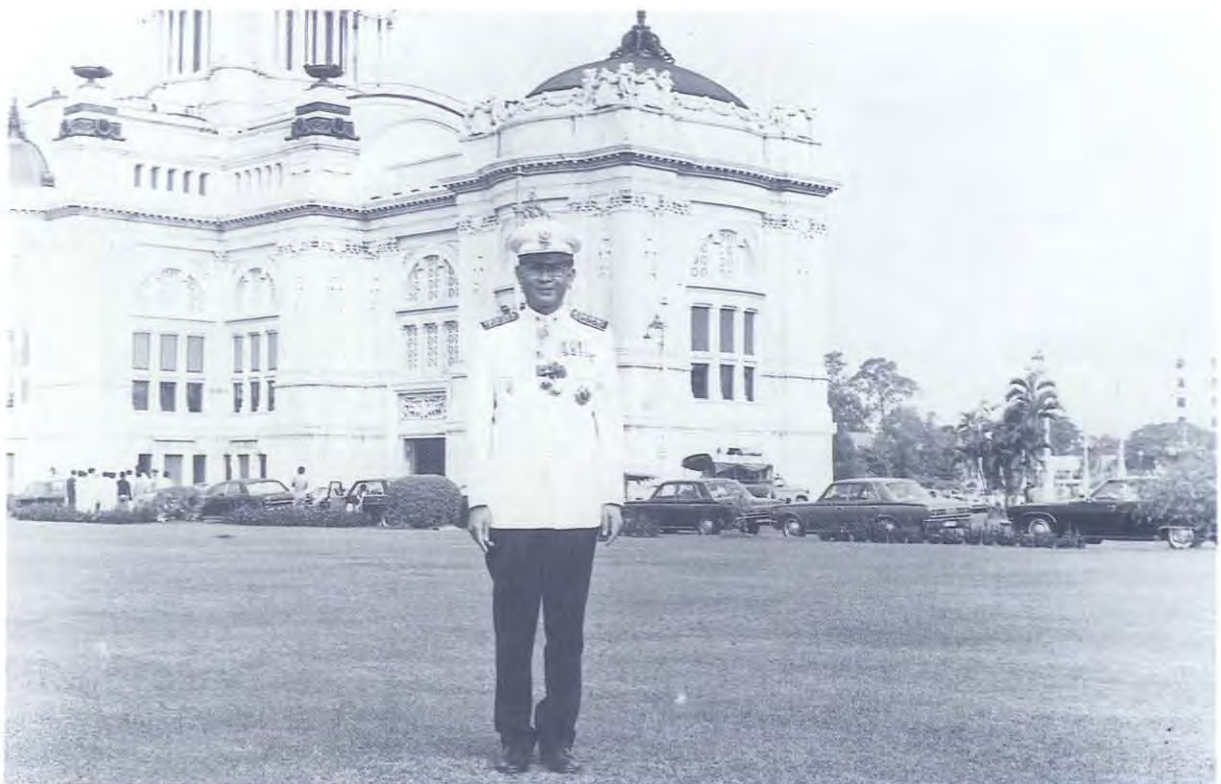
การเมืองเป็นเรื่องจำเป็น

ดังนั้น แม้ว่าจะมีรัฐบาลใหม่ที่ได้รับการเลือกตั้งในปีพ.ศ.๒๕๑๘ และนายเกษมได้ยุติบทบาททางการเมืองลงแต่ กฟผ.ก็ยังไม่ปลอดภัยจากการเมือง เพราะหลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๙ โดยมีการทำรัฐประหาร คณะรัฐบาลพลเรือนของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้ตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นบริหารประเทศ แต่บริหารได้ไม่ครบปีก็ถูกคณะปฏิรูปการปกครองทำรัฐประหาร และผู้ที่ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำรัฐบาลแทนคือ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนนทน์ อดีตเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และในการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีของพลเอกเกรียงศักดิ์ นายเกษม จาติกวณิช ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมด้วย

การเมืองในสมัยแรกของนายกรัฐมนตร

เกรียงศักดิ์ ยังมีปัญหาประปรายที่ต่อเนื่องมาจากช่วงก่อน แต่ไม่รุนแรง ปัญหาหนักของรัฐบาลคือเรื่องเศรษฐกิจ โดยเฉพาะราคาน้ำมันได้ถีบตัวสูงขึ้น เป็นผลให้เศรษฐกิจของประเทศถดถอยและถูกกระทบอย่างรุนแรง และเป็นผลกระทบต่อการเมือง

ในช่วงที่นายเกษม จาติกวณิช ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้ให้ความสนใจในเรื่องน้ำมันเป็นกรณีพิเศษ เพราะขณะนั้นทั่วประเทศกำลังประสบปัญหาวิกฤตการณ์น้ำมันที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เรื่องแรกที่พยายามทำคือการนำก๊าซธรรมชาติซึ่งมีการค้นพบในอ่าวไทยมาเป็นแหล่งพลังงานใหม่ของไทย ทั้งนี้เพราะราคาน้ำมันได้พุ่งสูงขึ้นทุกขณะตามแต่กลุ่มโอเปคจะกำหนด ขณะเดียวกันประชาชนในประเทศก็ต่อต้านการขึ้นราคาน้ำมันของรัฐบาล

เรื่องการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้เป็นพลังงานประเภทใหม่ของไทยนี้ เป็นผลงานของนายเกษม จาติกวณิช ที่ควรแก่การยกย่องเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้ก่อประโยชน์อย่างมหาศาลต่อประเทศชาติตราบกระทั่งปัจจุบัน ทั้งนี้ก๊าซธรรมชาติได้พิสูจน์แล้วว่ามีความคุ้มค่าต่อการเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมของไทยอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

หลังจากรัฐบาล “เกรียงศักดิ์ ๑” ได้สิ้นสุดลง เนื่องจากมีการเลือกตั้งทั่วไป แต่พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ยังได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง เรียกกันว่ารัฐบาล “เกรียงศักดิ์ ๒” นายเกษมยังคงได้รับความไว้วางใจจากนายกรัฐมนตรีให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ดูแลด้านการพลังงานของประเทศ

แต่เนื่องด้วยวิกฤตการณ์น้ำมันตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ประเทศไทยจึงยังไม่มีแหล่งพลังงานสำรองอื่น โครงการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์จึงอยู่เพียงในขั้นเริ่มต้นเท่านั้น ดังนั้น ปัญหาราคาน้ำมันจึงกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล “เกรียงศักดิ์ ๒”

ความจริงปัญหานี้ได้เริ่มตั้งเค้ามาตั้งแต่ปลายรัฐบาล “เกรียงศักดิ์ ๑” มาแล้ว แต่นายเกษมได้วางมาตรการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการจัดตั้งกองทุนน้ำมันขึ้น ซึ่งก็คือการคงราคาน้ำมันไว้ให้ประชาชนซื้อน้ำมันในราคาเดิม ค่าใช้จ่ายส่วนเกินรัฐบาลเป็นผู้แบกรับไปในรูปของกองทุน เพราะถ้าขึ้นราคาน้ำมันตามภาวะตลาดโลก จะทำให้ขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างแน่นอน แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลให้รัฐบาลเป็นหนี้หลายพันล้านบาท

จากปัญหาราคาน้ำมัน แล้วลุกลามกลายเป็นวิกฤตการณ์พลังงานด้านอื่นๆ นายเกษม จาติกวณิช ในฐานะรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่ต้องรับผิดชอบด้านพลังงานของชาติ จึงได้เสนอให้รัฐบาลขึ้นราคาค่าไฟฟ้า ซึ่งรัฐบาลได้ประกาศขึ้นค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปาตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ปรากฏว่าได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางส่วน

มีความเห็นว่ายังไม่สมควรขึ้นค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา เนื่องจากจะทำให้ประชาชนเดือดร้อน ประกอบกับมีเสียงโจมตีเรื่องนี้จากสื่อมวลชนเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงได้ประกาศชะลอการขึ้นค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปาไว้ก่อน ด้วยเหตุผลที่ว่าเพื่อรอไว้ปรึกษาหารือกับทุกฝ่ายอีกครั้งหนึ่ง

ดังนั้น หลังจากที่นายเกษมได้ชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นของการขึ้นราคาค่าไฟฟ้าต่อสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จึงได้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จากนั้นประมาณ ๑๐ วัน รัฐบาลชุด “เกรียงศักดิ์ ๒” ก็ได้สิ้นสุดลง เนื่องจากพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีประกาศลาออกจากสภาผู้แทนราษฎร โดยมีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ก้าวเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นคนต่อมา

สำหรับนายเกษมนั้น ได้ทวนคืนสู่ กฟผ. เป็นผู้ว่าการเกษม ทำกลางการต้อนรับอย่างอบอุ่นของผู้ปฏิบัติงาน กฟผ.

บทบาททางการเมืองอย่างเป็นทางการของนายเกษมก็จบลง และก็ได้เริ่มกลับเข้าสู่บทบาทของการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าเช่นเคย

การเมืองเรื่องปลดบอร์ด

กฟผ. ปลอดภัยจากการเกี่ยวข้องกับการเมือง โดยตรงมา ๑๐ ปี ช่วงดังกล่าวระบบการบริหารของ กฟผ. เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และตามนโยบายของรัฐบาล ผู้บริหารระดับสูงของ กฟผ. ที่เคยมีบทบาทในวงการเมืองต่างก็เกษียณอายุไปหมดแล้ว แต่นายเกษม จาติกวณิช กับ น.ต.กำธน สินธวานนท์ อดีตผู้ว่าการ กฟผ. ทั้งสองท่านยังได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ กฟผ.

ในปี พ.ศ.๒๕๓๒ รัฐบาลซึ่งมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งให้ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้กำกับดูแลกิจการ กฟผ.

เหตุการณ์ชุมนุมของผู้ปฏิบัติงาน

และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๒ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ได้เสนอคณะกรรมการให้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ กฟผ. และได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่

คณะกรรมการชุดที่ถูกเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย

๑. นายเชาวน์ ฌ ศีลวันต์ ประธานกรรมการ
๒. นายจำรูญ วัชรภักย์ กรรมการ
๓. นายอมร จันทรสุมบุรณ์ กรรมการ
๔. นายอำนาจ ประนิช กรรมการ
๕. นายสนอง ตูจินดา กรรมการ
๖. นายเกษม จาติกวณิช กรรมการ
๗. นายทองโรจน์ พจนารถ กรรมการ
๘. นาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ กรรมการ
๙. นายบดี จุณณานนท์ กรรมการ
๑๐. นายมนัส ลิวิระพันธ์ กรรมการ

ส่วนคณะกรรมการชุดใหม่ที่ได้รับการแต่งตั้งประกอบด้วย

๑. นายทองฉัตร ทงศ์ดารมภ์อดีตผู้ว่าการการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นประธานกรรมการ
๒. นายสุนทร เสถียรไทย ประธานธนาคารแหลมทอง
๓. นายพิสิฎฐ ภัคเกษม เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๔. นายนิยม ปุราคำ เลขาธิการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
๕. นายสงวน ตียะไพบูลย์สิน ผู้แทนกรมอัยการ

๖. นายอนุตร อัครวานนท์ กรรมการผู้จัดการ
ธนาคารทหารไทย

๗. นายวีระนนท์ ว่องไพฑูริย์ นักธุรกิจ

๘. นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ผู้อำนวยการกอง
การเมืองในประเทศ สำนักนายกรัฐมนตรี

๙. นายบดี จุณณานนท์ ผู้อำนวยการสำนัก
งบประมาณ

ผลจากการเปลี่ยนแปลงกรรมการ กฟผ.ครั้งนี้
ก่อให้เกิดปฏิกิริยาไม่พอใจของผู้ปฏิบัติงาน กฟผ.
ต่อ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
โดยได้มีการรวมตัวกันคัดค้านมติคณะ
รัฐมนตรีดังกล่าว ด้วยเหตุผลว่า

๑. คณะกรรมการชุดเก่าไม่มีความผิดในการ
บริหารงาน และขณะเดียวกันยังเป็นผู้สร้างความเจริญ
แก่องค์กร

๒. คณะกรรมการชุดเก๋าล้วนแต่เป็นผู้ที่
ผู้ปฏิบัติงาน กฟผ. รักใคร่นับถือ เพราะเป็นผู้ก่อตั้ง
และสร้างสรรค์ กฟผ. มาแต่ต้น เช่น นายเกษม
จาติกวณิช นาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ และ
นายทองโรจน์ พจนารถ เป็นต้น

๓. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะ
กรรมการชุดเก่าบางคนยังไม่ครบวาระ หากมีการ
เปลี่ยนแปลงในขณะนี้เป็น การผิดประเพณีปฏิบัติ

๔. ผู้ปฏิบัติงาน กฟผ. มีความพอใจในผลงาน
ของคณะกรรมการชุดเดิมมาก ไม่ว่าผลงานด้านการ
ขยายแหล่งผลิตหรือในด้านสวัสดิการของผู้ปฏิบัติงาน

๕. ผู้ปฏิบัติงาน กฟผ. ไม่เชื่อในความสุจริตใจ
ของผู้มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ
โดยเกรงว่าจะนำเอาพวกพ้องของตนเองเข้ามาเป็น
คณะกรรมการเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ

การคัดค้านมติคณะรัฐมนตรีของผู้ปฏิบัติงาน
กฟผ. ในครั้งนี้ เป็นผลให้ประธานกรรมการ กฟผ.
คนใหม่ที่เพิ่งได้รับแต่งตั้งได้ยื่นใบลาออกจากกรรมการ
กฟผ. และต่อมาพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายก
รัฐมนตรี ได้ให้ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีประจำ
สำนักนายกรัฐมนตรี พ้นจากการกำกับดูแล กฟผ.
พร้อมกับแต่งตั้งคณะกรรมการ กฟผ. ชุดใหม่เมื่อวันที่
๔ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๒ ซึ่งประกอบด้วย

๑. นายเซาว์ ณ ศิลวัฒน์ ประธานกรรมการ

๒. นาวาอากาศตรีกำธน สินธวานนท์
กรรมการ

๓. นายอภิลาศ ไสงานนท์ กรรมการ

๔. นายพนัส สิมะเสถียร กรรมการ

๕. นายสง่า สรรพศรี กรรมการ

๖. นายประภาส จักกะพาก กรรมการ

๗. พลเอกวิชิต วิชิตสงคราม กรรมการ

๘. นายบดี จุณณานนท์ กรรมการ

๙. นายอมร จันทรสมบุรณ์ กรรมการ

๑๐. นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ กรรมการ

นายเกษม จาติกวณิช ผู้พัฒนา กฟผ. และ
พลังไฟฟ้าของชาติ ไม่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามาอีก
เพราะการเป็นกรรมการจะหมดวาระ ๓ ปีในเดือน
ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๒ และอายุครบ ๖๕ ปี ในปีเดียวกัน

นายเกษม จาติกวณิช ซีแองกับผู้ชุมนุม กฟผ.

ภาวะการณ์ทางสังคม

สังคมไทยได้ปรับเปลี่ยนจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมืองมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญของระบบการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงและเชื่อมต่อข่าวสารจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งอย่างกว้างขวาง

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ได้พัฒนาอย่างรวดเร็วนั้น ต้องถือว่าไฟฟ้าเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดผลดังกล่าว เพราะการที่สังคมจะเกิดความคิดอ่านที่กว้างไกลเพื่อปรับปรุงสังคมหรือความรู้สึกริเริ่มคิดใหม่ก็ต้องอาศัยไฟฟ้าเข้าไปมีส่วนสนับสนุนทั้งสิ้น อาทิเช่น ระบบการสื่อสาร การสื่อสารมวลชน ความสะดวกสบายภายในครัวเรือน การบริการทางสาธารณสุข รวมทั้งการศึกษา เป็นต้น

โลกยุคใหม่ได้ก้าวไปสู่ยุคที่ข่าวสารไม่มีพรมแดน เมื่อไฟฟ้าได้ส่งไปถึงที่ใด ที่นั้นจะกลายเป็นสังคมข่าวสาร เป็นสังคมแห่งความคิดอ่าน เป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นสังคมแห่งการสร้างสรรค์ และเป็นสังคมแห่งการจัดกิจกรรม

๒๕ ปีที่ผ่านมา ภาวะการณ์ทางสังคมได้ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของการพัฒนาและสภาพแวดล้อมช่วงต้นของ กฟผ. สังคมต้องการพลังงานไฟฟ้า การพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ต่อมาเมื่อไฟฟ้าได้กระจายไปสู่ผู้ใช้ไฟฟ้ามามากขึ้น และสามารถสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ แนวคิดในการสนับสนุนการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำก็ลดลง และ

บางส่วนก็มีปฏิริยาคัดค้าน ยิ่งกระแสด้านความคิดด้านอนุรักษ์ซึ่งแพร่มาจากโลกตะวันตก ได้ผ่านเข้ามาในสังคมไทยเมื่อต้นทศวรรษที่สองของ กฟผ. ก็ยังทำให้สังคมเมืองเริ่มมีความคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางอนุรักษ์มากขึ้น อันเป็นผลให้การดำเนินงานของ กฟผ. ชะงักงันได้บางครั้ง

นอกจากนี้กระแสด้านลัทธิเสรีภาพและความชอบธรรม ก็ได้มีส่วนกระทบ กฟผ. เป็นครั้งคราว โดยเฉพาะการจัดตั้งสหภาพแรงงาน การเรียกร้องค่าแรงและสวัสดิการ การขอเข้ามีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการต่างๆ ของ กฟผ.

ภาวการณ์ทางสังคมเกิดจากการแปรผันทางความคิดซึ่งมีพื้นฐานมาจากกระแสข่าวสาร ข้อเท็จจริงและการพัฒนาทางความคิด กฟผ. ได้เฝ้าระวังและพยายามปรับสภาวะการดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลง โดยคำนึงถึง ผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นส่วนรวม

สังคมข่าวสาร

ความเจริญก้าวหน้าของระบบการสื่อสาร ทั้งที่เป็นรูปการหรือเครื่องมืออุปกรณ์ และนามการ หรือเนื้อหาสาระ ที่มีวิวัฒนาการอย่างรวดเร็ว มีผลให้ ข่าวสารของ กฟผ. ถูกนำไปเผยแพร่และวิพากษ์วิจารณ์ กันอย่างกว้างขวาง

ในช่วงต้นของ กฟผ. ข่าวสารที่ประชาชนทั่วไป อยากรู้ก็คือ มีการพัฒนาไฟฟ้าที่ใดบ้าง จะแล้วเสร็จ เมื่อใด เพราะในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๒-๒๕๑๕ ไฟฟ้ายังมีจำกัด ไม่ได้ขยายไปสู่ชุมชน และไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ประชาชนต้องการไฟฟ้า ดังนั้นการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาไฟฟ้า จึงได้รับการตอบสนองด้วยดีจากสื่อมวลชนทุกแขนง และประชาชนทุกกลุ่ม ข่าวสารของ กฟผ. ในช่วงนี้จึงเป็นการเสนอข่าวให้เกิดการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความก้าวหน้าของโครงการต่างๆ

นายเผ่าพิชร์ ชวนะลิขิกร ผู้ว่าการ กฟผ. ในยุคสังคมข่าวสาร

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายปี พ.ศ.๒๕๑๕ สังคมข่าวสารได้เริ่มเปลี่ยนไป คือนอกจากจะต้องการรับรู้สถานการณ์ของการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าแล้ว สังคมยังต้องการคำตอบในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยีด้านพลังงานและความโปร่งใสของการดำเนินงานตามโครงการ เช่น สื่อมวลชนจำนวนมาก ตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของการสำรวจโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ ความปลอดภัยของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ เป็นต้น

จากความต้องการความโปร่งใสของข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำ ทำให้ กฟผ. ได้ดำเนินการชี้แจงต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรกของประเทศไทย โดยเปิดโอกาสให้สื่อมวลชน นักวิชาการ และผู้สนใจ เข้าได้ส่วนความถูกต้องจากนายเกษม จาติกวณิช ผู้ว่าการ กฟผ. เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๖ ที่สยามสมาคม ซึ่งผลปรากฏว่าได้รับความสำเร็จอย่างยิ่ง ทำให้เกิดความเข้าใจและยอมรับ ในการดำเนินงานของโครงการเขื่อนศรีนครินทร์

และนับจากนั้นมา กฟผ. ก็ได้ดำเนินการเข้าชี้แจงและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาโดยตลอด

กฟผ. ตกอยู่ในวังวนของสังคมข่าวสารมากขึ้น เมื่อผู้ว่าการ กฟผ. และฝ่ายบริหารระดับสูงได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๖ กฟผ. ตกเป็นข่าวและการวิพากษ์วิจารณ์ที่กระตือรือร้นไปทางการเมือง และมีลักษณะเป็นเชิงลบ

งานประชาสัมพันธ์ของ กฟผ. ต้องทำงานหนักมากขึ้น โดยมุ่งประเด็นการเผยแพร่งานด้านการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าเพื่อสนองความต้องการของประชาชน พร้อมกับเชิญสื่อมวลชนไปเยี่ยมชมกิจการที่กำลังสำรวจ ก่อสร้าง และปฏิบัติการแล้ว เพื่อให้เห็นสภาพที่ถูกต้อง

กฟผ. กำหนดแนวทางและวิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านพลังงานอย่างรวดเร็ว จับไวต่อความต้องการของสื่อมวลชน จัดให้มีการสัมภาษณ์ พบปะกับฝ่ายบริหารระดับสูงอย่างสม่ำเสมอและเปิดเผย กำหนดวิธีการให้ข่าวที่เป็นเอกภาพ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการให้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพลังงานไฟฟ้า

การดำเนินงานที่สอดคล้องกับสังคมข่าวสารอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา และจริงใจ ทำให้ กฟผ. พลิกสภาพจากฝ่ายตั้งรับเป็นฝ่ายรุก โดยข่าวสารของ กฟผ. ได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ในรูปของข่าวอย่างต่อเนื่อง นักข่าวและนักเขียนสายงานต่างๆ ของสื่อมวลชน ได้คุ้นเคยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้บริหารระดับสูงของ กฟผ. เสมอ กฟผ. รับฟังและเคารพความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ ความสัมพันธ์ระหว่าง กฟผ. กับสื่อมวลชนจึงดำเนินไปด้วยดี

และควรจะบันทึกด้วยว่าเมื่อนายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ กฟผ. นักข่าวสายเศรษฐกิจได้จัดงานเลี้ยงขอบคุณและต้อนรับให้ผู้ว่าการ กฟผ. ทั้ง ๓ ท่าน คือ ผู้ว่าการเกษม ผู้ว่าการกำธน และผู้ว่าการเผ่าพัชร

สังคมข่าวสารคงต้องก้าวหน้าและพัฒนาต่อไป กฟผ. ได้ติดตามกระแสความก้าวหน้าดังกล่าวมาโดยตลอด จึงกำหนดแนวทางที่จะสนองให้เกิดความโปร่งใสในด้านข้อมูลข่าวสาร เพื่อประโยชน์ของสาธารณชนตลอดไป

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม...กระแสของยุคสมัย

การตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของสังคมไทย เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นควบคู่กับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงรอยต่อของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๔ และ ๕ เมื่ออย่างเข้าแผนพัฒนาฉบับที่ ๕ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางระบบนิเวศ ควบคู่ไปกับการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการไว้

ขณะเดียวกัน การรณรงค์ในโลกตะวันตกในด้านนี้ก็ทวีความเข้มข้นขึ้น ได้ส่งผลสะท้อนมาถึงสังคมไทย จนเกิดเป็นขบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย แล้วขยายตัวเป็นองค์กรเอกชน มีกิจกรรมเคลื่อนไหวคัดค้านในรูปแบบต่างๆ นับตั้งแต่การเคลื่อนไหวกรณีทุ่งใหญ่นเรศวร โรงงานแทนทาลัมที่จังหวัดภูเก็ต การสร้างรถกระเช้าขึ้นดอยสุเทพ และเขื่อนน้ำโจน เป็นต้น

โครงการผลิตไฟฟ้าเป็นโครงการหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการตื่นตัวต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยา ในลักษณะของการรณรงค์คัดค้านโครงการ โดยเฉพาะโครงการพลังน้ำ กรณีคัดค้านเขื่อนน้ำโจน เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญในช่วงของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการเคลื่อนไหวในลักษณะเป็นกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีการประสานงานกันเป็นอย่างดีและต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม การคัดค้านเขื่อนน้ำโจนโดยชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ ที่มีการใช้กลยุทธ์รูปแบบต่างๆ เช่น จัดนิทรรศการ จัดอภิปราย การชุมนุมประท้วง ออกใบปลิวแถลงการณ์ สืบรวจประชามติ แม้กระทั่งใช้พิธีกรรมทางศาสนาและไสยศาสตร์ เป็นต้น ถือเป็น การแตกหน่อขบวนการอนุรักษ์ธรรมชาติ ที่มีการรวมตัวกันอย่างมีระบบ และบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่สามารถปฏิเสธได้คือกระแสการตื่นตัวของสังคมต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้เป็นแรงหนุนสำคัญที่ทำให้การคัดค้านขยายวงกว้างออกไปและมีผลให้หลายโครงการหยุดชะงักหรือต้องล้มเลิกไป

กฟผ.ตระหนักดีว่ากระแสการตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมเป็นผลิตผลของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคม เป็นพลังบริสุทธิ์ที่ควรแก่การรับฟัง ดังนั้น นอกจากการดำเนินการด้านการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งได้กระทำตามหลักวิชาการแล้ว กฟผ.ได้ปรับแนวทางการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

กรณีโครงการเขื่อนน้ำโจน

เหตุการณ์คัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญที่อยู่ในความทรงจำสำหรับ กฟผ. ครั้งนั้นชาว กฟผ. ได้รับบทเรียนในการเผชิญหน้ากับการคัดค้านของมวลชนหลายกลุ่ม ทำให้ได้เรียนรู้ว่าความสำเร็จในการพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้า หรือการพัฒนาใดๆ ก็ตาม มิได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถทางวิชาการและความชำนาญเท่านั้น

โครงการแควใหญ่ตอนบนหรือที่รู้จักกันในชื่อว่า "โครงการน้ำโจน" เป็นโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำอเนกประสงค์ ตั้งอยู่ตอนบนของลำน้ำแควใหญ่ ห่างจากเขื่อนศรีนครินทร์ขึ้นไปประมาณ ๑๓๕ กิโลเมตร

ลักษณะของโครงการเป็นเขื่อนหินถมแกนดินเหนียว สูง ๑๘๗ เมตร ความยาวสันเขื่อน ๔๓๐ เมตร สามารถเก็บกักน้ำได้เต็มที่ ๕,๙๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนโรงไฟฟ้าเป็นอาคารคอนกรีตติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเครื่องละ ๑๔๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ จำนวน ๔ เครื่อง รวมกำลังผลิตติดตั้งทั้งสิ้น ๕๘๐,๐๐๐ กิโลวัตต์

นับตั้งแต่ กฟผ. ได้เสนอโครงการนี้ต่อรัฐบาล เป็นต้นมา ก็ได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขณะเดียวกันก็ได้มีการรณรงค์คัดค้านจากประชาชนบางกลุ่ม จนเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องชะลอโครงการไว้ โดยไม่มีการตัดสินใจอย่างใดทั้งสิ้น จน กฟผ. ต้องยกเลิกโครงการไปในที่สุด

ความเป็นมาของโครงการ

กฟผ. ร่วมกับบริษัทที่ปรึกษา ได้ทำการสำรวจข้อมูลด้านวิศวกรรมของโครงการเขื่อนน้ำโจน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๔ เป็นต้นมา

ต่อมาได้ทำการสำรวจด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๒๑ และสำรวจศึกษานิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม ในชั้นรายละเอียดแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๒๓

นอกจากนี้ กฟผ. ร่วมกับองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น ศึกษาความเหมาะสมโครงการด้านวิศวกรรมและด้านเศรษฐกิจ โดยได้จัดพิมพ์รายงานความเหมาะสมโครงการแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๒๓ และในปี พ.ศ.๒๕๒๔ กฟผ. จึงได้นำรายงานทั้ง ๒ ฉบับเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเสนอขออนุมัติก่อสร้างจากรัฐบาล

ห้วยงานเขื่อนน้ำโจน

ต่อมา กฟผ. ได้จัดทำและเสนอแผนงาน แก่ไขผลกระทบลิ่งแวดล้อมโครงการ ตามความ ประสงค์ของทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอีกฉบับหนึ่ง ในปี พ.ศ.๒๕๒๕

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นชอบในหลักการ และบรรจุโครงการเขื่อนน้ำโจนไว้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ พร้อมกันนั้น ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น ประกอบด้วยผู้แทน จากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่พิจารณา ปรับปรุงแผนงาน แก่ไขผลกระทบลิ่งแวดล้อมโครงการ เขื่อนน้ำโจนที่ กฟผ.จัดทำ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งใน ช่วงเวลานั้น ก็ได้เริ่มมีการคัดค้านโครงการจากกลุ่ม อนุรักษ์ธรรมชาติบางกลุ่มแล้ว

บริเวณหัวงานเขื่อนน้ำโจน

การพิจารณาของรัฐบาล

รัฐบาลได้พิจารณาโครงการเขื่อนน้ำโจน โดยมีการประชุมคณะรัฐมนตรีนัดพิเศษขึ้น เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๒๕ และจัดให้มีตัวแทนฝ่ายต่างๆ ไปแถลงชี้แจงต่อคณะรัฐมนตรีโดยตรง การพิจารณาโครงการเขื่อนน้ำโจนในครั้งนั้น คณะรัฐมนตรีมิได้มีการตัดสินใจหรือลงมติ แต่ได้ตั้งคณะทำงานขึ้นชุดหนึ่งมีนายสมหมาย ฮุนตระกูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน ทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลต่างๆ เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งภายใน ๙๐ วัน และต่อมาคณะทำงานได้นำผลการพิจารณาเสนอต่อ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในเดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๒๖ ซึ่งก็ไม่ได้มีการตัดสินใจในเรื่องนี้อีกเช่นเคย แต่การต่อสู้ทางความคิดและการรณรงค์คัดค้านยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่องและค่อนข้างจะรุนแรงตลอดระยะเวลา ๓-๔ ปี

ในระหว่างรอการตัดสินใจจากรัฐบาล กฟผ. ได้ชี้แจงถึงเหตุผลและความจำเป็นต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมการศึกษาศาสตร์ กรมการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ของสภาผู้แทนราษฎร และหน่วยงานราชการต่างๆ จนกระทั่งในเดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๒๙ คณะกรรมการ กฟผ. มีมติอีกครั้งหนึ่ง เห็นชอบผลการศึกษาทบทวนความเหมาะสมของโครงการ และให้ดำเนินโครงการต่อไป

ในเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๐ จึงได้เสนอโครงการเพื่อรับการพิจารณาในคณะรัฐมนตรี เศรษฐกิจและขอทราบนโยบายอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก็ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาผลกระทบบภายใน ๙๐ วัน โดยมีพลเอกเทียนชัย ศิริสัมพันธ์ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ในที่สุดคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๑ ให้ระงับโครงการไว้ก่อน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาความเหมาะสมในประเด็นที่ยังหาข้อยุติไม่ได้

บทสรุปวิกฤตการณ์น้ำโจน

การคัดค้านโครงการเขื่อนน้ำโจน เริ่มขึ้นโดย นักอนุรักษ์ธรรมชาติบางกลุ่มได้เสนอความเห็น คัดค้านโครงการผ่านทางสื่อมวลชน ทั้งทางหนังสือพิมพ์ ทางโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง

กลุ่มคัดค้านได้ดำเนินการคัดค้านมาอย่างต่อเนื่อง และต่อมาได้ดึงเอาพลังของนักศึกษาและประชาชนบางกลุ่มมาร่วมด้วย มีการชุมนุมประท้วง จัดสัมมนาและอภิปรายขยายความคิดเห็นในการคัดค้าน ให้กว้างขวางออกไปยังมวลชนกลุ่มอื่น

โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนน้ำโจน ถือเป็นโครงการพลังน้ำโครงการแรกของ กฟผ. ที่ได้รับการคัดค้านอย่างรุนแรงจนต้องยกเลิกโครงการในที่สุด จากจุดเริ่มต้นของการรณรงค์อย่างเป็นระบบของกลุ่มคัดค้านในขณะนั้น ทำให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มอนุรักษ์ต่างๆ กลายเป็นขบวนการคัดค้านโครงการพลังน้ำทุกโครงการ ต่อเนื่องมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

การเกิดศูนย์ผู้ปฏิบัติงาน และสหภาพแรงงาน

หลังเหตุการณ์ “๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖” ซึ่งถือว่าเป็นยุคที่ประชาธิปไตยกำลังเบงบานอย่างเต็มที่ รัฐบาลได้ให้สิทธิเสรีภาพกับประชาชนทุกกลุ่ม ทางด้านผู้ใช้แรงงานก็มีกฎหมายแรงงานสัมพันธ์มารองรับ บทบาทในการคุ้มครองสิทธิด้านแรงงาน และที่สำคัญก็คือพนักงานรัฐวิสาหกิจก็อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์เช่นเดียวกับแรงงานเอกชน ดังนั้น จึงมีการจัดตั้ง “สหภาพแรงงาน” ของรัฐวิสาหกิจเป็นจำนวนมาก และสหภาพแรงงานของรัฐวิสาหกิจนี้เอง ที่มักจะมิบทบาทในการเรียกร้องสิ่งต่างๆ มากกว่าสหภาพแรงงานของเอกชน

กฟผ. ในฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ก็ถูกผลกระทบจากกระแสลัทธิสหภาพแรงงานอย่างรุนแรง แต่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๑๖-๒๕๑๘ นั้น กฟผ. ปลอดภัยจากสหภาพแรงงาน เพราะผู้ปฏิบัติงานจำนวนมากยังไม่เห็นผลดีของสหภาพแรงงาน เนื่องจาก กฟผ. มีระเบียบต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียกร้องหรือร้องเรียนอยู่แล้ว ประกอบกับช่วงนั้นสหภาพแรงงานมักจะมีการเรียกร้องสิทธิและหยุดงานประท้วง จนทำให้ภาพลักษณ์รัฐวิสาหกิจตกเป็นลบในสายตาของสาธารณชน ผู้ปฏิบัติงานส่วนหนึ่งจึงได้รวมตัวกันก่อตั้งองค์การในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๗ เรียกว่า **ศูนย์กลางผู้ปฏิบัติงาน กฟผ.** เป็นองค์กรของผู้ปฏิบัติงานทุกคน

อย่างไรก็ตาม ด้วยกระแสความคิดของสหภาพแรงงานในรัฐวิสาหกิจรุนแรงขึ้นตามลำดับ กฟผ. จึงไม่อาจจะหลีกเลี่ยงภาวะการณ์ดังกล่าวได้ ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงได้มีการก่อตั้ง สหภาพแรงงาน (สร.กฟผ.) ขึ้น แต่ไม่มีบทบาทรุนแรงเหมือนกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจอื่น ทั้งนี้เพราะ กฟผ. มีนโยบายเอาใจใส่ดูแลด้านสวัสดิการและความเป็นอยู่ของพนักงานดีอยู่แล้ว จึงทำให้การดำเนินงานของสหภาพแรงงานไม่มีความขัดแย้งกับฝ่ายบริหาร และไม่เคยก่อความเดือดร้อนให้กับประชาชนเช่นการนัดหยุดงาน แม้แต่ครั้งเดียว

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ศูนย์กลางผู้ปฏิบัติงาน กฟผ. ได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการประสานงานผู้ปฏิบัติงาน กฟผ. มีชื่อย่อว่า กปป.กฟผ. ผู้ปฏิบัติงานทุกคนเป็นสมาชิก การก่อตั้ง กปป.กฟผ. มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประสานงานระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นกับสหภาพแรงงาน และไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเมือง

การก่อตั้ง กปป.กฟผ. จึงเป็นการสร้างองค์กรควบคู่กับสหภาพแรงงาน ที่ทั้งสององค์กรสามารถทำงานตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้ปฏิบัติงาน

ในช่วงประมาณทศวรรษที่สองของ กฟผ. สร.กฟผ. ได้เริ่มเข้าไปมีบทบาทในกิจการแรงงานของชาติและรัฐวิสาหกิจมากขึ้น แต่เป็นบทบาทเชิงสร้างสรรค์และประนีประนอม

ในปัจจุบัน ทั้ง สร.กฟผ. และ กปป.กฟผ. ได้ถูกยกเลิกไปตามกฎหมายในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เข้ามาปกครองประเทศขณะนั้น โดยให้มีการจัดตั้ง "สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ" ขึ้นแทน ซึ่งมีสิทธิหน้าที่น้อยลงกว่าเดิม โดยเฉพาะสิทธิในการนัดหยุดงาน อันเป็นการยุติบทบาทของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจที่ได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มที่มีบทบาทด้านแรงงานมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง

ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาาระบบไฟฟ้าของ กฟผ. ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น เป็นการดำเนินงานตามแนวทางของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกำหนดอยู่ในแผนพัฒนาของประเทศที่ประกาศใช้มาแล้ว ๗ ฉบับ มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนายขยายขอบเขตครอบคลุมไปในสาขาการพัฒนาต่างๆ ซึ่งรวมถึงการเพิ่มผลผลิต การสร้างงาน การเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ และเสริมสร้างความอยู่ดีกินดีให้กับคนในชาติโดยส่วนรวม

การพัฒนาไฟฟ้าเป็นการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในการนำเอาทรัพยากรภายในประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ทำให้ระบบบริการขั้นพื้นฐานมีคุณภาพเข้ามาตราฐานสากล สามารถให้บริการที่มั่นคงสม่ำเสมอ ตลอดจนส่งเสริมและกระจายบริการขั้นพื้นฐานเข้าสู่ภูมิภาค และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ๆ ประการสำคัญโครงสร้างราคาและอัตราค่าบริการมีความเหมาะสมทั้งต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภคเอง

ในเขตเมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางของธุรกิจการค้า แหล่งชุมชนขนาดใหญ่ซึ่งมีทั้งโรงงานอุตสาหกรรม สถานที่ประกอบการ ศูนย์การขนส่ง สื่อสาร และแหล่งที่อยู่อาศัยที่หนาแน่น ล้วนมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระบบไฟฟ้าที่มีความมั่นคงสามารถรองรับความต้องการได้อย่างพอเพียง จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่ส่งผลให้การดำรงชีวิตเป็นไปได้อย่างราบรื่น

ในเขตภูมิภาคซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ยังต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้มีการกระจายความเจริญออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในการพัฒนาคุณภาพของระบบบริการขั้นพื้นฐานและบริการสังคมในรูปแบบอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพให้มีความทัดเทียมกับในเขตเมือง มาตรการและเป้าหมายที่รัฐได้วางไว้อย่างต่อเนื่องในการพัฒนาส่วนภูมิภาคด้านต่างๆ อาทิ การส่งเสริมอุตสาหกรรม และการเกษตร ตลอดจนแหล่งการค้า จึงส่งผลให้ความต้องการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการขยายตัวอย่างรวดเร็ว

การดำเนินงานของรัฐในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน จึงเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องทุก ๆ ภูมิภาคหรือเขตเมือง การพัฒนาไฟฟ้าได้นำมาซึ่งความอยู่ดีกินดี และคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าต่อประชาชนอย่างทั่วหน้า ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างราบรื่น ช่องว่างระหว่างสังคมชนบทและสังคมในเมืองลดแคบลงทุกขณะ ความเจริญในรูปแบบต่างๆ หลั่งไหลจากเมืองสู่ชนบทอย่างรวดเร็ว จากอำเภอสู่ตำบล และสู่หมู่บ้านนับเป็นจำนวนมากมาย

ภาวะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นจุดหลักที่สำคัญของการวางแผนพัฒนาพลังงานไฟฟ้า ซึ่ง กฟผ. ต้องเตรียมพร้อมที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าประสงค์ตลอดเวลา

การวางพื้นฐานการผลิตไฟฟ้า

นับแต่เริ่มเข้าสู่ยุคพัฒนาพลังงานไฟฟ้าสมัยใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๒ เป็นต้นมา กระแสความเปลี่ยนแปลงได้เกิดตามมาอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น เมื่อก่อสร้างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือที่บางกรวย เครื่องที่ ๑ แล้วเสร็จ ความต้องการไฟฟ้าก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนต้องมีการติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเพิ่มเติมในช่วงติดต่อกัน เช่นเดียวกับเมื่อเขื่อนภูมิพลแล้วเสร็จในระยะแรก ความต้องการไฟฟ้าก็เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย จนต้องติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าในระยะที่สองต่อทันที

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้นได้เคยคำนวณว่าเมื่อโรงไฟฟ้าเขื่อนอุบลรัตน์แล้วเสร็จ จะสามารถสนองความต้องการใช้ไฟฟ้าได้ถึง ๓-๕ ปี แต่ความเป็นจริงนั้น หลังจากที่เปิดจ่ายกระแสไฟฟ้าได้เพียงปีเดียว ไฟฟ้าจากเขื่อนอุบลรัตน์ก็ไม่พอ และมีที่ท่าเริ่มจะขาดแคลน เพราะความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้นตามความจำเป็นของสังคม

ดังนั้น การพัฒนาไฟฟ้าจึงต้องมีการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ไฟฟ้า โดยต้องคำนึงว่าพลังไฟฟ้ามีลักษณะพิเศษ คือไม่สามารถผลิตและเก็บไว้ได้เหมือนสินค้าอื่น เมื่อมีความต้องการใช้ไฟฟ้าในจำนวนเท่าใดและเวลาใดก็ตาม จำเป็นที่จะต้องผลิตจากโรงไฟฟ้าที่มีอยู่ สมองความต้องการในเวลานั้นได้อย่างเพียงพอและทันที

ประการที่สำคัญก็คือโรงไฟฟ้าเป็นเครื่องยนต์และเครื่องจักรกลประเภทหนึ่ง ต้องมีการหมุนเวียนหยุดซ่อมบำรุงตามวาระอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ และบางแห่งอาจเกิดขัดข้องฉุกเฉิน ไม่สามารถผลิตไฟฟ้าได้ จึงต้องมีกำลังผลิตสำรองไฟฟ้าเผื่อไว้อีกส่วนหนึ่ง

อีกประการหนึ่งก็คือ ไฟฟ้าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้นการวางแผนพัฒนาระบบไฟฟ้าจึงต้องคำนึงถึงต้นพลังงานที่จะนำมาใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า ต้องมี

ราคาต้นทุนต่ำ เพื่อจะได้ไม่ส่งผลกระทบต่อราคาค่าไฟฟ้าให้สูงจนมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคม

ในช่วงต้นของการพัฒนาไฟฟ้า สภาพเศรษฐกิจของโลกและของประเทศดำเนินไปอย่างสะดวกสบาย น้ำมันมีราคาถูก แต่ กฟผ. ก็ได้คาดการณ์ล่วงหน้าไว้ว่าสักวันหนึ่งราคาน้ำมันอาจสูงขึ้นและเกิดขาดแคลนได้ จึงได้มีการศึกษาต้นพลังงานใหม่ๆ อาทิเช่น พลังน้ำ ลิกไนต์ และพลังงานนิวเคลียร์

กฟผ. ได้ศึกษาไฟฟ้านิวเคลียร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๙ เพื่อเตรียมไว้หากเกิดวิกฤตการณ์ด้านเชื้อเพลิง ซึ่งก็เป็นจริงขึ้นเมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๕ เป็นต้นมา ราคาน้ำมันสูงขึ้น เศรษฐกิจของโลกถูกกระทบและกระเทือนมาถึงประเทศไทย จนเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองตามมา

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกทำให้ กฟผ. ต้องสำรวจและศึกษาแหล่งทรัพยากรในประเทศ รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อเสาะแสวงหาแหล่งพลังงานที่เหมาะสมในการผลิตกระแสไฟฟ้า

แต่การพัฒนา ระบบไฟฟ้าของ กฟผ. ใช้ว่าจะดำเนินไปอย่างราบรื่นก็หาไม่ โดยเฉพาะการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าหรือต้องยกเลิกไปหลายโครงการ แต่ กฟผ. ก็มีการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมมาโดยตลอด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา กฟผ. ได้ดำเนินการพัฒนาระบบไฟฟ้าได้ตามปกติตามที่กำหนดไว้คือ มีไฟฟ้าอย่างเพียงพอด้วยคุณภาพที่ดี มีความมั่นคงในระบบและมีราคาที่เหมาะสม

จุดเร่งทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ดำเนินไปอย่างมีระบบและมั่นคง กิจกรรมต่างๆ ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ความเจริญได้แผ่ขยายไปสู่ชนบท ทำให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๒๕-๒๕๒๙) ได้เริ่มเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของระบบเศรษฐกิจไทย เพราะแผนฯ นั้นกำหนดเป้าหมายและนโยบายให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมในปี พ.ศ.๒๕๒๙ ซึ่งหมายความว่า จะเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยที่การผลิตและรายได้จากภาคอุตสาหกรรมขยายสัดส่วนขึ้นใกล้เคียงกับภาคเกษตรกรรม

แนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญในแผนฯ ฉบับนั้นได้แก่การกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เช่น การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกให้เป็นศูนย์กลางความเจริญ เป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึก สนามบิน อุตสาหกรรมหลัก เช่น โซดาแอช ปุ๋ยเคมี และเหล็กกล้า เป็นต้น

การพัฒนาระบบไฟฟ้าของ กฟผ. จึงเป็นช่วงระยะของการปรับปรุงยกคุณภาพบริการให้เข้ามาตรฐานสากล มีความแน่นอนสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถสนองต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว และการขยายตัวของชุมชนทั้งในเขตเมืองและชนบทตลอดทั้งพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ๆ ที่มีความสำคัญสูง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๒๘ และ ๒๕๒๙ เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยขึ้นทั่วโลก ภาวะเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวในอัตราต่ำ การใช้ไฟฟ้าจึงเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าที่คาดคะเนไว้ มีผลทำให้ระดับกำลังผลิตไฟฟ้าสำรองสูงถึงประมาณร้อยละ ๕๐ ในปี พ.ศ.๒๕๒๙ และในช่วงที่เศรษฐกิจถดถอยนี้ รัฐบาลได้กำหนดให้ กฟผ. ลดการลงทุนลง โดยลดกำลังไฟฟ้าสำรองจากร้อยละ ๒๕ ลงเหลือร้อยละ ๑๕

ความมุ่งมั่นแก้ปัญหา

ภาวะทางเศรษฐกิจจะมีลักษณะก้าวหน้า และถดถอยสลับกันไป เช่นเดียวกับเศรษฐกิจของประเทศ หลังจากถดถอยไปเป็นเวลา ๒ ปี ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๓๐ ซึ่งเริ่มต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๖ ภาวะเศรษฐกิจของประเทศได้ฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว ความต้องการไฟฟ้าได้เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ ๑๓.๒ ทำให้กำลังผลิตไฟฟ้าสำรองลดลงจากร้อยละ ๕๐ เหลือร้อยละ ๓๖.๘๑ และจากการคาดคะเนของคณะทำงานพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้า คาดว่าในปี พ.ศ.๒๕๓๑ ความต้องการไฟฟ้าจะเพิ่มจากเดิมอีก ๓๖๓ เมกะวัตต์ แต่เพียงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๑ เท่านั้น ความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด

เกิดขึ้นจริงเพิ่มขึ้นถึง ๖๓๖.๗ เมกะวัตต์ ซึ่งสูงกว่าผลการพยากรณ์ของคณะทำงานฯ ทั้งปีถึง ๒๗๓.๑ เมกะวัตต์

ความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มอย่างรวดเร็วตาม การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ กพผ.ต้องรีบปรับแผน การลงทุนใหม่ ในวงเงิน ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ในช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖

แผนพัฒนาระบบไฟฟ้าที่ปรับปรุงใหม่มี มาตรการเร่งรัดโครงการที่ได้รับอนุมัติไว้เดิมให้เสร็จ เร็วขึ้น จัดทำโครงการใหม่ ซึ่งสามารถดำเนินการให้ แล้วเสร็จในระยะเวลาอันสั้นเพิ่มเติม และเลื่อนกำหนด การปลดโรงไฟฟ้าที่หมดอายุการใช้งานออกไป

โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมมีบทบาทอย่างสูงในการแก้ปัญหากำลังผลิตสำรองต่ำ

ในช่วงเวลากว่า ๑๐๐ ปีที่เริ่มมีไฟฟ้าใช้ในประเทศไทยจนถึงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๒๙) ความต้องการพลังไฟฟ้าของประเทศมีสูงสุด ๔,๑๘๐ เมกะวัตต์ แต่ในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๔) ความต้องการพลังไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าตัว คือเพิ่มขึ้นอีก ๓,๘๖๕ เมกะวัตต์ รวมเป็น ๘,๐๔๕ เมกะวัตต์ ในปีพ.ศ.๒๕๓๔ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๗๗๓ เมกะวัตต์ หรือเฉลี่ยร้อยละ ๑๔ ต่อปี

ปี พ.ศ.๒๕๓๗ ซึ่งเป็นปีครบ ๒๕ ปี กพผ. และเป็นปีที่สามของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ ความต้องการพลังไฟฟ้าสูงสุดเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๗ คือ ๑๐,๕๗๗.๙๐ เมกะวัตต์ ในขณะที่มีกำลังผลิตติดตั้งในระบบรวม ๑๒,๗๖๕.๘๕ เมกะวัตต์ และกำลังผลิตไฟฟ้าสำรองอยู่ในเกณฑ์ปกติ

คณะกรรมการการพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าของประเทศไทยได้พยากรณ์ไว้เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๖ ว่าในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๓๙) ความต้องการไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นอีก ๔,๙๖๔ เมกะวัตต์ รวมเป็น ๑๓,๐๐๙ เมกะวัตต์ ในปี พ.ศ.๒๕๓๙ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๙๙๓ เมกะวัตต์ หรือเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๑ ต่อปี และในช่วง ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๔๔) ความต้องการพลังไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นอีก ๖,๐๒๐ เมกะวัตต์ รวมเป็น ๑๙,๐๒๙ เมกะวัตต์ ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๑,๒๐๔ เมกะวัตต์ หรือเฉลี่ยร้อยละ ๗.๙ ต่อปี

กพผ.ได้จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ครอบคลุมช่วงเวลาในอนาคตถึง ๑๕ ปี เพื่อสนองความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น และเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

การปรับตัวตามภาวะเศรษฐกิจ

แม้ความต้องการไฟฟ้าในอนาคตจะขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่การลงทุนของ กฟผ.แต่เดิมาก็ไม่มีปัญหาเนื่องจากสามารถระดมทุนจากในประเทศและต่างประเทศได้ ต่อมาเมื่อรัฐบาลกำหนดเพดานเงินกู้ในประเทศไว้ในจำนวนที่จำกัด การหาแหล่งเงินกู้ของ กฟผ. ก็ถูกจำกัดลง

การลงทุนของ กฟผ. ส่วนหนึ่งได้มาจากรายได้จากการจำหน่ายไฟฟ้า และอีกส่วนหนึ่งจากการกู้ยืมทั้งภายในและต่างประเทศในรูปแบบของการออกพันธบัตรเงินกู้ การกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ ลินเชื่อจากผู้ลงทุน รวมทั้งจากสถาบันเงินกู้ระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อพัฒนาเอเชีย และ กองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจพื้นทะเลแห่งญี่ปุ่น เป็นต้น

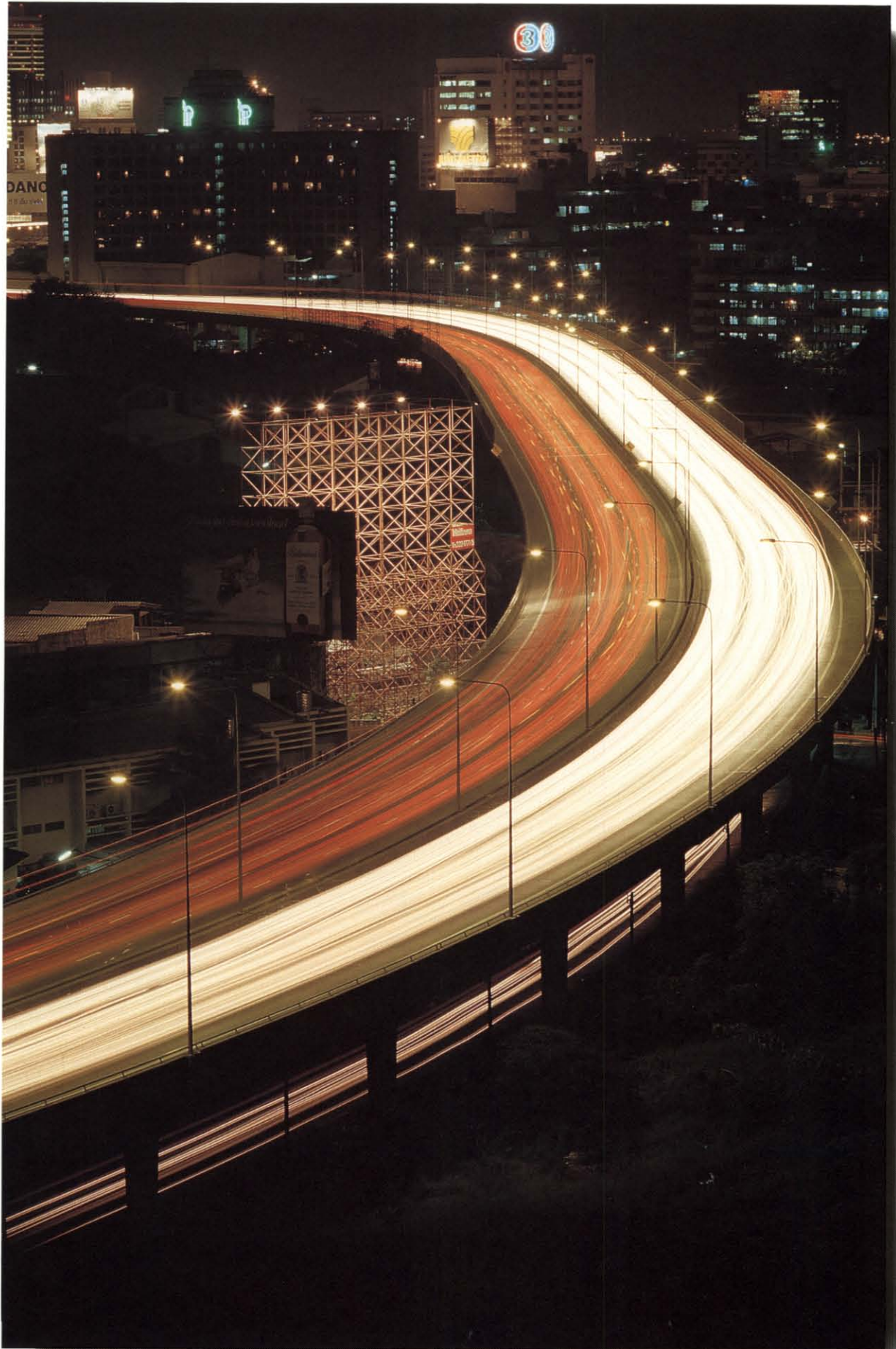
ตลอดทศวรรษที่ผ่านมาเศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๓๓ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมได้เพิ่มสูงมากกว่าร้อยละ ๑๐ ติดต่อกันเป็นเวลา ๓ ปี เป็นผลให้ความต้องการใช้ไฟฟ้าได้เพิ่มสูงขึ้นตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ซึ่ง กฟผ. ต้องดำเนินการพัฒนาไฟฟ้าให้ทันกับความต้องการ

ความจำเป็นในการพัฒนาแหล่งผลิตดังกล่าวเป็นผลให้ กฟผ. ต้องแสวงหาเงินลงทุนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณปีละ ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งเงินลงทุนส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ต่างประเทศ แต่รัฐบาลก็ยังจำเป็นต้องจำกัดวงเงินกู้ของประเทศเพื่อเสถียรภาพทางการเงิน การคลัง อีกทั้งต้องจัดสรรวงเงินกู้ให้กับกิจการอื่นๆ ของรัฐอีกด้วย นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุน และการเพิ่มบทบาทของเอกชนในการพัฒนาสาธารณูปโภค ดังนั้น ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรีจึงได้กำหนดแนวทางการแปรรูป กฟผ. ในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙ เพื่อให้เป็นบริษัทมหาชนในที่สุด โดยในขั้นแรกกำหนดให้จัดตั้งบริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด เพื่อรับซื้อโรงไฟฟ้าระยองของ กฟผ.

ไปดำเนินการและเพิ่มทุนกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ และในปีเดียวกันนี้กำหนดให้ กฟผ. เป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี เพื่อให้มีความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการดำเนินงานให้เหมาะสมกับการบริหารงานแบบธุรกิจต่อไป ในขณะที่เดียวกัน กฟผ. ก็ได้เปิดการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็กมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕ และกำลังจัดทำร่างระเบียบการให้เอกชนตั้งโรงไฟฟ้าเพื่อผลิตไฟฟ้าขายให้ กฟผ. อันจะทำให้เกิดระบบการแข่งขันเพิ่มขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล

ในอนาคตแม้ว่า กฟผ. จะกลายเป็นบริษัทมหาชนดำเนินธุรกิจผลิตและส่งไฟฟ้าในระบบที่มีการแข่งขัน แต่ในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบต่อการบริหารกิจการไฟฟ้าของรัฐ กฟผ. ก็ยังต้องรับภาระการเป็นผู้นำในเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีในระบบการผลิตและส่งไฟฟ้า การวางแผนเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรเชื้อเพลิงให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนเป็นแหล่งรวมของทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านกิจการไฟฟ้า เพื่อเป็นหลักประกันในการบริหารกิจการไฟฟ้าของประเทศให้เกิดความมั่นคงและมีเสถียรภาพสืบต่อไป

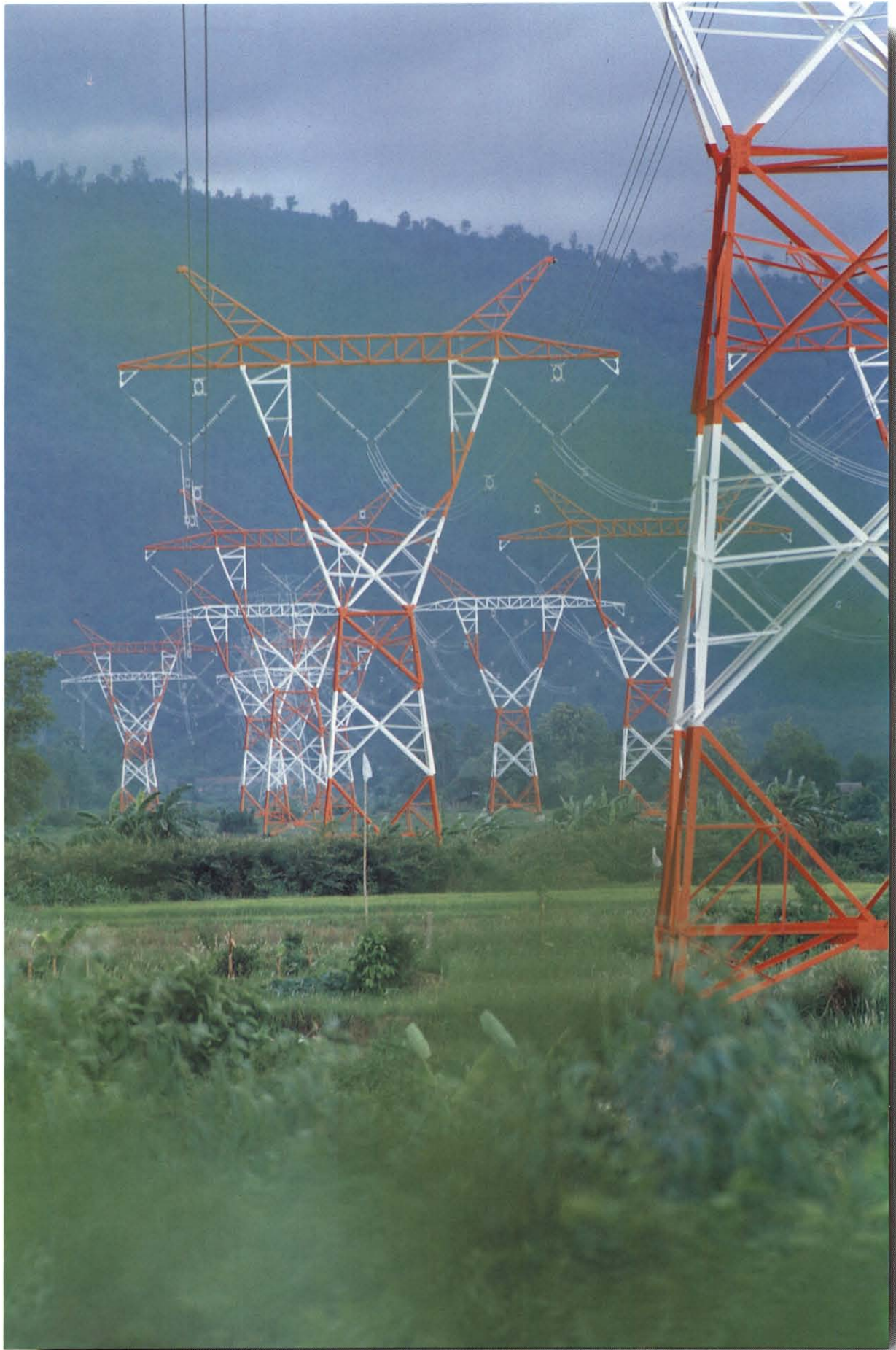

๖

ความก้าวหน้า
ทางเทคโนโลยี

ผลจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ มีความมั่นคง ภายใต้ข้อจำกัดด้านราคาจำหน่ายที่ต้องมีความเหมาะสมต่อภาวะเศรษฐกิจของประชาชน เป็นแรงผลักดันให้ กฟผ.ติดตามความก้าวหน้าและนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิตไฟฟ้า ตั้งแต่ราวปี พ.ศ.๒๕๓๐ เป็นต้นมาหรือภายหลังสองทศวรรษของการก่อตั้ง กฟผ. ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างแท้จริง เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าว กฟผ.ได้นำเข้าเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อการผลิตและส่งกระแสไฟฟ้า เทคโนโลยีบางอย่างเป็นการคิดค้นและพัฒนาโดยผู้ปฏิบัติงานของ กฟผ.เอง ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้การผลิตไฟฟ้ามีต้นทุนการผลิตต่ำ มีความมั่นคงในระบบผลิต และที่สำคัญคือ การแสวงหาเทคโนโลยีที่ทำให้การผลิตไฟฟ้ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ผลของการพัฒนาเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ ๕-๖ ปีที่ผ่านมา อาทิ การนำระบบสูบน้ำกลับมาใช้ในโรงไฟฟ้าพลังน้ำ พ.ศ.๒๕๒๘ การก่อสร้างศูนย์ฝึกอบรมทางวิชาการ พ.ศ.๒๕๒๘ การพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๖ การวิจัยและพัฒนาโรงไฟฟ้าเซลล์เชื้อเพลิง พ.ศ.๒๕๓๑-๒๕๓๕ การพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าด้วยแรงดันสูงถึง ๕๐๐ กิโลโวลต์ พ.ศ.๒๕๓๓ การติดตั้งสถานีไฟฟ้าแรงสูงแบบใหม่ที่ใช้แก๊สเป็นฉนวนเรียกว่าแบบจีไอเอส การวิจัยและวางแผนก่อสร้างโรงไฟฟ้าใช้ถ่านคุณภาพต่ำ การวิจัยและพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน ตลอดจนการพัฒนางานบำรุงรักษาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย ล้วนเป็นผลผลิตของยุคแห่งความก้าวหน้า ที่ผู้ปฏิบัติงาน กฟผ.ถือเป็นสิ่งสำคัญ เช่นเดียวกับการเพิ่มกำลังผลิตให้เพียงพอกับความต้องการ ดังคำกล่าวของนายสมบุรณ์ มณีนาวา ผู้ว่าการ กฟผ.คนปัจจุบันที่ว่า “ขอให้ผู้บริหารทุกคนถือเป็นหน้าที่ในการเสนอความเห็นหรือความคิดริเริ่มเพื่อพัฒนาให้ กฟผ.ก้าวหน้ายิ่งขึ้น พยายามศึกษาและหาวิธีการผลิตไฟฟ้าให้มีคุณภาพและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ถึงแม้ว่าจะต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก ทั้งนี้ เพื่อให้การนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีต่อส่วนรวม”

โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๒ เป็นต้นมา การใช้ทรัพยากรในประเทศได้ค่อยๆ ลดลงจนกระทั่งปัจจุบัน สัดส่วนของการใช้เชื้อเพลิงทรัพยากรภายในประเทศ ลดลงเหลือราวร้อยละ ๗๒ และมีแนวโน้มลดลงตลอด โรงไฟฟ้าที่มีบทบาทสูงในช่วงต้นของทศวรรษนี้ได้แก่ โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมซึ่งใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๓ เป็นต้นมา มีโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมนำเข้ระบบถึง ๑๐ ชุด ซึ่งก่อนหน้านั้น มีเพียงโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมบางปะกงชุดที่ ๑-๒ ที่สร้างขึ้นช่วงปี พ.ศ.๒๕๒๕-๒๕๒๖ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๓-๒๕๓๖ กฟผ.ได้เร่งสร้างโรงไฟฟ้าประเภทนี้ที่บางปะกง ระยอง พระนครศรีไต้ และขอนแก่น รวมกำลังผลิตทั้งสิ้น ๒,๖๖๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ หรือกว่าร้อยละ ๖๐ ของโรงไฟฟ้าทุกประเภทที่ก่อสร้างในช่วงนี้รวมกัน และเป็นที่น่ายินดีว่าประเทศไทยเป็นประเทศแรกในโลกที่พัฒนาโรงไฟฟ้าประเภทนี้จนประสบความสำเร็จในเชิงพาณิชย์ กล่าวคือมีกำลังผลิตสูงสุดที่สุดของชุดความร้อนร่วมที่โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมบางปะกงชุดที่ ๑ และ ๒

โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม เป็นการประสานการใช้ประโยชน์ระหว่างโรงไฟฟ้ากังหันแก๊สกับโรงไฟฟ้ากังหันไอน้ำ โดยหนึ่งชุดของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม อาจประกอบด้วยโรงไฟฟ้ากังหันแก๊สสองเครื่อง และโรงไฟฟ้ากังหันไอน้ำหนึ่งเครื่อง เช่น โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมบางปะกงชุดที่ ๓ และ ๔ หรือโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมน้ำพอง หรืออาจจะประกอบไปด้วยโรงไฟฟ้ากังหันแก๊สสี่เครื่อง และโรงไฟฟ้ากังหันไอน้ำหนึ่งเครื่อง เช่น โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมบางปะกงชุดที่ ๑ และ ๒ หรือโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมขอนแก่นชุดที่ ๑

โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมน้ำพอง

โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมระยอง

โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมแห่งแรก
ตั้งอยู่ที่โรงไฟฟ้าบางปะกง

การเดินเครื่องของโรงไฟฟ้าประเภทนี้จะเริ่มที่โรงไฟฟ้ากังหันแก๊ส เดินเครื่องจ่ายพลังงานไฟฟ้าเข้าระบบ และไอเสียซึ่งเป็นผลจากการสันดาปของเชื้อเพลิงที่อาจจะเป็นก๊าซธรรมชาติหรือน้ำมันดีเซล จะมีความร้อนสูงถึง ๕๐๐ องศาเซลเซียส ความร้อนนี้จะถูกถ่ายเทไปต้มน้ำในชุดผลิตไอน้ำของเครื่องกังหันไอน้ำ ซึ่งไอน้ำจะมีแรงดันเพียงพอที่จะหมุนเครื่องกำเนิดไฟฟ้าอีกชุดหนึ่ง และสามารถจ่ายไฟเข้าสู่ระบบได้ โดยไม่ต้องใช้เชื้อเพลิงในส่วนการผลิตนี้

ดังนั้นประสิทธิภาพของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมจะสูงถึงร้อยละ ๔๒-๕๐ จึงสูงกว่าโรงไฟฟ้าพลังความร้อนและกังหันแก๊สโดยทั่วไป ซึ่งมีเพียงร้อยละ ๒๕-๓๐ ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตต่ำกว่า และมีความเชื่อถือได้ในการผลิตอยู่ในเกณฑ์สูงอีกด้วย นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก เพราะโรงไฟฟ้าประเภทนี้ใช้ก๊าซธรรมชาติซึ่งถือเป็นเชื้อเพลิงที่สะอาดในการผลิต

จากข้อได้เปรียบและประสิทธิภาพที่สูงของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมนี้ กฟผ.จึงมีแผนที่จะก่อสร้างโรงไฟฟ้าประเภทนี้ในทุกภาคของประเทศ ที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปีงบประมาณ ๒๕๓๕-๒๕๔๐ มีแผนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าประเภทนี้อีก ๑,๘๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์

โรงไฟฟ้าระบบสูบน้ำกลับ

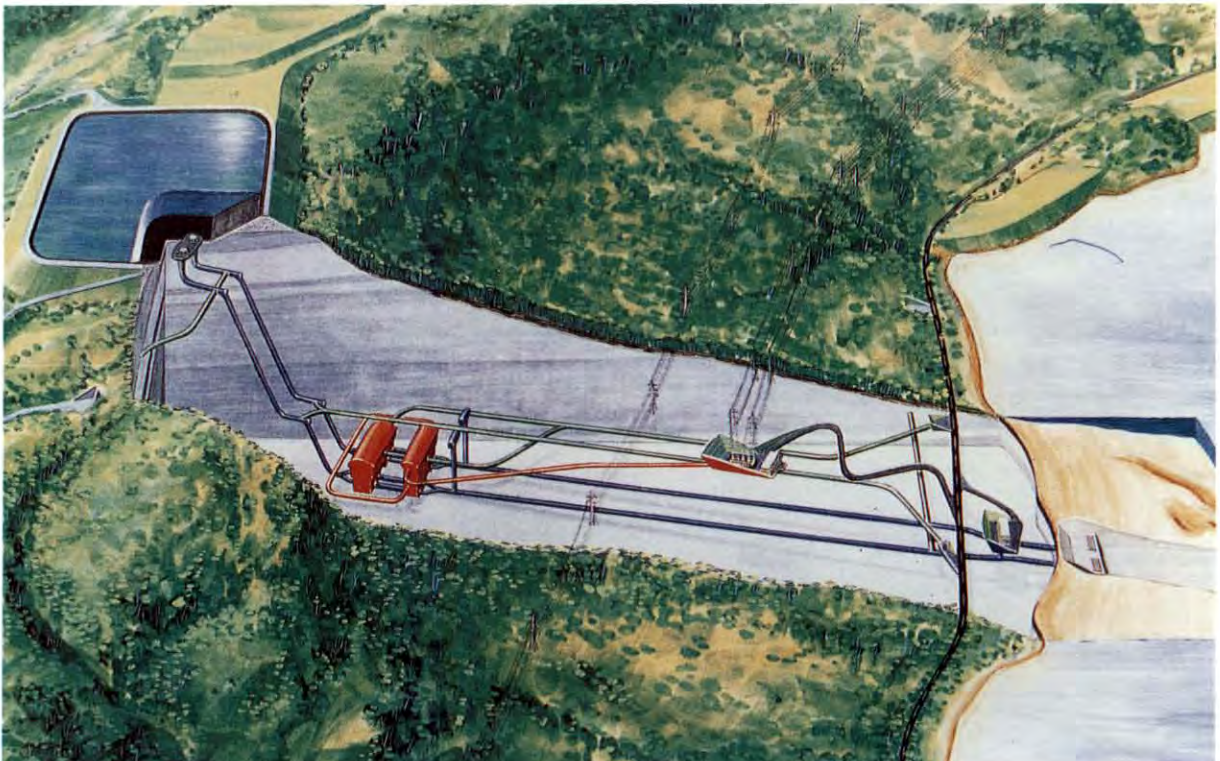
โรงไฟฟ้าระบบสูบน้ำกลับเป็นอีกระบบหนึ่งของโรงไฟฟ้าพลังน้ำโดยทั่วไปแต่ต่างกันที่ความสามารถของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและกังหันน้ำ ที่นอกจากจะเดินเครื่องจ่ายไฟฟ้าได้ตามปกติเช่นโรงไฟฟ้าพลังน้ำโดยทั่วไปแล้ว ยังสามารถเดินเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเป็นมอเตอร์ในการขับเคลื่อนกังหันน้ำ ให้สามารถสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำท้ายน้ำ ขึ้นไปไว้ในอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนได้

กล่าวคือ ช่วงที่มีความต้องการไฟฟ้าต่ำจะนำพลังงานไฟฟ้าที่เหลือพอกจากโรงไฟฟ้าพลังความร้อนในแต่ละวัน มาสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำท้ายน้ำที่ถูกยกยกระดับให้สูงขึ้น ไปเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนและปล่อยลงมาผลิตกระแสไฟฟ้า ในช่วงที่มีความต้องการไฟฟ้าสูงต่อไป ผลดีที่จะได้รับจากการเดินเครื่องโรงไฟฟ้าระบบสูบน้ำกลับนี้ นอกจากจะ

สามารถใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าแล้วยังสามารถสร้างความมั่นคงในระบบไฟฟ้า ในช่วงที่มีความต้องการไฟฟ้าสูง และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของโรงไฟฟ้าพลังความร้อน เพราะโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจะเดินเครื่องได้มีประสิทธิภาพสูงสุด ก็เมื่อได้ผลิตไฟฟ้าเต็มกำลังที่ออกแบบไว้ ทั้งทางด้านประสิทธิภาพของตัวโรงไฟฟ้าเองและการใช้เชื้อเพลิง

โรงไฟฟ้าระบบสูบน้ำกลับแห่งแรกที่ กฟผ. นำมาใช้ในการผลิตไฟฟ้านั้น ติดตั้งที่เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๒ เครื่อง รวมกำลังผลิตถึง ๓๖๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ และยังได้ดำเนินการก่อสร้างเครื่องที่ ๓ ชั้นที่หน่วยผลิตไฟฟ้าเครื่องที่ ๘ ของเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก มีกำลังผลิตถึง ๑๙๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ ซึ่งจะแล้วเสร็จประมาณ ปี พ.ศ.๒๕๓๘ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาความเหมาะสม และรออนุมัติ

ภาพตัดโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนล้าตะคองสูบน้ำกลับ

โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนภูมิพล เครื่องที่ ๘ ติดตั้งระบบสูบกกลับ

จากรัฐบาลที่จะก่อสร้างขึ้นที่เขื่อนลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา อีกถึง ๔ เครื่อง ซึ่งเมื่อแล้วเสร็จทั้งโครงการประมาณปี พ.ศ.๒๕๔๕ แล้ว จะมีกำลังผลิตถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ อันจะทำให้เกิดความมั่นคงในระบบยิ่งขึ้น

โรงไฟฟ้าระบบสูบน้ำกลับนี้ เป็นโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าโรงไฟฟ้าพลังน้ำทั่วไป เพราะโรงไฟฟ้าระบบสูบน้ำกลับ จะติดตั้งกับโรงไฟฟ้าพลังน้ำที่เดินเครื่องอยู่แล้ว เช่นที่เขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนภูมิพล หรือในกรณีที่เป็นการก่อสร้างใหม่ เช่น โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนลำตะคองแบบสูบน้ำกลับ ก็มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก เนื่องจาก กฟผ.ได้ศึกษาถึงผลกระทบดังกล่าวโดยละเอียด เพื่อสร้างความมั่นใจต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และลดผลกระทบอันอาจเกิดกับสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

โรงไฟฟ้าระบบสูบลบติดตั้งแห่งแรกที่เขื่อนศรีนครินทร์

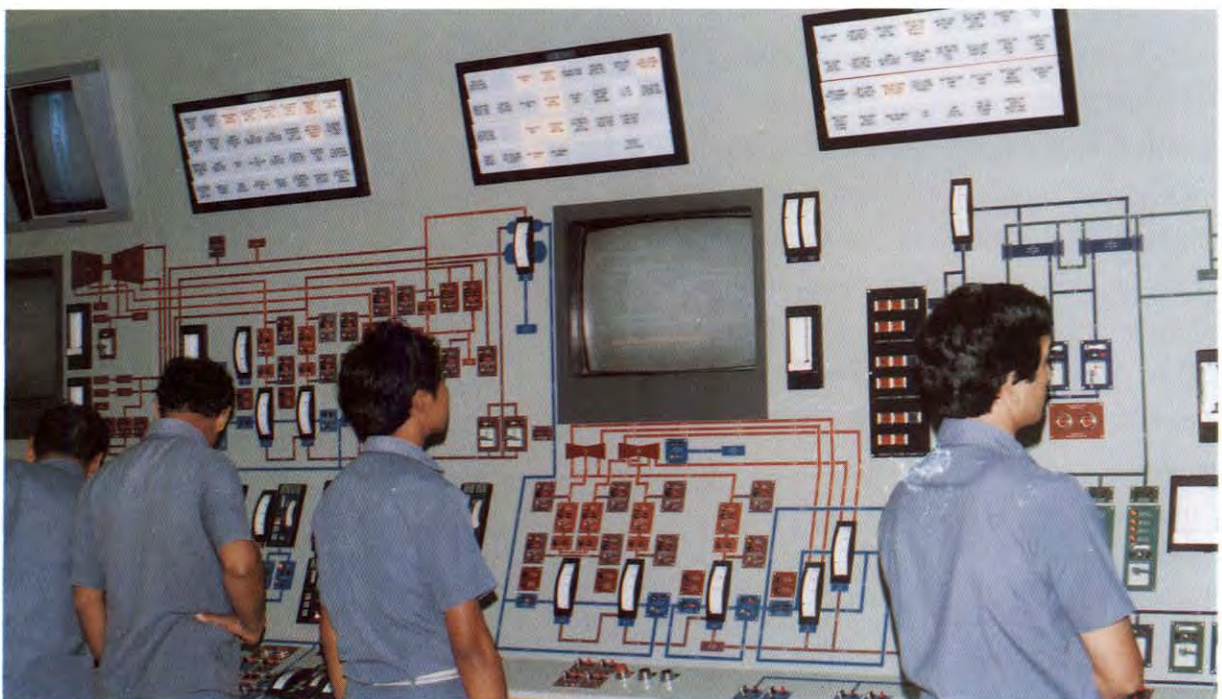
ห้องจำลองการเดินเครื่อง

โรงไฟฟ้าแต่ละประเภทนั้น จะมีการควบคุมหรือเทคนิคที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะโรงไฟฟ้าใหญ่ๆ ที่สร้างขึ้นใหม่ จะนำวิชาการสมัยใหม่คือคอมพิวเตอร์มาใช้ ทำให้เกิดความสะดวกและแม่นยำในการสั่งการและควบคุม แม้แต่โรงไฟฟ้าเก่า ก็ได้มีการเปลี่ยนระบบให้ทันสมัยยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การผลิตไฟฟ้าเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และจ่ายไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อให้ระบบการเดินเครื่องเป็นไปอย่างมั่นคง สอดประสานกันระหว่างโรงไฟฟ้าต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมการเดินเครื่องให้การผลิตและจ่ายไฟฟ้าเป็นไปด้วยดีดังกล่าว รวมทั้งจะต้องใช้วิศวกรที่มีความชำนาญและความสามารถที่จะแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในขณะที่เดินเครื่อง ทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อโรงไฟฟ้าทุกแห่ง อาจทำให้ไฟดับเป็นบริเวณกว้างขวาง หรืออาจจะดับทั่วประเทศ ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวง

ห้องจำลองการเดินเครื่องโรงไฟฟ้าหรือ สิมูเลเตอร์นั้น จัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำการฝึกอบรมพนักงานเดินเครื่องโรงไฟฟ้า ให้เกิดความรู้และประสบการณ์ ก่อนที่จะเข้าปฏิบัติงานตามโรงไฟฟ้าจริง โดยพนักงาน

การฝึกปฏิบัติการทดลองเดินเครื่อง

ศูนย์ฝึกอบรมบางปะกง

จะใช้ความรู้ในภาคทฤษฎีที่เรียนมา ทำการแก้ไขและตัดสินใจสถานการณ์ต่างๆ ที่ห้องจำลองการเดินเครื่อง สมมติให้เกิดขึ้นเอง การอบรมด้านต่างๆ ในห้องจำลองการเดินเครื่องนั้น ใช้เวลาประมาณ ๔ สัปดาห์ โดยอบรมที่ศูนย์ฝึกอบรมของ กฟผ. สองแห่งด้วยกัน แห่งแรกคือห้องจำลองการเดินเครื่องที่ศูนย์ฝึกอบรมบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ทำการอบรมเกี่ยวกับการทำงานของส่วนต่างๆ ของโรงไฟฟ้า คือ หม้อน้ำ กังหันไอน้ำ รวมทั้งอุปกรณ์ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเดินเครื่อง แห่งที่สองคือห้องจำลองการเดินเครื่องสำหรับโรงไฟฟ้าพลังน้ำที่ศูนย์ฝึกอบรมเขื่อนท่าทุ่งนา จังหวัดกาญจนบุรี จะอบรมใน ส่วนต่างๆ ของโรงไฟฟ้าเช่นเดียวกับโรงไฟฟ้าพลังความร้อน ยกเว้นในส่วนของหม้อน้ำ

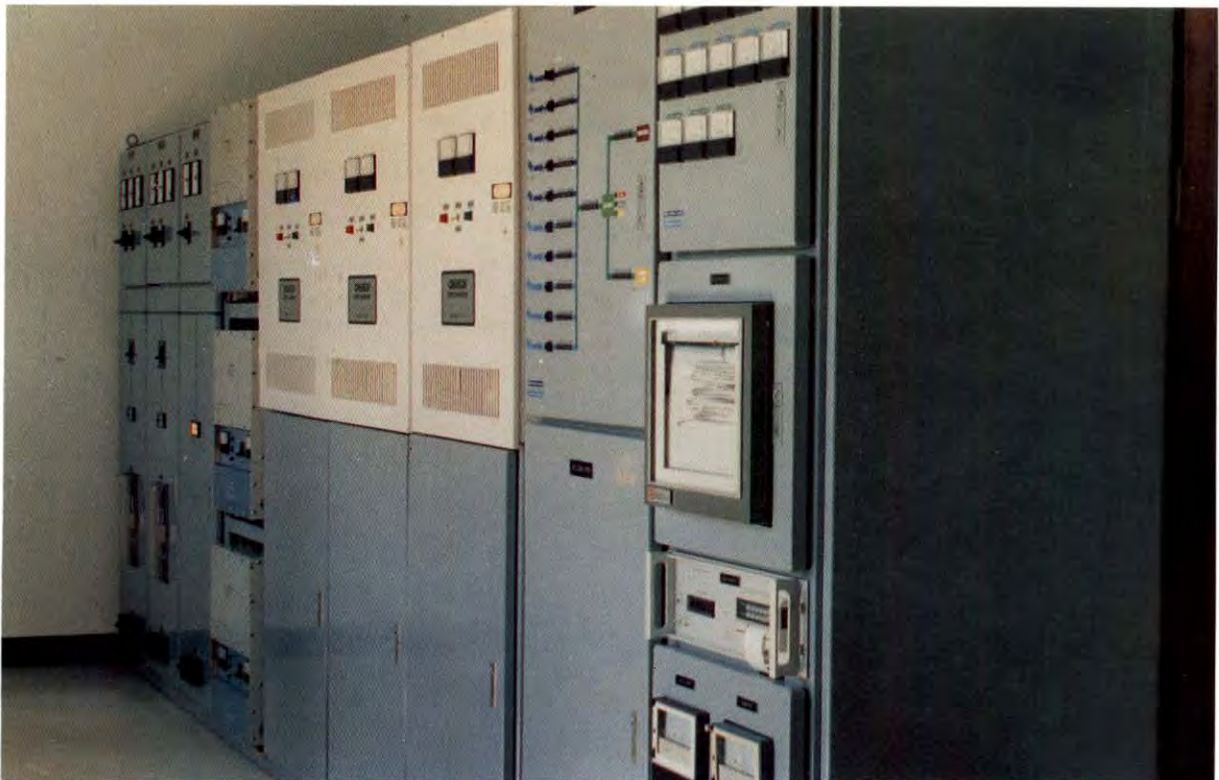
การที่ กฟผ. ได้จัดตั้งห้องจำลองการเดินเครื่องนี้ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการฝึกอบรมพนักงานเดินเครื่องและผู้สนใจ ให้เข้าใจเทคนิคการเดินเครื่อง ถึงแม้จะต้องลงทุนจำนวนมาก แต่ก็คุ้มค่าเมื่อเทียบกับการพัฒนาขีดความสามารถ และยังช่วยลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายต่อโรงไฟฟ้าและเศรษฐกิจของประเทศ อันเนื่องมาจากไฟฟ้าขัดข้อง

การเก็บไฟฟ้าที่เหลือใช้ ไว้ในแบตเตอรี่

การเก็บไฟฟ้าที่เหลือใช้ไว้ในอุปกรณ์เก็บพลังงานไฟฟ้าหรือแบตเตอรี่ ที่เรียกว่าระบบบีอีเอส (Battery Energy Storage for Load Levelling) เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในการบริหารความต้องการไฟฟ้า เพื่อลดขนาดความต้องการไฟฟ้าช่วงสูงสุด โดยการเก็บพลังงานไฟฟ้าที่ราคาถูกในช่วงความต้องการไฟฟ้าต่ำไว้ในแบตเตอรี่ และนำมาใช้ในช่วงเวลาที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด เพื่อทดแทนการผลิตกระแสไฟฟ้าราคาแพงจากกังหันแก๊ส หรือ เครื่องยนต์ดีเซล นอกจากนี้ระบบบีอีเอสจะช่วยบริหารความต้องการไฟฟ้า ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีข้อได้เปรียบที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่

- สามารถใช้ประโยชน์จากโรงไฟฟ้าและระบบสายส่งที่มีอยู่ได้ดีขึ้นกว่าเดิม
- สามารถตอบสนองการใช้ไฟฟ้าฉุกเฉินได้รวดเร็วขึ้น
- สามารถปรับแรงดันกระแสไฟฟ้าได้ดีขึ้น โดยเฉพาะที่ปลายสายส่งไฟฟ้า
- สามารถชะลอการลงทุนการสร้างโรงไฟฟ้าและระบบสายส่ง
- มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก

ห้องควบคุม

แบตเตอรี่สำรองที่ใช้ในสถานีไฟฟ้าแรงสูง

นอกจากนั้น ระบบบีโอเอสยังมีความยืดหยุ่น กล่าวคือการติดตั้งบีโอเอสไม่จำเป็นต้องเจาะจงสถานที่และสามารถเลือกขนาดของสถานที่ได้ตามความต้องการ

ในหลายประเทศได้ทดลองสร้างโรงไฟฟ้าระบบ บีโอเอสเช่นเดียวกัน อาทิ ประเทศญี่ปุ่นภายใต้ โครงการมูนไลท์ ได้พัฒนาแบตเตอรี่แบบใหม่ขนาด ๑ กิโลวัตต์ และ ๑๐ กิโลวัตต์ เพื่อใช้ในระบบ บีโอเอส ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๓ และได้เริ่มตั้งโรงไฟฟ้า สาธิตบีโอเอส ขนาด ๑,๐๐๐ กิโลวัตต์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ประเทศเยอรมันนี่ก็มีโรงไฟฟ้าบีโอเอส ขนาด ๑๗,๐๐๐ กิโลวัตต์/๑๔,๐๐๐ กิโลวัตต์-ชั่วโมง ดำเนินงานโดย แบร์ลินเนอร์ คราฟท์ อุนท์ ลิคซ์ท์ ที่เมืองเบอร์ลิน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๙ ส่วนใน สหรัฐอเมริกานั้น มีโรงไฟฟ้าบีโอเอสขนาดใหญ่ที่สุดในโลกขนาด ๑๐,๐๐๐ กิโลวัตต์/๔๐,๐๐๐ กิโลวัตต์-ชั่วโมง ดำเนินงานโดยบริษัทเซาท์เทิร์น แคลิฟอร์เนีย เอดิสัน ที่สถานีไฟฟ้า ชิโน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑

สำหรับของประเทศไทย กฟผ.ได้จัดตั้ง โครงการเก็บไฟฟ้าเหลือใช้ไว้ในแบตเตอรี่ เพื่อสาธิต การใช้งานและเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป โดย โครงการนี้จะมีระยะเวลาในการดำเนินงานประมาณ ๓ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๗ เป็นต้นไป ซึ่งงบประมาณ ขั้นต้นประมาณ ๒๐.๕ ล้านบาท คาดว่าจะเป็น ประโยชน์ต่อการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้าและลดภาระ การลงทุนสร้างโรงไฟฟ้าของ กฟผ.ในอนาคตได้เป็นอย่างดี

การผลิตไฟฟ้าโดยระบบเซลล์เชื้อเพลิง

กฟผ. ร่วมกับองค์กรเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมและพลังงานใหม่ จากประเทศญี่ปุ่น ศึกษาและพัฒนาการผลิตไฟฟ้าด้วยก๊าซธรรมชาติเป็นโครงการร่วมมือระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๓๑-๒๕๓๕) โดยประเทศญี่ปุ่นเป็นผู้จัดหาโรงไฟฟ้าระบบเซลล์เชื้อเพลิงกำลังผลิตขนาด ๕๐ กิโลวัตต์ มาติดตั้งทดสอบที่บริเวณโรงไฟฟ้าพลังความร้อนบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

โรงไฟฟ้าประเภทนี้ทำงานโดยอาศัยกระบวนการย้อนกลับของการแยกน้ำด้วยไฟฟ้า เป็นกระบวนการทางปฏิกิริยาเคมีไฟฟ้า ซึ่งรวมก๊าซไฮโดรเจนกับออกซิเจนเข้าด้วยกันก็จะได้น้ำและกระแสไฟฟ้า โรงไฟฟ้าที่กำลังศึกษาอยู่เป็นระบบเซลล์เชื้อเพลิงแบบกรดฟอสฟอริก ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นต้นพลังงาน ซึ่งเป็นแบบที่มีการวิจัยและพัฒนา กันมากในปัจจุบัน กฟผ. ได้ทดลองขนานโรงไฟฟ้าประเภทนี้เข้าสู่ระบบตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๕ จนถึงปัจจุบันมีชั่วโมงเดินเครื่องมากกว่า ๕,๗๐๐ ชั่วโมง และมีการเกิดอุบัติเหตุอย่างก๊าซธรรมชาติเป็นประจำทุกเดือน และได้ขยายเวลาการเดินเครื่องออกไปจนถึงสิ้นเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๖ การผลิตไฟฟ้าด้วยโรงไฟฟ้าประเภทนี้มีประสิทธิภาพสูง สะดวกในการติดตั้ง สามารถเลือกเชื้อเพลิงได้หลายชนิด ไม่ก่อให้เกิดเสียงดัง ไม่มีปัญหาเรื่องฝุ่นหรือความสกปรก มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยมาก ถึงแม้ปัจจุบันต้นทุนการผลิตจะสูง แต่ถ้าเทคโนโลยีก้าวหน้ายิ่งขึ้น ต้นทุนการผลิตในอนาคตก็อาจจะลดลง

โครงการทดลองผลิตไฟฟ้าจากเซลล์เชื้อเพลิงที่โรงไฟฟ้าบางปะกง

เทคโนโลยีโรงไฟฟ้าใช้ถ่านคุณภาพต่ำ

เชื้อเพลิงประเภทต่างๆ ที่ กฟผ. นำมาผลิตไฟฟ้า ไม่ว่าจะเป็นน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติหรือลิกไนต์ จะต้องมีความเหมาะสมต่อสภาวะแวดล้อมน้อยที่สุดสำหรับลิกไนต์ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีปริมาณสำรองมากในเชิงพาณิชย์นั้น บางส่วนเป็นประเภทที่มีคุณภาพต่ำก่อให้เกิดปัญหามลภาวะค่อนข้างสูงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำมาใช้ประโยชน์และลดปัญหาเกี่ยวกับมลภาวะ กฟผ. จึงได้ศึกษาถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการนำเอาเชื้อเพลิงประเภทนี้มาใช้ผลิตไฟฟ้าเพื่อสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

โรงไฟฟ้าซึ่งมีเทคโนโลยีในการผลิตลักษณะนี้มีชื่อเรียกว่าโรงไฟฟ้าแบบเอฟบีซี (Fluidized-Bed Combustion) เป็นการนำเอาเทคโนโลยีทางวิศวกรรมเคมีมาประยุกต์ใช้กับระบบเผาไหม้เชื้อเพลิงที่มีคุณภาพต่ำให้มีคุณภาพสูงขึ้น ส่วนประกอบและอุปกรณ์ต่างๆ เหมือนกับโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่ใช้ลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิง ยกเว้นในส่วนของอุปกรณ์หม้อน้ำ ในโรงไฟฟ้าแบบนี้ลิกไนต์คุณภาพต่ำและหินปูนจะถูกป้อนเข้าผลิตไอน้ำเช่นเดียวกับโรงไฟฟ้าที่ใช้ลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงทั่วไป

ข้อดีของโรงไฟฟ้าประเภทนี้คือ สามารถลดปริมาณซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่ปล่อยออกทางปล่องได้ประมาณร้อยละ ๕๐ และลดปัญหาการจับตัวของขี้เถ้าที่ผนังเตา ประการสำคัญก็คือสามารถลดค่าใช้จ่ายในการเตรียมถ่านส่งโรงไฟฟ้า เพราะไม่จำเป็นต้องมีเครื่องบดลิกไนต์ให้ละเอียด ส่วนข้อเสียก็คือ ยังคงสร้างได้ในขนาดกำลังผลิตขนาดเล็กประมาณ ๑๒๐,๐๐๐-๑๕๐,๐๐๐ กิโลวัตต์เท่านั้น และต้นทุนการผลิตสูงกว่าโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ทั่วไป

กฟผ. วางแผนก่อสร้างโรงไฟฟ้าประเภทนี้ ๒ โครงการคือ โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนแม่ขาม เอฟบีซี เครื่องที่ ๑ และ ๒ ที่จังหวัดลำปาง ขนาดกำลังผลิตเครื่องละ ๑๕๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ และโครงการ

สายพานลำเลียงลิกไนต์ที่เหมืองแม่เมาะ

โรงไฟฟ้าพลังความร้อนลignite เอฟบีซี เครื่องที่ ๑ และ ๒ ที่จังหวัดกระบี่ ขนาดกำลังผลิตเครื่องละ ๗๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ โครงการแรกอยู่ระหว่างการเสนอรัฐบาลเพื่อขออนุมัติดำเนินการก่อสร้าง ส่วนโครงการที่สองอยู่ระหว่างการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ

พลังงานทดแทน

ทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาผลิตไฟฟ้า นับวันมีแต่จะลดปริมาณลงทุกที และจะต้องหมดไปในที่สุด ดังนั้น จึงมีความพยายามที่จะคิดค้น แสงทง และพัฒนาพลังงานรูปแบบใหม่ที่ประหยัด และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตลอด เรียกกันว่า พลังงานทดแทน ซึ่งพลังงานบางชนิด กฟผ.ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้าแล้ว อาทิ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานความร้อนใต้พิภพ โดยในระยะแรก การนำมาใช้ประโยชน์ยังต้องจำกัดอยู่เฉพาะพื้นที่ขนาดเล็กและห่างไกลเท่านั้น หากจะนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์แล้ว จะต้องอาศัยเวลาในการพัฒนาเทคโนโลยีและลดต้นทุนการผลิตลงอีก ประการสำคัญยังต้องคำนึงถึงศักยภาพของพลังงานที่มีอยู่แต่ละประเภทด้วย

กังหันลมติดตั้งที่แหลมพรหมเทพ จังหวัดภูเก็ต

น้ำพุร้อนที่ได้จากการเจาะสำรวจ

พลังงานแสงอาทิตย์

ปัจจุบัน กฟผ.นำเซลล์แสงอาทิตย์มาใช้ในการผลิตไฟฟ้าประมาณ ๔๒ กิโลวัตต์ ส่วนใหญ่เป็นการผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งนับว่าคุ้มค่าเมื่อเทียบกับการใช้เครื่องผลิตไฟฟ้าดีเซลหรือการขยายสายส่งไฟฟ้า และยังเป็นการผลิตไฟฟ้าสำหรับวิทยุสื่อสาร ไฟแสงสว่าง ไฟสัญญาณ เครื่องวัดแผ่นดินไหว รวมทั้งการสาธิตการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานร่วมตามสถานที่ต่างๆ ของ กฟผ. โดย กฟผ.มีโรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ทั้งสิ้น ๓ แห่งด้วยกัน ได้แก่ โรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์คลองช่องเกล้า จังหวัดสระแก้ว กำลังผลิตติดตั้ง ๒๐ กิโลวัตต์ โรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์แหลมพรหมเทพ จังหวัดภูเก็ต กำลังผลิตติดตั้ง ๘ กิโลวัตต์ และโรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กำลังผลิตติดตั้ง ๑๔ กิโลวัตต์

นอกจากการใช้แสงอาทิตย์เพื่อผลิตไฟฟ้า โดยขบวนการเซลล์แสงอาทิตย์แล้ว กฟผ.ยังได้ศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนาระบบทำน้ำร้อนจากแสงอาทิตย์ โดยออกแบบและจัดสร้างเครื่องทำน้ำร้อนด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ให้เป็นแห่งรับความร้อนแผ่นราบ ติดตั้งใช้งานและเก็บข้อมูลไว้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ผลิตไฟฟ้า ระบบขบวนการทางความร้อนอุณหภูมิต่ำต่อไป ปัจจุบัน กฟผ.ได้ติดตั้งระบบทำน้ำร้อนสำหรับอุปโภคตามหน่วยงานต่างๆ ของกฟผ.ในจังหวัดต่างๆ ประมาณ ๒๐ แห่งด้วยกัน

สำหรับการผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ ยังต้องใช้เวลาในการพัฒนาเซลล์แสงอาทิตย์ให้มีราคาถูกลงและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และคาดว่าจะมีราคาใกล้เคียงกับการใช้พลังงานชนิดอื่นผลิตไฟฟ้าในประมาณ ๑๐-๑๕ ปีข้างหน้า

โรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์คลองช่องเกล้า จังหวัดสระแก้ว

พลังงานลม

ลมเป็นพลังงานธรรมชาติอีกชนิดหนึ่ง มีความสะอาดบริสุทธิ์ และไม่มีวันหมดสิ้นไป สามารถนำพลังงานจลน์จากกระแสลมมาหมุนกังหันลมเป็นพลังงานกล ใช้หมุนเครื่องกำเนิดไฟฟ้าผลิตกระแสไฟฟ้ามาใช้งานต่อไป

กฟผ.ได้ติดตั้งกังหันลมจำนวน ๔ ชุดชั้นที่แหลมพรหมเทพ จังหวัดภูเก็ต เพื่อสาธิตการใช้ผลิตไฟฟ้า คือกังหันลมขนาด ๘๓๐ วัตต์ ๑ กิโลวัตต์ ๒ กิโลวัตต์ และ ๑๘.๕ กิโลวัตต์ โดยนำไฟฟ้าที่ผลิตได้จากกังหันลมต่อเข้ากับระบบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เพื่อจ่ายให้แก่พื้นที่ในท้องถิ่นต่อไป และเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๓ กฟผ.ได้ติดตั้งกังหันลมขนาด ๑๐ กิโลวัตต์ จำนวน ๒ ชุดเพื่อใช้งานเพิ่มเติม

นอกจากนี้ กฟผ.ได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยพลังงานลมแก่สถาบันการศึกษาหลายแห่ง อาทิ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตธนบุรี และพระนครเหนือ เป็นต้น

พลังความร้อนใต้พิภพ

กฟผ.ได้เริ่มสำรวจแหล่งพลังความร้อนใต้พิภพ ในภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๒๑ โดยได้รับความร่วมมือจากคณะทำงานต่างๆ ประกอบด้วยกรมทรัพยากรธรณี และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อมายังได้รับความช่วยเหลือจากองค์การจัดการพลังงานแห่งประเทศไทยที่แหล่งอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และองค์การความร่วมมือช่วยเหลือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น สำรวจที่แหล่ง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จากการสำรวจดังกล่าวทำให้สามารถติดตั้งโรงไฟฟ้าสาธิตระบบ ๒ วงจร ขนาดกำลังผลิต ๓๐๐ กิโลวัตต์ ที่แหล่ง พลังงานความร้อนใต้พิภพฝาง นับเป็นโรงไฟฟ้า พลังงานความร้อนใต้พิภพระบบ ๒ วงจรแห่งแรกของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยส่งไฟฟ้าที่ผลิตได้เข้า ระบบจำหน่ายของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ น้ำร้อนที่เหลือทิ้งจากโรงไฟฟ้า ยังนำไปใช้ประโยชน์ ด้านการเกษตร คือทำห้องอบแห้งและห้องเย็น อีกทั้งยังให้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอีกด้วย

จากความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งความร้อนใต้พิภพฝางในลักษณะเอกชนประสงค์ ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลในการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศให้เกิดประโยชน์ สูงสุด กฟผ.จึงได้ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ ในการพัฒนาแหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพบ้าน เมืองแปง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในลักษณะ โครงการเอกชนประสงค์เช่นเดียวกับที่แหล่งอำเภอฝาง โดยมุ่งพัฒนาแหล่งระดับต้น ใช้เวลาในการสำรวจ ประมาณ ๒ ปี ระหว่าง ปี พ.ศ.๒๕๓๖-๒๕๓๗ ผลการสำรวจนี้จะช่วยให้สามารถประเมินศักยภาพ ของแหล่งพลังความร้อนใต้พิภพ เพื่อวางแผนพัฒนา ต่อไป

น้ำพุร้อนที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

จากสถานการณ์ปัจจุบัน ประชาชนตระหนักถึง ปัญหาผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะเดียวกัน แหล่งพลังงานฟอสซิลที่ใช้เป็นต้นพลังงานหลักที่สำคัญ จะหมดไปในที่สุด แต่ความต้องการด้านไฟฟ้าของ ประชาชนกลับเพิ่มสูงขึ้นทุกวัน หากสถานการณ์ยังคงสภาพนี้อยู่ ประเทศไทยอาจประสบปัญหาด้าน พลังงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น แหล่งพลังงาน ทดแทนและเทคโนโลยีใหม่เหล่านี้จึงอาจเป็นทางเลือก ทางหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาต่อไป

โรงไฟฟ้าพลังความร้อนใต้พิภพ ระบบ ๒ วงจร อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ระบบส่งไฟฟ้า ๕๐๐ กิโลโวลต์

ด้วยความพยายามที่จะพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการผลิตไฟฟ้าที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง กฟผ. ได้นำระบบส่งไฟฟ้าที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูง ขนาดแรงดัน ๕๐๐,๐๐๐ โวลต์ หรือ ๕๐๐ กิโลโวลต์ เข้ามาเชื่อมโยงระบบไฟฟ้าระหว่างภาคเหนือกับภาคกลาง ซึ่งมีความยาวจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ถึงกรุงเทพมหานคร เป็นระยะทางประมาณ ๕๓๔ กิโลเมตร

การนำเทคโนโลยีด้านระบบส่งไฟฟ้าขนาด ๕๐๐ กิโลโวลต์มาใช้ ยังประโยชน์ให้เกิดความมั่นคงในระบบส่งไฟฟ้าของประเทศมากขึ้น เพราะสามารถรองรับกำลังผลิตของโรงไฟฟ้าแม่เมาะจำนวน ๑๑ เครื่องในปัจจุบัน และที่จะติดตั้งเพิ่มอีกจำนวน ๒ เครื่อง ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ โดยไม่จำเป็นต้องสร้างระบบส่งขนาด ๒๓๐ กิโลโวลต์ที่ใช้อยู่เดิมเพิ่มขึ้นอีก ๕ วงจร นอกจากนี้ระบบส่งไฟฟ้า ๕๐๐ กิโลโวลต์ ยังช่วยลดการสูญเสียพลังงานไฟฟ้าในระบบส่งได้อีกถึง ๓ เท่า ตลอดจนมีความเหมาะสมในการลงทุนที่ถูกที่สุดเมื่อเทียบกับระบบอื่นๆ ทำให้ระบบส่งไฟฟ้าของประเทศมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

สายส่งขนาดแรงดัน ๕๐๐ กิโลโวลต์ ส่งกระแสไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะถึงกรุงเทพฯ

การก่อสร้างระบบส่งไฟฟ้า ๕๐๐ กิโลโวลต์ แบ่งออกเป็น ๒ วงจร คือ ระบบวงจรเดี่ยวและระบบวงจรคู่ โดยมีแผนงานก่อสร้างดังนี้

- สายที่ ๑ รองรับกระแสไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ ๘ และ ๙ ด้วยระบบวงจรเดี่ยว เชื่อมโยงระหว่างสถานีไฟฟ้าแรงสูงแม่เมาะ ๓ และท่าตะโก เป็นระยะทางประมาณ ๓๒๖ กิโลเมตร พาดผ่าน ๖ จังหวัด ได้แก่ ลำปาง แพร่ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร และนครสวรรค์ เริ่มก่อสร้างเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๗ แล้วเสร็จเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๓ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๓,๘๔๙ ล้านบาท

- สายที่ ๒ รองรับกระแสไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ ๑๐ และ ๑๑ ด้วยระบบวงจรคู่ เชื่อมโยงระหว่างสถานีไฟฟ้าแรงสูงแม่เมาะ ๓ และท่าตะโก เริ่มก่อสร้างเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๓๓ แล้วเสร็จเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๕ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๓,๒๖๕ ล้านบาท

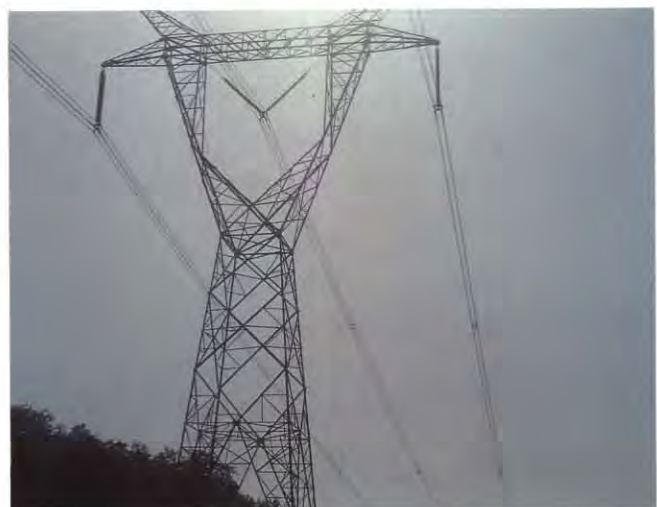
- สายที่ ๓ รองรับกระแสไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ ๑๒ ด้วยระบบวงจรเดี่ยวซึ่งติดตั้งบนเสาสูงจรคู่ ผ่านพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์

ลพบุรี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และกรุงเทพมหานคร รวมระยะทางประมาณ ๒๑๕ กิโลเมตร เริ่มก่อสร้างในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดแล้วเสร็จเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๘

- สายที่ ๔ รองรับกระแสไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ ๑๓ เชื่อมโยงระหว่างสถานีไฟฟ้าแม่เมาะ ๓ ไปยังสถานีไฟฟ้าแรงสูงหนองจอก กรุงเทพมหานคร และเชื่อมต่อไปยังสถานีไฟฟ้าแรงสูงไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง คาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

ในการก่อสร้างระบบส่งไฟฟ้าดังกล่าว กฟผ. จำเป็นต้องสงวนสิทธิการทำประโยชน์ในพื้นที่บริเวณก่อสร้างสายส่งและบริเวณที่สายส่งพาดผ่านเพื่อความปลอดภัย แต่เจ้าของที่ดินยังคงมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนดั้งเดิม โดยมีการจ่ายค่าทดแทนที่ดินและทรัพย์สิน รวมทั้งผ่อนผันให้มีการปลูกต้นไม้ เศรษฐกิจบางประเภทได้ในเขตเดินสายไฟฟ้า โดยจะต้องดูแลความสูงของต้นไม้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ กฟผ. กำหนด

การนำระบบไฟฟ้าแรงสูงขนาด ๕๐๐ กิโลโวลต์ มาใช้ในประเทศนี้ นับเป็นความทันสมัยอีกก้าวหนึ่งของ กฟผ. ซึ่งมีความเหมาะสมทั้งทางด้านเทคนิคและเศรษฐกิจ ลดการสูญเสียในระบบส่งได้ถึงปีละประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท และยังช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าได้อีกประมาณปีละ ๗๓๐ ล้านบาท ทำให้ระบบไฟฟ้าในประเทศมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

ศูนย์ควบคุม ระบบกำลังไฟฟ้า

เนื่องจาก กฟผ.มีระบบการผลิตจากโรงไฟฟ้าหลายประเภทและหลายขนาดถึง ๓๕ แห่งด้วยกัน รวมทั้งมีระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้าด้วยระบบสายส่งไฟฟ้าในระดับแรงดันที่แตกต่างกันถึง ๕ แบบ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางควบคุมดูแล การเดินเครื่องของโรงไฟฟ้าต่างๆ และการจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าสู่สถานีไฟฟ้าแรงสูงจำนวน ๑๖๓ แห่งทั่วประเทศ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้อง เกิดประโยชน์สูงสุดและมีเสถียรภาพมั่นคง นั่นก็คือศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้า

เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการควบคุมระบบ และสอดคล้องกับการบริหารระบบส่งไฟฟ้าตามเขตต่างๆ ของ กฟผ.ทั่วประเทศ กฟผ.จึงได้แบ่งงานของศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าออกเป็น ๕ แห่ง ดังนี้

๑. ศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าส่วนกลาง ตั้งอยู่ที่สำนักงานใหญ่ กฟผ. จังหวัดนนทบุรี มีหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงานกับสถานีไฟฟ้าแรงสูง ควบคุมระบบส่งไฟฟ้าที่มีระดับแรงดัน ๒๓๐ และ ๕๐๐ กิโลโวลต์ รวมทั้งสายส่งเชื่อมโยงระหว่างเขต ตลอดจนประสานงานควบคุมการผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าต่างๆ ที่มีกำลังผลิตติดตั้งสูงกว่า ๑๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ขึ้นไป และควบคุมความถี่ของระบบรวมถึงการจ่ายไฟให้การไฟฟ้านครหลวงด้วย

๒. ศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าเขต ๑ ตั้งอยู่ที่สำนักงานใหญ่ กฟผ. จังหวัดนนทบุรีรับผิดชอบในการควบคุมระบบส่งไฟฟ้าบริเวณเขตพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก รวม ๒๕ จังหวัด

๓. ศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าเขต ๒ ตั้งอยู่ที่สถานีไฟฟ้าแรงสูงขอนแก่น ๑ จังหวัดขอนแก่น รับผิดชอบการควบคุมระบบส่งไฟฟ้าบริเวณพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม ๑๙ จังหวัด รวมทั้งดูแลสายส่งเชื่อมโยงระหว่าง กฟผ. กับบริษัท -รัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว

๔. ศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าเขต ๓ ตั้งอยู่ที่สถานีไฟฟ้าแรงสูงลำภูรา จังหวัดตรัง รับผิดชอบการควบคุมระบบส่งไฟฟ้าในพื้นที่ภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป รวมทั้งสายส่งเชื่อมโยงขนาด ๑๓๒ กิโลโวลต์ ระหว่าง กฟผ. กับการไฟฟ้ามาเลเซีย

๕. ศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าเขต ๔ ตั้งอยู่ที่สถานีไฟฟ้าแรงสูงพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก รับผิดชอบการควบคุมระบบส่งไฟฟ้าบริเวณพื้นที่ภาคเหนือทั้งหมด และพื้นที่ภาคกลางตอนเหนือ ตั้งแต่จังหวัดชัยนาทขึ้นไป รวม ๑๘ จังหวัด

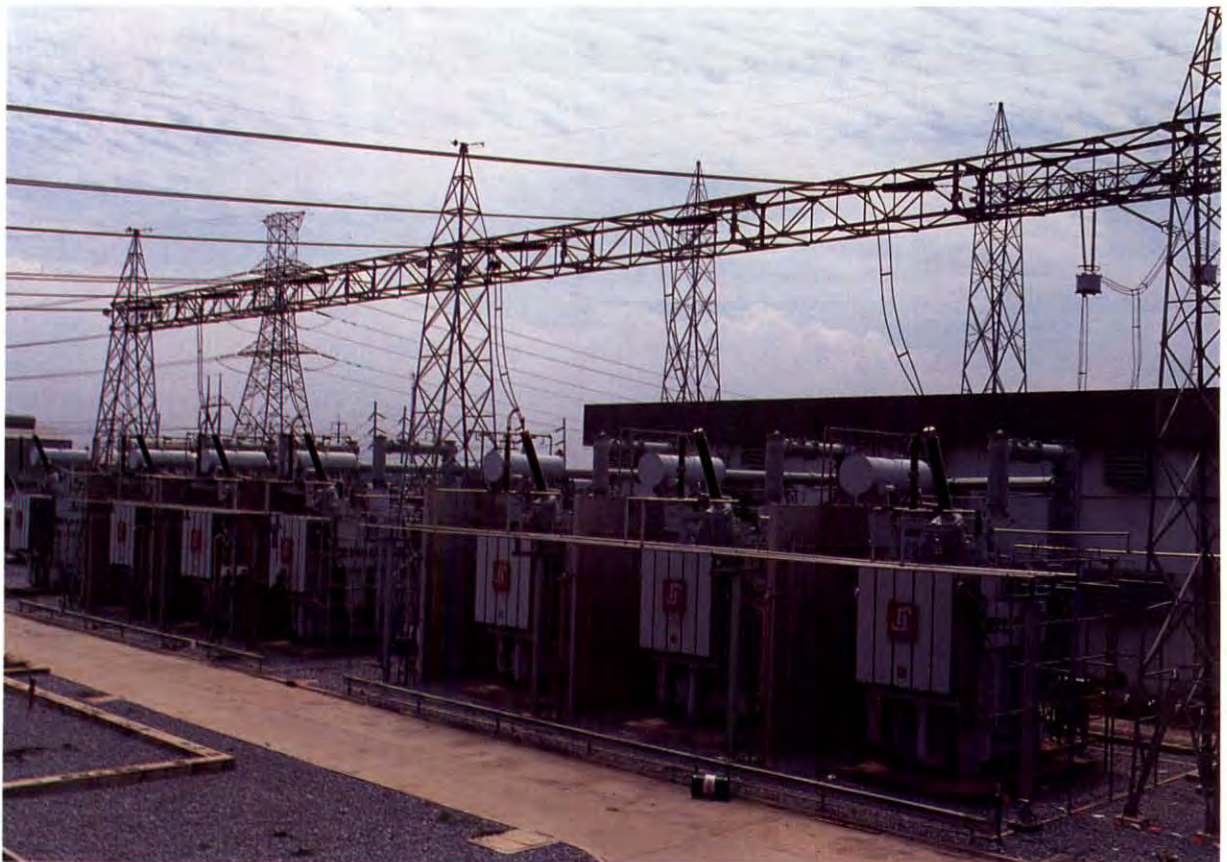

ทั้งนี้ ศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าแต่ละเขต จะติดต่อประสานงานกับศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้า ส่วนกลางอยู่ตลอดเวลา ด้วยการทำงานอันรวดเร็ว ของอุปกรณ์ติดต่อระหว่างผู้ใช้งานกับอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ที่ทรงประสิทธิภาพ (Man Machine Interface) และยังมีระบบควบคุมและรับส่ง ข้อมูลระหว่างสถานีไฟฟ้าแรงสูงกับศูนย์ควบคุม เรียกว่าระบบสกดา (Supervisory Control and Data) นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมการจัดการด้าน พลังงาน (Energy Management System) ซึ่งระบบต่าง ๆ เหล่านี้สามารถรองรับการขยายตัวของ ข้อมูลในระบบไฟฟ้าของ กฟผ.ไปได้อีกถึง ๑๐ ปี เป็นอย่างน้อย

สถานีไฟฟ้าแรงสูง แบบใช้ก๊าซเป็นฉนวน

ปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีด้านระบบส่งกระแสไฟฟ้าของ กฟผ. มีความก้าวหน้าเป็นอันมาก ดังจะเห็นได้ว่าการนำอุปกรณ์รูปแบบใหม่ๆ เข้ามาใช้งาน เพื่อเพิ่มสมรรถนะและประสิทธิภาพการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ ให้สูงยิ่งขึ้น ดังเช่นที่สถานีไฟฟ้าแรงสูงหนองจอก ซึ่งเป็นสถานีแบบใหม่ควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้าขนาดแรงสูงพิเศษ ๕๐๐ กิโลโวลต์ โดยใช้ก๊าซซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ (SF₆) เป็นฉนวน เพราะมีคุณสมบัติดีกว่าการใช้อากาศเป็นฉนวน สถานีไฟฟ้าแรงสูงแบบใหม่ที่ใช้ก๊าซเป็นฉนวนนี้ หรือที่เรียกว่าแบบจีไอเอส (Gas Insulated Substation) จึงมีขนาดกะทัดรัด ใช้เนื้อที่เพียง

สถานีไฟฟ้าแรงสูงหนองจอก

ชุดลานไฟฟ้าในร่ม ที่ห่อหุ้มด้วยท่อโลหะ

หนึ่งในสิบของสถานีไฟฟ้าแรงสูงแบบทั่วไป อุปกรณ์ส่วนต่างๆ ได้รับการออกแบบให้มีขนาดเล็ก ห่อหุ้มด้วยท่อโลหะที่มีความปลอดภัยสูง สามารถทดแทนการกักความร้อนของฝุ่นละอองหรือละอองเคมีได้เป็นอย่างดี แม้จะอยู่ในเขตอุตสาหกรรมก็ไม่มีผลกระทบแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังสามารถลดค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาในระยะยาวได้เป็นอย่างมากอีกด้วย

ความก้าวหน้าอีกประการหนึ่งของสถานีไฟฟ้าแรงสูงแบบจีไอเอส ก็คือ การติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้า โดยมีจอภาพคอมพิวเตอร์ อันจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ควบคุม สามารถสั่งการหรือดูแลการทำงานของระบบไฟฟ้าได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ รวมทั้งยังติดตั้งระบบบอกเวลาตามมาตรฐานโลกและระบบควบคุมความปลอดภัยที่ทำงานโดยอัตโนมัติ ซึ่งระบบต่างๆ เหล่านี้เป็นระบบที่ทันสมัยที่สุดในปัจจุบัน

อุปกรณ์หาข้อผิดพลาดในสายส่งไฟฟ้าแรงสูง

ในระบบการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้านั้น โดยทั่วไปแล้วแหล่งผลิตมักจะอยู่ห่างไกลจากแหล่งใช้ไฟฟ้า การส่งพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้จำเป็นต้องส่งด้วยสายส่งแรงดันสูงจากแหล่งผลิตไปยังสถานีไฟฟ้าแรงสูงที่อยู่บริเวณที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้า เพื่อปรับแรงดันไฟฟ้า และส่งต่อออกไปยังสถานีไฟฟ้าแรงสูงที่อยู่ถัดออกไป ซึ่งบางช่วงของระบบส่งจะมีระยะห่างกัน ๕๐ กิโลเมตร ๑๐๐ กิโลเมตร หรือถึง ๒๐๐ กิโลเมตรก็มี บางตอนของสายส่งจะต้องผ่านทุ่งนา ป่าเขา จึงอาจเกิดเหตุขัดข้องที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ล้มทับไฟฟ้า หรืออาจเกิดจากมนุษย์เป็นผู้กระทำ

เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระบบส่งจะมีผลต่อระบบการผลิตและจ่ายไฟฟ้า ทั้งในระบบส่งจริงนั้นโดยตรง และจะมีผลกระทบต่อระบบการผลิตและจ่ายทั้งระบบใหญ่ด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหาจุดที่เกิดขัดข้องในสายส่งให้พบ เพื่อทำการซ่อมแซมให้เป็นปกติโดยเร็ว

แต่เดิมในการค้นหาจุดขัดข้องจำเป็นจะต้องส่งพนักงานออกเดินตรวจสอบค้นหาจึงทำให้ต้องเสียเวลานานในการที่จะนำเข้าระบบ ปัจจุบัน กฟผ. จึงได้นำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ตรวจหาข้อผิดพลาดในสายส่งซึ่งเป็นระบบเรดาร์ที่มีชื่อว่าอุปกรณ์หาข้อผิดพลาดในสายส่งไฟฟ้าแรงสูง (Line Fault Locator)

หลักการทำงานของเครื่องนี้คือ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดในระบบส่ง อุปกรณ์ตัดตอนที่ติดตั้งในสถานีไฟฟ้าแรงสูงต้นทางและปลายทางจะทำการตัดวงจรนั้นออก ในขณะเดียวกันเครื่องนี้ก็จะมีสัญญาณซึ่งมีความเร็วมากกว่าการทำงานของอุปกรณ์ตัดตอน ไปยังจุดที่เกิดข้อผิดพลาด จากนั้นสัญญาณก็จะสะท้อนกลับมาถึงเครื่องวัดและถ่ายรูปจุดที่เกิดข้อผิดพลาดออกมา แล้วจึงนำรูปถ่ายไปเปรียบเทียบมาตรฐาน เพื่อหาระยะทางว่าเกิดเหตุขัดข้องที่ระยะทางเท่าไร ซึ่งเครื่องรุ่นใหม่สามารถอ่านรายละเอียดใกล้เคียงจุดที่เกิด

ข้อผิดพลาดในสายส่งทราบได้ทันทีจากจอแสดง

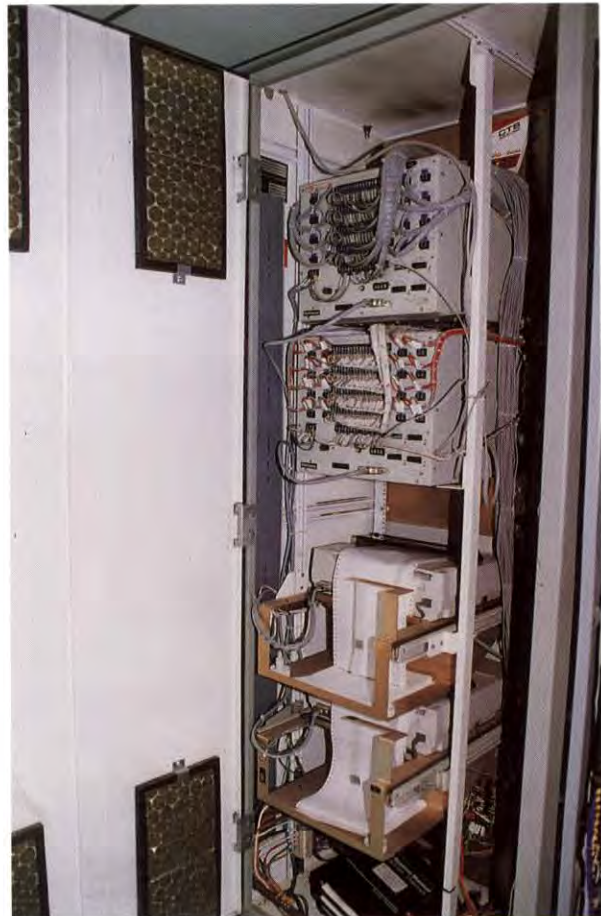
ข้อขัดข้องถึง ๒๕๐ เมตร โดยแต่ละเครื่องจะสามารถวัดได้ ๖ วงจร

กฟผ.ได้นำเครื่องนี้เข้ามาใช้งานเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๐ โดยฝ่ายระบบสื่อสารได้นำมาติดตั้งเพื่อใช้ตรวจสอบสายส่งไฟฟ้าระดับแรงดัน ๒๓๐ กิโลโวลต์ จากสถานีไฟฟ้านครสวรรค์ถึงเขื่อนภูมิพล จำนวน ๓ วงจร ระยะทางแต่ละวงจรมีความยาว ๒๒๐ กิโลเมตร ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๒๒ ได้จัดซื้อใหม่อีก ๖ ชุด จนกระทั่งปัจจุบัน กฟผ.มีเครื่องดังกล่าวจำนวน ๓๙ เครื่อง เป็นเครื่องที่ กฟผ.ผลิตขึ้นเองจำนวน ๑๖ เครื่อง เครื่องทั้งหมดสามารถวัดสายส่งได้ ๑๘๑ วงจร โดยติดตั้งที่สถานีไฟฟ้าแรงสูงในภาคกลางจำนวน ๑๒ เครื่อง วัดได้ ๕๙ วงจร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๑๐ เครื่อง วัดได้ ๔๖ วงจร ในภาคใต้ จำนวน ๗ เครื่อง วัดได้ ๓๕ วงจร และในภาคเหนือ จำนวน ๑๐ เครื่อง วัดได้ ๔๕ วงจร

จากการที่ กฟผ.สามารถผลิตอุปกรณ์หาข้อขัดข้องในสายส่งไฟฟ้าแรงสูงนี้ขึ้นมาเองได้ มีคุณภาพใกล้เคียงกับของที่ทำจากต่างประเทศ ซึ่งถ้าสั่งซื้อ

จะมีราคาเครื่องละประมาณ ๕ ล้านบาท โดยเป็นราคาเครื่องล่าสุดที่ กฟผ.สั่งซื้อมาใช้ที่สถานีไฟฟ้าแรงสูงแม่เมาะ ๓ และสถานีไฟฟ้าแรงสูงท่าตะโกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๗ แต่เครื่องที่ กฟผ.ผลิตขึ้นเองโดยกองอุปกรณ์ปลายทาง ฝ่ายระบบสื่อสาร จะมีราคาเพียง ๘ แสนบาทเท่านั้น

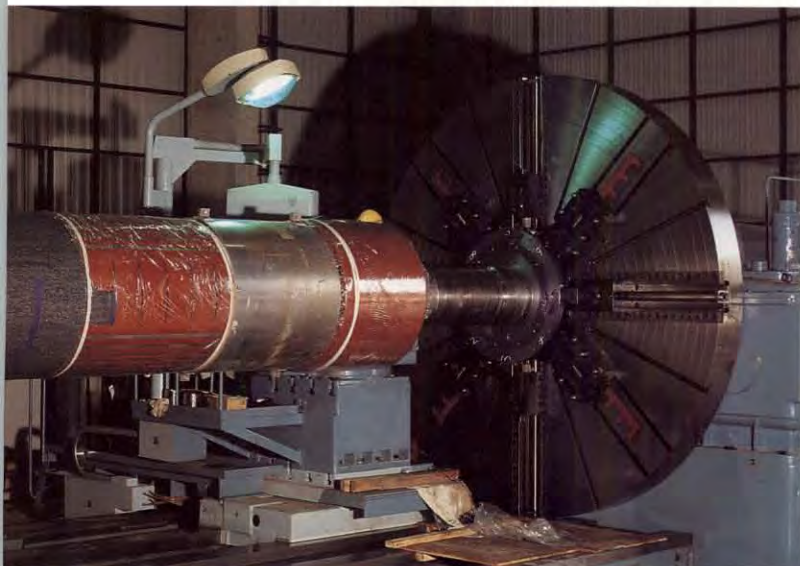
จึงนับเป็นการนำเอาเทคโนโลยีการตรวจสอบระบบส่งไฟฟ้าที่นำสมัยมาใช้ ทำให้เกิดความมั่นคงต่อระบบส่งของ กฟผ.เป็นอย่างมาก และยังสามารถผลิตเครื่องขึ้นใช้เองได้ และนั่นคือความภาคภูมิใจของชาว กฟผ.ทุก ๆ คน

โรงงานซ่อมบำรุงที่ทันสมัย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา งานบำรุงรักษาของ กฟผ. ได้มีบทบาทต่อการดำเนินงานมากขึ้นทุกขณะ งานซ่อมและผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ จึงเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ทำให้โรงงานซ่อมบำรุงเดิมที่ตั้งอยู่ในบริเวณสำนักงานกลาง กฟผ. ประสบปัญหาในการดำเนินงาน ด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่ไม่สามารถติดตั้งเครื่องมือขนาดใหญ่เพิ่มเติมได้ รวมทั้งข้อจำกัดด้านการขนส่งอุปกรณ์ไฟฟ้าขนาดใหญ่ จึงได้ก่อสร้างโรงงานบำรุงรักษาแห่งใหม่ขึ้นที่เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ พร้อมไปด้วยเครื่องมือทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สามารถรองรับงานซ่อมบำรุงอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้า และผลิตอะไหล่สำรองคลังป้อนให้กับโรงไฟฟ้าต่างๆ ทั่วประเทศได้เป็นอย่างดี ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการส่งผลให้ระบบการผลิตกระแสไฟฟ้าของ กฟผ. มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ โรงไฟฟ้าพลังความร้อนบางปะกงเครื่องที่ ๓ กำลังผลิต ๖๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ เกิดขัดข้อง

เครื่องกลึงขณะกลึงเครื่องกังหันไฟฟ้าขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔ เมตร

ที่เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ซึ่งโดยปกติจะต้องส่งซ่อมที่บริษัทผู้ผลิต ใช้เวลาอย่างน้อยสี่เดือน แต่ด้วยเครื่องกลึงขนาดใหญ่ของโรงงานซ่อมบำรุงของ กฟผ. สามารถกลึงชิ้นงานที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔ เมตร ความยาว ๑๕ เมตร น้ำหนัก ๒๕๐ ตันได้ การซ่อมครั้งนี้จึงใช้เวลาเพียง ๑๕ วัน ด้วยค่าใช้จ่ายเพียงสามล้านบาท ทำให้ กฟผ.สามารถผลิตและจ่ายกระแสไฟฟ้าได้เร็วขึ้น ก่อประโยชน์ให้ กฟผ.เป็นมูลค่าถึง ๒,๐๐๐ ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีงานผลิตอะไหล่หลักของกังหันแก๊สของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมบางปะกงชุดที่ ๑ และ ๒ ซึ่งเมื่อแล้วเสร็จจะประหยัดค่าใช้จ่ายได้ถึง ๖๔๐ ล้านบาท นอกจากงานซ่อมหรืองานผลิตภายใน กฟผ.แล้ว โรงงานซ่อมบำรุงที่ทันสมัยแห่งนี้ ยังรับงานสั่งทำจากหน่วยงานภายนอก ทั้งราชการและเอกชน เพื่อบริหารโรงงานให้เกิดผลตอบแทนสูงสุด สอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานเชิงธุรกิจของ กฟผ.อีกด้วย

โรงงานบำรุงรักษา ตั้งอยู่ที่เขตหนองจอก กรุงเทพฯ

เครื่องมือทดสอบวัสดุ และอุปกรณ์

ปี พ.ศ.๒๕๒๔ ฝ่ายบำรุงรักษาเครื่องกล กฟผ.ได้นำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการตรวจสอบและวิเคราะห์ความเสียหายของชิ้นส่วนอุปกรณ์โรงไฟฟ้า ซึ่งเดิมมีเพียงวิธีใช้สารแทรกซึม (Dry Penetrant) และฉายแสงด้วยรังสีเอกซ์ แต่เทคโนโลยีใหม่นี้ได้แก่ การตรวจสอบแบบทำลาย และการตรวจสอบแบบไม่ทำลาย อันประกอบด้วยวิธีการหลายวิธีด้วยกัน เช่น อัลตราโซนิก แมกเนติก พาร์ติเคิลส์ เอ็ดดี เคอร์เรนท์ และเรดิโอกราฟฟี เป็นต้น และที่สำคัญก็คือเครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบความเสียหายภายในอุปกรณ์ที่ไม่สามารถส่งคนลงไปดูได้ ได้แก่ เครื่องมือตรวจสอบ

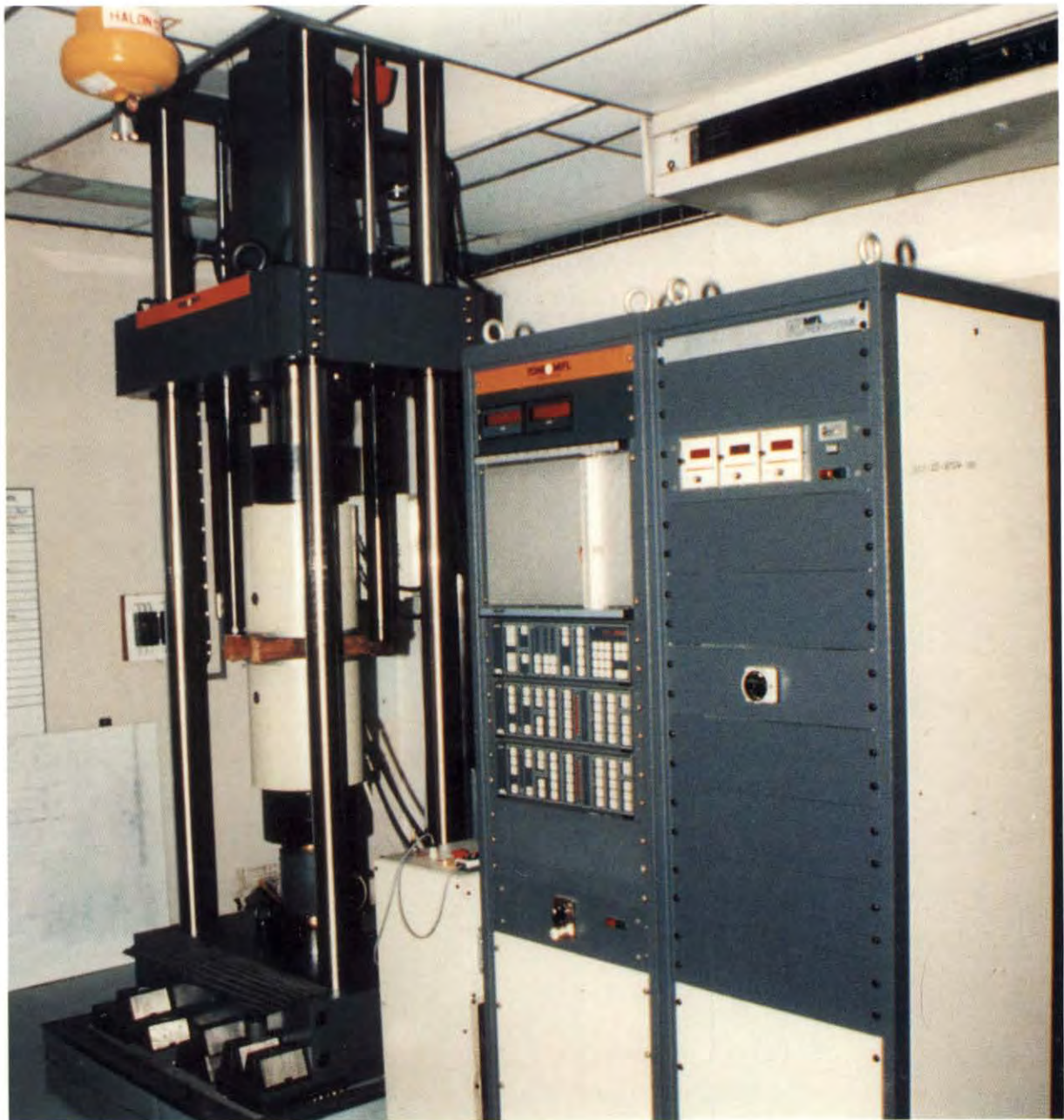
ความลึก(บอร์สโคป) ซึ่งมีหัวที่สามารถตรวจจับได้ลึกถึง ๒๒ เมตร และสามารถแสดงผลทางจอภาพ เรียกว่า Industrial Video Image Scope เมื่อครั้งเหตุการณ์อาคารโรงแรมรอยัลพลาซา จังหวัดนครราชสีมาถล่มเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๖ ที่ผ่านมา กฟผ.ก็ได้นำอุปกรณ์ชิ้นนี้ไปช่วยค้นหาผู้ประสบภัยที่ติดอยู่ใต้ซากตึกตามจุดต่างๆ ด้วย

การใช้กล้อง Industrial Video Image Scope ค้นหาผู้ประสบภัยในเหตุการณ์อาคารโรงแรมรอยัลพลาซ่าถล่ม

นอกจากอุปกรณ์ต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีเครื่องมือที่ติดตั้งในห้องทดสอบ เพื่อตรวจสอบส่วนผสมทางเคมีของโลหะ (Emission Spectrometer) และคุณสมบัติทางกลของวัสดุ เช่น เครื่องทดสอบแรงกระแทก (Impact Tester) เครื่องทดสอบแรงดึง (Tensile Tester) เครื่องทดสอบแรงบิด (Torque Tester) และเครื่องทดสอบความแข็งของวัสดุ (Hardness Tester) เครื่องมือทดสอบเหล่านี้จะช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุปกรณ์ของโรงไฟฟ้า และรักษามาตรฐานงานซ่อมและสร้างอะไหล่ได้ตามกำหนด

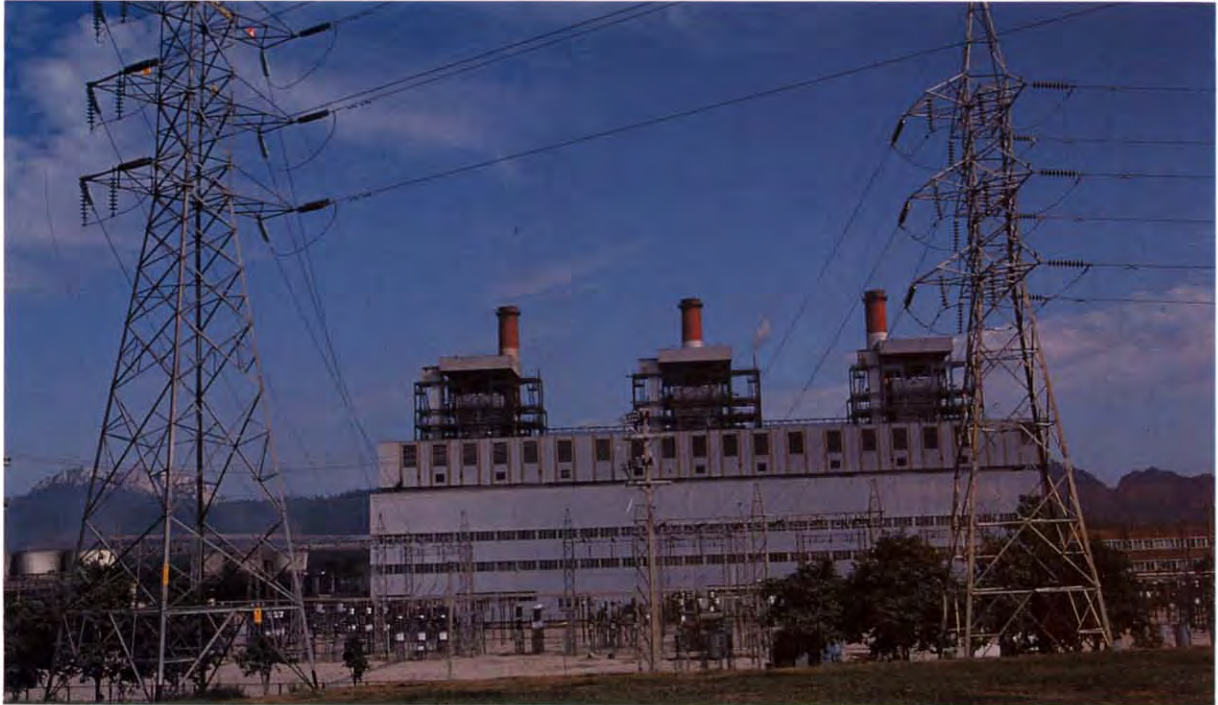
เครื่องทดสอบแรงดึง

อาคารปฏิบัติการ ไฟฟ้าแรงสูง

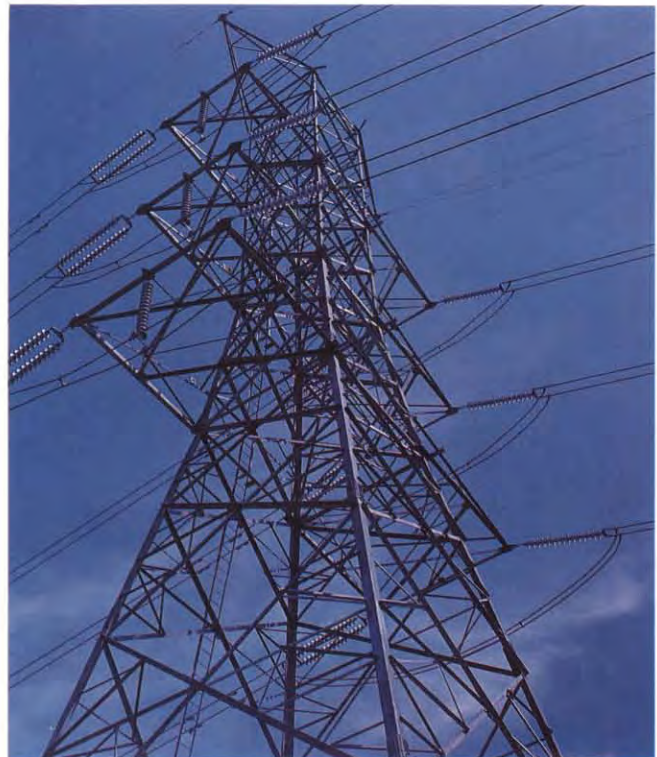
อาคารปฏิบัติการไฟฟ้าแรงสูงนับเป็น
วิวัฒนาการเทคโนโลยีทางวิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูงของ
กฟผ. สร้างขึ้นเพื่อเพิ่มสมรรถนะอุปกรณ์ทดสอบ
ให้สามารถใช้ทดสอบอุปกรณ์ไฟฟ้าแรงสูงในระบบที่
มีแรงดันสูงถึง ๕๐๐ กิโลโวลต์ ตัวอาคารและอุปกรณ์
ทดสอบตั้งอยู่ที่สถานีไฟฟ้าแรงสูงบางพลี จังหวัด
สมุทรปราการ มีสมรรถนะในการทดสอบอุปกรณ์
ไฟฟ้าแรงสูงขนาด ๕๐๐ กิโลโวลต์ และทดสอบ
หม้อแปลงไฟฟ้าขนาด ๒๐๐,๐๐๐ กิโลโวลต์แอมแปร์
โครงการแล้วเสร็จในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๙
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ๙๘ ล้านบาท อาคารปฏิบัติการ
ไฟฟ้าแรงสูงแห่งนี้จะช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพ
ของระบบไฟฟ้าให้ดียิ่งขึ้น และช่วยเพิ่มพูนทักษะใน
การทดสอบอุปกรณ์ไฟฟ้าแรงสูงให้แก่บุคลากร

สายส่งเชื่อมโยงระบบไฟฟ้า

ของ กฟผ.เอง ตลอดจนช่วยสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในประเทศให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ถือเป็นความภาคภูมิใจของ กฟผ. ในความสำเร็จ ที่เป็นผู้ก่อสร้างอาคารปฏิบัติการไฟฟ้าแรงสูงที่ทันสมัยที่สุดในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ด้วยฝีมือและมันสมองของคน กฟผ.เอง

งานตรวจสอบเขื่อน และอาคารประกอบ

โดยทั่วไปการตรวจสอบเขื่อนและอาคารประกอบในปัจจุบันของ กฟผ. จะแบ่งออกเป็นสองวิธี ได้แก่ การตรวจสอบด้วยสายตาและการตรวจสอบด้วยเครื่องมือตรวจวัด

การตรวจสอบด้วยสายตาเป็นการตรวจสอบสภาพเขื่อน โรงไฟฟ้า และอาคารประกอบ เท่าที่สายตาจะสามารถสังเกตเห็นได้เท่านั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบด้วยเครื่องมือเสริมเพิ่มเติม เพื่อให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ปัจจุบันเขื่อนในความดูแลของ กฟผ. ได้ติดตั้งเครื่องมือเพื่อติดตามตรวจวัดข้อมูลแสดงพฤติกรรมของเขื่อนเกือบทุกเขื่อน ยกเว้นเขื่อนขนาดเล็กที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตกระแสไฟฟ้า เครื่องมือตรวจสอบที่ติดตั้งประจำเขื่อน อาทิ

- เครื่องมือตรวจวัดการทรุดตัวในตัวเขื่อน (Settlement Gauge)
- เครื่องมือตรวจวัดแรงดันน้ำในตัวเขื่อนและฐานราก (Piezometer)
- เครื่องมือวัดการรั่วซึมของน้ำผ่านตัวเขื่อน (Weir)

การใช้เครื่องมือวัดการเคลื่อนตัวของรอยต่อคอนกรีตคานหน้าเขื่อนเขาแหลม

เครื่องมือเหล่านี้ในปัจจุบันยังต้องใช้บุคลากรอ่านและบันทึกข้อมูล ซึ่งอาจจะเกิดข้อผิดพลาดในการวิเคราะห์ได้ เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนจำกัด ความถี่ในการเก็บข้อมูลยังไม่มากพอ อีกทั้งการเก็บข้อมูลเองก็ยังมีหลายขั้นตอนด้วย กฟผ. จึงได้พิจารณาจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่มาใช้บันทึกและส่งผ่านข้อมูล เพื่อให้มีความถูกต้องและรวดเร็วทันเวลา เช่น การติดตั้งระบบโทรมาตรที่เขื่อนบางลาง ซึ่งเป็นระบบสื่อสารข้อมูลระยะไกล ผ่านตัวนำต่างๆ เช่น สายโทรศัพท์ คลื่นวิทยุ เป็นต้น ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมิตาส เพื่อประเมินความมั่นคงปลอดภัยของเขื่อน นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่จะพัฒนาเครื่องมือตรวจวัดของเขื่อนภูมิพลให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น นอกจากเครื่องมือตรวจวัดที่ติดตั้งใช้งานประจำตัวเขื่อนแล้ว กฟผ. ยังสนับสนุนให้มีการพัฒนาอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในการตรวจสอบ อาทิเช่น

- นำเครื่องถ่ายภาพระบบวีดิทัศน์มาใช้ในการตรวจสอบภาพหลุมเจาะ โดยส่งสัญญาณภาพมาที่จอรับภาพโดยระบบกล้องโทรทัศน์
- บันทึกสภาพเขื่อนและอาคารประกอบไดน้ำโดยใช้נקประดาน้ำ โดยใช้ระบบวีดิทัศน์ไดน้ำ
- การสำรวจไดน้ำเช่นเดียวกับระบบวีดิทัศน์ไดน้ำ แต่สามารถส่งผ่านสัญญาณภาพมาที่จอรับภาพโดยการควบคุมการทำงานจากบนบก และสามารถปฏิบัติการไดน้ำได้โดยลำพัง ด้วยความลึกสูงสุด ๓๐๐ เมตร เรียกว่ายานสำรวจไดน้ำ

การวัดการเคลื่อนตัวของเขื่อน

การตรวจวัดอัตราเร่งของแผ่นดินไหว

การวัดแรงดันน้ำที่ฐานรากของเขื่อน

ระบบสื่อสารด้วยเส้นใยแก้วนำแสง

กฟผ.ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพ ว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินการผลิตและจ่ายกระแสไฟฟ้าของประเทศ กฟผ.จึงได้นำเอาระบบสื่อสารด้วยเส้นใยแก้วนำแสงมาใช้ ซึ่งเป็นระบบที่ได้รับการพัฒนาจนสามารถส่งข่าวสารและข้อมูลได้เปรียบกว่าระบบสื่อสารแบบเคเบิลที่ใช้กันอยู่เดิมหลายประการ และระบบสื่อสารด้วยใยแก้วนำแสงนี้ยังใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศต่างๆ ในปัจจุบัน

กฟผ.นำระบบเส้นใยแก้วนำแสงมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๙

ระบบสื่อสารด้วยเส้นใยแก้วนำแสงจะส่งข่าวสารและข้อมูล โดยเปลี่ยนสัญญาณไฟฟ้าให้อยู่ในรูปของสัญญาณแสง แล้วส่งเข้าเส้นใยแก้วนำแสง และจะเปลี่ยนกลับมาเป็นสัญญาณไฟฟ้าตามเดิมที่ปลายทางด้านรับสัญญาณ

กฟผ.เริ่มนำระบบสื่อสารด้วยเส้นใยแก้วนำแสงมาใช้งานเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๙ ในการส่งสัญญาณระหว่างชุมสายโทรศัพท์กับศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้า ณ สำนักงานกลาง กฟผ. จังหวัดนนทบุรี เป็นระยะทาง ๖๐๐ เมตร

ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๓๑ ได้ติดตั้งระบบสื่อสารด้วยใยแก้วนำแสง ในระบบสายส่ง ๑๑๕ กิโลโวลต์ เป็นระยะทาง ๔๗ กิโลเมตร สำหรับส่งสัญญาณระหว่างสถานีไฟฟ้าแรงสูงอ่าวไผ่กับอ่าวอุดม และปี พ.ศ.๒๕๓๔ ก็ได้ติดตั้งใช้กับระบบสายส่ง ๒๓๐ กิโลโวลต์ทั่วเขตกรุงเทพมหานคร และระบบสายส่ง ๕๐๐ กิโลโวลต์ระหว่างสถานีไฟฟ้าแรงสูงแม่เมาะ ๓ ถึงท่าตะโก และจากท่าตะโกถึงหนองจอก เป็นระยะทางรวม ๕๕๙ กิโลเมตร

ปัจจุบัน กฟผ.มีระบบสื่อสารด้วยเส้นใยแก้วนำแสงรวมความยาวถึง ๗๔๗ กิโลเมตร และยังได้ติดตั้งใช้งานในระบบการควบคุมระหว่างโรงไฟฟ้ากับสถานีไฟฟ้าแรงสูงอีกด้วย

รถบรรทุกอุปกรณ์หนัก ๒๕๖ ล้อ

รถบรรทุกอุปกรณ์หนักเป็นรถพ่วงขนาดใหญ่ที่ กฟผ. สั่งซื้อเข้ามาเพื่อใช้งานขนส่งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าโดยเฉพาะ แต่ก็สามารถใช้งานส่งอุปกรณ์อื่นๆ ได้อีกด้วย เช่น หม้อแปลงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่มีน้ำหนักตั้งแต่ ๑๐๐ ตันขึ้นไป

รถบรรทุกอุปกรณ์หนักนี้ประกอบด้วยหัวลากขนาด ๕๒๕ แรงม้าจำนวน ๑ หัวและหัวดันขนาดเท่ากันอีก ๑ หัว ตัวรถพ่วงจำนวน ๒ ชุด นำมาประกอบเข้าเป็นตัวเดียวกัน ใช้เวลาประกอบแต่ละครั้งประมาณ ๒ สัปดาห์ เมื่อประกอบแล้วเสร็จสามารถ

รับน้ำหนักได้ถึง ๒๕๐ ตัน โดยวางของที่จะบรรทุกไว้ระหว่างคานของรถพ่วงคันที่หนึ่งกับรถพ่วงคันที่สอง เพื่อเป็นการเคลื่อนน้ำหนักบรรทุกให้สมดุลย์กัน รถพ่วงแต่ละคันจะมีจำนวนล้อทั้งสิ้น ๑๖ แกว แกวละ ๘ ล้อ รวมเป็นจำนวนล้อทั้งสิ้น ๑๒๘ ล้อ เมื่อรวมจำนวนล้อรถพ่วงทั้ง ๒ ก็จะทำให้เท่ากับ ๒๕๖ ล้อ ซึ่งเป็นระบบไฮดรอลิกทั้งสิ้น ส่วนประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือหัวรถดันหลัง มีลักษณะเป็นรถหัวตัด ใช้ประโยชน์ในการดันเวลาเลี้ยวหรือบริเวณทางลาดชัน ซึ่งหัวเลี้ยวตัวเดียวจะลากไม่ไหว รถบรรทุกอุปกรณ์หนักนี้เมื่อรวมส่วนประกอบทั้งหมดเข้าด้วยกัน จะมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ ๙๐ เมตร กว้าง ๕.๖๐ เมตร กฟผ.ซื้อรถคันนี้มาใช้งานในราคาประมาณ ๕๐ ล้านบาท เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๑

รถบรรทุกอุปกรณ์หนักช่วยให้ กฟผ.สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งรถคันนี้ใช้งานมาแล้วจำนวน ๘ ปีแล้ว ประหยัดค่าใช้จ่ายให้ กฟผ.ได้ประมาณ ๔๐๐ ล้านบาท นับเป็นเทคโนโลยีที่ กฟผ.นำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าทีเดียว

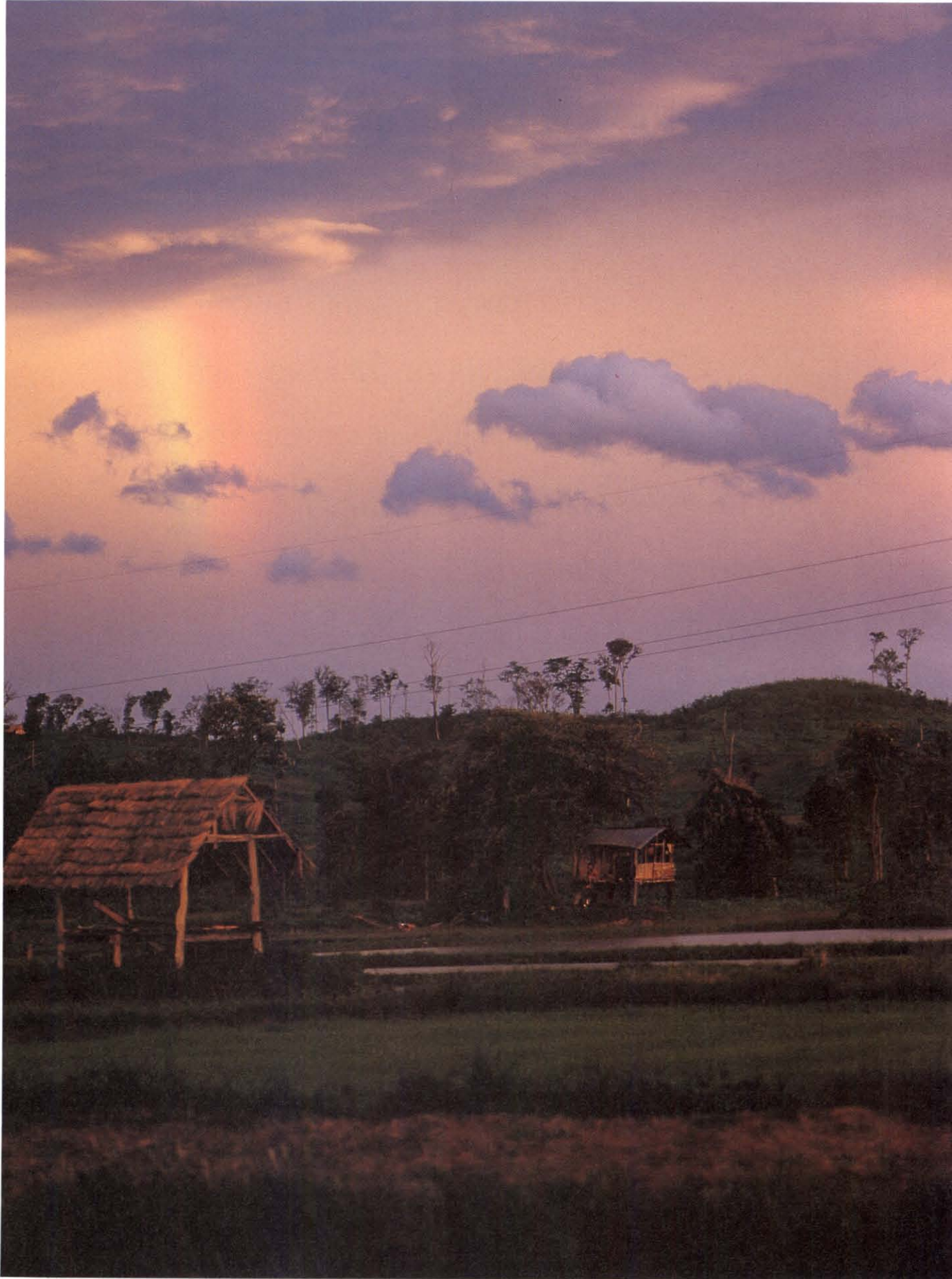
นอกจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีงานสนับสนุนต่างๆ ที่ กฟผ. ได้พัฒนาใช้มาตลอดระยะเวลา ๒๕ ปี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการขยายกำลังผลิตและการซ่อมบำรุงให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ อาทิ การมีกองขนส่งทางน้ำ ซึ่งมีเรือขนาดบรรทุก ๒๐๐-๘๐๐ ตัน จำนวน ๖ ลำ ทำหน้าที่ขนส่งอุปกรณ์โรงไฟฟ้า ซึ่งบางครั้งมีน้ำหนักเกือบ ๖๐๐ ตัน มีเรือบรรทุกน้ำมันรับน้ำมันจากโรงกลั่นศรีราชา เพื่อนำไปส่งที่โรงไฟฟ้าขนาดบรรจุ ๒ ล้านลิตร จำนวน ๑ ลำ และขนาดบรรจุ ๑ ล้านลิตร จำนวน ๒ ลำ นอกจากนี้ยังมีกองกรบีนประกอบด้วยเฮลิคอปเตอร์ขนาด ๕ ที่นั่ง จำนวน ๒ ลำ และขนาด ๗ ที่นั่ง อีกจำนวน ๓ ลำ โดยอีก ๑ ลำ จะรับมอบในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เฮลิคอปเตอร์ดังกล่าวมีหน้าที่สนับสนุนการสำรวจสถานที่ตั้งโรงไฟฟ้า อ่างเก็บน้ำ ทาแหล่งพลังงานได้พิภพ ตรวจสอบสายส่ง ตลอดจนการเดินทางของผู้ปฏิบัติงานในกรณีฉุกเฉินต่างๆ งานสนับสนุนดังกล่าวทำให้ กฟผ. มีความเชื่อมั่นในความพร้อมต่อการปฏิบัติงานตามภาระกิจตลอดเวลา

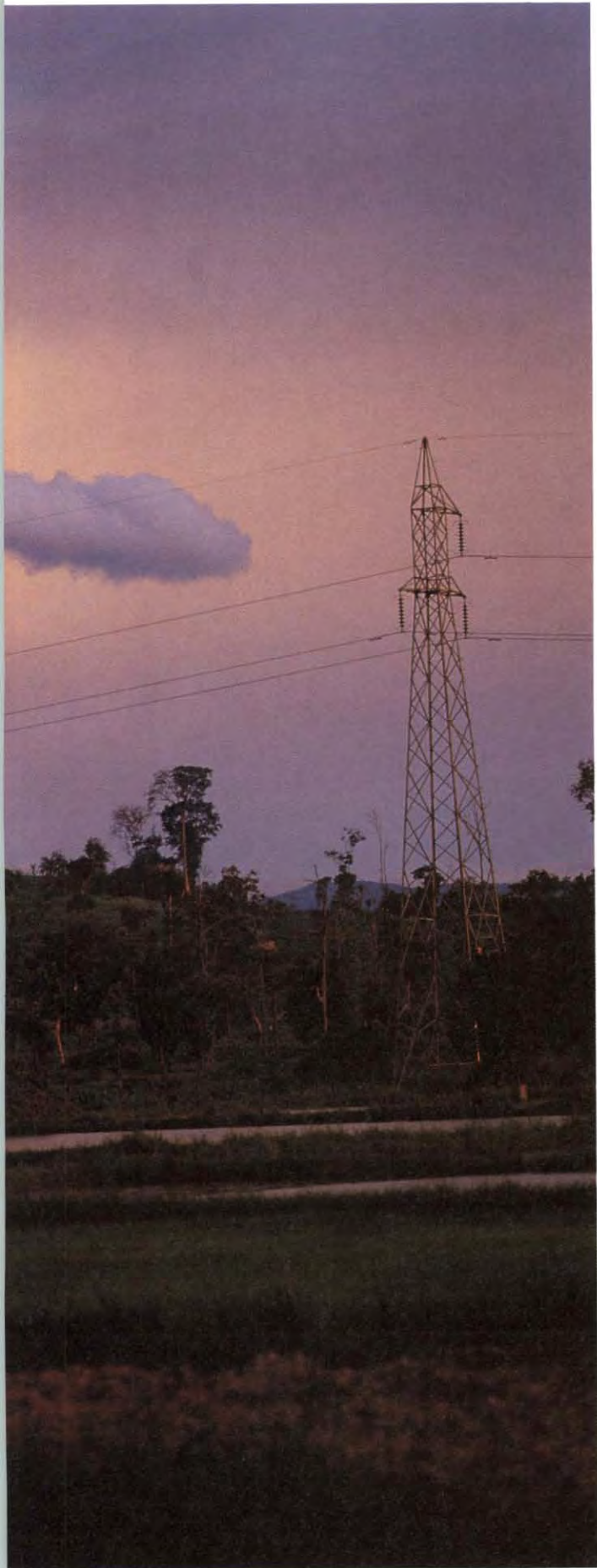
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของ กฟผ. เกิดขึ้นจากการจัดซื้อและถ่ายทอดเทคโนโลยี จากต่างประเทศ ขณะเดียวกัน กฟผ. ก็ได้พัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงคือสำนักงานวิจัยและพัฒนาวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหา และปรับปรุงงานของ กฟผ. อีกทั้งยังให้ความร่วมมือด้านวิจัยและพัฒนา กับหน่วยงานภายนอก นอกจากนั้นในแต่ละปี กฟผ. ยังได้

จัดการประกวดผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยได้รับการสนับสนุนจากกองทุน “กำธน สินธวานนท์” ในการมอบรางวัลและทุนประจำปี ให้แก่ผลงานวิจัยดีเด่นสำหรับผู้ปฏิบัติงานทั่วไป เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้มอบรางวัลให้แก่ผลงานวิชาการเรื่องการนำซีเมนต์ลอยลิกไนต์มาใช้ประโยชน์เป็นวัสดุก่อสร้างงานดิน กฟผ. ได้ให้ความสำคัญต่อการค้นคว้าและวิจัยเพื่อเพิ่มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอันจะก่อให้เกิดความมั่นคงในระบบผลิตและส่งกระแสไฟฟ้า โดยมีต้นทุนการผลิตต่ำ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

“...ขอให้ผู้บริหารทุกคนถือเป็นหน้าที่
ในการเสนอความเห็นหรือความคิดริเริ่ม
เพื่อพัฒนาให้ กฟผ.ก้าวหน้ายิ่งขึ้น พยายามศึกษาและหาวิธี
การผลิตไฟฟ้าให้มีคุณภาพและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
น้อยที่สุด ถึงแม้ว่าจะต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก ทั้งนี้
เพื่อให้การนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี
ต่อส่วนรวม...”

นายสมบูรณ์ มณีนาวา
ผู้ว่าการ กฟผ.คนปัจจุบัน
พ.ศ.๒๕๓๖

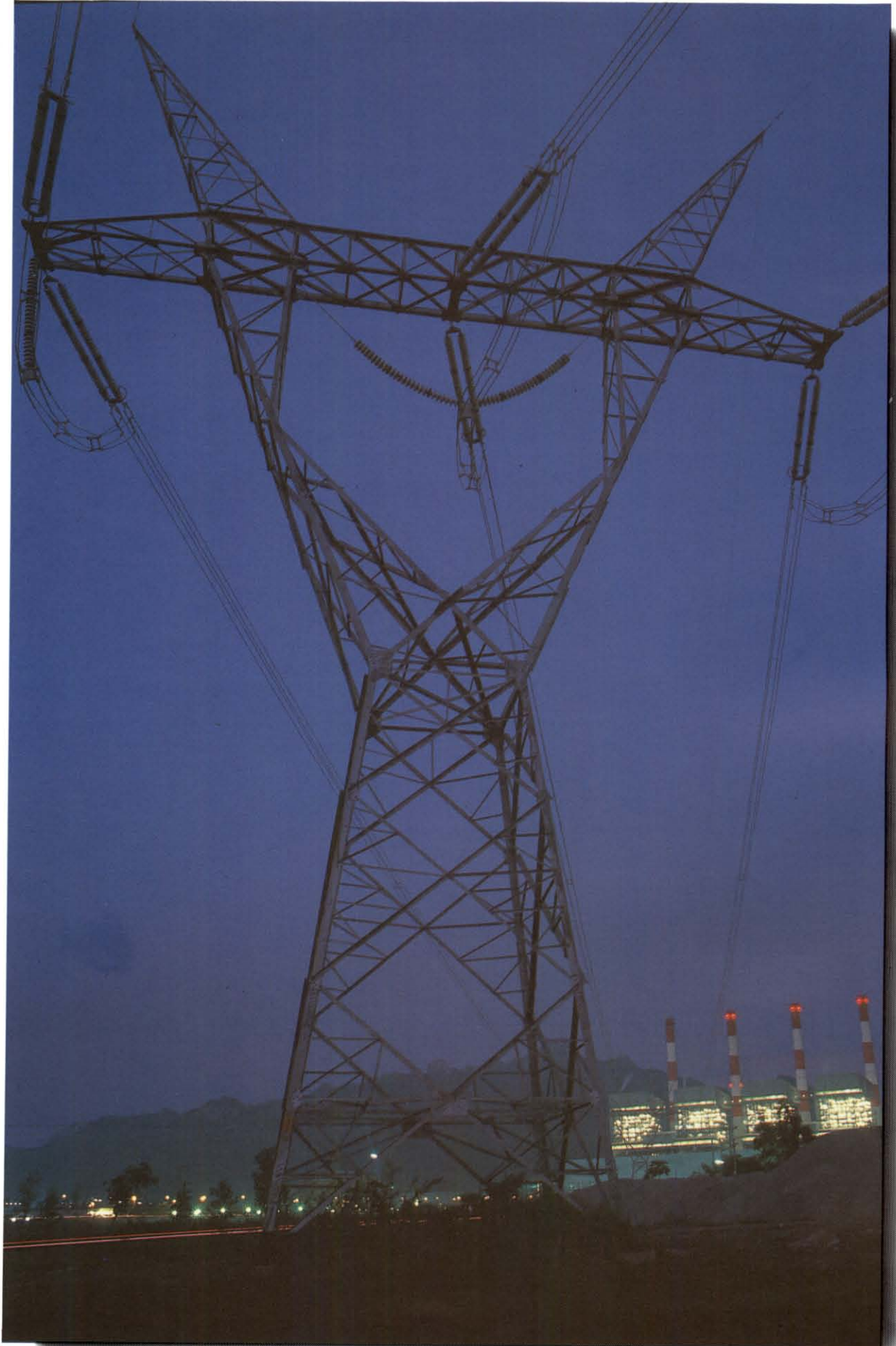

๗

กฟผ. กัมภาระ
ทางสังคม

กฟผ. เป็นองค์กรหนึ่งของสังคม โดยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการกิจการในการจัดหา ผลิต และส่งซึ่งกระแสไฟฟ้าให้แก่ประชาชนผ่านองค์กรด้านจำหน่าย ดังนั้น ในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา แม้ กฟผ. จะได้ดำเนินภารกิจลุล่วงด้วยดี แต่ก็ได้คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงและกรอบของสังคมมาโดยตลอดเช่นกัน

สังคมโลกได้มีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลสะท้อนและกระทบมาถึงบ้านเรา ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามอย่างไม่หยุดยั้ง สังคมบ้านเราได้ผ่านวิวัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งอย่างรุนแรงและเชื่องช้า

กฟผ. ได้พัฒนาและปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนี้มาโดยตลอด บทบาทที่สำคัญของ กฟผ. ในฐานะส่วนหนึ่งของสังคมก็คือการพัฒนาไฟฟ้าอย่างทันสมัย เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

กฟผ. ตระหนักถึงความจำเป็นของการที่จะต้องมีไฟฟ้าอย่างเพียงพอ เพื่อสนองความต้องการของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น จึงไม่รอช้าที่จะวางแผนพัฒนาแหล่งพลังงานและระบบส่งล่งหน้อยอย่างน้อย ๑๕ ปี เพื่อให้มีไฟฟ้าสำรองอย่างเพียงพอต่อความต้องการในอนาคต

ไฟฟ้าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน หากไฟฟ้าไม่พอหรือไม่สามารถตอบสนองความต้องการในช่วงต่างๆ ได้ทัน ก็จะทำให้เกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้ รวมทั้งเสียโอกาสที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ทัดเทียมกับสังคมอื่นอีกด้วย

๒๕ ปีที่ผ่านมา ไฟฟ้ามียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาสังคมให้มีการปรับเปลี่ยนที่เหมาะสม ขณะนี้อาจกล่าวได้ว่า ไม่ว่าในเขตภูมิภาคหรือเขตเมือง ไฟฟ้าได้มีส่วนอย่างสำคัญในการนำมาซึ่งความอยู่ดีกินดีและคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าของประชาชนอย่างทั่วหน้า ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างราบรื่น ช่องว่างระหว่างสังคมชนบทและสังคมเมืองลดแคบลง ความเจริญในรูปแบบต่างๆ ได้กระทบไปสู่ชนบท การพัฒนาไฟฟ้ามีส่วนทำให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีโอกาสในการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้ ความบันเทิงเริงรมย์ และการพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งการพัฒนาตนเองด้วย

อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่เป็นองค์กรหนึ่งของสังคม กฟผ. ก็มุ่งมองภาระทางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้วยเช่นกัน

กฟผ. พยายามปรับทิศทางของการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกระแสการเมืองและสภาวะแวดล้อม ในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนชุมชนที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ กฟผ. ตระหนักถึงความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งทางด้านวิชาการและกิจการอื่น เพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ มีประสบการณ์ใหม่ รวมทั้งมีส่วนร่วมเป็นผู้บริการความรู้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งความร่วมมือที่ดีได้ส่งผลไปถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างประเทศอีกด้วย

กฟผ. เป็นองค์กรสาธารณะ ดังนั้นจึงต้องปฏิบัติตนให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ กฟผ. จึงมีความสัมพันธ์โยงใยกับสื่อมวลชนอย่างใกล้ชิด โดยผ่านกระบวนการสื่อมวลชนสัมพันธ์ที่เหมาะสม

กฟผ. มีความผูกพันและรับผิดชอบต่อภาระทางสังคมมาโดยตลอด ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของรัฐและประชาชนนั่นเอง

พื้นฐานทางเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ที่ดี

ไฟฟ้าเป็นพลังงานรูปหนึ่ง ซึ่งความต้องการจะใช้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ จำนวนประชากร คุณภาพและราคาไฟฟ้า และการวัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น ความต้องการไฟฟ้าจะเป็นดัชนีตัวหนึ่งของการวัดความเจริญทางเศรษฐกิจด้วย

หากข้อสมมติฐานนี้เป็นจริง ก็คงยืนยันได้ว่าเศรษฐกิจของประเทศได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในปี พ.ศ.๒๕๑๒ ซึ่งเป็นปีแรกของการจัดตั้ง กฟผ. ความต้องการไฟฟ้ามีเพียง ๙๐๗,๐๐๐ กิโลวัตต์ แต่ในปี พ.ศ.๒๕๓๗ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๗

ความต้องการไฟฟ้าได้สูงถึง ๑๐,๕๗๗,๙๐๐ กิโลวัตต์ และมีแนวโน้มจะสูงขึ้น

ปรากฏการณ์และสถิติเช่นนี้แสดงถึงความพยายามที่จะพัฒนาระบบไฟฟ้าให้เป็นส่วนหล่อเลี้ยงเศรษฐกิจของประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยให้มีความมั่นคง เบิกบานแจ่มใส และกระตุ้นให้สังคมเศรษฐกิจมีความหวังในการประกอบการว่าไฟฟ้าจะเพียงพอและไม่ขาดแคลน

นโยบายสำคัญของ กฟผ. ในการดำเนินกิจการไฟฟ้าก็คือ

การสัมมนาเพื่อแก้ปัญหาไฟตกไฟดับ

ประการแรก ต้องมีไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการ นั่นหมายความว่า

: เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่ใช้ไฟฟ้าอยู่แล้ว จะเปิดหรือใช้ไฟฟ้าเมื่อใดในเวลาใด ไฟฟ้าจะต้องสนองตอบได้ทันทีที่กดปุ่มไฟฟ้า

: เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากผู้ที่ใช้ไฟฟ้าอยู่แล้ว แม้จะไม่มีทางรู้เลยว่า จะมีความต้องการเพิ่มเมื่อใดและเท่าใด ก็ต้องมีกำลังสำรองไว้สนองความต้องการเสมอ

: เพียงพอต่อผู้ที่ประสงค์จะใช้ไฟฟ้าทดแทนพลังงานอื่น แม้ไฟฟ้าจะขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ก็ยังมีประชาชนอีกจำนวนมากตามชนบทหรือแม้แต่ในเมืองยังไม่มีไฟฟ้าใช้หรือเข้าถึง เมื่อประชาชนเหล่านั้นต้องการใช้ไฟฟ้าแทนพลังงานอื่น ไฟฟ้าจะต้องมีให้และส่งถึงที่ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มนี้ ให้มีสิทธิที่จะได้รับความสะดวกสบายเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าอยู่แล้ว

ประการที่สอง ไฟฟ้าจะต้องมีคุณภาพและมั่นคง เชื่อถือได้ หมายความว่า

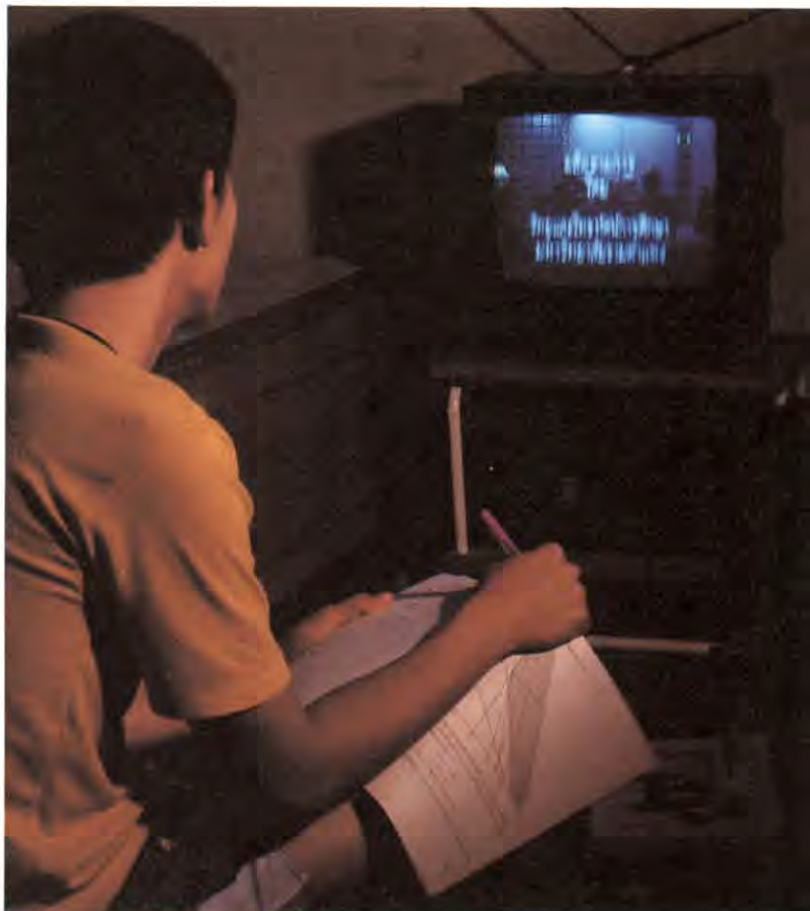
ไฟฟ้าต้องไม่ดับหรืออยู่ในภาวะไฟตกจนทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้ไฟฟ้า ระบบแรงดันจะต้องสม่ำเสมอ สามารถแก้ไขข้อขัดข้องของระบบไฟฟ้าได้อย่างรวดเร็ว มีการเชื่อมโยงระบบไฟฟ้าให้เกิดการถ่ายเทพลังงานกันได้

ประการสุดท้าย คือ ราคาค่ากระแสไฟฟ้าอยู่ในระดับที่เหมาะสม คือไม่สูงจนเกินไป จนเกิดเป็นปัญหาต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างความสะดวกสบายแก่ประชาชนในขณะเดียวกันก็ไม่ต่ำจนทำให้เกิดการใช้ไฟฟ้าอย่างฟุ่มเฟือยและไร้ประสิทธิภาพ

กฟผ. ได้ยึดถือนโยบายนี้มาตลอด โดยพยายามพัฒนาแหล่งผลิตเพิ่มขึ้น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอและทันเวลา ก่อสร้างสายส่งไฟฟ้าเพื่อให้ถ่ายเทพลังงานทดแทนในกรณีเกิดไฟฟ้าขัดข้อง เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเชื่อถือได้ในการใช้ไฟฟ้า คือพยายามลดข้อขัดข้องในระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้มากที่สุด และพยายามเสาะแสวงหาแหล่งต้นพลังงานไฟฟ้าราคาถูกเพื่อให้สามารถตรึงหรือลดราคาไฟฟ้าให้แก่ประชาชน

สิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ในสถานการณ์ที่พลังงานของโลกมักจะเกิดการผันผวนด้านราคาอยู่นี้ นอกจากกฟผ. จะมีไฟฟ้าสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอและขยายระบบไฟฟ้าไปสู่สาธารณชนได้มากขึ้นแล้ว ดัชนีราคาค่ากระแสไฟฟ้าของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงตลอดเวลา หากเปรียบเทียบกับราคาสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพแล้วจะพบว่าราคาค่าไฟฟ้าจะเป็นปฏิภาคกับราคาสินค้านั้น อาทิเช่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ราคาถ้วยเตี้ยขนาดใหญ่ ๑ ขาม ราคาประมาณ ๑ บาท ค่าไฟฟ้าเฉลี่ยหน่วยละ ๒ บาท แต่ปัจจุบันถ้วยเตี้ยราคาอย่างต่ำ ๕ บาทขึ้นไป แต่ราคาค่าไฟฟ้าเฉลี่ยในอัตรา ๑.๗๐ บาท

กฟผ. ตระหนักถึงภารกิจที่สังคมมอบหมาย จึงมุ่งมั่นที่จะกระทำหน้าที่ให้เป็นไปตามนโยบายสามประการมาโดยตลอด และพยายามสร้างสรรค์ให้ไฟฟ้าเป็นปัจจัยที่สี่ของสังคมไทย คือเป็นปัจจัยในการผลิตสร้างสรรค์ธุรกิจและอำนวยความสะดวกสบายแก่สังคมไทยตลอดไป

สังคมการเมือง

กฟผ. มีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจ เป็นหน่วยงานของรัฐ จึงต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองทั้งโดยตรงและทางอ้อม

การเกี่ยวข้องโดยตรงคือ กฟผ.เป็นรัฐวิสาหกิจในกำกับของนายกรัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรีจะมอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่กำกับให้ กฟผ.ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี ซึ่งรัฐมนตรีที่กำกับดูแลนั้นเป็นข้าราชการทางการเมือง

นอกจากนี้ในการดำเนินกิจการต่างๆ จะต้องกระทำตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๑๑ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๔๓ ซึ่งได้บัญญัติถึงการดำเนิน

การเมืองกับ กฟผ.มีความเกี่ยวข้องกันทุกยุคสมัย

กิจการที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ก่อน ดังนี้คือ

- (๑) ลงทุนเพื่อขยายโครงการเดิมหรือริเริ่มโครงการใหม่
- (๒) เพิ่มทุนโดยมีราคาทรัพย์สินใหม่
- (๓) ลดทุน
- (๔) กู้ยืมเงินเกินสี่สิบล้านบาท
- (๕) ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุน
- (๖) จำหน่ายสิ่งทราหิมทรัพย์สินมีราคาเกินสิบล้านบาท

กฟผ.ต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรงอีกประการหนึ่งตามพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการอื่นซึ่งไม่ใช่กรรมการโดยตำแหน่ง ซึ่งคณะกรรมการนี้ถือเป็นตัวแทนของรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการของ กฟผ. และการแต่งตั้งผู้ว่าการ หรือการกำหนดอัตราเงินเดือนตลอดจนการให้ออกจากตำแหน่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีด้วยเช่นกัน

นอกจากบทบาทการเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ กฟผ.ในการบริหารงานตามปกติแล้ว ในอดีตความเกี่ยวข้องระหว่าง กฟผ.กับการเมืองทั้งในด้านตัวบุคคลและองค์การก็มีอยู่ตลอดเวลา เช่น การที่นายเกษมชาติกวมิชขอติดผู้ว่าการ เข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี การเข้าดำรงตำแหน่งวุฒิสมาชิกของผู้บริหารระดับสูงของ กฟผ. คือ อดีตผู้ว่าการพลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ อดีตผู้ว่าการนายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร และอดีตรองผู้ว่าการฝ่ายบัญชีและการเงิน คุณหญิงสุรพันธ์ มณีวัต

นายสาวิตรี โพธิวิหค รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
ตรวจเยี่ยมกิจการ กฟผ. เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๕

สำหรับผลกระทบของการเมืองที่มีต่อการดำเนินงานของ กฟผ. ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่โครงการเขื่อนภูมิพลเป็นต้นมา ซึ่งถูกคัดค้านและวิพากษ์วิจารณ์มาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ โครงการอื่นที่ได้รับผลกระทบทางการเมืองมีทั้งโครงการที่ได้รับการอนุมัติและไม่ได้รับการอนุมัติ เช่น โครงการน้ำโจน โครงการเขื่อนแก่งกรุง โครงการปากมูล และโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ เป็นต้น นอกจากนี้ เหตุการณ์สำคัญทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อ กฟผ. เช่น การระงับการขึ้นค่าไฟ การปลดคณะกรรมการ กฟผ. การเกิดม็อบ "คัดค้านโครงการ" รวมทั้งการที่สหภาพแรงงาน กฟผ. ในอดีตได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองหลายครั้งหลายหน

กฟผ. เป็นหน่วยงานของรัฐ การดำเนินงานก็ต้องคำนึงถึงกระแสการเมือง โดยเปิดกว้างให้มีการตรวจสอบ การได้ถามข้อเท็จจริง การเข้าชี้แจงในคณะกรรมการต่าง ๆ ของรัฐสภา รวมทั้งการเชิญบุคคลทางการเมืองทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นไปดูกิจการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบ ชักถามข้อเท็จจริง และความเข้าใจที่ดี

กิจการของ กฟผ. มีส่วนกระทบและเกี่ยวข้องกับสาธารณชน จึงมักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์จากทางการเมืองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการปรับราคาค่ากระแส

ไฟฟ้า การช่วยเหลือราษฎรตามโครงการก่อสร้าง การดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หรือภาวะที่ก่อให้เกิดมลภาวะ เป็นต้น บางครั้งก็ถูกเรียกให้ไปชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ บางครั้งก็ถูกอภิปรายในสภา บางครั้งเป็นการตั้งกระทู้ถาม และบางครั้งก็เป็นหนังสือสอบถามจากบุคคลทางการเมืองหรือผู้แทนราษฎร

การตรวจสอบทางการเมืองทำให้ กฟผ. มีการดำเนินงานอย่างโปร่งใส และกระแสการเมืองมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้การดำเนินงานของ กฟผ. ประสบความสำเร็จ เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวาง

แม้จะมีกระแสการเมืองเกี่ยวข้อง แต่การบริหารงานภายใน กฟผ. ได้ชื่อว่าเป็นรัฐวิสาหกิจที่ปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองมากที่สุดแห่งหนึ่ง ผู้บริหารทุกระดับล้วนได้เข้าขึ้นมาด้วยความรู้ความสามารถตามสายงานทั้งสิ้น ประธานกรรมการและกรรมการรวมทั้งอดีตผู้ว่าการทุกท่าน เป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถและชื่อสัตย์สุจริตตลอดจนมีผลงานเป็นที่ยอมรับและได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารประเทศ ประชาชน และสถาบันการเงินทั้งในและนอกประเทศตลอดมา

ภาวะแวดล้อมและนิเวศวิทยา

การพัฒนาไฟฟ้าจะมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาทิ ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำ ก็ต้องไปสร้างเขื่อน ทำให้เกิดอ่างเก็บน้ำ ประชาชนส่วนหนึ่งต้องอพยพไปตั้งถิ่นฐานใหม่ ป่าบางแห่งถูกกระทบโดยป่าไม้สูญหายไป สัตว์ป่าต้องย้ายถิ่น ระบบนิเวศวิทยาเปลี่ยนแปลงจากเดิม เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาไฟฟ้า จึงต้องมีการจัดการด้านสภาวะแวดล้อมทั้งก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา เพื่อให้เป็นที่แน่ใจได้ว่าการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมได้มีมาตรการที่เป็นผลอย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้หรือนำไปเป็นบทเรียนของโครงการอื่นๆ ต่อไป

กฟผ.ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของการพัฒนามาโดยตลอด โดยได้ดำเนินการศึกษาด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมเป็นครั้งแรกตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๑๕

โครงการที่มีการศึกษาด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมคือโครงการแควใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี (ต่อมาคือเขื่อนศรีนครินทร์)

กฟผ.ได้ติดต่อขอความร่วมมือจากสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ให้ดำเนินการโดยมีคณะสำรวจ ซึ่งเป็นผู้ชำนาญการแต่ละสาขาวิชาการจากส่วนราชการ และสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ศึกษา สำรวจ และวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในสาขาวิชานั้นๆ รายงานการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมฉบับนี้ชื่อว่า

การเก็บและวิเคราะห์น้ำเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

รถตรวจอากาศบริเวณโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

"Ecological Reconnaissance of the Quae Yai Hydroelectric Scheme, November 1972" และ "Selected Ecological Surveys of the Quae Yai Hydroelectric Scheme" จึงถือว่าเป็นรายงานด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมฉบับแรกของ กฟผ.

เมื่อรายงานฉบับแรกดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยและนำเสนอ "ธนาคารโลก" ในเวลาต่อมา ธนาคารได้ชมเชยการศึกษาสำรวจด้านสิ่งแวดล้อมในครั้งนีว่าเป็นรายงานที่สมบูรณ์มาก และมีคุณภาพทางด้านวิชาการด้วย ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๑๗ กฟผ.ได้พิจารณาเห็นว่างานด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมนี้ นับวันแต่จะมีบทบาทมากขึ้นและมีความสำคัญมากพอๆ กับงานด้านศึกษาทางวิศวกรรม จึงได้แต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านนี้เป็นวิศวกรโครงการนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าระดับหัวหน้าแผนก ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๑๘ ได้จัดตั้งแผนกนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมขึ้นในกองแผนงาน ฝ่ายวางโครงการและแผนงาน และอีกหนึ่งปีต่อมาคือปี พ.ศ.๒๕๑๙ ได้มีการจัดตั้งกองนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมขึ้นตรงกับส่วนประชาชนที่ ซึ่งมีสาย

บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อผู้ว่าการ กฟผ. ในระหว่างนี้ กองนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนประชาชนที่ ได้มีบทบาทมากยิ่งขึ้น ได้รับผิดชอบงานศึกษาสำรวจนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมของโครงการขยายแหล่งผลิตไฟฟ้าและโครงการต่างๆ อีกหลายโครงการ ซึ่งประกอบด้วยโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่ใช้ถ่านหินเตา ลิกไนต์ ก๊าซธรรมชาติ เป็น การฟื้นฟูสภาพเหมือง

เชื้อเพลิง เป็นต้น และเนื่องจากความสำคัญของงานด้านนี้มีมากขึ้นทุกขณะ ปัจจุบันกองนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมได้ยกระดับเป็นฝ่ายสิ่งแวดล้อม ขึ้นตรงต่อรองผู้ว่าการฝ่ายวิศวกรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๖ เป็นต้นมา

กฟผ.ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเนื่องจากโครงการขยายแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้าจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญมากเรื่องหนึ่งทุกโครงการตั้งได้กล่าวแล้วข้างต้นได้มีการศึกษานิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปกับการศึกษาความเหมาะสมด้านวิศวกรรมและด้านเศรษฐศาสตร์ของโครงการด้วย

ในการดำเนินการศึกษาพิจารณาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยลงเท่าที่จะเป็นไปได้ กฟผ.ได้จัดตั้งหน่วยงานให้มีหน้าที่ศึกษาสำรวจผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการต่างๆ ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกขณะศึกษาความเหมาะสมก่อนการก่อสร้างโครงการ เพื่อประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและหาทางป้องกันแก้ไข ต่อจากนั้นขณะก่อสร้างโครงการก็ได้ติดตามผลการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมบริเวณโครงการด้วย หากปรากฏว่าโครงการที่กำลังก่อสร้างขึ้นนี้มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมหรือคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบๆ โครงการนั้น ก็จะได้แก้ไข

หรือหาทางป้องกันให้มีผลกระทบต่อผู้อยู่หรือหมดไปในที่สุดถ้าเป็นไปได้ หลังจากนั้นเมื่อโครงการได้ก่อสร้างแล้วเสร็จและดำเนินการผลิตไฟฟ้าได้แล้ว กฟผ.ก็ยังได้ติดตามผลการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ยังเหลืออยู่เพื่อหาทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณนั้นให้ดียิ่งๆ ขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวมและประเทศชาติเป็นสำคัญ

นอกจากจะได้ดำเนินการด้วยตนเองแล้ว กฟผ.ยังได้สนับสนุนสถาบันทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งของเอกชนและรัฐบาล ในรูปของเงินทุนและอุปกรณ์ รวมทั้งขอความร่วมมือจากสถาบันเหล่านั้นในการสำรวจศึกษา และจัดทำรายงาน รวมทั้งมอบให้ออกแบบระบบที่เกี่ยวกับการแก้ไขผลกระทบ

ความร่วมมือร่วมใจกันในการที่จะแก้ไขและเยียวยาปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญมากในสังคมปัจจุบัน การวิพากษ์วิจารณ์กันโดยหลีกเลี่ยงความร่วมมือซึ่งกันและกันคงไม่ใช่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ดี กฟผ.รับฟังความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์มาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นรูปธรรมและเป็นไปในแนวทางที่สังคมต้องการ

ปล่อยปลาบริเวณอ่างเก็บน้ำเป็นการเพิ่มทรัพยากรประมง

กฟผ.กับท้องถิ่น

การดำเนินงานของ กฟผ.มีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่การสำรวจ ก่อสร้าง และในช่วงระหว่างดำเนินการผลิต ทุกแห่งหนที่การพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าไปถึง ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับดอกผลจากการพัฒนา ทั้งในรูปของรายได้ของประชาชนที่เกิดจากการสร้างงาน ความสะดวกสบายที่เพิ่มขึ้นจากการมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่ขาดแคลนและรายได้ของท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาษีการจัดซื้อวัตถุดิบ และเงินหมุนเวียนจากการบริการด้านต่างๆ กฟผ.ถือเป็นนโยบายว่าถ้าอยู่ที่ไหน ก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของที่นั่น ต้องร่วมกับท้องถิ่นในการพัฒนาความเจริญให้เกิดขึ้น

งานสำรวจโครงการ ซึ่งเป็นส่วนแรกที่จะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่น บางโครงการต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะแล้วเสร็จ พื้นที่ที่ปฏิบัติงานนั้น อาจเป็นพื้นที่ทำกินของประชาชน ดังนั้นสิ่งที่ต้องทำนอกเหนือจากการทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการเข้าปฏิบัติงานคือการให้การช่วยเหลืออย่างเป็นธรรมที่สำคัญคือมีการจ้างงานภายในท้องถิ่นตามความถนัด เช่น งานขนย้ายวัสดุ อุปกรณ์ งานเจาะสำรวจ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ในลักษณะเกื้อกูลกันระหว่างท้องถิ่นกับหน่วยงานพัฒนา

หน่วยแพทย์เคลื่อนที่

เมื่อการก่อสร้างแหล่งผลิตได้เริ่มขึ้น บางครั้งมีความจำเป็นต้องอพยพราษฎรออกจากพื้นที่และบริเวณก่อสร้าง การอพยพราษฎรในการเข้าสู่ที่จัดสรรใหม่ บางครั้งทำให้ประชาชนท้องถิ่นต้องประสบปัญหาในการปรับตัว เช่น ในเรื่องของการประกอบอาชีพ การเดินทาง การดำรงชีวิต กฟผ. ได้พยายามจัดหาสิ่งต่างๆ เพื่อวางรากฐาน และส่งเสริมให้ราษฎรช่วยตัวเองได้มากที่สุด สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง เช่น การสร้างเส้นทางคมนาคม ไฟฟ้า ประปา ส่วนราชการ ศาสนสถาน รวมทั้งการจัดสรรเงินทุนเพื่อการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้ กฟผ. ถือเป็นความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นในการตอบแทนความเสียสละของท้องถิ่น ด้วยการสร้างชุมชนใหม่ที่ดีกว่าเดิม ตัวอย่างการขยายเหมืองแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ซึ่งจำเป็นต้องขุดสร้างแหล่งน้ำและระบบการขนส่ง โดยต้องใช้พื้นที่ชุมชนซึ่งมีจำนวนราษฎร ๒,๑๐๐ ครอบครัวอาศัยอยู่ พร้อมทั้งย้ายศูนย์ราชการอำเภอแม่เมาะออกจากที่เดิม กฟผ. ได้ดำเนินการสร้างชุมชนขึ้นใหม่ในพื้นที่ประมาณ ๗,๒๐๐ ไร่ เพื่อใช้เป็นที่ทำกินและสร้างศูนย์ราชการพร้อมสาธารณสถานต่างๆ เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาล ศูนย์พัฒนาตำบล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ราษฎรว่าการพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิมของประชาชนในท้องถิ่น จนปัจจุบันอำเภอแม่เมาะเป็นอำเภอที่มีสาธารณูปการดีที่สุดในหนึ่งของจังหวัดลำปาง

นอกเหนือจากงานพัฒนาด้านการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ขาดแคลน ที่ส่วนใหญ่ดำเนินการไปพร้อมๆ กับงานก่อสร้างแล้ว กฟผ. ยังมีงานประชาสัมพันธ์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจการสาธารณประโยชน์ และอีกด้านหนึ่งเป็นการติดตามเฝ้าดูความเปลี่ยนแปลงทั้งทางบวกและลบ ภายหลังการก่อสร้างโครงการโรงไฟฟ้า งานประชาสัมพันธ์จึงประกอบไปด้วยกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับ กฟผ. เช่น การส่งเสริมอาชีพ การจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ การจัดค่ายเยาวชนสัมพันธ์ หรือแม้กระทั่งการดูแลสมบัติสาธารณะ เช่น การรับดูแลสวนหย่อมบริเวณสะพานพระราม ๗ ก็เป็นส่วนหนึ่ง

การจ่ายเงินทดแทน

ค่ายเยาวชนสัมพันธ์ส่วนหนึ่งของงานประชาคมสัมพันธ์

ของการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ที่ทำให้การพัฒนากิจการไฟฟ้าเป็นไปโดยราบรื่น

งานอีกประการหนึ่งคือการมีส่วนร่วมและสนับสนุนท้องถิ่น โดย กฟผ. ได้มีการเสวนาเชิงโรงเรียนให้แก่ท้องถิ่น เงินเดือนของผู้ปฏิบัติงานจ่ายที่ท้องถิ่น รวมทั้งการจ่ายภาษีอากรต่างๆ และการจัดซื้อ จัดจ้าง ก็ใช้บริการของท้องถิ่น ยานพาหนะก็จดทะเบียนในท้องถิ่น

โครงการใหญ่โครงการหนึ่งที่ กฟผ. ได้ดำเนินการโดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น ได้แก่ โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ ๕๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ กฟผ. กำหนดให้งบประมาณ ๑,๒๐๐ ล้านบาท เพื่อใช้ในการปลูกป่าและบำรุงรักษา โดยกำหนดที่จะปลูกในเนื้อที่โครงการประมาณสองแสนไร่ การปลูกจะปลูกในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ จำนวนสี่หมื่นไร่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ จำนวนเจ็ดหมื่นไร่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ จำนวนเก้าหมื่นไร่ โดยจะเน้นการให้ราษฎรในท้องถิ่นมีส่วนในการปลูกป่า ตลอดจนบำรุงรักษาเพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นทางหนึ่ง และอีกทางหนึ่งเป็นการสร้างสำนึกร่วมกันกับท้องถิ่นให้บังเกิดความรักและหวงแหนต้นไม้และป่าไม้ด้วย

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ความร่วมมือระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กฟผ. ในฐานะที่เป็นองค์การรัฐวิสาหกิจที่มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาประเทศ จึงให้ความสนใจอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งในฐานะของผู้ให้และผู้รับ โดยในระดับนานาชาตินับว่า กฟผ. ได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าและความช่วยเหลือจากประเทศที่มีความก้าวหน้าในกิจการไฟฟ้าเป็นอย่างมาก ทั้งในรูปของเงินทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยี สำหรับในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในกลุ่มอาเซียนและอินโดจีน ประเทศไทยนับได้ว่ามีความก้าวหน้าและทันสมัยที่สุดประเทศหนึ่ง เป็นศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาคนี้ ทำให้ กฟผ. มีบทบาทในการเป็นผู้ให้โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความรู้และประสบการณ์ในการก่อสร้างและปฏิบัติการโรงไฟฟ้า

การแลกเปลี่ยนพลังงานระหว่างประเทศเป็นอีกบทบาทหนึ่งของความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีความเป็นมาที่ยาวนานนับตั้งแต่ก่อตั้ง กฟผ. ก็ว่าได้ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนพลังงานกับประเทศลาว และประเทศมาเลเซีย ที่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย กล่าวคือสามารถใช้ประโยชน์สูงสุดจากระบบผลิตและเพิ่มความมั่นคงให้ระบบไฟฟ้า ในอนาคต กฟผ. มีโครงการเชื่อมโยงไฟฟ้ากับกลุ่มประเทศอาเซียน ๔ โครงการ ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงและกำลังอยู่ระหว่างศึกษาความเหมาะสม นอกจากนี้ กฟผ. ยังมีโครงการนำเข้าทรัพยากรพลังงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะทำให้การผลิตไฟฟ้าในประเทศมีต้นทุนถูกลง รวมทั้งเป็นการสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรของประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

กฟผ. ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกและเข้าร่วมการประชุมทางวิชาการระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ข้อเสนอ

ผู้เชี่ยวชาญธนาคารโลกดูงานโครงการฯ ปากมูล

รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ด้านการจัดหาพลังงานไฟฟ้า
เสมอมา อาทิ องค์การเชื่อมระหว่างชาติ (ICOLD)
องค์การว่าด้วยการส่งไฟฟ้าด้วยระบบแรงสูง
(CIGRE) องค์การอุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้า
(CEPSI) และการประชุมกลุ่มสมาชิกในประเทศ
แถบเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกตะวันตกอีกหลายแห่ง

ความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญอีกด้าน
หนึ่ง คือการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน ทั้งในรูป
ของการให้ทุนแบบให้เปล่าและเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อ
การก่อสร้างโรงไฟฟ้า การสำรวจ วิจัย การศึกษา
ความเหมาะสม การอบรมและการดูงานในต่างประเทศ
ทั้งจากรัฐบาล และสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เช่น
ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย กองทุน
ความร่วมมือทางเศรษฐกิจพื้นทะเล องค์การความ
ร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่น และสถาบันเครดิตเพื่อ
การบูรณะแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นต้น

ความร่วมมือเหล่านี้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมี
บทบาทสำคัญในการโอบอุ้มประเทศที่กำลังพัฒนา
โดยเฉพาะประเทศไทยในระยะเริ่มต้นในการวางรากฐาน
ด้านสาธารณูปโภค จนในปัจจุบันประเทศไทยเป็น
ประเทศหนึ่งที่มีความก้าวหน้าและมั่นคงในกิจการไฟฟ้า

ขณะเดียวกัน กฟผ.ก็ได้ตอบแทนความช่วยเหลือ
ดังกล่าวแก่ประเทศที่ต้องการความช่วยเหลือ เช่น
การให้การฝึกอบรมโดยไม่คิดมูลค่า การส่งผู้เชี่ยวชาญ
ไปให้คำแนะนำด้านเทคนิคแก่ประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางด้านการฝึกอบรมการปฏิบัติการ
และการบำรุงรักษาโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมของ
อาเซียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี
ระหว่างประเทศ และในฐานะของการเป็นส่วนหนึ่งใน
สังคมโลกที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ความร่วมมือระหว่าง กฟผ. กับการไฟฟ้าของ
ต่างประเทศ ไม่เพียงแต่มุ่งด้านไฟฟ้าเท่านั้น แม้แต่ด้าน
การเงิน การบริหาร และการประชาสัมพันธ์ ก็ได้มีการ
ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ
และนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแก่แต่ละประเทศ

กฟผ.กับสื่อมวลชน

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารไปสู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชน อันประกอบด้วย สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งปัจจุบันสื่อมวลชนดังกล่าวในประเทศไทย ได้พัฒนานำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยและรูปแบบการนำเสนอข่าวสารที่ตอบสนองต่อภาวะความตื่นตัวของสาธารณชนในยุคสังคมข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

กฟผ. ให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ มาโดยตลอด ทั้งนี้โดยดำเนินงานติดต่อประสานงานกับสื่อมวลชนทุกแขนง เพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของ

กฟผ.ต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งยังได้ติดตามตรวจสอบการเสนอข่าวสารและทัศนคติของสื่อมวลชนที่มีต่อ กฟผ. เพื่อวางแผนในการเผยแพร่ข่าวสารและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีกับสาธารณชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กฟผ.ได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนเป็นอย่างดี อีกทั้งสื่อมวลชนส่วนใหญ่ก็มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของ กฟผ. ในทางที่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ระหว่าง กฟผ.และสื่อมวลชนบรรลุวัตถุประสงค์มาด้วยดี ส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากการที่ผู้บริหารระดับสูงของ กฟผ. แต่ละท่านได้เล็งเห็นความสำคัญ ให้การสนับสนุนและความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารต่อสื่อมวลชนมาโดยตลอด

การพัฒนาทางสังคมของแต่ละยุคสมัยเกิดจาก กระแสความตื่นตัวของสาธารณชนผันแปรไป โดย ส่วนหนึ่งเกิดจากการกระตุ้นของสื่อมวลชน ซึ่งมี อิทธิพลอย่างมากต่อความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติ ของสาธารณชนจนมาถึงยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่สื่อมวลชน ยิ่งมีบทบาทมากขึ้นในการเป็นผู้มีส่วนกำหนดกระแส ความตื่นตัวต่อปัญหาสังคม ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ จึงยังจำเป็นต้องเน้นความสำคัญต่อสื่อมวลชนมาก ยิ่งขึ้นและดำเนินงานอย่างสอดคล้องกับพัฒนาการของ สื่อมวลชนที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งรูปแบบการดำเนินงาน และเทคโนโลยี

ปัจจุบันสื่อมวลชนถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญ ของสังคมไทยสถาบันหนึ่ง สื่อมวลชนของไทยได้ พัฒนาระบบการดำเนินงานที่เป็นเชิงธุรกิจมากขึ้น ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ทำให้ระบบ การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชน ต้อง ปรับเปลี่ยนแนวทางไปให้สอดคล้องกับสภาพอัน แท้จริงของสื่อมวลชน สัดส่วนเวลาสำหรับการเผยแพร่ ทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เนื้อหาในหน้าหนังสือพิมพ์ ได้ถูกจัดสรรในเชิงธุรกิจเกือบทั้งหมด ดังนั้น การ ประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนที่มีประสิทธิภาพจึง จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องไปด้วย

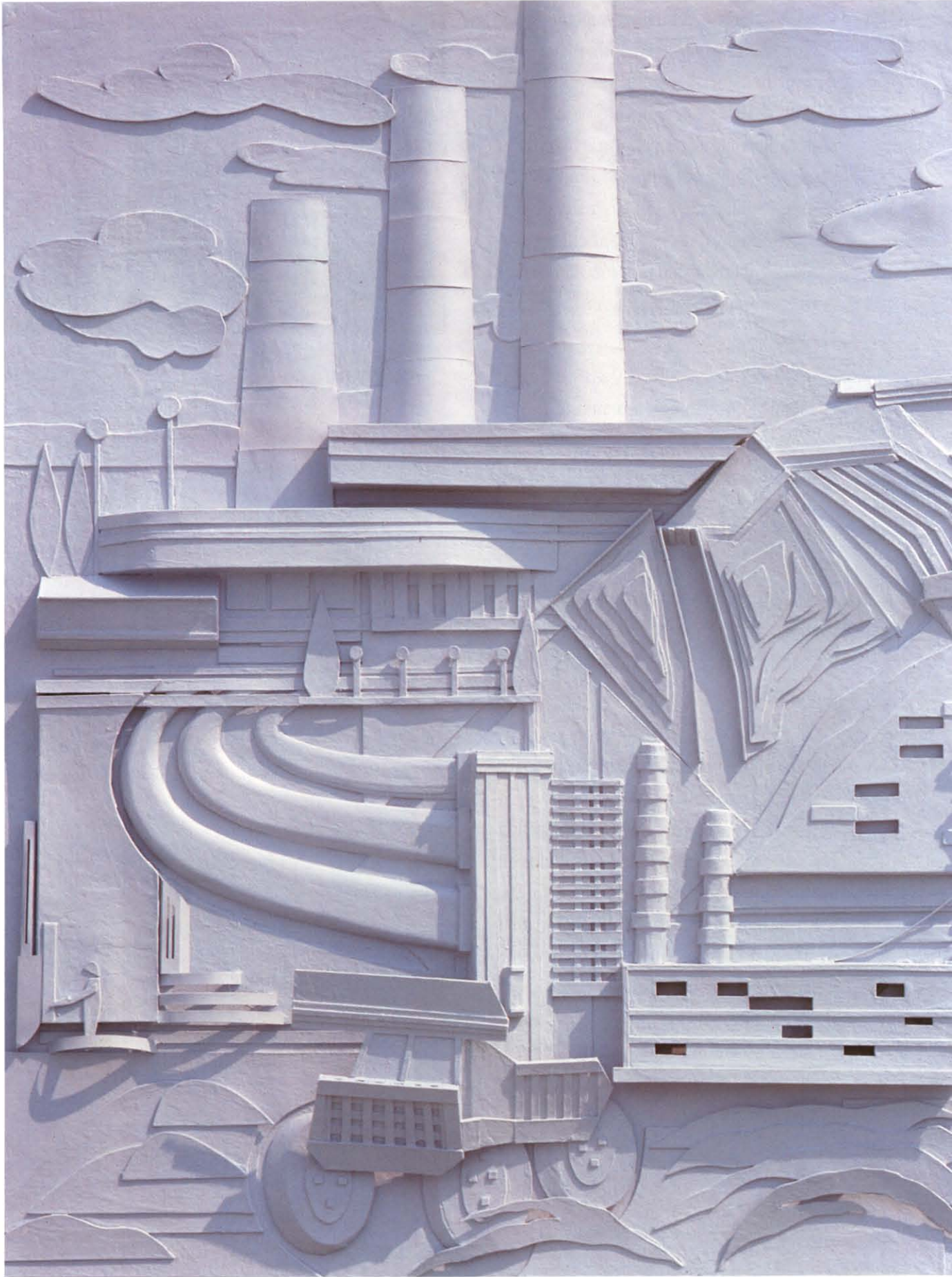
ระยะเวลา ๒๕ ปีของ กฟผ.ที่ผ่านมา นับได้ ว่าสื่อมวลชนมีบทบาทมากต่อการเผยแพร่ข่าวสารใน การดำเนินงานของ กฟผ. ทั้งสื่อมวลชนในส่วนกลาง และในระดับท้องถิ่น การแข่งขันและความเคลื่อนไหว ในด้านต่างๆ ในการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน และโดยลักษณะเทคนิคในการสร้างความสนใจใน ข่าวสารของสื่อมวลชนในปัจจุบัน ยิ่งทำให้สื่อมวลชน มีบทบาทมากต่อพฤติกรรมมารับข่าวสารของ สาธารณชน ซึ่งเป็นโอกาสอันดีในเชิงประชาสัมพันธ์ ที่จะทำให้สาธารณชนได้รับข่าวสารที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ของ กฟผ.และสื่อมวลชนจึงมีความ สำคัญและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ไม่ว่าจะเป็น ในสภาวะกาลปัจจุบันหรือในอนาคต

ห้องปฏิบัติการด้านโสตทัศนอุปกรณ์

สื่อมวลชนดูงาน

๒๕

กลยุทธ์
ในการพัฒนาไฟฟ้า

แม้ไฟฟ้าจะถือกำเนิดในประเทศไทยมาถึง ๑๑๐ ปีแล้วก็ตาม แต่การพัฒนาไฟฟ้าในช่วง ๗๐ ปีแรก ดำเนินไปอย่างเชื่องช้า ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีไฟฟ้าใช้ ราคาค่ากระแสไฟฟ้าเฉลี่ยหน่วยละ ๓-๔ บาท มีปัญหาไฟดับไฟตกอยู่เป็นประจำ

หลังจากรัฐบาลได้วางแผนพัฒนาไฟฟ้าขึ้นอย่างจริงจังหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ และจัดตั้งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยขึ้นแล้ว การพัฒนาไฟฟ้าก็ได้ดำเนินอย่างรีบเร่งและเป็นระบบ จนอาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันไฟฟ้าของประเทศไทย ได้เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนเป็นอเนกประการ

ภารกิจที่สำคัญในระยะแรกของ กฟผ. ก็คือ จะต้องเร่งรัดการขยายแหล่งผลิตตามแผนการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว เพื่อยุติปัญหาการขาดแคลนและไฟฟ้าติด ๆ ดับ ๆ ที่มีมานานนับสิบปี รวมทั้งดำเนินการเชื่อมโยงระบบส่งให้ต่อเชื่อมกันได้ทั้งประเทศ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในการถ่ายเทพลังงานไฟฟ้า

โรงไฟฟ้าที่เกิดขึ้นจึงเป็นโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ทันสมัย โดยมีเป้าหมายเพื่อผลิตและส่งกระแสไฟฟ้าให้เพียงพอทั่วทั้งประเทศ ภายใต้ปรัชญาของการผลิตที่ว่า กิจการไฟฟ้าเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะต้องมีเพียงพอ มีคุณภาพเชื่อถือได้ โดยมีราคาที่เหมาะสม ยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ได้แก่ การวางแผนกำลังผลิต โดยใช้ทรัพยากรผลิตในประเทศพิจารณาต้นทุนที่มีความเหมาะสม และเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

หลักสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ต้องดำเนินกิจการให้เป็นกลไกของรัฐทางเศรษฐกิจ การปกครอง และการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปรับภารกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของภาวะการณ์ต่าง ๆ

กลยุทธ์การพัฒนากำลังผลิต

เมื่อมีการรวมกันเป็น กฟผ. ได้มีการนำโครงการของสามองค์การมาผนวกเพื่อจัดทำแผนการติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าระยะ ๑๐ ปีขึ้นโดยคาดว่าเมื่อ กฟผ. มีการพัฒนาระบบส่งให้กว้างขวางทั่วถึงและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมดำเนินไปตามเป้าหมาย จะทำให้ความต้องการพลังไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้นถึง ๒,๖๐๐ เมกะวัตต์ ในเวลา ๑๐ ปี หรือราวปีละ ๒๐๐ เมกะวัตต์

ดังนั้นในช่วงทศวรรษแรกภายหลังการรวม กฟผ. กลยุทธ์การพัฒนากำลังผลิตจึงเป็นการเร่งสร้างโรงไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงที่สามารถจัดหาได้อย่างรวดเร็ว เพื่อแก้ปัญหาไฟฟ้าขาดแคลน ซึ่งได้แก่น้ำมัน และพัฒนาแหล่งทรัพยากรภายในประเทศ คือ พลังน้ำ และถ่านลิกไนต์ โรงไฟฟ้าสำคัญที่เกิดขึ้นใน

ช่วง ๑๐ ปี และภายหลังการก่อตั้ง ได้แก่ โรงไฟฟ้าพระนครใต้ โรงไฟฟ้าเขื่อนศรีนครินทร์ โรงไฟฟ้าเขื่อนจุฬาภรณ์ โรงไฟฟ้าเขื่อนสิริกิติ์ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ แห่งใหม่ เครื่องที่ ๑-๒ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการก่อสร้างศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพที่สุดในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งเปิดใช้อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ.๒๕๑๔

เหตุการณ์สำคัญหนึ่งของการพัฒนาแหล่งผลิตคือ กฟผ. ได้เสนอโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังปรมาณูในปี พ.ศ.๒๕๒๐ แต่เนื่องจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ การค้นพบน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และลิกไนต์เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับกระแสการคัดค้านจากประชาชนบางกลุ่ม ทำให้รัฐบาลตัดสินใจระงับโครงการนี้ไว้ก่อน

โรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ ๑,๒,๓

วิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ ๑ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ทำให้ กฟผ. ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการผลิตไฟฟ้าจากการใช้น้ำมันเตาเป็นเชื้อเพลิงหลักมาเป็นกระจายการใช้เชื้อเพลิงหลายชนิด กลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายสำรวจและพัฒนาทรัพยากรปิโตรเลียมภายในประเทศ ดังนั้นทศวรรษที่ ๒ หรือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้นมา จึงเป็นทศวรรษแห่งการพัฒนาทรัพยากรภายในประเทศ เชื้อเพลิงที่มีบทบาทสำคัญมาจนถึงปัจจุบันคือลิกไนต์และก๊าซธรรมชาติ โรงไฟฟ้าสำคัญที่ใช้เชื้อเพลิงเหล่านี้ได้แก่ โรงไฟฟ้าแม่เมาะหน่วยที่ ๒ นำเข้าระบบในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เครื่องที่ ๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เครื่องที่ ๔-๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เครื่องที่ ๖-๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ เครื่องที่ ๘-๑๑ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๔ รวมกำลังผลิตของโรงไฟฟ้าแม่เมาะทั้งสิ้น ๒,๐๒๕ เมกะวัตต์ สำหรับการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง โรงไฟฟ้าที่มีบทบาทอย่างสูงในระยะแรกได้แก่ โรงไฟฟ้าบางปะกง กำลังผลิตติดตั้งเครื่องละ ๕๐๐ เมกะวัตต์รวม ๔ เครื่อง เครื่องที่ ๑ ก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ และเครื่องที่ ๒ ก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เครื่องที่ ๓-๔ ก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๖ และที่โรงไฟฟ้าพระนครใต้ได้มีการปรับปรุงอุปกรณ์โรงไฟฟ้าให้ใช้ก๊าซธรรมชาติได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นต้นมา

จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๑ สัดส่วนการใช้ทรัพยากรในประเทศในการผลิตพลังงานไฟฟ้าได้เพิ่มสูงถึงร้อยละ ๙๐ โดยแบ่งเป็นก๊าซธรรมชาติร้อยละ ๕๗ ลิกไนต์ร้อยละ ๒๑ และพลังน้ำร้อยละ ๑๒ ซึ่งทำให้การผลิตไฟฟ้ามีความมั่นคงในด้านการจัดหาเชื้อเพลิงและมีเสถียรภาพของราคา นับได้ว่าการพัฒนาการใช้ทรัพยากรในประเทศได้มีบทบาทสำคัญยิ่งในช่วงทศวรรษที่ ๒ ของการก่อตั้ง กฟผ. อย่างไรก็ตาม โรงไฟฟ้าพลังน้ำยังคงมีบทบาทต่อเนื่องจากทศวรรษแรก โรงไฟฟ้าพลังน้ำที่สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ได้แก่ โรงไฟฟ้าเขื่อนเขาแหลม เขื่อนบางลาง และเขื่อนรัชชประภา โดยที่กระแสการต่อต้านการสร้างเขื่อนเริ่มรุนแรงขึ้น จนทำให้ต้องเลื่อนโครงการเขื่อนน้ำโจนไป ซึ่งมีผลต่อกลยุทธ์ในการผลิตไฟฟ้าในช่วงทศวรรษที่ ๓ ทำให้มีการชะลอการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำโดยปริยาย

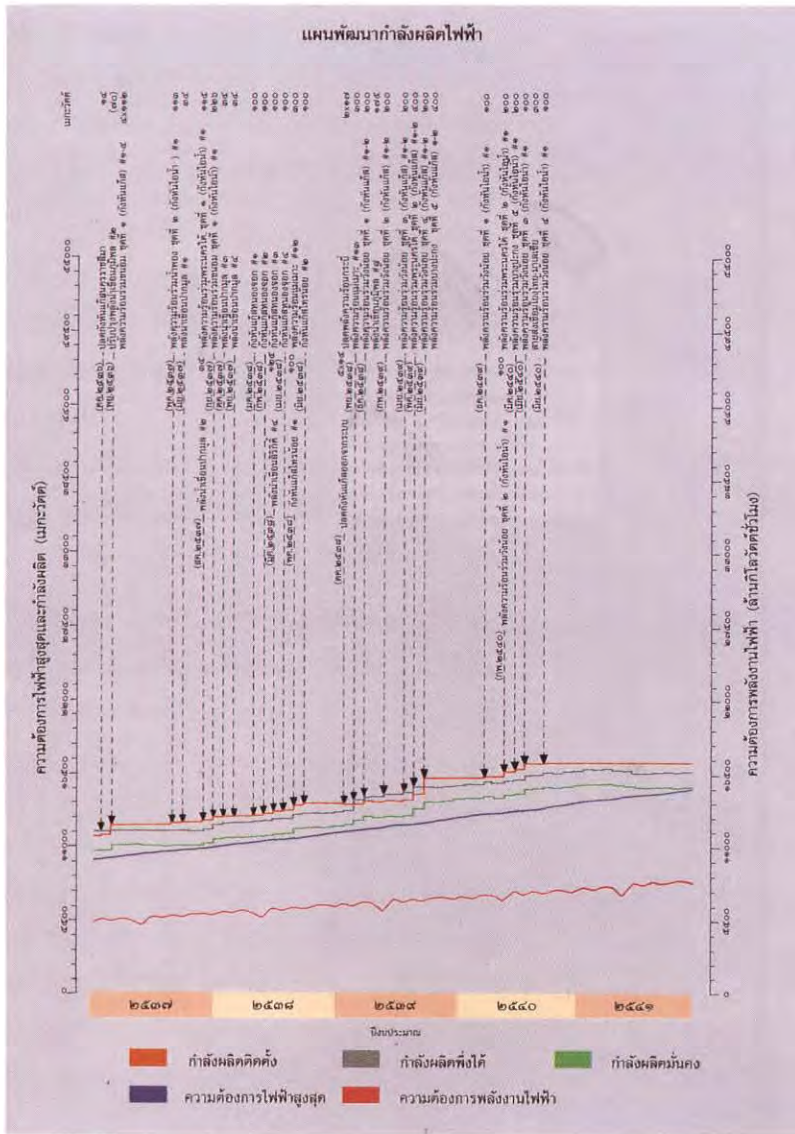
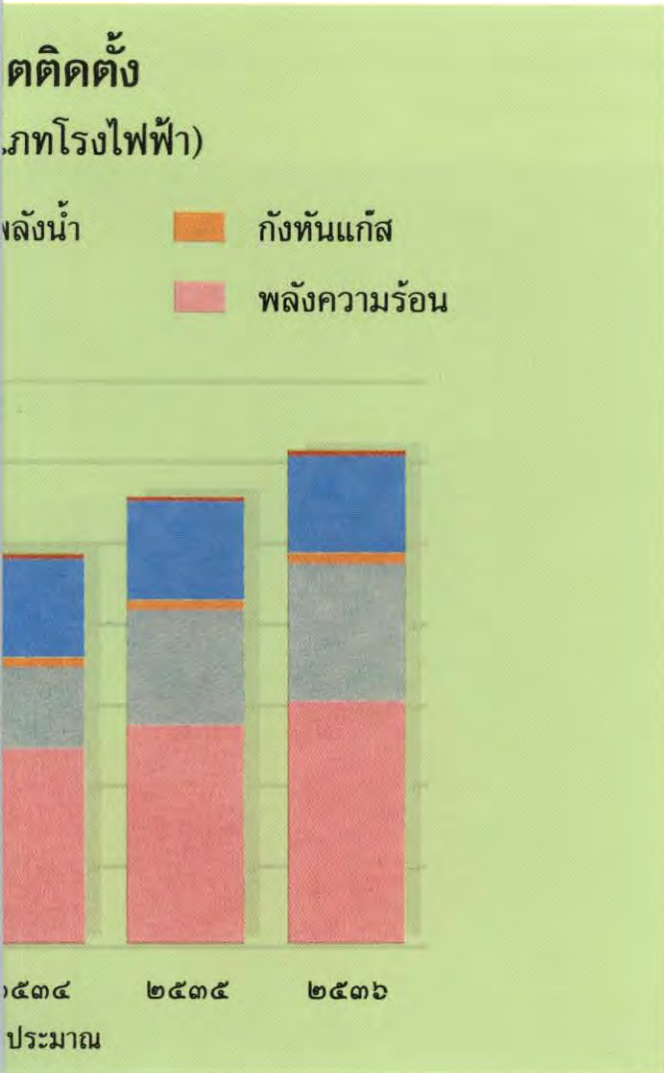
นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นต้นมา หรือเริ่มเข้าสู่ทศวรรษที่ ๓ สัดส่วนการใช้ใช้ทรัพยากรในประเทศกลับค่อยๆ ลดลง จนกระทั่งปัจจุบันสัดส่วนของการใช้เชื้อเพลิงทรัพยากรในประเทศลดลงเหลือราวร้อยละ ๗๒ ในปีงบประมาณ ๒๕๓๖ และมีแนวโน้มลดลงตลอด โรงไฟฟ้าที่มีบทบาทสูงในช่วงต้นของทศวรรษนี้ได้แก่ โรงไฟฟ้าประเภทพลังความร้อนร่วมใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา มีโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมถึง ๑๐ ชุด ซึ่งก่อนหน้านี้มีเพียงโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมบางประเภทชุดที่ ๑-๒ ที่สร้างขึ้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๖ เท่านั้น ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๖ กฟผ. ได้เร่งก่อสร้างโรงไฟฟ้าประเภทนี้เพิ่มที่บางปะกง ระยอง พระนครใต้ น้ำพอง และขอนแก่น รวมกำลังผลิตทั้งสิ้น ๒,๖๖๐ เมกะวัตต์ หรือกว่าร้อยละ ๖๐ ของโรงไฟฟ้า

ทุกประเภทร่วมกันที่ก่อสร้างในช่วงนี้ นอกจากนี้ยังมีแผนที่จะก่อสร้างโรงไฟฟ้าประเภทนี้อีกราว ๑,๘๐๐ เมกะวัตต์ ในช่วงระยะ ๔-๕ ปีข้างหน้า

เหตุที่โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมเป็นโรงไฟฟ้าที่มีบทบาทสำคัญในช่วงนี้ สืบเนื่องจากสถานการณ์ความต้องการพลังงานที่ขึ้นสูงติดต่อกันหลายปี ทำให้ต้องเร่งสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อให้ทันความต้องการ ซึ่งโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมสามารถสร้างได้รวดเร็วกว่าโรงไฟฟ้าประเภทอื่น ประกอบกับความได้เปรียบในด้านประสิทธิภาพของโรงไฟฟ้า ต้นทุนการผลิต และมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อย อย่างไรก็ตาม ข้อเสียเปรียบของโรงไฟฟ้าประเภทนี้คือมีความเหมาะสมที่จะใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติเท่านั้น จึงทำให้การขยายกำลังผลิตของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนต้องพิจารณาด้านการจัดหาก๊าซธรรมชาติเป็นสำคัญ

การพัฒนากำลังผลิตของ กฟผ. ได้มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางด้านต่าง ๆ ด้วยความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการพลังงานไฟฟ้าของประเทศอย่างพอเพียง

การพัฒนาาระบบส่งไฟฟ้า

ในช่วงระยะเวลาแรกภายหลังการก่อตั้งระบบส่งไฟฟ้ายังคงมีขีดจำกัด ไม่สามารถรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าทั่วประเทศทั้งในส่วนภูมิภาคและบริเวณภาคกลางได้อย่างเพียงพอ โดยทั้งนี้สายส่งไฟฟ้าแรงสูงทั้งระบบที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างโรงไฟฟ้าและสถานีไฟฟ้าแรงสูงครอบคลุมอาณาบริเวณเพียงจังหวัดใหญ่ๆ ไม่กี่จังหวัด ด้วยความยาวทั้งสิ้น ๓,๗๙๒ วงจร-กิโลเมตร และด้วยแรงดันไฟฟ้าขนาดต่างๆ กันคือ ๖๙,๐๐๐ โวลต์ หรือ ๖๙ กิโลโวลต์ ๑๑๕,๐๐๐ โวลต์ หรือ ๑๑๕ กิโลโวลต์ และ ๒๓๐,๐๐๐ โวลต์ หรือ ๒๓๐ กิโลโวลต์ จากสถานีไฟฟ้าทั้งสิ้น ๖๑ แห่ง ซึ่งมีพิกัดหม้อแปลงไฟฟ้ารวมกันประมาณ ๑ ล้านกิโลโวลต์แอมแปร์

ก่อนหน้านั้นสายส่งไฟฟ้าแรงสูงแห่งแรกในประเทศไทยได้เริ่มนำเข้ามาใช้งานในระบบส่งไฟฟ้าเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๓ ด้วยขนาดแรงดันไฟฟ้า ๖๙ กิโลโวลต์ เชื่อมโยงระหว่างโรงจักรแม่เมาะกับตัวจังหวัดลำปาง ในภาคเหนือของประเทศ ต่อมาได้ทำการก่อสร้างสายส่งไฟฟ้าแรงสูงเพิ่มเติมจากจังหวัดลำปางไปยังเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อสร้างและมีความจำเป็นต้องใช้พลังไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก

ส่วนในภาคกลาง สายส่งไฟฟ้าแรงสูงที่นำเข้ามาใช้งานเป็นสายแรก คือขนาดแรงดัน ๖๙ กิโลโวลต์ โดยทำการเชื่อมโยงระหว่างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือกับโรงไฟฟ้าสามเสน ต่อมาความต้องการไฟฟ้าของประเทศได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เศรษฐกิจทุกภาคมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในภาคธุรกิจการค้า และบ้านอยู่อาศัย จึงได้มีการขยายระบบส่งไฟฟ้าที่มีอยู่ให้กระจายเชื่อมโยงไปทั่วภาคกลาง และเชื่อมโยงกับภาคเหนือหลังจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนภูมิพลก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๐๗ ด้วยการส่งไฟฟ้าผ่านสายส่งแรงดัน ๒๓๐ กิโลโวลต์

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศไม่ได้หยุดยั้งเพียงแค่นั้น แต่กลับยังคงเพิ่มขึ้นในอัตราสูงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะหลังจากที่มีการรวมตัวของกิจการไฟฟ้าทั้งสามแห่งเข้าด้วยกัน ความต้องการไฟฟ้ามิใช่เพิ่มสูงขึ้นเฉพาะในภาคกลาง ในภูมิภาคอื่นๆ ก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ระบบส่งไฟฟ้าได้รับการพัฒนาเชื่อมโยงระหว่างภาคเป็นระบบที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยการถ่ายทอดผ่านศูนย์ควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าที่ตั้งอยู่ในภาคต่างๆ โดยศูนย์เหล่านี้จะทำหน้าที่ควบคุมดูแลการผลิตและส่งไฟฟ้าให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความเชื่อถือได้ของระบบในเกณฑ์สูง

สายส่งขนาดแรงดันสูงของประเทศช่วงเชื่อม
ภูมิภาค-กรุงเทพฯ ทำให้เครือข่ายเชื่อมโยงระบบไฟฟ้า
เริ่มมีความมั่นคงขึ้น จุดรับไฟฟ้าที่นครสวรรค์ ทำให้
สามารถส่งกระแสไฟฟ้าไปสู่จังหวัดใกล้เคียงได้เพิ่มขึ้น
จุดรับไฟฟ้าที่ตั้งอยู่รอบกรุงเทพฯ และเชื่อมกับระบบ
โรงไฟฟ้าพระนครเหนือ ทำให้กรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑลมีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ

ในภาคใต้หลังจากได้ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า
ที่กระบี่เพิ่มขึ้น ก็ได้มีการขยายระบบไฟฟ้าไปสู่บริเวณ
ใกล้เคียงเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเชื่อมโยงกับโรงไฟฟ้าดีเซล
ที่จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดชายฝั่งตะวันตก

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นเมื่อการก่อสร้าง
เขื่อนน้ำพุงและเขื่อนอุบลรัตน์แล้วเสร็จ ก็ได้มีการ
เชื่อมโยงระบบไฟฟ้าได้ถึง ๑๐ จังหวัด

ความมั่นคงของระบบไฟฟ้าไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับ
การมีกำลังผลิตเพียงพอเท่านั้น แต่ต้องหมายถึงมี
ระบบส่งไฟฟ้าที่นำไฟฟ้าไปสู่ชุมชนและภูมิภาคต่าง ๆ
อย่างกว้างขวางด้วย

ดังนั้น หลังจากได้รวมเป็น กฟผ. แล้ว โครงการ
เชื่อมโยงระบบไฟฟ้าก็ได้มีการกำหนดแผนการดำเนินงาน
อย่างรีบเร่ง เพื่อจะได้ส่งกระแสไฟฟ้าไปยังผู้ใช้ไฟฟ้า
ในบริเวณต่างๆ ของประเทศ

โครงการเชื่อมโยงระบบไฟฟ้าภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ โครงการเชื่อมโยงภาคกลางกับภาคใต้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ โครงการเชื่อมโยงจากภาคเหนือไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖

จากการพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ตามนโยบายของรัฐบาล กฟผ. ได้พัฒนานำเอาลิแกนด์มาใช้ผลิตไฟฟ้าอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในจังหวัดลำปาง แหล่งผลิตไฟฟ้าได้มีการขยายกำลังผลิตออกไป โดยปัจจุบันได้ดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มเติมเสร็จเรียบร้อยแล้วจำนวน ๑๑ เครื่อง ทั้งยังมีแผนการก่อสร้างเพิ่มเติมอีกในอนาคต กฟผ. จึงได้ขยายระบบส่งเพิ่มเติม โดยทำการก่อสร้างสายส่งไฟฟ้าแรงดันสูงพิเศษ ๕๐๐ กิโลโวลต์ นำเข้าใช้งานในระบบ ทั้งนี้เนื่องจากกระยะทางจากภาคเหนือมาภาคกลางนั้น สภาพภูมิประเทศเป็นป่าเขา หากใช้สายส่งไฟฟ้าขนาดแรงดันสูงขึ้นไป จะมีความเหมาะสมมากกว่า เพราะช่วยลดการสูญเสียในระบบลงได้ ๓ เท่า และช่วยลดค่าใช้จ่ายในการลงทุนลง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดแรงดันอื่นๆ แล้วนับว่ามีค่าใช้จ่ายที่ถูกที่สุด

การก่อสร้างระบบส่งไฟฟ้าที่ผ่านมาได้สำเร็จ ลุล่วงด้วยความรวดเร็ว แต่ต่อมาเมื่อมีการกำหนดเขตพื้นที่บางแห่งให้เป็นสถานที่อนุรักษ์ การพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าก็มักมีปัญหาและอุปสรรคขึ้น เพราะการก่อสร้างระบบส่งไฟฟ้าจะต้องให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และมีข้อจำกัดทางเทคนิคซึ่งต้องให้มีเส้นทางตรงและสั้นที่สุด เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและค่าบำรุงรักษา

แต่ปัจจุบันโครงการสายส่งไฟฟ้าหลายโครงการไม่สามารถก่อสร้างได้เร็ว เนื่องจากติดปัญหาป่าสงวนและไม่ยินยอมของราษฎรเจ้าของพื้นที่ จึงทำให้ระบบไฟฟ้าบางแห่งขาดความมั่นคง

อย่างไรก็ตาม แม้การพัฒนาระบบส่งไฟฟ้าจะต้องประสบกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ แต่การพัฒนา ก็ต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

ความเป็นกลไกของรัฐ

กฟผ. เป็นองค์กรของรัฐ จึงเป็นกลไกของรัฐ เป็นนิติบุคคลมหาชน เพราะแหล่งที่มาคือพระราชบัญญัติ กฟผ. พ.ศ.๒๕๑๑ เป็นกฎหมายที่รัฐสภาได้ตราขึ้น และระบุว่าในการดำเนินกิจการของ กฟผ. ให้คำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน ดังนั้น กฟผ. จึงรับนโยบายและได้รับมอบหมายภารกิจหน้าที่จากรัฐสภาในฐานะองค์กรนิติบัญญัติของรัฐในการประสานประโยชน์ของรัฐและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชน อันเป็นพื้นฐานแห่งความชอบธรรมที่ กฟผ. จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของราษฎรทั้งหมดได้

แม้ กฟผ. จะได้รับสิทธิพิเศษ มีอำนาจผูกขาดการผลิตพลังงานไฟฟ้า แต่เป็นสิทธิพิเศษในการเป็นผู้ดูแลและให้บริการสาธารณะ ไม่ใช่สิทธิพิเศษผูกขาดการทำธุรกิจ การดำเนินกิจการของ กฟผ. จึงเป็นไปเพื่อเป็นกลไกของรัฐมากกว่าที่จะแสวงหากำไร

ความเป็นกลไกของรัฐคือการเป็นเครื่องมือหรือการเป็นองค์การของรัฐที่ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของรัฐ โดยมุ่งเน้นผลตอบสนองประชาชนชาติสูงสุด หรือมุ่งเน้นกำไรประชาชนชาติหรือผลตอบสนองต่อสังคมมากกว่าการกอบโกยผลประโยชน์เข้าหาตัวเอง เป็นการผูกขาดการผลิตสินค้าสาธารณะ เพื่อสร้างความมั่นคงมั่นใจคนให้กับคนในชาติเท่านั้น

ดังนั้น ในการดำเนินกิจการ กฟผ. จึงมุ่งเป็นกลไกของรัฐใน ๓ ด้าน คือ

๑. เป็นกลไกของรัฐทางเศรษฐกิจ โดยตอบสนองการขยายโครงสร้างพื้นฐานในทางเศรษฐกิจและสังคม (Infrastructure) ประเภทไฟฟ้าให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐที่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นหรือภูมิภาคที่กำหนดให้มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจด้วยการผลิตไฟฟ้าตอบสนองความต้องการและใช้ทรัพยากรในประเทศในสัดส่วนที่เหมาะสม

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ตรวจสอบสถานการณ์ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๕

การที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐมุ่งขยายโครงการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ประปา ไฟฟ้า ถนนหนทาง การสื่อสาร โทรคมนาคม ฯลฯ ไปในทิศทางใด ย่อมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเอกชนทั้งในและนอกประเทศ ว่าควรลงทุนขยายกิจการไปในทิศทางใดบ้าง เพราะการที่เอกชนจะมุ่งเปิดตลาดการแข่งขันไปในทิศทางใด ย่อมจะพิจารณาระดับโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐควบคู่ไปด้วย หากโครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาที่ดี ก็จะกลายเป็นสิ่งจูงใจให้มีการลงทุนและขยายงานมากขึ้น

นอกจากนี้การผลิตไฟฟ้าของ กฟผ. เป็นการผลิตสินค้าสาธารณะ มิได้มุ่งหวังกำไรสูงสุด หากแต่มุ่งกำไรในระดับหนึ่ง เพียงพอแก่การอยู่รอดและขยายกิจการได้เท่านั้น ราคาไฟฟ้าจึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการดึงดูดให้มีการลงทุนและใช้ประโยชน์เพื่อความสะดวกสบายของประชาชนได้อย่างทั่วหน้า และรายได้ที่ได้รับในปีหนึ่งๆ เมื่อได้

โรงไฟฟ้าดีเซลแม่ฮ่องสอน

หักค่าใช้จ่ายแล้วเหลือเท่าใด ให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ เพื่อรัฐจะได้มีเงินใช้จ่ายใช้สอยในการพัฒนาประเทศ กฟผ. จึงเป็นมหาชนทางเศรษฐกิจหรือเครื่องมือ สาธารณะทางเศรษฐกิจของรัฐด้วย

๒. เป็นกลไกของรัฐในทางปกครอง

เพราะตามปกติรัฐมีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคง แห่งชาติ ด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคม และการทหาร การที่ กฟผ. กุมหัวใจทาง เศรษฐกิจคือพลังงานไฟฟ้านั้น ก็เพื่อประโยชน์ในทาง ปกครองเช่นกัน เพราะไฟฟ้าเป็นปัจจัยที่จะอำนวยความสะดวก สะดวกสบายและมีความสำคัญและจำเป็นต่อ ชีวิตประจำวันของประชาชนมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนา พลังงานไฟฟ้าที่ขยายไปสู่ชนบทและภูมิภาคต่างๆ จึงเป็นกลยุทธ์ทางยุทธศาสตร์ในการสร้างความราบรื่น ในทางปกครอง เพราะทำให้มีการปรับทัศนคติว่า รัฐบาลมิได้มุ่งพัฒนาเมืองหลวงอย่างเดียว แต่ได้ กระจายความเจริญไปสู่ชนบทอย่างกว้างขวาง ประชาชนทั่วประเทศมีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึงกัน ใน ราคาไฟฟ้าระดับเดียวกัน ความสะดวกสบายทั้งหมด เกิดขึ้นแก่อาณาประชาราษฎร์อย่างทัดเทียมกัน ไฟฟ้า ได้มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมข่าวสารความบันเทิง และความรู้ทางวิชาการ และด้านอื่นๆ ให้แก่สังคม ทุกสังคมอย่างเสมอหน้า

๓. เป็นกลไกของรัฐในการจัดสรร ทรัพยากรและการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม โครงการผลิตกระแสไฟฟ้า การทำเหมืองลิกไนต์ รวมทั้งการส่งกระแสไฟฟ้า เป็นโครงการที่มีผลกระทบต่อคนหมู่มาก ในอดีตเอกชน ไม่อยู่ในสภาพพร้อมที่จะดำเนินกิจการขนาดใหญ่ ดังจะเห็นได้ว่าเอกชนได้เคยผลิตไฟฟ้ามาแล้ว แต่ขาดทุน เพราะการผลิตไฟฟ้าต้องอาศัยเงินลงทุนสูง ดังนั้น การถอนทุนคืนโดยรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้น ทำได้ยากมาก โดยเฉพาะในประเทศที่คนหมู่มากยัง ยากจนอยู่ การผลิตไฟฟ้าที่ลงทุนสูงมากแต่ได้กำไร ต่อหน่วยน้อย จึงไม่เป็นที่สนใจของเอกชนที่มุ่งผล ตอตอบแทนสูงสุด และมุ่งระยะเวลาคืนทุนรวดเร็ว

กฟผ. ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานกิจการ ไฟฟ้าเพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศให้ก้าวหน้า การดำเนินงานดังกล่าวมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรของชาติ จึงได้ มีการกำหนดแผนแก้ไขผลกระทบและการใช้ทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ในอดีตการพัฒนาไฟฟ้ามุ่งไปที่การใช้ ทรัพยากรน้ำและน้ำมัน เมื่อก่อสร้างเขื่อนเนกประสงค์ กฟผ. มิได้มุ่งใช้น้ำเพื่อผลิตไฟฟ้าอย่างเดียว แต่ได้ จัดสรรน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกด้านมาโดยตลอด

โดยมีการควบคุมปริมาณน้ำที่กักเก็บหรือระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำโดยคำนึงถึงประโยชน์มากที่สุด ด้วยการควบคุมลุ่มแม่น้ำที่มีการก่อสร้างเขื่อน ทำให้แนว ลำน้ำ ทางน้ำ คลอง หรือคลองส่งน้ำ มีความต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดย กฟผ. ร่วมมือกับกรมชลประทานออกข้อบังคับเพื่อกำหนดปริมาณน้ำที่จะเก็บกักหรือระบายออกจากอ่างน้ำ รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามช่วงระยะเวลาของปี

ในด้านการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น กฟผ. ได้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของรัฐอย่างเคร่งครัด เมื่อมีการก่อสร้างโครงการไฟฟ้า กฟผ. ได้ประสานร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กฟผ. ถือว่าการร่วมมือประสานกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้มีหน้าที่ในทางปฏิบัติจะเกิดการพัฒนายั่งยืน ดังนั้นทุกโครงการของ กฟผ. จึงเชิญ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี

ตรวจเยี่ยมสำนักงานใหญ่ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งเอกชนและของรัฐ รวมทั้งนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ มาร่วมจัดทำการศึกษาผลกระทบ หน่วยงานใดมีความเชี่ยวชาญด้านใดก็รับไปดำเนินการแก้ไขตามภาระหน้าที่ มาตรการ และมาตรฐานที่กำหนด โดยกำหนดแผนแก้ไขนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการลงทุนของโครงการ

นอกจากนี้ กฟผ. ก็ได้ดำเนินงานด้วยตนเอง ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาทิ ได้ดำเนินการปลูกป่าบริเวณเขื่อนต่างๆ ให้ฟื้นคืนสภาพเป็นป่าและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และแหล่งศึกษาของอนุชนต่อไป ร่วมสนับสนุนปลูกป่าบริเวณต้นน้ำลำธารกับกรมป่าไม้ ดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้ฟื้นคืนดีอีกมากมาย

ในบางช่วงเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็ได้ติดตามและแก้ไขปัญหานั้นให้หมดสิ้นไป ไม่ทอดทิ้งให้เกิดเป็นปัญหาลูกโซ่แต่อย่างใด

ภารกิจ ๕ ประการ

ในการดำเนินกิจการด้านไฟฟ้าของ กฟผ. เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาแล้ว มีเรื่องที่ต้องจัดการดูแลอย่างสำคัญ ๕ ประการ คือ

๑. การจัดการด้านการวางแผนระบบไฟฟ้า

กฟผ. รับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาระบบไฟฟ้าให้เพียงพอกับความต้องการ ทั้งด้านการพัฒนา กำลังผลิตและระบบส่งไฟฟ้า

การวางแผนพัฒนาระบบไฟฟ้าของ กฟผ. จะดำเนินการทำแผนระยะยาว ๑๒-๑๕ ปี และจะมีการปรับปรุงเป็นระยะๆ เพื่อใช้เป็นกรอบหลักในการขยายงานและกำหนดโครงการในอนาคตให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

แผนพัฒนาระบบไฟฟ้าจะต้องเพียงพอที่จะสนองความต้องการไฟฟ้า โดยคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย

๒. การจัดการด้านการจัดหาและพัฒนาระบบไฟฟ้า

กฟผ. รับผิดชอบดำเนินการเองตั้งแต่การสำรวจ ออกแบบ ก่อสร้าง ปฏิบัติการ ตลอดจนบำรุงรักษา แหล่งผลิตและระบบส่ง

ในการศึกษาและสำรวจความเหมาะสมของโครงการ อาจได้รับความช่วยเหลือจากมิตรประเทศ แต่เป็นการดำเนินงานที่อยู่ในความควบคุมดูแลของ กฟผ. ด้านนโยบาย หรือการพัฒนาต่างๆ ขึ้นอยู่กับ กฟผ.

กฟผ. จะควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด และให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา เพื่อให้โครงการสามารถสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอและทันเวลา

การปฏิบัติการเดินเครื่องหรือการส่งไฟฟ้าต่างๆ จะมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจากวิศวกร และช่างผู้ปฏิบัติงาน ขณะนี้โรงไฟฟ้ามีกำลังผลิตสูง มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง จึงต้องมีบุคลากรที่มีความรู้สูง ขณะเดียวกันระบบส่งไฟฟ้าก็มีขนาดแรงดันสูงถึง ๕๐๐ กิโลโวลต์ จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมการปฏิบัติการอย่างใกล้ชิด และบุคลากรต้องมีความชำนาญสูงด้วยเช่นกัน

เครื่องไฟฟ้าและระบบส่งไฟฟ้าเป็นเครื่องยนต์ ดังนั้น จึงต้องมีโอกาสหยุดเพื่อตรวจสอบสภาพและบำรุงรักษาตามระยะเวลา หรือบางครั้งอาจเกิดวิกฤตการณ์ต้องหยุดเครื่องกระทันหัน เนื่องจากเกิดขัดข้องในระบบเครื่องหรือสายส่ง การบำรุงรักษาจึงต้องมีความรวดเร็วและความชำนาญสูง กฟผ. มีบุคลากรและเครื่องมือในการซ่อมสายโดยไม่ต้องดับไฟฟ้า ทำให้สามารถแก้ไขการส่งไฟฟ้าให้คืนสภาพได้โดยเร็ว

๓. การดำเนินการผลิตและจ่ายไฟฟ้า

กฟผ. รับผิดชอบในการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงต่าง ๆ ให้มีต้นทุนการผลิตต่ำ โดยการวางแผนการผลิตไฟฟ้าแต่ละช่วงให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการรวมทั้งควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้ลูกค้า คือ กฟน. กฟภ. และลูกค้าตรงอย่างมั่นคง ปลอดภัย มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และราคาที่เหมาะสม

๔. การจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า (Demand Side Management)

แต่เดิมการสนองความต้องการของผู้ใช้ไฟฟ้านั้น กฟผ. ได้เน้นหนักไปในทางพัฒนาและขยายระบบไฟฟ้าเพิ่มเติมให้เพียงพออยู่เสมอ โดยมีได้มีการควบคุมพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้ไฟฟ้างั้นจึงจำเป็นต้องมีระบบการจัดการทางด้านการใช้ไฟฟ้าเพื่อให้เกิดการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะสามารถทำให้ลดความต้องการที่เพิ่มขึ้นได้บ้าง อันจะเป็นผลให้ กฟผ. กฟภ. และ กฟน. สามารถลดเงินลงทุนในการขยายระบบผลิตและระบบจำหน่ายลงได้ และในระยะยาวต้นทุนการผลิตไฟฟ้าเฉลี่ยอาจจะลดลง งานนี้เป็นงานใหม่ซึ่งทั้งสามการไฟฟ้า คือ กฟผ. กฟน. และ กฟภ. ได้รับอนุมัติจากรัฐบาล ตามแผนงานการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้าซึ่งเป็นโครงการทดลองที่จะดำเนินการตามแผน ๕ ปีแล้ว

๕. สำหรับการจัดการด้านอัตราค่าไฟฟ้า (Tariffication)

กฟผ. มีหน้าที่กำหนดค่าไฟฟ้าได้ตามกฎหมาย แต่รัฐบาลยังได้ใช้นโยบายทางด้านอัตราค่าไฟฟ้าเป็นกลไกในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ อาทิ การกระจายรายได้ การส่งเสริมการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมใหม่ๆ ดังนั้น รัฐบาลยังสงวนการดำเนินการในเรื่องนี้ไว้ โดยการปรับโครงสร้างค่าไฟฟ้าแต่ละครั้ง จะต้องผ่านการอนุมัติของคณะรัฐมนตรีในที่สุด และถึงแม้ในปัจจุบันอัตราค่าไฟฟ้าจะสามารถปรับได้ตามสูตรการปรับค่าไฟฟ้าอัตโนมัติ แต่ก็ยังต้องอยู่ภายใต้การพิจารณาของคณะกรรมการกำกับสูตรการปรับค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติด้วย

อย่างไรก็ตาม กฟผ. ก็ต้องมีการศึกษาและติดตามภาวะของการใช้ทรัพยากรที่ผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อเสนอแนวการจัดการด้านค่าไฟฟ้าที่เหมาะสมต่อส่วนรวม

๑

๑๐,๐๐๐ เมกะวัตต์
สู่ความเป็นสากล

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๐ เป็นต้นมา ประเทศไทยที่เพิ่งผ่านพ้นจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย ได้กลับฟื้นตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ความต้องการไฟฟ้าในปีนั้นเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ ๑๓ ซึ่งเป็นสถิติสูงสุดในรอบสิบปี ในขณะที่มีการพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าไว้ว่าจะเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๗-๘ เท่านั้น ผลก็คือกำลังผลิตไฟฟ้าสำรองได้ลดลงเหลือร้อยละ ๖-๗ ในบางช่วงเวลา ทำให้ความมั่นคงของระบบไฟฟ้าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานซึ่งกำหนดไว้ที่ระดับร้อยละ ๑๕ และทำให้ กฟผ.ตกอยู่ในห้วงเวลาที่เรียกว่าวิกฤตการณ์พลังงานไฟฟ้าสำรองต่ำในระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๒-๒๕๓๓

นี่คือสัญญาณอันตรายและภารกิจที่ท้าทายต่อชาว กฟผ.ทั้งมวล กฟผ.ได้ทุ่มเทความพยายามอย่างยิ่งเพื่อให้ระบบไฟฟ้ามีความมั่นคง สอดรับกับนโยบายรัฐบาลขณะนั้น ในการพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม มาตรการสำคัญที่ กฟผ.นำมาใช้แก้ไขวิกฤตการณ์ได้แก่ การเร่งรัดการก่อสร้างโครงการโรงไฟฟ้าทุกแห่งให้เสร็จก่อนกำหนดเวลา การปรับแผนบำรุงรักษาโรงไฟฟ้าใหม่ทั้งหมด ทำให้บางเดือนโรงไฟฟ้าทุกแห่งใช้งานพร้อมกันอย่างไม่มีการหยุดซ่อมเลย

มาตรการพิเศษดังกล่าวนี้ สามารถเพิ่มระดับกำลังผลิตไฟฟ้าสำรองเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๑.๖๓ ในเดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๓ และทำให้ประเทศผ่านพ้นวิกฤตการณ์พลังงานไฟฟ้าสำรองต่ำไปได้ด้วยดี ไม่ประสบปัญหาขาดแคลนกระแสไฟฟ้าเหมือนเช่นประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ และเมื่อถึงปี พ.ศ.๒๕๓๕ การผลิตไฟฟ้าได้ก้าวหน้าไปสู่อีกระดับหนึ่ง ด้วยกำลังผลิตติดตั้งเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ เมกะวัตต์ นับเป็นการก้าวสู่การผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ในระดับสากลประเทศแรกของภูมิภาคนี้

๑๐,๐๐๐ เมกะวัตต์ สู่ความเป็นสากล

ตลอดระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา กฟผ.ภายใต้การนำของผู้ว่าการ ๔ ท่าน ได้พัฒนากิจการไฟฟ้าให้ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง แม้ว่าสถานการณ์และปัญหาจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงคือความรับผิดชอบที่ผู้ว่าการทุกท่านมีต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และทุกข์สุขของผู้ได้บังคับบัญชาทุกคน

ผู้ว่าการ กฟผ.อดีตและปัจจุบัน

“เกษม”

ผู้บุกเบิกที่มองการณ์ไกล

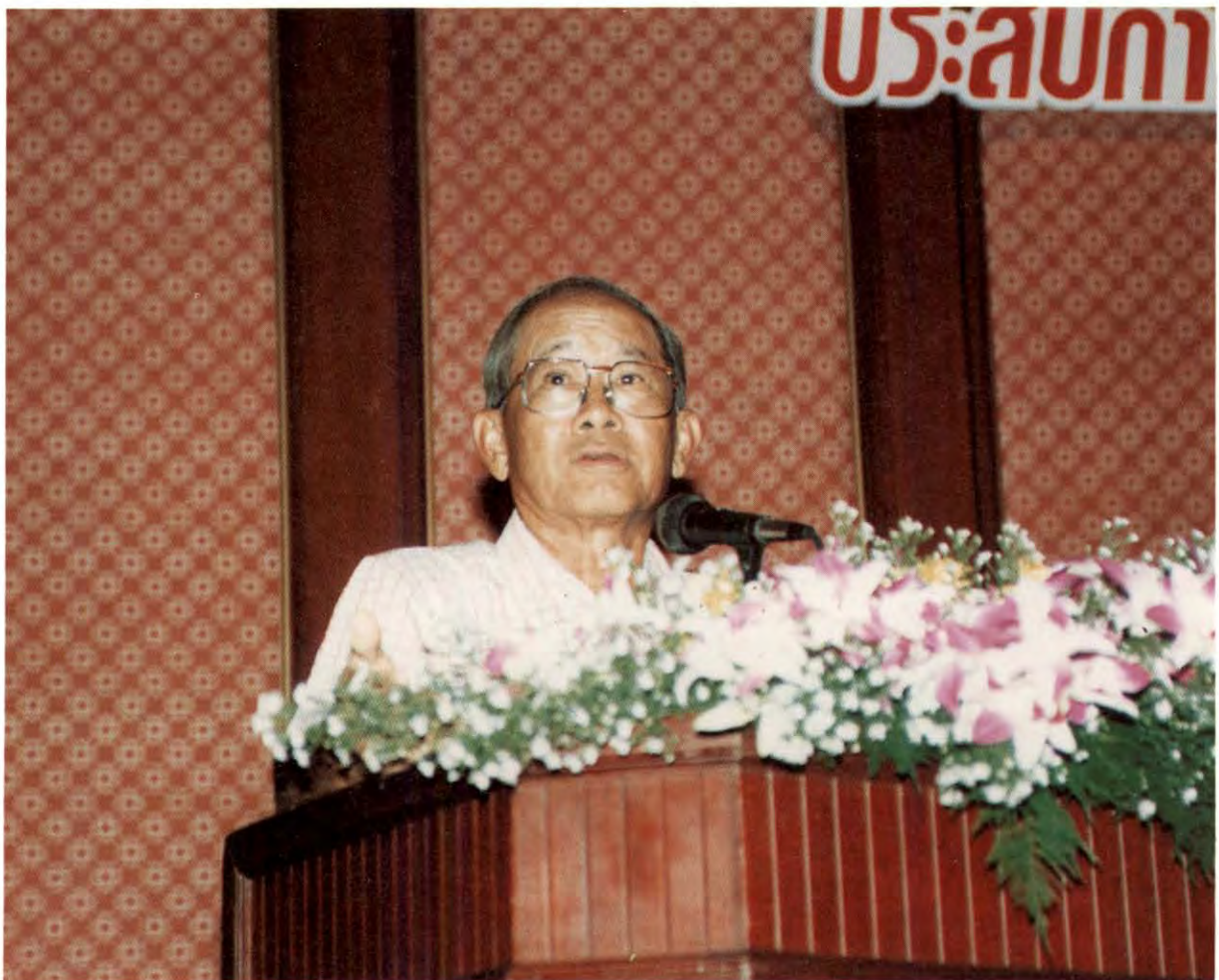
ตลอดระยะเวลาที่นายเกษม จาติกวณิช ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ กฟผ.คนแรก ด้วยความที่เป็นผู้มองการณ์ไกล และสามารถพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าในอนาคตได้อย่างแม่นยำ ท่านเป็นผู้วางรากฐานในการดำเนินงานก่อสร้างโรงไฟฟ้าและระบบส่งให้เพียงพอต่อความต้องการ และมีกำลังผลิตสำรองที่เชื่อถือได้ตามหลักสากล ระเบียบนี้จึงเป็นระยะของการบุกเบิกและพัฒนากำลังผลิตเพื่อให้หลุดพ้นจากภาวะ

ขาดแคลนในอดีต โดยเมื่อแรกก่อตั้งเป็น กฟผ.นั้น กำลังผลิตของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนมีเพียง๓๒๗.๕๐ เมกะวัตต์ แต่เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๒๘ กำลังผลิตของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนเพิ่มเป็น ๓,๖๒๗.๕๐ เมกะวัตต์หรือเพิ่มขึ้นถึง ๑๑ เท่า นอกจากนั้น ก็ได้มีการสร้างโรงไฟฟ้าประเภทใหม่ๆ เข้ามาเสริมระบบการผลิตด้วย ได้แก่ โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม ซึ่งก่อสร้างเป็นแห่งแรกที่โรงไฟฟ้าบางปะกง

โรงไฟฟ้าบางปะกงเป็นโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน
ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง

ในช่วงที่นายเกษมเป็นผู้ว่าการนี้เอง กฟผ. มุ่งเน้นศึกษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ภายในประเทศเพื่อนำมาผลิตกระแสไฟฟ้า มีการศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำหลายแหล่งด้วยกัน ได้ก่อสร้างเขื่อนและโรงไฟฟ้าพลังน้ำต่างๆ อาทิ เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนบางลาง และเขื่อนเขาแหลม เป็นผลให้กำลังผลิตของโรงไฟฟ้าพลังน้ำเพิ่มขึ้น จาก ๔๕๑.๒๐ เมกะวัตต์ในปี พ.ศ.๒๕๑๒ เป็น ๑,๘๑๓.๖๒ เมกะวัตต์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๒๘ ส่วนทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ก็ได้นำมาใช้อย่างเต็มที่ด้วยเช่นกัน เช่น ลิกไนต์ที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทย รวมถึง การปรับปรุงโรงไฟฟ้าพลังความร้อนพระนครใต้ จังหวัดสมุทรปราการ ให้สามารถใช้ก๊าซธรรมชาติ เป็นเชื้อเพลิงแทนน้ำมันเตาได้อีกด้วย

ตลอดระยะเวลา ๑๖ ปีที่นายเกษม จาติกวณิช รั้งหน้าที่เป็นผู้นำ กฟผ. ถือได้ว่าท่านเป็นผู้ที่มีบทบาท ด้านพลังงานมากที่สุดคนหนึ่งของประเทศไทย วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ อันเป็นวันสิ้นสุดสมัย การเป็นผู้ว่าการ กฟผ. ของท่าน กฟผ. มีกำลังผลิต ติดตั้งทั้งสิ้นถึง ๖,๔๕๕.๗๒ เมกะวัตต์ มีอัตราการ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๓.๔๗ เมกะวัตต์ ส่วนหนึ่งเป็นผล จากการวางแผนที่ดีและการตัดสินใจที่ถูกต้องของ ผู้ว่าการท่านนี้ เป็นการสร้างรากฐานให้กับกิจการไฟฟ้า ของประเทศไทย สะท้อนสิ่งที่ท่านเคยกล่าวไว้ว่า “งานของ กฟผ. นั้นแตกต่างจากรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ งานผลิตไฟฟ้าจะให้เหมือนกับงานผลิตน้ำตาลหรือ บุหรี่ย่อมไม่ได้ เพราะเราต้องรับผิดชอบต่อ ประชาชน เกิดไฟดับในวินาทีใด ประชาชนย่อมรู้และ ต่อว่าทันทีเลย เพราะเดือร้อนและกระทบกระเทือน เศรษฐกิจมาก แต่อย่างบุหรี่ย่น้ำตาล หากผลิต น้อยลงสักล้านมวนหรือล้านกิโลกรัม ก็ยังพอซื้อจาก ที่อื่นมาจำหน่ายแทนได้ แต่ถ้าเครื่องผลิตไฟฟ้าเกิด ขัดข้องขึ้นมา หรือตั้งเครื่องใหม่เข้าไปไม่ทันความ

ต้องการของประชาชน ความเสียหายย่อมเกิดขึ้น อย่างประมาณมิได้ งานผลิตไฟฟ้าจึงต้องวางแผนล่วงหน้าถึง ๑๐ ปี เพราะงานก่อสร้างแต่ละโรงไฟฟ้าย่อม กินเวลาไม่น้อยกว่า ๓-๔ ปีทั้งนั้น เช่นโรงไฟฟ้าพลังน้ำ เขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ ต้องใช้เวลาสร้างถึง ๗ ปี ความต้องการใช้ไฟฟ้าและการผลิตไฟฟ้าจึงต้อง พิจารณากันอย่างรอบคอบ...”

“กำธน” ผู้สานต่อภารกิจ

พลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ (ยศในขณะนั้นคือนาวาอากาศตรี) เข้ารับตำแหน่งผู้ว่าการ กฟผ. คนที่สองเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๘ เป็นระยะที่การผลิตไฟฟ้าเป็นไปอย่างราบรื่นและมีกำลังผลิตสำรองอย่างเพียงพอแม้จะมีการลงทุนในด้านต่างๆ อย่างมาก แต่ก็ไม่เป็นปัญหาต่อการผลิตไฟฟ้าแต่อย่างใด

บุกเบิกระบบพัฒนาคุณภาพ

อย่างไรก็ตามในช่วงนี้ กฟผ. เริ่มประสบปัญหาการคัดค้านการก่อสร้างโครงการต่างๆ จากกลุ่ม “นักอนุรักษ์ธรรมชาติ” จึงเป็นช่วงที่ กฟผ. เริ่มทำความเข้าใจกับประชาชนถึงความจำเป็นในการขยายแหล่งผลิต ถึงแม้จะมีปัญหาทำให้โครงการต้องล่าช้าลงไปบ้าง และบางโครงการก็ต้องยุติลง การพัฒนากำลังผลิตยังคงดำเนินต่อไป โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนพลังงาน นอกจากนี้ผู้ว่าการกำหนดยังเป็นผู้ที่มีบุคลิกพิเศษของการเป็นนักบริหาร ท่านได้ใช้ช่วงเวลาของท่านปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการนำเอาระบบพัฒนาคุณภาพหรือคิวซีมาใช้พัฒนาบุคลากร หรือนำเอาระบบจำแนกตำแหน่ง(พีซี) มาใช้ รวมถึงการปรับปรุงสวัสดิการ

ด้านต่างๆ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งท่านเคยกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า “เราต้องการพัฒนาให้บุคคลของเรามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพในการดูแลกิจการของเราต่อไป และผมเชื่อว่าถ้าท่านผู้ว่าคนเก่ายังอยู่ ท่านคงทำแบบนี้เช่นกัน”

การพัฒนากำลังผลิตในช่วงที่พลอากาศตรีกำธน เป็นผู้ว่าการ กฟผ. (วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๐) กฟผ. ได้ก่อสร้างแหล่งผลิตเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ ๔๓๐ เมกะวัตต์ ทำให้มีกำลังผลิตติดตั้งทั้งสิ้น ๖,๘๘๖.๖๕ เมกะวัตต์ เป็นการสานต่อภารกิจอันหนักหน่วง เพื่อเตรียมพัฒนาองค์การให้ก้าวต่อไปอย่างมั่นคง

ลงนามในสัญญาซื้อไฟเขื่อนน้ำจันทน์กับ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๐

“เผ่าพัชร” สู่ความเป็นสากล

นับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๐ ที่ นายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร เข้ารับตำแหน่งผู้ว่าการ กฟผ. ต่อจากพลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ (ภายหลังได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็น องคมนตรี) เป็นปีเดียวกับปีเริ่มต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๖ (พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๔) และเป็นปีที่ความต้องการไฟฟ้าสูงสุดในรอบ ๑๐ ปี กล่าวคือเพิ่มขึ้นถึง ๗๑๐ เมกะวัตต์หรือร้อยละ ๑๕ ขณะเดียวกันแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ ประเทศก็มีอัตราสูงกว่าร้อยละ ๑๐

ตรวจเยี่ยมโรงไฟฟ้าระยอง

จากตัวเลขความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาที่นายเผ่าเพชรเข้าดำรงตำแหน่ง จะพบตัวเลขที่น่าสนใจว่าเพียง ๕ ปีในช่วงระหว่าง พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๕ ความต้องการไฟฟ้าเพิ่มขึ้นถึงราว ๔,๒๐๐ เมกะวัตต์ หรือเท่ากับความต้องการไฟฟ้าที่เกิดขึ้นในอดีตทั้งหมดนับร้อยปีตั้งแต่ประเทศไทยรู้จักใช้ไฟฟ้า

กฟผ.จึงได้ใช้มาตรการทุกอย่าง เพื่อเร่งขยายกำลังผลิตให้ทันต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเร่งรัดก่อสร้างโรงไฟฟ้าและระบบส่ง การใช้มาตรการด้านราคาส่งเสริมให้มีการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด รวมทั้งจัดทำแผนบำรุงรักษาโรงไฟฟ้าให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ระยะเวลา ๕ ปีที่นายเผ่าพัชร อยู่ในตำแหน่ง
ผู้ว่าการ กฟผ. นั้น กฟผ. สามารถเพิ่มกำลังผลิต
รวมกันได้กว่า ๓,๘๐๐ เมกะวัตต์หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้น
กว่าร้อยละ ๑๔ ต่อปี เป็นอัตราสูงสุดเท่าที่เคยปรากฏ
โดยเฉพาะกำลังผลิตของโรงไฟฟ้าพลังความร้อนและ
พลังความร้อนร่วมที่เพิ่มขึ้นถึงกว่าร้อยละ ๕๒ และ
๓๐๐ ตามลำดับ จึงทำให้กำลังผลิตสำรองซึ่งเคยลด
ต่ำลงกลับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๔-๑๕ ซึ่งเป็นระดับ
ที่มีความมั่นคงตามมาตรฐานที่รัฐบาลกำหนด

จากการพัฒนากำลังผลิตในช่วงนี้เป็นผลให้
กำลังผลิตของ กฟผ. เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๓๕
มียอดรวมทั้งสิ้น ๑๑,๐๔๔.๕๐ เมกะวัตต์ อันเป็น
จุดสำคัญในการพัฒนากำลังผลิตเข้าสู่ระบบสากล
คือมีกำลังผลิตเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ เมกะวัตต์ ทำให้
ระบบไฟฟ้าของประเทศไทยมีความมั่นคงและมีประสิทธิภาพ
ซึ่งนายเผ่าพัชร ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า

รับมอบรางวัลหน่วยงานดีเด่นสาขาการบริหารด้านปฏิบัติการ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๔

“เราทำแผนพัฒนากำลังผลิตและระบบส่งไฟฟ้าล่วงหน้า ๑๕ ปี และแผนในระยะ ๕ ปีเป็นแผนที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ทำให้รู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกำลังผลิตล่วงหน้าหลายปี อย่างไรก็ตามความสำเร็จที่เกิดขึ้น เกิดจากความร่วมแรงร่วมใจทำให้อุดรระลึกถึงท่านผู้มีพระคุณต่อ กฟผ. และชาว กฟผ. ทั้งในอดีตและปัจจุบันไม่ได้ นี่เป็นเพราะท่านทั้งหลายเหล่านั้น ได้ช่วยกันสละทั้งร่างกายและแรงใจสร้างกิจการไฟฟ้าให้เติบโตใหญ่อย่างมั่นคงมาได้ พวกเราจึงมีวันนี้ที่น่าภาคภูมิใจนี้”

จากการเร่งรัดพัฒนากำลังผลิตจนก้าวเข้าสู่ระบบสากลนี้ ทำให้การบริหารกิจการของ กฟผ. เป็นที่ยอมรับจากสถาบันต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นความสำเร็จอันงดงามและน่าภาคภูมิใจส่งผลให้ กฟผ. ได้รับรางวัลในฐานะเป็นหน่วยงานดีเด่นสาขาการบริหารด้านปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๔ จากสถาบันบริหารแห่งเอเชียร่วมกับหนังสือพิมพ์เวิลด์ เอ็กซคิวิตีฟส์ ไตเจสท์

“สมบุรณ์” ผู้นำเข้าระบบธุรกิจ

นายสมบุรณ์ มณีนวาท เข้ารับตำแหน่งผู้ว่าการ กฟผ.เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นช่วงที่ ประชาชนและองค์กรต่างๆ กำลังตื่นตัวในเรื่องปัญหา สิ่งแวดล้อม ท่ามกลางปัญหาต่างๆ ที่รุมล้อม ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องมลพิษจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ การต่อต้าน โครงการฯ เขื่อนปากมูล หรือแม้แต่ปัญหาภายในเอง อันได้แก่ การลาออกของวิศวกรสาขาต่างๆ เป็น จำนวนมาก และที่สำคัญคือช่วงนี้เป็นช่วงที่รัฐบาลมี นโยบายให้ กฟผ.ปรับเปลี่ยนไปสู่การบริหารในเชิง ธุรกิจ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การเป็น “บริษัทมหาชน” ภายในปี พ.ศ.๒๕๓๙ จึงเป็นช่วงของการปรับปรุง โครงสร้างและอื่นๆ อีกหลายประการ เพื่อการก้าวสู่ ระบบธุรกิจ

การสัมมนาผู้ประกอบการด้านการประหยัดไฟฟ้า

ต้อนรับนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีตรวจเยี่ยมราษฎร
อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔

อย่างไรก็ตาม ถึงในช่วงเวลานี้จะประสบปัญหาหลายด้าน ก็ไม่ได้ทำให้ความมุ่งมั่นของ กฟผ. ในการที่จะพัฒนาไฟฟ้าให้เพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นต้องชะงักงัน การพัฒนากำลังผลิตยังคงดำเนินมาจนถึงปัจจุบันอันเป็นที่ กฟผ. ดำเนินการได้ ๒๕ ปี กฟผ. มีกำลังผลิตรวมกันทั้งสิ้น ๑๒,๕๐๐ เมกะวัตต์ เพิ่มขึ้นจากเมื่อแรกก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ถึงประมาณ ๑๔ เท่า เฉลี่ยอัตราเพิ่มปีละกว่า ๔๖๐ เมกะวัตต์ และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ความต้องการไฟฟ้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นปีละ ๑,๐๐๐ เมกะวัตต์หรือ ๑,๐๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ซึ่งหมายถึงในอนาคตจะต้องสร้างโรงไฟฟ้าขนาด ๑,๐๐๐ เมกะวัตต์เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี จึงจะสนองความต้องการไฟฟ้าได้อย่างเพียงพอ

ตลอดระยะเวลา ๒๕ ปี ที่ กฟผ. ได้ก้าวเข้ามาแบกรับภารกิจ โดยมีผู้ว่าการ ๔ ท่าน เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และความมุ่งมั่นที่จะทำให้ระบบไฟฟ้าของประเทศไทยมีความทันสมัยและมั่นคงเช่นเดียวกับนานาประเทศ แต่ถึงแม้ว่า กฟผ. จะก้าวเข้ามาถึงความเป็นสากลแล้วก็ตาม ก็เป็นเพียงจุดหนึ่งในการพัฒนาเท่านั้น ภารกิจนี้จะต้องดำเนินต่อไป และ กฟผ. จะต้องก้าวไปข้างหน้า คว้าโชคที่พลังงานไฟฟ้ายังเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศอยู่

“...ขอให้เราอยู่กันด้วยความสามัคคี

แล้วพายุที่ผ่านๆ มาก็คงสงบอย่างที่เราเคยผ่านมาหลายทีแล้ว
น้ำกล้วที่สุดก็ต่อน้ำในเขื่อนไม่มี น้ำกล้วมากกว่าในปัจจุบัน
เพราะไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไรง่ พายุต่างๆ ฝรั่งว่าทำให้คนแข็งแรง
ถ้าพวกเราไม่ลี้ม ตอนที่ไฟดับอย่างหนัก แล้วเรามาทำงาน
โรงเหนือกันทั้งกลางคืนกลางวัน อันนี้แหละเป็นพายุอันหนึ่ง
ทำให้พวกเราอยู่กันอย่างเป็นปึกแผ่น มีความมั่นใจ

ในการทำงาน ทำให้เราเป็นเลิศ

ในการทำงานเร็ว...หาคนเหมือนที่ กฟผ.นี้ยาก

เมื่อเราได้รับการยอมรับที่ดีแล้ว

เราก็รักษาไว้ คิดว่าอีกไม่นาน

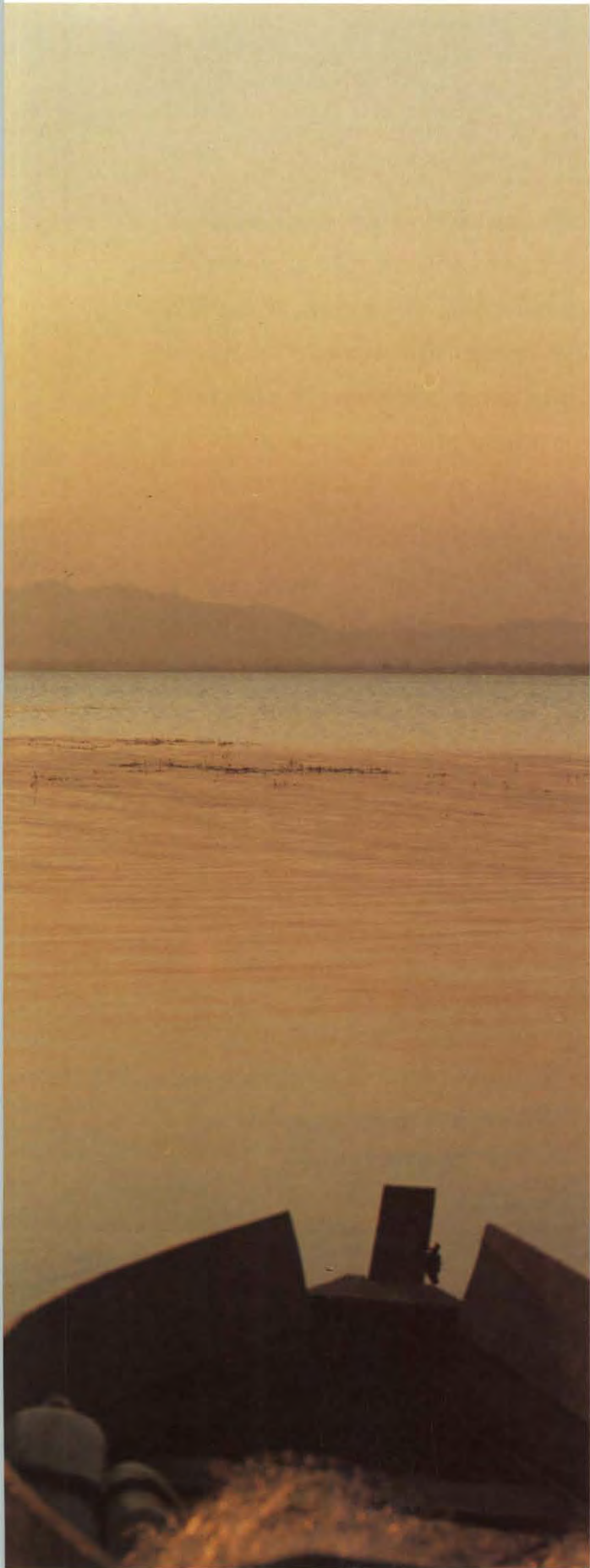
เราจะอยู่ในฐานะมั่นคงขึ้นกว่าเดิม...”

นายเกษม จาติกวณิช อดีตผู้ว่าการ กฟผ.

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๒

๑๐

สู่ออนาคต

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ เป็นผลแห่งความพยายามที่จะพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ นอกจากจะทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงเกินกว่าร้อยละ ๑๐ หลายปีติดต่อกันแล้ว ยังทำให้ความต้องการไฟฟ้าสูงขึ้นในอัตราร้อยละ ๑๒-๑๕ ต่อกันมาอีกหลายปีด้วย ถึงแม้ว่าอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะชะลอตัวลงบ้างในช่วงรอยต่อระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ กับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ แต่อัตราความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น กลับมิได้ชะลอตัวลงตามกระแสเศรษฐกิจ ทำให้ กฟผ. ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการจัดหาแหล่งพลังงานไฟฟ้าให้พอเพียงสำหรับการพัฒนาประเทศ ต้องพิจารณาหาทางเลือกการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานต่าง ๆ โดยมีต้นทุนการผลิตที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

แต่เนื่องจากแหล่งพลังงานภายในประเทศมีจำกัด เช่น แหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีความเหมาะสม ลิกไนต์ และก๊าซธรรมชาติ ก็ได้มีการพัฒนานำขึ้นมาใช้แล้ว และส่วนใหญ่ก็อยู่ในแผนที่จะนำมาใช้ในอนาคต กล่าวคือ ศักยภาพ **พลังน้ำ**ของประเทศซึ่งมีทั้งหมด ๑๐,๖๒๖,๐๐๐ กิโลวัตต์ แหล่งขนาดใหญ่และมีความเหมาะสมด้านเศรษฐศาสตร์นั้น กฟผ. ได้พัฒนาและอยู่ระหว่างการพัฒนา ๒,๖๔๖,๐๐๐ กิโลวัตต์ ที่เหลืออีก ๗,๙๘๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ เป็นแหล่งขนาดเล็ก ค่าลงทุนต่อหน่วยสูง อีกทั้งมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนแหล่งพลังน้ำระหว่างประเทศหรือประเทศใกล้เคียง เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า มีความเป็นไปได้ แต่ยังไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนได้ในขณะนี้

สำหรับ **ก๊าซธรรมชาติ** ปริมาณสำรองก๊าซธรรมชาติของประเทศมีประมาณ ๑๖ ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ในจำนวนนี้เป็นปริมาณที่แน่นอน ๘.๖ ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต หรือ ประมาณ ๑,๒๐๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน เป็นระยะเวลา ๒๐ ปี มีแหล่งผลิตอยู่ในอ่าวไทยและที่น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันได้มีการพัฒนานำมาใช้ในอุตสาหกรรม และการผลิตไฟฟ้า ประมาณ ๖๐๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน และจะเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึง ๑,๓๐๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวันในปี พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นต้นไป จากจำนวนนี้ กฟผ. จะได้รับประมาณ ๘๐๐-๙๐๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของ กฟผ. ดังนั้น หากจะให้ปริมาณเพียงพอกับการผลิตไฟฟ้าจะต้องนำเข้าจากต่างประเทศ หรือ ร่วมพัฒนากับประเทศใกล้เคียง ซึ่งต้องใช้เวลาในการเจรจาซื้อขายและการพัฒนา นอกจากนี้ราคาก๊าซธรรมชาติ ยังเปลี่ยนแปลงตามราคาน้ำมัน และมีแนวโน้มสูงขึ้นตลอดเวลา

ลิกไนต์ ปริมาณสำรองลิกไนต์ที่ผลิตได้คุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ในปัจจุบันมีประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านตัน แหล่งลิกไนต์ที่สำคัญ คือ แหล่งแม่เมาะ จังหวัดลำปาง แหล่งกระบี่ จังหวัดกระบี่ และแหล่งสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่งมีปริมาณสำรองประมาณ ๘๐๐ ล้านตัน ๗ ล้านตันและ ๑๓๕ ล้านตัน ตามลำดับ ปัจจุบัน กฟผ. ได้ติดตั้งโรงไฟฟ้าใช้ลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงแล้ว ๒,๐๒๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ อยู่ในระหว่างก่อสร้าง ๖๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ นอกจากนี้ หาก กฟผ. สามารถจัดปัญหา น้ำใต้ดินได้ จะสามารถขยายกำลังผลิตได้อีก ๒,๑๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ส่วนแหล่งลิกไนต์สะบ้าย้อยนั้น สามารถเพิ่มกำลังผลิตได้ ๕๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ซึ่งทั้งหมดนี้ได้กำหนดเป็นโครงการในแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของ กฟผ. จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนา ลิกไนต์เพื่อการผลิตไฟฟ้านั้น กฟผ. ได้ดำเนินการอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นแหล่งพลังงานภายในประเทศที่มีราคาต่ำ อย่างไม่รู้ขีดจำกัด จากปัญหาเรื่องมลภาวะและกระแสคัดค้านที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้เกิดอุปสรรคอยู่ไม่น้อยในการพัฒนาลิกไนต์ ให้เต็มกำลังผลิต

น้ำมัน เป็นแหล่งพลังงานที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ในปัจจุบัน กฟผ. มีอัตราการใช้ประมาณ ๓,๑๐๐ ล้านลิตรต่อปี และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคตเนื่องจากกิจกรรมชาติมีปริมาณจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการของ กฟผ. การใช้น้ำมันเพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของ กฟผ. และของประเทศ เนื่องจากปัจจุบันน้ำมันมีราคาสูงกว่า เชื้อเพลิงอื่น และผันผวนไปตามวิกฤตการณ์ของโลกดังที่เคยปรากฏมาแล้ว ดังนั้นจึงไม่เหมาะสมที่จะใช้น้ำมันในการผลิตไฟฟ้า เพียงอย่างเดียว

จากข้อจำกัดของแหล่งพลังงานดังกล่าว กฟผ. จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาแหล่งพลังงานนำเข้าจากต่างประเทศ มาใช้ผลิตไฟฟ้าในอนาคต อีกทั้งยังจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้านเศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยีที่ใช้และความปลอดภัย ตลอดจนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แหล่งพลังงานที่เป็นทางเลือกสำคัญในอนาคต คือ ถ่านหินนำเข้า พลังงานนิวเคลียร์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีโครงการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้าเป็นมาตรการที่สำคัญ เพื่อลดการใช้ไฟฟ้าให้น้อยลง

ทางเลือกในการผลิตไฟฟ้า

ถ่านหิน แหล่งพลังงานมหาศาล

ปัจจุบัน ถ่านหินเป็นแหล่งพลังงานสำรองของโลกที่มีอยู่มาก อีกทั้งมีราคาค่อนข้างต่ำ และไม่ผันผวนมากนัก มีความพร้อมและเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งเชื้อเพลิงในอนาคต

ผู้ส่งออกถ่านหินมายังประเทศแถบชายฝั่งแปซิฟิกที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา สาธารณรัฐประชาชนจีน สหพันธรัฐรัสเซีย อินโดนีเซียและแอฟริกาใต้ สำหรับประเทศนำเข้าถ่านหินในภูมิภาคนี้ที่สำคัญยังคงเป็น ประเทศญี่ปุ่น ชองกง เกาหลี และ ไต้หวัน

ประเทศออสเตรเลียเป็นผู้ส่งออกถ่านหินที่มีบทบาทสำคัญ เนื่องจากถ่านหินที่ผลิตได้ส่วนใหญ่เพื่อเป็นการส่งออกโดยเฉพาะ ในขณะที่ผู้ผลิตรายอื่นสามารถส่งออกถ่านหินได้ในปริมาณที่น้อยกว่า เนื่องจากมีความต้องการใช้ภายในประเทศสูง เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สามารถผลิตถ่านหินได้มากที่สุด ในภูมิภาคแถบนี้ แต่ส่งออกได้เพียงร้อยละ ๑ ของที่ผลิตได้ทั้งหมด ขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ผลิตถ่านหินเพื่อการส่งออกที่สำคัญในอนาคตอันใกล้

เหมืองแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

แต่เนื่องจากโรงไฟฟ้าถ่านหิน เป็นโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ จำเป็นต้องศึกษาผลกระทบในด้านต่างๆ รวมทั้งความเหมาะสมด้านเศรษฐศาสตร์ เช่น สถานที่ตั้ง ด้านคุณภาพอากาศ น้ำ และธรณีวิทยาให้รอบคอบ ดังนั้น กฟผ. โดยความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลีย ได้เริ่มทำการศึกษาด้านทำเหมืองแร่และระบบขนถ่ายถ่านหิน ทั้งที่อ่าวไผ่และที่มาบตาพุด ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๖ ซึ่งแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๒๙ และ พ.ศ.๒๕๓๑ ตามลำดับ

ส่วนของโรงไฟฟ้านั้นก็ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่าโรงไฟฟ้าถ่านหินนั้น มีความเหมาะสมทางเศรษฐศาสตร์ และสถานที่ตั้งอ่าวไผ่มีความเหมาะสมกว่าที่มาบตาพุด ดังนั้น กฟผ. จึงได้บรรจุโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินไว้ในแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของ กฟผ. เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๐ โดยมีกำหนดแล้วเสร็จต้นปี พ.ศ.๒๕๔๒

แต่เนื่องจากได้มีการคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าอ่าวไผ่จากประชาชนบางกลุ่มเพราะเกรงว่าจะเกิดมลภาวะ คณะรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน จึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๕ ให้ กฟผ. ชะลอการดำเนินโครงการไว้ก่อน เพื่อศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม ขณะเดียวกันก็ให้พิจารณาสถานที่ก่อสร้างแห่งใหม่ เช่น บางสะพาน สามร้อยยอด กุยบุรี ปราณบุรี แหลมตาล แหลมฉบัง และมาบตาพุด ซึ่งผลการศึกษาของ กฟผ. จะได้นำเสนอเพื่อให้รัฐบาลตัดสินใจต่อไป

อย่างไรก็ตาม โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง ยังคงเป็นทางเลือกที่สำคัญของประเทศ กฟผ. จึงได้เร่งพิจารณาสถานที่ตั้งด้านเทคโนโลยีของการนำมาใช้ ความปลอดภัย ตลอดจนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อกำหนดว่า จะต้องเป็นที่ยอมรับในสังคม ในขณะเดียวกันก็สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ทันต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ในระดับราคาที่เหมาะสม เพื่อให้ประเทศได้ใช้ประโยชน์จากพลังงานถ่านหิน ที่นับวันจะมีความสำคัญยิ่งขึ้นในฐานะเป็นแหล่งพลังงานสำรองของโลกที่มีอยู่มากในปัจจุบัน

โรงไฟฟ้าและเหมืองแม่เมาะ

พลังงานนิวเคลียร์ พลังงานแห่งทศวรรษหน้า

โลกรู้จักและใช้พลังงานนิวเคลียร์ผลิตไฟฟ้ามาประมาณ ๔๐ ปีแล้ว อุปสรรคนานาประการที่เกิดขึ้นตลอดเวลาที่ผ่านมา นั้น อาจกล่าวได้ว่าสืบเนื่องมาจากความกลัวและฝังใจในอนุภาพการทำลายล้างในอดีตประชาชนชาวไทยก็เคยคัดค้านโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ จนรัฐบาลให้ระงับโครงการไว้ก่อน แต่สำหรับอนาคตนั้น สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ให้คำตอบเป็นอย่างดีต่อข้อข้องใจ และความวิตกกังวลของผู้คน ข้อจำกัดทางด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ทำให้เรามองเห็นอนาคตของพลังงานนิวเคลียร์ว่าเป็นพลังงานแห่งทศวรรษหน้า

ในทศวรรษที่ผ่านมา อุตสาหกรรมนิวเคลียร์ได้พัฒนาตนเองจนก้าวหน้าไปไกล ความได้เปรียบเชิงเศรษฐศาสตร์เหนือโรงไฟฟ้าพลังความร้อนอื่นๆ และความปลอดภัยที่สูงขึ้น รวมทั้งการเลือกขนาดที่เล็กลงได้ เป็นสิ่งจูงใจให้ประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญได้พิจารณาพลังงานนิวเคลียร์ในฐานะที่เป็นแหล่งพลังงานที่ปลอดภัยและเป็นหลักประกันการผลิตพลังงานไฟฟ้าในระยะยาว

โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ด็อง ประเทศเบลเยียม

นิทรรศการ ส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ความรู้ด้านนิวเคลียร์

นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๔ เป็นต้นมา เศรษฐกิจก้าวรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีความต้องการพลังงานต่างๆ รวมทั้งพลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้นในระดับสูงตลอดมา จึงมีความคิดที่จะนำโรงไฟฟ้านิวเคลียร์มาใช้ในประเทศไทย มีการดำเนินการในด้านต่างๆ รวมทั้งการศึกษาและสำรวจเพื่อพิจารณาความเหมาะสม ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๙ ในระยะต่อมา กพผ.ได้เสนอโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ต่อรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ แต่เนื่องจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ การค้นพบน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และลิกไนต์เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการคัดค้านจากกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ทำให้รัฐบาลตัดสินใจระงับโครงการนี้ไว้ก่อน

ในปี พ.ศ.๒๕๒๗ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ ร่วมกับทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ ได้ศึกษาความเหมาะสมเชิงเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องการใชพลังงานนิวเคลียร์เพื่อผลิตไฟฟ้า ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปี พ.ศ.๒๕๔๗ เป็นเวลาที่เหมาะสมในการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงาน

นิวเคลียร์ อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๓๙) กำหนดไว้ว่า “ให้พิจารณาศึกษาความเหมาะสม ในการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในการผลิตไฟฟ้าทั้งทางเศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยี และความปลอดภัย และเริ่มประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจอย่างต่อเนื่อง”

ในส่วนของการฝึกอบรมนั้น ได้รับความร่วมมือจากสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งความช่วยเหลือจากทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ จนนำไปสู่การวางหลักสูตรและการจัดตั้งแผนกวิศวกรรมนิวเคลียร์ระดับปริญญาโทขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้สำเร็จ อันเป็นการปูพื้นฐานวิชาวิศวกรรมนิวเคลียร์ให้แก่ประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๔

ในปี พ.ศ.๒๕๓๕ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลนิวเคลียร์ โดยได้รับความร่วมมือจากประเทศสวีเดน ซึ่งเป็นช่องทางให้การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ กว้างขวางและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ถึงแม้ว่าโครงการนิวเคลียร์จะถูกระงับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๐ แต่ กฟผ. ก็เตรียมพร้อมตลอดเวลาที่จะริเริ่มโครงการขึ้นใหม่ได้ทันทีเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมงานหลักที่ดำเนินการในขณะนี้ ได้แก่

- ศึกษาและติดตามการพัฒนาเทคโนโลยีระบบเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์
- ศึกษาและติดตามการพัฒนาด้านระบบความปลอดภัยของโรงไฟฟ้า
- เผยแพร่ข้อเท็จจริงสู่ประชาชนให้กว้างขวางเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง
- การประเมินศักยภาพแหล่งแร่ยูเรเนียมในประเทศ
- ศึกษา สำรวจและคัดเลือกสถานที่ตั้งโรงไฟฟ้า
- พัฒนาการใช้โปรแกรมการประกันคุณภาพด้านต่างๆ

ด้วยตระหนักดีว่าการผลิตไฟฟ้าสนองความต้องการภายในประเทศในอนาคตอันไม่ไกลนัก ยากที่จะหลีกเลี่ยงการใช้พลังงานนิวเคลียร์ กฟผ. จึงยังไม่ละทิ้งโครงการนี้ คงดำเนินการศึกษาเทคโนโลยีให้ทันสมัย และติดตามความเคลื่อนไหวในวงการพลังงานนิวเคลียร์ทั่วโลก

โรงไฟฟ้านิวเคลียร์อิวาคะ ประเทศญี่ปุ่น

แหล่งพลังงาน ระหว่างประเทศ

ความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความมั่นคงในระบบผลิต เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังเกื้อหนุนต่อการพัฒนาประเทศของทั้งสองฝ่าย

ในอดีตมีการแลกเปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๑ เป็นต้นมา แหล่งผลิตไฟฟ้าที่สำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ เขื่อนน้ำจันทน์ และเขื่อนเซเสด มีกำลังผลิตรวมทั้งสิ้น

๗๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ พลังงานไฟฟ้าที่รับจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ ของพลังงานที่ใช้ในประเทศ

สำหรับประเทศมาเลเซีย ได้มีการเชื่อมโยงระบบไฟฟ้าด้วยสายส่งขนาด ๑๑๕ กิโลโวลต์ จากสถานีไฟฟ้าแรงสูงหาดใหญ่ผ่านสถานีไฟฟ้าแรงสูงสะเดา แล้วก่อสร้างสายส่ง ๑๓๒ กิโลโวลต์ ข้ามเขตแดนต่อเข้าไปยังมาเลเซีย มีปริมาณการแลกเปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าระหว่างไทยกับมาเลเซีย ประมาณร้อยละ ๐.๐๓ ของพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในประเทศ

พิธีลงนามสัญญาซื้อขายพลังงานไฟฟ้าไทย-ลาว เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๑๔

การเจรจาซื้อขายไฟฟ้ากับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ในอนาคต กฟผ. ยังได้พิจารณาถึงโอกาส ในความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างประเทศ เป็น ทางเลือกอีกทางหนึ่ง โดยความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นใน อนาคตจะเป็นไปทั้งในรูปของการแลกเปลี่ยนพลังงาน ไฟฟ้าโดยตรง และการนำเข้าทรัพยากรพลังงานในการ ผลิตไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐ สังกะนิคมแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐสังคมนิยม เวียดนาม และสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในส่วนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว นอกจากการรับซื้อกระแสไฟฟ้าจากเขื่อนน้ำจี้ม และเขื่อนเซเสตแล้ว ยังมีโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ บนลำน้ำโขงและโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าโครงการดังกล่าวจะมีศักยภาพในการผลิต พลังงานไฟฟ้าสูงกว่า ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ แต่ ทุกโครงการ ยังอยู่ในขั้นศึกษาความเหมาะสม ซึ่งจะ ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของทั้งสอง ประเทศ และส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาน้อยที่สุด

สำหรับประเทศมาเลเซียนั้น เป็นประเทศที่มี ทรัพยากรปิโตรเลียมเป็นจำนวนมาก โครงการ ในอนาคต จึงเป็นโครงการเกี่ยวกับการพัฒนา ก๊าซธรรมชาติ โครงการที่สำคัญและมีความคืบหน้า ในการเจรจาไปบ้างแล้ว ได้แก่ โครงการแหล่งก๊าซร่วม

ไทย-มาเลเซีย มีศักยภาพในการผลิตอัตราวันละ ๑,๑๐๐ ล้านลูกบาศก์ฟุต โครงการท่อก๊าซมาเลเซีย -สงขลา ปริมาณก๊าซ ๒๕๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจาด้านราคา ในกรณีของการ แลกเปลี่ยนพลังงานไฟฟ้า กฟผ. มีแผนเชื่อมโยง สายส่งระหว่างประเทศ ระยะที่ ๒ เพื่อเพิ่มความ มั่นคงให้แก่ระบบให้สามารถเพิ่มการรับกระแสไฟฟ้า ได้อีก ๓๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ในราวปี พ.ศ.๒๕๔๐

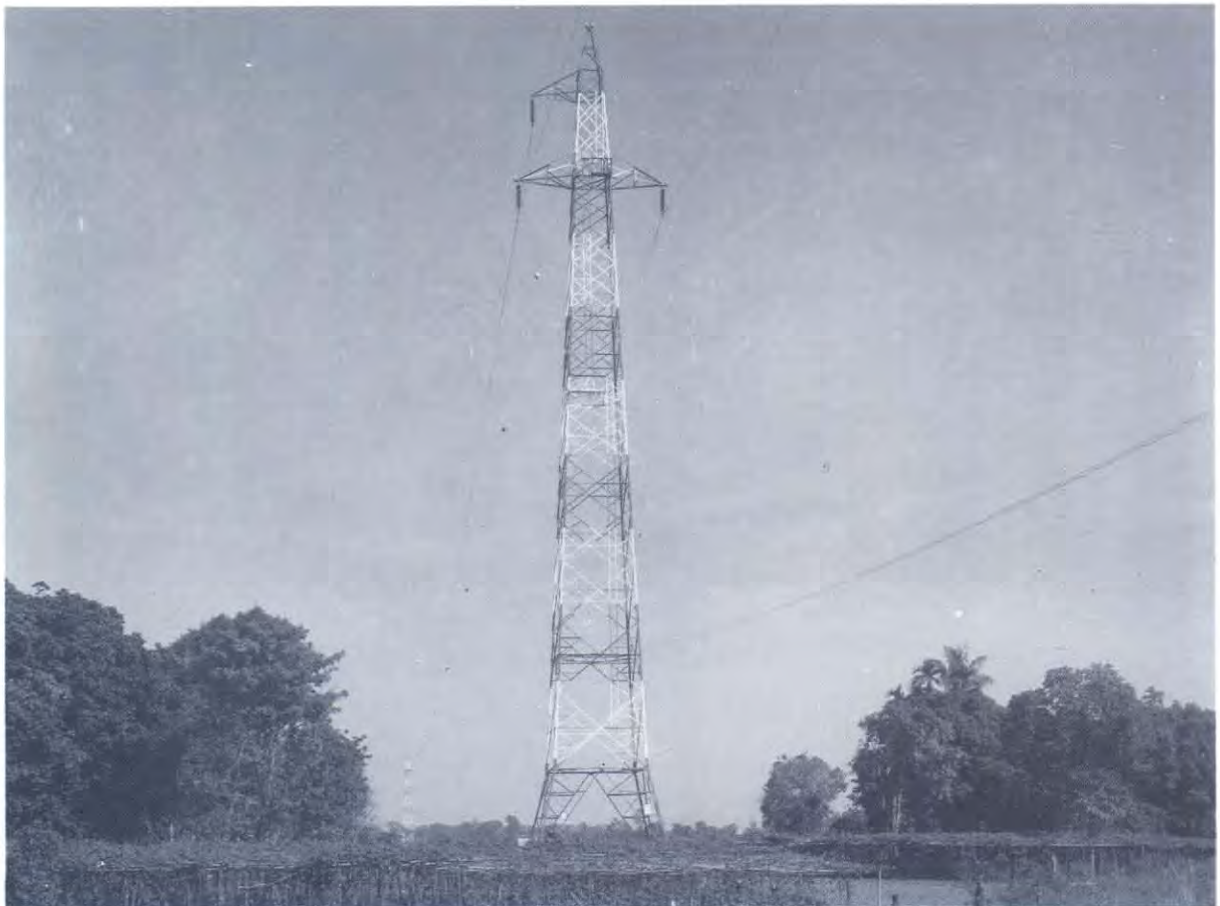
สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ก็เป็น อีกประเทศหนึ่งที่มีการเจรจาในระดับตัวแทนของ รัฐบาล ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างให้ความสนใจในความร่วมมือ กันด้านพลังงานระหว่างประเทศ โครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาก๊าซธรรมชาติ และโครงการ พลังน้ำ สำหรับโครงการก๊าซธรรมชาตินับว่ามีความ คืบหน้าพอสมควร โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เป็นผู้เจรจาร่วมลงทุนกับผู้ที่ได้รับสัมปทานจากรัฐบาล พม่า และจะประสานงานกับ กฟผ. เพื่อสร้างโรงไฟฟ้า ต่อไป คาดว่าเมื่อโครงการแล้วเสร็จ จะสามารถส่งก๊าซ ได้มากถึงวันละ ๒๕๐-๕๐๐ ล้านลูกบาศก์ฟุต สำหรับโครงการพลังน้ำ ซึ่งดำเนินการโดยคณะ กรรมการโรงไฟฟ้าพลังน้ำชายแดนไทย-พม่า ได้มี การประชุมกันหลายครั้ง มีโครงการที่มีศักยภาพทั้งสิ้น ๘ โครงการ เช่น โครงการแม่สาย โครงการสาละวิน โครงการคลองกระ เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีการเจรจากัน ในชั้นรายละเอียดต่อไป

ส่วนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น เป็นประเทศที่มีแหล่งพลังงานจำนวนมากทั้งพลังน้ำ ก๊าซธรรมชาติ น้ำมัน และถ่านหิน ความก้าวหน้าในการพัฒนาความร่วมมือด้านพลังงานที่ผ่านมา รัฐบาลไทยกับรัฐบาลเวียดนามมีข้อตกลงเบื้องต้นที่จะพัฒนาพื้นที่ในทะเลที่คาบเกี่ยวกัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คาดว่าจะมีก๊าซธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งอาจมีน้ำมันร่วมด้วย นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีโครงการที่จะเข้าร่วมทุนพัฒนาแหล่งก๊าซธรรมชาติในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเป็นผู้เสนอแผนการ

สำหรับประเทศจีนนั้น ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น กล่าวคือ รัฐบาลจีนได้แสดงความสนใจที่จะจำหน่ายกระแสไฟฟ้าที่เกิดจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำในมณฑลยูนนานซึ่งมีศักยภาพในการผลิต ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ โดย กฟผ. เป็นผู้เข้าไปลงทุน ความเป็นไปได้ของโครงการขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล และความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะต้องมีการเจรจากันในระดับนโยบายต่อไป

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าแหล่งพลังงานที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศจะมีศักยภาพในการผลิตไฟฟ้าจำนวนมาก แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านความไม่แน่นอนในระดับนโยบายและต้องใช้เวลานานในการเจรจา ทำให้ กฟผ. พิจารณาทางเลือกดังกล่าวเป็นทางเลือกระยะยาวในอนาคต โดยที่ยังไม่สามารถกำหนดไว้ในแผนพัฒนากำลังผลิตในปัจจุบันได้

สายส่งไฟฟ้าไทย-ลาว ช้ามแม่น้ำโขง

ทางเลือก ด้านการจัดการใช้ไฟฟ้า

จากแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าปี พ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๓๙ กฟผ. มีข้อจำกัดในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าแห่งใหม่ๆ ตลอดจนปัญหาเรื่องสถานที่ตั้งของโรงไฟฟ้าซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสถานะแวดล้อม รวมทั้งการเพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศ ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาปฏิกิริยาเรือนกระจกที่นักวิทยาศาสตร์กำลังเป็นห่วง

ข้อจำกัดทางด้านการก่อสร้างเรียกได้ว่าเป็นข้อจำกัดทางด้านจัดหาแหล่งผลิตมาเพิ่มเติม นั่นทำให้รัฐต้องเร่งพิจารณาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของ

การใช้ไฟฟ้า หรือเป็นการพิจารณาด้านการจัดการใช้ไฟฟ้ามากขึ้น โดยเริ่มจากการปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าในปี พ.ศ.๒๕๓๔ เพื่อสะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงมากขึ้น ใช้นโยบายราคาที่สูงเสริมให้มีการใช้ไฟฟ้าน้อยลง ในช่วงที่มีการใช้ไฟฟ้าสูงสุดในแต่ละวันให้แตกต่างกัน และนโยบายที่สำคัญด้านการส่งเสริมให้มีการใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพก็คือ *โครงการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า* หรือ โครงการประชาร่วมใจประหยัดไฟฟ้านั่นเอง

งานเปิดตัวโครงการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๖

ปัจจุบัน การดำเนินการตามโครงการประหยัดไฟฟ้านี้แพร่หลายในหลายประเทศโดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จากการศึกษาพบว่าการลงทุนในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าใช้เงินลงทุนประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อกิโลวัตต์ แต่การลงทุนในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้การใช้ไฟฟ้าลดลงนั้น ใช้เงินโดยเฉลี่ยเพียง ๒๐,๘๐๐ บาทต่อการลดการใช้ไฟฟ้า ๑ กิโลวัตต์ ดังนั้น กฟผ. จึงเห็นความสำคัญของโครงการนี้ เพื่อลดภาระการลงทุนของชาติ ขณะเดียวกันก็ช่วยลดผลกระทบที่มีต่อสภาวะแวดล้อมอีกทางหนึ่ง

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนงานการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมาได้อนุมัติให้จัดตั้งสำนักงานการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ขึ้นอยู่กับ กฟผ. องค์กรนี้จะเป็นองค์กรที่สามารถรองรับโครงการประชาร่วมใจ ประหยัดไฟฟ้าเต็มรูปแบบในระยะยาว มีอิสระและความคล่องตัวในการดำเนินงานทำหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานของสำนักงานเอง ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานไฟฟ้าทั้ง ๓ แห่ง และหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล

แผนงานที่กฟผ.เสนอเป็นแผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี โดยแยกแผนงานออกเป็น ๔ ส่วนใหญ่ๆ คือ

๑. โครงการจัดการด้านไฟฟ้า ซึ่งประกอบด้วยโครงการควบคุมภาระทางไฟฟ้าโดยตรง เช่น คำแนะนำการลดใช้ไฟฟ้า โครงการสาธิตการกักเก็บความเย็น และโครงการประเมินศักยภาพการกักเก็บความเย็น

๒. โครงการภาคธุรกิจ แบ่งเป็น

- โครงการอาคารธุรกิจใหม่และสถาบันสำนักงานดีเอสเอ็มจะให้คำแนะนำสำหรับอาคารที่จะสร้างขึ้นใหม่ และจะส่งเสริมให้มีการใช้อุปกรณ์ประหยัดพลังงาน

- โครงการระบบแสงสว่างในอาคารธุรกิจ ซึ่งได้แก่ การส่งเสริมการใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์ประสิทธิภาพสูง โดยการให้เงินชดเชย

๓. โครงการภาคอุตสาหกรรม ประกอบด้วยโครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้มอเตอร์ประสิทธิภาพสูง ได้แก่ การให้สิ่งจูงใจแก่เจ้าของโรงงานที่จะซื้อมอเตอร์ประสิทธิภาพสูง การให้การสนับสนุนผู้ผลิตมอเตอร์

เพื่อให้ผลิตมอเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูง ตลอดจน การเปลี่ยนแปลงมอเตอร์ที่ใช้อยู่ใน กฟผ. การไฟฟ้า นครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

๔. โครงการภาคที่อยู่อาศัย มาตรการหลัก ได้แก่ การให้เงินชดเชยแก่ผู้ใช้หรือผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น และหลอดฟลูออเรสเซนต์ ประสิทธิภาพสูง

จากการประมาณการเบื้องต้นในระยะเวลา ๕ ปี โครงการประชาร่วมใจ ประหยัดไฟฟ้าจะช่วยลด การใช้กระแสไฟฟ้าลงได้ปีละ ๑,๐๗๘ ล้านกิโลวัตต์ ชั่วโมง ลดความต้องการใช้ไฟฟ้าในช่วงสูงสุดได้ ๒๒๖,๐๐๐ กิโลวัตต์ ทำให้สามารถลดการลงทุนในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าได้ ๖,๗๕๐ ล้านบาท และลด ปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดจากการผลิตไฟฟ้า ได้ปีละ ๓.๘ เมกะตัน(หรือร้อยละ ๑ ต่อปี) โครงการ ประชาร่วมใจ ประหยัดไฟฟ้าเป็นอีกวิถีทางหนึ่งของการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศ

การรับรองกิจการ

แก้ไขพระราชบัญญัติ เพื่อความเหมาะสมเชิงธุรกิจ

จากนโยบายของรัฐบาลที่จะให้รัฐวิสาหกิจทั้งหลาย สามารถดำเนินกิจการได้คล่องตัวเหมือนภาคธุรกิจเอกชน และเพิ่มบทบาทให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจให้มากขึ้น กฟผ.ในฐานะองค์การรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบในการจัดหาพลังงานไฟฟ้ามาสนองความต้องการใช้ในประเทศให้พอเพียง จึงได้ดำเนินการเพื่อปรับรูปแบบขององค์การให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาวะทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างคล่องตัวมากขึ้น

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบจากการประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๔ ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการพิจารณานโยบายพลังงานเกี่ยวกับการแก้ไขพระราชบัญญัติ กฟผ. พ.ศ.๒๕๑๑ ด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ กฟผ.สามารถดำเนินกิจการได้อย่างเต็มที่ในเชิงธุรกิจรวมถึงการขยายการลงทุนให้มากขึ้น โดยการร่วมลงทุนกับเอกชนอย่างสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ เนื่องจากการลงทุนเพื่อขยายแหล่งผลิตไฟฟ้าและระบบส่งจะต้องใช้การระดมเงินลงทุนจำนวนมาก

พระราชบัญญัติ กฟผ. ฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๔) มีผลบังคับตั้งแต่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๔ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๑๙ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๔) เป็นฉบับที่ ๕ นับตั้งแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมก่อนหน้าในปี พ.ศ.๒๕๒๑ พ.ศ.๒๕๒๗ และ พ.ศ.๒๕๓๐

สาระสำคัญที่ได้รับการแก้ไขเพื่อปรับปรุงให้เป็นพระราชบัญญัติฉบับใหม่ สรุปได้ดังนี้

๑. เพิ่มวัตถุประสงค์เพื่อให้ กฟผ. สามารถดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้าหรือร่วมลงทุนกับบุคคลอื่นเพื่อดำเนินธุรกิจได้

๒. ให้ กฟผ. มีอำนาจจัดตั้งบริษัท จำกัด หรือ บริษัทมหาชน จำกัด หรือ เข้าร่วมกิจการกับหน่วยงานอื่น เพื่อประกอบธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้าหรือเกี่ยวกับ หรือต่อเนื่องกับพลังงานไฟฟ้าตามวัตถุประสงค์ที่เพิ่มขึ้น

๓. ให้ กฟผ. มีอำนาจใช้สอยหรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ในความครอบครองของบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เคหสถานเป็นการชั่วคราว เพื่อสำรวจหาแหล่งพลังงานหรือหาสถานที่สำหรับใช้ในการผลิต หรือการพัฒนาพลังงานไฟฟ้า เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

๔. กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน และการวางเงินค่าทดแทนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่น ในกรณีที่ กฟผ. เข้าไปใช้สอยหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

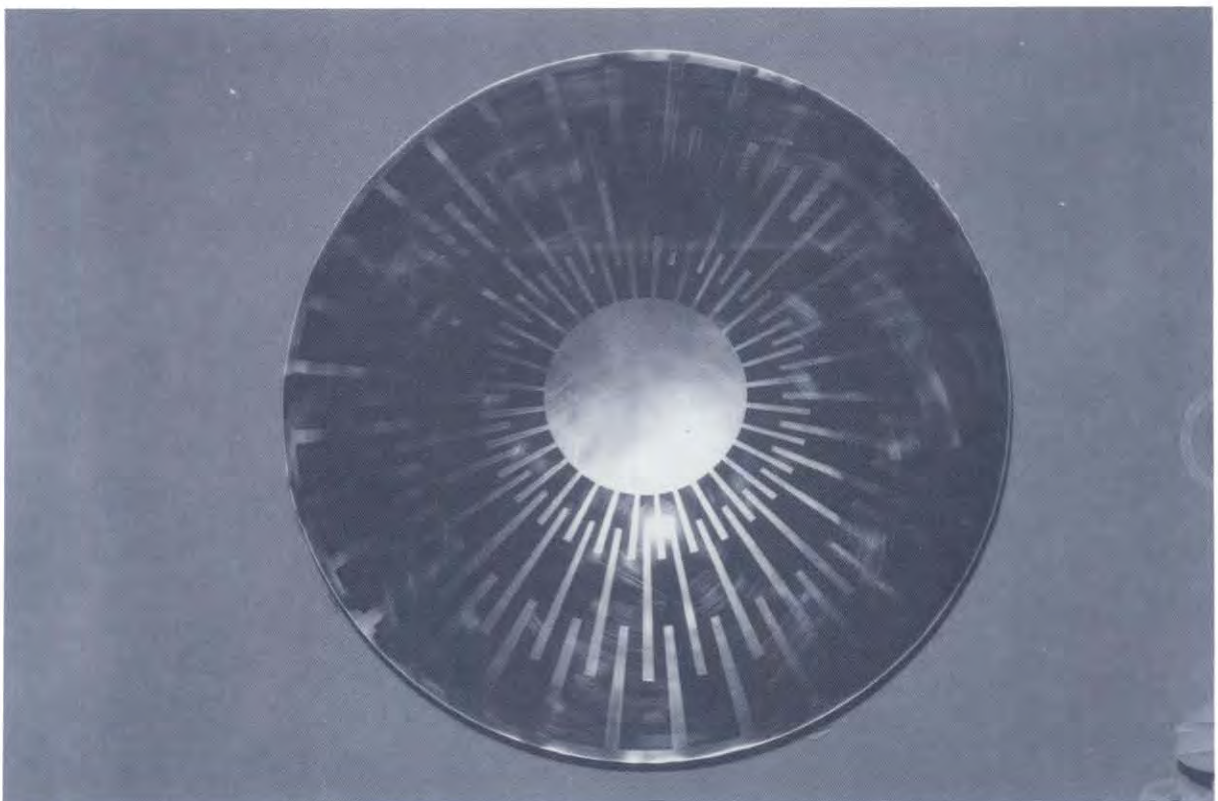
๕. เพิ่มจำนวนการผลิตกำลังไฟฟ้าของเอกชนที่ต้องขออนุญาตจาก กฟผ. ให้สูงขึ้น และจำกัดดุลยพินิจในการกำหนดเงื่อนไขของ กฟผ. เฉพาะในเรื่องคุณภาพไฟฟ้า เทคนิคทางวิศวกรรม และความปลอดภัยของระบบไฟฟ้าเท่านั้น และเพิ่มเติมขั้นตอนการอุทธรณ์ก่อนฟ้องคดีต่อศาล

๖. เพิ่มวงเงินกู้ยืมที่ต้องขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจากเงิน ๑๐ ล้านบาทเป็นเงิน ๔๐ ล้านบาท

บริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด

จากการที่ กฟผ.ได้ดำเนินการขอแก้ไขพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยพ.ศ.๒๕๑๑ ให้สามารถจัดตั้งบริษัทในเครือ และร่วมลงทุนกับภาคเอกชน ในการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการไฟฟ้าได้ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นต้นมา กฟผ.จึงได้ดำเนินการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิบริษัทผลิตไฟฟ้าจำกัด กับสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๕ ด้วยทุนจดทะเบียน ๑๐๐ ล้านบาท แบ่งออกเป็น ๑๐ ล้านหุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท โดย กฟผ.เป็นผู้ถือหุ้นเกือบทั้งหมดคือร้อยละ ๙๙.๙๙

ตราบริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด

พิธีเปิดบริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๔

ธุรกิจหลักของบริษัทผลิตไฟฟ้า คือการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า โดยขั้นแรกจะซื้อโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมระยอง ชุดที่ ๑-๔ จาก กฟผ. เพื่อมาดำเนินการผลิตไฟฟ้า และขายไฟฟ้าให้กับ กฟผ. ภายใต้สัญญาระยะยาวและให้บริษัทผลิตไฟฟ้าสามารถขยายกิจการในอนาคตได้ด้วย

บริษัทผลิตไฟฟ้าได้ว่าจ้างที่ปรึกษาทางการเงินที่ปรึกษากฎหมาย และที่ปรึกษาวิศวกรรม เพื่อให้คำปรึกษาในการแปรรูป กฟผ. และระดมเงินของบริษัทผลิตไฟฟ้า และร่วมเจรจากับคณะกรรมการที่ กฟผ. แต่งตั้งขึ้น นอกจากนี้คณะกรรมการนโยบายไฟฟ้าได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการประสานงานการดำเนินงานในอนาคตของการไฟฟ้าขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานงานการดำเนินงานการจัดทำการศึกษา และจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับวิธปฏิบัติในส่วนที่จำเป็น

บริษัทผลิตไฟฟ้าจะมีแหล่งเงินทุนหลัก คือการกู้เงินในลักษณะสินเชื่อโครงการและการออกหุ้นเพิ่มทุนแล้วนำหุ้นไปขายในตลาดหลักทรัพย์ฯ โดย กฟผ. จะลดสัดส่วนการถือหุ้นลงเหลือต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ เพื่อให้บริษัทผลิตไฟฟ้ามีสภาพเป็นบริษัทเอกชนโดยสมบูรณ์

ลงนามสัญญาซื้ออุปกรณ์โรงไฟฟ้าระยอง เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๕

และเพื่อให้บริษัทผลิตไฟฟ้ามีโอกาสขยายกิจการ และเจริญเติบโตตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลที่ปรึกษาทางการเงินและที่ปรึกษากฎหมายได้เสนอรูปแบบโครงสร้างของบริษัทผลิตไฟฟ้าในลักษณะของ "บริษัทแม่" ซึ่งจะกระทำได้โดยตั้งบริษัทใหม่ขึ้นเพื่อซื้อโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมระยองจาก กฟผ. เรียกว่า "บริษัทไฟฟ้าระยอง จำกัด" ซึ่งบริษัทผลิตไฟฟ้าถือหุ้นร้อยละ ๙๙.๙๙ ตามสัญญาซื้อ-ขายไฟฟ้ากับ กฟผ. และการกู้เงินเพื่อซื้อโรงไฟฟ้าจะกระทำโดยบริษัทไฟฟ้าระยอง จำกัด โดยตรง

ขั้นตอนในการจัดตั้งบริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด และการเตรียมการเพื่อดำเนินกิจการของบริษัท แบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอนหลัก ดังนี้

๑. ขั้นตอนในการขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี แบ่งออกเป็น การขออนุมัติในหลักการ และการขออนุมัติในขั้นสุดท้าย

๒. ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงบริษัทผลิตไฟฟ้าจากบริษัท จำกัด เป็นบริษัทมหาชน จำกัด เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติฯ พ.ศ.๒๕๓๕ โดยบริษัทผลิตไฟฟ้าจะต้องยื่นขอจดทะเบียน เปลี่ยนเป็น

บริษัทมหาชน จำกัด ที่กระทรวงพาณิชย์ พร้อมทั้งจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทไฟฟ้าระยอง จำกัด โดยมีบริษัทผลิตไฟฟ้าที่เป็นบริษัทแม่ ถือหุ้นร้อยละ ๙๙.๙๙

๓. ขั้นตอนการจัดการระดมทุน หลังจากบริษัทผลิตไฟฟ้าได้รับการอนุมัติในขั้นสุดท้ายจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ก็จะดำเนินการขออนุมัติจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เพื่อขายหุ้นให้แก่นักลงทุนทั่วไปตามกำหนด ซึ่งจะทำให้บริษัทผลิตไฟฟ้ามีสภาพเป็นบริษัทเอกชนอย่างสมบูรณ์

๔. ขั้นตอนในการจัดการระดมเงินทุน จะเกิดขึ้นหลังจากคณะรัฐมนตรีอนุมัติในขั้นสุดท้าย และบริษัทผลิตไฟฟ้าได้แปรสภาพเป็นบริษัทเอกชนอย่างสมบูรณ์แล้ว

๕. ขั้นตอนในการลงนามในหนังสือสัญญาซื้อ-ขายโรงไฟฟ้า และการโอนโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมระยอง

คณะกรรมการชุดแรกของบริษัทผลิตไฟฟ้า ประกอบด้วย

๑. นายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร ผู้ว่าการ กฟผ. (ขณะนั้น) ประธานกรรมการ

๒. นายจามร สุทธิพงษ์ชัย รองผู้ว่าการ ฝ่ายบริหาร (ขณะนั้น)

๓. ร.ท.พัลลภ ไกรฤกษ์ รองผู้ว่าการ ฝ่ายปฏิบัติการโรงไฟฟ้า (ขณะนั้น)

๔. นายสมหมาย ภาชี ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้าน เงินกู้ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

๕. นายจักรกฤษณ์ บุรณะสัมฤทธิ์ ผู้อำนวยการ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

๖. นายศิริพันธ์ นิมมานเหมินทร์ กรรมการ ผู้อำนวยการ ธนาคารกรุงไทย จำกัด

๗. นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนาสานต์ กรรมการ ร่างกฎหมายประจำสำนักงานกฤษฎีกา

โรงไฟฟ้าระยอง เปิดโอกาสให้เอกชนเป็นเจ้าของเป็นแห่งแรก

การแปรรูป รัฐวิสาหกิจ กฟผ.

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นคำพูดที่กล่าวขานกันอยู่ทั่วไปในช่วงทศวรรษนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เชื่อกัน โดยเฉพาะในกลุ่มนักวิชาการว่า ด้วยวิธีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเท่านั้น จะทำให้รัฐวิสาหกิจมีประสิทธิภาพในการทำงาน ลดการขาดทุน และลดการพึ่งพางบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาลลงไปได้ รวมถึงการให้บริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติมากขึ้น

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มีความหมายเป็นที่เข้าใจกันว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงการบริหารงาน และความเป็นเจ้าของกิจการจากรัฐบาลบางส่วนหรือทั้งหมด ไปสู่เอกชนหรือเป็นการลดสัดส่วนของความ เป็นเจ้าของกิจการโดยรัฐบาล แล้วส่งเสริมบทบาท เอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วม และความเป็นเจ้าของกิจการ นั้นมากขึ้น

กฟผ. เป็นรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง ที่รัฐได้มีนโยบายการแปรรูปมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งเริ่มตั้งแต่มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๗ ที่กำหนดให้รัฐวิสาหกิจทุกแห่งต้องจัดทำแผนวิสาหกิจ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน รวมทั้งจะสนับสนุน ให้เอกชนได้ร่วมลงทุนในรัฐวิสาหกิจ ประเภท สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ โดยการระดมทุน ในตลาดหลักทรัพย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ดำเนินการในเรื่องของการแปรรูปของ กฟผ. ได้แก่ สำนักงานนายกรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๔) ความต้องการใช้ไฟฟ้าโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔ ทุกปี และจาก

บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๔

ส่วนหนึ่งของการพัฒนาองค์การไปสู่การบริหารเชิงธุรกิจ

การพยากรณ์โดยคณะทำงานพยากรณ์ความต้องการใช้ไฟฟ้าในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๗ และฉบับที่ ๘ ความต้องการใช้ไฟฟ้าได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยปีละประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๗ และประมาณ ๑,๒๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๘ ทำให้ กฟผ. ต้องพัฒนาแหล่งผลิตและระบบส่งเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๑,๓๐๐,๐๐๐ และ ๑,๖๐๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๗ และฉบับที่ ๘ ตามลำดับ

เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจด้านการพัฒนาแหล่งผลิตและระบบส่งได้บรรลุผลสำเร็จ กฟผ. ต้องลงทุนในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๗ และฉบับที่ ๘ เป็นจำนวนเงินสูงมากถึง ๒๕๘,๐๐๐ และ ๕๗๑,๐๐๐ ล้านบาท ตามลำดับ

โดยที่การลงทุนของ กฟผ. เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง และเงินลงทุนส่วนใหญ่ได้มาจากการกู้ยืม แยกออกเป็น เงินลงทุนจากรายได้ของ กฟผ.เอง ร้อยละ ๒๕ ที่เหลืออีกร้อยละ ๗๕ เป็นการกู้ยืมจากในและต่างประเทศ แบ่งเป็นเงินกู้ในประเทศประมาณ ร้อยละ ๑๕ และกู้จากต่างประเทศประมาณร้อยละ ๕๐-๖๐ ในปริมาณความต้องการเงินในส่วนที่กู้ยืมจากต่างประเทศนี้ เฉพาะ กฟผ.เองได้ใช้เงินจำนวนประมาณร้อยละ ๓๐ ของเพดานเงินกู้ภาครัฐจากต่างประเทศที่ได้กำหนดไว้ไม่เกิน ๒,๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึงปัจจุบัน

จากภาวะการลงทุนสูงดังกล่าว รัฐบาลมีความเห็นว่า ควรลดภาระหนี้ภาครัฐ และลดยอดหนี้ต่างประเทศลง โดยการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการผลิตไฟฟ้าของ กฟผ. ในบางโครงการที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ เพื่อแบ่งเบาภาระทางการเงินของ กฟผ. สนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในการผลิตไฟฟ้า ความจำเป็นและเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลจึงมีนโยบายให้แปรรูป กฟผ.

การแปรรูป กฟผ. ในช่วงแรก รัฐบาลได้พยายามให้เอกชนมาร่วมดำเนินกิจการกับ กฟผ. โดยวิธีการร่วมลงทุนกับ กฟผ. ในโครงการใหม่ๆ ต่อมาหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอการแปรรูป กฟผ. ในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนสร้างเป็นเจ้าของ และเป็นผู้ดำเนินการโรงไฟฟ้าเอง หรือให้ กฟผ. เป็นผู้ดำเนินการ เป็นต้น แต่ก็ยังมิได้มีการดำเนินการแปรรูปตามแบบดังกล่าวแต่ประการใด

นโยบายการแปรรูป กฟผ. ในช่วงของนายกรัฐมนตรีนายอานันท์ ปันยารชุน ช่วงที่ ๑ โดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นายไพจิตร เอื้อทวีกุล ซึ่งเป็นผู้กำกับดูแล กฟผ. ได้ให้ฝ่ายบริหาร กฟผ. ศึกษาหาแนวทางการแปรรูป กฟผ. ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาภาระหนี้ของ กฟผ. คือ ลดภาระการลงทุนเสนอรัฐบาลโดยเร็วซึ่งแนวทางที่ฝ่ายบริหาร กฟผ. เสนอ คือ การจัดตั้งบริษัท จำกัด ขึ้น โดย กฟผ. ถือหุ้นทั้งหมดในเบื้องต้น จากนั้นนำบริษัทเข้าจดทะเบียนเพิ่มทุนและกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ กฟผ. ลด

การศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยบริษัท สเวดพาวเวอร์

ลดส่วนการถือหุ้นให้ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และให้บริษัทนั้นนำเงินจากการขายหุ้นและกู้ มาซื้อโรงไฟฟ้าใหม่ๆ ไปจาก กฟผ. แล้วผลิตไฟฟ้าขายให้กับ กฟผ. ตามสัญญาซื้อ-ขายไฟฟ้าระยะยาวต่อไป การดำเนินการโดยวิธีที่กล่าวมานี้ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการแปรรูป กฟผ. ที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และขยายไปสู่การแปรรูปในรูปแบบอื่นที่เหมาะสมต่อไป

ในการตอบสนองนโยบายของรัฐ ฝ่ายบริหาร กฟผ. ได้ว่าจ้างบริษัทและสถาบันที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเข้ามาช่วยดำเนินการศึกษา ได้แก่ ศูนย์ศึกษารัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บริษัท เอิร์นส์ท์ แอนด์ ยัง และ บริษัท สเวดพาวเวอร์ เพื่อหาแนวทางที่ดีและเหมาะสมที่สุดในการปรับเปลี่ยน กฟผ. ไปสู่การดำเนินงานเชิงธุรกิจและบริษัท จำกัด(มหาชน) ในที่สุด

การศึกษาเรื่อง "การจัดตั้งบริษัท จำกัด และการระดมทุนจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย" โดยศูนย์ศึกษารัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ศึกษาแนวทางและแผนงานการระดมทุน แล้วเสร็จตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๔ แนวทางที่ได้ทำการศึกษาคือ ให้ กฟผ. จัดตั้งบริษัท จำกัด ขึ้นใหม่ภายหลังจากการที่ได้แก้ไขพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ เรียบร้อยแล้ว

(เพื่อให้ กฟผ. จัดตั้งบริษัท และร่วมลงทุนกับเอกชนได้) จากนั้นนำหุ้นของบริษัทไปจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ฯ บริษัทฯ จะระดมเงินจากตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่วนหนึ่งและเงินกู้ก็อีกส่วนหนึ่ง เพื่อนำมาซื้อโรงไฟฟ้าไปจาก กฟผ. หลังจากนั้นบริษัทเข้าไปดำเนินการผลิตแล้วขายไฟฟ้ากลับมาให้ กฟผ. ภายใต้สัญญาการซื้อ-ขายไฟฟ้าระยะยาว

ส่วนการศึกษาเรื่อง "กำหนดการด้านการดำเนินการเชิงพาณิชย์และการแปรรูป กฟผ." โดยบริษัท เอิร์นส์ท์ แอนด์ ยัง จากประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาว่า กฟผ. ควรปรับเปลี่ยนตนเองจากสถานภาพปัจจุบันไปสู่การบริหารงานเชิงธุรกิจหรือไม่ และควรจะมีรูปแบบและแนวทางดำเนินการอย่างไร การศึกษาในระยะที่ ๑ เพื่อดูว่า ควรปรับเปลี่ยน กฟผ. ไปสู่การบริหารงานเชิงธุรกิจหรือไม่ แล้วเสร็จตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๔

การศึกษาเรื่อง "การตรวจสอบประสิทธิภาพการดำเนินงานของ กฟผ." โดยบริษัท สเวดพาวเวอร์ จากประเทศสวีเดน เพื่อศึกษาว่า กฟผ. มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และถ้าไม่มีประสิทธิภาพ จะแก้ไขข้อบกพร่องนั้นอย่างไร การศึกษาในระยะที่ ๑ เพื่อดูประสิทธิภาพในการดำเนินงานของ กฟผ. แล้วเสร็จตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๔

สำหรับการศึกษาในระยะ ที่ ๒ ของบริษัท สเวดพาวเวอร์และเอิร์นส์ท แอนด์ ยัง กฟผ.ได้นำมาศึกษารวมกันในการดำเนินการไปสู่การเป็นบริษัท (Corporatization) และการแปรรูป (Privatization) ของ กฟผ. โดยให้บริษัท เอิร์นส์ท แอนด์ ยัง ศึกษาแนวกว้างซึ่งเป็นภาพรวมสำหรับ กฟผ. ที่จะดำเนินงานเชิงธุรกิจ ส่วนบริษัทสเวดพาวเวอร์ให้ศึกษาลงในรายละเอียดต่างๆ ๖ เรื่อง คือ

๑. การจัดการ
๒. ระบบเศรษฐกิจและการเงิน
๓. ทรัพยากรบุคคล
๔. ระบบควบคุม
๕. ระบบไฟฟ้า
๖. การวางแผนวิสาหกิจ

การศึกษาของระยะที่ ๒ กำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๓๗

กล่าวโดยสรุป การแปลงสภาพ กฟผ. ทั้งหมดไปสู่การดำเนินงานในรูปแบบของธุรกิจเอกชน อยู่ในขั้นตอนการศึกษาการดำเนินงานที่จะแปลงทรัพย์สินของ กฟผ.ทั้งหมด เป็นทุนจัดตั้งเป็นบริษัท กฟผ. จำกัด (มหาชน) แล้วนำหลักทรัพย์ไปจดทะเบียนกับคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ และขออนุญาตกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ ตามสัดส่วนและปริมาณที่เหมาะสมที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ รองรับได้ และจำนวนเงินที่ กฟผ.มีความจำเป็นต้องใช้ในการลงทุนในช่วงเวลาต่างๆ

หลังจากที่กระจายหุ้นสู่ภาคเอกชนได้ในระดับหนึ่ง และมีความคล่องตัวในการดำเนินงานในเชิงธุรกิจแล้ว จะเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าแข่งขันประมูลโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่สร้างขึ้นใหม่ตามความเหมาะสมในลักษณะโรงไฟฟ้าเอกชน (Independent Power Producer: IPP) และขายไฟฟ้าที่ผลิตได้ให้กับบริษัท กฟผ. จำกัด(มหาชน) โดยที่บริษัท กฟผ. จำกัด(มหาชน) ยังคงความรับผิดชอบในด้านการวางแผนขยายแหล่งผลิต และระบบส่ง การพัฒนา การดำเนินการผลิต การควบคุมการผลิตและระบบส่งไฟฟ้าของประเทศไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการวางแผนใช้ทรัพยากรแบบรวม ซึ่งจะยังผลให้การผลิตและการส่งเสริมการใช้ไฟฟ้าทั่วประเทศมีประสิทธิภาพสูงสุด และรักษาความมั่นคงของระบบไฟฟ้าไว้ได้

อย่างไรก็ตาม ในการแปรรูปกิจการไฟฟ้าของประเทศ อันได้แก่ การแปรรูป กฟผ. การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รัฐได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การไฟฟ้าทั้ง ๓ นำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ : ปี พ.ศ.๒๕๓๕/๒๕๓๖

(๑) แปลง กฟผ. ให้เป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี

(๒) จัดทำสัญญาซื้อ - ขายระหว่าง กฟผ. กับ การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ให้เป็นเชิงธุรกิจ

(๓) จัดทำสัญญาซื้อ-ขายเชื้อเพลิงในเชิงธุรกิจ

(๔) ดำเนินการเพื่อให้สูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

(๕) จัดตั้งบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด และกระจายหุ้นเข้าตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยให้บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด รับซื้อโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมระยองไปจาก กฟผ.

(๖) ยกเลิกนโยบายกำหนดอัตราค่าไฟฟ้าเท่ากันทั่วประเทศ

ขั้นตอนที่ ๒ : ปี พ.ศ.๒๕๓๖/๒๕๓๗

(๑) บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด รับซื้อโรงไฟฟ้าขนอมไปจาก กฟผ.

(๒) กฟผ. ออกประกาศเชิญชวนให้เอกชนลงทุนในโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนแม่ขาม

(๓) กำหนดสัดส่วนและโครงการในแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าระยะยาวที่จะให้เอกชนลงทุน และดำเนินการในรูปของโรงไฟฟ้าเอกชน

(๔) เตรียมการออกประกาศเชิญชวนเอกชนลงทุนในโครงการโรงไฟฟ้าในข้อ (๓)

(๕) ปรับโครงสร้าง กฟผ. เป็นหน่วยธุรกิจเพื่อกระจายอำนาจในการบริหารงานออกจากส่วนกลาง

(๖) แปลงการไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี

(๗) ปรับโครงสร้างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคออกเป็นหน่วยธุรกิจ รับผิดชอบการจำหน่ายไฟฟ้าในแต่ละภาค

(๘) เริ่มปรับอัตราค่าไฟฟ้าในระดับขายปลีกในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนส่วนเพิ่ม

ขั้นตอนที่ ๓ : ปี พ.ศ.๒๕๓๗ /๒๕๓๘

(๑) เปลี่ยนแปลง กฟผ. การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นบริษัท จำกัด โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติ

(๒) เปลี่ยนแปลง กฟผ. เป็นบริษัทมหาชน และดำเนินการเตรียมการเพื่อนำ กฟผ. เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ

(๓) ออกประกาศเชิญชวนเอกชนลงทุนในโครงการโรงไฟฟ้า ที่จะมีการก่อสร้างในช่วงปี พ.ศ.๒๕๓๘-๒๕๔๔ ในรูปของโรงไฟฟ้าเอกชน

ขั้นตอนที่ ๔ : ปี พ.ศ.๒๕๓๘/๒๕๓๙

(๑) แยกบริษัทการไฟฟ้าภูมิภาค จำกัด เป็นบริษัทจำหน่ายไฟฟ้าในแต่ละภาค ตามหน่วยธุรกิจที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้ว

(๒) เพิ่มทุนโดยการกระจายหุ้นบริษัท กฟผ. จำกัด(มหาชน) เข้าตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยรัฐยังคงถือหุ้นใหญ่

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กฟผ. ไปสู่การดำเนินการแบบธุรกิจเอกชน มีดังนี้

๑. กฟผ. สามารถตอบสนองนโยบายการ
แปรรูปรัฐวิสาหกิจของรัฐ

๒. สามารถแก้ไขปัญหาภาระการลงทุนของ
กฟผ.

๓. ลดภาระการก่อหนี้ต่างประเทศ

๔. รัฐสามารถนำเงินจากการกู้ต่างประเทศ
ไปพัฒนาสิ่งจำเป็นอื่นๆ

๕. ผู้ลงทุนมีทางเลือกมากขึ้น เนื่องจากมี
ธุรกิจผลิตไฟฟ้าเพื่อจำหน่ายโดยเอกชนที่เกิดขึ้นใน
ประเทศไทย

๖. ทุนของบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัดและบริษัท
กฟผ. จำกัด(มหาชน) ควรจะมีส่วนเสริมสร้างความ
มั่นคงในตลาดหลักทรัพย์ฯ เนื่องจากจะเป็นหุ้นที่มี
พื้นฐานการดำเนินงานและกิจการที่มั่นคง และมี
ปริมาณมาก เมื่อเปรียบเทียบกับตลาดทั้งหมด

๗. ผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ มีหลักทรัพย์
ของรัฐวิสาหกิจให้เลือก เพื่อการลงทุนมากขึ้น

สรุปการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กฟผ. เป็นการ
เปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง
ต่อประชาชนทั้งประเทศ และต่อระบบเศรษฐกิจของ
ประเทศ จึงต้องมีการดำเนินการด้วยความระมัดระวัง
ด้วยความมุ่งมั่นและความเป็นธรรมต่อทุกส่วนที่
เกี่ยวข้องเพื่อผลประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม
ซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จใน
อนาคตในที่สุด

การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการผลิตไฟฟ้า

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายให้เอกชนมีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเอกชนเอง และเพื่อเป็นการช่วยรัฐในการลงทุนเรื่องผลิตไฟฟ้า อีกส่วนหนึ่ง และ กฟผ.ได้ประกาศรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็กมาตั้งแต่กลางปี พ.ศ.๒๕๓๕ ปรากฏว่ามีผู้สนใจขอขายไฟส่วนที่เหลือจากการใช้ ๑๖ ราย ปริมาณ ๑๗๒.๕ เมกะวัตต์ (มีกำลังผลิตรวม ๕๖๗.๓ เมกะวัตต์) ขณะนี้ได้ทำสัญญาขายไฟฟ้ากับ กฟผ.เรียบร้อยแล้ว ๘ ราย

ต่อมาคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้มีมติให้เพิ่มปริมาณพลังไฟฟ้าของผู้ผลิตรายเล็ก แต่ละราย จากของเดิมที่กำหนดไว้ไม่เกิน ๕๐ เมกะวัตต์ มาเป็นไม่เกิน ๖๐ เมกะวัตต์ เนื่องจากอาจจะจะมี

ปัญหาเรื่องระบบส่งและพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย อย่างไรก็ตาม หากมีเอกชนรายใดสนใจผลิตไฟฟ้ามากกว่าที่กำหนดใหม่แต่ไม่เกิน ๙๐ เมกะวัตต์ ก็สามารถเจรจาเรื่องราคาและคุณภาพไฟฟ้ากับ กฟผ.ได้ก่อน โดยไม่ต้องรอให้ร่างระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายใหญ่แล้วเสร็จ

ส่วนการให้เอกชนตั้งโรงไฟฟ้าเพื่อขายไฟฟ้าให้ กฟผ.นั้น กฟผ.กำลังรับร่างระเบียบและสัญญา คาดว่า จะแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ.๒๕๓๗

ขั้นตอนการให้เอกชนดำเนินการผลิตไฟฟ้า กำหนดว่า ในปี พ.ศ.๒๕๓๗ กฟผ.จะขายโรงไฟฟ้า ๖๐๐ เมกะวัตต์ ให้บริษัทผลิตไฟฟ้าเป็นรายแรก และจะเปิดให้เอกชนเข้าร่วมประมูลสร้างโรงไฟฟ้าแม่ขาม ขนาด

การสัมมนาระเบียบการซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน
เมื่อวันที่ ๑๗-๑๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๗

กำลังผลิต ๓๐๐ เมกะวัตต์ ภายในปี พ.ศ.๒๕๓๘ เป็นโครงการนำร่องโครงการแรกที่จะให้เอกชนมีส่วนร่วมในกิจการผลิตไฟฟ้า ส่วนโครงการโรงไฟฟ้าอื่นๆ อยู่ระหว่างการพิจารณาว่าจะให้ดำเนินการลงทุนอย่างไร

การออกประกาศเชิญชวนเอกชนผู้สนใจจะสร้างโรงไฟฟ้าและขายไฟฟ้าให้กับ กฟผ. ก็เป็นวิธีหนึ่ง ที่อาจเปิดกว้างในอนาคต เช่นเดียวกับการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตรายเล็ก โดยอาจจะเปิดประมูลเพียงโครงการเดียวหรือหลายโครงการพร้อมกัน หรือจะเปิดกว้างให้เอกชนยื่นข้อเสนอด้านการลงทุน สถานที่ตั้ง เทคโนโลยี และเชื้อเพลิงรวมถึงราคาค่าไฟฟ้า ให้ กฟผ. พิจารณาความเหมาะสมที่มีต่อระบบไฟฟ้าทั้งทางด้านเทคนิค และเศรษฐศาสตร์ หรือ กฟผ. อาจจะออกประกาศเชิญชวนเอง โดยกำหนดบริเวณที่ตั้งขนาดโรงไฟฟ้า และปีที่ต้องการ ซึ่งเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำได้ ในอนาคต ส่วนสัญญาซื้อขายไฟฟ้า อาจจะใช้สัญญาระหว่างบริษัทผลิตไฟฟ้ากับ กฟผ. เป็นแม่แบบให้เอกชนใช้เป็นข้อมูลพิจารณาตัดสินใจ

จากนโยบายดังกล่าวเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับการให้ กฟผ. ปรับตัวเข้าสู่ระบบการแข่งขันเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่เอกชนลงทุนผลิตไฟฟ้ามากขึ้นในอนาคต ก็จะไม่มีปัญหาด้านความมั่นคง เนื่องจาก กฟผ. ยังคงเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาพลังงานไฟฟ้า และดูแลความมั่นคงของระบบไฟฟ้ารวมของทั้งประเทศอยู่

๑๑

น้อมรับ
พระมหากรุณาธิคุณ

พระมหากษัตริย์คุณ

กฟผ.เป็นหน่วยงานที่ต้องค้นคว้าวิจัย และนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์เข้ากับกิจการหลัก คือ ผลิตไฟฟ้าเพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชนในประเทศ กิจการดังกล่าวล้าวนแล้วแต่ได้รับความสนพระทัยจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระราชวงศ์มาโดยตลอด อาทิเช่น ได้รับพระมหากษัตริย์คุณให้อัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์มาเป็นชื่อเขื่อนพลังน้ำแห่งแรกคือเขื่อนภูมิพล ตั้งแต่เริ่มก่อสร้าง นอกจากนี้ยังได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมชมโครงการเสด็จฯ วางศิลาฤกษ์ เสด็จฯ ในพิธีเปิดเขื่อนและโรงไฟฟ้าต่างๆ และได้พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับกิจการของ กฟผ.หลายเรื่อง

เสด็จฯ เปิดโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๔

เสด็จฯ เปิดเขื่อนสิริกิติ์ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๒๐

แม้ว่าเขื่อนภูมิพลจะก่อสร้างแล้วเสร็จ และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางภาคเหนือ ให้ความเพลิดเพลินทางด้านพักผ่อนหย่อนใจและความรู้ทางวิชาการไปพร้อมๆ กันแก่ผู้ไปเยือน แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ยังสนพระทัยอยู่เสมอ ได้เสด็จพระราชดำเนินประทับแรมเป็นการส่วนพระองค์ในการเสด็จฯ เยี่ยมเยียนราษฎรทางภาคเหนือบ่อยครั้ง และเมื่อประมุขจากมิตรประเทศต่างๆ ซึ่งเป็นพระราชอาคันตุกะมาเยือนประเทศไทย ก็ได้เสด็จฯ นำชมเขื่อนภูมิพลเป็นเนืองนิจ

สำหรับเขื่อนสิริกิติ์ซึ่งปิดกั้นลำน้ำน่านที่จังหวัดอุตรดิตถ์นั้น ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้อยู่เคียงพระนามาภิไธยสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ มาเป็นชื่อเขื่อน และยังได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดเขื่อนเช่นเดียวกับเขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนวชิราลงกรณ์ เขื่อนสิรินธร และเขื่อนจุฬาภรณ์ โดยเฉพาะเขื่อนจุฬาภรณ์ซึ่งได้ชื่อว่ามีทิวทัศน์สวยงามและอากาศเย็นสบายเช่นเดียวกับประเทศทางยุโรปนั้น ก็เป็นสถานที่ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ทรงโปรดปรานมาก ได้เสด็จพระราช

ดำเนินประทับแรมเป็นการส่วนพระองค์หลายครั้ง และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ก็โปรดที่จะเสด็จพระราชดำเนินตามไหล่เขา เพื่อเก็บดอกไม้ป่าแปลกๆ มารวบรวมไว้

เป็นที่ทราบกันดีว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยในเรื่องของเทคโนโลยีเป็นอย่างดีจะเห็นได้จากการเสด็จฯ เยี่ยมชมโครงการก่อสร้างของ กฟผ.ที่ใดก็ตาม เช่น โรงไฟฟ้าพระนครเหนือ โรงไฟฟ้าพระนครใต้ โรงไฟฟ้าบางปะกง เขื่อนลิกไนต์แม่เมาะ ตลอดจนเขื่อนพลังน้ำต่าง ๆ ก่อนอื่นจะต้องเสด็จฯ ห้องควบคุมการเดินเครื่อง เพื่อทอดพระเนตรให้ทรงเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง โดยเฉพาะการที่ กฟผ. เป็นหน่วยงานที่กำลังพัฒนาด้านเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้ทรงสนพระทัยในกิจการของ กฟผ.เสมอมา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ตามชนบทมีอาชีพทำการเพาะปลูกเป็นสำคัญ ถ้าประชาชนเหล่านั้นอยู่ดีกินดีมีความสุข ก็จะทำให้มีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตดีและเข้มแข็ง มีกำลังที่ป้องกันรักษาตนเองได้ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้ประเทศชาติสงบสุขและมั่นคง

เสด็จฯ เปิดโรงไฟฟ้าบ้านยาง อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นถึงความเป็นจริงในขณะนี้ ดังนั้น เมื่อเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานยังที่ใดก็ตาม จะเสด็จฯ เยี่ยมเยียนราษฎรตามท้องถิ่นนั้นอย่างใกล้ชิด ทรงได้ถามทุกข์สุขจากผู้มาเฝ้ารับเสด็จฯ ด้วยพระองค์เอง ทรงรับฟังด้วยความเอาใจใส่และพร้อมที่จะทรงแก้ไข ปัญหาของเขาเหล่านั้นให้บรรเทาเบาบางลงโปรดเกล้าฯ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับสนองพระราชดำริในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาแหล่งน้ำให้แก่ชุมชนที่ขาดแคลน

กฟผ. เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระองค์ท่านเสมอมา และรู้สึกซาบซึ้งเป็นล้นพ้น ดังนั้น สิ่งใดก็ตามที่จะเป็นการสนองตอบพระมหากรุณาธิคุณอันล้นเกล้าล้นกระหม่อมนั้น กฟผ. จะรีบดำเนินการเพื่อให้ทรงพอพระราชหฤทัย โดยเฉพาะการพัฒนาแหล่งน้ำให้แก่ชุมชนต่างๆ ที่ขาดแคลน นอกจากนี้ ในวโรกาสวันมหามงคลต่างๆ ที่ประชาชนชาวไทยร่วมแรงร่วมใจกันเฉลิมฉลองพระเกียรติกันทั่วประเทศนั้น กฟผ. ก็ถือเป็นโอกาสสร้างสิ่งอันเป็นสาธารณประโยชน์เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชสักการะด้วย

แม้กาลเวลาล่วงเลยไป เชื้อเพลิงและโรงไฟฟ้า รวมทั้งโครงการตามพระราชดำริเหล่านั้น ก็ยังอยู่เป็นศรีสง่าแก่ประเทศไทย และก็จะคงอำนวยประโยชน์อันแก่ประการให้ปวงชนชาวไทยต่อไป ตราบใดที่แหล่งทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ แหล่งน้ำเหมืองลิกไนต์ ก๊าซธรรมชาติ ฯลฯ ยังมีอยู่ให้พัฒนาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการผลิตกระแสไฟฟ้า และอำนวยสุขแก่ประชาชนชาวไทยทุกคนให้มีความสุขสวัสดิภาพ ทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม รวมทั้งกิจการอื่น ๆ อีกมากมาย ตราบนั้น กฟผ. ก็จะต้องดำเนินการผลิตไฟฟ้าให้เพียงพอกับความ ต้องการของคนในประเทศ ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการผลิตไฟฟ้าให้เพียงพอกับความ ต้องการของคนในประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงต้องการจะให้พสกนิกรทุกชั้นวรรณะของพระองค์ท่านได้อยู่ดีมีสุขตลอดไป...นานเท่านั้น โดยไม่เลือกว่าเป็นใครมาจากไหน สมดังที่ทิดประเทศได้กล่าวไว้ว่า

“คนที่เป็นสัตบุรุษ ย่อมเอ็นดูสัตว์ ทั้งหลาย ตลอดถึงสัตว์ที่ไร้คุณ เหมือน พระจันทร์อันส่องแสงไม่เลือกหน้า...ตลอด กระทั่งเรือนคนจันทาล”

เสด็จฯ ประทับแรม ณ เชื้อนจุฬารักษ์ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๑๖

เสด็จฯ เปิดโรงไฟฟ้าบางปะกง เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๘

โครงการต่าง ๆ ตามพระราชดำริ

๑. โรงไฟฟ้าพลังน้ำบ้านยาง จังหวัดเชียงใหม่

เกิดจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่บ้านยาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ทรงมีพระราชดำริว่า ภูมิประเทศดังกล่าวมีน้ำสมบูรณ์ตลอดปี ควรจะนำมาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้าได้ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ กฟผ.นำไปพิจารณาตามความเหมาะสมต่อไป

เพื่อสนองพระราชดำริ กฟผ.จึงได้ทำการสำรวจภูมิประเทศและศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๕ พบว่าสามารถพัฒนาได้ในระยะเวลาอันสั้น โดยใช้ค่าลงทุนต่ำ จึงเริ่มก่อสร้างในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๖ ใช้เวลา

ดำเนินการประมาณ ๘ เดือน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดโรงไฟฟ้าพลังน้ำบ้านยางนี้เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๗

นอกจากจะสามารถอำนวยประโยชน์ในด้านการผลิตพลังงานไฟฟ้าโดยเฉลี่ย ๐.๔ ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมง เพื่อบริการแก่ประชาชนในหมู่บ้านยาง และหมู่บ้านใกล้เคียงแล้ว โรงไฟฟ้าพลังน้ำบ้านยางยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ของราษฎรในบริเวณดังกล่าว ส่งผลให้หมู่บ้านเหล่านี้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเป็นการกระจายความเจริญออกไปสู่ชนบท สมดังพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นอย่างยิ่ง

๒. โครงการพัฒนาที่ดิน ทุ่งลุยลาย จังหวัดชัยภูมิ

หลังจากที่ กฟผ. ได้ดำเนินการก่อสร้างเขื่อนจุฬาภรณ์แล้วเสร็จ ได้เกิดปัญหาราษฎรเข้าไปหักรั้งถางพงเพื่อทำการเพาะปลูกและอยู่อาศัย ทั้งในบริเวณขอบอ่างเก็บน้ำ และบริเวณสองข้างทางที่ตัดถนนเข้าไปยังโครงการเป็นจำนวนมาก ทำให้ป่าไม้ในบริเวณดังกล่าวถูกทำลายลงจนหมดสิ้น กฟผ. และกรมป่าไม้ จึงได้ร่วมมือกันหาทางป้องกัน และดำเนินการปราบปราม แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้เต็มที่

ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธีเปิดเขื่อนจุฬาภรณ์ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้พระราชทานพระราชดำริแก่นายกรัฐมนตรีในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับราษฎรบุกรุกป่าในบริเวณใกล้เคียงโครงการ เพื่อดำเนินการเช่นเดียวกับที่หมู่บ้านหุบกระพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

กฟผ. จึงได้ร่วมมือกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาหลักดำเนินการตามแนวพระราชดำริ โดยจัดโครงการพัฒนาที่ดินแห่งนี้ ได้ดำเนินงานจัดเป็น

หมู่บ้านสหกรณ์ชื่อว่า "สหกรณ์การเกษตรทุ่งลุยลาย จำกัด" เริ่มดำเนินงานเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗ ประกอบธุรกิจด้านต่างๆ บริการแก่สมาชิก ๕ ประเภทด้วยกัน คือธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจการขาย ธุรกิจการซื้อ และธุรกิจบริการ โครงการได้แล้วเสร็จจัดการมอบให้อยู่ในความดูแลของจังหวัดชัยภูมิ ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นต้นมา

๓. โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนห้วยกุ่ม จังหวัดชัยภูมิ

เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในบริเวณลำน่าน้ำเขินและลำน่าน้ำพรม ทอดพระเนตรเห็นการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ดังกล่าว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมชลประทาน กรมป่าไม้ และ กฟผ. ร่วมกันพิจารณาแก้ไข โดยทรงมีพระราชดำริให้มีการศึกษาเพื่อพิจารณาก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำในลำน่าน้ำพรมทางตอนล่างของเขื่อนจุฬาภรณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กฟผ. จึงได้ทำการสำรวจพบว่ามีความเหมาะสมทั้งด้านเศรษฐศาสตร์และวิศวกรรม ซึ่งนอกจากเขื่อนห้วยกุ่มจะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำแล้ว ยังสามารถติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ขนาดกำลังผลิต ๑๓,๐๐๐ กิโลวัตต์ ได้อีกด้วย

งานก่อสร้างตัวเขื่อนได้เริ่มในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๑ โดยเขื่อนห้วยกุ่มอยู่ห่างจากเขื่อนจุฬาภรณ์

๔๐ กิโลเมตร ก่อสร้างแล้วเสร็จในต้นปี พ.ศ.๒๕๒๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเปิดเขื่อนเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๓

เขื่อนห้วยกุ่มได้เริ่มเก็บกักน้ำตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๓ และระบายน้ำเพื่อการเกษตรตามความต้องการของราษฎรอยู่เสมอมา และช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรในลำน่าน้ำพรมตอนล่างในพื้นที่ประมาณ ๘๐,๐๐๐ ไร่ นอกจากนี้เขื่อนห้วยกุ่มยังใช้น้ำผลิตไฟฟ้าก่อนที่จะระบายเพื่อการเกษตร เป็นการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำได้อย่างคุ้มค่า

๔. โรงไฟฟ้าพลังน้ำ บ้านสันติ จังหวัดยะลา

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินวางศิลาฤกษ์การก่อสร้างเขื่อนบางลางเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๑ ได้เสด็จฯ ทอดพระเนตรฝายละแอ ซึ่งเป็นฝายคอนกรีตขนาดเล็กที่ กพผ.ก่อสร้างเพื่อทดน้ำในคลองละแอ และเจาะอุโมงค์ขนาดเล็ก เพื่อต่อท่อส่งน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคของราษฎรหมู่บ้านสันติ ทรงมีพระราชดำริว่า ควรจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำนี้เพื่อการผลิตไฟฟ้าด้วย เนื่องจากมีศักยภาพและปริมาณน้ำเพียงพอ พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้จะอำนวยประโยชน์ให้แก่ราษฎรในท้องถิ่นได้ โรงไฟฟ้าแห่งนี้จึงได้เกิดขึ้น นับเป็นโรงไฟฟ้าได้ดินแห่งแรกในประเทศไทย ขนาดกำลังผลิต ๑,๓๐๐ กิโลวัตต์ อยู่เหนือเขื่อนบางลางไปตามขอบอ่างเก็บน้ำฝิ่งขวาประมาณ ๖ กิโลเมตร

๕. เขื่อนพรมธารา จังหวัดชัยภูมิ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า ลำห้วยเหนือเขื่อนจุฬาภรณ์ฝั่งซ้าย ซึ่งเป็นสาขาของลำน้ำพรมนั้นเป็นลำห้วยใหญ่มีน้ำไหลตลอดปี และมีปริมาณน้ำมากในฤดูฝน ควรศึกษารายละเอียดเพื่อพิจารณาก่อสร้างเขื่อนหรือฝายขนาดเล็กปิดกั้นบริเวณตอนบนของลำห้วย แล้วชักน้ำไปลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนจุฬาภรณ์ เพื่อเพิ่มการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าเขื่อนจุฬาภรณ์

กฟผ. จึงได้ทำการสำรวจและศึกษารายละเอียดตามแนวทางพระราชดำริ พบว่ามีความเหมาะสม โดยจะเป็นการเพิ่มปริมาณน้ำเข้าอ่างเก็บน้ำเขื่อนจุฬาภรณ์ประมาณปีละ ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร ทำให้การผลิตไฟฟ้าของเขื่อน เพิ่มขึ้นอีกประมาณ ๒ ล้านกิโลวัตต์-ชั่วโมงต่อปี กฟผ. ได้เริ่มก่อสร้างโครงการก่อสร้าง “เขื่อนพรมธารา” ขึ้นทางฝั่งซ้ายของเขื่อนจุฬาภรณ์ ระยะห่างประมาณ ๕๐๐ เมตร เมื่อเดือน

มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๔ แล้วเสร็จในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๕

๖. โรงไฟฟ้าบ้านขุนกลาง จังหวัดเชียงใหม่

บ้านขุนกลางเป็นหมู่บ้านหนึ่งในโครงการตามพระราชดำริที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ มีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาชาวไทยภูเขาให้หันมาปลูกพืชเศรษฐกิจทดแทนการปลูกฝิ่นและทำไร่เลื่อนลอย เป็นการอนุรักษ์ป่าไม้และต้นน้ำลำธาร

ต้น พ.ศ.๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริ ที่จะนำเอาพลังน้ำในบริเวณน้ำตกสิริภูมิ ซึ่งอยู่บนดอยอินทนนท์ในเขตหมู่บ้านขุนกลาง มาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้า

กฟผ. จึงได้ดำเนินการสำรวจและศึกษารายละเอียด และเริ่มก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ้านขุนกลางเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๒๕ แล้วเสร็จในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๖ รวมกำลังผลิต ๑๘๐ กิโลวัตต์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดโรงไฟฟ้าแห่งนี้เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๗

โรงไฟฟ้าพลังน้ำบ้านขุนกลาง ได้เดินเครื่องจ่ายไฟฟ้าให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน และส่งพลังงานไฟฟ้าที่เหลือเข้าระบบจำหน่ายของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอีกด้วย นับเป็นครั้งแรกที่หมู่บ้านนี้มีไฟฟ้าใช้ ยังความปลื้มปิติแก่ชาวไทยภูเขาในพื้นที่เหล่านี้เป็นอย่างมาก

๗. โรงไฟฟ้าพลังน้ำคลองช่องกล้า จังหวัดสระแก้ว

ในอดีต พื้นที่ป่าเชิงเขาบรรทัด แถบชายแดนไทย-กัมพูชา เขตจังหวัดปราจีนบุรี (ปัจจุบันคือจังหวัดสระแก้ว) เป็นเขตแทรกซึมของฝ่ายตรงข้าม ประกอบกับมีราษฎรเข้าบุกรุกทำลายป่า พื้นที่ดังกล่าวจึงกลายเป็นป่าเสื่อมโทรม ขาดแคลนน้ำสำหรับการเกษตร และมีแนวโน้มว่า การทำลายป่าจะขยายตัวมากขึ้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบปัญหาที่เกิดขึ้น ทรงมีพระราชดำริให้มีการพัฒนาพื้นที่เหล่านี้ โดยการพัฒนาจิตใจของราษฎรให้มั่นคง พัฒนาอาชีพ ให้ความรู้ในด้านเกษตรกรรม และจัดสรรที่ดินให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ดังนั้น กองทัพอากาศที่ ๑ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงร่วมกันจัดทำโครงการขึ้นเรียกว่า “โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ” เริ่มงานตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ ประกอบด้วยการพัฒนาด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาแหล่งน้ำ มีการก่อสร้างเขื่อนเพื่อเก็บกักน้ำ รวมทั้งระบบส่งน้ำหลายแหล่งในพื้นที่

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำของเขื่อนต่างๆ เหล่านี้ มีศักยภาพเพียงพอที่จะใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าได้ ก่อนที่จะระบายเพื่อการเกษตร เป็นการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

กฟผ. จึงได้ทำการสำรวจและนำผลสำรวจขึ้นกราบบังคมทูล ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ เยี่ยมโครงการ เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ทรงมีความเห็นว่าสมควรที่จะติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่เขื่อนคลองช่องกล้าตอนบน

กฟผ. ได้ออกแบบแล้วเสร็จ และเริ่มก่อสร้างในปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ขนาดกำลังผลิต ๒๐ กิโลวัตต์ รวมทั้งก่อสร้างระบบส่งไฟฟ้าไปยังหมู่บ้านด้วยงานทั้งหมดแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ นับเป็นการพระราชทานแสงสว่างจากกระแสไฟฟ้าให้แก่ราษฎรในท้องถิ่นเป็นครั้งแรก โรงไฟฟ้าพลังน้ำคลองช่องกล้านี้ ได้เดินเครื่องจ่ายไฟฟ้าให้แก่ราษฎรตลอดมา

๘. โรงไฟฟ้าพลังน้ำ เขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล จังหวัดเชียงใหม่

แต่เดิม เขื่อนแม่งัดมีสภาพเป็นเพียงฝายกั้นน้ำเล็ก ๆ ปิดกั้นลำน้ำแม่งัดซึ่งเป็นสาขาสำคัญของลำน้ำปิง สามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่พื้นที่เพียง ๓,๖๐๐ ไร่ ของตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ต่อมา พ.ศ.๒๕๑๖ ได้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ขึ้นในบริเวณดังกล่าว ฝายแม่งัดถูกน้ำพัดพาพังเสียหายจนใช้การไม่ได้ กรมชลประทานจึงได้พิจารณาช่วยซ่อมฝายนี้ โดยกำหนดบริเวณเหนือฝายแม่งัดเดิมขึ้นไปตามลำน้ำประมาณ ๒๕๐ เมตร เป็นสถานที่ตั้งตัวเขื่อน

ใน พ.ศ.๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโครงการนี้ และทรงมีพระราชดำริให้พิจารณาระหว่างโครงการประเภทเหมืองฝายและอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ว่าโครงการใดจะสามารถอำนวยประโยชน์ได้มากกว่า

กรมชลประทานและ กฟผ. จึงได้ติดต่อประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เพื่อดำเนินงานก่อสร้างให้สอดคล้องทั้งด้านชลประทาน และการผลิตไฟฟ้าตามพระราชดำริ โดยระหว่างการก่อสร้างนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโครงการนี้ด้วยความสนพระทัยถึงสองครั้ง

เขื่อนแม่งัดเริ่มดำเนินการก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๐ แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ เปิดเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๙ และพระราชทานนามว่า "เขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล" สามารถส่งน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกรวม ๑๘๘,๐๐๐ ไร่ ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาดกำลังผลิต ๙,๐๐๐ กิโลวัตต์และผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ถึง ๒๙ ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมงต่อปี

๙. แขนงฟื้นฟูสภาพเหมืองแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ภายหลังจากการขุดลิกไนต์ขึ้นมาใช้ประโยชน์ สภาพภูมิประเทศในบริเวณบ่อเหมืองและบริเวณใกล้เคียงได้เปลี่ยนไปจากสภาพเดิม เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทอดพระเนตรกิจการเหมืองลิกไนต์แม่เมาะ ทรงเห็นพื้นที่ซึ่งขุดลิกไนต์ไปใช้ประโยชน์แล้วอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม ทรงมีพระราชปรารภกับเจ้าหน้าที่ กฟผ. ซึ่งตามเสด็จว่าควรจะหาทางปรับปรุงบริเวณดังกล่าวให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยน่าดูและเป็นระเบียบ กฟผ. จึงได้ดำเนินการตามพระราชปรารภ

โดยหลักเกณฑ์ในการฟื้นฟูสภาพเหมืองแม่เมาะนั้น ได้ดำเนินการตามแนวปฏิบัติดังนี้คือ หลังจากขุดเปิดหน้าดินเพื่อขุดลิกไนต์ขึ้นมาแล้ว จะนำดินและซีเมนต์จากการขุดลิกไนต์มาใช้ตกแต่งกองดินและบ่อเหมือง ปรับปรุงคุณภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืชพันธุ์ไม้ ควบคุมสภาวะแวดล้อมและใช้ประโยชน์ให้เต็มที่จากพื้นที่ที่ปรับปรุง คือทำเป็นสวนสาธารณะ อ่างเก็บน้ำ และอื่นๆ

แผนฟื้นฟูสภาพเหมืองแม่เมาะนี้ จะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการเปิดบ่อเหมืองเพื่อนำประโยชน์จากการขุดลิกไนต์มาใช้ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายหลังให้เป็นประโยชน์ด้วยเช่นกัน

สวนสาธารณะที่ กฟผ. สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ

สวนน้ำพระทัย

กฟผ. สร้างขึ้นในศุภมงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งวโรกาสดังกล่าว รัฐบาลและประชาชนชาวไทยได้ร่วมกันเฉลิมฉลองตลอดจนสร้างสิ่งอันทรงคุณค่า เพื่อเป็นการน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ และเป็นโครงการหนึ่งในจำนวน ๓ โครงการที่ กฟผ. ได้รับอนุมัติจากรัฐบาลให้ใช้ตราสัญลักษณ์พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ

สวนน้ำพระทัยสร้างขึ้นที่เขื่อนภูมิพล ซึ่งเป็นเขื่อนใหญ่แห่งแรกที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานนาม เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของพนักงานและประชาชน

สวนน้ำพระทัยได้เริ่มงานก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ แล้วเสร็จปี พ.ศ. ๒๕๓๐ โครงการแยกออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสวนที่เรียกว่า "สวนน้ำพระทัย" มีพื้นที่ประมาณ ๑๖ ไร่ และส่วนที่เป็นการก่อสร้างบ้านพักกับร้านอาหาร

สวนน้ำพระทัยประกอบด้วยสิ่งสำคัญคือ ประติมากรรมสัมฤทธิ์ รูปประติมากรรมมีลักษณะที่เน้นถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นมิ่งขวัญและทรงเป็นแกนหลักในการยึดเหนี่ยวจิตใจ รวมทั้งความจงรักภักดีของปวงชนชาวไทย นอกจากนี้ยังทรงมีความห่วงใยพสกนิกรชาวไทยโดยทั่วหน้า ทรงแบกพระราชภาระกิจทั้งปวงไว้ด้วยน้ำพระทัยอันมั่นคง สมดังพระราชปณิธาน **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแก่ปวงชนชาวไทย”**

นอกจากประติมากรรมที่กล่าวมาแล้ว ยังประกอบด้วยตกแต่งบริเวณโดยรอบด้วยลำธาร น้ำพุ แปลงไม้ดอกไม้ใบ ชุ่มต้นไม้นานเมือง ซึ่งให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน

สำหรับส่วนที่เป็นบ้านพักรับรองและอาคารร้านอาหาร ก็ได้ก่อสร้างปรับปรุงใหม่ให้สวยงาม สอดคล้องกับส่วนที่เป็นสวน นับเป็นสิ่งสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะได้ประโยชน์ด้านพักผ่อนหย่อนใจแล้วยังเป็นสิ่งเตือนใจให้รำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่อีกด้วย

สวนสุมาลัย

ในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมายุ ๕ รอบ เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๕ กฟผ.ได้ตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อ กฟผ.เสมอมา นับแต่ได้พระราชทานพระนามาภิไธยเป็นชื่อเชื่อน เสด็จพระราชดำเนินนำพระราชอาคันตุกะเยี่ยมชมกิจการของ กฟผ.อย่างเป็นทางการ และเสด็จพระราชดำเนินประทับแรมเป็นการส่วนพระองค์หลายครั้ง ในวโรกาสมหามงคลนี้ กฟผ.จึงน้อมเกล้าฯ สร้างสิ่งสาธารณะเพื่อเทิดพระเกียรติและแสดงความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยกำหนดและออกแบบ "สวนสุมาลัย" ขึ้นที่เขื่อนสิริกิติ์ โดยเน้นสัญลักษณ์สำคัญๆ ให้สอดคล้องกับพระองค์ท่าน คือ

ออกแบบส่วนประกอบต่างๆ ในสวนให้สามารถสื่อความหมายเกี่ยวข้องกับพระองค์ท่าน เช่น ใช้พื้นที่ประมาณ ๖๐ ไร่ เท่ากับพระชนมายุ ๕ รอบ

เน้นความประณีต อดทน อุตสาหะ และตั้งใจจริง ซึ่งเป็นคุณลักษณะประจำพระองค์ในสิ่งก่อสร้างและการตกแต่งทั้งหมด แบ่งบริเวณออกเป็นส่วนๆ สำหรับใช้จัดกิจกรรมหรือนิทรรศการต่างๆ ในวาระพิเศษ เช่น กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ หรือนิทรรศการส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ

นอกจากนี้ยังปลูกไม้ดอกไม้ใบประดับตกแต่งตามจุดต่างๆ รอบๆ บริเวณสวนเพื่อให้เกิดความสวยงามเจริญตาเจริญใจ รวมทั้งให้ความรู้ความเพลิดเพลินแก่ผู้มาเที่ยวชม

สวนสุมาลัยนี้เริ่มก่อสร้างเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๓๓ แล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๕ แบ่งบริเวณออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนสวนสุขภาพ ส่วนพักผ่อนริมน้ำลานประติมากรรม และส่วนที่เป็นสนามกีฬา และสโมสร

สวนเวลารำลึก

สวนเวลารำลึก มีเนื้อที่ประมาณ ๓๐ ไร่ อยู่ที่เชิงเขาริมอ่างเก็บน้ำใกล้กับบริเวณบ้านพักรับรองและท่าเรือของเขื่อนศรีนครินทร์ เริ่มก่อสร้างตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ แล้วเสร็จเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

กฟผ. สร้างขึ้นด้วยรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณและตระหนักในพระราชจริยวัตรของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ทรงยึดถือปฏิบัติ อีกทั้งยังแสดงออกให้ประจักษ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ "เวลา" ทรงเชื่อว่าเวลาเป็นของมีค่า จึงควรใช้เวลาให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ไม่ควรปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปอย่างไรประโยชน์ ซึ่งเรื่องนี้เป็นสาระสำคัญและเชื่อมโยงกับภารกิจหลักของ กฟผ. ในฐานะผู้ผลิตพลังงานไฟฟ้า

กฟผ. ได้ออกแบบสร้างสวนเวลารำลึกโดยเลือกนาฬิกาแดดเป็นสัญลักษณ์ เพื่อสื่อความสัมพันธ์กับกาลเวลา นอกจากนี้ยังได้ต่อเติมเสริมสร้างสิ่งตกแต่งอื่นๆ ให้เป็นองค์ประกอบที่สมบูรณ์แบบของสวนเฉลิมพระเกียรติแห่งนี้

นอกจากนาฬิกาแดดแล้ว สวนเวลารำลึกยังประกอบไปด้วยลานอเนกประสงค์ สระปทุมหรือสระบัว สวนไผ่ รวมทั้งสนามเบตอง ซึ่งเป็นกีฬาที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงโปรด

สวนสิรินธร

สวนสิรินธร ตั้งอยู่ในบริเวณเขื่อนสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี กฟผ. สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุ ๓๖ พรรษา

กฟผ. ขาบซึ่งในพระมหากรุณาธิคุณของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีต่อ กฟผ. มาโดยตลอด นับแต่ได้พระราชทาน พระนามาภิไธยให้เป็นชื่อเขื่อน และได้เสด็จพระราช ดำเนินเปิดเขื่อน นอกจากนี้ยังได้เสด็จพระราชดำเนิน ไปประทับแรมในช่วงปฏิบัติพระราชภารกิจ และเสด็จ พระราชดำเนินเยี่ยมชมนเป็นการส่วนพระองค์อีกด้วย

ในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุครบ ๓ รอบ กฟผ. จึงได้ก่อสร้างสวนสิรินธรขึ้น เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายในวโรกาสอันเป็นมงคลยิ่งนี้ กฟผ. ได้เริ่มงานสำรวจสถานที่ที่เหมาะสม เพื่อจัดทำเป็นสวน เฉลิมพระเกียรติในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยเลือกบริเวณฝั่งซ้ายของสันเขื่อนสิรินธรริมอ่าง

เก็บน้ำมีพื้นที่ประมาณ ๔๐ ไร่ การออกแบบสวน ได้ยึดหลักในการรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเดิมไว้ ให้มากที่สุด ใช้วัสดุอุปกรณ์ตกแต่งสถานที่ให้ กลมกลืนกับพื้นที่เดิม รวมทั้งใช้งบประมาณการก่อสร้าง และการบำรุงรักษาให้ประหยัดที่สุดด้วย

นอกจากนี้ได้ร่วมกับหน่วยราชการ พ่อค้า และประชาชน จังหวัดอุบลราชธานีปลูกต้นไม้เพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นวันคล้าย วันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีด้วย

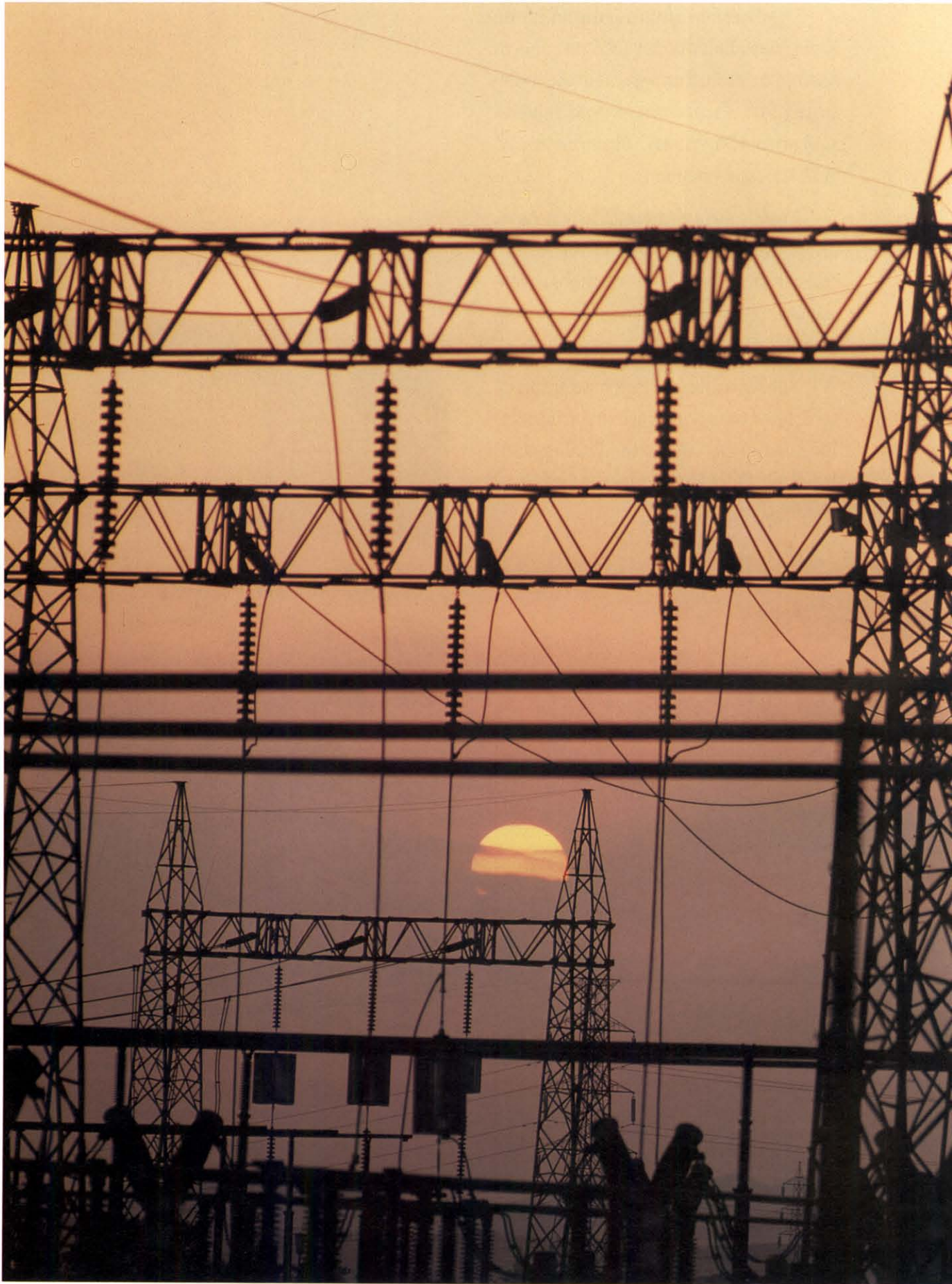
กฟผ. เริ่มดำเนินการก่อสร้างสวนสิรินธร ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา จนกระทั่งแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔

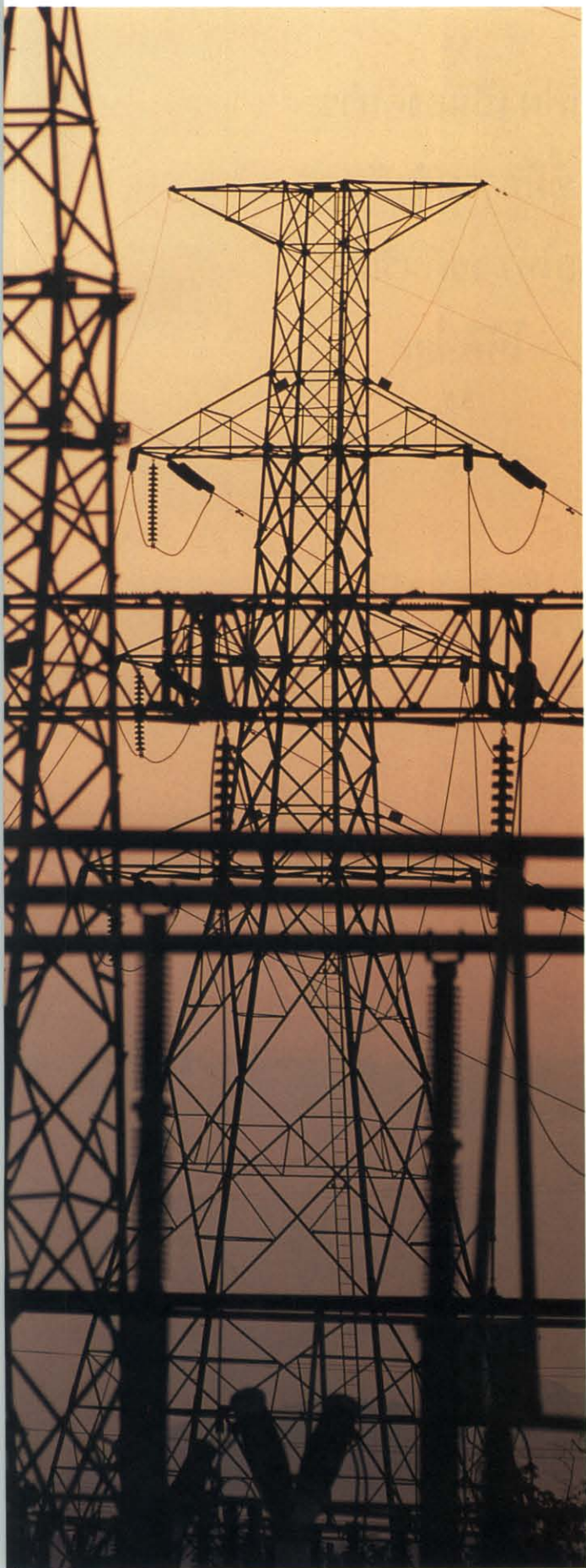
จุดประสงค์สำคัญในการจัดทำสวนสิรินธรนี้ เพื่อจัดเป็นสวนเปิดให้สาธารณชนได้เข้าชม เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และให้ผู้เข้าชมได้ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระเมตตาต่อพสกนิกร

องค์ประกอบสำคัญของสวนสิรินธร นอกจากประกอบด้วยพืชพรรณไม้แล้วยังเน้นการปลูกพันธุ์ไม้ ตัดแต่งเป็นอักษร "สธ" ประติมากรรมรูปช้าง ๓ เชือก เล่นดนตรีไทย รวมทั้งคำประพันธ์จารึกไว้ตามจุดต่างๆ ของสวน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดสวนสิรินธรเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๔ นับได้ว่าเป็นอนุสรณ์สถานซึ่งเป็นสิริมงคลยิ่งแก่ กฟผ. และจังหวัดอุบลราชธานีสืบต่อไปชั่วกาลนาน

๑๒

มุมมองของผู้บริหาร

“
กฟผ.เป็นองค์กร
ที่มีความสำคัญ
ขอให้ช่วยกันรักษา
ให้ดีที่สุด
”

ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

เกิดเมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ.๒๔๕๐ เริ่มการศึกษาที่โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก จากนั้นเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรม สอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตไทยเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๑ ได้ทุนเล่าเรียนของระพีมูลนิธิ ไปศึกษาวิชากฎหมายที่สำนักมิดเดิล เทมเปิ้ล (Middle Temple) ประเทศอังกฤษ จนสำเร็จเนติบัณฑิตอังกฤษใน พ.ศ.๒๔๗๖ ในอดีตเคยรับราชการตำแหน่งสำคัญๆ มากมาย อาทิ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ประธานศาลฎีกา คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๒ ของประเทศไทย เป็นประธานกรรมการ กฟผ. ระหว่างวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒ ถึงวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งองคมนตรีเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๑ ซึ่งต่อมาใน พ.ศ.๒๕๑๘ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานองคมนตรี มาจนถึงปัจจุบัน

ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

ประธานองคมนตรีและอดีตรองประธานกรรมการ กฟผ.

เป็นประธานกรรมการของ กฟผ.

“ผมเป็นประธานกรรมการของ กฟผ. ตั้งแต่ผมเพิ่งพ้นเกษียณอายุราชการตุลาการในตำแหน่งประธานศาลฎีกา ท่านนายกรัฐมนตรีสมัยนั้นคือคุณพจน์ สารสิน ได้มาขอให้ผมช่วยเป็นประธานกรรมการ กฟผ. หน่อยผมบอกท่านว่า **ไม่ได้เรียนมาทางนี้ จะเป็นประธานไฟฟ้าได้อย่างไร ท่านนายกฯ ก็บอกว่าเป็นไปได้เพราะผู้ว่าเกษม จาติกวณิช ท่านเป็นคนดีทุกอย่าง** และเพื่อญะครอบครัวยุคนเกษมกับผมก็คุ้นกันดี ผมเลยรับเป็นประธาน เป็นแล้วรู้สึกประทับใจว่าคุณเกษมเป็นคนเก่งจริง ๆ มีสติปัญญาว่องไว ไม่มีเรื่องที่เป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขอะไรเลย เพราะคุณเกษมท่านวางแผนไว้ดีตลอด เพราะฉะนั้นผมไม่มีปัญหาอะไร สบายใจตลอด จนกระทั่งผมเป็นนายกรัฐมนตรี ผมจึงลาออกจากการเป็นประธานกรรมการ กฟผ.

สมัยผมมีคนอยู่ในคณะกรรมการ กฟผ.หลายคน เช่น คุณบุญมา วงศ์สวรรค์ คุณอมร จันทรมบูรณ์ เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถมาก พวกเราไม่เคยคิดถึงเรื่องคอร์รัปชันกันเลย”

ความคิดในอดีตเกี่ยวกับแหล่งพลังงาน

“ในสมัยผมเป็นประธาน ก็มีความคิดเกี่ยวกับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์เกิดขึ้น แต่ยังไม่ได้ออกมาเป็นรูปธรรม เป็นเพียงแต่โอเคเดียวว่าต่างประเทศเขามีแล้วนะ มีหลายประเทศที่เริ่มมีโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ เราอาจจะต้องมีบ้าง ในที่สุดก็ยังไม่ได้สร้างจนถึงเดี๋ยวนี้

ส่วนเรื่องน้ำมัน อันนี้มีประโยชน์มาก เช่น เชื้อนภูมิพล หรือเชื้อนต่าง ๆ ผมจำได้ว่าเมื่อประเทศลาวทำเขื่อนผลิตไฟฟ้าที่ลาวและขายไฟให้ไทย คณะของเรายังยกขบวนกันไปแสดงความยินดีกับเขา โดยตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปกลางแม่น้ำโขง ไปจอดแพอยู่กลางแม่น้ำโขงกัน”

สภาพการณ์ของ กฟผ.ในปัจจุบัน

“เกี่ยวกับเรื่องสภาพการณ์ของ กฟผ.ในปัจจุบันนี้ ผมอยู่ห่างเหลือเกิน แต่เท่าที่เป็นทุกซ์แทนคือเรื่องโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่เราเอาลิแกนด์มาทำไฟ เรื่องที่ราษฎรร้องเรียนเรื่องมลภาวะ ปัญหาว่าจะทำยังไง จะไม่ให้เกิดขึ้นอีก

ผมหวังในใจว่า **กฟผ.จะเป็นกำลังใหญ่ของประเทศชาติเรา**นะ ถ้าไม่ได้ กฟผ.เราจะหาพลังงาน พลังไฟมาจากไหน **กฟผ.เป็นองค์การที่มีความสำคัญ ขอให้ช่วยกันรักษาให้ดีที่สุด**เวลานี้เท่าที่ผมคิด ปัญหาที่เข้มที่สุดของ กฟผ.ต่อไปในความเห็นส่วนตัวของผม คงจะเป็นเรื่องตั้งโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ เพราะมีคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเกือบจะเท่ากันทั้งสองฝ่าย”

บทสรุปของการทำงาน

“สรุปแล้วผมอยู่มาด้วยความสบายใจและอบอุ่นใจตลอดเวลาที่ผมเป็นประธาน เพราะ **ผู้ว่าการเกษมท่านเป็นคนเก่งและคนดี และคณะของท่านก็ล้วนแต่เป็นคนดี น่านับถือทั้งนั้น ทั้งวิศวกร บริหาร และบัญชี”**

“
การเลือกระหว่าง
การอนุรักษ์กับการพัฒนา
คงต้องมองทั้งสองทาง ทางไหนได้
มากกว่าเสีย และหาข้อมูลมาจริงๆ
ก็จะมีทั้งดีทั้งเสีย ถ้าดีมาก
เสียหน่อยหน่อย เราก็ควรตัดสินใจ
ในทางนั้น
”

เรืออากาศโทศุภี มหาสันทนะ

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านวิศวกรรมศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มรับราชการที่กองทัพอากาศ จนได้รับยศเรืออากาศโท ต่อมาได้ลาออกไปทำงานที่บริษัทสแตนดาร์ดออยล์ จำกัด สายการบินแพนแอม บริษัทเอสโซ่สแตนดาร์ด (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ตามลำดับ เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ สมัยที่สอง ระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๒๔ ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๑ โดยควบคุมและกำกับดูแล กฟผ. รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่สำคัญ อาทิ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น โดยดูแลรับผิดชอบนโยบายพลังงาน ของประเทศตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งอยู่นี้

เรืออากาศโทสุลี มหาสันทนะ

อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี คูแล กฟผ.

คูแล กฟผ.

"การเข้ามาดูคูแล กฟผ.ไม่หนักใจอะไร เพราะว่าเคยอยู่ในวงของทางวิศวกร โดยมากก็รู้จัก สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บริหารในขณะนั้นคุณเกษม จาติกวณิช เป็นผู้ว่าการ กฟผ. ได้รับความร่วมมืออย่างดี รวมทั้งหมดที่ดูแลประมาณ ๗-๘ ปี

ระยะแรกที่เข้ามารับหน้าที่ ค่อนข้างเป็นระยะที่ไม่สบายนัก เพราะว่าตอนนั้นน้ำมันดิบบาร์เรล ละ ๓๔ เหรียญสหรัฐฯ แล้วในตอนนั้น กฟผ.ก็มีส่วนใช้น้ำมันเตาเพื่อมาผลิตไฟฟ้ามากพอสมควร เพราะฉะนั้น ราคาการผลิตไฟฟ้าต่อกิโลวัตต์ชั่วโมงก็จะสูง ในขณะนั้นสมควรที่จะขึ้นค่าไฟ แต่ก็ขึ้นไม่ได้เพราะประชาชนเดือดร้อน ตอนนั้นก็เหน็ดเหนื่อยกันพอสมควร ต้องมีมาตรการการใช้ไฟฟ้ามาก ราคาค่อนข้างแพง เขาเรียกว่าอัตราก้าวหน้า แต่ต่างฝ่ายต่างก็ช่วยเหลือกันและพยายามหาวิธีต่างๆ นานา และในขณะนั้นก็ได้มีการก่อสร้างเขื่อนพลังน้ำ จำได้ว่าในขณะที่อยู่ก็ได้มีพิธีเปิดเขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนท่าทุ่งนาที่เป็นระบบสูบกลับ สามารถสูบน้ำกลับมาเดินเครื่องผลิตไฟฟ้าได้อีก แล้วนอกจากนั้นก็ยังมีเขื่อนรัชชประภา ที่เปิดในขณะที่ผมเป็น รัฐมนตรีที่ดูแล กฟผ. แล้วก็โรงไฟฟ้าพลังความร้อนชนอม ช่วงนั้นก็ต้องออกต่างจังหวัดเพื่อไปตรวจบ้าง นอกจากจะดูคูแล กฟผ.แล้ว ยังดูแลสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ ซึ่งดูแลแค่เรื่องบุคลากร และในขณะเดียวกันก็ดูแลเรื่องน้ำมันของ ปตท. ควบคู่ไปด้วย"

การอนุรักษ์กับการพัฒนา

"ในขณะนั้นก็มีการต่อต้านการสร้างเขื่อนบ้าง เพราะเรากำลังจะสร้างเขื่อนน้ำโจน มีการต่อต้านเป็นอย่างมาก ช่วงนั้นเราพยายามดูทั้งทางเสีย ทางสิ่งแวดล้อม และทางได้ เรื่องนี้เป็นของประชาชน **ถ้าประชาชนไม่เอา เราก็พยายามหาวิธีที่จะใช้อย่างอื่น**

สมัยก่อนกระแสการคัดค้านก็จะมีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย นักศึกษา มีประชาชนในท้องที่ ในเขตจังหวัด แต่ชอบขยับการคัดค้านน้อยกว่าปัจจุบัน แต่เราก็มองเห็นว่ามีความสำคัญ จนหมดสมัย รัฐบาลพลเอกเปรม เรื่องน้ำโจนก็เงียบไป แต่ก็ไม่ได้เป็นการระงับเป็นทางการ

การเลือกระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนาคงต้องมองทั้งสองทาง ทางไหนได้มากกว่าเสีย และหาข้อมูลมา **จริงๆ ก็จะมีทั้งดีทั้งเสีย ถ้าดีมากกว่าเสียหน่อย เราก็ควรตัดสินใจในทางนั้น**

อนาคตของ กฟผ.

"ความต้องการไฟฟ้าของประเทศต้องมีมากขึ้น การเติบโตต้องมีมากขึ้นกว่า ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะประเทศเรายังเป็นประเทศกำลังพัฒนา ไม่ใช่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ยังคงมีความต้องการไฟฟ้าเพิ่มขึ้น และในขณะนั้นผมก็พยายามบอกคนนอกให้เข้าใจว่า เรื่องของ กฟผ.เป็นเรื่องของโครงการใหญ่ๆ ที่เราจะทำเพื่อสนองความต้องการของประชาชน พวกนี้เราต้องมีการวางแผนระยะยาว เป็นขั้นตอน **การวางแผนระยะยาวนี้มีความสำคัญมาก ว่าเราจะต้องไปเอามาจากไหน**

อยากฝากว่าพวกพลังงานในขณะนี้มันอาจจะหมดได้ ถ้าธรรมชาติ น้ำมัน มันอาจจะหมดได้ เพราะฉะนั้น การหาวัตถุดิบที่จะมาผลิตไฟฟ้า ก็คงจะเป็นความจำเป็นที่จะหยุดยั้งไม่ได้ เป็นต้นว่า พลังงานจากดวงอาทิตย์ ที่เราไปทำที่สันกำแพง คงต้องรีบศึกษาราคายังสูงมาก"

การดำเนินงานของ กฟผ.

"กฟผ.ทำงานโดยทั่วไปก็ดีขึ้นอยู่แล้ว แต่ผมเคยได้ยินมาว่า กฟผ.เอาใจพนักงานมากเกินไป แต่ผมเข้าใจนะ ถ้าหากว่าเราได้เดินทางไปเยี่ยม ไปดูแล้วถึงสถานที่จริง ๆ อย่างใกล้ชิด ซึ่งผมคิดว่าผมได้ไปมาหมดทุกแห่ง แม้แต่เขื่อนทางแม่ฮ่องสอนมีเพียงคนสองคนปฏิบัติงานอยู่ เราต้องรู้ถึงสภาพการทำงานของเขาเหล่านั้น ชีวิตประจำวันอยู่ที่นั่น เพราะฉะนั้นเราต้องเห็นใจ และให้สิ่งผ่อนคลายหรือความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร ส่วนทางด้านวิชาการ ผมคิดว่าควรจะยกย่อง มีปัญหาที่แก้ไขไป การทำงานของ กฟผ.รู้สึกว่าเป็นตัวอย่างที่ดี"

“
ในฐานะรัฐมนตรี
จะอย่างไรให้หน่วยงานนี้
เป็นที่รักใคร่ของประชาชน นอกจาก
จะยอมรับเพียงว่ามีประสิทธิภาพ
ด้านวิศวกรรมอย่างเดียว
 ”

นายสาวิตต์ โพธิวิหค

เกิดเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๘ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านวิศวกรรมศาสตร์จากสถาบันเทคโนโลยีแมซซาชูเซต (Massachusetts Institute of Technology) ประเทศสหรัฐอเมริกา จากนั้นได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโทในด้านเดียวกัน และปริญญาเอกด้านวิเคราะห์ระบบและกระบวนการตัดสินใจจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในอดีตเคยดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ของทางราชการ อาทิ ผู้อำนวยการศูนย์วิเคราะห์และประสานแผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(พ.ศ.๒๕๒๕-๒๕๓๒) และอื่นๆ อีกหลายตำแหน่งด้วยกัน นอกจากนี้ยังร่วมเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการประปาส่วนภูมิภาค การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการรถไฟแห่งประเทศไทย

ตำแหน่งทางด้านการเมืองที่สำคัญ อาทิ พ.ศ.๒๕๑๙ เป็นที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจของนายกรัฐมนตรี (ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช) พ.ศ.๒๕๒๑ เป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายเกษม จาติกวณิช) และตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๕ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่กำกับดูแล กฟผ. และหน่วยงานอื่นๆ ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

นายสาวิตรี โพธิวิหค

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ภารกิจตามที่ได้รับมอบหมาย

"เป็นภาระหน้าที่ท่านนายกฯ มอบหมายให้มาดูแล เพราะว่าเรื่องต่างๆ ของ กฟผ. ก็ทราบดีว่ามีความสำคัญต่อเสถียรภาพของประเทศ ทั้งทางด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจ ก็ถือเป็นงานสำคัญซึ่งจะต้องดูแลว่านโยบายในการบริหารต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และนโยบายทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ"

มิติใหม่กับการเปลี่ยนแปลง

"เป็นที่รู้กันดีอยู่แล้วว่า กฟผ. เป็นหน่วยงานหลักแห่งหนึ่งของชาติ เป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีความสำคัญ แต่ขณะเดียวกันก็อยู่ในยุคที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยนำมิติใหม่ๆ เข้ามาร่วมในการพิจารณาตัดสินใจ หรือในการกำหนดนโยบายของ กฟผ. มิติที่เกี่ยวข้องก็อาจจะเป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อม เกี่ยวข้องกับการที่จะหาทางเลือกของการใช้พลังงานของเราในอนาคต เกี่ยวข้องกับเรื่องบทบาทและความอยากรู้อยากมีส่วนร่วมของประชาชน สิ่งเหล่านี้เป็นมิติใหม่ๆ ซึ่งในอดีตอาจจะมีความสำคัญน้อยหรืออาจจะไม่เป็นประเด็นสำคัญเท่าที่ควร แต่ในตอนนี้คงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการจับประเด็นพวกนี้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การเข้ามาดูแล กฟผ. นั่นก็เป็นภาระของผมนี่จะทำให้หน่วยงานนี้ เข้ามามีส่วนสำคัญในการพัฒนาชาติของเรา สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน"

กฟผ. กับประชาชน

"การผลิตไฟฟ้าในอนาคตจะต้องดึงมิติใหม่ ๆ เข้ามาเป็นส่วนประกอบในการตัดสินใจ ซึ่งมิติใหม่ ๆ นี้ก็เป็นมิติซึ่งไม่ใช่ทางข้างอย่างที่ กฟผ. ค้นเคยแต่อย่างเดียว แต่จะต้องมีวิธีการที่จะให้ประชาชนยอมรับมากขึ้น และให้การสนับสนุนมากขึ้นด้วยในอนาคตต่อไป ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของรัฐมนตรี ผมในฐานะรัฐมนตรี การมองก็คือทำอย่างไรให้หน่วยงานนี้เป็นที่รักใคร่ของประชาชน นอกจากจะดูว่าเป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพทางด้านวิศวกรรมแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งในส่วนนี้คนก็ยอมรับกันอยู่แล้ว เราจะเห็นได้ว่าในการดำเนินงานหลายต่อหลายอย่างของ กฟผ. มักจะมีการวิพากษ์วิจารณ์กันหลายมุมมอง ซึ่งตรงนี้เป็นเรื่องที่ผมเชื่อว่า เป็นความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจกับประชาชน แล้วก็มีความจำเป็นที่จะต้องนำความคิดของประชาชนและของ กฟผ. เอง มาหาแนวทางร่วมของการพัฒนาต่อไป"

กฟผ. ก็ถือเป็นหน่วยรัฐวิสาหกิจพิเศษ มีภาระที่ต้องดูแลการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และความมั่นคงมาโดยตลอด ทุกรัฐบาลทุกสมัยก็จะให้การสนับสนุน กฟผ. เราจะไม่เข้าไปก้าวก่ายการทำงาน และจะมอบอำนาจให้คณะกรรมการ กฟผ. ดูแลกันเอง เป็นอิสระจากการเมืองในการตัดสินใจ ในยุคที่ ผมเป็นผู้ดูแลนั้นก็เห็นชัดว่า กฟผ. เองก็พยายามอย่างต่อเนื่องในการที่จะสนองต่อนโยบาย ทั้งทางด้าน การกำหนดโครงการใหม่ๆ กิติ หรือในการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกิติ ตอนนี้มีแค่เรื่องของ การที่จะต้องปรับวิธี

การทำงาน ในการที่จะทำความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องต่างๆ เพราะประชาชนก็มีความห่วงใยในเรื่องการผลิตไฟฟ้าด้วย ซึ่งผมคิดว่า กฟผ. เราคงจะทำให้ได้ในการให้เป็น **หน่วยงานที่มีประสิทธิภาพในการผลิตไฟฟ้า และยังเป็นที่ยอมรับของประชาชนต่อไป**

เราต้องเข้าใจว่าสิ่งที่เราทำ เราทำภายใต้ความต้องการของเศรษฐกิจและสังคมใน ส่วนรวม เราคงไม่สามารถทำอะไรที่สวนทางกับความต้องการของประชาชนได้ ในระบอบประชาธิปไตย ย่อมจะต้องมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกิดขึ้น แต่ผู้ที่จะต้องตัดสินใจในที่สุดก็ต้องเป็นผู้บริหารประเทศหรือผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนตามกฎหมาย"

ทางเลือกในการผลิตไฟฟ้า

"เราต้องยึดหลักในการผลิตไฟฟ้าว่า หนึ่ง จะต้องมิให้เพียงพอต่อความต้องการในอนาคต ตลอดเวลา สอง มีคุณภาพซึ่งจะต้องมีความมั่นคง และมีราคาที่ดีว่าแข่งขันกับตลาดโลกได้

ทางใดที่จะเป็นทางออกที่ดีที่สุดนั้น เราจะต้องคำนึงถึงประเด็นว่า **มีเพียงพอ มีความมั่นคง มีราคาที่เหมาะสม** ทั้งหมดนี้ต้องเป็นการหาสัดส่วนที่เป็นที่ยอมรับ **แต่ก็ต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนด้วย**

พลังงานนิวเคลียร์ก็เป็นทางเลือกพลังงานอย่างหนึ่งในตอนนี้สำหรับอนาคตของประเทศไทย เรา เช่นเดียวกับการใช้พลังงานถ่านหินหรือพลังงานน้ำมัน หรือพลังงานจากก๊าซธรรมชาติ ก๊าซแอลเอ็นจี เป็นต้น ก็เป็นทางเลือกต่างๆ ข้อดีข้อเสียเราก็ต้องถ่วงถ่วงถึงความเหมาะสม และก็หาสัดส่วนที่ทำให้เราบรรลุเป้าหมายของการมีพลังงานไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ สร้างความมั่นคงต่อเสถียรภาพของประเทศได้ โครงการต่างๆ นั้น จากการตัดสินใจวันนี้ ก็ต้องใช้เวลากว่ายาวนานจึงจะสำเร็จเป็นรูปธรรม เพราะฉะนั้นก็ต้องคาดคะเนสถานการณ์ในอนาคตด้วย แต่ทั้งนี้เราก็อยู่ในสภาพที่ต้อยอย่างหนึ่งว่า **เราเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อม มีประสิทธิภาพสูงเป็นที่ยอมรับจากประชาชน จากนานาชาติมาโดยตลอดอยู่แล้ว** เพราะฉะนั้นเราจะหาทางออกที่เหมาะสมสำหรับอนาคตได้ต่อไป เราไม่อยู่ในทางตัน เพราะว่าสถานการณ์การผลิตกระแสไฟฟ้าในประเทศไทยก็ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนมาโดยตลอด ทำให้เราสามารถมีเวลาในการไตร่ตรองแต่ละเรื่องได้อย่างรอบคอบก่อนที่จะก้าวไปอีกขั้น ซึ่งในเรื่องนี้ก็ต้องขอบคุณผู้บริหารของ กฟผ. ผมคิดว่าเราโชคดีที่ **ผู้บริหาร กฟผ. ในอดีตได้วางรากฐานอันนี้ไว้ดี** การตัดสินใจสามารถก้าวหน้าต่อไปในอนาคต มีความมั่นคง บนรากฐานของการมีแผนรองรับทั้งสิ้น ไม่ใช่เรื่องดำเนินการที่ฉุกเฉินหรือวิกฤตแล้วต้องรีบๆ ตัดสินใจไป

ด้านสิ่งแวดล้อมผมก็ได้เห็นนโยบายไปแล้ว แต่ก็ได้เห็นที่จริง **กฟผ. ก็รู้เรื่องปัญหาดีและก็รับนโยบายไปปฏิบัติอย่างรวดเร็ว**"

พัฒนาองค์กร

"ในอดีตเราก็คงจะเห็นแล้วว่าผู้บริหาร กฟผ. มีความภูมิใจกับองค์กร กับพนักงานมาก และถือว่าเป็นองค์กรดีเด่น ในยุคปัจจุบันเนื่องจากระบบเศรษฐกิจได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ตรงนี้เราก็ต้องดูองศาการของเราภายในด้วย ทั้งทางด้านสวัสดิการพนักงานก็ดี ทั้งโอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถทางวิชาการ

* ก๊าซธรรมชาติเหลว

ทางความสามารถต่างๆ ให้ก้าวหน้าต่อไป ทางด้านอัตราเงินเดือนก็น่าจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานมากขึ้น ไม่ใช่ตลาดแรงงานของทางราชการแต่เพียงอย่างเดียว เอกชนด้วย พัฒนาให้เป็นหน่วยที่สามารถมีบุคลากรเป็นระดับขั้นนำต่อไป ตรงนี้ก็คงต้องทำเป็นสองแนวทาง แนวทางที่หนึ่งในฐานะที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ก็ต้องพิจารณาในฐานะที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ก็จะมีข้อจำกัด ซึ่งในที่สุดแล้วก็จะป็นรัฐวิสาหกิจที่จะไม่ยึดภาพรวมของรัฐวิสาหกิจก็ได้ แนวทางที่สองก็คือเราต้องค่อยๆ นำรัฐวิสาหกิจนี้ไปสู่ **รัฐวิสาหกิจที่มีรูปแบบการบริหารเป็นแบบเอกชน** ซึ่งเราจะวางโครงสร้างการบริหารงานภายในขององค์กรและบุคลากรนั้น ให้สอดคล้องและแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ ของภาคเอกชนและองค์กรนานาชาติได้ต่อไป ทั้งนี้อย่าไปห่วงกับคำว่าการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กับการที่จะนำไปสู่การมีบทบาทในภาคเอกชนมากขึ้น เพราะจริงๆ แล้วเป็นกลไกในการสร้างเสริมขวัญและความมั่นคงให้กับพนักงานในอนาคต ในการที่จะให้มีสิ่งตอบแทน มีสวัสดิการ ตลอดจนวิธีการที่จะหาพนักงานใหม่ๆ เข้ามาในองค์กรเราได้ แต่การที่จะเปลี่ยนไปนั้น ก็ต้องมีการดำเนินการเป็นขั้นเป็นตอน โดยไม่ให้มีผลกระทบกับผู้ที่อยู่ในปัจจุบันด้วย”

ประสิทธิภาพกับการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า

“เรื่องการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้าก็จะให้การสนับสนุนในด้านนโยบายอย่างเต็มที่ เราจะดำเนินการผลิตเพียงอย่างเดียว เท่าไรก็ดูเหมือนว่าจะไม่เพียงพอ **ต้องมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ของที่เราผลิตมาด้วยความยากลำบาก ด้วยความแพงนี้ มาใช้ให้คุ้ม คุ้มนั้นก็หมายถึงการใช้** **อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่ไม่ใช้ แต่ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ** อย่างเช่นนำเทคโนโลยีมาใช้ตามความจำเป็นมากกว่าความฟุ่มเฟือย มีการนำประเด็นการประหยัดเข้ามาสู่การพิจารณาตั้งแต่การออกแบบระบบการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ ตั้งแต่ต้นมากกว่ามาแก้ ก็อาจจะประหยัดได้เป็นร้อยเป็นพันเมกะวัตต์ อาจจะดูน้อยเมื่อเทียบกับกำลังผลิตของเรา แต่ก็เป็นการยืนยันได้ว่าเราใช้คุ้ม เศรษฐกิจและสังคมก็จะเดินไปในอัตราที่มีประสิทธิภาพสูง เพราะฉะนั้น นโยบายในการที่จะประหยัดการใช้ไฟฟ้านั้นเป็นเรื่องที่จำเป็นมาก

ผมตั้งใจที่ กฟผ.เป็นผู้ริเริ่มกับหน่วยงานอื่นๆ ทรนรงค์กันในเรื่องนี้ เราจะประสบความสำเร็จแน่นอน เราจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ใช้และจากภาคอุตสาหกรรมที่ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้า และเรื่องของการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เราควรเข้าไปมีบทบาทในการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้าของโรงงานต่างๆ ส่วนในอนาคตที่จะสร้างอาคารหรือโรงงานต่างๆ เราจะต้องนำวิศวกร และสถาปนิก เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบที่ประหยัดพลังงาน **แต่สิ่งที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นปัจจุบันหรืออนาคตก็คือรณรงค์ให้คนร่วมกันประหยัดให้เป็นนิสัย** ก็จะทำให้เราประหยัดขึ้นอีก ประสิทธิภาพในการใช้ไฟฟ้าสูงขึ้น อันนี้ก็ให้เห็นนโยบายไปแล้ว เข้าใจว่าจะมีการรณรงค์กันในเรื่องนี้ นี้ออกมาเป็นรูปธรรมอย่างจริงจังต่อไป เพราะจะมีประโยชน์ต่อ กฟผ.ด้วย ประชาชนก็ได้รับผลประโยชน์ด้วย

เป็นเรื่องที่จะต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย ก็เป็นเรื่องกลไกทางการตลาดอีกส่วนหนึ่ง ถ้าหากเราเริ่มรณรงค์ให้คนเกิดความเข้าใจว่าถ้าใช้หลอดอย่างนี้จะประหยัดไฟได้อย่างนี้ เขาก็จะค่อยๆ หันมาใช้หลอดอย่างนี้กัน ในที่สุดหลอดที่ไม่ประหยัดก็จะมีคนซื้อ โรงงานก็เลิกผลิตไปเอง มันต้องรณรงค์กันไปด้วย”

“
 ...๒๕ ปีเราสำเร็จมาแล้ว
 อีกหลาย ๒๕ ปีต่อ ๆ ไป ก็ขอให้
 สำเร็จเหมือน ๒๕ ปีแรก
 ที่ผ่านมา
 ”

นายพนัส ลิ้มเสถียร

เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๔๗๕ จบประกาศนียบัตรชั้นสูงทางวิชาการบัญชี จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต่อมาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาบริหารธุรกิจ ปริญญาโทและเอกสาขาบัญชี จากมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา เคยเป็นอธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมสรรพากร ปลัดกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง นอกจากนั้นเคยรับตำแหน่งเป็นประธานกรรมการและกรรมการรัฐวิสาหกิจและบริษัทชั้นนำหลายแห่ง อาทิ ประธานกรรมการบริษัทผาแดง อินดัสทรี จำกัด ประธานกรรมการธนาคารกรุงไทย จำกัด ประธานกรรมการบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เอกพัฒน์ จำกัด กรรมการบริษัทการบินไทย จำกัด และกรรมการ กฟผ. เป็นต้น ปัจจุบันเข้าร่วมในกิจกรรมสำคัญทางสังคมหลายอย่างด้วยกันไม่ว่าจะเป็นกรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรรมการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ กฟผ. ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๖

นายพนัส สิมะเสถียร

ประธานกรรมการ กฟผ.

เข้าดูแล กฟผ.

“จริงๆ แล้วผมไม่ใช่คนใหม่ของ กฟผ. เคยเป็นกรรมการของ กฟผ. ช่วงที่มีปัญหาปี พ.ศ.๒๕๓๒ ถึง พ.ศ.๒๕๓๕ ประมาณ ๓ ปี และผมรู้จัก กฟผ. มาตั้งแต่ก่อนหน้านั้นนานแล้ว ผมอยู่กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังมา ตลอดชีวิตการรับราชการของผม ได้มีความคุ้นเคยกับ กฟผ. มาเป็นระยะเวลาช้านาน ก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่ง

ในสายตาของผม รู้สึกว่า กฟผ. เป็นรัฐวิสาหกิจที่เป็นตัวอย่าง เป็นแบบฉบับของบรรดา **รัฐวิสาหกิจทั้งหลายในประเทศไทย** เนื่องจากว่าเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารงานที่ดี การจัดองค์กรที่ดี มีคณะกรรมการ มีผู้ว่าการ ตลอดจนพนักงานทุกคนมีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เป็น รัฐวิสาหกิจชั้นนำในบรรดารัฐวิสาหกิจต่างๆ กว่า ๖๐ กว่าแห่งในประเทศไทย

ผมใช้หลักที่ว่าตัวเองอยู่ที่ไหน คงต้องทำความเข้าใจกับหน้าที่ ตามมาด้วยความรับผิดชอบ พยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความคิดความรู้ที่มีอยู่ ศึกษาปัญหา และหาทางออกของปัญหาให้ดีที่สุด หาทางเลือกให้ดีที่สุด **“ถ้าแก้ปัญหาในการทำงานได้ จะทำงานด้วยความสำเร็จ”**

การทำงานของ กฟผ.

“ที่ผ่านมานั้นคงจะไม่มีอะไรที่เป็นข้อที่น่าเป็นห่วง คงเป็นข้อที่น่าได้รับคำชมเชยมากกว่า **เพราะเราไม่เคยล้มเหลว ไม่เคยทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดผิดหวัง ไม่ว่าจะประชาชนผู้ใช้ไฟก็ดี ทางราชการที่เป็นผู้จัดตั้ง กฟผ. ก็ดี เราสามารถดำเนินการได้สมดังวัตถุประสงค์ของทางการ**

ลักษณะงานของ กฟผ. นั้น คงเป็นเรื่องที่ต้องเตรียมการผลิต การจัดหากระแสไฟฟ้าให้สนองความต้องการของประชาชน เราคงรู้ว่าเศรษฐกิจของบ้านเราเจริญเติบโตปีละกว่า ๑๐ เปอร์เซ็นต์ มาสามปีก่อนหน้านั้น แล้วก็ลงมาในระดับ ๗-๘ เปอร์เซ็นต์เศษๆ ในระยะสองสามปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตที่สูง ความต้องการไฟฟ้าก็คงจะมีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง”

ทางเลือกในอนาคต

“ในอนาคตที่มองไป การสร้างโรงไฟฟ้า การผลิตกระแสไฟฟ้า ก็คงจะต้องมีเรื่องที่ต้องคิดมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา เพราะว่าปัญหาเรื่องปัจจัยที่จะมาเป็นต้นทุนกำเนิดไฟฟ้า จะด้วยน้ำต่อนี้ก็มีข้อจำกัด เรื่องน้ำมันก็ไม่ใช่ว่ามีมากมายเหลือเฟือ ก็ต้องมีก๊าซธรรมชาติ ซึ่งจำกัดอยู่ จะมีอะไรอีกล่ะ ถ่านหิน ลิกไนต์ เราก็คงใช้ได้เยอะอยู่แต่เหมาะๆ นั้นก็มีปัญหาเรื่องมลภาวะที่ต้องแก้ปัญหาทันต่อไป

ทางเลือกในการผลิตกระแสไฟฟ้าก็มีหลายอย่างด้วยกัน ตั้งแต่การนำเข้าก๊าซธรรมชาติ จากต่างประเทศ จากมาเลเซีย จากพม่า ทางมาเลเซียรู้สึกว่าการหวังค่อนข้างจะไม่สดใส พม่าก็ยังอยู่ในขั้นศึกษา ยังไม่มีข้อยุติ ก๊าซธรรมชาติถ้าไม่นำเข้ามาทางท่อ ก็ต้องเป็นก๊าซเหลวหรือแอลเอ็นจี นั้นเป็นทางเลือกหนึ่ง หรือเป็นถ่านหินนำเข้าชั้นดีหน่อย ไม่ค่อยมีมลภาวะเหมือนถ่านหินลิกไนต์ของเรา หรือแม้กระทั่งการใช้เชื้อเพลิงนิวเคลียร์

ก็ต้องคิดว่าทางเลือกแต่ละทางนั้นต้นทุนของการผลิตไฟฟ้าอาจมีความแตกต่างกันไป **เรา** **อยาก** **จะ** **ผลิต** **ไฟฟ้า** **ให้** **ประชาชน** **ให้** **เพียงพอ** **ให้ได้** **มากที่สุด** **ใน** **ต้นทุน** **ที่ถูก** **ที่สุด** **แต่** **ว่า** **กระแส** **ไฟฟ้า** **ที่จะ** **ผลิต** **ใน** **โอกาส** **ต่อๆ** **ไป** **นั้น** **ต้นทุน** **จะถูก** **เหมือน** **อย่าง** **เก่าๆ** **นั้น** **คง** **จะ** **ไม่มี** **นั้น** **ก็** **เป็น** **สิ่ง** **ที่** **ต้อง** **ทำให้** **ประชาชน** **ทั่วไป** **ปรับ** **ทราบ** **ด้วย** **ต้นทุน** **ถูก** **ที่สุด** **นั้น** **เป็น** **เรื่อง** **น่า** **กระ** **มั่ง** **ซึ่ง** **ขณะ** **นี้** **เรา** **ก็** **แทบ** **จะ** **ไม่มี** **อยู่** **แล้ว**"

สร้างความเข้าใจ

"การสร้าง ความเข้าใจกับมวลชนไม่ว่าจะเป็นผู้บริโภค ผู้ใช้กระแสไฟฟ้า กิติ หรือผู้ที่อ้างว่าเป็นพวกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิติ คงต้องสนองนโยบายหรือวัตถุประสงค์ของ กฟผ. ด้วย ไม่ให้สร้างเงื่อนไขไม่เป็นไร เรามีทางเลือกอื่นไหม ทางเลือกอื่นราคากระแสไฟฟ้าต้องตกเป็นภาระที่ประชาชน แล้วจะเป็นอย่างไร ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงเกี่ยวกับการสร้างกระแสไฟฟ้าก็เป็นอย่างหนึ่งที่จะมีต้นทุนเกี่ยวกับการกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ หรือฝุ่นละออง มันมีต้นทุนทั้งนั้น

การเปลี่ยนแปลงค่ากระแสไฟฟ้าก็อยู่ที่ต้นทุนของการผลิต เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เราจะต้องจำหน่ายกระแสไฟฟ้าในราคาที่เหมาะสมกับต้นทุน ทราบว่าได้มีสูตรปรับราคากระแสไฟฟ้าอยู่แล้ว คิดว่า **กระแสไฟฟ้าจะถูกอยู่อย่างปัจจุบันนี้ไม่ได้ เพราะกาลเวลาเปลี่ยนไป ทุกอย่างก็เปลี่ยนไปด้วย**

การทำความเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญ จะช่วยให้การดำเนินงานของเราต่อไปเป็นไปได้อย่างเรียบร้อย สอดตามนโยบายของทางราชการ นโยบายของคณะกรรมการ กฟผ. ก็จะต้องช่วยไม่ให้เกิดความขาดแคลนในเรื่องไฟ ขณะเดียวกันก็ต้องทำให้ประชาชนทุกฝ่ายยอมรับ และเข้าใจบทบาทของ กฟผ. เราด้วย

ด้านประชาสัมพันธ์คงไม่ต้องแก้ไข อาจจะเพิ่มเติม ถ้าคิดว่าเราทำการประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมาดีแล้ว แต่ถ้าหากยังมีคนไม่เข้าใจอยู่ ก็คงเป็นหน้าที่ของเราต้องทำความเข้าใจกับเขาให้มากขึ้น และทราบว่าขณะนี้เรามีโครงการใหญ่โตเกี่ยวกับเรื่องการประชาสัมพันธ์ คงต้องเน้นบทบาทด้านนี้ให้มากขึ้น"

การจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า

"อีกอย่างหนึ่งคงต้องดูแลเรื่องการประหยัดการใช้ไฟด้วย เพราะว่าถ้าเราใช้ไฟฟุ่มเฟือยจนกระทั่งเราต้องสร้างโรงไฟฟ้าใหม่ๆ หาเชื้อเพลิงใหม่ๆ แล้วจะให้ถูกกว่าของเก่าก็คงจะเป็นไปไม่ได้

บังเอิญที่เรายังมีความสามารถในการผลิต และถ้าหากเราใช้กันอย่างสุรุ่ยสุร่าย ก็ย่อมมีวันขาดแคลนได้เหมือนกันถ้าหากเราไม่มีการวางแผนที่ดี แล้วเราไม่ยอมรับความจริงว่า พวกไฟฟ้านี้ถ้ายังใช้มากยิ่งราคาแพง"

เนื่องในวาระครบ ๒๕ ปี กฟผ.

"๒๕ ปีนั้นถ้าเป็นคนธรรมดา คงเข้าวัยหนุ่มฉกรรจ์ วิวสาวสวยนะครับ แต่ว่าอนาคตของ กฟผ. คงจะไม่มีอายุแค่ ๗๐-๘๐ ปี เท่ากับคนธรรมดา **คงจะอยู่รับใช้ประชาชนคนไทยตลอดไป** ตราบดีที่ยังมีเมืองไทยอยู่ ก็คงต้องมีสาธารณูปโภคนี้ เพื่อสนองความต้องการ **พวกเราทุกคนควมมีส่วนช่วยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดี มีส่วนช่วยให้การพัฒนาเศรษฐกิจของบ้านเรา ให้เจริญต่อไปอย่างต่อเนื่อง ไม่สะดุดหยุดชะงัก** อันนี้เป็นประเด็นสำคัญ ถ้าไฟฟ้าบ้านเราเกิดขาดแคลนลงชั่วคราว ทำให้การพัฒนาหยุดชะงัก ทีนี้ก็จะมาเริ่มต้นกันใหม่ก็ซ้ำ คิดว่า **๒๕ ปี เราสำเร็จมาแล้ว อีกหลาย ๒๕ ปี ต่อๆ ไป ก็ขอให้สำเร็จเหมือน ๒๕ ปีแรกที่ผ่านมา**"

“
...เราถือหลักเสมอว่า
ผู้น้อยย่อมมีความสำคัญ
ทุกคนมีความหมาย
ในเครื่องจักรใหญ่ๆ ตัวเฟืองทุกตัว
มีความหมาย...
”

นายเกษม จาติกวณิช

เกิดเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๗ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
ด้านวิศวกรรมศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาโทในด้านเดียวกัน
จากมหาวิทยาลัยยูทาห์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในอดีตเคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญๆ
หลายตำแหน่งด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
อุตสาหกรรม และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รวมถึงดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ
กฟผ.คนแรก เคยร่วมเป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจที่สำคัญๆ อาทิ บริษัทการบินไทย จำกัด
การรถไฟแห่งประเทศไทย การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงไทย จำกัด
 อีกทั้งยังเป็นประธานบริษัทปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด ประธานธนาคารสยาม จำกัด ประธานบริษัท
บางจากปิโตรเลียม จำกัด รวมทั้งตำแหน่งอื่นๆ อีกมากมายด้วยกัน ปัจจุบัน ดำรง
ตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการอำนวยการบริษัทไทยออยล์ จำกัด และ
ประธานกรรมการบริษัทผลิตภัณฑ์คาร์บอนไทย จำกัด บริษัทหลักทรัพย์ เจ.เอฟ.ธนาคม
 จำกัด บริษัทซีคอนดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด บริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด
 กรรมการบริษัทอีสเอเชียดีค(ประเทศไทย) จำกัด และบริษัทผาแดงอินดัสทรี จำกัด

นายเกษม จาติกวณิช

ประธานกรรมการบริษัท ไทยออยล์ จำกัด

อดีตผู้ว่าการ กฟผ.

รวมสามการไฟฟ้าเป็น กฟผ.

"ความคิดในการรวมสามการไฟฟ้าเข้าด้วยกัน ประการแรก การลิกไนต์ ชาติทุนมากเหลือเกิน แม้แต่การไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ ก็ฐานะไม่ค่อยดี มีปัญหาเรื่องทุน ผู้ใช้ไฟฟ้าของทั้งสองหน่วยงาน ยังอยู่นอกเขตกรุงเทพฯ เพราะฉะนั้นความต้องการไฟฟ้าน้อย ทำให้รายได้น้อย อีกประการหนึ่ง การที่จะระดมทุนก็ยาก เนื่องจากชื่อเสียงในการกู้ธนาคารโลกนั้นยังไม่มี จึงเกิดความคิดที่จะรวมกัน ตอนนั้นการไฟฟ้ายันฮีใหญ่กว่ามาก นายช่างก็มากกว่า ประสบการณ์มากกว่า ก็อยากจะให้เฉลี่ยกันไป ตอนต้นก็ลำบาก แต่ไปๆ มาๆ ก็สำเร็จจนได้ โดยที่ทางรัฐบาลตอนนั้น คุณพจน์ สารสิน เป็นรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนา ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะให้รวม ความจริงแล้วปัญหานั้นน้อยกว่าที่คิดเอาไว้ ที่แรกเกรงอย่างนั้นเกรงอย่างนี้

จุดเริ่มต้นของ กฟผ. ครั้งแรกเกิดจากนโยบายของรัฐบาล เพราะเห็นว่าปัญหาต่างๆ อย่าง เชื้อนของการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ ก็มีเชื้อนเดียว เวลาไฟดับก็ดับหมด การลิกไนต์ ก็เหมือนกัน ไม่มีสายเชื่อมโยงก็อยู่ไม่ไหว ตอนนั้นเป็นเสาไม้ด้วย ปัญหาร้อยแปดพันประการ เสาไม้ล้มก็ล้มหมด พวกพนักงานไม่ได้หลับไม่ได้นอน ต้องวิ่งเปลี่ยนเสาอยู่ทุกวัน และตอนนั้นเงินก็ไม่มี พอรวมกันแล้ว เราก็ทำสายไฟลงไปเชื่อมโยงส่วนกลางกับส่วนใต้ เชื่อมโยงส่วนตะวันออกเฉียงเหนือ ก็เกิดขึ้นหมด ทัดเทียมกัน

ช่วงนั้นเป็นช่วงจังหวะดี ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป การไฟฟ้ายันฮีอยู่ตัวก่อน ภูเงินมาก่อนเป็นก้อนใหญ่ เพิ่งจะมาลงพัฒนา แล้วเห็นผลว่าทำได้ สายส่งยาวๆ นี้ เมื่อก่อนก็ไม่มี มีแต่เชื่อมภูมิภาคกับกรุงเทพฯ ที่การไฟฟ้ายันฮีทำ เราก็เลยมีแนวโน้มที่จะขยายต่อไป มันเป็นเรื่องง่าย เมื่อก่อนนี้กลัว ตอนเราเริ่มกันสายไฟฟ้าแรงสูงสูงที่สุดในประเทศไทยแค่ ๓.๕ เควี เวลานั้นยังมี ๕๐๐ เควี ดีกว่าหลายประเทศ ประเทศสวีเดนยังไม่มีเลย ๕๐๐ เควี มีไม่กี่ประเทศเท่านั้นเราสร้างเป็นว่าเล่นและมีแนวโน้มที่จะไปถึงตะวันออกเฉียงระยอง เมื่อก่อนนี้เป็นเรื่องของความกลัว ซึ่งความจริงกลับไม่เกิดขึ้นอย่างที่กลัวกัน กลับรู้สึกว่ามันคงดี ส่วนใหญ่เขาบอกว่าคนตายเพราะไฟ ๒๒๐ โวลต์ตามบ้าน แต่ไฟ ๕๐๐ กิโลโวลต์ฟัดคุณแล้วน่ากลัว แต่ยังไม่เคยมีใครตายเลยตั้งแต่สร้างมา

เนื่องจากพวกเรามาจากสถาบันเดียวกัน ตอนนั้นวิศวกรก็มีแต่จุฬาฯ ที่อื่นยังไม่ค่อยมีเท่าไร ถึงมีก็ไม่กี่สถาบัน ก็รู้จักกันหมด เพราะฉะนั้น จึงไม่มีปัญหาในการปกครองเท่าใด **นานๆ ไปก็ลืมไปหมดแล้วว่าใครมาจากไหน ก็กลับมาเป็นหน่วยเดียวกันได้**

เมื่อรวมทางด้านฝ่ายผลิตได้สำเร็จก็คิดที่จะรวมด้านจำหน่ายเข้าไปด้วย แต่การเมืองก็ทำให้ไม่ได้รวม"

ความประทับใจและความภูมิใจต่อองค์กร

"เมื่อพูดถึงความประทับใจ มีเยอะต่อเยอะ ไม่รู้จะบอกตรงไหน ถ้าในแง่การสร้าง

ซึ่งก็ตั้งใจ เสรีอย่างที่ท่านเร่ง มันคือ*หัวใจของ กฟผ.* มันเริ่มจากอย่างนี้

ทำไม กฟผ.ทำได้ในสิ่งที่หลายองค์กรทำไม่ได้ ทำไมพูดคำเดียวทุกคนก็รู้กันหมด พอผู้ว่าการพูดคำเดียว มันก็ลงไปข้างล่าง ไม่ต้องสั่งอะไรมากมายกายกอง แต่ตอนนี้อาจจะไม่เป็นเช่นนั้นมากนัก แต่ตอนสมัยเราเป็น นั่งกินข้าวก็สั่งงานไปที่นั่น แล้วมันก็ถึงระดับคนทำงาน ในขณะเดียวกันตัวเองก็ลงไปถึงหมอน้ำ เหมือนกับเริ่ม*สร้างบ้าน*มาด้วยกัน"

แนวทางการทำงานกับทีมงานอันแข็งแกร่ง

"ความจริงเราเผชิญโชคดี โอเค ส่วนตัวก็มีความสามารถ แล้วเกี่ยวกับยุคด้วย เผอิญเราเป็นยุคต้นที่เข้ามา โอกาสที่เข้ามาเป็นใหญ่เลย มาถึงก็หัวหน้ากองเลยวันต้นๆ หัวหน้ากองเสร็จก็เป็นผู้ว่าการ เลยเป็นเสีย ๓๐ ปี โชคดีอย่างหนึ่ง แล้วเผอิญได้เหตุการณ์ที่ว่าเรียนจบมาพร้อมกัน อยู่ในที่เดียวกันหมด *ความสามัคคีก็มี* ก็เห็นผลงาน แล้วอาจจะดีอยู่อย่าง เพราะว่าเราเป็นคนช่างสังเกต อะไรดีพยายามเก็บไว้ อะไรไม่ดีก็พยายามแก้ไข แต่ถ้าความสามารถส่วนตัวจะไม่ดี เรียนก็ร้องๆ แร้งๆ คุณทองโรจน์ (นายทองโรจน์ พจนารถ อดีตรองผู้ว่าการ กฟผ.) อาจารย์พัฒน์ (นายพัฒน์ เกษลาลี อดีต รองผู้ว่าการ กฟผ.) พวกนี้เขานักเรียนเกรดดี เราเสียอีกพวกกลาง แต่ไม่เคยสอบใหม่ อยู่แถวๆ ๖๐ กว่า แต่เผอิญโชคดีได้ไปเมืองนอกก่อน

เราต้องหมั่น*สังเกต* ต้องซึมซับ พออะไรดีๆ ผ่านมาต้องรีบซึมซับ จะด้วยประสบการณ์หรือด้วยการอ่านก็ตาม ต้องซึมซับและประยุกต์ ความจริงคิดเองก็ไม่ได้คิดเท่าใด อย่างเรื่องบัญชีทำไมเรารู้ คนแปลกใจว่าเราอ่านบัญชีได้ดี ก็เพราะเราไปธนาคารโลก ถูกพวกนั้นไล่อายุตลอดเวลา เราก็ต้องซึมซับเอาไว้ เราไปเก็บมาและพยายามจำไว้ให้เป็นที่เป็นทาง แล้วประยุกต์ไปที่อื่น

อันนี้เราพูดอยู่เสมอ *ที่สำเร็จไม่ใช่ตัวเองเลย น้อยมาก ส่วนใหญ่เพราะทีม* แต่การควบคุมทีม สำคัญ ยาก ยากที่ว่าคนไหนเหนือคนไหน อันนี้สำคัญ เรื่องนี้ไม่ใช่ศาสตร์ ไม่ใช่ของที่เรียนมา แต่เป็นศิลป์ ทุกอย่างอยู่ที่วิจารณ์ญาณ เราดูบางคนมีความรู้ดี แต่มนุษยสัมพันธ์ใช้ไม่ได้ ก็เป็นหนึ่งในไม่ได้ เพราะฉะนั้น*มนุษยสัมพันธ์สำคัญ คอยสังเกตให้ดี"*

เหตุการณ์ที่ดีที่สุดในชีวิต

"ถ้านับเหตุการณ์ที่ดีที่สุดในชีวิต เราต่อสู้มาไม่รู้กี่ยุคก็สมัย ตอนสร้างเขื่อนก็ต่อสู้ ตอนขึ้นค่าไฟก็ต่อสู้ สู้มาทุกยุคทุกสมัย กลุ่ม ๙๙ ก็สู้กับหนังสือพิมพ์มา นิวเคลียร์ก็สู้มาเรื่อย แพ้บ้างชนะบ้าง*แพ้โดยไม่ก่อความบาดหมางอะไรกับใคร* ภายหลังออกแล้วก็ยังอยู่ในบอร์ด กฟผ.เหลือเวลาอีกสามถึงสี่เดือนก็จะครบเทอมและเป็นไม่ได้อีกแล้ว คุณเฉลิม* คุณชาติชาย**รอไม่ได้* เพราะแม่เฒ่ากำลังประมูลเปิดเหมืองครั้งที่ ๒ และยุบบอร์ด ชาว กฟผ.ก็เรียกร้องเอากรรมการกลับ คุณชาติชายเรียกให้เข้าไปช่วยพูดกับชาว กฟผ. เราก็รีบปากตกลอง แต่มีข้อแม้คือเฉลิม*อยู่ไม่ได้* เพราะเป็นต้นตอของความยุ่งยาก นายกาฯ ไม่ตอบเราเลยไปยุพวกเราให้ไล่เฉลิมแทน ไม่ใช่ไปเอากรรมการกลับ เพราะว่าคล้ายๆ ไปต่อสู้เพื่อตัวเอง บอร์ดกลับมาจะไปทำอะไรได้เพราะเฉลิมยังอยู่ ชีวิตเราผ่านมาเยอะแล้ว เป็นสภาสนามมานางเล็ง เป็นวุฒิสมาชิก รับเหรียญอะไรมาเยอะแยะ แต่อันนี้รู้สึกเป็นงานที่ภาคภูมิใจมากที่สุดว่าเรา*ล้างบางไปจาก กฟผ.* กฟผ.โชคดีมาก

* ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กำกับดูแล กฟผ. ระหว่างพ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๓๒

* พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ อดีตนายกรัฐมนตรี ระหว่างพ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๓๔

ได้ประธานกรรมการดีตลอดเวลา รัฐมนตรีโดยมากเขาก็ดี ๆ ไม่ยุ่ง เพราะฉะนั้นก็จงจำใส่ใจไว้ว่า มีอะไร
มาก็ต้องสู้กันไป กฟผ.ไม่เหมือนที่อื่น ๆ ที่กรรมการอยากมานาย แต่ตรงกันข้าม ที่ต่อสู้ไม่ใช่เฉพาะสหภาพ
แต่เป็นการต่อสู้ของพนักงานทั้งหมด"

ความผูกพันกับ กฟผ.

"ออกมาตั้งเก้าปีแล้วก็ยังเป็นห่วงอยู่ **ใจมันยังติดกับ กฟผ.เรื่อยมา** มาไทยออยล์ใหม่ๆ
เรียกไทยออยล์เป็น กฟผ. ก็ได้อยู่เรื่อยมา มีประชุมก็ยังไปอยู่ ไม่สบายบ้าง เรื่องการคมนาคมบ้าง ก็เป็นห่วง
อยู่เสมอว่าเราจะสร้างโรงไฟฟ้าไม่ทันกับความต้องการ ปัญหาของเราไม่ใช่ที่เราสร้างช้าสร้างเร็ว แล้วโรงไฟฟ้า
มันไม่ได้สร้างได้เร็ว ก็กลัวเราเป็นอย่างฟิลิปปินส์ ด้วันละ ๘ ชั่วโมง ไม่ไหว

เราติดตามเรื่อยมา แต่ว่าเมื่อมองแล้วก็ยัง**ภูมิใจว่าสิ่งที่เราทิ้งไว้มันคง** เขาบริหารกันได้
อย่างมีประสิทธิภาพ พุดง่าย ๆ ก็ต้องชม ในระยะ ๘-๙ ปีที่เราออกมา แล้วมาถึงที่เขาสร้างมาจนทุกวันนี้ได้
ก็เป็นสิ่งซึ่งคงจะภูมิใจ **ความสามารถเขายังมีอยู่** ที่จะกู้เงิน ที่จะแก้ปัญหาให้ประเทศในเรื่องพลังงาน"

ภาพพจน์กับการประชาสัมพันธ์

"ที่ กฟผ.ไม่ค่อยโฆษณา เพราะไม่มีอะไรจะไปขายเหมือนกับไทยออยล์ เหมือนกับเชลล์
กฟผ.ขายส่ง เห็นมีโฆษณาในหนังสือพิมพ์เหมือนกันเรื่องเขื่อนปากมูล ส่วนในทีวีก็เห็นในช่องถูก ๆ ช่อง ๑๑
คนดูน้อย ชาวคราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใน กฟผ. **เรื่องราวปัญหาเกิดจุดไหน ก็ประชาสัมพันธ์แก้เรื่อง
นั้น ให้ตรงจุด แต่เวลาไม่แก้ ก็ต้องโฆษณาประชาสัมพันธ์เรื่อย ๆ**

เราว่าภาพพจน์ดีแล้วแต่เอาอะไรไปวัด ถ้าภาพพจน์ในคนที่มิจิตใจบริสุทธิ์นะ ดี พวกที่อยู่ใน
ในวงการเหมือนกัน ก็ดี พวกธนาคารก็ยังมีดี แต่ภาพพจน์ของไทยโดยมากเป็นไปตามคอลัมนิสต์ คอลัมนิสต์
ทำพังไปเยอะแล้ว เราเองไปเอาเขาเป็นผู้ตัดสิน เป็นเครื่องวัด เราอย่าไปเสียกำลังใจโดยพวกนี้ แต่ขณะเดียวกัน
เราก็ต้องพยายามให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรัฐบาลเข้าใจ **แต่ภาพพจน์ด้านต่างประเทศดีมากเลย** ดีกว่า
คนอื่นเยอะ ไม่ว่าจะด้านไหน"

กฟผ.กับงานด้านสิ่งแวดล้อม

"กฟผ.เป็นหน่วยงานที่สร้างหน่วยงานสิ่งแวดล้อมก่อน เพราะเราโดนตั้งแต่เขื่อนศรีนครินทร์
เขาก็เริ่มต่อต้านแล้ว ต้องไปเอาเอไอทีมาทำกัน ก็โอเค แล้วแปลว่าเราจะเมิด เราจะทิ้งหรือเปล่า บางสิ่ง
บางอย่างอาจจะมีผลกระทบบ้าง **อะไรที่หลีกเลี่ยงได้เราก็พยายามหลีกเลี่ยง**

นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีสองอย่าง แบบจริงจังกับแบบไวตามประสา ตัดต้นไม้กิ่งเดียว
ก็ถือเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม หายใจเอาคาร์บอนไดออกไซด์ออกมา ก็เป็นการทำลายแล้ว ไฟฟ้าต้องมี
แล้วจะสร้างแบบไหน ที่ใด ถ้าหลีกเลี่ยงที่จะไปกระทบได้ ก็พยายามแก้ไข **สิ่งซึ่งต้องทำก็ต้องทำ**

เราไม่ชอบที่บอกว่าสร้างเขื่อนทำให้ฝนไม่ตก ที่จริงแล้วน้ำในเขื่อนระเหยขึ้นไปก็เป็นน้ำตกลงมา
โอกาสมันดีกว่า **อ่างเก็บน้ำไม่ใช่ทะเลทราย** ส่วนเรื่องการตัดไม้ทำลายป่า ก็ไม่ใช่คน กฟผ.ไปทำลาย
คนอื่นไปทำลายก็มีเยอะแยะไป กฟผ.ถูกตำหนิในเรื่องทำลายป่า ถ้านั่งเครื่องบินจากพิษณุโลกขึ้นไปจนถึง

* สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย(Asian Institute of Technology)

เขื่อนสิริกิติ์ จะเห็นว่าพอไปถึงเขื่อนสิริกิติ์มีต้นไม้ขึ้นเต็ม ใครไปตัด พวก กฟผ. ได้เล่นงาน เห็นชัดๆ **อย่าไปหลับตาปากไว**ทำเดี่ยว

ปัจจุบันเชื่อเพลิงที่สะอาดก็มีแก๊ส แต่ขึ้นเอามาใช้ทั้งระบบก็ไม่พอ วันนี้ก็ไม่พอยุ่แล้ว ก็ใช้น้ำมัน น้ำมันบางปะกงเขาบอกว่าซัลเฟอร์สูง เพราะว่าแกว้นั้นเป็นโรงงานอุตสาหกรรม ช่วยกันพ่นมา ก็ต้องเปลี่ยนน้ำมันให้มีซัลเฟอร์ต่ำ ก็ได้ ถ้าพร้อมที่จะใส่เงิน ก็อย่าห่วง ไทยออยล์ทำให้ ซัลเฟอร์ต่ำๆ นะ แต่ก็แพง"

แนวทางในอนาคตสำหรับ กฟผ.

"แนวทางในอนาคตก็เป็นอย่างทุกวันนี้อ่าให้เสีย ถ้าเป็นรัฐวิสาหกิจขั้นดี ปรับปรุงเงินเดือนให้ดี ให้ทุกคนอยู่อย่างมีความสุข ถึงเงินเดือนจะสู้กับเอกชนไม่ได้ก็ต้องตั้งหน้าตั้งตาปรับปรุงกฟผ. ของเราน้ำที่ของเราคือ **ขอเพียงให้มีไฟใช้ทั่วถึงอย่างมีประสิทธิภาพ** ค่าของการทำไม่แพงเกินไป ถ้าไม่รู้จักแปลง ไม่รู้จักใช้ความรู้ ก็จะไม่แพงเกินไป

ที่บอกว่าถ้าเป็นรัฐวิสาหกิจขั้นดีแล้ว ขวัญของคนส่วนล่างแกว้นั้น ถึงแกว้งก็ไปไหนไม่ได้ ส่วนบนแกว้งยังไปอื่นได้ ก็คงต้องเลี้ยงดูกันไป อย่าไปว่า กฟผ. ไทยออยล์ที่เงินเดือนสูงๆ ก็ยังแกว้งอยู่ดี คนเราต้องมีความสุข ให้นำความคิดเห็นต่างๆ ที่จะทำให้มีความสุขแก่ตัวเองเข้าไปมากๆ พวกแกว้งจะได้หายแกว้ง พวกอยู่ข้างล่างแกว้งมากเพราะไปจ่ายเงินล่วงหน้าผ่อนส่งวิดีโอ แอร์ ทีวี รถจักรยานยนต์ อะไหล่อะไรไว้ พอเงินเดือนออก ก็หมด ก็เลยแกว้ง แต่ผู้บริหารก็ต้องลงไปให้ถึง เราต้องคิดว่าทำไมเขาต้องอยู่อย่างนั้น **ผู้บริหารต้องลงไปให้ถึงผู้น้อยให้มากๆ** ผู้น้อยเขาก็มีความรู้สึกเหมือนกับผู้ใหญ่ นอกจากเงินแล้ว เขายาก **ได้รับเกียรติ** ผู้ใหญ่เห็นเขามีความหมาย ก็ต้องช่วยกันคนละไม้คนละมือ เราถือหลักเสมอว่า **ผู้น้อยย่อมมีความสำคัญ ทุกคนมีความหมาย ในเครื่องจักรใหญ่ๆ ตัวเฟืองทุกตัวมีความหมาย**

เราต้องลงไปให้ถึงคนเล็กให้ได้ ถ้าคนเล็กๆ ภูมิใจ พวกนายก็ภูมิใจไปด้วย เพราะฉะนั้นต้องให้ความสำคัญกับคน **เราไม่แคร์ ใครทำงานมาก ทำงานน้อย แต่ดูที่ใครทำเสร็จเป็นหลักใหญ่ คือขอผลงาน**

ข้อคิดที่จะขอฝากไว้สำหรับผู้ปฏิบัติงาน กฟผ. ก็คือ *Continue Good Work* คือ **อย่าสร้างความทุกข์ให้กับตัวเอง พวกเราโดยมากมีดีเยอะ แต่ไม่เห็นกันเอง ชอบไปดูสิ่งซึ่งธรรมดาจิตใจ แล้วเอามาแบกไว้ เราต้องนึกว่าเรายังดีกว่าคนอื่นๆ อีกเยอะ อย่าเอาความทุกข์มาทำให้ทุกข์จนเกินเหตุ ให้มันผ่านไป"**

“
...ประสบการณ์ ๒๕ ปีนี้
เรารู้อะไรมากพอสมควร จึงเชื่อว่า
จะเป็นพื้นฐานดูแล กฟผ.ของเรา
ให้มั่นคงและเป็นประโยชน์ ไม่ใช่เพื่อ
ตนเอง แต่เพื่อประโยชน์
แก่ประชาชน...
”

พลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์

เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ.๒๔๖๙ เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ต่อมาได้รับทุนไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในหลักสูตรนายทหารอิเล็กทรอนิกส์และสื่อสาร หลังจบการศึกษาเข้ารับราชการสังกัดกรมทหารอากาศได้รับพระราชทานยศเป็นนาวาอากาศตรีต่อมาได้เข้าทำงานที่การไฟฟ้า ยันฮี เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๓ ได้รับเลื่อนตำแหน่งระดับสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงตำแหน่งผู้ว่าการ กฟผ. ระหว่าง พ.ศ.๒๕๒๘ จนถึง พ.ศ.๒๕๓๐ สำหรับกิจกรรมด้านอื่น เคยดำรงตำแหน่งสำคัญๆ หลายตำแหน่งด้วยกัน อาทิ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วุฒิสมาชิก กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน ประธานคณะกรรมการวิชาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน และกรรมการมูลนิธิต่างๆ เป็นต้น เมื่อ พ.ศ.๒๕๓๐ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นองคมนตรี และต่อมาได้รับพระราชทานยศเป็นพลอากาศตรีเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๕

พลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์ องคมนตรี และอดีตผู้ว่าการ กฟผ.

จากวัดเลียบถึงพระนครเหนือ

"ตอนหลังสงคราม โรงไฟฟ้าวัดเลียบและสามเสนถูกระเบิด ทำให้ไฟดับหมด ช่วงนั้นไฟฟ้าไม่พอ ก็ต้องแก้ปัญหาโดยการสร้างโรงไฟฟ้าดีเซลขึ้นมา แม้แต่ในสวนลุม กล้วยน้ำไท บางคอแหลม และที่อื่นๆ รวมทั้งหกแห่ง

โรงไฟฟ้าวัดเลียบซ่อมไม่ได้ก็มาซ่อมสามเสน ตัวละ ๖ เมกะวัตต์ เท่านั้นก็ว่าใหญ่แล้วสมัยนั้น แต่ก็ไม่พอใช้ จึงต้องแบ่งกันดับไฟเป็นเขตๆ ถ้าจะให้ไฟพอก็ต้องสร้างโรงไฟฟ้าดีเซลกันอีกเยอะๆ จึงเกิดความคิดที่จะนำพลังน้ำมาใช้ ก็เลยสร้างเขื่อนภูมิพล ซึ่งต้องใช้เวลาสร้างนาน แต่กลัวไม่ทันการณ์ เลยสร้างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือขึ้นมาช่วยก่อนขนาด ๗.๕ เมกะวัตต์ เป็นโรงไฟฟ้าที่ใหญ่มากขณะนั้น เพราะวัดเลียบเพียงราวๆ ๘ เมกะวัตต์เท่านั้น สามเสน ๖ เมกะวัตต์ โรงไฟฟ้าพระนครเหนือจึงเป็นสิบเท่าของเก่า แล้วก็ยังเป็นโรงไฟฟ้าที่มีอุณหภูมิของไอน้ำสูง เรียกได้ว่าแตกต่างกว่าของเก่าเยอะ การควบคุมต่างๆ ก็ใช้อิเล็กทรอนิกส์ของลุม ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่มากในยุคนั้น ก็เรียกว่าวิชาการสูงมาก เราก็คงไปดูงานและเรียนวิธีเดินเครื่อง เพราะมันอันตรายหากเดินเครื่องผิดพลาด ตลอดจนวิธีการบำรุงรักษา และการก่อสร้างก็เหมือนกับเราสร้างเองคือบริษัทส่งคนมาสองสามคนโดยใช้คนงานของเราไปทำงานไปกับเขาทุกระยะตั้งแต่ต้น เพราะฉะนั้นมีอะไรเสียหาย เราจึงดูแลเองได้และเป็นผลดีต่อมาที่ทำให้เรามีความคิดแตกฉานออกไปมากขึ้น มีสติปัญญาที่จะบอกข้อบกพร่องได้ หรือขอเปลี่ยนแปลงอะไรได้ และในที่สุดก็ไปถึงการออกแบบเองได้ ทำให้เราดูแลตัวเองมาได้ ดูได้จากโรงเหนือซึ่งปัจจุบันยังใช้ได้ดี เป็นเพราะเรา **ซื้อของดี เดินเครื่องดี บำรุงรักษาดี** ซึ่งเป็นคำตอบไปสู่คำถามว่า ทำไมไม่ซื้อจากที่โน่นบ้าง ทำไมผูกขาดแต่ตรงนี้ นั่นเป็นเพราะ **เราขึ้นต้นถูก มันจึงดี"**

จากพระนครเหนือสู่เขื่อนภูมิพล

"จากโรงเหนือก็มาเขื่อนภูมิพลเสร็จสองหน่วยก่อน ขณะนั้นความต้องการขึ้นเร็วมาก จนกระทั่งโรงเหนือต้องต่อหน่วยที่ ๒ และ ๓ ซึ่งหน่วยที่ ๓ ได้ดัดแปลงจนเป็น ๘๗.๕ เมกะวัตต์ โดยใช้แบบเก่ามาดัดแปลง ไม่ต้องออกแบบใหม่ให้เสียเวลา

จำได้ว่าช่วงนั้นเรามีความต้องการอยู่ร่อยกว่าเมกะวัตต์ ซึ่งโรงเหนือ ๗.๕ เมกะวัตต์ ถ้าดับก็จะไฟดับทั้งประเทศเลย พอเราจ่ายไฟได้ พวกที่มีเครื่องปั่นไฟเอง ก็เฮโลมาใช้ไฟจากเรา ความต้องการจึงพุ่งสูงพรวดทันที ดูเหมือนจะขึ้นเร็วมากสูงสุด สามปีต้องมีไฟเพิ่มขึ้นเท่าตัว เพราะฉะนั้นจึงต้องเร่งสร้างโรงไฟฟ้าขึ้นมาให้ทัน เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมก็เติบโตไปพร้อมกับไฟฟ้า **ไฟฟ้าเป็นอุตสาหกรรมอย่างหนึ่ง แต่ว่าไฟฟ้าเป็นฐานของอุตสาหกรรมอื่นๆ ด้วย"**

เริ่มต้นกับกระแสคัดค้าน

“การก่อสร้างเขื่อนภูมิพลขณะนั้น ก็มีการคัดค้านและท้วงท้วงว่าจะท่วมถึงเชียงใหม่ ทั้ง ๆ ที่ห่างไกลจากโครงการมาก จึงเป็นความยากที่จะทำความเข้าใจกัน เราก็ดูแลกันในเรื่องของการทำงาน แม้จะสร้างโรงเหนือที่พระรามหก เขาก็ว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ หากมีการทิ้งระเบิดสะพาน ก็จะมีโดนโรงไฟฟ้าด้วย ถ้าคิดมากก็ไม่ต้องทำอะไรกัน สิ่งที่เกิดขึ้นมันคนละอย่าง แต่เราก็ดูแลมาเรื่อย พอตอนหลังนี้มีการเมืองเข้ามา ก็เป็นปัญหาอีกอย่าง”

การต่อต้านจากกลุ่มอนุรักษ์

“แรกๆ ไม่ค่อยมีเรื่องนี้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราไม่ได้ดูแล แม้แต่เขื่อนภูมิพลก็มีหมู่บ้านจัดสรร เราดูแลประชาชนไปตามที่เห็นสมควร ค่อยๆ ปรับปรุงเพิ่มเติมไป แต่พอปัจจุบันกลายเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม ก็มีการเรียกร้องมาก *ถ้าเราไปหลงกับพวกนี้เกินไป พวกนี้ก็มีฤทธิ์มากอย่างปัจจุบันนี้*

การดูแลช่วยเหลือได้พัฒนาไปตามความเจริญในแต่ละยุค ไม่ใช่เราไม่ดูแลเลย เราดูไปตามความรู้และประสบการณ์ในระแวกเวลานั้น การปฏิบัติก็สมควรแก่สภาพ พอองค์กรใหญ่ขึ้น มีเงินมากขึ้น ก็ทำได้มากขึ้น *ถึงไม่มีเจ้าของเรื่องหรือวิชาการด้านนี้ขึ้นมา เราก็ก่อนอยู่แล้วตามสภาพขณะนั้น*”

ปัญหาด้านเทคนิค

“เป็นปัญหาคือเรื่องการก่อสร้าง ของใหญ่ๆ ไม่รู้จะชนกันอย่างไร ก็ชนกันมาทางแม่น้ำ และเป็นแห่งเดียวในประเทศไทยตอนนั้น ที่สามารถชนของหนักๆ ขึ้นมาจากแม่น้ำได้โดยไม่ใช้ปั้นจั่น เพราะยังไม่มีปั้นจั่น

การชนหม้อแปลงไฟฟ้าไปเขื่อนภูมิพล จะไปทางสาธารณะก็ไม่ได้ จะพัง จึงไปตามแม่น้ำ เจ้าพระยาซึ่งไปได้แค่นครสวรรค์ หลังจากนั้นแม่น้ำดันไปไม่ได้ ก็เลยปล่อยน้ำจากเขื่อนภูมิพลลงมา แต่ก็ต้องคำนวณปริมาณน้ำด้วยว่า ปล่อยก็ลูกบาศก์เมตร จึงจะได้ระดับสูงเท่านี้เมตร และใช้เวลาานเท่าใด น้ำจึงไหลมาถึงกำแพงเพชรเพื่อให้เรือวิ่งขึ้นไปได้ แต่เรือก็วิ่งได้ช่วงเช้าถึงเย็น กลางคืนวิ่งไม่ได้ ก็ต้องคำนวณว่าเรือจะไปถึงตรงไหน พอเรือถึงตรงนั้นก็ต้องปิดน้ำตรงนั้น เพื่อให้หน้าแห่งตอนค่าพอดีเรือจอด รุ่งเช้าก็ปล่อยน้ำให้เรือไปต่อ จนกระทั่งถึงเขื่อน แล้วก็หาวิธีใช้เครนยกหม้อแปลงไฟฟ้าขึ้นไปอีก จากนั้นเรือลำนี้ก็กลายเป็นเรือต้อนรับ ดูเหมือนปัจจุบันก็ยังใช้อยู่ โดยตัดเป็นสี่ชิ้นแล้วต่อเชื่อมใหม่ รับ ดร.เชาวน์ อดีตประธาน กฟผ. ก็เรือลำนี้ เป็นเรือเหล็กใหญ่ ท้องเรือลึก”

เศรษฐกิจขยายตัวกับกำลังสำรองต่ำ

“เรามีปัญหาที่ช่วงที่เราสร้างโรงไฟฟ้าหลายแห่งจนมีกำลังสำรอง ๒๕ ถึง ๓๐ เปอร์เซ็นต์ คิดว่าคงจะสบาย แต่เศรษฐกิจเกิดบูมขึ้นมา ทำให้กำลังสำรองหมดไป ที่คิดว่าจะสบายก็เลยไม่ค่อยสบาย ต้องเหนื่อยกันอีก

ตอนนั้นที่เศรษฐกิจเจริญขึ้นมา ก็องค์ประกอบหลายอย่างที่มีมันดี แต่ไม่มีใครรู้ว่ามันจะดี

ไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า เราขอให้มีไฟฟ้าสำรองแค่นี้ ไม่งั้นไม่ปลอดภัย เราคิดว่าโรงไฟฟ้าต้องมีหยุดซ่อมประจำปี ๒ ถึง ๓ ปี หยุดเปลี่ยนน้ำมันเครื่อง เปลี่ยนอะไรต่างๆ พอเราจะลงทุนสร้าง ก็ต้องใช้เงินรัฐบาลต้องค้ำประกัน ต้องกู้เงินต่างประเทศ คล้ายๆว่าเราไปใช้เงินมากอยู่คนเดียว พอเข้าประชุมสภา รัฐบาลบอกว่าฐานะไม่ดี

ถ้ามอบหมายให้ กฟผ.รับผิดชอบ ซึ่งจะวางแผนให้มีไฟฟ้าพอใช้ **ก็ต้องเชื่อในแผนงานที่วางไว้** ไม่ใช่บอกว่าขอสร้าง ๒,๐๐๐ เมกะวัตต์ เอาไป ๑,๘๐๐ เมกะวัตต์แล้วกัน การที่จะให้ตัวเลขอะไร ก็คืออัตราความต้องการใช้ไฟฟ้าของประชาชน ไม่ควรจะขัดข้องเรา ไม่ใช่บังคับ แต่เป็นเรื่องฉุกเฉิน เขาให้เราเป็นรัฐวิสาหกิจ แต่ทำเหมือนเราเป็นราชการ ควบคุมมากไป ซ้ำซ้อน ไม่คล่องตัว นี่ก็เป็นข้อบกพร่องเก่าๆ ว่าเราใช้เงินมาก ด้านสื่อมวลชนว่าจะเอาเอกชนมาร่วม ปัญหาคือเงินลงทุน รัฐอยากให้ออกชนเข้ามา ร่วมเพื่อให้มีการแข่งขัน การดูแลกำไรของ กฟผ. ก็ไม่ถูกต้อง ถ้าเรากำไรมาก เราจะทำคือลดค่าไฟ ประชาสัมพันธ์จะต้องชี้ให้เห็นว่าเงินไขอยู่ตรงไหน สู้ด้วยเหตุผลที่แท้จริง ด้วยตัวเลข การตัดสินใจของ กฟผ. เป็นตัวเลขทั้งหมด ดูตามความเหมาะสม ไม่มีอคติ ควรใช้ข้อมูลที่เหมาะสมในด้านของเหตุผล มีความรอบคอบ ทำให้ดีที่สุด"

๒๕ ปี กฟผ.

"๒๕ ปี ก็ถือว่านานพอสมควรที่จะเรียนรู้ปัญหาต่างๆที่จะทำหน้าที่ของตนให้ดี นั่นคือ **สนองความต้องการของประชาชน** ไม่ใช่คิดว่าว่าร้ายที่จะเป็นรัฐวิสาหกิจขั้นดีให้ได้ ถ้าคิดเช่นนั้นคงอาจจะเป็นไม่ได้เป็น แต่คิดว่าควรจะรู้จักตนเองในเรื่องต่างๆ ที่จะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี ที่จะสนองประโยชน์ให้แก่ราษฎร ๒๕ ปีถ้าเป็นคน เขาว่าอาจจะช่วยก็ได้เพราะเป็นเบญจเพส คือกำลังจะเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว **แต่จากประสบการณ์ ๒๕ ปีนี้ เรารู้อะไรมาพอสมควร จึงเชื่อว่าจะเป็นพื้นฐานที่ดูแล กฟผ.ของเราให้มั่นคงและเป็นประโยชน์ ไม่ใช่เพื่อตนเอง แต่เพื่อประโยชน์แก่ประชาชน** หวังว่าประสบการณ์ที่มีมา ๒๕ ปีที่ถ่ายทอดกันมา คงจะเอาตัวรอดเพื่อประโยชน์แก่บ้านเมืองในหน้าที่ของเรา"

“
สิ่งหนึ่งที่จะสนับสนุน
ให้คนทำงานคือกำลังใจ กำลังใจ
เกิดขึ้นจากสิ่งที่ต้องการ
ผลตอบแทนจากงาน ไม่ว่าจะเป็
ผลทางวัตถุหรือผลทางจิตใจ
จะเป็นผลแก่ตนเอง
หรือผลแก่ส่วนรวมก็ตาม...
”

นายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร

เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ.๒๔๗๔ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี
ด้านวิศวกรรมโยธา จากมหาวิทยาลัยรัฐยูทาห์ ประเทศสหรัฐอเมริกา เริ่มทำงานที่ กฟผ.
เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๒ ในตำแหน่งนายช่างโยธา ปฏิบัติงานในโครงการก่อสร้างโรงจักร
พระนครเหนือหน่วยที่ ๑ ต่อมาได้รับการเลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายก่อสร้าง
รองผู้ว่าการฝ่ายพัฒนาความร้อนและเหมือง และในปี พ.ศ.๒๕๓๐ ได้รับแต่งตั้งให้เป็น
ผู้ว่าการ กฟผ. อยู่ในตำแหน่งนี้จนเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ.๒๕๓๕ สำหรับกิจกรรม
ด้านอื่นๆ ร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานของโครงการจัดพัฒนาที่ดินในท้องที่หมู่บ้าน
ทุ่งลุยลาย อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ เป็นอนุกรรมการหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในสังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นกรรมการในสภากรรมการบริษัทไทยเดินเรือทะเล จำกัด และ
ตำแหน่งสำคัญอื่นๆ อีกมากมาย

นายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร

อดีตผู้ว่าการ กฟผ.

ความภาคภูมิใจ

“ในช่วงระยะเวลาห้าปีที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ เนื่องจากความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงกว่าการพยากรณ์ กฟผ.ได้ปรับแผนพัฒนาหลายครั้ง รวมกันได้ทั้งหมดถึงเก้าครั้ง และครั้งสุดท้าย ครม.ให้อนุมัติเมื่อ ๒๙ มกราคม พ.ศ.๒๕๓๔ เป็นสถิติการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตและระบบส่งไฟฟ้าในช่วงแผนพัฒนาเดียวที่มากที่สุด สถิติอีกเรื่องหนึ่งในช่วงที่ดำรงตำแหน่งนี้ก็คือ ได้มีการปรับเปลี่ยนรัฐบาลถึงหกรัฐบาล และเปลี่ยนรัฐมนตรีดูแลงานของ กฟผ.ถึงแปดคนด้วยกัน คงไม่มีใครอยากเห็นเหตุการณ์เช่นนี้อีก

ขอย้อนมาเล่าถึงเหตุการณ์เมื่อต้นปี พ.ศ.๒๕๓๑ ในช่วงเวลานั้นแม้ว่าจะปรับแผนให้ดีที่สุด และเร่งรัดดำเนินงานอย่างเต็มที่อย่างไร แต่ด้วยเงื่อนไขของเวลาซึ่งมีน้อยมาก เราจะสามารถแก้ไขสถานการณ์ไฟฟ้าให้ปกติได้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๔ เป็นต้นไปเท่านั้น แต่ในปี พ.ศ.๒๕๓๒ จะมีกำลังผลิตไฟฟ้าสำรองเหลืออยู่น้อยกว่าร้อยละ ๙ และเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๓ จะไม่มีกำลังผลิตสำรองเหลืออยู่เลย คงจะยังจำกันได้ดีว่า พวกเราตระหนักในภารกิจที่เผชิญร่วมกันอยู่ในขณะนั้นอย่างไร

เราได้เริ่มดำเนินการตามมาตรการที่ได้กำหนด **ชาว กฟผ.ทุกชีวิตรวมหัวใจเป็นหนึ่งเดียว ท่วมเท้านสติปัญญา กาย และใจ ท่ามกลางปัญหาที่รุมเร้าในเรื่องอื่นๆ** ในช่วงเวลาคับขันนี้ ผลที่ได้จากการผลิตแสดงให้เห็นว่าพวกเราทำงานหนักขึ้นกว่าสามเท่า และในที่สุดก็ประสบความสำเร็จดีกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ระบบไฟฟ้าที่อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งที่ได้รับอนุมัติแผนแล้วมากพอที่จะมั่นใจได้ว่า เราจะมีไฟฟ้าใช้อย่างพอเพียงไปอีกอย่างน้อยสามปี การปฏิบัติภารกิจและการแก้ไขปัญหาที่กล่าวมานี้ สมควรเป็นสิ่งที่พวกเราภาคภูมิใจ **ขณะนั้นประทับใจในความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชาว กฟผ.ที่เสียสละทุ่มเทสติปัญญาและกำลังทำงานโดยพร้อมเพรียงกันอย่างเต็มที่ เมื่อถึงคราวที่จะต้องปฏิบัติภารกิจ เพื่อป้องกันความเสียหายและรักษาประโยชน์ของประชาชน สังคม และประเทศชาติ”**

หลักการทำงาน

“การทำงานเป็นสิ่งที่พัฒนาชีวิตของเรา พัฒนาให้เรามีความสามารถ ทำให้เรามีความเชี่ยวชาญ แม้ในด้านการฝึกฝนทางจิตใจหรือทางคุณธรรม งานก็เป็นเครื่องมือฝึกฝนคน ทำให้มีความขยัน ความอดทน มีระเบียบวินัย รู้จักสัมพันธ์กับเพื่อนพ้องผู้ร่วมงาน สิ่งเหล่านี้ล้วนอาศัยงานเป็นเครื่องฝึก

คนจะสู้งานหรือคอยหนีงานอยู่ที่สภาพจิตใจ **สิ่งหนึ่งที่จะสนับสนุนให้คนทำงานคือ กำลังใจ กำลังใจเกิดขึ้นจากสิ่งที่ต้องการผลตอบสนองจากงาน ไม่ว่าจะเป็ผลทางวัตถุหรือผลทางจิตใจ จะเป็นผลแก่ตนเองหรือผลแก่ส่วนรวมก็ตาม** กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญก็จริง แต่ไม่ใช่เครื่องกำกับที่แน่นอนว่าจะให้เกิดคุณค่าที่เป็นประโยชน์เสมอไป เช่น คนที่ทำงานมุ่งผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินทองวัตถุ ถ้าผลตอบแทนน้อยไปก็จะเกิดปัญหา ไม่มีกำลังใจในการทำงาน จึงต้องหว่าอะไรมาช่วยกำลังใจให้ได้ผลดียิ่งขึ้น เพื่อให้งานเกิดคุณค่าอย่างแท้จริง **สิ่งหนึ่งที่** จะมาหนุนคุณค่านี้นี้ได้คือ **ศรัทธา ศรัทธาเป็นสิ่งสำคัญมาก”**

ศรัทธาจะเกิดได้ด้วยการเข้าใจความหมายของงาน เช่น เข้าใจในแง่ที่ว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่า เป็นเครื่องสร้างสรรค์ ทำให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เราก็เกิดศรัทธาในงานเพราะเห็นคุณค่าของงานนั้น 'เมื่อมีศรัทธาแล้ว ศรัทธาจะเสริมกำลังใจในลักษณะที่พุ่งเอาความเป็นคุณประโยชน์เข้ามาด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อมีศรัทธาแล้ว กำลังใจที่เกิดขึ้นก็จะเป็นกำลังใจที่ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า ธรรม คือมีความดีงาม มีคุณประโยชน์พุ่งเข้ามาด้วย

หลักในการทำงานจึงต้องการศรัทธาเป็นแรงจูงใจในอันดับแรก และมีแนวทางปฏิบัติในการทำงานอีกคือ รู้จริง เชื่อตรง และสุจริต สำหรับหลักในการบริหารนั้น จะต้องรู้จักลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา เลือกริธีแก้ไข และดำเนินการแก้ไขไปตามลำดับความสำคัญ และความเร่งด่วน ใ้ดีที่สุด โดยยึดแนวทางสามประการคือ **แผนดี ระบบดี และคนดี**

ภาพพจน์ กฟผ.

"มุมมองของผู้อื่นที่มอง กฟผ. ย่อมมีทั้งด้านลบและด้านบวก เรื่องนี้สำคัญอยู่ที่พวกเราชาว กฟผ. มองเห็นตัวเองเป็นอย่างไร ถ้าเห็นว่าสิ่งใดไม่ดีก็ต้องช่วยกันแก้ไข ถ้าเห็นดีก็ช่วยกันรักษาไว้ **ไม่มีใครรู้จักเราเท่ากับตัวเราเอง และภาพของ กฟผ. ที่เห็นได้ชัดที่สุดคือผู้ปฏิบัติงาน กฟผ.เอง**

กฟผ. กับสิ่งแวดล้อม

"ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญมาก งานพัฒนาและปฏิบัติการในอุตสาหกรรมทั่วไปกระทบกับภาวะแวดล้อมอยู่เสมอ กฟผ. จึงให้ความสำคัญและสนใจต่อปัญหานี้มานานกว่า ๒๐ ปีแล้ว และได้ศึกษาสิ่งแวดล้อมของโครงการมาตั้งแต่ยังไม่เริ่มเดินขีบบังคับ และยังไม่มีมีการกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับแรกของประเทศ เชื่อว่า ชาว กฟผ. ทุกกระดืบรู้สึกเสียใจมากเมื่อมีเหตุการณ์ด้านมลภาวะอันเนื่องมาจากงานของ กฟผ. สิ่งเหล่านี้ **แม้จะชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจดี แต่ยังไม่เพียงพอ และสังคมจะวัดจากผลที่กระทบต่อตัวเขา**

การที่ กฟผ. กำหนดมาตรการช่วยเหลือ มาตรการแก้ไข รวมทั้งมาตรการป้องกันในระยะยาวสำหรับมลภาวะที่เหมาะสม และดำเนินการอย่างฉับพลันทันที โดยไม่เสียเวลาโต้แย้งเรื่องเกณฑ์มาตรฐานของชาติที่กำหนดบังคับใช้ขณะนั้น เป็นสิ่งที่ **ถูกต้องและขอชมเชย**

กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติที่แท้ๆ นั้น น่าจะเป็นประโยชน์แก่งานของ กฟผ. เพราะจะมีคนมาช่วยพิจารณารายละเอียดรายงานการศึกษาสิ่งแวดล้อมโครงการเพิ่มขึ้น โครงการใดประเมินแล้ว มีผลเสียมากกว่าผลดี กฟผ. ไม่เคยทำอยู่แล้ว ถ้าจะทำให้งานพัฒนาต้องล่าช้าไป และเป็นผลเสียกระทบต่อสังคมในส่วนรวม เมื่อไม่มีทางเลือกอื่น ก็คงจะต้องแจ้งให้ทราบกันอย่างตรงไปตรงมาและเป็นสิ่งที่สังคมจะต้องตัดสินใจเองต่อไป"

กฟผ. กับสังคม

"กฟผ. เป็นหน่วยงานด้านสาธารณูปโภคของรัฐ หน่วยงานของรัฐทุกแห่งมีประชาชนทั่วประเทศเป็นเจ้าของ กฟผ. มีหน้าที่ในการเป็นผู้ดำเนินการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ ในเรื่องผลิตและส่งไฟฟ้าแก่ประชาชน รักษาผลประโยชน์ไม่ให้อ้วนไหล ก็จะทำให้กระแสไฟฟ้ามีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ ประชาชนก็

จะได้รับทั่วถึงและเป็นธรรม **กฟผ.เราตั้งใจทำงานให้ดีที่สุด มีความสุจริต บริการที่พอเพียงมั่นคง และมีคุณภาพในราคาถูก**

ปัจจุบัน กฟผ.มีกำไรประมาณปีละหนึ่งหมื่นล้านบาท ดูแล้วก็เห็นว่าสูง แต่สินทรัพย์ที่ได้ลงทุนไปในกิจการมีมากกว่าสองแสนหมื่นล้านบาท คงไม่มีธุรกิจใดดำเนินกิจการเช่นนี้ ถ้าไม่ใช่สาธารณูปโภคของรัฐ เพราะ**ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหารายได้หรือผลกำไร** ประเด็นสำคัญไม่ได้อยู่ที่ผลตอบแทนการลงทุนหรือผลกำไร ผิดกับวัตถุประสงค์หลักของธุรกิจเอกชน นอกจากนั้นผลกำไรของ กฟผ.ร้อยละ ๓๐ นำส่งคืนให้รัฐในรูปของเงินรายได้ส่งคืน ซึ่งรัฐบาลจัดสรรเงินจำนวนนี้คืนให้แก่ประชาชน และสังคมโดยทั่วถึงกันในรูปของเงินงบประมาณแผ่นดิน ผลกำไรส่วนที่เหลือก็เป็นของประชาชน กฟผ.เป็นผู้นำไปใช้สมทบในการลงทุน ให้สามารถสนองความต้องการใช้ไฟฟ้าของประชาชนและสังคมที่เพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งไม่เพียงพอ และต้องกู้ยืมเงินทั้งจากภายนอกและภายในประเทศมาสมทบอีกหลายเท่าตัวทุกปี เพราะ กฟผ.ไม่ได้ใช้งบประมาณแผ่นดิน

กิจการโรงไฟฟ้าจะต้องผลิตให้พอเพียง มีคุณภาพ ขาดแคลนไม่ได้ ไม่เหมือนสิ่งอื่น เพราะเวลาขาดแคลนไฟฟ้าเราจะไปสั่งเข้าไฟฟ้าจากที่ไหนก็ไม่ได้ เราอาจสร้างสายส่งไฟฟ้าที่ประเทศเพื่อนบ้าน ก็อาจช่วยได้เป็นส่วนน้อย และต้องคำนึงถึงความมั่นคงของระบบไฟฟ้าของประเทศในอนาคตด้วย

เมื่อพิจารณาโครงสร้างของอัตราค่ากระแสไฟฟ้า จะเห็นว่ารัฐยังจำเป็นต้องใช้กิจการไฟฟ้าของชาติเป็นกลไกส่วนหนึ่ง ในการช่วยลดปัญหาการกระจายรายได้ และได้ทำตลอดมาจนถึงปัจจุบัน เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังยากจนอยู่ ไม่สามารถดำเนินการในเชิงธุรกิจได้เต็มรูป

กิจการไฟฟ้าเป็นกิจการที่มีการแข่งขันกันในระดับชาติ ถ้าชาติใดขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าหรือมีอัตราค่าไฟฟ้าสูง ก็ไม่สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน การพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม และบริการ ก็ไม่สามารถแข่งขันกับชาติอื่นที่ไม่ขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าหรือมีอัตราค่าไฟฟ้าที่ต่ำกว่าได้ กฟผ.ก็ต้องแข่งขันแม้ว่าจะเสียเปรียบ เพราะประเทศของเราเองไม่สามารถผลิตเครื่องจักรอุปกรณ์และอะไหล่ในการผลิตไฟฟ้าเอง ยังจำเป็นต้องใช้เชื้อเพลิงนำเข้าบางส่วน ยังมีปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ ก็จะต้องแข่งขัน และ **กฟผ.ก็สามารถทำได้ไม่น้อยหน้าชาติใด**

สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของ กฟผ.ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือต่อสังคม แต่**สังคมส่วนใหญ่จะมองไม่เห็นคุณประโยชน์นี้ เพราะไม่สามารถเปรียบเทียบกับสิ่งที่ใกล้ชิด จึงมักจะเข้าใจกันว่างานของ กฟผ.เป็นกิจการผูกขาด ทำงานง่ายเพราะไม่มีคู่แข่ง หาประโยชน์จากประชาชน**

โดยทั่วไปจึงอยากให้เห็น กฟผ. ให้ความช่วยเหลือแก่สังคมนอกเหนือจากภารกิจหลักของ กฟผ. ในสิ่งที่เป็นรูปธรรมอื่นๆ โดยลืมนึกถึงผลเสีย ต่อไปเมื่อคุ้นเคยกับการรับความช่วยเหลือเช่นนั้นมาก ๆ ขึ้นแล้วจะเกิดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในงานสาธารณูปโภคของรัฐมากขึ้นจนกลายเป็นเรื่องปกติ

ที่พูดมาทั้งหมดนี้เป็นหลักการ พยายามชี้ให้เห็นว่าโดยหน้าที่ของ กฟผ.ที่แท้จริงแล้วสมควรดำเนินการช่วยเหลือดังกล่าวเพียงใด อย่างไรก็ตามก็ถ้าถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายส่วนน้อย เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นส่วนอื่น และเมื่อสังคมไม่นิยมการปิดทองหลังพระ ประเด็นสำคัญในเรื่องนี้จึงอยู่ที่ว่า กฟผ.จะ

สามารถให้ความช่วยเหลือแก่สังคมให้ทั่วถึงและเป็นธรรม นอกเหนือภารกิจหลักของ กฟผ. ได้อย่างไร ให้ทุกบาททุกสตางค์ที่ กฟผ. บริจาคนั้นเป็นผลประโยชน์ หรือในกรณีพิเศษที่สามารถพิจารณาเห็นความเหมาะสมได้ชัดเจน และตามแนวทางที่เป็นนโยบายของรัฐบาล”

การเมืองกับ กฟผ.

“การเมืองหรือรัฐบาลมีบทบาท อำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และรับผิดชอบผลดีผลเสีย อันเกิดจากนโยบาย มีคณะกรรมการ กฟผ. เป็นผู้รับสนองนโยบายมากำกับการทำงานของ กฟผ. ให้เป็นไปตามนั้น ดังนั้น การเมืองจึงต้องมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของ กฟผ. เป็นปกติ”

ความปรารถนาดีแก่ชาว กฟผ. ในปัจจุบัน

“สังขารของชีวิตเริ่มต้นด้วยการเกิด มีทุกข์มีสุขเกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาของชีวิตและสิ้นสุดลง ด้วยความตายไม่มีผู้ใดหนีพ้น ความทุกข์ที่เราประสบอยู่เสมอๆ นั้น ส่วนใหญ่หาได้มาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หากมาจากใจที่ยึดติดกับความจำในอดีต หรือความคิดถึงอนาคตแล้วจะปฏิเสธความเป็นจริงในปัจจุบัน

ใจที่เขลา ขาดสติ ขาดปัญญา หลงไปว่ามายาเงาแห่งอดีตและอนาคตคือสาระ แล้วพยายามยึดถือไขว่คว้า และไม่เห็นว่าความจริงที่กำลังเกิดอยู่ต่อหน้าในขณะนี้ต่างหากคือสาระ คือผลรวมของอดีตและอนาคต

ขอให้ข้อคิดนี้เป็นความปรารถนาดีแก่ชาว กฟผ. อันเป็นที่รักทุกคน”

“

ต่อไปทุกคนต้องมี
ความรับผิดชอบ และสำนึกว่าตัวเอง
เป็นคนที่มีความสำคัญ
ในการช่วยพัฒนาองค์กร
พัฒนากิจการงานให้สำเร็จไป
อย่างมีประสิทธิภาพ

”

นายสมบุรณ์ มณีนาวา

เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ.๒๔๗๗ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
ด้านวิศวกรรมศาสตร์ สาขาไฟฟ้ากำลัง จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มทำงานที่โรงจักร
กล้วยน้ำไท สังกัดการไฟฟ้านครหลวงเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๒ และ พ.ศ.๒๕๐๔ ได้โอนมาเป็น
นายช่างหัวหน้าโรงจักรดีเซลสามเสน การไฟฟ้ายันฮี ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็น กฟผ.
เคยได้รับตำแหน่งสำคัญๆ มากมาย อาทิ ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดตั้ง
สำนักงานการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า ประธานคณะทำงานการพัฒนาไฟฟ้า
(คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ประธานคณะทำงานพัฒนา
อัตราค่าไฟฟ้าสำหรับอุตสาหกรรมเฉพาะอย่าง (คณะกรรมการนโยบายพัฒนาพลังงาน
แห่งชาติ) ที่ปรึกษาวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์(วสท.) ที่ปรึกษา
สมาคมช่างเหมาไฟฟ้าไทย และปัจจุบันยังเป็นนายกสมาคมนิสิตเก่าวิศวกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับตำแหน่งสำคัญใน กฟผ. เคยรับตำแหน่งผู้อำนวยการ
เขื่อนสิริกิติ์ ผู้อำนวยการเขื่อนภูมิพล ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่าย
พัฒนาระบบส่ง และรองผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการระบบส่ง และเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๕ ได้รับ
แต่งตั้งเป็นผู้ว่าการ กฟผ. ดำรงตำแหน่งมาจนถึงปัจจุบัน

นายสมบุรณ์ มณีนาวา
ผู้ว่าการ กฟผ.

ในตำแหน่งสูงสุด

“ภูมิใจ ดีใจ มองเห็นอนาคตแล้วว่าต้องมีการเปลี่ยนแปลง **ในฐานะหัวหน้าต้องเป็นผู้ชักจูงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง**

งานที่รับผิดชอบทุกวันนี้ ก็รู้สึกว่าจะสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานและตัวเองไปได้เร็วเท่าที่ควร ในฐานะที่เป็นผู้บริหารสูงสุดเห็นว่าความสำเร็จในการบริหารองค์การอยู่ที่ความสามารถจับความเปลี่ยนแปลงองค์การ ให้สอดคล้องกับสภาพของความเปลี่ยนแปลงที่จะมาในอนาคต จึงจะเรียกว่ารักษาบทบาทและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาาระดับสูง

จะมีปัญหาที่ต้องเผชิญอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแปรรูป เรื่องการเป็นรัฐวิสาหกิจขั้นดี การสนองต่อความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้รู้สึกว่ายังไม่สำเร็จเท่าที่ตัวเองพอใจ ในหนึ่งปีที่ผ่านมา พยายามชักชวนให้เพื่อนร่วมงานสำนึกในภารกิจที่แท้จริง เพื่อที่จะได้มองเห็นนโยบายวัตถุประสงค์ เห็นนโยบายที่ถูกต้องชัดเจน ว่าภารกิจของเรา**เป็นภารกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชน** ในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ให้รู้จักการสนองต่อประชาชนอยู่เสมอ องค์การเป็นเรื่องสำคัญ ต้องเจริญมั่นคง จึงจะทำงานได้ดี”

ความสำเร็จอันกระฉ่างชัด

“ในอดีต กฟผ.เป็นหน่วยงานชั้นนำ การพัฒนาไฟฟ้ามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลต้องพัฒนาเรื่องนี้เป็นอันดับแรก และเราเองก็ทำงานประสบความสำเร็จอย่างดี เป็นที่ยกย่องนับถือทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในปัจจุบันนี้เราก็นับเป็นกิจการซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ โดยมีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ ทั้งที่ต้องประสบปัญหาอย่างหนักเนื่องจากเศรษฐกิจเติบโตชนิดที่ไม่คาดฝันต่อเนื่องมาถึงห้าปี **แต่ กฟผ.ก็ดำเนินการผ่านมาอย่างได้รับคำชมเชย ประชาชนก็ชมเชย รัฐบาลก็ชมเชย** กิจการเอกชนแม้ว่าจะดำเนินการได้อย่างดี แต่ก็สู้ กฟผ.หรือทศ.เทียม กฟผ.ไม่ได้ จะเห็นได้ว่ารัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินการโครงการได้ประสบความสำเร็จดีเยี่ยมโดยแท้ แต่ถ้าจะให้ผมบอกก็ไม่ถูกต้องนัก ภาพพจน์ กฟผ.มาตามผู้ว่าการ ก็บอกดีอยู่เรื่อย ที่จริงเรื่องนี้ ขณะนี้เราจ้างบริษัทเอกชนให้ทำเรื่องนี้อยู่ กำลังจะออกมาเป็นรูปเล่มรายงาน เราทำทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดทั่วไป เราถามหลายด้าน หากจุดอ่อน แต่โดยรวม กฟผ.ได้รับคำชมเชยจากรัฐบาลมาโดยตลอด

ขณะนี้สภาพของระบบไฟฟ้าของเรา มันยังมีสัญญาณว่ายังเพียงพออยู่ แต่มันมีข้อจำกัดอยู่หลายอย่าง แต่วิกฤตช่วงห้าปีที่ผ่านมา เราก็ผ่านภาวะนั้นมาได้ ปัจจุบันเราสามารถมีกำลังผลิตสำรอง มีระบบไฟฟ้าที่มั่นคง ถึงแม้เราจะมีข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม แต่เราก็ผ่านพ้นมาอย่างได้รับคำชมเชย และเป็นที่ยอมรับของสังคม”

การบริหารงาน

"หลักการบริหาร **ผมไม่มีความรู้สึกเป็นนายเป็นลูกน้อง** ความรู้สึกผมเฉยๆ นะ มี ความรู้สึกเป็นเพื่อนร่วมงานเท่านั้น และ **ทุกคนก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง** คือมา เป็นเพื่อนร่วมงานก็ต้องรับผิดชอบหน้าที่ของตัวเอง

ก็ใช้หลักกรรมตาของหน้าที่ในการบริหารนั่นแหละ ใช้ Management Function คือ ใช้หน้าที่ในการบริหาร ส่วนนี้ผมก็เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก คือถือว่าหน่วยงานจะประสบความสำเร็จดีไหม อยู่ที่การอำนวยความสะดวก การอำนวยความสะดวกที่แท้จริงต้องนำหน่วยไปประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง ก็คือสร้างสภาพแวดล้อมซึ่งหมายถึงการบริหารอำนาจนั่นเอง

ผมจะทำอะไรก็เฉพาะเพื่อให้งานหรือการดำเนินการด้านไฟฟ้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีและส่งผลประโยชน์แก่ส่วนรวม คือผู้ใช้ไฟฟ้าเป็นหลัก"

สำนึกในคุณค่าและหน้าที่แห่งตน

"การบริหารที่ดีจะต้องทำให้พนักงานส่วนใหญ่รู้สึกมีความท้อใจอยู่น้อยๆ เพื่อให้เห็นว่า เอ๊ะถ้าเราทำไม่ดี ก็อาจจะมีส่วนกับเรา เกี่ยวกับความก้าวหน้าหรือความมั่นคงได้นะ ถ้าคนเขาคิดอย่างนั้น กิจการมันก็ไม่เจริญ และคนที่นิ่งนอนใจยังไม่มันก็ไม่เจริญ **แต่ต่อไปนี่ใครจะมาสนใจหรือไม่เอาใจใส่ งานไม่ได้**นะ ต่อไปทุกคนต้องมีความรับผิดชอบ และสำนึกว่าตัวเองเป็นคนที่มีค่า เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ ในการช่วยพัฒนาองค์กร พัฒนากิจการงานให้สำเร็จไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทุกคนต้องมีความสำคัญ มีค่าสำหรับองค์กร สำนึกในหน้าที่ของตัวเองอย่างถูกต้อง

องค์กรไม่เคยคิดกำจัดคน มีแต่คิดว่าจะทำอย่างไรให้คนของเรามีค่าที่สุด หลักของเราจะปรับเปลี่ยนจากคนที่ไม่เก่งเป็นเก่ง จากคนที่ทำไม่เป็นเป็นทำเป็น อันนี้คือสิ่งที่เราจะต้องทำ ไม่ใช่ว่าจะมีของใหม่มา พวกนี้มันทำไม่เป็น เอาคนที่เขาเก่งมาดีกว่า คนนี้ปลดทิ้งอะไรอย่างนี้ อันนี้ไม่ใช่ บริษัทที่ทำอย่างนี้ไม่ถูกนะ ถึงจะเป็นบริษัทเอกชนก็ไม่ควรทำ บริษัทที่ดีหรือเป็นบริษัทซึ่งมีความรับผิดชอบต่อชาติ ต่อสังคม เขาคงไม่ทำเช่นนี้ เขาคงไม่ไปสร้างความไม่มั่นคงให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างนี้ เพราะเมื่อเกิดความไม่มั่นคง ทุกคนก็หัวนี้ เพราะทุกคนก็มีความจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง พัฒนาครอบครัว พัฒนาผู้คนของเขา ทีนี้เราไปตัดทอนเขา มีเหตุผลอะไร บ้านเมืองก็เสียหาย สังคมก็ไม่มั่นคง **เราต้องคิด แต่เปลี่ยนแปลงเขาและเขาก็ต้องรับความเปลี่ยนแปลงนั้น**

ความสามัคคีของคนส่วนใหญ่อยู่ที่การเข้าใจและมองเห็นประโยชน์ของ กฟผ. โดยตรงนั่นเอง กฟผ.เองก็มีความสำนึกเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ก็คือ ผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

เราทุกคนทำงานใน กฟผ. ต้องรับผิดชอบต่อ กฟผ. ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มันก็เป็น ส่วนหนึ่งในความรับผิดชอบต่อชาติ **พนักงานทุกคนของ กฟผ. รับผิดชอบต่อชาติทั้งนั้น ก็คือเรา รับผิดชอบต่อแผ่นดิน กับบุคคลที่อยู่ในแผ่นดินนี้** ถึงงานพัฒนาสังคมจะไม่ใช่งานหลักของเรา แต่เป็นงานที่ทุกคนควรจะมี เราจึงไม่ควรทำเกินตัว งานหลักของเราคือผลิตและจ่ายกระแสไฟฟ้า ก่อสร้าง

โรงไฟฟ้า พวกนี้เป็นงานหลัก ถ้ามันสำเร็จก็เป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นงานหลักของเรา ส่วนหน้าที่ต่อสังคม ก็ทำกันไปตามกำลัง"

การใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ หัวใจการพัฒนาสังคม

"เรื่องการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า ถ้าทำให้ประสบความสำเร็จและให้เป็นผลขึ้นมา ก็ถือได้ว่าเราบรรลุภารกิจนี้ คือต้องบริหารกิจการไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ เรื่องนี้ต้องดำเนินการได้ผลด้วยถึงจะมีประสิทธิภาพ แต่เดิมเราไม่ได้รับผิดชอบ วันนี้เรารับผิดชอบแล้ว เราก็ต้องดำเนินการให้สำเร็จ เป็นเรื่องสำคัญมากนะ **สังคมเราต้องการค่านิยมเกี่ยวกับการประหยัด เป็นหัวใจของการพัฒนาสังคมทีเดียว** ถ้าคนมีจิตสำนึกอย่างนี้จะเป็นการช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้เป็นไปด้วยดี เดิมรัฐบาลเขาก็ทำพยายามให้การศึกษา หาตัวเลข แต่เป็นลักษณะที่ให้การศึกษาศึกษาและชักชวนธรรมดา ต่อไปเราต้องทำในลักษณะ**ใช้กลยุทธ์ ต้องมีการลงทุน** เรามีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ แนวทางของเราจะนำไปสู่ความสำเร็จ และเราก็จะไม่ล่าหลังประเทศอื่นต่อไป เพราะถ้าหากว่าเรายังล่าหลังเรื่องนี้ ก็ถือว่าเรายังล่าหลังในเรื่องการบริหารกิจการไฟฟ้าของรัฐ ประชาคมโลกเขาจะเห็นว่าเราก็คงทันสมัยเหมือนกัน การจัดการด้านการใช้ไฟฟ้ามันเป็นเรื่องของยุคใหม่ เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงการใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด"

ภาพลักษณ์ของ กฟผ.

"ภาพลักษณ์หรือการประชาสัมพันธ์ ไม่ได้อยู่ที่การทำประชาสัมพันธ์จะทำอะไรดี แต่อยู่ที่การประพฤติปฏิบัติกับการดำเนินการภารกิจของเราบรรลุผลได้ ตอบสนองความต้องการของประชาชนดีใหม่ ขอให้ทุกคนทำให้ดี ให้ใคร ๆ เขาเห็นภาพ กฟผ. ดินนั้นแหละ หน้าที่ทุกคนคือพยายามทำให้เขาเข้าใจ

เมื่อก่อนเราพูดถึงแต่เรื่องอากาศ แต่ที่สำคัญยิ่งเลยคือเรื่องน้ำ เรื่องดิน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจุบันประชาชนเรียกหาต้องการกันมาก ก็เกิดข้อจำกัดขึ้น แต่ก็ยังอยู่ในสภาพที่มั่นใจว่าจะไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม หรือความเป็นอยู่ของประชาชน เราควรจะให้ความรู้เขาด้วยเรื่องค่าไฟนั้น เราสัมพันธ์กันเข้าใจดีแล้ว เดี่ยวนี้ไม่มีใครมาโวยวาย ก็รู้แล้วว่าค่าไฟขณะนี้ มันไม่แพงอยู่แล้ว **กฟผ.ดูแลให้อย่างดีด้วยความตั้งใจจริง** ค่าไฟจะขึ้นลงสูงต่ำอยู่ที่ราคาเชื้อเพลิง"

ภายใต้นโยบายของรัฐบาล

"การวางแผนดำเนินงานก็วางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การจัดการด้านการวางแผนของระบบไฟฟ้า อันนี้ถือว่าสำคัญ เป็นภาคที่รัฐบาลต้องคอยกำกับดูแลอยู่แล้ว แม้แต่เป็นบริษัทมหาชนก็ต้องดูแล ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนที่จะใช้ทรัพยากรพลังงาน วางแผนแหล่งที่จะดำเนินการก่อสร้างแหล่งผลิต คำนึงเรื่องเทคโนโลยี เรื่องประสิทธิภาพ ต้นทุนการผลิต อะไรก็แล้วแต่ ส่วนใหญ่แล้วมันจะไปอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาพลังงาน

เวลาเราทำตามแผน เราก็ต้องผ่านสภาพพัฒนาฯ ถ้าดีเขาก็ให้ความเห็นแล้วเสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพราะฉะนั้นเราต้องทำให้สอดคล้องกับเขาอยู่เสมอ ต้องสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล รัฐบาลอนุมัติแล้ว **เมื่อมีปัญหา เราก็ดูแลให้เห็นว่ามันก็เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล มันก็สอดคล้องกัน**

ปัจจุบันเราเน้นเรื่องความเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า กับเรื่องของสภาพแวดล้อม ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมมากขึ้น และเราก็กฎีเสอเขาไม่ได้ด้วย”

ผลักคั่นเป็นบริษัทมหาชน

“ช่วงสามปีที่อยู่ในตำแหน่งผู้ว่าการ กฟผ.นี้ อยกให้ กฟผ.เป็นองคค์การซึ่งมีความรับผิดชอบในด้านพลังงานไฟฟ้าต่อประชาชนอย่างมีเงื่อนไขภายใต้กฎหมาย *มีอิสระเต็มที่ในการบริหาร* ซึ่งจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง คือในอนาคตต้องเป็นบริษัทมหาชน ต้องออกกฎหมายมารองรับ แล้วก็ให้อิสระเราเต็มที่ นี่คือนสิ่งทีผม *อยากได้ อยากเห็นความเปลี่ยนแปลง และจะผลักคั่นด้วย*

กฟผ.เราเก่ง จะเปลี่ยนอย่างไรก็ทำได้ จะเป็นการค้าก็เป็นได้ *คนของเราดีเพราะทรัพยากรด้านคนของเราอยู่ในระดับซึ่งมีความรู้ มีความเข้าใจสิ่งต่างๆ แล้วก็มีความเป็นปึกแผ่น เข้าใจอะไรก็ง่าย รับไปได้ง่าย เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เป็นองคค์การที่สามารถจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย*

เขาจะดูกิจการนี้ เก่งหรือไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี เขาดูทีวามีความคล่องตัวและมีความสามารถในการที่จะปรับเปลี่ยนตัวเองให้สอดคล้องกับสภาพเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงภายนอกได้หรือไม่ ซึ่งเราก็กเปลี่ยนได้เก่งจริงๆ”

๑๓

ด้วยสมองและสองมือ

ด้วยสมองและสองมือ

"...ผมคิดว่าความสำเร็จของการทำงานเวลานั้น คงสืบเนื่องมาจาก 'พลังของคนหนุ่ม' ผมในฐานะหัวหน้าอายุแค่ ๓๒ ปี ลูกน้องของผมอยู่ในวัยหนุ่มฉกรรจ์ทั้งสิ้น คนรุ่นเหล่านี้ หากเขาเป็นคนเปี่ยมความฝัน เขาจะทุ่มเทเต็มที่เสมอ และร่างกายแรงใจก็จะบริสุทธิ์ ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ ลากยศ ไม่ต้องการคอร์รัปชั่นโก่งกิน งานของเราจึงรุดหน้าอย่างรวดเร็ว แม้กระทั่งเกิดอุปสรรคหลายครั้งหลายหนก็ตาม"

เกษม จาติกวณิช

๑๘ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๖

คงจะไม่มีคำพูดอื่นใด แทนความรู้สึกและอรรถาธิบายชีวิตและงานของนักบุกเบิกรุ่นแรกได้อย่างมีพลังเช่นนี้ พิสูจน์ให้เห็นัจธรรมที่ว่า แท้ที่จริงแล้วพลังงานในตัวมนุษย์คือต้นกำเนิดของพลังงานทั้งหมด จากวันนั้นถึงวันนี้ เวลาล่วงเลยมาถึง ๒๕ ปี ที่ 'พลังของคนหนุ่มสาว' คนแล้วคนเล่าได้อุทิศร่างกายแรงใจ สร้างสรรค์ กฟผ. ให้มีความเจริญเป็นปึกแผ่น นักบุกเบิกรุ่นแรกได้สร้างแบบอย่างของการทำงานร่วมกัน ไม่ว่าจะมาจากไร่ไถ สี่ไร่หรือคนที่ไม่มีไร่และไม่มีสี่ ก็สามารถทำงานร่วมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวได้ ภายใต้อุดมการณ์เดียวกันคือ "ร่วมทุกข์ ร่วมสุข เพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน"

เพื่อเป็นการรำลึกถึงบรรดาคนหนุ่มคนสาวที่เคียงบ่าเคียงไหล่ร่วมงานกันมา เราได้บันทึกเรื่องราว จากความทรงจำของผู้บริหารยุคแรกที่มีต่องาน และเพื่อนร่วมงาน เท่าที่พอจะรวบรวมมาได้ และเท่าที่ความทรงจำของท่านเหล่านั้นยังพอมีอยู่ หลายๆ เรื่องเป็นเกร็ดสนุกที่คนในยุคปัจจุบันอาจนึกไม่ถึง และอีกหลายเรื่องก็เป็นประสบการณ์หรือแนวความคิดในการทำงานที่น่าศึกษาและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนในรุ่นปัจจุบัน

คนเหล่านี้เป็นผู้ที่อยู่ทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังของความสำเร็จ ในขณะที่คุณเกษม จาติกวณิช มีบทบาทที่เป็นเสมือนหนึ่งรอยเชื่อมต่อระหว่างผู้อาวุโสที่มากด้วยประสบการณ์ กับคนทำงานรุ่นหนุ่มสาวที่มากด้วยพลัง ซึ่งคงจะเป็นไปไม่ได้ที่จะกล่าวถึงทุกท่านไว้ในโอกาสนี้ แต่ไม่ว่าชื่อและเรื่องราวของท่านจะปรากฏ ณ ที่นี้หรือไม่ เราในนาม ชาว กฟผ. ทุกคนขอแสดงความเคารพต่อท่านด้วยความจริงใจ

เกษม จาติกวณิช (คนกลาง)

เกษม จาติกวณิช

เมื่อเอ่ยถึงอดีต บุคคลที่จะลืมนกล่าวถึงเสียไม่ได้คือ คุณเกษม จาติกวณิช เพราะนอกจากท่านจะเป็นผู้ว่าการคนแรกของ กฟผ. แล้ว ท่านยังเป็นสัญลักษณ์ของความสำเร็จรุ่งโรจน์ขององค์กรนี้ด้วย “ท่านเป็นคนกล้าตัดสินใจ รู้จักเลือกใช้คน ถึงลูกถึงคน เมื่อมีปัญหาท่านจะลงมาคลุกคลีกับพวกเราตลอด” ใครก็ตามที่ได้มีโอกาสร่วมงานกับท่านมักกล่าวถึงท่านเช่นนี้ แต่ท่านมักกล่าวถึงเพื่อนร่วมงานของท่านว่า “เป็นโชคดียิ่งของผมที่บังเอิญได้คนดีมือสะอาดมาร่วมงานยุคแรกคือผมมีบอร์ดบริหารที่มีประสิทธิภาพ ท่านเหล่านี้ได้แก่คุณสัญญา ธรรมศักดิ์ คุณทวี บุญยเกษตร คุณพจน์ สารสิน ท่านเหล่านี้มีประสบการณ์ในการบริหาร และขึ้นชื่อด้านความบริสุทธิ์ทั้งสิ้น”

“ถ้าได้คนดีมาเป็นบอร์ดแล้ว ระดับล่าง ๆ ลงมาสกปรกเสียเอง พวกกรรมการข้างบนเขาจะมัวหมองเสียชื่อไปด้วย ซึ่งก็นับว่าผมโชคดียิ่งขึ้นอีกชั้นหนึ่งคือได้ลูกน้องใจบริสุทธิ์มือสะอาดด้วยเช่นกัน เพราะพวกนี้ส่วนใหญ่เขาเป็นคนหนุ่มเพิ่งจบ มีแรงจูงใจทำงานเป็นอุดมคติ ไม่เคยเจอสิ่งเย้ายวนมาก่อน ผู้ช่วยคนสำคัญๆ ของผมในยุคบุกเบิกที่ผมยกย่องมี กำธน สินธวานนท์ ดูแลด้านปกครอง ทองโรจน์ พจนารถ ดูแลด้านการจัดซื้อ เฝ่าพัชร ชวนะลิขิกร ดูแลวิชาการและการก่อสร้าง เป็นต้น แต่ละคนมีจุดเด่นและดีต่างกันไป”

“บังเอิญ กฟผ. รวมคนต่าง ๆ กัน ความสามารถต่าง ๆ กันมารวมอยู่ในที่เดียวกัน เช่นผู้ว่าการกำธนอยู่ทหารอากาศ ผมรู้จักกับเขาตั้งแต่สมัยเรียนจุฬาฯ ว่าง ๆ ก็มานั่งกินข้าวที่สนามหญ้า เขาบอกว่าอยากทำงานอยู่ กฟผ. ด้วย แต่ไม่ได้เรียนไฟฟ้ากำลัง เรียนการสื่อสาร ซึ่งน่าจะไปอยู่องค์การโทรศัพท์ โอ.เค.อนาคตทางด้านทหารของเขาก็มีที่ทำได้แต่ขณะนั้น กฟผ. เป็นองค์กรที่มีโครงการใหญ่เป็นที่ท้าทายมากกว่า ในที่สุดกำธนก็มาช่วยผมเรื่องการดูแลบุคลากร เขามีสมองด้านนี้เป็นเยี่ยม วิชาการนั้นธรรมดา แต่ในด้านการปกครองเขาปกครองเก่ง ที่สำคัญเขาเข้ากับพวกกินเหล้าได้ กินเหล้าอืดมาก พวกนั้นแพ่หมด ส่วนนี้สำคัญ”

นอกจากนั้น ท่านยังได้กล่าวถึงผู้ว่าการ กฟผ. คนถัดมาอันได้แก่คุณเฝ่าพัชร ชวนะลิขิกร โดยเฉพาะด้านความสัตย์ซื่อในการปฏิบัติงานของผู้ว่าการท่านนี้ไว้ด้วยว่า

“ผู้ว่าการเฝ่าพัชรเป็นคนมั่นคง ผมเชื่อใจมาตั้งนานแล้วว่า มั่นคงเรื่องความซื่อสัตย์ ซึ่งคนมักคิดว่าไม่น่าทำให้องค์การดีได้ เพราะเมืองไทยมีชื่อเสียงด้านคอร์รัปชั่น เรารักษาชื่อเสียงได้ก็แปลก เพราะฉะนั้นจะเห็นเวลา กฟผ. ประมุขที่ ขอบมาประมุขกันเหลือเกิน เพราะไม่ต้องเสียอะไร เอากันตรงๆ”

"ยี่สิบกว่าปี ก่อนเผ่าพัชรเขาวังมาหาผม ทำที่รือนรน บอกว่าซื้อที่ดินไว้ผืนหนึ่ง อยู่ดี ๆ ก็มีคนมาถมที่ให้ สืบได้ว่าเป็นพ่อค้าคนหนึ่ง คงอยากให้เผ่าพัชรช่วยวังเดินอะไรให้สักอย่าง ผมก็เลยให้ไปคุยกับพ่อค้าคนนั้นเสีย ชี้แจงให้เขาเข้าใจว่า เราไม่มีระบบแบบนี้ หลังจากนั้นไม่นานเขาก็มาหาผมอีก คราวนี้ถือจดหมายมาด้วยฉบับหนึ่ง บอกว่าเป็นเอกสารหลักฐานรับรองจากพ่อค้าคนนั้นว่า เผ่าพัชรจ่ายค่าถมที่ให้เรียบร้อยแล้ว ถือว่าไม่มีสัญญาความผูกพันหรือเป็นหนี้บุญคุณใดๆ ต่อกัน เหตุการณ์ทำนองนี้เป็นเครื่องพิสูจน์คนได้ค่อนข้างดี เพราะอันที่จริงเขาไม่จำเป็นจะต้องมาเล่าให้ผมฟังก็ได้ ทุกวันนี้เขาก็ยังคงนิสัยเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ชยัน ละเอียด ชื่อสัตย์"

สำหรับคุณสมบุรณ์ มณีนาว่า ผู้ว่าการ กฟผ.คนปัจจุบัน คุณเกษมได้กล่าวถึงไว้ว่า

"ผู้ว่าสมบุรณ์เมื่อก่อนสั่งงานอยู่ที่สวนลุมฯ เราเห็นแล้วว่าต่อไปคนนี้ต้องเป็นใหญ่ หมายถึงมาตั้งแต่สมัยนั้น ตั้งแต่เป็นนายช่างใหม่ๆ เพิ่งย้ายมาจากการไฟฟ้านครหลวง เห็นเขาสั่งคำเดียว ดับโน่นดับนี้ ก็รู้ว่าคนนี้ก็ฉลาดตัดสินใจ"

"สิ่งเหล่านี้มารวมกันได้ ทุกวันนี้ช่างหนุ่มๆ ก็เริ่มจะเกษียณกันแล้ว 'โตไฟโรจน์ (ไฟโรจน์ พจนารถ ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายก่อสร้างโรงไฟฟ้า กฟผ.คนปัจจุบัน) 'ณรงค์' (ณรงค์ วงศ์ไพบูลย์ ผู้ช่วยผู้ว่าการโรงไฟฟ้าบางปะกง กฟผ.คนปัจจุบัน) พวกนี้หัดมาตั้งแต่ตอกเสาเข็ม ก็มารวมในที่เดียวกัน เป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ มันก็แพร่เชื้อลงมา ไม่ใช่ว่าจะหมดไปในพวกนี้ เพราะเมื่อวันก่อนไปนั่งประชุม ก็เห็นว่าพวกนี้ดำเนินการได้อย่างมั่นคง ไม่เห็นมีปัญหาอะไร ความจริงเขาสบายกว่ายุคผมเยอะด้วยซ้ำ น้ำมันใส่เข้าไป ค่าไฟไม่ต้องพูดถึงสมัยก่อนนี้สตาจ์เดียวก็จะเล่นงานกันแล้ว แต่ด้วยความที่เราตั้งต้นกันเรื่อยมา เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อันนั้นทำให้ กฟผ.มีชื่อเสียงมาในปัจจุบัน"

คุณเกษมมักกล่าวว่าท่านโชคที่ได้นักที่มีความสามารถมาร่วมงาน แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้ร่วมงานของท่านล้วนผ่านการคัดเลือก และถูกวางตำแหน่งที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถแล้วทั้งสิ้น ทว่าบุคคลที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

สำเร็จ นารถศิลป์

เมื่อรวมกิจการไฟฟ้าเป็นหนึ่งในปี พ.ศ.๒๕๑๒ คุณสำเร็จ นารถศิลป์ ท่านเป็นผู้ว่าการลิกไนต์ขณะนั้น เข้ารับตำแหน่งใหม่ใน กฟผ.เป็นรองผู้ว่าการฝ่ายพลังความร้อน โดยเนื้อแท้แล้วท่านเป็นนักธรณีวิทยาชำนาญเมืองแร่ เดิมอยู่กรมโลหกิจ (กรมทรัพยากรธรณีในปัจจุบัน) จนเมื่อ ม.ล.ชูชาติ กาภู ขณะนั้นดำรงตำแหน่งกรรมการพลังงานแห่งชาติ ให้ความสนใจในการนำลิกไนต์ที่แม่เมาะมาผลิตไฟฟ้า เพื่อจ่ายไฟไปให้โครงการเขื่อนภูมิพล ในช่วงที่กำลังมีการก่อสร้าง ซึ่งต้องใช้ไฟฟ้าจำนวนมาก จึงได้มีการก่อตั้งการลิกไนต์ขึ้น และท่านก็ได้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการลิกไนต์ในที่สุด "เนื่องจากว่าจะมีการสร้างเขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก ซึ่งจะต้องใช้คอนกรีตจำนวนมากเป็นล้าน ๆ ลูกบาศก์เมตร จะต้องใช้พลังงานในการผสมคอนกรีต แทนที่จะต้องขนน้ำมันจากจังหวัดพิษณุโลก หรือจากกรุงเทพฯซึ่งต้องมาทางรถไฟหรือรถยนต์ เป็นระยะทางไกลมากหลายร้อยกิโลเมตร ลินเปลืองค่าใช้จ่ายพลังงานไฟฟ้าทั้งหมดที่จะต้องใช้ในงานเขื่อน จึงมาจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะขนาด ๑๒,๕๐๐ กิโลวัตต์ ที่อุ้มรมสระข้างสถานีที่เลิกไปแล้ว นอกจากนี้ ยังมีงานสายส่งจากเขื่อนภูมิพลส่งไปจังหวัดลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เพราะฉะนั้นสายส่งสายเหนือ การลิกไนต์เป็นคนเริ่มดำเนินการเป็นสายแรก"

๑๑ ปีใน กฟผ. ท่านเป็นผู้บุกเบิกและพัฒนางานด้านการลิกไนต์มาโดยตลอด ท่านเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาโรงไฟฟ้าแม่เมาะจนเป็นแหล่งผลิตไฟฟ้าที่ใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน "ก่อนเกษียณอายุเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๓ ได้พยายามเร่งทำแผนแม่บททั้งหมดให้เรียบร้อย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง สิ่งนี้คือสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องดูแล คือต้องมองอนาคตไกล ๆ อย่าเอาเวลามายุ่งกับงานประจำมากนัก ต้องมีการศึกษาค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมเรื่อย ๆ เครื่องมือต่าง ๆ ต้องมีการพัฒนาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น การสำรวจลิกไนต์จึงจะแน่นอน และมีประสิทธิภาพกว่าเก่า"

สำเร็จ นารถศิลป์

“กรณีข่าวซัลเฟอร์ไดออกไซด์นั้นแก้ไขได้ การสร้างโรงไฟฟ้าในยุคนั้นก็มีการติดตั้งเครื่องมือดักจับฝุ่นด้วย ต้องเข้าใจว่าต้องดูจากความคุ้มหรือไม่ด้วยในสมัยนั้น เหมือนกับการติดตั้งเครื่องกรองในรถยนต์ ในสมัยนั้น กรุงเทพฯมีรถยนต์ก็คัน มันคุ้มกันหรือไม่ เหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นเหตุการณ์ทางธรรมชาติ เกิดการหักเหของลมและความกดอากาศ”

โดยบุคลิกที่ท่านเป็นคนสุขุมและใจเย็น และถืออุดมคติในการทำงานที่ว่า “การทำงานจะต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกไป ให้มองที่จุดใหญ่ ปัญหาที่ส่วนรวม ผลประโยชน์อย่าได้แต่ต้อง พวกพ้องต้องไม่มี ไม่จำเป็น ถ้าเราทำอะไรตรงไปตรงมาด้วยความตั้งใจดีแล้ว ความดีคุ้มครองเราได้” ถึงวันนี้แม้ ท่านได้เกษียณอายุราชการไปหลายปี แต่ความประทับใจที่มีต่องาน และความสำเร็จริยังมีลิ้มเลือน “งานที่ผ่านมามีทั้งหมดของเรามีความสนุกสนานที่มันสามารถลุล่วงได้ด้วยดี ถึงแม้จะมีอุปสรรคก็ตั้งหน้าต่อสู้อย่างเต็มที่ จนเดี๋ยวนี้เหมือนแม่เฒ่าเลี้ยงจังหวัดลำปางแล้ว”

ทองโรจน์ พจนารถ

คุณทองโรจน์ พจนารถ อดีตรองผู้ว่าการฝ่ายวิชาการ เป็นผู้บริหารยุคบุกเบิกที่คุณเกษมมอบความไว้วางใจมากที่สุดท่านหนึ่ง ท่านเป็นคนที่เป็นคนทำงานมักกล่าวถึงเสมอในความเป็นคนละเอียด รอบคอบ และไว้วางใจได้ มักถือคติว่าก้าวช้าๆ แต่มั่นคง

ก่อนที่ท่านจะมาร่วมงานกับ กฟผ. นั้น ท่านรับราชการเป็นหัวหน้ากองพลังงาน กรมชลประทานรับผิดชอบโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำและเขื่อนภูมิพล ขณะนั้น กฟผ. ได้เริ่มสร้างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือหน่วยที่ ๑ ท่านก็ได้รับการทาบทามให้มาเป็นผู้อำนวยการโรงไฟฟ้าพระนครเหนือหน่วยที่ ๑ โดยเริ่มทำตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๓ ในช่วงนี้เองที่ท่านได้ทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจให้กับงานเป็นอย่างมาก ซึ่งต่อมาเมื่อมีการสร้างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือหน่วยที่ ๒ ได้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งท่านก็ได้เล่าให้ฟังว่า

“ช่วงที่สร้างหน่วยที่ ๒ นี้ พอถึงเวลาใกล้เสร็จ จะเดินเครื่อง เกิดมีปัญหา มีการไหม้ที่สวิทช์เกียร์ ทำให้ไม่มีกระแสไฟฟ้า ชลุกชลักมาก สื่อมวลชนไม่เข้าใจ ประณามว่าพนักงานของ กฟผ. ไม่สนใจที่จะให้ข่าวกับประชาชน ทั้งที่เราตอนนั้นทั้งคืน พยายามเร่งซ่อมเครื่อง เขาก็ลงข่าวรายวันและสุดสัปดาห์ เขาเข้าใจผิด เราทำทุกอย่างเพื่อไม่ให้ประชาชนเดือดร้อน ภายในสองวันก็กลับสู่ปกติ” การทุ่มเทให้กับงานของคุณทองโรจน์นี้ ส่งผลให้

ท่านได้รับเลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นรองผู้ว่าการฝ่ายช่างเป็นคนที่หนึ่ง ท่านได้ฝ่าฟัน เหนียวอุปสรรคนานัปการร่วมกับ กฟผ.มาเป็นระยะเวลาานาน ท่านยังได้เล่าถึงวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำมันไว้ด้วยว่า

“ปีที่เกิดวิกฤตการณ์น้ำมัน เราลำบากมาก พยายามไม่ให้ผู้ใช้ไฟกระเทือน พยายามออกไปซื้อ น้ำมันจากต่างประเทศ แต่ก็ไม่ค่อยได้ผล และมีการติดตามการส่งน้ำมันเตาจากองค์การเชื้อเพลิงทุกวัน และ รายงานให้นายกฯ ทราบทุกระยะ ในช่วงนี้ก็ได้รับการเสนอแนะให้ลดการใช้กระแสไฟฟ้า ตอนนั้นเป็น กฟผ.แล้ว และ กฟผ.ก็ทำก่อนโดยการดับไฟและไม่ใช้เครื่องปรับอากาศ โดยเสนอแนะให้บริษัท ห้างร้านดับไฟโฆษณา เพราะ ไม่จำเป็น ซึ่งรัฐบาลเห็นชอบด้วย นับว่าได้รับความร่วมมือด้วยดี”

ท่านได้กล่าวถึงผู้บริหารของ กฟผ.ในสมัยนั้นไว้ว่า “ผู้บริหารตอนนั้นยังมองเห็นการณ์ไกลไปถึง อีก ๑๐ ปีข้างหน้า มองหาแหล่งผลิตว่าจะทำได้ที่ไหนบ้าง เพราะนับเป็นวัตถุประสงค์มาตั้งแต่ยังเป็น กฟผ.แล้วว่า จะต้องไม่ให้กระแสไฟดับ ให้เอกชน โรงงานอุตสาหกรรมมีไฟฟ้าใช้ตลอดเวลา เป็นเจตจำนงที่สร้างกันมาตลอด ตั้งแต่เริ่มต้น”

เกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยของ กฟผ.นั้น คุณทองโรจน์ เล่าว่า “มีอยู่ระยะหนึ่งที่ไทยมีนโยบายที่จะพัฒนาแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย ในสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ต่อกับรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ปรากฏว่าบริษัทยูโนแคล (UNOCAL) พบว่ามีก๊าซใน อ่าวไทยคือแหล่งเอราวัณ ก็มี การตั้งคณะกรรมการพัฒนาก๊าซโดยรัฐบาล เพื่อหาทางใช้ก๊าซให้เป็นประโยชน์ กับการพัฒนาประเทศ กฟผ. ตอนนั้นเห็นได้ว่าถ้าจะพัฒนาให้ได้ กฟผ.จำเป็นต้องเข้าไปเป็นผู้ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็น รายแรก โดยปรับปรุงระบบหม้อน้ำของโรงไฟฟ้าพระนครใต้ให้ใช้ก๊าซได้ ซึ่งเดิมใช้น้ำมันเตาอยู่ จึงทำให้เกิดการ พัฒนา ซึ่ง กฟผ.เองก็ต้องลงทุนมากในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ แต่นโยบายบริหารของ กฟผ.มองไกล ไปถึงการ พัฒนาประเทศ คำว่าไฮโดรเจนซัลไฟด์จึงเกิดในสมัยที่คุณเกรียงศักดิ์เป็นนายกรัฐมนตรี คุณเกษม จาติกวณิช เป็น รัฐมนตรีอุตสาหกรรม ตอนนั้นมีเวลา ๓๐ วันในการเจรจาเรื่องราคาก๊าซธรรมชาติ มีกรรมการเพียง ๔ คนแทนที่ จะเป็น ๒๐ คน ก็มีผม คุณจรัส อจลภูติ (อดีตผู้ว่าการองค์การก๊าซธรรมชาติ ปัจจุบันเป็นรองผู้ว่าการการปิโตรเลียม แห่งประเทศไทย) พลเอกเล็ก นววมาลี (อดีตนายกรัฐมนตรี พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์) เป็นประธาน คุณสุพัฒน์ (คุณสุพัฒน์ สุธาสรรพ์) รัฐมนตรีอีกท่านหนึ่ง และมีคุณเกษมเป็นที่ปรึกษา ตกลงเจรจาราคาก๊าซกับ ยูโนแคลได้ภายใน ๓๐ วันพอดี มีการบันทึกไว้ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี แต่ไม่ค่อยมีคนรู้จัก คนที่รู้จักคือคนที่ทำงาน นายกรัฐมนตรีมองว่า กฟผ.ช่วยพัฒนาประเทศ”

ทองโรจน์ พจนารถ (คนกลาง)

คุณทองโรงจนได้ฝากข้อคิดไว้สำหรับนักบริหารรุ่นหลัง ที่จะช่วยกันจรรโลง กฟผ.ให้ยั่งยืนต่อไป นั่นก็คืออนุทินนาถกร กิจ ๑๐ ประการที่ยังไม่มีผู้ใดเสียใจเมื่อถือปฏิบัติ อันเป็นพระราชนิพนธ์ในล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ ซึ่งท่านได้คัดลอกจากหนังสือเรียนสมัยยังเป็นนิสิตอยู่จุฬาฯ และยังติดตัวท่านอยู่นทุกวันนี้ ซึ่งได้แก่ ๑. เพราะทำความดีทั่วไป ๒. ไม่ได้พุดร้ายต่อใครเลย ๓. ถามฟังความก่อนตัดสิน ๔. คิดเสียก่อนจึงพูด ๕. เพราะอดพูดในเวลาโกรธได้ ๖. เพราะได้กรุณาต่อคนที่ถึงอับจน ๗. เพราะได้ขอโทษที่ได้ทำผิดทั้งหมด ๘. อดกลั้นต่อผู้อื่นได้ทุกคน ๙. ห้ามปากหรือไม่ฟังคำคนพูดเพสนิทาน ๑๐. กับเพราะไม่เชื่อคำเล่าลือ หรือบอกเล่าเป็นข่าวร้าย

พัฒนา เกษสำลี

เมื่อเอ่ยถึงนักบุกเบิกรุ่นแรกที่สำเร็จการศึกษาพร้อมรุ่นจากจุฬาฯ พร้อมกับคุณเกษม คุณทองโรงจน ที่มีจิตใจเข้มแข็ง และเป็นนักต่อสู้ในงานก่อสร้าง ทุกคนจะยอมรับว่าอดีต 'นายช่างใหญ่' และอดีตรองผู้ว่าการ ฝ่ายก่อสร้าง คุณพัฒนา เกษสำลี เป็นผู้ที่มีความสมบัติน่าประทับใจ เป็นบุคคลที่เพื่อนร่วมงานกล่าวถึงเสมอว่า เป็นผู้ที่ไมย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วง "เป็นคนที่มีมองอะไรเป็นเรื่องง่าย มีความคิดแปลกๆ ที่คนอื่นนึกไม่ถึง แต่ท่านทำได้ เครื่องมือเครื่องใช้หลายอย่างท่านสามารถดัดแปลงสร้างขึ้นมาเองโดยไม่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ เป็นคนสนุก ในงานอาจจะดู แต่ถ้านอกงานแล้วไม่มีอะไร ไม่ถ้อยศถิงตัว"

คุณพัฒนาเล่าถึงประสบการณ์ในช่วงเร่งก่อสร้างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือตอนหนึ่งว่า "เราต้องทำงานแข่งกับเวลา อย่างเวลาตอกเข็มเพื่อสร้างโรงไฟฟ้า สมัยก่อนเทคโนโลยียังไม่เจริญเหมือนปัจจุบัน อย่างเช่นเวลาตอกเสาเข็ม เราใช้วิธีตีปลอกลงไปแล้วค่อยเทซีเมนต์ลงไปตาม ทีนี้ต้องกะเวลาให้ดี ถ้าตีปลอกขึ้นเร็วเกินไปก็ไม่ได้ ถ้าตีช้าซีเมนต์มันจะติดขึ้นมาด้วย เราเรียกว่าข้าวหลาม ต้องเอาข้าวหลามออกมาผ่า เพื่อจะเอาท่อกลับมาใช้ใหม่ คิดดูท่อเส้นผ่าศูนย์กลาง ๖๐ ซม. ยาว ๒๕ เมตร พวกผมต้องมาผ่าข้าวหลามกันตอนตี ๓ คนรุ่นใหม่อาจไม่เข้าใจ สมัยก่อนแม้แต่รถผสมปูนยังไม่มีเลย เราสั่งเข้ามาเป็นคนแรก คนยังเห็นเป็นเรื่องประหลาด รถผสมปูนวิ่งได้"

อีกประสบการณ์หนึ่งที่เป็นเครื่องยืนยันได้ดีว่า ท่านเป็นนักแก้ปัญหาที่ตีเยี่ยม ก็คือ "สมัยก่อนโรงไฟฟ้ามิน้อย ผมได้รับคำสั่งให้ย้ายเครื่องตีเซลจากกรุงเทพฯ ไปโคราช เนื่องจากมีความจำเป็นต้องทำอย่างเร่งด่วน เราก็ตีว่าทำอย่างไรจะให้เร็วที่สุด ก็เลยทำฐานวางเครื่อง แล้วเอาเครื่องไปติดตั้งเลย โดยที่ยังไม่มีโรง แล้วค่อยมาสร้างโรงครอบที่หลัง คือทำอย่างเดิมมันไม่ทันใจเรา คนอื่นอาจเห็นเป็นเรื่องแปลก แต่ผมว่ามันไม่แปลก ผมใช้เวลาแค่ ๒-๓ เดือนก็แล้วเสร็จแล้ว"

พัฒนา เกษสำลี

นาวาตรี อนันต์ ทัพนันท์

นาวาตรี อนันต์ ทัพนันท์

ทั้งคุณเกษม คุณทองโรจน์ และคุณพัฒน์ ต่างก็จบจากจุฬาฯ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้ารุ่นเดียวกัน ในรุ่นนี้มีผู้ที่จบวิศวกรรมไฟฟ้าเพียงห้าท่านเท่านั้น สี่ท่านในจำนวนนี้ภายหลังได้มาเป็นกำลังสำคัญของ กฟผ. ในยุคก่อตั้ง ท่านที่สี่ คือ น.ต.อนันต์ ทัพนันท์ อดีตผู้อำนวยการฝ่ายการพนักงาน ท่านเล่าว่า “ผมเป็นทหารเรือมากกว่าสิบปี ตอนปี พ.ศ.๒๕๐๔ ผมพาลูกศิษย์มาดูงานโรงจักรพระนครเหนือ เพิ่งสร้างเสร็จตอนนั้น ถือเป็นของแปลก เพราะใหญ่ที่สุดในประเทศ กำลังผลิตตั้ง ๗๕,๐๐๐ กิโลวัตต์ ที่วัดเลียบตอนนั้นแค่ ๕๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ คุณทองโรจน์เป็นผู้อำนวยการโรงจักร คุณพัฒน์เป็นคนบำรุงรักษา เจอคุณเกษม คุณปฏิพัทธ์ คุณกำธนเพื่อนกัน ทั้งนั้นก็ชวนมาทำงานการไฟฟ้าอันฮีมก็เลยออกจากทหารเรือมาทำที่กฟผ. เพราะเห็นว่าเพื่อนเยอะดี” ปีที่น.ต.อนันต์ เข้าทำงานที่ กฟผ. เป็นปีเดียวกับที่ได้มีการรวมกิจการโรงไฟฟ้าเล็กๆ ของการไฟฟ้านครหลวง ที่วัดเลียบ สามเสน กล้วยน้ำไท บางคอแหลม และโรงดีเซลเล็กๆ น้อยๆ อีกหลายโรง

น.ต.อนันต์ ถึงแม้จะจบทางด้านวิศวกรรมเช่นเดียวกับเพื่อนร่วมรุ่น แต่ด้วยความถนัดทางด้านการบริหารบุคคล เวลาส่วนใหญ่ใน กฟผ. ของท่านจึงทำงานด้านนี้มาตลอด และเป็นกำลังสำคัญในการวางหลักเกณฑ์ และออกกฎระเบียบต่างๆ เมื่อมีการรวมองค์การทั้งสามเป็น กฟผ. ในปี พ.ศ.๒๕๑๒

ปฏิพัทธ์ อารยะศาสตร์

รองผู้ว่าการอีกท่านหนึ่งเป็นที่รู้จักกันดี ในความละเอียดรอบคอบไม่แพ้คุณทองโรจน์ ด้วยเสียงดังกังวานน่าเกรงขามเป็นสัญลักษณ์ประจำตัวของท่านที่ทุกคนคงรู้จักกันดีท่านผู้นี้คือ นายปฏิพัทธ์ อารยะศาสตร์ อดีตรองผู้ว่าการฝ่ายธุรการ ที่ดำรงอยู่ในตำแหน่งนานที่สุด ท่านเริ่มเข้าทำงานกับการไฟฟ้าอันฮีมเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๐๒ ระยะเวลาทั้งสิ้นที่ทำงานกับ กฟผ. จนกลายมาเป็น กฟผ. รวมถึง ๒๗ ปี

ตำแหน่งแรกคือคอนโทรลเลอร์ เปลี่ยนตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงินของการไฟฟ้าอันฮีมในเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๐๒ ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นรองผู้ว่าการฝ่ายธุรการ ถึง ๒๕ ปี ท่านเล่าว่า “ได้รับการติดต่อจาก ม.ล.ชูชาติ กำภู ซึ่งขณะนั้นเป็นประธานการไฟฟ้าอันฮีม ซึ่งท่านรู้ว่าผมเคยทำงานกับฟอร์ตมอเตอร์ คัมปานี ท่านอยากได้คนมาช่วยเหลือ เพราะเรื่องการสร้างเขื่อนเป็นเรื่องใหญ่ ก็ให้คนไปติดต่อกับผม ซึ่งในขณะนั้นผมทำงานที่กระทรวงศึกษาธิการ เขาก็ให้ออกจากงานมาอยู่กับการไฟฟ้าฯ เลย ขณะนั้นเขื่อนภูมิพลกำลังสร้างอยู่”

ปฐพีทธิ์ อารยะศาสตร์

เมื่อถามถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขณะที่ยังดำรงตำแหน่ง รวท.อยู่ และมีคำสั่งให้คนออกจากงานโดยที่ท่าน ต้องใช้เวลาตัดสินใจนานมาก 'อาจารย์ปฐพีทธิ์' เล่าว่า "เคยมีพนักงานคนหนึ่งทำผิด มีหลักฐานเห็นกันชัดเจน เราก็บอกกับเขาว่าครั้งนี้ขอตัดหัวนะ ขอใช้คำพูดนี้กับเขา ซึ่งเขาก็ยอม ถามเขาว่าโกรธไหม เขาบอกว่าไม่โกรธ การมีหลักฐานชัดเจนอย่างนี้มีทางเดียวต้องไล่ออก จะไม่ได้อะไรเลย ก่อนออกเขาขอยืมเงิน ๕๐๐ บาท ยังจำได้แม่น ถามเขาว่าเอาไปทำอะไร เขาบอกว่าเอาไปเสียค่าเทอมลูก ต่อมาอีก ๒ ปี เขาเข้ามาหาผม เอาเงินมาคืน ๕๐๐ บาท ในใจเราไม่ต้องการอะไร เราดูคนไม่ผิดเพียงแค่เขาทำพลาดไป ถ้าเราไม่ลงโทษ เราก็เดือดร้อน"

"ทำไปแล้วน้ำตาในใจมันไหลถ้าเกิดเรื่องพวกนี้เราต้องเปิดโอกาสให้ลูกน้องพูดให้พูดจนหมดเปลือกเลย ถ้ามีการลงโทษก็จะพยายามลดโทษให้มากที่สุด แต่ในกรณีที่ไม่มีทางจริงๆ ก็ต้องจำใจทำ"

จินดา วัณนัย

คุณจินดา วัณนัย อดีตรองผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการ เข้ามาอยู่ กฟย.เมื่อมีการโอนโรงจักรวัดเลียบ มารวมเข้ากับ กฟย. เป็นที่รู้จักกันว่า ท่านเป็นคนทีพุดน้อย และค่อนข้างจะจริงจังในเรื่องงาน "ตลอดชีวิตของการทำงานเรียกว่าคลุกคลีอยู่กับไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นนายช่างเดินเครื่องและบำรุงรักษาอยู่ที่โรงจักรวัดเลียบถึง ๑๑ ปี เชื่อเพลิงที่ใช้สำหรับหม้อน้ำ มีทั้งฟืน แกลบ น้ำมัน และลิกไนต์ เนื่องจากเป็นโรงจักรเก่าที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้ใช้งานได้หลังสงคราม และกำลังการผลิตไม่เพียงพอกับความความต้องการต้องเดินเครื่องเต็มกำลัง ควันและฝุ่นละอองจากขี้เถ้าในการเผาฟืน แกลบ และลิกไนต์ฟุ้งกระจายไปทำความเดือดร้อนเป็นอย่างมากให้กับประชาชนใกล้เคียง ๓ กิโลเมตร จนกระทั่งการไฟฟ้ายังฮั้ได้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ทันสมัย ใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงอย่างเดียวกันที่เชิงสะพานพระรามหก จากนั้นความเดือดร้อนของประชาชนจึงหมดไป มีกระแสไฟฟ้าใช้อย่างพอเพียง"

และเนื่องจากท่านเป็นผู้บุกเบิกศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าในยุคแรก ท่านจึงเป็นผู้ที่รับผิดชอบ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของความมั่นคงและระบบไฟฟ้าเป็นพิเศษ "ในเรื่องความมั่นคงในระบบกำลังผลิตนั้น ปกติแล้ว กฟย.ไม่เคยที่จะสร้างแหล่งผลิตไฟฟ้าไม่ทัน แต่บางครั้งกำลังผลิตสำรองที่มีอยู่เปอร์เซ็นต์ต่ำ พอเกิดอะไรขึ้นมากับโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ กำลังผลิตสำรองก็เหลือแค่คอกหอย มันจวนเจียน ทำให้เราวิตกในเรื่องนี้ แต่ก็สามารถฝ่าฟันสถานการณ์นั้นมาได้ด้วยดี ไม่มีปัญหา เพราะว่า กฟย.ได้วางแผนกำลังผลิตไว้ล่วงหน้า มีการปรับแผนให้อยู่ในกำหนดตลอดเวลา"

จินดา วัฒนัย

ในความเห็นของคุณจินดานั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำรงไว้ซึ่งความเป็นปึกแผ่นและความเจริญก้าวหน้าขององค์กรคือ ต้องรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้ "ความหนักใจในการทำงานไม่ค่อยมี พวกเรามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากพอสมควร แต่ปัจจุบันผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนมากขึ้นมาจากที่ต่าง ๆ กัน นิสัยใจคอ ก็แตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่เราก็ตั่งอยู่ในกรอบที่เป็นไปได้ เพียงแต่ว่าเหตุการณ์ข้างหน้าเราจะต้องมองตัวเองให้มาก ๆ ถ้าไม่เช่นนั้น กฟผ.จะเป็นเหมือนรัฐวิสาหกิจอื่นที่มีบุคคลจากภายนอกเข้ามาวุ่นวายเพื่อหวังประโยชน์ ผมเป็นห่วงในจุดดังกล่าวนี้ ดังนั้น พวกเราจะต้องมีความสามัคคีกันและรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้ให้ได้"

"พวกเราต้องรู้จักรักษาความสามัคคีให้มาก ๆ คนรุ่นหลังเข้ามายังไม่รู้ถึงเรื่องราวของ กฟผ.ก็ต้องอาศัยรุ่นพี่ช่วยแนะแนวทางว่าควรจะทำอย่างไร คนรุ่นเก่าหรือผู้บังคับบัญชาน่าจะหันมาสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย ถ้าไม่เช่นนั้นต่างคนก็จะห่างเหินกัน เวลานี้เรามีฝ่ายต่าง ๆ มากมาย ฝ่ายหนึ่งทำอะไรอีกฝ่ายหนึ่งไม่รู้เรื่อง ดังนั้น พวกเราต้องร่วมกันสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่จะช่วยให้งาน กฟผ.มั่นคง โดยเฉพาะต้องรู้เรื่องในกิจการที่เราทำ และที่สำคัญคือรักองค์กร"

สฤษฎี อภัยภูมินารถ

รองผู้ว่าการอีกท่านหนึ่งก็คือคุณสฤษฎี อภัยภูมินารถ ซึ่งเป็นอดีตรองผู้ว่าการฝ่ายพัฒนาพลังงาน และระบบส่ง ท่านร่วมงานกับ กฟผ.ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๖ จนถึง พ.ศ.๒๕๓๓ นับเป็นเวลาถึง ๒๗ ปีด้วยกัน ก่อนหน้านั้นท่านเคยทำงานกับกรมชลประทานมาก่อน โดยเริ่มที่โครงการก่อสร้างเขื่อนภูมิพล ทำตั้งแต่งานศึกษาสำรวจ ไปจนถึงออกแบบ จนกระทั่งงานก่อสร้างแล้วเสร็จ และกรมชลประทานได้ออนเขื่อนภูมิพลมาให้กับ กฟผ. ซึ่งอดีต รวน.ก็ได้ย้ายมาทำงานกับ กฟผ.ในตำแหน่งหัวหน้ากองแผนงาน ท่านได้พูดถึงหลักทำงานของท่านไว้ว่า "วิธีการทำงาน จะทำไปด้วยกันพร้อม ๆ กับผู้ร่วมงานหรือลูกน้อง ทำงานในลักษณะเป็นเพื่อนกัน ก้าวไปพร้อม ๆ กัน มีอะไรก็จะแนะนำ บอกกล่าวให้พิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป จึงไม่มีปัญหาในการทำงานกับผู้บังคับบัญชา ยากจะขอขอบคุณผู้ร่วมงานทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานตลอดมา ทำให้งานเป็นไปตามแผนที่วางไว้"

ท่านยังกล่าวถึงปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่ กฟผ.กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันนี้ว่า แม้แต่ในสมัยที่ท่านทำงานอยู่ ก็มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมแล้วเช่นกัน เช่น การก่อสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ หากแต่ไม่รุนแรงเท่าใน

สฤกษ์ อภัยภูมินารต

ปัจจุบัน ซึ่งท่านได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า "การกระทำสิ่งใดก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบทั้งสิ้น จึงควรซึ่งนำหนักดูว่าด้านไหนจะให้ประโยชน์มากกว่ากันและเมื่อมีคนกลางเช่นรัฐบาลมาตัดสินแล้วจึงน่าจะเป็นไปตามนั้น"

ด้วยปัญหาเหล่านี้ ทำให้แหล่งพลังงานในประเทศเริ่มมีจำนวนจำกัดมากขึ้นทุกที กฟผ. จึงต้องเตรียมพร้อมในด้านนี้ รวมทั้งด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนโยบาย บุคลากร การประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ คุณสฤกษ์ได้ฝากคำเตือนไว้ว่า "ให้ยึดมั่นในคำขวัญที่ว่า รักองค์การ มุ่งงานเลิศ เทิดคุณธรรม เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือร่วมใจทำงาน โดยมุ่งหวังเพื่อองค์การ และส่วนรวมคือประเทศชาติต่อไป"

คุณหญิงสุรีพันธุ์ มณีวัต

คุณหญิงสุรีพันธุ์ มณีวัต หรือที่พวกเราผู้ปฏิบัติงานรุ่นน้องมักจะเรียกกันด้วยความเคารพรักใคร่จนติดปากว่า "พี่เปี้ยก" นั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้หญิงคนแรกของ กฟผ. ซึ่งได้รับการกล่าวขานและยอมรับในฝีมือและความสามารถชนิดที่เรียกว่า "รอบตัว" เพราะนอกจากงานบริหารเงินๆ ทองๆ ขององค์การและงานดูแลกิจการพิเศษต่างๆ ได้เป็นอย่างดีแล้ว คุณหญิงสุรีพันธุ์ยังมีความสามารถพิเศษในการเจรจาต่อรองกรณียากที่สำคัญๆ ให้กับ กฟผ. จนสำเร็จลุล่วงมาแล้วหลายประการ รวมทั้งสถานภาพของการเป็นนักประพันธ์และนักเขียนภายใต้นามปากกา "นิตยา นาฎยะสุนทร" ที่โด่งดังอีกด้วย

คุณหญิงสุรีพันธุ์เริ่มทำงานที่การไฟฟ้ายันฮี ปี พ.ศ.๒๕๐๔ ในตำแหน่งหัวหน้ากองงบประมาณ ฝ่ายบัญชีและการเงิน และเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามลำดับ จนกระทั่งรวมองค์การเป็น กฟผ. และเกษียณอายุไปในตำแหน่งรองผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน ในปี พ.ศ.๒๕๒๘ หลายสิ่งหลายอย่างที่คุณหญิงสุรีพันธุ์ได้ปูรากฐานและสร้างสรรค์ในเรื่องของสวัสดิการ ซึ่งอาจมีไม่กี่คนที่ทราบ เช่น การเพิ่มเงินทดแทนแก่ผู้ปฏิบัติงานที่เสียชีวิตหรือทุพพลภาพในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ การให้เงินกู้ปลูกบ้าน และเงินกู้กรณีจำเป็น สิ่งเหล่านี้คุณหญิงสุรีพันธุ์เป็นหัวแรงสำคัญผู้หนึ่งที่พยายามให้มีสวัสดิการที่ดีและมีการตอบแทนความตั้งใจในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมให้เกิดกำลังใจและภูมิใจในงานนั้นๆ ยิ่งขึ้น นอกจากนี้การที่ผู้บริหารเป็นผู้เรียกร้องให้เกิดสวัสดิการต่างๆ ขึ้นเอง ก็จะเป็นการง่ายกว่าการปล่อยให้ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างเป็นผู้เรียกร้องเองประการสำคัญก็คือ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ตระหว่งระหว่างผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารขององค์การ

คุณหญิงสุรีพันธุ์ มณีวัต

เมื่อถามถึงความรู้สึกที่มีต่อ กฟผ. คุณหญิงกล่าวอย่างทันทีว่า "ทุกวันนี้ยังรู้สึกอยู่เสมอว่า ตนเองยังเป็นส่วนหนึ่งของ กฟผ.อยู่ ยังเป็นน้ำเป็นเนื้อของ กฟผ. และยิ่งรัก กฟผ.อยู่ไม่เสื่อมคลาย"

คุณหญิงได้ฝากข้อคิดเตือนใจมาสู่ชาว กฟผ.ทุกคนด้วยว่า "เรากำลังก้าวขึ้นมาอยู่บนยอดสุดแล้ว ขอให้ดำรงไว้อย่าให้ลดลง หรืออย่างน้อยก็ต้องทรงตัวอยู่ ณ จุดสุดยอดนี้ ถ้าจะทำสิ่งใดขอให้นึกถึงสิ่งที่พวกพี่ๆ เคยทำกันมา ต้องอย่าให้อายรุ่นพี่ และขอให้คิดเสมอว่า ไม่ว่าเราจะทำอะไร แม้ว่าเราเป็นเพียงเพียงตัวเล็กๆ เราก็ควรจะรู้ว่าเราทำอะไรอยู่ และต้องมีความภูมิใจในสิ่งนั้น"

นงคราญ จันทนียิ่งยง

งานผลิตไฟฟ้าเป็นงานช่างที่ขาดความสะดวกสบาย บางครั้งต้องกรำแดดกรำฝนอยู่กลางแจ้ง และบางครั้งต้องเปราะเปื้อนอยู่กับคราบน้ำมันของอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ในระยะบุกเบิกจึงไม่ค่อยจะมีผู้หญิงมากนัก แต่ถ้างะเอ่ยถึงผู้หญิงในยุคบุกเบิกของ กฟผ. นอกจากคุณหญิงสุรีพันธุ์แล้ว อีกคนที่ทุกคนต้องนึกถึงคือ 'หญิงแอม' คุณนงคราญ จันทนียิ่งยง อดีตรองผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและการเงิน "พอจบการศึกษาจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๘ ได้เริ่มชีวิตการทำงานครั้งแรกเป็นผู้สอบบัญชีอยู่ ๒ ปี บังเอิญคุณพ่อท่านรู้จักกับอธิบดีกรมชลประทาน หม่อมหลวงชูชาติ กำภู ซึ่งเป็นเพื่อนกัน ท่านก็ชวนพี่มาทำงานกับท่านด้วย โดยในขณะนั้น กำลังจะก่อตั้งการไฟฟ้าอันฮี ก็ได้โอกาสเข้าทำงานอยู่ที่กองบัญชีเชื่อมภูมิพลของกรมชลประทานไปพลางก่อน หลังจากที่ตั้งการไฟฟ้าอันฮีแล้ว ก็ได้ย้ายมาทำงานอยู่ที่โรงไฟฟ้าพระนครเหนือ"

"มองอดีตการทำงานเริ่มต้นจากการแก้ปัญหาตอนสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพิ่งสงบลงใหม่ๆ ไฟฟ้ามียังไม่เพียงพอ ก็ได้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ ซึ่งทุกคนได้ทุ่มเทและเสียสละอย่างมาก ทุกคนทำงานด้วยความยากลำบากต่างคนต้องข้ามน้ำ ข้ามเรือ ข้ามท้องร่อง ลุยโคลน มาทำงานอย่างทุลักทุเล ที่ทำงานมีสภาพเป็นหลังคามุงจาก ไม่มีรถเมล์ รถยนต์ก็วิ่งมาไม่ได้ ถึงแม้จะยากลำบากเพียงใด ทุกคนก็มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ และผูกพันรักใคร่กันอย่างเหนียวแน่น ซึ่งผู้ปฏิบัติงานในสมัยก่อนไม่คิดอยากจะได้อะไรจาก กฟผ. มีแต่ทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างให้ กฟผ.มากกว่า"

ถึงแม้จะเป็นผู้หญิงในรุ่นบุกเบิก แต่คุณนงคราญก็ได้ชื่อว่าเป็นลูกถึงคนในการทำงาน ยิ่งเป็นงานที่มีความสำคัญแล้วคุณนงคราญจะลงมาคลุกคลีด้วยตัวเอง ด้านทัศนคติในการทำงาน คุณนงคราญบอกว่า “ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความใกล้ชิด สนับสนุนกันฉันท์พี่ฉันท์น้อง ดูแลคลุกคลีการทำงานของน้องๆ อย่างใกล้ชิด ไม่ใช่เอาแต่สั่งงาน ปล่อยให้ห้องๆ ทำงานอย่างอิสระ ถามไถ่ถาม ไม่ใช่ลักษณะจับผิด และควรให้ออกาสพวกเขาทำงานอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของพวกเขาด้วย” โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานต้อนรับพระราชวงศ์ทุกพระองค์ คุณนงคราญจะมาเป็นแม่งานด้วยทุกครั้งไป เพื่อให้งานทุกอย่างเป็นไปด้วยความประณีตเรียบร้อย “พี่เทิดทูนพระราชวงศ์ยิ่งกว่าชีวิต มีความประทับใจ ที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับทุกพระองค์ เท่านั้นก็นับว่าปลื้มใจแล้ว เพราะโอกาสที่พวกเราจะได้รับใช้พระราชวงศ์อย่างใกล้ชิดมีไม่เรื่องง่าย ๆ แล้วเราได้ปฏิบัติอย่างดีที่สุด จนกระทั่งเวลานี้พี่ภูมิใจว่า ถ้าพี่มีโอกาสต้อนรับขบวนเสด็จฯ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจะไว้เนื้อเชื่อใจพี่ ปล่อยให้พี่และพวกเราชาว กฟผ. รับใช้ทุกพระองค์อย่างใกล้ชิดและเต็มที่เลย พวกเราชาว กฟผ.จงรักภักดีต่อพระราชวงศ์ทุกพระองค์ เพราะทุกพระองค์ทรงเป็นปูชนียบุคคลที่ควรเคารพและเทิดทูนอย่างยิ่ง”

พูดถึงความประทับใจในการทำงาน ท่านเล่าว่า “แหม...ถ้าพี่ไม่ประทับใจก็คงไม่อยู่ กฟผ.นานถึง ๓๕ ปีหรอก คือ ประทับใจตรงที่เราทำงานร่วมกันอย่างพี่ๆ น้องๆ ทุกคนตั้งใจทำงานร่วมกันอย่างจริงใจจริงๆ คือสู้งานทุกรูปแบบ อย่างเช่นเคยทำงานด้านบัญชีที่ทำโดยพี่คนเดียวแล้วงานค่อยๆ พัฒนาเติบโตขึ้น ตั้งแต่ไม่มีเงินงบประมาณจนมีเงินงบประมาณเป็นพันล้าน หมื่นล้าน และเป็นแสนล้าน งานมากมายหลากหลายจริงๆ ซึ่งคนอื่นไม่ค่อยเข้าใจว่างานด้านบัญชี ทำไม่ถึงมากมายเช่นนี้ เพราะงานด้านนี้จำเป็นต้องใช้คนที่ไว้วางใจได้ มีความเข้าใจ ละเอียดรอบคอบ และรับผิดชอบงานที่ทำ และที่สำคัญพี่ก็คอยสอนน้องๆ อยู่เสมอว่าการทำงานนั้นต้องต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ต้องสนุกกับงานที่ทำ อย่าเบื่อหน่ายงานที่ทำ ถ้าเกิดความเบื่อหน่ายขึ้นมาแล้ว จะทำสิ่งใดก็ไม่บังเกิดผล จะไม่มีความเจริญ และอีกประการหนึ่งคือต้องเป็นคนช่างคิดช่างทำ ไม่เป็นคนที่อยู่นิ่งเฉยๆ”

“พ้อยู่ที่นี่ พี่ภาคภูมิใจไปหมดทุกอย่างทำทุกอย่างให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ และไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยด้วย ส่วนความผูกพันกับ กฟผ.เป็นเรื่องสำคัญที่สุดในชีวิต สมัยก่อนลูกเตี้ยยังเล็กอยู่ ต้องดูแลครอบครัว และทำงานไปด้วย เดียวนี้ลูกโตหมดทุกคนแล้ว ไม่ต้องเป็นห่วงดูแลเขา ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเรื่องของ กฟผ.ไปหมดทั้งชีวิต วันๆ ก็ปล่อยให้เป็นเวลาของ กฟผ.ไปหมดแทบจะว่าได้”

นงคราญ จันทนยิ่งยง

ประยูร จันทร์เลิศฟ้า

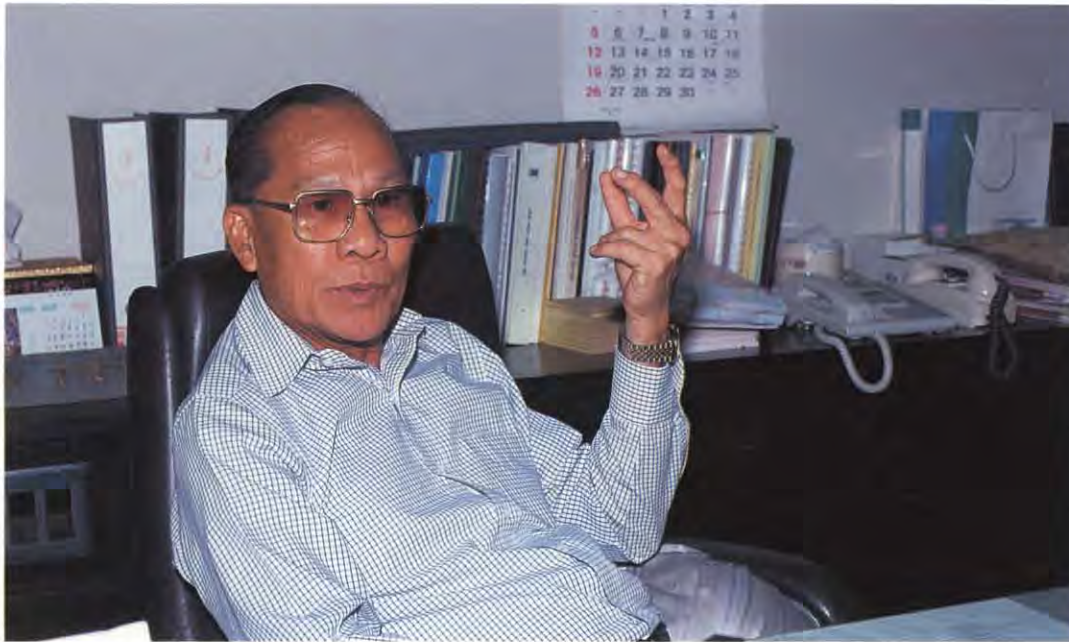
ประยูร จันทร์เลิศฟ้า

นอกจากคุณสำเร็จ นารถศิลป์ ที่มาจากการลิกไนต์แล้ว ผู้บริหารอีกท่านหนึ่งที่ท่านเติบโตมาจากสายงานเดียวกันคือ อดีตรองผู้ว่าการฝ่ายธุรการ คุณประยูร จันทร์เลิศฟ้า ท่านเริ่มชีวิตการทำงานที่การลิกไนต์ในปี พ.ศ.๒๔๙๘ ภารกิจแรกที่เกี่ยวข้องกับงานไฟฟ้าก็เช่นเดียวกับคุณสำเร็จคือการไปสร้างโรงไฟฟ้าแม่เมาะ “องค์การพลังงานไฟฟ้าลิกไนต์ภายหลังเปลี่ยนเป็นการลิกไนต์ มีหม่อมหลวงชูชาติเป็นผู้ว่าการ ปี พ.ศ.๒๕๐๐ ท่านส่งผมไปสร้างโรงไฟฟ้าแม่เมาะ โรงเก่าที่อยู่ใกล้สถานีรถไฟแม่เมาะ ขนาด ๖,๒๕๐ กิโลวัตต์ ๒ ตัว สร้างโรงไฟฟ้าแล้วก็เดินสายไฟจากแม่เมาะเข้าไปลำปาง จากลำปางแยกไปลำพูน เชียงใหม่ และเดินสายไปที่เขื่อนภูมิพล ซึ่งขณะนั้นกำลังสร้างโรงไฟฟ้าแม่เมาะเก่าตอนนั้นจ่ายไฟได้เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๓ พอเขื่อนภูมิพลสร้างเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ หม่อม ชูชาติก็ย้ายผมไปอยู่กระบี่ ซึ่งขณะนั้นมีเหมืองลิกไนต์อยู่ มีโรงไฟฟ้าขนาด ๒๐,๐๐๐ กิโลวัตต์ ๒ เครื่อง และในปี พ.ศ.๒๕๐๗ นี้ผมได้ไปดูงานที่ออสเตรเลีย เพราะโรงไฟฟ้าแม่เมาะเก่านี้เป็นของพวกออสเตรเลีย”

เมื่อมีการรวมสามการไฟฟ้า คุณประยูรได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการเขต ๓ จนปี พ.ศ.๒๕๒๐ จึงได้ย้ายมาเป็นผู้ว่าการโรงจักรพระนครเหนือ อยู่ได้ไม่นานก็ย้ายไปเป็นผู้ว่าการโรงไฟฟ้าพระนครใต้ “รู้สึกว่ายู่มานานแล้ว ผมก็ขอ ‘พีโด่ง’(พลอากาศตรีกำธน สินธวานนท์) ว่าขอเข้ากรุงเทพฯ ชะที โดยจะพูดว่า ขอจองตำแหน่งเลยก็ได้ คือขอว่าพอพี่เหมอ เหล็กกล้า (เสมอ เหล็กกล้า) ผู้อำนวยการโรงจักรพระนครเหนือเกษียณ ผมขอมาแทน เพราะบ้านก็อยู่กรุงเทพฯ ผมอยากกลับบ้าน”

“พอพี่เหมอเกษียณ พีโด่งก็ถามว่า เฮ้ย...เอาแน่หรือเปล่า ผมก็บอกว่าเอาครับ...ผมเอา.. ก็ได้กลับมา มาอยู่โรงเหนือปี ๒๐ คาบกับ ๒๑ ที่โรงเหนือนี้ทำงานค่อนข้างสบาย เครื่องมันเดินดี แต่ช่วงนั้นทางโรงได้มีปัญหา ‘บอสเชม’ (นายเกษม จาติกวณิช) ก็บอกพีโด่งว่าเอาไอ้ยูร์ไปโรงใต้ ผมถูกย้ายไปโรงใต้ปี ๒๑ นั้นแหละ เมื่อไปถึงก็พบว่ามีความชำรุดทรุดโทรมมาก จากเครื่องจำนวนทั้งหมด ๕ เครื่อง ต้องชั้ตัววันที่ละ ๓ เครื่อง บางครั้งก็ ๔ เครื่อง ซึ่งท่านก็ได้หาทางแก้ไขจนทุกอย่างกลับสู่ภาวะปกติ ‘บอสเชม’ มาที่โรงก็ถามว่า เฮ้ย..เล่นได้กี่เครื่อง ก็ตอบว่า ๕ เครื่องครับ จนท่านเกิดความสบายใจ จากการมาอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง กลายเป็นอาทิตย์ละครั้ง ๒ อาทิตย์ครั้ง เดือนละครั้ง หลังๆ ก็เป็น ๒-๓ เดือนครั้ง ลงท้ายท่านก็ให้รางวัลผม ให้เลื่อนเป็นผู้ช่วยผู้ว่าการเป็นรุ่นที่ ๒”

จนกระทั่ง 'อาจารย์ปฏิพัทธ์' เกษียณอายุ ท่านก็เข้ารับตำแหน่งรองผู้ว่าการต่อ จนกระทั่งเกษียณ "กฟผ. เป็นแหล่งงานเดียวที่ผมเห็นว่ามีความพร้อมทุกอย่าง เริ่มต้นคือความรักใคร่ผูกพันระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องที่ทำงานด้วยกัน 'บอสเซม' เป็นคนมีจรรยาอยู่อย่าง คือ เลือกคนให้ถูกกับงานที่จะทำ ท่านเก่งจริง ๆ รู้ว่าผมเป็นคนมุ่ ค่อนข้างจะบ้างาน บ้าเลือด เรื่องงานไม่เคยย่น ลูแค่ตาย ท่านก็ส่งผมไปแก้ปัญหาก็ทำได้ ซึ่งผมทำงาน ลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก 'บอสเซม' และคุณกำธน"

สว่าง จำปา

สว่าง จำปา

อดีตรองผู้ว่าอีกท่านหนึ่ง ท่านมาจากการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ คือ คุณสว่าง จำปา อดีต รองผู้ว่าการฝ่ายพัฒนาพลังงานและระบบส่ง ซึ่งท่านทำงานทางด้านพลังงานมาโดยตลอด ผลงานที่สำคัญคือ เป็นผู้อำนวยการโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ้านเจ้าเพชรในปี พ.ศ.๒๕๑๗ (เขื่อนศรีนครินทร์ในปัจจุบัน) และเมื่อ งานก่อสร้างเสร็จสิ้น ท่านก็ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการเขื่อนศรีนครินทร์เป็นคนแรกในปี พ.ศ.๒๕๒๔

ด้วยความเป็นนักวิชาการ งานของท่านจะยึดถือหลักการเป็นที่ตั้ง ในเรื่องงานท่านมักแสดงความเห็น อย่างตรงไปตรงมา "ผมเป็นนักวิชาการก็ต้องยึดหลักของเราไว้ ต้องเรียนรู้ อย่าทิ้งวิชาการ ผมเองแม้ทำหน้าที่ บริหารก็ต้องใช้วิชาการโดยไม่รู้ตัว ไม่เคยทิ้งวิชาการที่ถนัดของผมมา เมื่อมีเวลาจะอ่านตำรา วารสารต่าง ๆ เสมอ อ่านมากจะแตกฉานไปในตัว ประกอบกับได้ปฏิบัติงานจริงด้วยยิ่งดีมาก ผมพยายามพูดกับน้อง ๆ ในสายงาน เสมอว่า ต้องสนใจวิชาการ ต้องใช้พื้นฐานทางวิชาการตัดสินใจ เมื่อแตกฉานผลประโยชน์ที่ได้รับคือส่วนรวม"

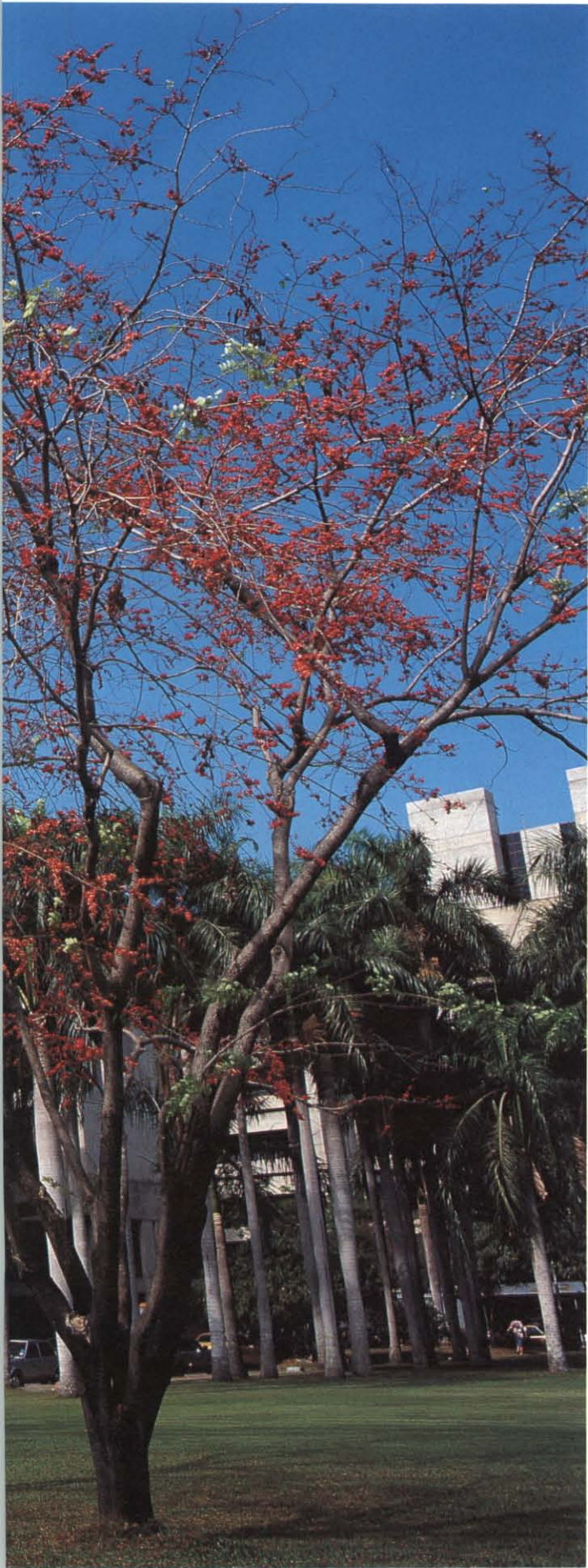
ในฐานะที่ท่านอยู่ในสายงานด้านพลังงานมาตลอด สิ่งทีหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือการต้องเผชิญหน้ากับ การคัดค้านรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งท่านก็ยอมรับว่าในบางครั้งการคัดค้านก็สมเหตุสมผล เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่ ในหลายกรณีก็เป็นการคัดค้านที่มีได้ยึดหลักการและเหตุผล "ผมมองว่าสมัยก่อนมีการคัดค้านด้วยความบริสุทธิ์ใจ คัดค้านเพื่อต้องการเห็นผลงานออกมาดี กฟผ. ก็ถือเป็นสิ่งดีเอนให้เกิดความระมัดระวังในการดำเนินงาน ถึงแม้ เสี่ยงคัดค้านในปัจจุบันก็ตาม หากเป็นเสี่ยงคัดค้านเพื่อความบริสุทธิ์ใจก็จะเกิดประโยชน์ แต่สมัยนี้การคัดค้านของ บางกลุ่มมีรูปแบบที่ค่อนข้างมองออก ฉะนั้น จะชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์ทำได้ยาก เพราะมีผลประโยชน์หรือ การเมืองเข้ามา"

"ทุกปัญหาแก้ไขได้โดยเฉพาะในเรื่องวิชาการ ไม่มีความกลัวเลย สิ่งทีกลัวคือปัญหานอกรูปแบบ ซึ่งเรียนรูยาก ไม่รู้ว่ามาไหน ยิ่งพูดกับคนไม่มีเหตุผลยิ่งปวดหัว เพราะพูดอย่างไรก็ไม่ฟัง ผมเห็นว่าในสังคมขณะนี้ไม่มีใครไม่มีเหตุผลเยอะ จะด้วยอะไรก็ไม่ทราบ บางคนทั้งที่รู้ รู้ทุกอย่าง แต่เขาอยากพูดอย่างนั้นทั้งๆ ที่ไม่มีเหตุผลจะค้าน และพอไปคุยข้างนอกเขาบอกว่าเขาเข้าใจแต่เขามีแนวอย่างนี้ อย่างนี้เรียกว่าอะไรก็วิเคราะห์กันดูอะไรอยู่เบื้องหลัง ผลประโยชน์ การเมืองหรืออะไร"

เรื่องราวเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของหลายสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตบางสิ่งเป็นความทรงจำ บางสิ่งเป็นความหวังและความปรารถนาของคน กฟผ. ในอดีต' ที่ส่งผ่านมายังคน กฟผ. ในปัจจุบัน' ผู้ที่จะสามารถสานต่อความหวัง ความฝัน และความสำเร็จขององค์กรต่อไป ถ้อยคำเหล่านี้เปรียบเสมือนแรงบันดาลใจให้ชาว กฟผ. ต่อสู้ฝ่าร้อนฝ่าหนาวต่อไปได้เช่นเดียวกับในอดีต และยังเป็นเสมือนกำลังใจให้ก้าวเดินต่อไปด้วยความมั่นใจและอบอุ่นที่รู้ว่าคน กฟผ. 'ในอดีต' ยังคงอยู่เบื้องหลังมีความห่วงใยและให้การสนับสนุนแก่คน กฟผ. ในปัจจุบัน' อยู่เสมอ แจกเช่นประโยคของคุณเกษม จาติกวณิช ที่ยังตราตรึงอยู่ในความทรงจำของชาว กฟผ. เสมอว่า " I give you free hands. Whatever you do, I shall back you."

๑๕

ไนรัว กฟผ.

วัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กรแสดงให้เห็นเด่นชัดถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละองค์กร ที่ทำให้องค์กรนั้นมีความแตกต่างจากองค์กรอื่น วัฒนธรรมของ กฟผ. ก่อกำเนิดจากการหล่อหลอมวัฒนธรรมของ ๓ องค์กรที่มีความคล้ายคลึงกันในแง่ของความรับผิดชอบ ประวัติความเป็นมา สภาพแวดล้อม และกระบวนการพัฒนาในสังคมของแต่ละองค์กรดั้งเดิม

วัฒนธรรมของ กฟผ. ได้มีการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๗ ๑๕ ปีภายหลังจากที่ได้รวมสามการไฟฟ้าเข้าด้วยกัน โดยมีผู้บังคับบัญชาระดับสูงจากทุกสายงานร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งทุกคนได้ร่วมงานกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๒ หรือก่อนหน้า คณะกรรมการชุดนี้ได้ดำริกันในช่วงการจัดทำแผนวิสาหกิจ ประจำปี พ.ศ.๒๕๒๘-๒๕๓๗ ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมา กฟผ. ได้ดำเนินงานประสบความสำเร็จและบรรลุภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างน่าพอใจยิ่ง เบื้องหลังความสำเร็จนั้น คือแนวทางที่ผู้ปฏิบัติงานของ กฟผ. ถือปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมาด้วยความเคยชิน เป็นปกติวิสัย สมควรรับรองเป็นวัฒนธรรมขององค์กรได้ คณะกรรมการได้พิจารณาขอบเขตของวัฒนธรรมจากความหมายที่ว่า “สิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่มีผู้ใดกำหนด และคนในองค์กรได้ถือปฏิบัติสืบมา” หรือ “The way we do things around here” แนวทางที่ผู้ปฏิบัติงานของ กฟผ. ถือสืบเนื่องกันมาด้วยความเคยชินเป็นปกติวิสัย ก็คือ **“รักษองค์การ มุ่งงานเลิศ เทิดคุณธรรม”**

รักษองค์การ

ผู้ปฏิบัติงานมีความรักความผูกพันต่อองค์กรเสมือนหนึ่งเป็นเจ้าของ มีความสามัคคี มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง อุทิศตนเองเพื่องานอย่างเต็มความสามารถ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ช่วยกันรักษาผลประโยชน์และปกป้องชื่อเสียงขององค์กรทุกวิถีทาง จึงทำให้ กฟผ. เจริญเติบโต และรุ่งเรืองเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป

มุ่งงานเลิศ

ผลงานเป็นที่ยอมรับกันว่า มีบริการที่เพียงพอ สม่ำเสมอ และมั่นคง เนื่องจากการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ฝ่ายบริหารมองการณ์ไกล มีการวางแผนที่ดี มีขั้นตอน มุ่งประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ ส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนาตนเอง ทำให้ได้ผลงานที่ดี มีประสิทธิผลสูง ไม่ว่าจะงานนั้นจะยากเพียงใด

เทิดคุณธรรม

แนวปฏิบัติที่ กฟผ.ยึดถือคือ ยกย่อง ชมเชย ผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ให้การสนับสนุนผู้ที่ซื่อสัตย์ สุจริต ทำคุณงามความดีให้แก่ กฟผ. ขจัดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน รวมทั้งการประพฤติชั่วทั้งปวง ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม เป็นสำคัญตลอดจนให้ความเป็นธรรมกับผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

วัฒนธรรมขององค์การจึงมิใช่เป็นเพียงข้อความ ที่ได้รับการแต่งขึ้นมาอย่างไพเราะ แต่สะท้อนให้เห็น ถึงแนวทางที่ผู้ปฏิบัติงานของ กฟผ. ได้ปฏิบัติสืบเนื่อง กันมาตั้งแต่เริ่มจัดตั้งองค์การ ด้วยความร่วมมือร่วม ใจในการทำงานแบบเป็นทีม ด้วยความผูกพันและรับ ผิดชอบต่อการดำเนินงานของ กฟผ. และด้วยตระหนัก ถึงการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า และประหยัด สิ่งเหล่านี้ ได้ถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ช่วยจรรโลงให้วัฒนธรรมขององค์การ **"รักองค์การ มุ่งงานเลิศ เทิดคุณธรรม"** ยังคงอยู่คู่ กฟผ. ตลอดไป

อาคารสำนักงานใหญ่ สัญลักษณ์แห่งความภาคภูมิใจของ กฟผ.

แม้ว่า กฟผ. จะถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ แต่อาคารสำนักงานใหญ่ ได้มีการเตรียมการก่อสร้างมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ สมัยที่ยังเป็นการไฟฟ้า ยันฮีอยู่ โดยอดีตผู้ว่าการเกษม ได้ปรารภกับผู้ได้ บังคับบัญชา ให้เตรียมศึกษางานออกแบบอาคาร ที่ทำการสำนักงานใหญ่ถาวร โดยขณะนั้นผู้ปฏิบัติงานยังอาศัยเรือนไม้ชั่วคราวซึ่งเป็นอาคารชั้นเดียวมี ลักษณะคล้ายเรือนสนามที่ก่อสร้างแบบง่ายๆ อาคาร บางหลังยังมุงแฝก และหน้าต่างยังใช้ไม้ค้ำยันอยู่ อาคารชั่วคราวเหล่านี้กระจัดกระจายกันอยู่ทั่วไปรอบๆ บริเวณโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ

ครั้นเมื่อมีการรวมสามการไฟฟ้าในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ บรรยากาศในการทำงานขณะนั้น จึงเปรียบ

เสมือนพี่น้องสามคนที่ได้แยกย้ายกันไปสร้างครอบครัว แล้วกลับมาสร้างบ้านใหญ่อยู่ร่วมกัน พนักงานส่วนใหญ่รู้จักและเป็นเพื่อนฝูงกันมาก่อนถึงจำเป็นที่จะต้อง จัดเตรียมไว้ก็คือ “บ้านใหม่” ที่มีความพร้อมสำหรับ คนกลุ่มใหญ่ที่จะเข้ามาทำงานร่วมกันอย่างมีเอกภาพ งานก่อสร้างที่ทำงานชั่วคราวจึงเริ่มขึ้นที่ริมสนาม ฟุตบอล ช่วงระยะเวลาอันสั้นเพียงเดือนเดียว ที่ทำการ ชั่วคราวก็แล้วเสร็จ พร้อมสำหรับการย้ายทุกคนเข้า มารวมกันได้ทันเวลา

ขณะเดียวกันการเตรียมการขั้นสุดท้าย สำหรับโครงการก่อสร้างสำนักงานใหญ่เริ่มต้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยสถาปนิกที่ทำหน้าที่ได้รับคำสั่งให้ เดินทางไปศึกษาและดูงานอาคารที่ทำการ ณ ประเทศ

ท่ามกลางแมกไม้เขียวขจี

อาคารสำนักงานใหญ่สมัยแรก

สหรัฐอเมริกาเป็นเวลา ๖ เดือน และในปี พ.ศ.๒๕๑๓ ผู้บริหารได้ตัดสินใจครั้งสุดท้ายส่งสถาปนิกไปปฏิบัติงานออกแบบเบื้องต้นร่วมกับบริษัทอินเตอร์โปรเจ็ค ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี ซึ่งได้เริ่มงานออกแบบไปก่อนล่วงหน้าแล้ว สามเดือนต่อมาเมื่อสถาปนิกเดินทางกลับ โครงการก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่ จึงได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้ โดยมี ร.ต.ยงยุทธ บุญยะประกาศ เป็นนายช่างโครงการก่อสร้างซึ่งในขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองโยธาฝ่ายก่อสร้าง โรงไฟฟ้าพลังน้ำ สายส่ง และสถานีไฟฟ้าย่อย

ในขั้นแรกได้แบ่งการก่อสร้างออกเป็น ๓ ส่วน ตามความเร่งด่วนของการใช้งานและข้อจำกัดด้านการจัดงบประมาณ ส่วนที่ ๑ ได้แก่ อาคารสำนักผู้ว่าการ ความสูง ๕ ชั้น พื้นที่ใช้งาน ๘,๐๐๐ ตารางเมตร ใช้เวลาก่อสร้าง ๒ ปี แล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๑๕ ส่วนที่ ๒ เป็นอาคารสูง ๖ ชั้น เชื่อมโยงจากส่วนที่ ๑ ไปทางทิศตะวันตก เริ่มก่อสร้างในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๖ มีพื้นที่ ๑๐,๕๐๐ ตารางเมตร แล้วเสร็จ

ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ ส่วนที่ ๓ เชื่อมต่อกับอาคารส่วนที่ ๒ การก่อสร้างแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ พื้นที่ใช้งาน ๒๒,๐๐๐ ตารางเมตร ก่อสร้างแล้วเสร็จในเดือน ธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๐ และ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๗

แนวทางการออกแบบอาคารสำนักงานใหญ่ ได้กำหนดไว้ให้ตัวอาคารมีรูปทรงที่ทันสมัย และสนองประโยชน์ใช้สอยของหน่วยงานตามสภาพการของใช้ที่ดินที่มีอยู่ รูปแบบของสถาปัตยกรรมจึงต้องมีลักษณะเฉพาะตัว ประสานกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อมอันเป็นที่ตั้งของโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นโรงไฟฟ้ายุคใหม่ที่ได้ถือกำเนิดขึ้นเป็นแห่งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๔ ท่ามกลางสภาพท้องถื่นที่อุดมไปด้วยสวนทุเรียนและสวนผลไม้ นานาพันธุ์ นับเป็นจุดเริ่มของความเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงมาถึงอาคารที่ทำการหลังนี้ จนเกิดเป็นกลุ่มอาคารที่ประสานประโยชน์และอยู่ร่วมกันได้อย่างไม่ขัดเขิน เป็นภาพลักษณ์ที่ให้ความรู้สึกที่มั่นคง ถ่ายทอดให้เห็นวัฒนธรรมขององค์การที่มีจุดยืนของการดำเนินงานในทางสร้างสรรค์ ทันสมัย เป็นปึกแผ่น และจรรโลงความเป็นเลิศในทางวิชาการให้ปรากฏเป็นรูปธรรม

รูปแบบของสถาปัตยกรรมเป็นอาคารแนวนอนที่ซ่อนตัวอยู่ในรูปฟอร์มทางเรขาคณิต ที่ประสานกลมกลืนเป็นความตั้งใจที่จะใช้โครงสร้างที่แสดงออกถึงความมั่นคง แข็งแกร่งด้วยเส้นสาย ผนังคอนกรีตเปลือยไม่ฉาบปูน นับเป็นความท้าทายกระด้างที่ให้ความสวยงามโดยไม่ต้องปรุงแต่ง เพื่อบรรลุถึงความเรียบง่ายให้ความสมดุลของมวลสารและวัสดุอุปกรณ์ที่คุ้มประโยชน์สมสถานภาพ ไม่โก้หรืออย่างฟุ่มเฟือย เจกเช่นอาคารสำนักงานทางธุรกิจของภาคเอกชนโดยทั่วไป

ผลงานสร้างสรรค์ของอาคารสำนักงานใหญ่หลังนี้จึงเป็นที่กล่าวขานถึงความแปลกใหม่ท้าทายสายตาของผู้มาเยือน ด้วยรูปลักษณ์โดดเด่น ไม่เคยปรากฏอยู่ในอาคารที่ทำการของรัฐมาก่อน สิ่งที่ได้ปรากฏออกมาถ่ายทอดให้รู้ถึงความกล้าหาญในการตัดสินใจด้วยสายตาอันยาวไกลของผู้บริหารระดับสูงที่มีความคิดก้าวหน้า ทันสมัย ยอมรับสิ่งใหม่ๆ เมื่อแรกเริ่มก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่ทั้ง ๓ ส่วน กฟผ. มีพนักงานทั่วประเทศอยู่ประมาณ ๖,๓๐๐ คน ประกอบด้วย ๑๗ ฝ่าย ตามโครงสร้างบังคับบัญชา

แต่เมื่อโครงการก่อสร้างฯ ได้แล้วเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ.๒๕๒๗ ปรากฏว่าโครงสร้างได้ขยายไปถึงกว่า ๕๐ ฝ่าย มีพนักงานทั้งหมดประมาณ ๓ หมื่นคน ซึ่งประจำอยู่ในส่วนกลางกว่า ๑ หมื่นคน มีผลทำให้พื้นที่ทำงานไม่สามารถรองรับการขยายหน่วยงานได้อย่างทันท่วงที อาคารสำนักงานใหญ่ส่วนที่ ๔ จึงได้รับอนุมัติให้ดำเนินการออกแบบและก่อสร้าง เพื่อสนองความต้องการของหน่วยงาน โดยมีคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคลากรของ กฟผ. จากฝ่ายต่างๆ ภายใต้การนำของหัวหน้าคณะทำงาน คุณจุลวัฒน์ เชนะกุล ซึ่งในขณะนั้น ท่านดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม โดยมีผู้ว่าการคนปัจจุบัน

อาคารสำนักงานใหญ่สมัยแรก ขณะกำลังก่อสร้าง

คุณสมบุรณ์ มณีนาวา เป็นผู้อำนวยการฝ่าย และเป็นผู้ที่มีบทบาทเสนอขออนุมัติโครงการแต่งตั้งคณะทำงานดังกล่าวแล้ว

งานออกแบบอาคารสำนักงานใหญ่ส่วนที่ ๔ ได้เริ่มขึ้นด้วยข้อจำกัดของการใช้พื้นที่ที่มีอยู่ ซึ่งไม่สามารถใช้รูปแบบของอาคารเดิมนำมาต่อเติม ขยายออกทางแนวนอนได้อีกต่อไป จุดเริ่มต้นของงานออกแบบจึงเป็นไปในรูปแบบของอาคารสูงอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยง ซึ่งจะมีผลต่อการดำเนินงานทางด้านวิศวกรรมโครงสร้าง ดังนั้น เพื่อเสริมสร้างและให้ความรู้สึกที่มั่นคงแข็งแรงยังคงอยู่เช่นเดียวกับกับอาคารสำนักงานใหญ่หลังเดิม จึงได้รักษาแนวทาง

และความคิดหลักในงานออกแบบไว้ แม้จะดูประหนึ่งเป็นรูปแบบที่แตกต่างกันไปอย่างเห็นได้ชัด แต่การออกแบบ ทำให้ดูประสานและเข้ากันได้ ซึ่งถือเป็นหัวใจของงานออกแบบ ความแตกต่างของอาคารทั้งสองหลัง จึงเป็นเพียงรูปแบบและเทคโนโลยีทางด้านวิศวกรรม มีการนำระบบโครงสร้างพื้นชนิดไม่มีคานมาเป็นแกนนำในงานออกแบบควบคู่ไปกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่สะท้อนความงามของสถาปัตยกรรมอย่างเรียบง่าย ตรงไปตรงมา ด้วยผนังคอนกรีตเปลือยประสานความโปร่งเบาของกระจก ที่สามารถปกป้องความร้อนจากแสงแดด แต่ไม่ปิดกั้นความงามในทิศทางเดียวกัน

งานก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่ส่วนที่ ๕ ได้แล้วเสร็จในเดือนมีนาคม ปีพ.ศ.๒๕๓๐ เป็นอาคารสูง ๑๕ ชั้น มีพื้นที่การใช้งานประมาณ ๔ หมื่นตารางเมตรสามารถรองรับผู้ปฏิบัติงานได้ประมาณ ๔ พันคน กระนั้นก็ตามอาจกล่าวได้ว่าภาระหน้าที่ของงานก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่ของ กฟผ. ยังไม่แล้วเสร็จ ซึ่งขณะนี้ได้รับอนุมัติให้วางแผนและเตรียมการที่จะดำเนินการก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่ส่วนที่ ๕ ในปี พ.ศ.๒๕๓๙ เพื่อรองรับความเจริญเติบโตของหน่วยงาน และรักษาสถานภาพตลอดจนภารกิจของ กฟผ. ที่มีความรับผิดชอบในการผลิตพลังงานไฟฟ้าของประเทศ

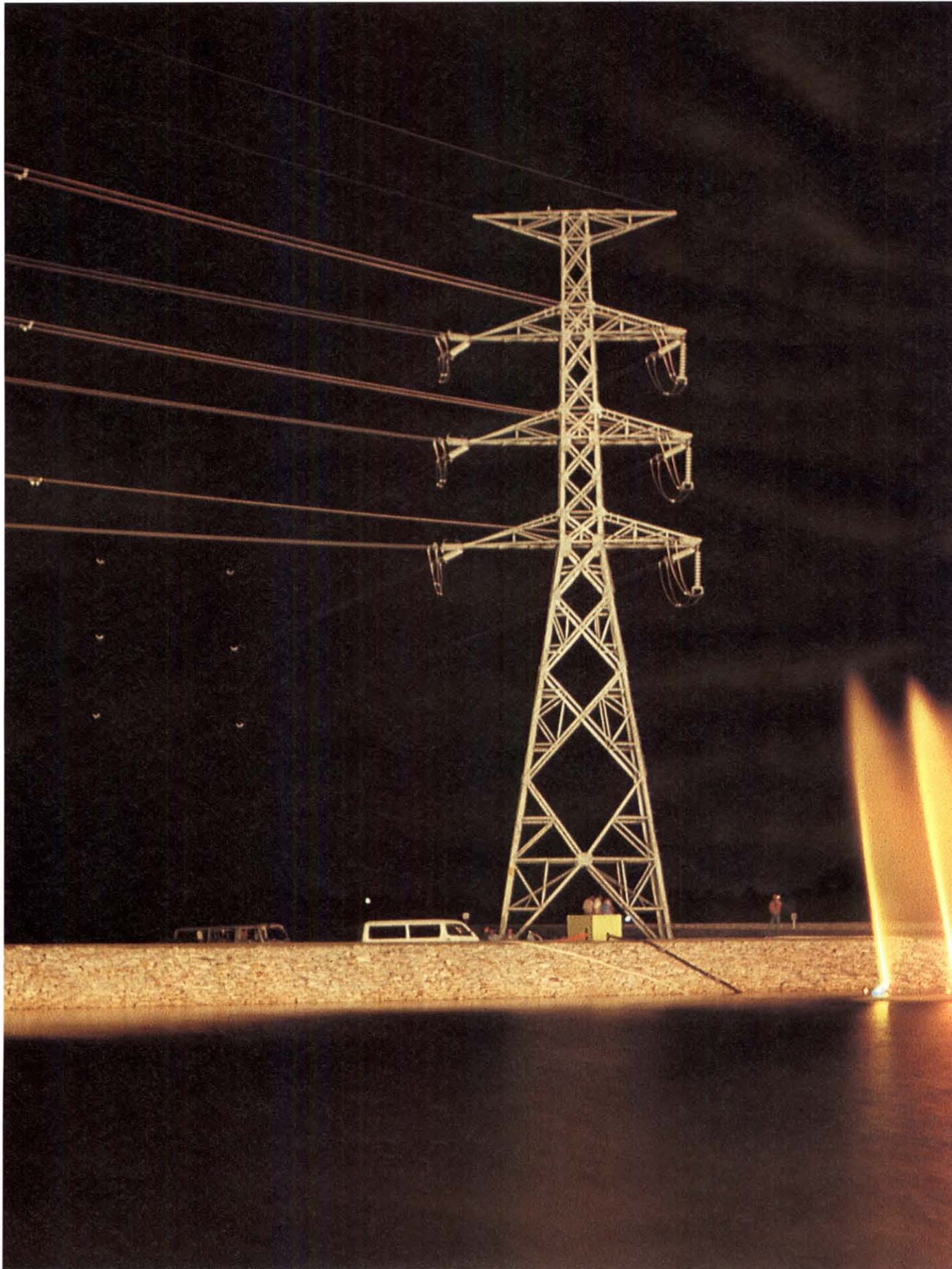
อาคารสำนักงานใหญ่เป็นสัญลักษณ์แห่งความภูมิใจอีกสิ่งหนึ่งของ กฟผ. ที่สะท้อนให้เห็นความทันสมัย ความมั่นคงและความสง่างามขององค์กร

รูปแบบของงานสร้างสรรค์จึงมิใช่เป็นเพียงศิลปะที่งดงามอย่างฉาบฉวยไร้ประโยชน์ แต่เป็นผลผลิตทางความคิดที่เกิดจากการผสมผสานความรู้ทางด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมได้อย่างกลมกลืนถ่ายทอดภาพลักษณ์ของความเจริญก้าวหน้าสภาพขององค์กรแห่งนี้อีกทางหนึ่ง

สำนักงานใหญ่ในปัจจุบัน

๑๕

ผลิตไฟฟ้า พัฒนาไทย

ผลิตไฟฟ้า พัฒนาไทย

๒๕ ปีของ กฟผ. เป็นเวลาที่ไม่ยาวนานนัก แต่ด้วยพื้นฐานที่มั่นคงมาแต่ต้น การดำเนินงานจึงประสบความสำเร็จสูง สามารถผ่านพ้นอุปสรรคและปัญหาต่างๆ มาด้วยดี เพื่อจัดหาพลังงานไฟฟ้าสนองความต้องการของการใช้ไฟฟ้าได้อย่างเพียงพอมาโดยตลอด ด้วยความมั่นคง มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม

การดำเนินงานของ กฟผ. ไม่เพียงแต่ยึดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง คือการจัดหาพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอเท่านั้นแต่ได้คำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมและนโยบายของรัฐบาลมาโดยตลอดด้วย เพราะ กฟผ. เป็นหน่วยงานของรัฐ ประชาชนเป็นเจ้าของ

กฟผ. ตระหนักถึงภารกิจที่ได้รับมอบหมาย จึงพยายามทุกวิถีทางที่จะให้บรรลุเป้าหมายนั้น ไฟฟ้าเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สังคมไทยได้ปรับเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม สู่อุตสาหกรรมข่าวสาร สู่อุตสาหกรรมโลกไร้พรมแดน หรือโลกาภิวัตน์ ความเหลื่อมล้ำของเศรษฐกิจและสังคม ได้รับการแก้ไขให้เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น เกือบทุกส่วนของสังคมได้รับความสะดวกสบายจากไฟฟ้า ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองที่ก้าวหน้า สังคมชนบทที่ห่างไกล ได้รับประโยชน์จากไฟฟ้าอย่างถ้วนหน้ากัน ช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา ไฟฟ้าได้กระจายไปสู่ท้องที่และท้องถิ่นของประเทศอย่างกว้างขวาง แม้ว่าไม่อาจจะส่งไฟฟ้าให้ทุกบ้านได้หมด แต่ไฟฟ้าก็ได้ขยายเข้าสู่ชุมชนได้มากขึ้นและมากขึ้น วันหนึ่งไฟฟ้าคงจะเข้าสู่ชุมชนทุกชุมชนอย่างครบถ้วน เพราะ กฟผ. ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่จะต้องพัฒนาระบบไฟฟ้าให้สามารถสนองความต้องการของสาธารณชนได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

การพัฒนาไฟฟ้า เป็นการลงทุนทั้งด้านการเงินและสิ่งแวดลอม ความต้องการที่เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี เป็นภาระที่หนักยิ่งของ กฟผ. เพราะจะต้องมีการวางแผน

พัฒนาไฟฟ้าเพิ่มขึ้นล่วงหน้าอย่างต่อเนื่อง การลงทุนก่อสร้างจึงต้องคำนึงถึงสภาพการณ์การเงินของ กฟผ.เอง และของประเทศ แผนการพัฒนาไฟฟ้าหรือ แผนการลงทุนจึงต้องสอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจ และสังคม หากลงทุนมากเกินไปก็อาจจะมีปัญหาได้ เมื่อความต้องการไฟฟ้าลดลง หรือหากลงทุนต่ำไป ก็ จะเกิดปัญหาได้เช่นกัน เมื่อเกิดมีความต้องการไฟฟ้า สูงขึ้น ดังนั้นการพิจารณาแผนการพัฒนาไฟฟ้า จึงต้อง ให้เกิดความสมดุลย์กับความต้องการและเหมาะสม กับช่วงเวลาของความต้องการด้วย ตัวอย่างเช่น ในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา และต่อเนื่องไปอีก ๓ ปี มีความต้องการ ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นปีละประมาณ ๑,๐๐๐ เมกะวัตต์ ดังนั้น ในแต่ละปีจะต้องมีโรงไฟฟ้าแล้วเสร็จอย่างน้อย ๑,๐๐๐ เมกะวัตต์ แต่โรงไฟฟ้า ๑,๐๐๐ เมกะวัตต์ต้องลงทุนไม่ ต่ำกว่าสองหมื่นล้านบาท และใช้เวลาก่อสร้างอย่างต่ำ ๕ ปี การกำหนดแผนการพัฒนาและการลงทุน จึงต้อง กำหนดล่วงหน้า และต้องกระตือรือร้นต่อการแสวงหา แหล่งเงินทุนภายนอก และควบคุมการใช้จ่ายภายใน ใหรััดกุม เพื่อให้มีกำไรนำไปสมทบการลงทุนในแต่ละปี

นอกจากนี้ การพัฒนาไฟฟ้ายังมีผลกระทบต่อภาวะแวดล้อมซึ่งเป็นต้นทุนหนึ่งของการลงทุน ตามปกติ กฟผ.พยายามจะหลีกเลี่ยงการพัฒนาไฟฟ้า ที่กระทบต่อสภาวะแวดล้อมอย่างที่สุด โดยศึกษา ความเหมาะสมของต้นพลังงานที่จะนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงเป็นพลังงานไฟฟ้า และเกิดผลนอก ประโยชน์ต่อสาธารณชน แต่เมื่อพิจารณาถึงต้น พลังงานในบ้านเราแล้วมีทางเลือกน้อยมาก

ต้นพลังงานที่เหมาะสมให้ประโยชน์ทางด้าน ไฟฟ้าและกิจการอื่นก็คือ โรงไฟฟ้าพลังน้ำ แต่บ้านเรา แหล่งพลังน้ำที่เหมาะสมมีจำกัด และมีผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมค่อนข้างสูง แม้จะมีการพัฒนาและ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ก็ยังมีกระแส ความคิดไม่เห็นด้วยที่จะพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังน้ำอีกต่อไป แม้ว่าไฟฟ้าจากน้ำมีราคาถูก ทำให้สามารถตั้งราคา ค่าไฟฟ้าให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมมาโดยตลอด และ น้ำที่ปล่อยผลิตกระแสไฟฟ้าแล้วสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการอุปโภคและบริโภคได้ทั้งปี รวมทั้ง แก้ไขปัญหาความแห้งแล้งในบางพื้นที่ก็ตาม ดังนั้น การพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำแบบปกติจึงมีการชะลอตัว แต่จะมุ่งไปพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำแบบสูบกลับกันมากขึ้น

ต้นพลังงานที่ใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าในบ้านเราก็คือ ก๊าซธรรมชาติและถ่านลิกไนต์

ก๊าซธรรมชาติเป็นต้นพลังงานที่เหมาะสมมาก แต่ก็จำกัด ยังไม่สามารถค้นพบได้อีกในบ้านเรา ในอนาคตต้องซื้อจากต่างประเทศ หากนำเข้ามามากและมีราคาสูงก็จะเป็นปัญหาทางด้านต้นทุนการผลิต

ส่วนลิกไนต์ เรามีนานแต่เป็นปัญหาด้านมลภาวะ กฟผ.ได้พัฒนาโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านลิกไนต์ให้มีความกำลังผลิตสูงเพื่อสนองความต้องการ แต่ก็เกิดมลภาวะเป็นครั้งคราว สร้างปัญหาให้ประชาชนบางส่วนในพื้นที่ ดังนั้น จึงต้องมีการลงทุนแก้ไขปัญหามลภาวะให้ลดน้อยลงหรือหมดไป แต่ต้นพลังงานลิกไนต์ คงเป็นกำลังหลักในการผลิตไฟฟ้าไปอีกนาน

ในช่วงเวลาที่ผ่านมากฟผ.ได้ดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมตามระเบียบและข้อกำหนดของทางราชการมาโดยตลอด มีการลงทุนเพื่อแก้ไขผลกระทบ

สิ่งแวดล้อมมาอย่างต่อเนื่อง และไม่เคยหลีกเลี่ยงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม พยายามที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้นทั้งส่วนที่ กฟผ.กระทำได้และร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนทั้งในรุ่นนี้และรุ่นหลังสืบไป

กฟผ.เป็นหน่วยงานของรัฐ ประชาชนเป็นเจ้าของ การดำเนินงานจึงเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด โดยได้ดำเนินการชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้ในการปฏิบัติการปกติและส่วนของโครงการอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นให้มหาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ด้วยกระบวนการของการประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและร่วมมือกับชุมชนและส่วนต่างๆ ของสังคม กฟผ.ไม่ละเลยที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความโปร่งใสต่อการดำเนินงานและโครงการที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

กฟผ.เป็นหน่วยงานพัฒนาไฟฟ้า ไม่มีความเชี่ยวชาญงานอื่น นอกเหนือจากการจัดหา ผลิต และส่งกระแสไฟฟ้า ดังนั้น กฟผ.จึงร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในงานที่เกี่ยวข้องเสมอมา โดยพยายามส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบในงานของตนเอง เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงาน อาทิเช่น เรื่องการประมงที่ กฟผ.เกี่ยวข้อง ก็ได้มอบให้กรมประมงรับผิดชอบดำเนินการ เพราะเป็นหน่วยงานที่เชี่ยวชาญด้านนี้โดยตรง เรื่องเกี่ยวกับป่าไม้ ก็มอบให้กรมป่าไม้หรือองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ดำเนินการ เรื่องโบราณคดีก็มอบให้กรมศิลปากรดำเนินงาน ฯลฯ ดังนั้น งานที่นอกเหนือจากภารกิจหลักของ กฟผ.แล้ว จะมีหน่วยงานต่างๆ ของรัฐและเอกชนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและรับผิดชอบในด้านนั้นโดยตรง เข้ามาร่วมงานตามโครงการพัฒนาไฟฟ้าตั้งแต่ต้น โดย กฟผ.จะเป็นผู้ประสานงานให้เกิดความร่วมมือที่ดี

กฟผ.เชื่อว่าการแบ่งความรับผิดชอบในงานที่แต่ละหน่วยงานรับไปดำเนินงาน เป็นการมอบความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นต่อความสามารถของแต่ละ

หน่วยงาน การประสานงานร่วมมือตามแนวทางนี้ในแต่ละโครงการที่ผ่านมาได้เอื้อประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมเป็นอเนกประการ โดยแต่ละหน่วยงานได้นำความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาร่วมดำเนินการให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเต็มที่

การดำเนินการทุกอย่างเชื่อว่าประสบความสำเร็จไปทั้งหมด หรือเกิดผลด้านเดียว ในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา กฟผ.มีบทเรียนของความล้มเหลวและผลกระทบทางลบหลายประการ ทั้งที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของ กฟผ.เอง และปัจจัยภายนอก กฟผ.ไม่สามารถสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในเวลาที่กำหนด ทั้งๆ ที่ได้มีการศึกษา วางแผนและประสานงานทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว กฟผ.ถูกวิพากษ์วิจารณ์กรณีโครงการเขื่อนน้ำโจนจนต้องเลื่อนและชะลอไป และ

ที่เกิดภาพลักษณ์เชิงลบอย่างรุนแรงก็คือ กรณีมลพิษที่แม่เมาะ

กฟผ.ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้น แม้ว่าการที่เกิดสถานะเช่นนั้นก็เนื่องจากการดำเนินงานตามภารกิจหลัก แต่ก็ยังเป็นบทเรียนที่ กฟผ.ได้นำมาศึกษา วิเคราะห์ และวิจัย เพื่อหาทางแก้ไขหรือหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดภาวะเช่นนั้นอีกต่อไป หรือให้เกิดน้อยที่สุดทั้งนี้เพื่อให้การบริการด้านไฟฟ้าแก่สาธารณชน ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

๒๕ ปีของ กฟผ. คือ ๒๕ ปีแห่งความมุ่งมั่นต่อภารกิจในการพัฒนาพลังงานไฟฟ้า ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีไฟฟ้าใช้มาแล้วรวม ๑๑๐ ปี แต่ช่วงก่อน ๒๕ ปีนั้น การพัฒนาไฟฟ้าของบ้านเรากจะจุกอยู่ในเมือง เราเพิ่งจะเริ่มต้นพัฒนาไฟฟ้ากันอย่างจริงจัง

เมื่อต้นปี พ.ศ.๒๕๐๐ และปี พ.ศ.๒๕๑๒ กฟผ.ก็สามารถสานต่อการพัฒนา จากกำลังผลิตเพียง ๕๐๗,๗๐๐ กิโลวัตต์ สายส่งยาว ๓,๗๕๒ วงจร-กิโลเมตร หม้อแปลงไฟฟ้า ๑,๐๖๒,๕๕๐ กิโลโวลต์แอมแปร์ สถานีไฟฟ้าแรงสูง ๖๑ แห่ง ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒ บัณฑิตระบบไฟฟ้าของประเทศ ได้เพิ่มกำลังผลิตเป็น ๑๒,๗๖๕,๘๔๘ กิโลวัตต์ สายส่งยาว ๒๑,๐๐๘ วงจร-กิโลเมตร หม้อแปลง ๒๗,๕๔๐,๓๖๐ กิโลโวลต์แอมแปร์ สถานีไฟฟ้าแรงสูง ๑๖๓ แห่ง เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๓๗

ในช่วงเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา กฟผ.ได้รับความร่วมมือ การสนับสนุน การวิพากษ์วิจารณ์และการเสนอความคิดเห็นจากรัฐบาล หน่วยงานของรัฐและเอกชน สื่อมวลชน องค์กรเอกชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำท้องถิ่น นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้นำความคิด รวมทั้งประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าและผู้ถูก

ผลกระทบ ด้วยดีตลอดมา ทำให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณชน

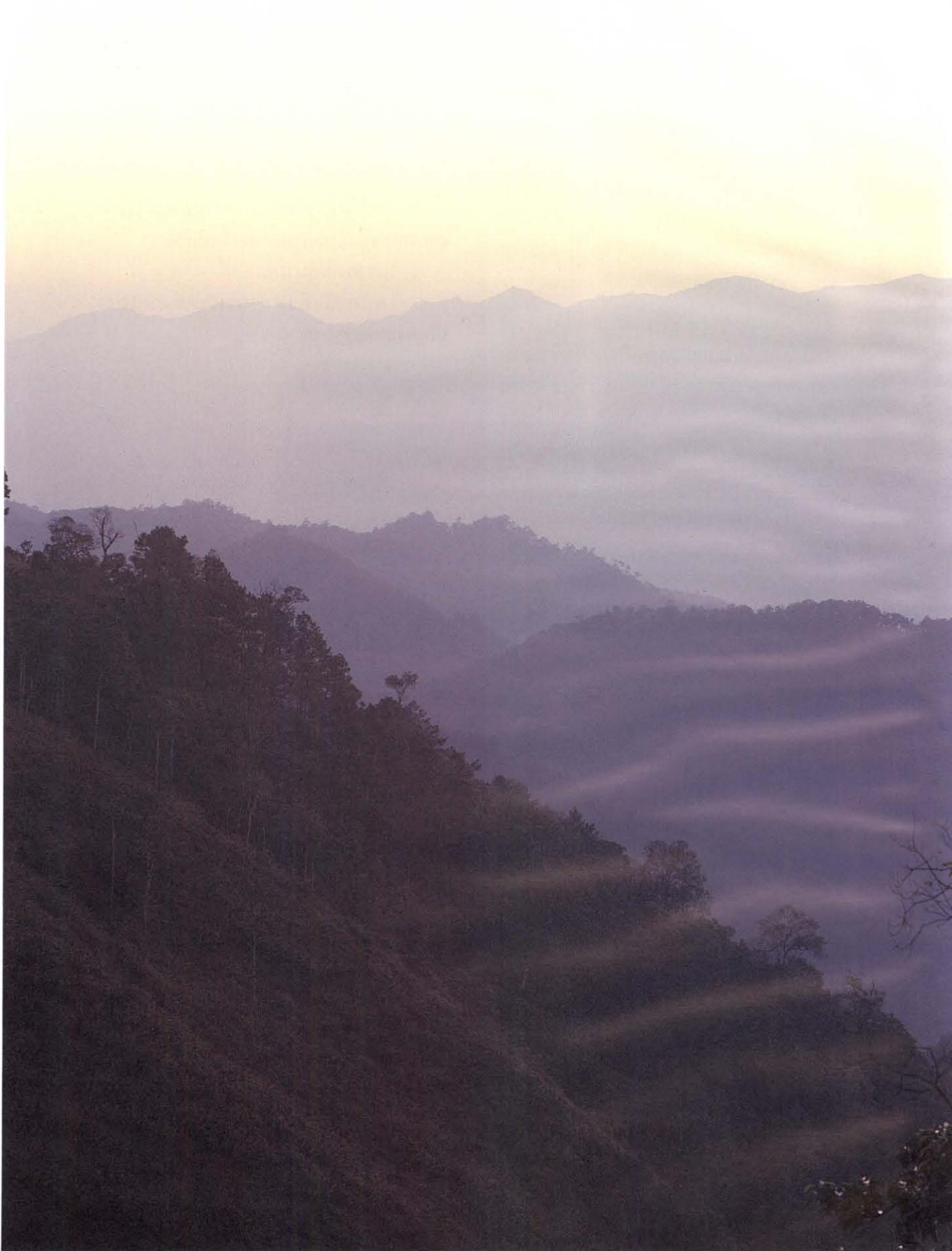
สังคมไทยได้ตื่นตัวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง กฟผ.ก็ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับภาวะของการเปลี่ยนแปลงนั้น แต่ความมุ่งมั่นที่จะต้องมีอยู่และมีตลอดไปคือ

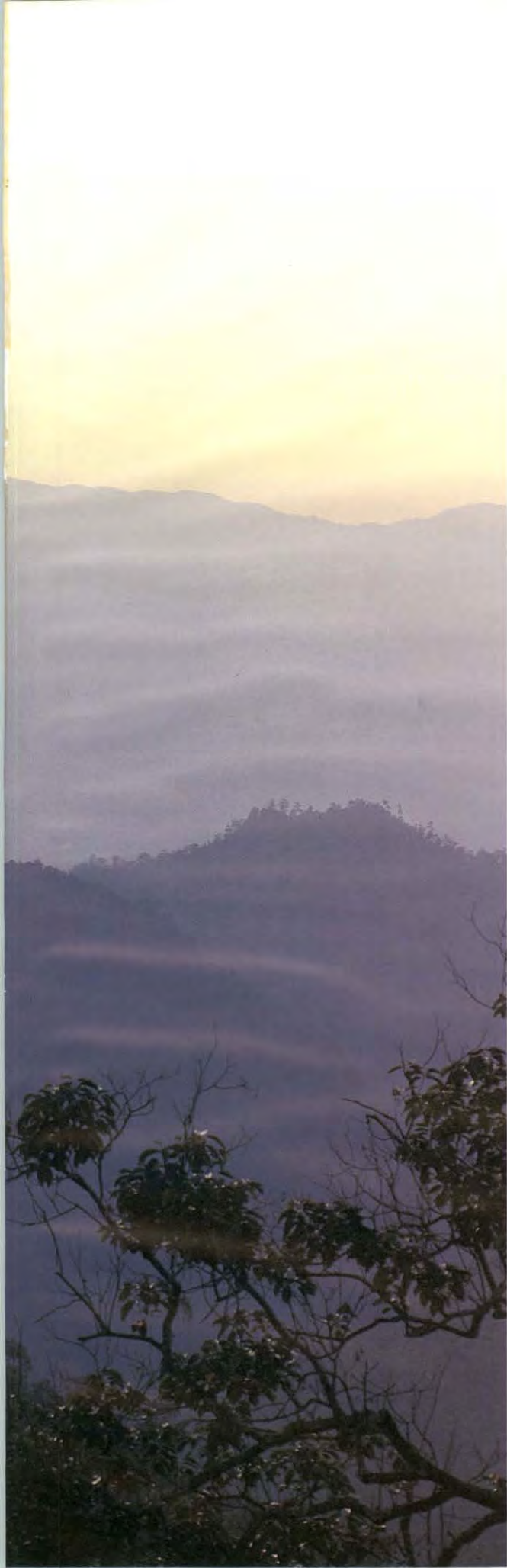
จัดหาพลังงานสนองความต้องการให้เพียงพอ ด้วยคุณภาพเป็นที่เชื่อถือได้

ในราคาที่เหมาะสม

โดยคำนึงถึงสภาวะแวดล้อมและนโยบายของรัฐบาล

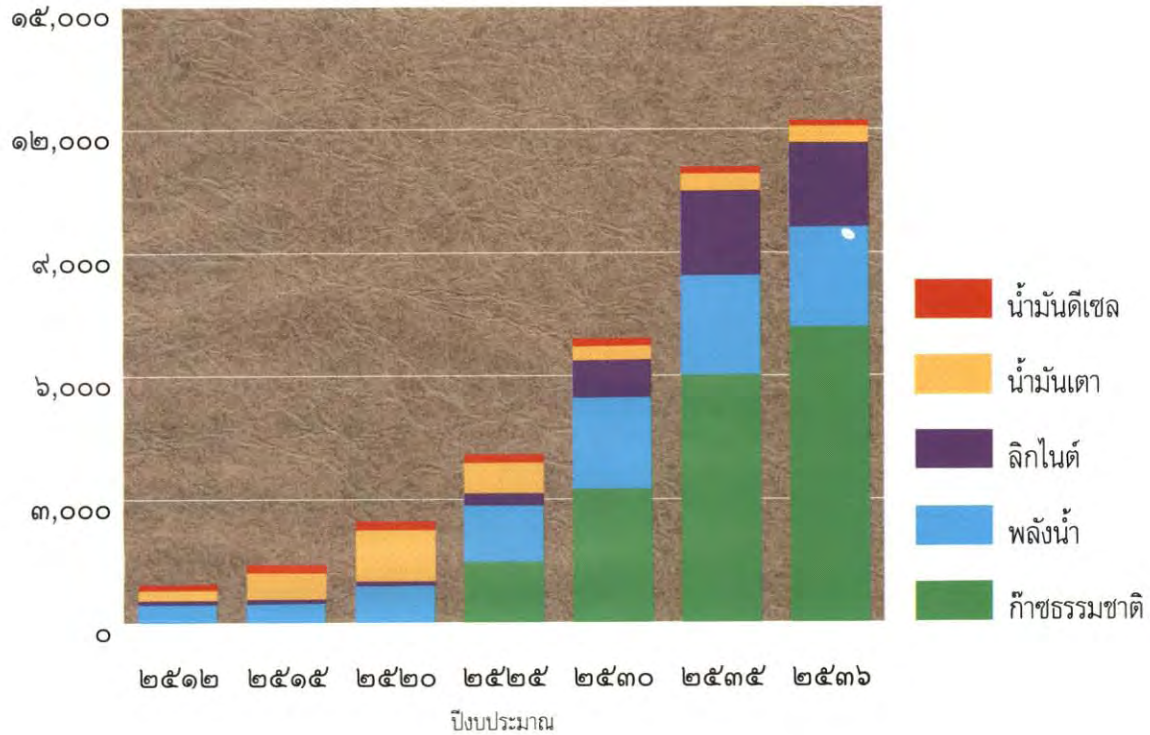

ภาคผนวก

แผนภูมิสถิติในรอบ ๒๕ ปี

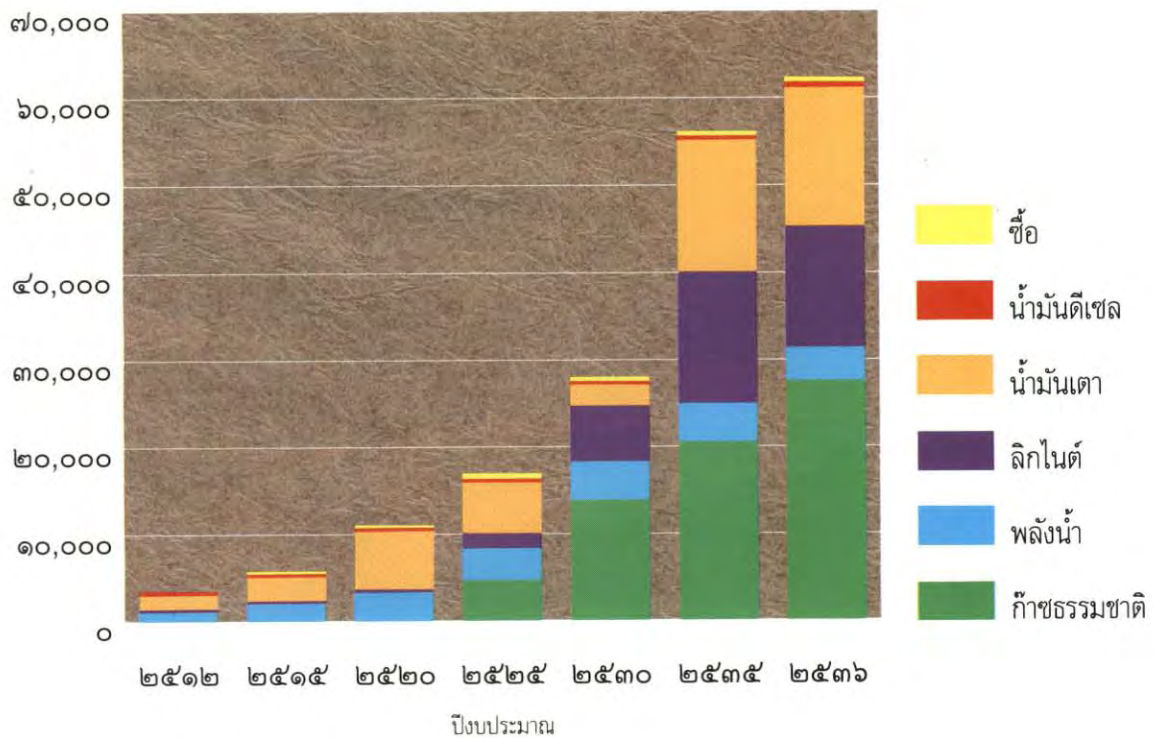
กำลังผลิตติดตั้ง (แยกตามประเภทเชื้อเพลิง)

หน่วย : เมกะวัตต์

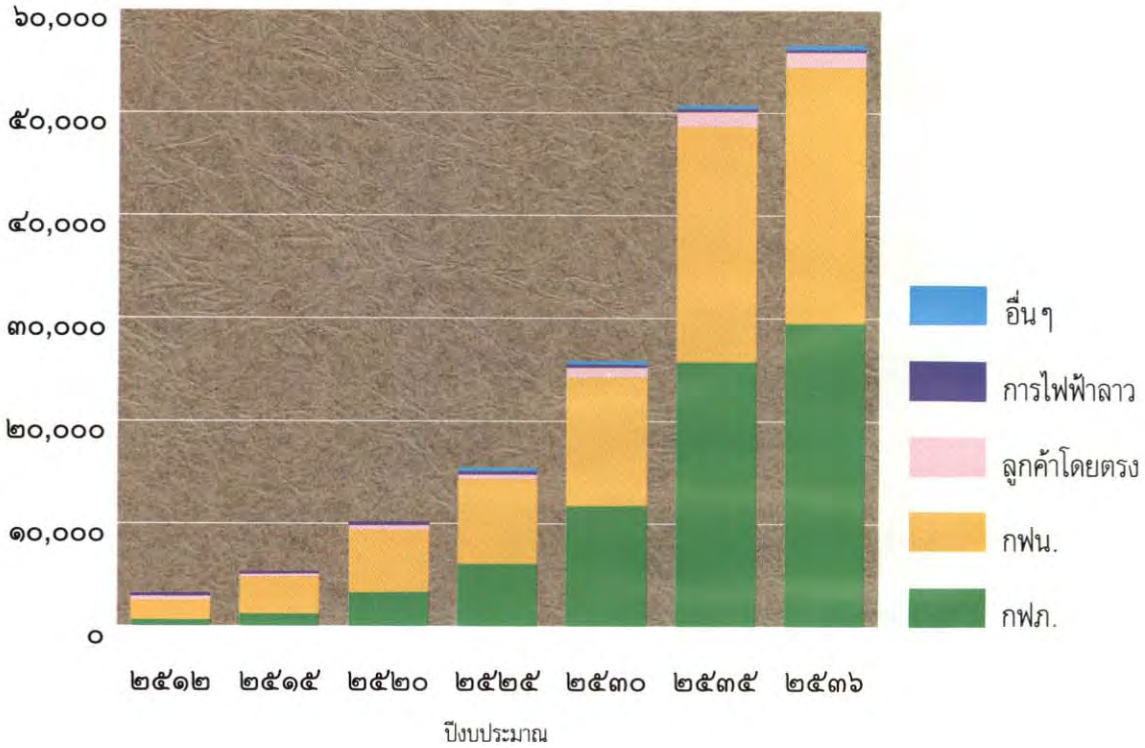
การผลิตพลังงานไฟฟ้า (แยกตามประเภทเชื้อเพลิง)

หน่วย : ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง

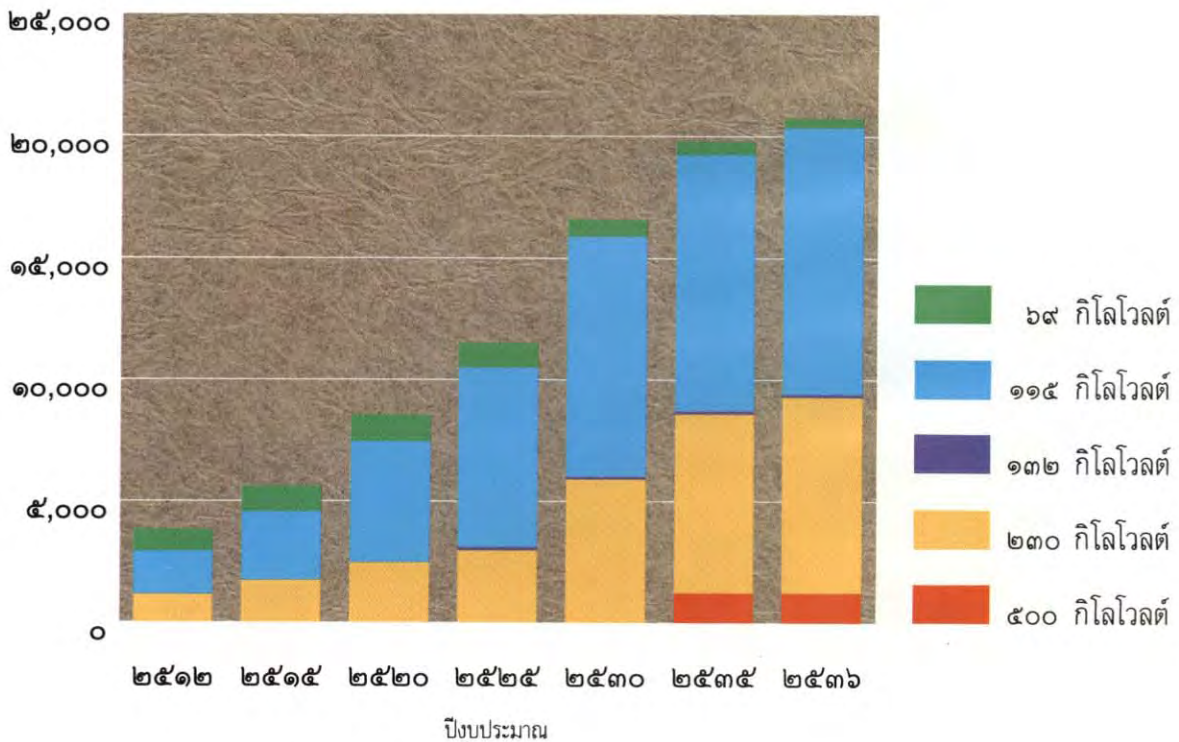
การจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า

หน่วย : ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง

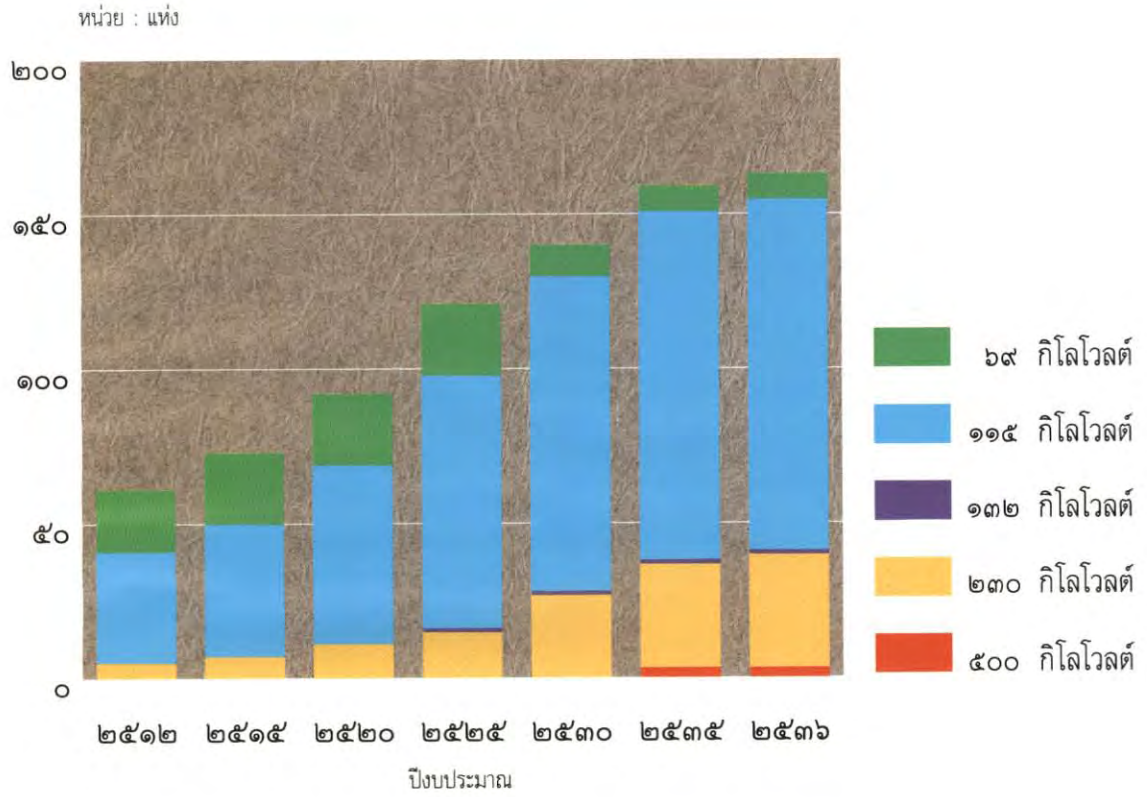

ความยาวสายส่ง

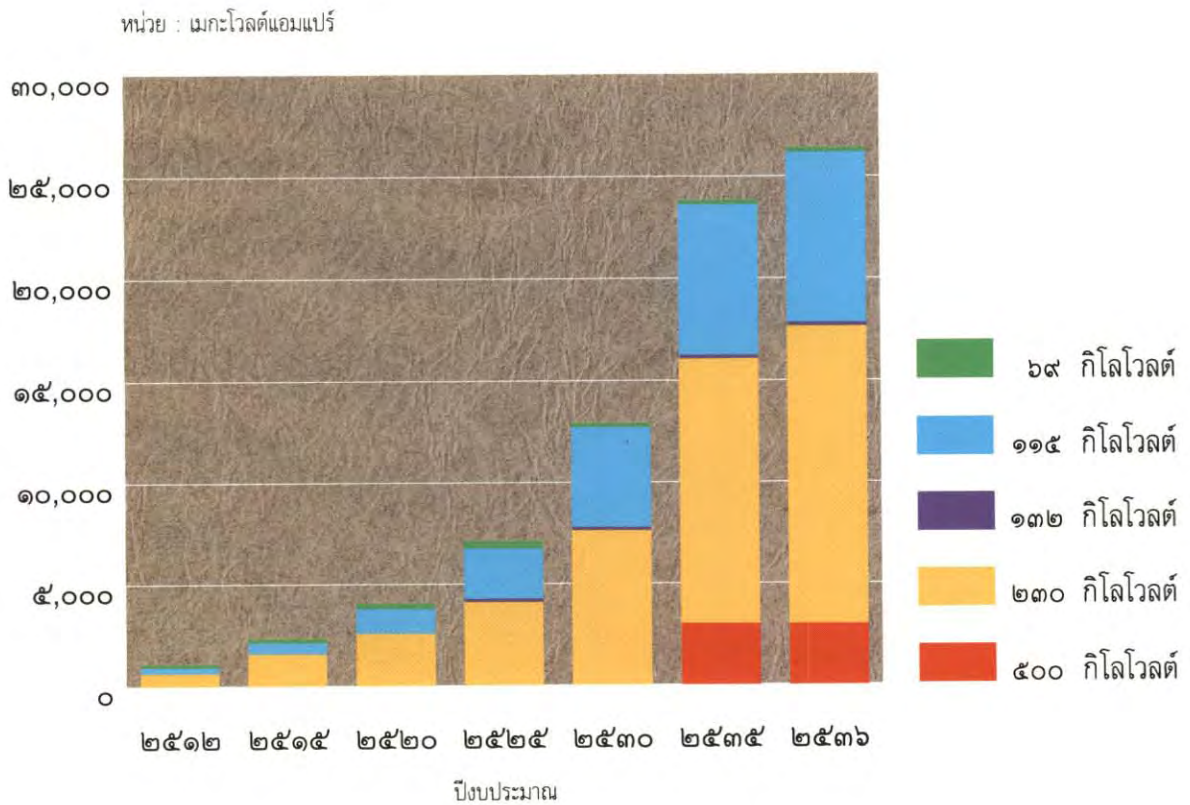
หน่วย : วงจร-กิโลเมตร

จำนวนสถานีไฟฟ้าแรงสูง

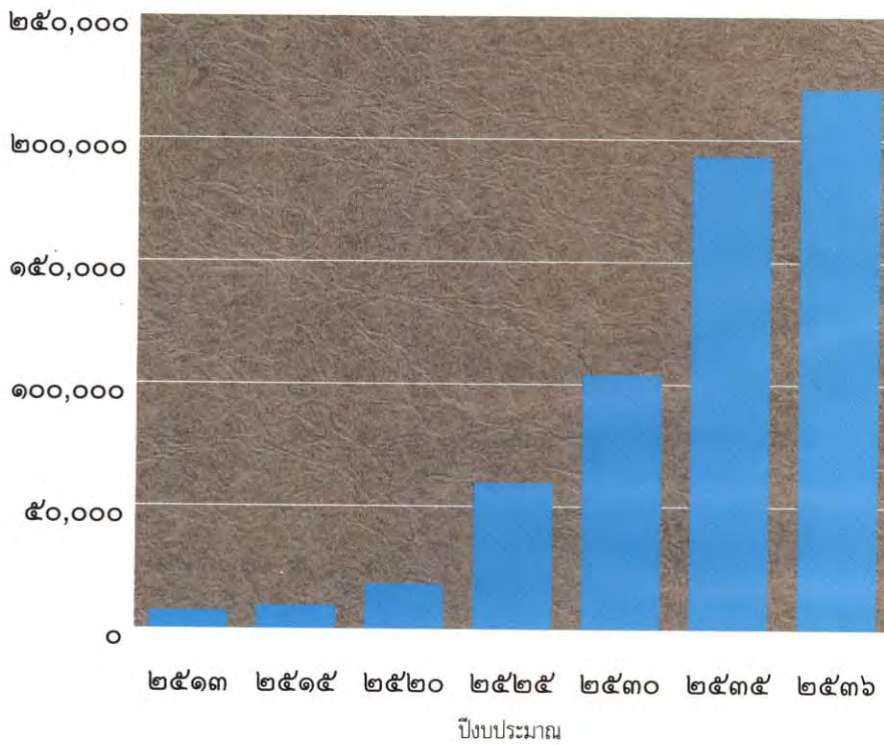

พิกัดหม้อแปลง

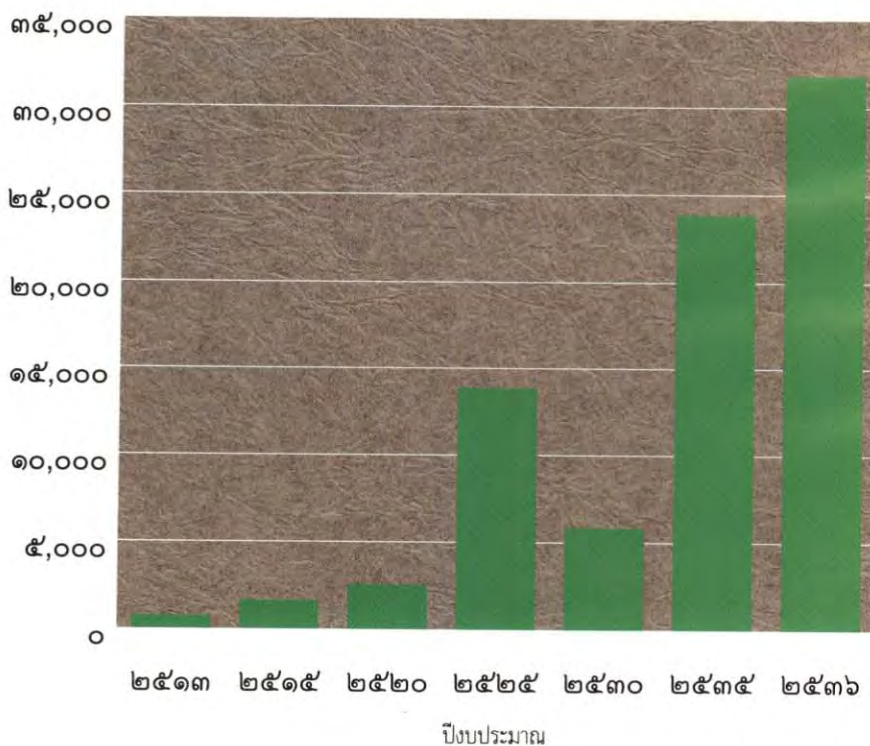
สินทรัพย์

หน่วย : ล้านบาท

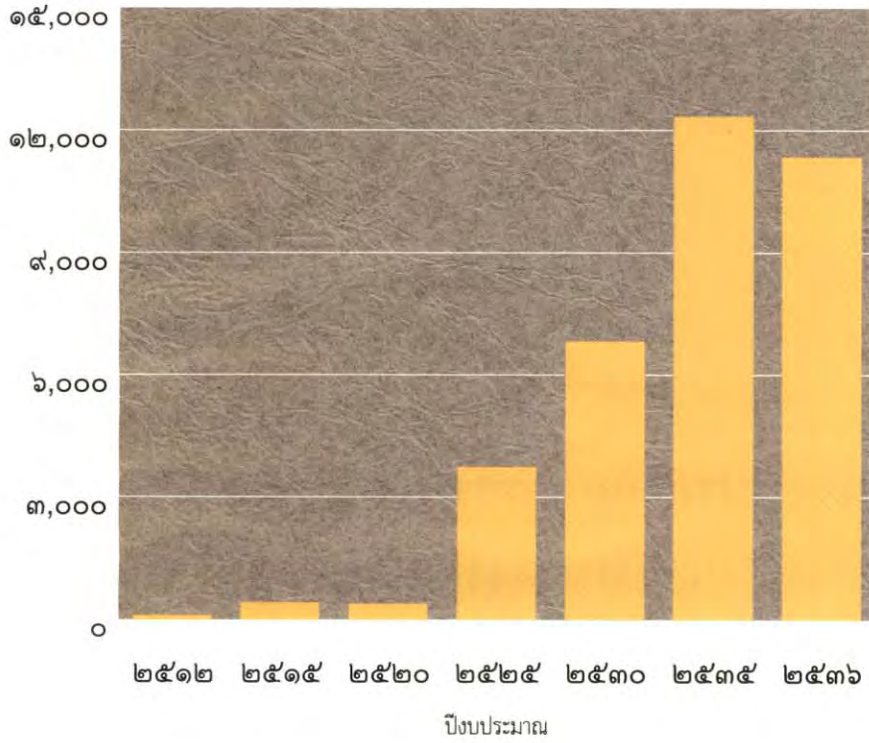
เงินลงทุน

หน่วย : ล้านบาท

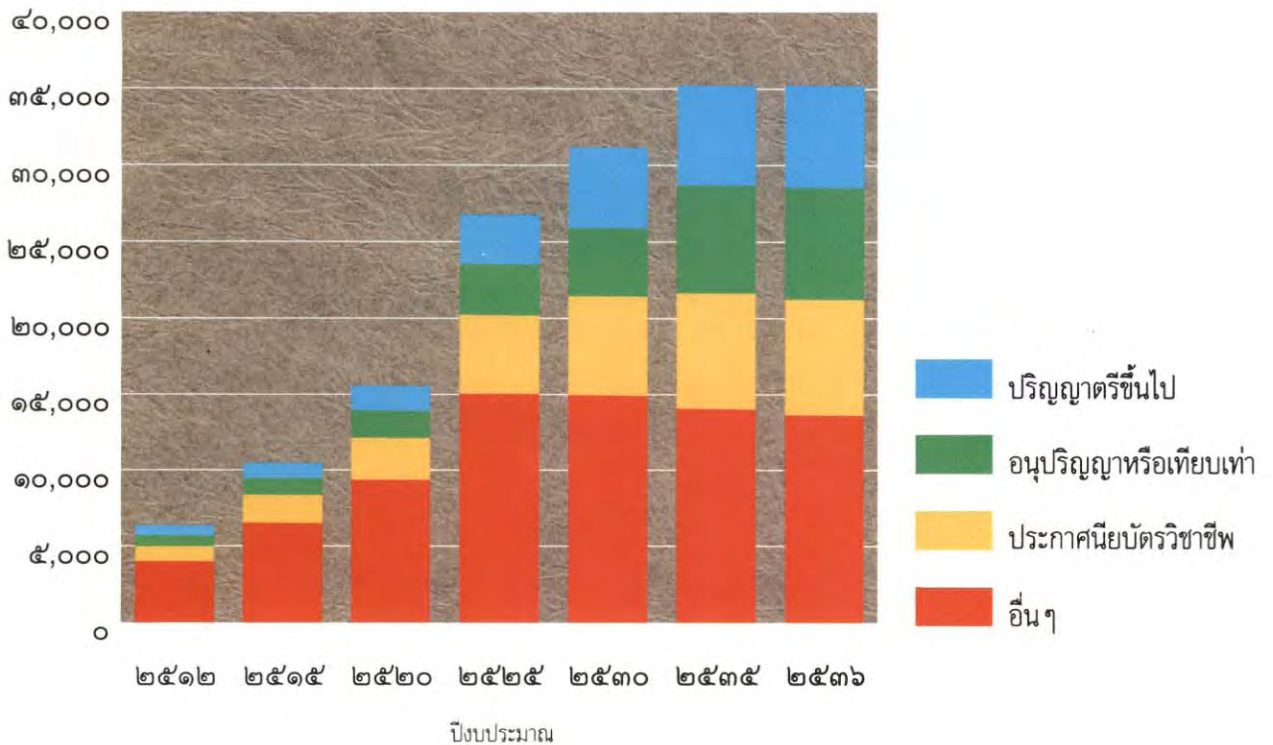
กำไรสุทธิ

หน่วย : ล้านบาท

จำนวนผู้ปฏิบัติงาน

หน่วย : คน

**ทำเนียบคณะกรรมการ
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย**

และ

**ทำเนียบผู้บริหาร
ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒-ปัจจุบัน**

คณะกรรมการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒ - ปัจจุบัน

วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๒ - วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๒

๑. นายสัญญา	ธรรมศักดิ์	ประธาน	๖. นายฉลอง	ปึงตระกูล
๒. นายบุญรอด	บิณฑลันต์		๗. นายแสวง	พูลสุข
๓. นายบุญมา	วงศ์สุวรรณค์		๘. นายสมภพ	โหดระกิตย
๔. นายกมล	วรรณประภา		๙. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๕. พลโทบุญเรือน	บัวจรรยา		๑๐. นายเกษม	จาติภวณิช

วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๒ - วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๒

๑. นายสัญญา	ธรรมศักดิ์	ประธาน	๖. นายแสวง	พูลสุข
๒. นายบุญมา	วงศ์สุวรรณค์		๗. นายสมภพ	โหดระกิตย
๓. นายกมล	วรรณประภา		๘. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๔. พลโทบุญเรือน	บัวจรรยา		๙. นายเกษม	จาติภวณิช
๕. นายฉลอง	ปึงตระกูล			

วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๒ - วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๔

๑. นายสัญญา	ธรรมศักดิ์	ประธาน	๖. นายฉลอง	ปึงตระกูล
๒. นายอุทัย	วุฒิกุล		๗. นายแสวง	พูลสุข
๓. นายบุญมา	วงศ์สุวรรณค์		๘. นายสมภพ	โหดระกิตย
๔. นายกมล	วรรณประภา		๙. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๕. พลโทบุญเรือน	บัวจรรยา		๑๐. นายเกษม	จาติภวณิช

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๔ - วันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๕

๑. นายสัญญา	ธรรมศักดิ์	ประธาน	๖. นายแสวง	พูลสุข
๒. นายอุทัย	วุฒิกุล		๗. นายสมภพ	โทตระกิตย์
๓. นายบุญมา	วงศ์สุวรรณค์		๘. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๔. นายกมล	วรรณประภา		๙. นายเกษม	จาทิกวณิช
๕. พลโทบุญเรือน	บัวจรูญ			

วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๕ - วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ.๒๕๑๖

๑. นายสัญญา	ธรรมศักดิ์	ประธาน	๔. นายแสวง	พูลสุข
๒. นายบุญมา	วงศ์สุวรรณค์		๕. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๓. พลโทบุญเรือน	บัวจรูญ		๖. นายเกษม	จาทิกวณิช

วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ.๒๕๑๖ - วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖

๑. นายสัญญา	ธรรมศักดิ์	ประธาน	๕. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๒. นายบุญมา	วงศ์สุวรรณค์		๖. พันเอกจินดา	ณ สงขลา
๓. พลโทบุญเรือน	บัวจรูญ		๗. นายสุนทร	เสถียรไทย
๔. นายแสวง	พูลสุข		๘. นายเกษม	จาทิกวณิช

วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖ - วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖

๑.	-ว่าง-	ประธาน	๕. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๒. นายบุญมา	วงศ์สุวรรณค์		๖. พันเอกจินดา	ณ สงขลา
๓. พลโทบุญเรือน	บัวจรูญ		๗. นายสุนทร	เสถียรไทย
๔. นายแสวง	พูลสุข		๘. นายเกษม	จาทิกวณิช

วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖ - วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖

๑.	- วาง -	ประธาน	๕. พันเอกจินดา	ณ สงขลา
๒.	พลโทบุญเรือน	บัวจรรยา	๖. นายสุนทร	เสถียรไทย
๓.	นายแสวง	พูลสุข	๗. นายเกษม	ชาติกวนิช
๔.	นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์		

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๖ - วันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๑๗

๑.	พลโทบุญเรือน	บัวจรรยา	ประธาน	๕. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๒.	นายอำนาจ	วีรวรรณ		๖. พันเอกจินดา	ณ สงขลา
๓.	นายสรรเสริญ	ไกรจิตติ		๗. นายสุนทร	เสถียรไทย
๔.	นายแสวง	พูลสุข		๘. นายเกษม	ชาติกวนิช

วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๑๗ - วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๗

๑.	พลโทบุญเรือน	บัวจรรยา	ประธาน	๖. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๒.	นายบุญมา	วงศ์สวรรณค์		๗. พันเอกจินดา	ณ สงขลา
๓.	นายอำนาจ	วีรวรรณ		๘. นายสุนทร	เสถียรไทย
๔.	นายสรรเสริญ	ไกรจิตติ		๙. นายเกษม	ชาติกวนิช
๕.	นายแสวง	พูลสุข			

วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๗ - วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘

๑.	พลโทบุญเรือน	บัวจรรยา	ประธาน	๕. นายนิธิพัฒน์	ชาลิจันทร์
๒.	นายบุญมา	วงศ์สวรรณค์		๖. พันเอกจินดา	ณ สงขลา
๓.	นายอำนาจ	วีรวรรณ		๗. นายสุนทร	เสถียรไทย
๔.	นายแสวง	พูลสุข		๘. นายเกษม	ชาติกวนิช

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๘ - วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ.๒๕๑๘

๑. พลโทบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๕. พันเอกจินดา	ณ สงขลา
๒. นายบุญมา วงศ์สุวรรณค์		๖. นายสุนทร	เสถียรไทย
๓. นายอำนาจ วีรวรรณ		๗. นายเกษม	จาคิวณิซ
๔. นายแสวง พูลสุข			

วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๑๘ - วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ.๒๕๑๘

๑. พลโทบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๕. นายสุนทร	เสถียรไทย
๒. นายบุญมา วงศ์สุวรรณค์		๖. นายจำรูญ	วัชรภักย์
๓. นายแสวง พูลสุข		๗. นายเกษม	จาคิวณิซ
๔. พันเอกจินดา ณ สงขลา			

วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๑๘ - วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๙

๑. พลโทบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๕. นายสุนทร	เสถียรไทย
๒. นายบุญมา วงศ์สุวรรณค์		๖. นายจำรูญ	วัชรภักย์
๓. นายแสวง พูลสุข		๗. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์
๔. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๘. นายเกษม	จาคิวณิซ

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๙ - วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๑๙

๑. พลโทบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๖. นายจำรูญ	วัชรภักย์
๒. นายบุญมา วงศ์สุวรรณค์		๗. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์
๓. นายแสวง พูลสุข		๘. นายเชาวน์	ณ คีลวันต์
๔. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๙. นายอำนาจ	ประณีซ
๕. นายสุนทร เสถียรไทย		๑๐. นายเกษม	จาคิวณิซ

วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๑๙ - วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ.๒๕๒๐

๑. พลโทบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๖. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์
๒. นายแสวง พูลสุข		๗. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์
๓. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๘. นายอำนาจ	ประนิช
๔. นายสุนทร เสถียรไทย		๙. นายเกษม	ชาติกวนิช
๕. นายจำรูญ วัชรากัย			

วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ.๒๕๒๐ - วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๑

๑. พลโทบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๖. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์
๒. นายแสวง พูลสุข		๗. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์
๓. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๘. นายอำนาจ	ประนิช
๔. นายสุนทร เสถียรไทย		๙. นายสุธี	สิงห์เสนห์
๕. นายจำรูญ วัชรากัย		๑๐. นายเกษม	ชาติกวนิช

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๑ - วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๒๑

๑. พลโทบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๗. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์
๒. นายแสวง พูลสุข		๘. นายอำนาจ	ประนิช
๓. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๙. นายสุธี	สิงห์เสนห์
๔. นายสุนทร เสถียรไทย		๑๐. นายสนอง	ตุ้จินดา
๕. นายจำรูญ วัชรากัย		๑๑. นายเกษม	ชาติกวนิช
๖. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		

วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๑ - วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ.๒๕๒๓

๑. พลเอกบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๗. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์
๒. นายแสวง พูลสุข		๘. นายอำนาจ	ประนิช
๓. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๙. นายสุธี	สิงห์เสนห์
๔. นายสุนทร เสถียรไทย		๑๐. นายสนอง	ตุ้จินดา
๕. นายจำรูญ วัชรากัย		๑๑. นายเกษม	ชาติกวนิช
๖. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		

วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ.๒๕๒๓ - วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๕

๑. พลเอกบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๖. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์
๒. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๗. นายอำนาจ	ประนิช
๓. นายสุนทร เสถียรไทย		๘. นายสุธี	สิงห์เสนห์
๔. นายจำรูญ วัชรภักย์		๙. นายสนอง	ตุ้จินดา
๕. นายอมร จันทรสมบูรณ์		๑๐. นายเกษม	จาดิกวณิช

วันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๕ - วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๒๕

๑. พลเอกบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๖. นายอำนาจ	ประนิช
๒. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๗. นายสุธี	สิงห์เสนห์
๓. นายจำรูญ วัชรภักย์		๘. นายสนอง	ตุ้จินดา
๔. นายอมร จันทรสมบูรณ์		๙. นายเกษม	จาดิกวณิช
๕. นายเชาวน์ ณ ศीलวันต์			

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๕ - วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๕

๑. พลเอกบุญเรือน บัวจรรยา	ประธาน	๖. นายอำนาจ	ประนิช
๒. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๗. นายสุธี	สิงห์เสนห์
๓. นายจำรูญ วัชรภักย์		๘. นายสนอง	ตุ้จินดา
๔. นายอมร จันทรสมบูรณ์		๙. นายวิทย์	ตันตยกุล
๕. นายเชาวน์ ณ ศीलวันต์		๑๐. นายเกษม	จาดิกวณิช

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๕ - วันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๖

๑. นายเชาวน์ ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายสุธี	สิงห์เสนห์
๒. พันเอกจินดา ณ สงขลา		๗. นายสนอง	ตุ้จินดา
๓. นายจำรูญ วัชรภักย์		๘. นายวิทย์	ตันตยกุล
๔. นายอมร จันทรสมบูรณ์		๙. นายเกษม	จาดิกวณิช
๕. นายอำนาจ	ประนิช		

วันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๖ - วันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๖

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๕. นายอำนาจ	ประณีต
๒. พันเอกจินดา	ณ สงขลา		๖. นายสนอง	ตุจินดา
๓. นายจรรุญ	วัชรภักย์		๗. นายวิทย์	ตันตยกุล
๔. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		๘. นายเกษม	จาดิกวณิช

วันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๖ - วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๒๘

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายสนอง	ตุจินดา
๒. พันเอกจินดา	ณ สงขลา		๗. นายวิทย์	ตันตยกุล
๓. นายจรรุญ	วัชรภักย์		๘. นายบดี	จุนณานนท์
๔. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		๙. นายเกษม	จาดิกวณิช
๕. นายอำนาจ	ประณีต			

วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๒๘ - วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๘

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายสนอง	ตุจินดา
๒. พันเอกจินดา	ณ สงขลา		๗. นายวิทย์	ตันตยกุล
๓. นายจรรุญ	วัชรภักย์		๘. นายบดี	จุนณานนท์
๔. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		๙. นาวอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์
๕. นายอำนาจ	ประณีต			

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๘ - วันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๘

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๕. นายสนอง	ตุจินดา
๒. นายจรรุญ	วัชรภักย์		๖. นายวิทย์	ตันตยกุล
๓. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		๗. นายบดี	จุนณานนท์
๔. นายอำนาจ	ประณีต		๘. นาวอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์

วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๒๘ - วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๒๙

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุนถนนวนนท์
๒. นายจำรูญ	วัชรภักย์		๗. นายวิโรจน์	เลาหะพันธ์
๓. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		๘. นายทองโรจน์	พจนารถ
๔. นายอำนวย	ประนิต		๙. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์
๕. นายสนอง	ตุ้จินดา			

วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๒๙ - วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๒๙

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุนถนนวนนท์
๒. นายจำรูญ	วัชรภักย์		๗. นายวิโรจน์	เลาหะพันธ์
๓. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		๘. นายทองโรจน์	พจนารถ
๔. นายอำนวย	ประนิต		๙. นายเกษม	ชาติกวนิช
๕. นายสนอง	ตุ้จินดา		๑๐. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๒๙ - วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๐

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุนถนนวนนท์
๒. นายจำรูญ	วัชรภักย์		๗. นายทองโรจน์	พจนารถ
๓. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		๘. นายเกษม	ชาติกวนิช
๔. นายอำนวย	ประนิต		๙. นายสุนทร	เสถียรไทย
๕. นายสนอง	ตุ้จินดา		๑๐. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๐ - วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๐

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุนถนนวนนท์
๒. นายจำรูญ	วัชรภักย์		๗. นายทองโรจน์	พจนารถ
๓. นายอมร	จันทร์สมบูรณ์		๘. นายเกษม	ชาติกวนิช
๔. นายอำนวย	ประนิต		๙. นายสุนทร	เสถียรไทย
๕. นายสนอง	ตุ้จินดา		๑๐. นายเผ่าพัชร	ชวณะลิขิต

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๐ - วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๑

๑. นายเชาวน์	ณ ศีลวันต์	ประธาน	๗. นายทองโรจน์	พจนารถ
๒. นายจำรูญ	วัชรภักย์		๘. นายเกษม	ชาติกวนิช
๓. นายอมร	จันทรสมบุรณ์		๙. นายสุนทร	เสถียรไทย
๔. นายอำนาจ	ประนิช		๑๐. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์
๕. นายสนอง	ตุจินดา		๑๑. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๖. นายบดี	จุนณานนท์			

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๑ - วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๒

๑. นายเชาวน์	ณ ศีลวันต์	ประธาน	๗. นายทองโรจน์	พจนารถ
๒. นายจำรูญ	วัชรภักย์		๘. นายเกษม	ชาติกวนิช
๓. นายอมร	จันทรสมบุรณ์		๙. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์
๔. นายอำนาจ	ประนิช		๑๐. นายมนัส	ลีวีระพันธุ์
๕. นายสนอง	ตุจินดา		๑๑. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๖. นายบดี	จุนณานนท์			

วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๒ - วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๒

๑. นายทองฉัตร	ทงศ์ลดารมภ์	ประธาน	๗. นายอนุตร์	อัศวานนท์
๒. นายสุนทร	เสถียรไทย		๘. นายวีระนนท์	ว่องไพฑูรย์
๓. นายพิสิฏฐ์	ภักเกษม		๙. นายสุธี	สุทธิสมบุรณ์
๔. นายบดี	จุนณานนท์		๑๐. ผู้แทนกระทรวงการคลัง	
๕. นายนิยม	ปุระคำ		๑๑. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๖. นายสงวน	ติยะไพบูลย์สิน			

วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๒ - วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๒

๑. นายเชาวน์	ณ ศีลวันต์	ประธาน	๗. นายประภาส	จักกะพาก
๒. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๘. นายบดี	จุนณานนท์
๓. นายอภิลาศ	โอสถานนท์		๙. นายอมร	จันทรสมบุรณ์
๔. พลเอกวิชิต	วิชิตสงคราม		๑๐. นายโมสิต	ปั้นเปี่ยมรัษฎ์
๕. นายพนัส	สิมะเสถียร		๑๑. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๖. นายสง่า	สรรพศรี			

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๒ - วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๒

๑. นายเชาวน์	ณ ศีลวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุณณานนท์
๒. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๗. นายอมร	จันทร์สมบุรณ์
๓. นายอภิลาศ	โอสถานนท์		๘. นายโฆสิต	ปั้นเปี่ยมรัชฎ์
๔. นายพนัส	สิมะเสถียร		๙. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๕. นายสง่า	สรรพศรี			

วันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๒ - วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๓

๑. นายเชาวน์	ณ ศีลวันต์	ประธาน	๗. นายบดี	จุณณานนท์
๒. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๘. นายอมร	จันทร์สมบุรณ์
๓. นายอภิลาศ	โอสถานนท์		๙. นายโฆสิต	ปั้นเปี่ยมรัชฎ์
๔. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๑๐. นายคิวงค์	จังกศิริ
๕. นายพนัส	สิมะเสถียร		๑๑. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๖. นายสง่า	สรรพศรี			

วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๓ - วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๓

๑. นายเชาวน์	ณ ศีลวันต์	ประธาน	๗. นายบดี	จุณณานนท์
๒. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๘. นายอมร	จันทร์สมบุรณ์
๓. นายเอนก	สิทธิประศาสน์		๙. นายโฆสิต	ปั้นเปี่ยมรัชฎ์
๔. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๑๐. นายคิวงค์	จังกศิริ
๕. นายพนัส	สิมะเสถียร		๑๑. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๖. นายสง่า	สรรพศรี			

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๓ - วันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๓

๑. นายเชาวน์	ณ ศีลวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุณณานนท์
๒. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๗. นายโฆสิต	ปั้นเปี่ยมรัชฎ์
๓. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๘. นายคิวงค์	จังกศิริ
๔. นายพนัส	สิมะเสถียร		๙. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๕. นายสง่า	สรรพศรี			

วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๓ - วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๔

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุณณานนท์
๒. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๗. นายโมลิต	ปั้นเปี่ยมราษฎร์
๓. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๘. นายคิวงค์	จังกศิริ
๔. นายพนัส	สิมะเสถียร		๙. นายอภิลาศ	โอสถานนท์
๕. นายสง่า	สรรพศรี.		๑๐. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๔ - วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๔

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๗. นายโมลิต	ปั้นเปี่ยมราษฎร์
๒. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๘. นายคิวงค์	จังกศิริ
๓. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๙. นายอภิลาศ	โอสถานนท์
๔. นายพนัส	สิมะเสถียร		๑๐. นายประเสริฐ	นาสกุล
๕. นายสง่า	สรรพศรี		๑๑. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๖. นายบดี	จุณณานนท์			

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๔ - วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๔

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุณณานนท์
๒. นาวาอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๗. นายโมลิต	ปั้นเปี่ยมราษฎร์
๓. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๘. นายคิวงค์	จังกศิริ
๔. นายพนัส	สิมะเสถียร		๙. นายอภิลาศ	โอสถานนท์
๕. นายสง่า	สรรพศรี		๑๐. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๔ - วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๔

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุณณานนท์
๒. พลอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๗. นายโมลิต	ปั้นเปี่ยมราษฎร์
๓. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๘. นายคิวงค์	จังกศิริ
๔. นายพนัส	สิมะเสถียร		๙. นายอภิลาศ	โอสถานนท์
๕. นายสง่า	สรรพศรี		๑๐. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร

วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๔ - วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๕

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๗. นายโมลิต	ปั้นเปี่ยมราษฎร์
๒. พลอากาศตรีกำธน	สินธวานนท์		๘. นายคิวงค์	จังกศิริ
๓. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๙. นายอภิลาศ	โอสถานนท์
๔. นายพนัส	ลิ้มเสถียร		๑๐. นายวัฒนา	รัตนวิจิตร
๕. นายสง่า	สรรพศรี		๑๑. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๖. นายบดี	จุนณานนท์			

วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๕ - วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๕

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๗. นายโมลิต	ปั้นเปี่ยมราษฎร์
๒. นาวาอากาศเอกโสภณ	สุวรรณะรุจิ		๘. นายคิวงค์	จังกศิริ
๓. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๙. นายอภิลาศ	โอสถานนท์
๔. นายพนัส	ลิ้มเสถียร		๑๐. นายวัฒนา	รัตนวิจิตร
๕. นายสง่า	สรรพศรี		๑๑. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๖. นายบดี	จุนณานนท์			

วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๕ - วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๕

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายบดี	จุนณานนท์
๒. นาวาอากาศเอกโสภณ	สุวรรณะรุจิ		๗. นายคิวงค์	จังกศิริ
๓. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๘. นายอภิลาศ	โอสถานนท์
๔. นายพนัส	ลิ้มเสถียร		๙. นายวัฒนา	รัตนวิจิตร
๕. นายสง่า	สรรพศรี		๑๐. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร

วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๕ - วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๕

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายคิวงค์	จังกศิริ
๒. นาวาอากาศเอกโสภณ	สุวรรณะรุจิ		๗. นายอภิลาศ	โอสถานนท์
๓. พลเอกวันชัย	เรืองตระกูล		๘. นายวัฒนา	รัตนวิจิตร
๔. นายสง่า	สรรพศรี		๙. นายเผ่าพัชร	ชวนะลิขิกร
๕. นายบดี	จุนณานนท์			

วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๕ - วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๕

๑. นายเชาวน์ ฌ ศีลวันต์ ประธาน	๖. นายวิทยา ศิริพงษ์
๒. นาวอากาศเอกโสภณ สุวรรณะรุจิ	๗. นายเกษม สนิทวงศ์ ฌ อยุธยา
๓. นายบดี จุณณานนท์	๘. นายบัณฑิต บุณยะปานะ
๔. นายศิววงศ์ จังคศิริ	๙. นายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร
๕. นายวัฒนา รัตน์วิจิตร	

วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๕ - วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๕

๑. นายเชาวน์ ฌ ศีลวันต์ ประธาน	๖. นายวิทยา ศิริพงษ์
๒. นาวอากาศเอกโสภณ สุวรรณะรุจิ	๗. นายเกษม สนิทวงศ์ ฌ อยุธยา
๓. นายบดี จุณณานนท์	๘. นายบัณฑิต บุณยะปานะ
๔. นายศิววงศ์ จังคศิริ	๙. นายอภิลาศ โอสถานนท์
๕. นายวัฒนา รัตน์วิจิตร	๑๐. นายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร

วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๕ - วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๕

๑. นายเชาวน์ ฌ ศีลวันต์ ประธาน	๖. นายวิทยา ศิริพงษ์
๒. นาวอากาศเอกโสภณ สุวรรณะรุจิ	๗. นายเกษม สนิทวงศ์ ฌ อยุธยา
๓. นายบดี จุณณานนท์	๘. นายอภิลาศ โอสถานนท์
๔. นายศิววงศ์ จังคศิริ	๙. นายโกวิทย์ โปษยานนท์
๕. นายวัฒนา รัตน์วิจิตร	๑๐. นายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร

วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๕ - วันที่ ๗ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๕

๑. นายเชาวน์ ฌ ศีลวันต์ ประธาน	๕. นายอภิลาศ โอสถานนท์
๒. นายศิววงศ์ จังคศิริ	๖. นายโกวิทย์ โปษยานนท์
๓. นายวิทยา ศิริพงษ์	๗. นายเผ่าพัชร ชวนะลิขิกร
๔. นายเกษม สนิทวงศ์ ฌ อยุธยา	

วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๕ - วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๕

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๖. นายโกวิทย์	โปษยานนท์
๒. นายคิวงค์	จังกศิริ		๗. นายจิรายุ	อิศรางกูร ณ อยุธยา
๓. นายวิทยา	ศิริพงษ์		๘. ร้อยเอกสุชาติ	เชาว์วิศิษฐ์
๔. นายเกษม	สนิทวงศ์ ณ อยุธยา		๙. นายทริส	สุตะบุตร
๕. นายอภิลาศ	โอสถานนท์		๑๐. นายเผ่าพัชร	ชวณะลิขิกร

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๕ - วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๖

๑. นายเชาวน์	ณ ศीलวันต์	ประธาน	๗. นายจิรายุ	อิศรางกูร ณ อยุธยา
๒. นายคิวงค์	จังกศิริ		๘. ร้อยเอกสุชาติ	เชาว์วิศิษฐ์
๓. นายวิทยา	ศิริพงษ์		๙. นายทริส	สุตะบุตร
๔. นายเกษม	สนิทวงศ์ ณ อยุธยา		๑๐. นายเผ่าพัชร	ชวณะลิขิกร
๕. นายอภิลาศ	โอสถานนท์		๑๑. นายสมบูรณ์	มณีนาวา
๖. นายโกวิทย์	โปษยานนท์			

วันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๖ - วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๖

๑.	- ว่าง -	ประธาน	๗. นายจิรายุ	อิศรางกูร ณ อยุธยา
๒. นายคิวงค์	จังกศิริ		๘. ร้อยเอกสุชาติ	เชาว์วิศิษฐ์
๓. นายวิทยา	ศิริพงษ์		๙. นายทริส	สุตะบุตร
๔. นายเกษม	สนิทวงศ์ ณ อยุธยา		๑๐. นายเผ่าพัชร	ชวณะลิขิกร
๕. นายอภิลาศ	โอสถานนท์		๑๑. นายสมบูรณ์	มณีนาวา
๖. นายโกวิทย์	โปษยานนท์			

วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๓๖ - ปัจจุบัน

๑. นายพนัส	สิมะเสถียร	ประธาน	๗. นายจิรายุ	อิศรางกูร ณ อยุธยา
๒. นายคิวงค์	จังกศิริ		๘. ร้อยเอกสุชาติ	เชาว์วิศิษฐ์
๓. นายวิทยา	ศิริพงษ์		๙. นายทริส	สุตะบุตร
๔. นายเกษม	สนิทวงศ์ ณ อยุธยา		๑๐. นายเผ่าพัชร	ชวณะลิขิกร
๕. นายอภิลาศ	โอสถานนท์		๑๑. นายสมบูรณ์	มณีนาวา
๖. นายโกวิทย์	โปษยานนท์			

ผู้บริหาร

อดีตผู้ว่าการ

นาย เกษม จาติกวณิช	ผู้ว่าการ	๑ พ.ค. ๒๕๑๒ - ๑ พ.ค. ๒๕๒๘
น.ต. กำธน สินธวานนท์	ผู้ว่าการ	๑ พ.ค. ๒๕๒๘ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๐
นาย เผ่าพัชร ชวนะลิขิกร	ผู้ว่าการ	๑ ต.ค. ๒๕๓๐ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๕

อดีตรองผู้ว่าการ

นาย อุดม ปัญญาพล	รองผู้ว่าการฝ่ายช่าง(พลังน้ำ)	๒๒ พ.ค. ๒๕๑๒ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๑๖
นาย สำเริง นารถศิลป์	รองผู้ว่าการฝ่ายพลังความร้อน	๒๒ พ.ค. ๒๕๑๒ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๒๓
นาย ทองโรจน์ พจนารถ	รองผู้ว่าการฝ่ายวิชาการ	๒๒ พ.ค. ๒๕๑๒ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๒๘
นาย ปฏิพัทธ์ อารยะศาสตร์	รองผู้ว่าการฝ่ายธุรการ	๒๒ พ.ค. ๒๕๑๒ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๒๙
นาย พัฒน เกษล่ำลี	รองผู้ว่าการฝ่ายก่อสร้าง	๑ ต.ค. ๒๕๒๓ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๒๘
นาง สุรีพันธุ์ มณีวัต	รองผู้ว่าการฝ่ายบัญชีและการเงิน	๑ ต.ค. ๒๕๒๘ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๒๙
นาย สฤกษ์ อภัยภูมินารถ	รองผู้ว่าการฝ่ายพัฒนาพลังน้ำ และระบบส่ง	๑ ธ.ค. ๒๕๒๘ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๓
นาย ประยูร จันทร์เลิศฟ้า	รองผู้ว่าการฝ่ายธุรการ	๑ ต.ค. ๒๕๒๙ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๓
ม.ล. ชูชิต กำภู	รองผู้ว่าการฝ่ายบัญชีและการเงิน	๑ ต.ค. ๒๕๒๙ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๒
นาย จินดา วัฒนัย	รองผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการโรงไฟฟ้า	๑ มี.ค. ๒๕๓๐ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๐
ร.ท. พัลลภ ไกรฤกษ์	รองผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการโรงไฟฟ้า	๑ ต.ค. ๒๕๓๐ - ๑ ต.ค. ๒๕๓๕
นาง นงคราญ จันทนยิ่งยง	รองผู้ว่าการฝ่ายบัญชีและการเงิน	๑ ต.ค. ๒๕๓๒ - ๑ ต.ค. ๒๕๓๖
นาย จามร สุทธิพงษ์ชัย	รองผู้ว่าการฝ่ายบริหาร	๑ ก.ย. ๒๕๓๓ - ๑ ต.ค. ๒๕๓๕
นาย สว่าง จำปา	รองผู้ว่าการฝ่ายพัฒนาพลังน้ำ และระบบส่ง	๑ ต.ค. ๒๕๓๓ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๖

อดีตผู้ช่วยผู้ว่าการ

นาย เล็ก กาญจนผล	ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายก่อสร้างพลังน้ำ	๒๕ ส.ค. ๒๕๒๔ - ๒๑ พ.ค. ๒๕๒๘
นาย สมिति บุญรัตพันธุ์	ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายพัฒนาโรงไฟฟ้า และเหมืองลิกไนต์	๑ ต.ค. ๒๕๒๘ - ๔ พ.ย. ๒๕๒๘
นาง อติศัย นันทาภิวรัตน์	ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายบัญชีและการเงิน	๑ ต.ค. ๒๕๒๙ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๐
นาย ชาญชัย ทิพย์จันทร์	ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า	๑ ต.ค. ๒๕๓๐ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๑
นาย วิลาศ อุทัยฉาย	ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายบำรุงรักษาระบบส่ง	๑ ต.ค. ๒๕๓๐ - ๒๗ ก.พ. ๒๕๓๑
นาย อาษอำพล ชัมพานนท์	ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายนโยบายและแผน	๑ ก.ย. ๒๕๓๓ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๔
นาย ไกรเดช อังคสิงห์	ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายพัฒนาระบบส่ง	๑ ต.ค. ๒๕๓๕ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๓๖

ผู้ว่าการปัจจุบัน

นาย สมบูรณ์ มณีนาวา

ผู้ว่าการ

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๕

รองผู้ว่าการปัจจุบัน

ร.ต. ยงยุทธ บุญยะประกาศร์

รองผู้ว่าการฝ่ายธุรการ

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๓

นาย พิเศษฐ์ อนันตคานต์

รองผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการระบบส่ง

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๕

นาย อัมพร พงษ์ปรีชา

รองผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการโรงไฟฟ้า

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๕

นาง พิมพ์ศรี ศรีไพบูลย์

รองผู้ว่าการฝ่ายบัญชีและการเงิน

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๖

นาย สมวงศ์ โปะยานนท์

รองผู้ว่าการฝ่ายนโยบายและแผน

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย ประเสริฐ ชุ่มรุม

รองผู้ว่าการฝ่ายเหมือง

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย ปรีชา จุงวัฒนา

รองผู้ว่าการฝ่ายวิศวกรรม

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย สมมาตร บุญภักดิ์

รองผู้ว่าการฝ่ายก่อสร้าง

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

ผู้ช่วยผู้ว่าการปัจจุบัน

นาย ปัญจะ เปี่ยมพงศ์สานต์

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายกิจการพิเศษ

ตั้งแต่ ๑ ก.ย. ๒๕๓๓

นาย วิโรจน์ นพคุณ

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายนโยบายและแผน

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๔

นาย บุญส่ง พ้อคำทอง

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการระบบส่ง

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๕

นาย ศิริวัฒน์ ศรีพิพัฒน์

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายบำรุงรักษาระบบส่ง

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๕

นาย สุพลี กมลยะบุตร

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการโรงไฟฟ้า

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๕

นาย โอภาส จันทน์พยอม

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายบุคคล

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๕

นาง พิไล เปี่ยมพงศ์สานต์

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายบัญชีและการเงิน

ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๓๖

นาย เขียน วงศ์สุรีย

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายวิศวกรรม

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย ณรงค์ วงศ์ไพบูลย์

ผู้ช่วยผู้ว่าการโรงไฟฟ้าบางปะกง

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย บุญชัย จิวาลัย

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายปฏิบัติการเหมือง

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย ประสิทธิ์ ศรีวิจิตร

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายบริการ

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย พิสุทธิ สรรพเพทยพิศาล

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายก่อสร้างระบบส่ง

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย ไพโรจน์ พจนารถ

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายก่อสร้างโรงไฟฟ้า

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย วีระวัฒน์ ชลาายน

ผู้ช่วยผู้ว่าการโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

นาย สุจินต์ วังไพบูลย์

ผู้ช่วยผู้ว่าการฝ่ายบำรุงรักษา

ตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๕๓๖

๒๕ ปีแห่งความมุ่งมั่น

ฝ่ายประชาสัมพันธ์
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
บางกรวย นนทบุรี

ISBN 974-8006-32-8
พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม
กรกฎาคม ๒๕๓๗

